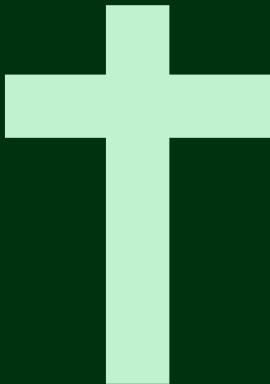

Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God’s Word involves a great responsibility to be true to God’s Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63

Contents

Mathayo	1
Mariko	67
Luka	109
Johana	179
Atũmwo	231
Aroma	298
1 Akorinitho	328
2 Akorinitho	356
Agalatia	375
Aefeso	385
Afilipi	395
Akolosai	403
1 Athesalonike	410
2 Athesalonike	416
1 Timotheo	420
2 Timotheo	428
Tito	434
Filemona	438
Ahibirania	440
Jakubu	462
1 Petero	470
2 Petero	478
1 Johana	483
2 Johana	490
3 Johana	491
Judasi	493
Kũguũrĩrio	496

MATHAYO

Rūciaro rūria Jesū Oimire

¹ Maya nĩ maandĩko makoniĩ rūciaro rūria Jesū Kristũ, mūrũ wa Daudi, mūrũ wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
 nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
 nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina wao
 aarĩ Tamaru,
 nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
 nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũria nyina aarĩ
 Rahabu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũria nyina aarĩ Ruthu,
 nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

- Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũria nyina aarĩ mūtumia
 wa Uria,
⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
 nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
 nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
 nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,
 nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
 nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
 nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
 nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
 nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ
 ĩria andũ maatahirwo, magĩtwarwo Babuloni.

- ¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:
 Jekonia aarĩ ithe wa Shealitieli,
 nake Shealitieli aarĩ ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
 nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,
 nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,

14 nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,
 nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
 nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,
 15 nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
 nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,
 nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,
 16 nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa
 Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ, ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

17 Ũguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

18 Ũhoro wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atuĩke mũtumia wake, no matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru. 19 Nake Jusufu mũthuuri wake tondũ aarĩ mũndũ mũthingu na ndangĩendire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩciiria amũtuge na hito.

20 No thuutha wa gwĩciiria ũndũ ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmuumĩrĩra kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu, mũrũ wa Daudi, ndũkae gwĩtigĩra kũhikia Mariamu atuĩke mũtumia waku, tondũ nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru. 21 Nĩagaciara kahĩ, nawe nĩũgagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia andũ ake kuuma mehia-inĩ mao.”

22 Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, 23 “Mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩ, nao magagatua Imanueli” ũguo nago ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithuĩ.”

24 Rĩrĩa Jusufu ookĩrĩre, agĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩinũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mũtumia wake. 25 No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciarire mwana ũcio wa kahĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceerewo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

1 Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethlehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro

* 1:17 Kristũ nĩ kuuga “Ũrĩa Mũitĩrĩrie maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia.

magĩũka Jerusalemu, ² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkĩte kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aiguire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. ⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo. ⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethlehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo nĩ mũnabii, akoiga atĩrĩ:

⁶ “‘Nawe Bethlehemu, kũu bũrũri wa Juda, tiwe ũrĩa mũnini mũno wa aathanĩ a Juda; tondũ thĩinĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga, ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli.’”

⁷ Nake Herode agĩta andũ acio Oogĩ-a-Njata na hitho, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata iyo yoonekete. ⁸ Akĩmatũma Bethlehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie wega ũhoru wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie, nĩgeetha o na nĩ thĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahooe.”

⁹ Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthĩ, nayo njata rĩa moonete irathĩro ikĩmatongoria nginya ikĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. ¹⁰ Rĩrĩa moonire njata iyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno. ¹¹ Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩa, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane.† ¹² Na nĩ ũndũ wa gũkaanio na kĩroto matigacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ingĩ.

Kũũrĩa Bũrũri wa Misiri

¹³ Maarĩkia gũthĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩa Jusufu kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthĩ Misiri, ¹⁵ kũrĩa maikarire nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũrĩa Mwathani oigĩte na kanua ka mũnabii ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Ndeetire mũrũ wakwa oime bũrũri wa Misiri.”

¹⁶ Hĩndĩ rĩa Herode aamenyire atĩ nĩaheenirio nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mũno, akĩruta watho wa kũũraga tũhĩ

* **2:4** Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nĩ maarutaĩra Ngai magongona. † **2:11** Ūbumba nĩ mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, inungaga wega na nĩ cia goro mũno.

tuothe kũu Bethlehemu na kũrĩa gũkuhĩ nakuo, tũrĩa twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka iĩrĩ gũcooka na thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata. ¹⁷ Hĩndĩ iyo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Mũgambo nĩwaiguirwo kũu Rama,
kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio, tondũ itirĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

¹⁹ Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Jusufu kĩroto-inĩ kũu Misiri, ²⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthiĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkooraga nĩmakuĩte.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthiĩ bũrũri wa Isiraeli. ²² Rĩrĩa aiguire atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtigĩra gũthiĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kĩroto-inĩ-rĩ, agĩthiĩ bũrũri wa Galili, ²³ agĩthiĩ gũtũura itũura rĩntagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia kũu Werũ-inĩ wa Judea, ² akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.” ³ Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake waarĩtio nĩ mũnabii Isايا rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’”

⁴ Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamĩra, na nĩeyohaga mũcibi wa rũũa njohero. Irio ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. ⁵ Nao andũ nĩmathiiaaga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yothe ya Judea, na bũrũri wothe ũrĩa wariganĩtie na Jorodani. ⁶ Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

⁷ Na rĩrĩa oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũheete ũhoru atĩ mũũrĩre marakara marĩa makiriĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na

* **3:7** Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietĩkĩtie ũhoru wa kũriũka kana wa araika.

kwĩrira. ⁹ Na mũtikeĩire na ngoro cianyu atĩrĩ, 'Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.' Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰ Ithanwa nĩrĩge itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wothe ũtaciarağa maciaro mega nĩũgatemwo, ũikio mwaki-inĩ.

¹¹ "Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thutha wakwa nĩgũgũũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩire o na kũmũkuuĩra iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹² Gĩtarũrũ gĩake akĩnyiitĩte na guoko, na nĩagatheria kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩrie ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ũtangĩhoreka."

Kũbatithio kwa Jesũ

¹³ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuma Galili agĩthĩ Rũũ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgĩa, akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ njagĩrĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?"

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Reke gũtuĩke ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke ũndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ mothe ma ũthingu." Hĩndĩ ĩyo Johana agĩtĩkĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷ Naguo mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we."

4

Kũgerio kwa Jesũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ² Na aniina mĩthenya mĩrongo ĩna, ũtukũ na mĩthenya, ehingĩte kũrĩa irio-rĩ, akĩguia ahũtĩ. ³ Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ĩra mahiga maya matũke mĩgate."

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: 'To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩrĩa kiumaga kanua ka Ngai.' "

⁵ Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtwara itũũra rĩrĩa itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka hekarũ, ⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, "Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

" Nĩagaatha araika ake nĩ ũndũ waku,
nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.' "

⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ningĩ nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Ningĩ mũcukani akĩmũtwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya mũno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na riiri wamo. ⁹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ maya mothe nĩngũkũhe, ũngĩtikĩra kũnyinamĩrĩra ũũhooe.”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtiga, nao araike magĩũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunja

¹² Na rĩrĩa Jesũ aigũre atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthĩ Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agĩthĩ gũtũũra Kaperinaumu. Itũũra rĩu rĩarĩ hakuhĩ na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ũndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaiia ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁵ “Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali,
nĩra ya gũthĩ iria-inĩ, gũikũrũkania na Rũũ rwa
Jorodani,
kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

¹⁶ andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ kũruru gĩa gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩirwo nĩ ũtheri.”

¹⁷ Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunja ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nũkuhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũrĩa wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. ¹⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua ategi a andũ.” ²⁰ Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

²¹ Na aathiathia akĩona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩinĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, ²² na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

23 No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. 24 Nayo ngumo yake ikĩhunjio bũrũri wothe wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩingĩ, na arĩa maarĩ na ruo rũingĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mũrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. 25 Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makĩmũrũmĩrĩa.

5

Irathimo

1 Na rĩrĩa Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agĩkara thĩ. Arutwo ake magĩthiĩ harĩ we.

2 Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoro, akĩmeera atĩrĩ:

3 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩni ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

4 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩa, na
nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo kĩa.

5 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri,
nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

6 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũũtagĩra na makanyootera
ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.

7 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.

8 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro,
nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.

9 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ,
nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.

10 Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ wa
ũthingu,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

11 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ mekũmũruma, na makamũnyariira, na makamũigĩrĩa maũndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa. 12 Kenai na mũcanjamũke, tondũ kĩaheo kĩa nyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo noguo maanyariirire anabii arĩa maarĩ kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ũtheri

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũura Ikũmi.”

13 “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩene rĩngĩ, tiga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

14 “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene rĩakĩtwo kĩrĩma igũrũ rĩtingĩhithĩka. 15 O na ningĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra andũ othe arĩa marĩ thĩinĩ wa nyũmba. 16 O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre andũ, nĩguo mone ciĩko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

17 “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia. 18 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ ĩrĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. 19 ũrĩa wothe ũkoina rĩathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thĩinĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ũrĩa wothe wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. 20 Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũrĩa wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ūragani

21 “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ 22 No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkarakarĩra mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ũrĩa wothe wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ũrĩa wothe ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩngu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

23 “Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩrie kũruta kĩheo gĩaku kĩgongona-inĩ, na hĩndĩ ĩyo ũrĩ hau ũririkane atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, 24 tiga kĩheo gĩaku o hau mbere ya kĩgongona. Amba ũthĩĩ ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre Ngai kĩheo gĩaku.

25 “Hiũha kwĩiguithania na thũ yaku ĩrĩa ĩragũtwara igooti-inĩ. Īka ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo

nĩgũgũtwara kũrĩ mũtuanĩri-ciira, nake mũtuanĩri-ciira akũneane kũrĩ mũnene wa thigari, ũikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thĩirĩ wothe hatarĩ gathendi ũgũtigia.

Ūtharia

²⁷ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharianie.’ ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrirĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho rĩaku rĩa ũrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrĩte. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ũrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ūhiki

³¹ “Nĩngĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ūrĩa wothe ũngĩtigana na mũtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũtiganaga na mũtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atũke mũtharia, na ũrĩa wothe ũhikagia mũtumia ũrĩa ũtiganĩte na mũthuuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mũhĩtwa

³³ “Nĩngĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mũhĩtwa ĩrĩa wĩhĩtĩte.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘Īĩ’ yaku ĩtuĩke ‘Īĩ’, na ‘Aca’ yaku ĩtuĩke ‘Aca’; ũndũ o wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũrĩa mũũru.

Ūhoro wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerrirwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igego rĩrĩhagwo na igego.’ ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ ũrĩa mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti rĩaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩi itĩna rĩmwe-rĩ, thĩi nake matĩna meerĩ. ⁴² Mũndũ ũrĩa ũngĩkũhooya kĩndũ,

mũhe, na mündũ ũrĩa ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ, ‘Endaga mündũ wa itũũra rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.’ ⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa rĩake rĩrathĩre arĩa ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na kũrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matiikaga o ũguo? ⁴⁷ Na ningĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matiikaga o ũguo? ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ arĩ mwagĩrĩru kũna.

6

Gũteithia arĩa Abatari

¹ “Mwĩmenyererei mũtigatekage ciĩko cianyũ cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngĩka ũguo-rĩ, mũtirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩra ũrĩa ũreka na tũrumbeta, ta ũrĩa hinga ciikaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itũagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩa gĩothe. ³ No hĩndĩ rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreeka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, mũtikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩinĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ rĩrĩa ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtĩka ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ

ũndũ wa kũraihia mahooya. ⁸ Mũtigatuĩke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoĩ kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwaĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“ Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩĩtwa rĩaku nĩriamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo

gũkũ thĩ ta ũrĩa wĩkagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,

ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhĩtagĩria.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,

no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru.’

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩrekera andũ hĩndĩ irĩa mamũhĩtiria, o nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra. ¹⁵ No mũngĩaga kũrekera andũ mehia mao-rĩ, o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehia manyu.

Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁶ “Nĩngĩ rĩrĩa mũkwĩhinga kũrĩa irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta ũrĩa hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩitukagia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kũrĩa irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ¹⁷ No rĩrĩa wĩhingĩte kũrĩa, wĩhakage maguta mũtwe na wĩthambage ũthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũrĩa, tiga o Thoguo ũrĩa ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara.

Mũthiithũ kũu Igũrũ

¹⁹ “Tigagai kwĩgĩra mũthiithũ gũkũ thĩ, kũrĩa indo irĩagwo nĩ memenyi na ikaroota, na kũrĩa aici mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwĩgagĩrei mũthiithũ igũrũ, kũrĩa itangĩrĩno nĩ memenyi kana ĩroote, na kũrĩa aici matangĩbunja maiye. ²¹ Nĩgũkorwo kũrĩa mũthiithũ yanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

²² “Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩũrĩyũragwo nĩ ũtheri. ²³ No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ waku wothe ũrĩyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩnĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma ĩyo kaĩ nĩ nene-ĩ!

²⁴ “Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũrĩre ũmwe, na ende ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na anyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.

Mũtigatangĩke

²⁵ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mĩoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana kĩrĩa mũrĩnyuuga; kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩa bata gũkĩra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia rĩera-inĩ; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ inyuĩ mũtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio? ²⁷ Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga?

²⁸ “Na nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ ũndũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũrĩa ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe ndagemete ta kĩmwe gĩacio. ³⁰ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ ĩgaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini? ³¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigagai gwĩtanga, mũkĩũria atĩrĩ: ‘Tũkũrĩa kĩĩ?’ kana ‘Tũkũnyua kĩĩ?’ kana ‘Tũkwĩhumba kĩĩ?’ ³² Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai. No Ithe wanyu wa igũrũ nĩoĩ atĩ nĩmũbataragio nĩmo. ³³ No ambai mũcarie ũthamaki wake na ũthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe o namo nĩarĩmũheaga. ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio tigagai gwĩtanga nĩ ũndũ wa rũciũ, nĩgũkorwo rũciũ nĩrũgetangĩkĩra ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathĩna maguo ma kũũigana.

7

Gĩtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

¹ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. ² Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.

³ “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku wee mwene? ⁴ Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Reke ngũrute kĩhuti kũu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho rĩaku? ⁵ Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

6 “Mūtikanaha magui kīndū kīrīa kīamūre, na mūtikanai kīrie ngūrwe ruru cianyu. Mūngīka ūguorī, ingīrangīrīria ruru na magūrū ma cio, icooke imūgarūrūke, imūtiihangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mūrango

7 “Hooyai na nīmūkūheo; mathaai na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrīwo. 8 Nīgūkorwo ūrīa wothe ūhooyaga nīaheagwo, na ūrīa ūmaathaga nīonaga, na ūrīa ūringaringaga mūrango, nīahingūrāgīwo.

9 “Na rīrī, nūū wanyu ūngītio mūgate nī mwana wake amūhe ihiga? 10 Kana amwītīe thamaki nake amūhe nyoka? 11 Angīkorwo inyuī, o na mūrī ooru, nīmūūī kūhe ciana cianyu iheo njega-rī, githī Ithe wanyu ūrīa ūrī igūrū ndagakīrīrīria kūhe iheo njega kūrī arīa mamūhooyaga! 12 Nī ūndū ūcio, maūndū-inī mothe, ikagai andū arīa angī ūrīa mūngīenda mamwīkage, nīgūkorwo ūcio nīguo Watho wa Musa na Ūrutani wa Anabii.

Mūromo ūrīa Mūceke na ūrīa Mwarī

13 “Toonyerai mūromo ūrīa mūceke. Nīgūkorwo mūromo nī mwarī na njīra nī njārī ūrīa yerekeire rīūrīro, na andū arīa matoonyagīra ho nī aingī. 14 No mūromo nī mūkunderu na njīra nī njeke ūrīa ikinyaga muoyo-inī, na andū arīa mamīonaga nī anini.

Mūtī na Maciaro Maguo

15 “Mwīhūgagei anabii a maheeni. Mokaga kūrī inyuī mehumbīte njūa cia ng’ondu, no thīnī wao nī njūūi ndīani. 16 Nīmūrīmamenyaga na maciaro mao. Kaī thabibū igītūuagwo mītī-inī ya mīigua, kana ngūyū igatuuo kuuma mahiū-inī ma nyeki? 17 Ūguo noguo, mūtī wothe mwega ūciaraga maciaro mega, no mūtī mūūru ūciaraga maciaro mooru. 18 Mūtī mwega ndūngīciara maciaro mooru, naguo mūtī mūūru ndūngīciara maciaro mega. 19 Mūtī o wothe ūtaciara maciaro mega nīgūtemwo ūtemagwo ūgaikio mwaki-inī. 20 Ūguo nīguo mūrīmamenyaga nī ūndū wa maciaro mao.

21 “To mūndū ūrīa ūnjītaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ūgaatoonya ūthamaki wa igūrū, no nī ūrīa wīkaga ūrīa Baba ūrīa ūrī igūrū endaga. 22 Mūthenya ūcio aingī makanjīra atīrī, ‘Mwathani, Mwathani, githī tūtīarathaga maūndū na rītwa rīaku, na thīnī wa rītwa rīaku tūkaingata ndaimono na tūkaringa ciama nyingī?’ 23 Hīndī ūyo nīngameera wega atīrī, ‘Nīi ndirī hīndī ndaamūūī o na rī. Eherai harī nīi, inyuī mwīkaga ūūru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akũgu

24 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. 25 Nayo mbura ĩkiura, na njũũ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, no nyũmba ĩyo ndiagũire, tondũ mũthingi wayo wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. 26 No mũndũ o wothe ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ũrĩa ciugĩte ahaana ta mũndũ mũkĩgu ũrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. 27 Nayo mbura ĩkiura, njũũ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ĩkĩmomoka na kũgũa kũnene.”

28 Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũ gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, 29 tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mũndũ ũrĩa warĩ na Mangũ

1 Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. 2 Na mũndũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”*

3 Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make. 4 Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ. No thĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o.”

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

5 Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio. 6 Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ĩkomete mũciĩ ĩrũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na ĩrĩ na ruo rũingĩ mũno.”

7 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩ kũmĩhonia.”

8 No mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ndiagĩrĩire atĩ wee ũũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. 9 Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ,

* 8:2 Mũndũ warĩ na mangũ aatuĩkaga arĩ na thaahu, na no atheririo.

‘Ūka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aiguire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩira arĩa maa-mumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũiro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No arĩa marĩ a ũthamaki ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩira mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thiĩ! Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtikĩtie.” Nayo ndungata yake ikĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mũtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru. ¹⁷ Ũhoru ũyũ warĩ wa kũhingia ũrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩeheria mũrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ oonire gĩkundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩirie, agĩathana maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiga.”

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

²¹ Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.”

²² Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²³ Hĩndĩ ĩyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ²⁴ Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ

kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro. ²⁵ Nao arutwo magĩthiĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

²⁶ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtĩkio mũnini, nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

²⁷ Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maaĩ nĩmwathĩkagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

²⁸ Rĩria aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra iyo. ²⁹ Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩria rĩamũre rĩtanakinya?”

³⁰ Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio† handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩũgũtũingata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũria rwa ngũrwe.”

³² Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thĩĩ!” Nĩ ũndũ ũcio iki-uma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgũikũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩinĩ, rũgĩkuĩra maaĩ-inĩ. ³³ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũria gwekĩkĩte kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. ³⁴ Hĩndĩ iyo itũũra rĩothe rĩkiomagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ rĩria maamuonire, makĩmũthaitha oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. ² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩria Jesũ oonire wĩtĩkio wao, akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũria meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreeciiria ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye

† 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩithi a ngũrwe.

atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Na o hĩndĩ ĩyo akĩira mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ūkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ⁷ Nake mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. ⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũ kĩonire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũrĩa waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩa.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrĩanĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thĩĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ ũndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũurio Ūhoro wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩa rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩa nguogũ ngũrũ kĩraka kĩa nguogũ njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũu no kĩguucie nguogũ ĩyo gĩtũme ĩtarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ũguo, mondo ĩcio no ĩtarũke, nayo ndibei ĩtĩke, na mondo ĩcio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ njerũ, nacio cieri ĩgaikara irĩ njega.”

Mũirĩtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maũndũ macio, hagiũka mũndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũirĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũigĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩ nake, arĩ na arutwo ake.

* 9:17 Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũa cia mbũri.

²⁰ O hĩndĩ ĩyo mūtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na ĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake. ²¹ Tondũ eĩraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mūtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ũcio, akĩona ahuhĩ mĩtũrĩrũ na gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩa negenaga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũirĩtũ ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũthekerera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩinĩ, akĩnyĩita mũirĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra. ²⁶ Ũhoru ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothe.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ Ũtaaragia

²⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũiguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ ĩrĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtĩkĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi-ni, Mwathani.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ũguo mwĩtĩkĩtie;” ³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũyũ.” ³¹ No-o makiumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothe.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩcii-inĩ yothe, akĩrutanaga thĩinĩ wa thunagogi ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe. ³⁶ Na rĩrĩa oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiganaga, agĩkĩguĩra tha tondũ kĩa rĩ gĩthĩnĩku na gĩkaaga ũteithio, ta ng’ondu itarĩ na mũrĩithi. ³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke hari we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yothe na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩitwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ũrĩa Mũzelote, na Judasi Mũsikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthiĩ kũrĩ ng’onde iria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathiĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩri ĩno: ‘Ūthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩirie.’ ⁸ Honagiai andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũingatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mũtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na ningĩ mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũũria muoyo.

¹¹ “Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. ¹² Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. ¹³ Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩire-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩire-rĩ, rekei kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. ¹⁴ Mũndũ o wothe angĩrega kũmũnyĩta ũgeni kana arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitĩke.* ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma ituĩro rĩa itũũra rĩu rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ũrĩa wa ciira. ¹⁶ Atĩrĩrĩ ndamũtũma o ta ng’onde gatagatĩ ka njũui. Nĩ ũndũ ũcio, gĩa na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

¹⁷ “Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao. ¹⁸ Nĩ ũndũ wa ũhoru wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere

* **10:14** Kũribariba rũkũngũ magũrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metikĩtie nĩmakuuĩte thaahu. ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ũrĩa mageekwo marega ndũmĩrĩri ya Ngai.

ya aathani na athamaki n̄igeetha m̄tuĩke aira k̄urĩ o na k̄urĩ andũ-a-Nd̄urĩrĩ. ¹⁹ No r̄ir̄ia makaam̄nyiiita-r̄i, m̄tikanetange n̄i ūndũ wa ūr̄ia m̄ukoiga kana ūr̄ia m̄ugaacookia. H̄indĩ ĩyo n̄imũkeerwo ūr̄ia m̄ukoiga, ²⁰ n̄igũkorwo ti inyuĩ m̄ugaakorwo m̄uk̄iaria, no n̄i Roho wa Ithe wanyu ūkaaria arĩ th̄iinĩ wanyu.

²¹ “M̄ündũ n̄agakunyanĩra m̄urũ wa nyina ooragwo, na ithe wa m̄ündũ akunyanĩre mwana wake; ciana n̄ikaremera aciari a cio na imoragithie. ²² Andũ othe n̄imakam̄mena n̄i ūndũ wakwa, no ūr̄ia ūgaakir̄ir̄iria nginya h̄indĩ ya m̄uthia n̄akahonoka. ²³ H̄indĩ ĩr̄ia mwan-yariirwo itũũra-inĩ r̄imwe-r̄i, ūr̄irai r̄ir̄ia r̄ingĩ. Ngũmw̄ira na ma atĩ, m̄tigaakorwo m̄uthiite matũũra mothe ma Isiraeli, M̄urũ wa M̄ündũ atookĩte.

²⁴ “M̄urutwo ti m̄unene k̄urĩ m̄urutani wake, o na ndungata ti nene k̄urĩ m̄um̄iathi. ²⁵ N̄ikũiganĩre m̄urutwo aiganane na m̄urutani wake, o na ndungata ĩiganane na m̄um̄iathi. Anḡikorwo mwene nyũmba n̄iet̄two Beelizebuli-r̄i,† githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo marĩtwa mooru gũk̄ira r̄iu!

²⁶ “N̄i ūndũ ūcio-r̄i, m̄utikametigĩre. Ḡutirĩ ūndũ m̄uhithanie ūtakaguũrio, kana ūndũ m̄uhithe ūtakamenyeka. ²⁷ Ūr̄ia ngũmw̄ira nduma-inĩ-r̄i, wariei m̄uthenya barigici, na ūr̄ia war̄itio na m̄iheehũ matũ-inĩ manyu-r̄i, wanĩr̄irei m̄urĩ nyũmba-igũrũ. ²⁸ M̄utigetigĩre ar̄ia moragaga o mw̄irĩ, no matinḡihota kũũraga ngoro. N̄i kaba gw̄itigĩra Ūr̄ia ūnḡiananga ngoro na mw̄irĩ kũu Jehanamu. ²⁹ Githĩ tũnyoni tw̄irĩ tũtiendagio thendi ĩmwe? No ḡutirĩ o na kamwe gatuo kanḡigũa thĩ Ithe wanyu atet̄k̄ir̄ite. ³⁰ O na njuĩr̄i cianyu cia m̄utwe n̄indare. ³¹ N̄i ūndũ ūcio m̄utigetigĩre; m̄urĩ a bata gũk̄ira tũnyoni tũngĩ.

³² “Ūr̄ia wothe ūkaanyumbũra mbere ya andũ, o na n̄i n̄ingamumbũra mbere ya Baba ūr̄ia ūr̄i kũu igũrũ. ³³ No ūr̄ia wothe ūkangaana mbere ya andũ, na n̄i n̄ingamũkaana mbere ya Baba ūr̄ia ūr̄i igũrũ.

³⁴ “M̄utigeeciirie atĩ njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ. Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe r̄uhiũ rwa njora. ³⁵ N̄igũkorwo njũkĩte gũtũma

“ ‘m̄ündũ okanĩr̄ire na ithe,

na m̄ur̄ĩtu okanĩr̄ire na nyina,
nake m̄utumia okanĩr̄ire na nyaciarawe;

³⁶ thũ cia m̄ündũ igaakorwo irĩ andũ a nyũmba yake
kĩũmbe.’

† **10:25** R̄iitwa Beelizebuli r̄iḡitaũrwo n̄i kuuga “M̄unene wa ndaimono,” no K̄ihibirania Beelizebubu r̄iataũragwo “M̄unene wa ngĩ.”

37 “Ūrĩa wothe wendete ithe kana nyina kũngĩra ndagĩriire gũtuĩka wakwa; na ūrĩa wothe wendete mũriũ kana mwarĩ kũngĩra ndagĩriire gũtuĩka wakwa; 38 nake ūrĩa wothe ūtagakuua mũtharaba wake wa kwambĩrwo aanũmĩriire ndagĩriire gũtuĩka wakwa. 39 Ūrĩa wothe ūgeragia gũtũuria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ūrĩa wothe ūkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ūndũ wakwa nĩakaũtũuria.

40 “Mũndũ ūrĩa ūmwamũkagĩra, nĩ nĩ amũkagĩra. Nake ūrĩa ūnyamũkagĩra, amũkagĩra ūrĩa wandũmire.

41 Ūrĩa wothe ūkaamũkĩra mũnabii tondũ nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũnabii, nake ūrĩa wothe ūkaamũkĩra mũndũ mũthingu tondũ nĩ mũthingurĩ, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa kĩheagwo mũndũ mũthingu.

42 Nake ūrĩa wothe ūheaga ūmwe wa aya anini o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kĩheo gĩake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

1 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthĩ kũrutana na kũhunjia matũũra-inĩ ma Galili.

2 Na rĩrĩa Johana aigũire arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake, 3 makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ūũke, kana tweterere mũndũ ūngĩ?”

4 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: 5 Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ūhoro-ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩni. 6 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūtekũhĩngwo arakare nĩ ūndũ wakwa.”

7 Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ūhoro wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona kamũrangĩ kainainagio nĩ rũhuho? 8 Akorwo ti ūguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩniĩ wa nyũmba cia ūthamaki. 9 Mwangĩthiĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Ī, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ūkĩrĩte mũnabii. 10 Ūyũ nĩwe ūhoro wake waandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa athĩ mbere yaku, agagũthondekere njira yaku.’

11 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ kuoneka mũndũ mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mũndũ ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra. ¹² Kuuma matukũ ma Johana Mũbatithania gwata rĩu, ũthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo ũkĩhatĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga ũhoru nginya hĩndĩ ya Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende kwamũkĩra ũhoru ũcio-rĩ, ũcio nĩwe Elija ũrĩa werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua nĩague.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩtaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “ Twamũhuhĩire mūtũrirũ,
mũkĩaga kũina;

o na twamũniĩre nyĩmbo cia macakaya,
no mũtiacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũrĩa na atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ¹⁹ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuaga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciĩko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materirĩte

²⁰ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciama ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciama iria mwarĩngĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩeririre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mũtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno. Ciama iria mwarĩngĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Ī, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nīnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũ Mũriũ tĩa Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũ Ithe tĩa Mũriũ, na ariã Mũriũ, endaga kũguũria.

²⁸ “Ūkai kũrĩ nĩ, inyuothe anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. ²⁹ Oyai icooki riakwa mwĩgĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyihia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkũhurũkio. ³⁰ Nĩgũkorwo icooki riakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda riũ Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩria ngano. ² Rĩria Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũria watho ũtetĩkĩritie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire rĩria we na ariã maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na ariã maarĩ nake, makĩria mĩgate irĩa yamũriirwo Ngai irĩa mateetĩkĩritio kũria nĩ watho, tĩa no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩritio kũmĩria. ⁵ O na ningĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai ariã marĩ thĩinĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia? ⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkwo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatuĩrĩre andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩritie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo igwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩritie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩria mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũria mangĩuragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩrĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ Ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Ĩno nĩyo ndungata yakwa ĩrĩa ndũithuurĩire,
ĩrĩa nyendete, na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

²⁰ ndĩkoina kamũrangĩ kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũrĩa rũgũtooga,
nginya rĩrĩa ĩgaatũma itua rĩakwa rĩhootane.

²¹ Thĩinĩ wa rĩitwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩikaagiã na
kĩĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelizebuli

²² Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono,
na aarĩ mũtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonia,
akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega,
makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

²⁴ No rĩrĩa Afarisai maaiguire ũguo, makiuga atĩrĩ,
“Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli
ũrĩa mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meciiragia, akĩmeera atĩrĩ,
“Ũthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene
no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba
ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda. ²⁶ Angĩkorwo Shaitani
nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩagayũkanĩte we mwene.
Ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? ²⁷ Na angĩkorwo nĩ
nyiingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, nao andũ
anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa
ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira. ²⁸ No nĩ ingĩkorwo
nyiingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa
Ngai nĩũkinyĩte kũrĩ inyuĩ.

²⁹ “Ningĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya
mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha
mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya
indo cia nyũmba yake.

³⁰ “Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ
yakwa, nake ũrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ,
ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga. ³¹ Ningĩ ngũmwĩra atĩ,
rĩhĩa o rĩothe o na kũruma Ngai, andũ no marekerwo,
no mũndũ ũrĩa ũkaaruma Roho, ũcio ndakarekerwo.

³² Mündũ o wothē ūrĩa ūgacaambia Mũrũ wa Mündũ nĩakarekerwo, no ūrĩa wothē ūgaacambia Roho Mũtheru, ūcio ndakaarekerwo, ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩrĩa rĩgooka.

³³ “Agĩriai mūtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana mũthũkie mūtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru, nĩgũkorwo mūtĩ ūmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ndũira, mwahota atĩa kwaria maũndũ mega, na mũrĩ ooru? Nĩgũkorwo kanua kaaragia maũndũ marĩa maiyũrite ngoro-inĩ. ³⁵ Mündũ mwega aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mwega, nake mündũ mũuru aaragia maũndũ mooru moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũuru. ³⁶ No ngũmwĩra atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakaheana ūhoru wa ciugo ciothe cia tũhũ iria manaaria. ³⁷ Nĩgũkorwo ciugo ciaku nĩcio igaatũma ūtuo ndũrĩ na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio igaatũma ūtuo mũhĩtia.”

Kĩama kĩa Jona

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe na arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ūtũringĩre kĩaama.”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Rũciaro rwaganu na rwa ūtharia rũrenda rũringĩrwo kĩaama! No gũtirĩ kĩaama rũkũringĩrwo tiga o kĩaama kĩrĩa kĩa mũnabii Jona. ⁴⁰ Nĩ gũkorwo o ta ūrĩa Jona aikarire matukũ matatũ, mũthenya na ūtukũ, arĩ nda ya thamaki ĩrĩa nene, ūguo noguo Mũrũ wa Mündũ agaikara matukũ matatũ, mũthenya na ūtukũ, arĩ tĩiri-inĩ. ⁴¹ Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmeririre rĩrĩa maahunjĩirio nĩ Jona, na rĩu ūmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha. ⁴² Mũthamaki mündũ-wa-nja wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩoimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ūũgĩ wa Solomoni, na rĩu ūmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

⁴³ “Na rĩrĩ, roho mũuru woima thĩinĩ wa mündũ, ūtuĩkanagĩria werũ-inĩ ūgĩcaria ūhurũko, na ūkaaga. ⁴⁴ Hĩndĩ ĩyo ūkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ūgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo roho ūcio ūkaĩra maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo mũkarĩre wa mündũ ūcio ūgathũka gũkĩra wa mbere. Ūguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rũciaro rũrũ rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ ñyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩ haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?” ⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ. ⁵⁰ Nĩgũkorwo mũndũ wothe wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩoimire nyũmba agĩthĩ agĩikara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Ikundi cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya ĩgĩtũma atoonye gatarũ na agĩikara thĩ thĩnĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩri mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩri ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ñyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ ũrĩa mũnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe igĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtatũ ma iria ciahanderwo. ⁹ ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

¹⁰ Nao arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hito cia ũthamaki wa igũrũ, no-o matiheetwo. ¹² ũrĩa wothe ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũrĩa wothe ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo. ¹³ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩrwo nĩ ũhoru ũrĩa warathirwo nĩ mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“ Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikaamenya ũndũ; kuona mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

15 “ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;
matũ mao matiiguaga,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

16 No kũrathimwo nĩ maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. 17 Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabii na andũ aingĩ athingu nĩmerirĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerirĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua no matiamauire.

18 “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhoro wa ngerekano ĩyo ya mũhuri wa mbeũ: 19 Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wothe aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩaande ngoro-inĩ yake. Īno nĩyo mbeũ ĩrĩa yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. 20 Ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. 21 No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩina woka, kana kwagĩa na kĩnyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. 22 Nake ũrĩa wamũkagĩra mbeũ ĩrĩa yagũire mĩigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, no mĩhang’o ya mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kĩgĩe na maciaro. 23 No ũrĩa wamũkĩrire mbeũ ĩrĩa yagũire tũiri-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciaro, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, na ũngĩ maita mĩrongo ĩtatũ ma mbeũ ĩrĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

24 Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeũ njega mũgũnda wake. 25 No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake igĩũka, ĩkĩhura itindiĩ thĩinĩ wa ngano, na igĩũthĩra. 26 Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ ĩyo itindiĩ o narĩo rĩkĩonekana.

27 “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeũ njega mũgũnda waku? Kaĩ itindiĩ rĩkĩumĩte kũ?’

28 “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na nĩ wekire ũguo.’

“Ndungata ĩcio ikĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthĩ, tũkarĩmunye?’

29 “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkĩmunya itindiĩ rĩũ, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano. 30 Rekei ikũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ ĩyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindiĩ na mũrĩohe itĩia, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩrie ngano, mũmĩige ikũmbĩ rĩakwa.’”

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ, na ya Ndawa ya Kũimbia Mĩgate

31 Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũtariĩ ta mbeũ ya karatarĩ, ĩria mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. 32 O na akorwo mbeũ ĩyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeũ ciothe-rĩ, rĩria yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩria ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara hong-e-inĩ ciagua.”

33 Agĩcooka akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũimbia mĩgate ĩria mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothe ũkĩimbio nĩyo.”

34 Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra ngerekano. 35 Nĩguo ũhoru ũria waaririo na kanua ka mũnabii ũhinge rĩria oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano, nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe ku-uma rĩria thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindiĩ

36 Hĩndĩ ĩyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindiĩ rĩria rĩarĩ thĩinĩ wa mũgũnda.”

37 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūria wahaandire mbeũ njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. 38 Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeũ njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindiĩ nĩ ciana cia ũria mũũru, 39 nayo thũ ĩria ĩrĩhaandaga nĩ ũria mũũru. Magetha nĩ ithirĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araika.

40 “Nĩ ũndũ ũcio o ta ũria itindiĩ rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwaki-rĩ, ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithirĩro rĩa mahinda maya. 41 Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araika ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ wake. 42 Nĩmakamaikia thĩinĩ wa icua rĩa mwaki, kũria gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. 43 Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu magaakenga ta riũa thĩinĩ wa ũthamaki wa Ithe wao. Ūria ũrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthiithũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na mũthiithũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ūndũ wa ūrĩa akenete, agĩthĩ akĩendia indo ciothe iria arĩ nacio akĩgũra mũgũnda ūcio.

⁴⁵ “Nĩngĩ ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hĩndĩ ĩrĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩ akĩendia indo ciake ciothe iria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rĩngĩ, ūthamaki wa igūrũ ūhaanaine na neti ĩrĩa yaikirio iria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothe. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yaiyũrire, ategi acio a thamaki makĩmĩguucia hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Hĩndĩ ĩyo magũikara thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithĩrĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio, mũrutani wa watho o wothe ūrĩa ūrutĩtwo ūhoru wa ūthamaki wa igūrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ūrĩa ūrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ūtarĩ Mũtũe

⁵³ Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũura rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ arutĩte kũ ūũgĩ ūyũ na ciĩko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ūyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩitwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ūyũ akĩrutĩte maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩo no itũura-inĩ rĩake na gwake mũciĩ.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciamu nyingĩ kũu, tondũ wa ūrĩa maagĩte gwĩtĩkia.

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo, Mũthamaki Herode nĩaiguire ngumo ya Jesũ, ² nake akũira arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyĩtĩte Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴ tondũ Johana nĩamwĩrĩte atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtĩkĩrĩtie ũmũhikie.” ⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶ Mũthenya wa gũkũngũira gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Herode akĩhĩta na mwĩhĩtwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. ⁸ Nake mũirĩtu ũcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ thĩinĩ wa kiuga.” ⁹ Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ rĩake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ũcio aheo kĩrĩa eetĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mũtwe. ¹¹ Naguo mũtwe ũcio wake ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũirĩtu ũcio, nake akĩũtwarĩra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magĩthĩĩ makĩoya kĩimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩĩ makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aiguire ũhoru ũcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩcĩĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathĩĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makĩhe andũ. ²⁰ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciati-garĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹ Mũigana wa

andũ arĩa maarĩire maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-
anja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthĩ itĩna iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũuragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa arutwo maamuonire agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ĩrĩa nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūmĩrĩriai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyiita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtkio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ ĩrĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ ĩyo arĩa maarĩ thĩnĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ ĩrĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoro ng’ongo ciothe iria ciamarigiicĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaitha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15

Ūhoro wa Thaahu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimite Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ, ² “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matĩthambaga moko rĩrĩa mekũrĩa irio!”

³ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩra cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai

oigire atĩrĩ, ‘Tũna thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angũira ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ūteithio ũria ingĩagũteithia nague, nĩ kũheo kĩamũrĩre Ngai,’ ⁶ mũndũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtũia ithe’ nague. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩra kĩanyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ irĩa aarathire ũhoru wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “ ‘Andũ aya maaheaga gĩtũio na mũromo, no ngoro ciao irĩ kũraya na niĩ.

⁹ Nao maahooyaga o tũhũ;

morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’ ”

¹⁰ Nake Jesũ agũita kĩrĩndĩ kũu gĩũke harĩ we, agĩkũira atĩrĩ, “Thikĩrĩriai na mũtaũkĩrwo. ¹¹ Kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua ka mũndũ ti kũo ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kiumaga kanua gake nĩkũo ‘kĩmũthaahagia.’ ”

¹² Na hĩndĩ iyo arutwo ake magĩthiĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũũ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoru ũcio?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wothe ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũria ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo na mũri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? ¹⁷ Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiaaga nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũũri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mũndũ; no kũrĩa irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na ‘thaahu.’ ”

Wĩtikio wa Mũndũ-wa-Nja Mũkaanani

²¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthiĩ ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni. ²² Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũirĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

²³ No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we makĩmũringĩrĩra, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athiĩ, tondũ nĩaratũrũmĩrĩra agĩkayaga.”

24 Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng’ondeu cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrĩte tu.”

25 Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

26 Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩire kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie ngui.”*

27 Nake mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩrĩĩaga rũitĩki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

28 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtikio waku nĩ mũnene! Ihooya rĩaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

29 Jesũ akiuma kũu, agĩthĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ.

30 Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia. 31 Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magĩtwara, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

32 Nake Jesũ agĩita arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya itatũ, na matirĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. Ndikwenda mathĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

33 Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mũgate ya kũhũũnia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

34 Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mũgate ĩigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mũgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũngĩ.”

35 Nake akĩira kĩrĩndĩ kũu gũikare thĩ. 36 Agĩcooka akĩoya mũgate ĩyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ. 37 Othe makĩrĩa makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩyũria ciondo mũgwanja. 38 Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. 39 Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoro, agĩtoonya gatarũ, agĩthĩ mwena wa Magadani.

* 15:26 Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Ngui” nĩ ũndũ wa kũmamena.

16

Jesũ Kũũrio Aringe Kĩama

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩaama kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune’.” ³ Ningĩ rũciinĩ muugaga atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune na gũgathimba.’ Nĩmũũĩ gũtaũra ũrĩa igũrũ rĩtariĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ. ⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩaama, no gũtirĩ kĩaama rũkũringĩrwo tiga kĩaama kĩrĩa kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩĩthĩra.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩrĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate. ⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ a wĩtkio mũnini, nĩ kĩĩ kĩratũma mwaranĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩririkana mĩgate ĩtano ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nĩ kĩĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagei ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hĩndĩ ĩyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũrĩa wĩ muoyo.”

17 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. 18 Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. 19 Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩrĩa gĩothe ũkooha gũkũ thĩ nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩrĩa gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo igũrũ.” 20 Agĩcooka agĩkaania arutwo ake matikeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake

21 Kuuma hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩ Jerusalemu, na athĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya itatũ ariũke.

22 Nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, kũroaga gũtuĩka ũguo! Ũndũ ũcio ndũkanagũkore!”

23 Nake Jesũ akĩhũgũrĩra Petero, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wĩ mũhĩnga harĩ nĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ.”

24 Hĩndĩ iyo Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba wake aanũmĩrĩre. 25 Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoowo nĩguo; no ũrĩa wothe ũkoowo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. 26 Nĩ ũndũ-rĩ, mũndũ angĩiguna nakĩ o na angĩgwatĩra thĩ yothe, na orwo nĩ muoyo wake? Kana nĩ kĩ mũndũ angĩkũũrania muoyo wake nakĩo? 27 Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩagooka na riiri wa Ithe hamwe na araike ake, na hĩndĩ iyo nĩakahe o mũndũ kĩheo gĩake kũringana na ciĩko ciake. 28 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete Mũrũ wa Mũndũ agĩũka na ũthamaki wake.”

17

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

1 Thuutha wa mĩthenya itandatũ, Jesũ nĩathĩire na Petero, na Jakubu, na mũrũ wa nyina Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩraaya handũ hataarĩ na andũ. 2 Arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. Ũthiũ wake ũkĩara ta riũa, na nguociake ikĩerũha cua, ta ũtheri. 3 O

hĩndĩ ĩyo hau mbere yao makiumĩrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩrĩa kĩngĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgĩũka rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenagio mũno nĩwe. Mũiguagei!”

⁶ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigai gwĩtigĩra.” ⁸ Na rĩrĩa maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tĩga o Jesũ wiki.

⁹ Rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe. ¹² No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wotho meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyari-irwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ ĩyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoro wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴ Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani igũira mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩũmũthĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaimono ĩyo, nayo ĩkiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaimono ĩyo nĩkĩ?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtikio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthĩ haaria’ na gĩthĩ. Gũtirĩ

ündũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩngatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tĩga mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.”)

²² Hĩndĩ ĩrĩa macookanĩrĩire kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩyũrwo nĩ kĩaha.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperin-aumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirĩhaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thĩ iria-inĩ ũkie ndwano kuo, na thamaki ĩrĩa ũkũnyiita mbere, ũmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthĩ ũrĩhe igooti rĩakwa na rĩaku.”

18

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno Ūthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao.

³ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tĩga mũgarũrũkire mũtuĩke o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyiihagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũrĩa wothe ũngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ kũrĩa kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ,

gũtinie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kĩonje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Nariĩ riitho riaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrite. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondũ ĩrĩa Yorĩte

¹⁰ "Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe." (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩrĩa kĩorĩte.)

¹² "Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athĩ agacarie ĩyo yũrite? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng'ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũrĩa akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. ¹⁴ ũguo noguo Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ atangĩenda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtĩrie

¹⁵ "Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtĩria-rĩ, thĩ ũmuonie ihĩtia rĩake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶ No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ ũmwe kana eerĩ mũthĩ nao, nĩguo ũndũ o wothĩ ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ¹⁷ Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mũtue o ta mũndũ ũtetĩkĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wothĩ mũkooha gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ũrĩa wothĩ mũkoohora gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo.

¹⁹ "O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩguanĩra gũkũ thĩ ũndũ o wothĩ ũrĩa marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ. ²⁰ Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ monganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagatĩ kao."

Ngerekano ya Ndungata ĩtarĩ Tha

²¹ Ningĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, "Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtĩria maita maigana ngĩmũrekagĩra? Hihi nĩ maita mũgwanja?"

²² Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

23 “Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũrĩa wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake. 24 Aambĩrĩria kũrora mathaburĩ, mũndũ warĩ na thiiĩ wake wa taranda ngiri ikũmi* akĩrehwo kũrĩ we. 25 Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mũtumia wake, na ciana ciake, na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thiiĩ ũrĩhĩke.

26 “Ndungata iyo ikĩgũithia mbere yake, ikĩmũthaitha, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngirĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha thiiĩ wothe.’ 27 Nake mwathi ũcio wa ndungata iyo akĩmĩguĩra tha, akĩmĩrekerera thiiĩ ũcio akĩreka ithĩi.

28 “No ndungata iyo yoima nja, igĩcemanía na ndungata ingĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thiiĩ wayo wa dinari igana rĩmwe.† Ikĩmĩnyiita mũmero imĩite, ikĩmũira na hinya atĩrĩ, ‘Ndĩha thiiĩ wakwa ũrĩa ũrĩ nago!’

29 “Ndungata iyo ikĩgũithia thĩ, ikĩmĩthaitha, ikĩmũira atĩrĩ, ‘Ngirĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha.’

30 “Nowe akĩrega. Handũ ha ũguo, agĩthĩ ikĩmĩkithia njeera nginya rĩrĩa ikaarĩha thiiĩ ũcio. 31 Rĩrĩa ndungata iria ingĩ cioonire ũrĩa gwekĩka-rĩ, ikĩigua ũũru mũno, igĩthĩ ikĩira mwathi wacio ũrĩa wothe gwekĩkĩte.

32 “Nake mwathi wao agĩita ndungata iyo, akĩmũira atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu, ngũrekeire thiiĩ waku wothe tondũ nĩũũthaithire. 33 Githĩ nawe ndũkwagĩrĩrwo ũiguĩre ndungata ĩrĩa ingĩ tha o ta ũrĩa nĩ ngũiguĩrĩre tha?’ 34 Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana kũrĩ anene a njeera nĩguo ikaherithio o nginya rĩrĩa ikaarĩha thiiĩ wothe.

35 “Ūguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekerera mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inĩ cianyu.”

19

Gũtigana kwa Mũthuuri na Mũtumia

1 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, akiuma Galili, agĩthĩ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. 2 Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩmahoneria kuo.

3 Na Afarisai amwe magĩthĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?”

* **18:24** Taranda nĩ mbeeca yarĩ makĩria ma mũcaara wa mĩaka ikũmi na ĩtano wa mũruti wĩra, kana mina mĩrongo ĩtandatũ. Ūmũthĩ nĩ ciringi milioni nyingĩ. † **18:28** Dinari yarĩ mũcaara wa mũthenya ũmwe.

4 Nake akīmacookeria atīrī, “Kaī mūtathomete, atī o kīambīrīria Mūūmbi ‘ombire mūdū-mūrūme na mūdū-wa-nja’,⁵ na akiuga atīrī, ‘Nī ūndū wa gītūmi kīu mūdū-mūrūme nīagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao eerī matuīke mwīrī ūmwe’?”⁶ Na nī ūndū ūcio, acio ti andū eerī rīngī, no nī mūdū ūmwe. Nī ūndū ūcio, arīa Ngai anyiitithanītie, mūdū ndakanamatigithanie.”

7 Nao makīmūūria atīrī, “Nī kīī gīatūmire Musa aathane atī mūdū no ahe mūtumia wake marūa ma gūtigana nake, amūte?”

8 Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Musa aamwītīkīriirie mūtiganage na atumia anyu tondū wa ūmū wa ngoro cianyu. No gūtīarī ūguo kuuma kīambīrīria.⁹ Ngūmwīra atīrī, mūdū o wothe angītigana na mūtumia wake, tīga amūteire nī ūndū wa ūtharia, nake ahīkie mūtumia ūngī-rī, mūdū ūcio nīatharītie.”

10 Nao arutwo makīmwīra atīrī, “Angīkorwo ūguo nīguo kūrī gatagatī ka mūthuri na mūtumia-rī, nī kaba kwaga kūhikania.”

11 Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ti mūdū o wothe ūngīhota gwītīkīra ūhoro ūyū, tīga no arīa maheetwo ūhoti ūcio.¹² Nīgūkorwo andū amwe maaciariwo mahaana ta marī ahakūre; angī maahakūrīrwo nī andū; na angī makarega kūhikania nī ūndū wa ūthamaki wa igūrū. Mūdū ūrīa ūngīhota gwītīkīra ūndū ūyū, nīawītīkīre.”

Jesū Kūhoera Twana

13 Hīndī iyo Jesū akīreherwo twana nīguo atūigīrīre moko na atūhooere. No arutwo magīkūūma arīa maatūrehete.

14 Nowe Jesū akiuga atīrī, “Rekei twana tūūke kūrī nī, tīgai gūtūgīria, nīgūkorwo ūthamaki wa Igūrū nī wa arīa mahaana ta tuo.”¹⁵ Aarīkia gūtūigīrīra moko, akiuma kūu.

Mwanake warī Gītonga

16 Na rīrī, mūdū ūmwe nīokire kūrī Jesū, akīmūūria atīrī, “Mūrutani, nī ūndū ūrīkū mwega ingīka nīgeetha ngīe na muoyo wa tene na tene?”

17 Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ūkūnjūūria ūhoro wa ūndū ūrīa mwega nīkī? Kūrī o Ūmwe mwega. Ūngīenda gūtoonya muoyo-inī-rī, athīkagīra maathani.”

18 Mūdū ūcio akīmūūria atīrī, “Nī maathani marīkū?” Jesū akīmūcookeria atīrī, “‘Ndūkanoragane, na ndūkanatharanie, na ndūkanaiye, na ndūkanaigīrīre mūdū ūrīa ūngī kīgeenyō,¹⁹ na tīīa thoguo na nyūkwa,’

o na 'endaga mündũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.' "

²⁰ Mwanake ũcio akiuga atĩrĩ, "Maündũ macio mothe ndũire ndĩmarũmitie, nĩ kũ kĩngĩ ndigairie?"

²¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ũngĩenda kwagĩrĩra kũna, thĩi wendie indo ciaku ũhe athĩni mbeeca icio, na nũkagĩa na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũuke ũnũmĩrĩre."

²² Rĩrĩa mwanake ũcio aiguire ũguo-rĩ, agĩthĩ arĩ na kĩa, tondũ aarĩ na ũtonga mũngĩ.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai."

²⁵ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, nũũ ũngĩkĩhonoka?"

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, "Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maündũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai."

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ithui nĩtũtigĩte maündũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithui-rĩ, nĩ kũ tũkaaheo?"

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ irĩa Mũrũ wa Mündũ agaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thĩinĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaikarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na iĩrĩ ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ũrĩa wothe ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ũndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma iria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarigĩa thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ "Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mündũ warĩ na gĩthaka, ũrĩa woimagarire rũciinĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ.

² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

³ "Ta thaa ithatũ nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngĩ thoko-inĩ matarĩ ũndũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩrĩ, 'O na inyuĩ-rĩ, thĩi mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa

mīthabibũ, na nīngũmũrīha o kīrīa kīagīrīire.’ ⁵ Nĩ ūndũ ūcio magĩthiĩ.

“Nīngĩ akiumagara rīngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩika o ūguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na ĩmwe, akiumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gītũmĩte mūtinde mūrũngĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ ūndũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gũtirĩ mũndũ ūtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thiĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mīthabibũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ūcio wa mīthabibũ akĩira mūrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ĩta aruti a wĩra ūmarĩhe mũcaara, wambĩrĩirie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ūrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkĩtwo thaa ikũmi na ĩmwe moka, makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio, rĩrĩa arĩa maandĩkĩtwo mbere mookire-rĩ, meeciĩrtie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda. ¹² Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũa.’

¹³ “Nake agĩcookeria ūmwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ūũru. Githĩ tũtirĩkanĩire atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe? ¹⁴ Kĩoe mũcaara waku ūthiĩ. Nĩ niĩ ndenda kũrĩha mũndũ ūcio wandĩkirwo thuutha o ta ūguo ndakũrĩha. ¹⁵ Githĩ ndirĩ na kīhoo to gĩa gwĩka ūrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ūraigua ūiru tondũ ndĩ mũtaana?’

¹⁶ “Nĩ ūndũ ūcio arĩa marĩ thuutha, magaatũika a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatũika a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ūhoro wa Gĩkuũ Gĩake rīngĩ

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra kũũragwo ¹⁹ na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na kīboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ūcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaita amũhingĩrie ūndũ mũna.

²¹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūrĩkũ ūkwenda?”

Akīmūcookeria atĩrĩ, “Ītĩkĩra atĩ ūmwe wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ūmwe mwena waku wa ūrĩo, na ūcio ūngĩ mwena waku wa ūmotho ūthamaki-inĩ waku.”

²² Nake Jesũ akīmūcookeria atĩrĩ, “Mũtiũĩ ūrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyuĩra gĩkombe kĩrĩa ngũnyuĩra?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Īĩ, no tũhote.”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkaanyuĩra gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena wakwa wa ūrĩo kana wa ūmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba.”

²⁴ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ūhoru ūcio, makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ūmwe. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũũĩ atĩ aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao, na anene ao nĩmamaathaga na hinya. ²⁶ No rĩrĩ, gũtikanahaane ūguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ūguo, ūrĩa ūngĩenda gũtuĩka mũnene thĩinĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke ndungata yanyu, ²⁷ na ūrĩa ūngĩenda gũtuĩka wa mbere thĩinĩ wanyu nĩatuĩke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ūrĩa Mũrũ wa Mũndũ atookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata, na arute muoyo wake ūtuĩke thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Atumumu Eerĩ Kũhonio

²⁹ Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ, andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra. ³⁰ Nao andũ eerĩ atumumu maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩrĩa maiguire atĩ nĩ Jesũ wahitũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

³¹ Gĩkundi kũ kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguire tha!”

³² Nake Jesũ akĩrũgama, akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³³ Makĩmūcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

21

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jerusalemu, maakinya itũũra rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ūguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere.

³ Na mündũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ Ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

⁵ “Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni atĩrĩ,
‘Mũthamaki waku nĩarooka kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magĩthĩ magĩka o ũrĩa Jesũ aamerĩte.

⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ.

⁹ Nacio ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩre maanagĩrĩa makoiga atĩrĩ,
“Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ nake nũũ?”

¹¹ Nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩgĩcicookia atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’auĩrania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’auĩrania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia. ¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩa kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“ ‘Kuuma tũnua-inĩ twa twana na twa ngenge
nĩtũmĩte hoime ũgooci?’”

17 Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthiĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

18 Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu. 19 Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthiĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩinĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ūroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha.

20 Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooaha narua atĩa?”

21 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ūrokũũrũka ũkio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. 22 Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

23 Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria atĩrĩ, “Ūreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

24 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. 25 Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩirana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ,’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ 26 No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ,’ nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

27 Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

28 “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthiĩ harĩ ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thiĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mũthabibũ.’

29 “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthiĩ,’ no thuutha akĩiricũkwo, agĩthiĩ.

30 “Nĩngĩ mũthuuri ũcio agĩthiĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩi baba, nĩngũthiĩ,’ no ndaathiire.

31 “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. ³² Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no mĩtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mĩtiigana kwĩrira mĩmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thikĩrĩriai ngerekano ĩngĩ: Mũndũ warĩ mwene mũgũnda nĩahaandire mũgũnda ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, akĩenja kĩhihĩro gĩa thabibũ o kũu thĩnĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthĩ rũgendo. ³⁴ Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori acio nĩguo ikanengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na makĩũraga ĩrĩa ĩngĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũũra na mahiga nyuguto. ³⁶ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ nyingĩ kũrĩ iria aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciĩka o ro ũguo. ³⁷ Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸ “No rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ūkai tũmũũrage, twĩyoere igai rĩake.’ ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũkia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩakaniina andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete thĩnĩ wa Maandĩko atĩ:

“ ‘Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;
Mwathani nĩ we wĩkĩte ũndũ ũcio,
na nĩ wa magegania tũkĩwona?’

⁴³ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaciara maciaro maguo. ⁴⁴ Mũndũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka, no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera.”

⁴⁵ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maiguire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoru wao.

46 Magĩcarĩa ũrĩa mangĩmũnyĩita, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetĩkĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

22

Ngerekano ya Iruga rĩa Ũhiki

1 Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, 2 “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ. 3 Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega gũũka.

4 “Nĩngĩ agĩtũma ndungata ingĩ agĩciĩra atĩrĩ, ‘Írai acio metĩtwo atĩ nĩndĩkĩtie kũhaarĩria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru nĩirĩkĩtie gũthĩnjwo na maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ũkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.’

5 “No andũ acio matiarũmbũirie ũhoru ũcio magĩũthiĩra, ũmwe agĩthiĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthiĩ wonjoria-inĩ wake. 6 Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata ciake, magĩcinyariira na magĩciũraga. 7 Mũthamaki ũcio nĩarakarire mũno, agĩtũma mbũtũ yake ikaniine oragani acio, na igĩcina itũũra rĩao inene.

8 “Hĩndĩ iyo akĩira ndungata ciake atĩrĩ, ‘Iruga rĩa ũhiki nĩrĩhaarĩrie no rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩrwo nĩ gũũka. 9 Thiĩ magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wothe mũkuona oke iruga-inĩ rĩa kĩhikano.’ 10 Nĩ ũndũ ũcio ndungata icio ikiumagara, igĩthiĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩria andũ othe arĩa ciahotire kuona, igĩta arĩa ega o na arĩa ooru, nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ikĩiyũra ageni.

11 “No rĩrĩa mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mũndũ ũmwe ũtehumbĩte nguo cia ũhiki. 12 Akĩmũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo cia kĩhikano?’ Mũndũ ũcio agĩkira ki.

13 “Hĩndĩ iyo mũthamaki ũcio akĩira ndungata ciake atĩrĩ, ‘Muohei moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkuo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

14 “Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetĩtwo, no arĩa athuure nĩ anini.”

Kĩũria gĩkoniĩ Kũrĩha Igooti rĩa Kaisari

15 Hĩndĩ iyo Afarisai makiuma nja, magĩthugunda ũrĩa mangĩmũtega na ciugo ciake. 16 Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthiĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Wee ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana. 17 Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũrĩa

ũgwĩciiria. Nĩ kwagĩrĩire tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?"

¹⁸ No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? ¹⁹ Nyoniai mbeeca ĩrĩa ĩhũthagĩrwo ya kũrĩha igooti." Nao makĩmũtwarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, "Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?"

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩ cia Kaisari."

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake."

²² Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kũria gĩkonĩ Kũriũka

²³ Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, ²⁴ "Mũrutani, Musa aatwĩre atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. ²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja. ²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?"

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũĩ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatuũka ta araika arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ, ³² 'Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?' We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo."

³³ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩrĩa Inene

³⁴ Hĩndĩ ĩrĩa Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe. ³⁵ ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũuria kũria gĩkĩ: ³⁶ "Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩinĩ wa Watho?"

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, " 'Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe.' ³⁸ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa inene. ³⁹ Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: 'Endaga mũndũ ũrĩa

ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’⁴⁰ Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ iyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ⁴⁴ “ ‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.”’

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?” ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

¹ Ningĩ Jesũ akĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwĩraga. No mũtigekage ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũrĩa mahunjagia. ⁴ Mohaga mũrigo mũritũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “Ũrĩa wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũrĩa meyohaga thiithi tũrĩ na maandĩko thĩinĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩio maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩinĩ wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

⁸ “No inyuĩ mũtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuothe mũrĩ a ithe ũmwe. ⁹ Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mũtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. ¹¹ Ũrĩa mũnene thĩinĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu. ¹² Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.

¹³ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa

igūrū, na inyuĩ-ene mūtitoonyaga, o na mūtirekaga arĩa marena gũtoonya matoonye.

(¹⁴ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩra nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatunya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

¹⁵ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

¹⁶ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na hekarũ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁷ Inyuĩ atumumu aya akĩgu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ thahabu iyo, kana nĩ hekarũ irĩa itũmaga thahabu ituĩke nyamũre? ¹⁸ Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩhĩta na kĩgongona-rĩ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ kĩgongona-igūrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁹ Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ kĩheo kũ, kana nĩ kĩgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo kũ gĩtuĩke kĩamũre? ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wĩhĩtaga na kĩgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kĩgongona-igūrũ. ²¹ Nake ũrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ũrĩa ũikaraga thĩinĩ wayo. ²² Nake ũrĩa wĩhĩtaga na igūrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ũrĩa ũgĩkaragĩra.

²³ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩrie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makonĩ watho na nĩmo kĩhoo, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Mayarĩ, nĩmo mwgĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ. ²⁴ Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkameria ngamĩra.

²⁵ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thĩinĩ-rĩ, kũiyũrĩte ũkoroku na kwenda kwĩhũnia. ²⁶ Wee Mũfarisai ũyũ mũtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena wa nja o naguo nĩũgũthera.

²⁷ “Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrĩte

mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yothe. ²⁸ No taguo andũ mamuonaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩinĩ mũiyũirwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mũkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũrĩ, tũtingĩagwatanĩire nao gũita thakame ya anabii.’ ³¹ Nĩ ũndũ ũcio mũkaruta ũira wa atĩ inyuĩ mũrĩ njiaro cia arĩa mooragire anabii. ³² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kũiyũrĩrĩrei kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia nduĩra! Mũgaagĩtheema atĩa gũtuĩrwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩinĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. ³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, ĩrĩa ĩrĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia, ũrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kĩgongona. ³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmĩtwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe, ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁸ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩtigĩtwo ĩkirĩte ihooru. ³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mũtikanyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani.’ ”

24

Marũuri ma Mahinda ma Mũthia

¹ Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiiaga arutwo ake magĩũka kũrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ.

² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũrĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka

rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

4 Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. 5 Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ. 6 Nĩmũkaigua ũhoro wa mbaara, na mũhuhu ũkoniĩ mbaara, no inyuĩ mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu. 7 Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagia ng’aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ. 8 Maũndũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

9 “Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa. 10 Hĩndĩ ĩyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtĩkio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane. 11 Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakoimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ. 12 Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha, 13 no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka. 14 Naguo ũhoro-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

15 “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru’ kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoro ũcio), 16 hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ. 17 Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake. 18 Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. 19 Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo na thĩna-ĩ! 20 Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ. 21 Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo nĩgũkagia na mũnyamaro mũnene, ĩtarĩ yoneka kuuma kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na ĩtaooneka rĩngĩ. 22 Na tiga matukũ macio makuhĩhirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. 23 Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoro ũcio. 24 Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciama, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. 25 Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoro ũcio mbere ya hĩndĩ ĩyo.

26 “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathiĩ kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩinĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio. 27 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana. 28 Harĩa hothe harĩ kĩimba, hau nĩho nderi ciũnganaga.

29 “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mĩnyamaro ya matukũ macio,

“ ‘riũa nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ũtĩge kwara;
nacio njata nĩikaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

30 “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ. 31 Nake nĩagatũma araike ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

32 “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongecia guo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. 33 ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ. 34 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. 35 Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mũthenya na Thaa Itiũkaine

36 “Gũtirĩ mũndũ ũũ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araike a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tĩga no Ithe wiki. 37 O ta ũrĩa gwatarĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. 38 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatarĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; 39 nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. 40 Hĩndĩ ĩyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. 41 Andũ-a-nja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

42 “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte, tondũ mũtiũũ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. 43 No menyai

atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eigũite, nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩirie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mĩtamwĩrĩgĩrĩire.

⁴⁵ “Ningĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire?” ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mweka harĩ ndungata ĩyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgũika o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata ĩyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩire na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iraa ya atacokete,’ ⁴⁹ na ĩkĩambĩrĩirie kũhũra ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩu. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩire, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩkie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

¹ “Hĩndĩ ĩyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanano na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩgu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩgu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuuire maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ ĩyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩgu makĩra acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, mat- ĩngĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thĩĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩire manyu.’

¹⁰ “No rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩirie magĩtoonya kĩhikano-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

¹¹ “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩire mũrango!’

12 “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, niĩ ndimũũ.’

13 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagei, tondũ mĩtiũĩ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

14 “Ningĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanania na mũndũ wathiiaga rũgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake. 15 Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthĩ rũgendo. 16 Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano igĩthĩ o hĩndĩ ĩyo, ĩkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ĩkĩona uumithio wa taranda ingĩ ithano. 17 O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ĩkĩonjorithia ĩkĩona uumithio wa ingĩ igĩrĩ. 18 No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe igĩthĩ, ĩkĩenja irima, ĩkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

19 “Thuutha wa ihinda irayya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoro wa mathabu ma mbeeca ciake. 20 Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ĩkĩrehe ingĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’

21 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

22 “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’

23 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ũka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

24 “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩ, ũgethaga kũrĩa ũtahandĩte, na ũkongania kũrĩa ũtaahandire mbeũ. 25 Nĩ ũndũ ũcio nĩndetigĩrĩre, ngĩthĩ ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku ndagũcookeria.’

26 “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! Ũguo nĩ wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itahaandĩte, na ngongania kũrĩa itaahurĩte mbeũ? 27 Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩrwo nĩ kũiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rĩ, nĩngĩacookerio mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio.

28 “Nĩ ũndũ ũcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na taranda ikũmi. 29 Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩ na indo nĩwe ũkoongererwo ingĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrio. Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. 30 Oyai ndungata ĩyo ĩtarĩ bata mũmĩkie nja kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

Ng’ondu na Mbũri

31 “Hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka arĩ na riiri wake, na araika othe marĩ hamwe nake, nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kĩrĩ riiri wa igũrũ. 32 Ndũrĩrĩ ciothe nĩigacookanĩrĩrio mbere yake, nake nĩakamũrania andũ kuuma kũrĩ arĩa angĩ, o ta ũrĩa mũrĩithi aamũranagia ng’ondu na mbũri. 33 Nĩakaiga ng’ondu mwena wake wa ũrĩo, na mbũri aciige mwena wake wa ũmotho.

34 “Ningĩ Mũthamaki nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũrĩo atĩrĩ, ‘Ũkai, inyuĩ mũrathimĩtwo nĩ Baba; oyai igai rĩa ũthamaki ũrĩa mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. 35 Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu mũkĩihe gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu mũkĩihe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni mũkĩinyiita ũgeni, 36 na ndaarĩ njaga mũkĩihe nguo, na ndaarĩ mũrũaru na inyuĩ mũkĩimenyerera, o na ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.’

37 “Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu nĩmakamũcookeria mamũurie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũutu tũgĩkũhe gĩa kũrĩa, kana ũrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua? 38 Na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũgeni tũgĩkũnyiita ũgeni, kana ũrĩ njaga tũgĩkũhe nguo? 39 O na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũrũaru kana ũrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?’

40 “Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ wothe mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa anini mũno, nĩ nĩ mwekĩire.’

41 “Ningĩ nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũmotho atĩrĩ, ‘Njehererai, inyuĩ mũrumĩtwo, mũthĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ũrĩa ũthondekeirwo mũcukani na araika ake. 42 Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu na mũtiaheire gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua, 43 na ndaarĩ mũgeni na mũtianyitire ũgeni, ndaarĩ njaga na mũtiaheire nguo, ndaarĩ mũrũaru na ndaarĩ njeera na mũtiokire kũnyona.’

44 “Nao nĩmagacookia, mamũurie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũutu, kana ũrĩ mũnyootu, kana ũrĩ mũgeni, kana ũrĩ njaga, kana ũrĩ mũrũaru, o na kana ũrĩ njeera na tũtiagũteithirie?’

45 “Nake n̄akamacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wothe mũteekire ũmwe wa aya anini mũno, nĩ nĩ mũteekĩire.’

46 “Hĩndĩ ĩyo nĩmagathiĩ kũrĩa andũ maherithagio tene na tene, no arĩa athingu mathĩ muoyo-inĩ wa tene na tene.”

26

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

1 Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio mothe-rĩ, akĩra arutwo ake atĩrĩ, 2 “O ta ũrĩa mũũĩ, Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩtigairie matukũ meerĩ gĩkinye, nake Mũrũ wa Mũndũ n̄akaneanwo nĩgeetha aambwo mũtĩ-igũrũ.”

3 Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩrĩndĩ makĩgomana kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, wetagwo Kaiafa, 4 nĩguo maciire ũrĩa mangĩnyitithia Jesũ na njĩra ya wara, na mamũũragithie. 5 No makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, nĩguo andũ matikarute haaro.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta Bethania

6 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ aarĩ Bethania, mũciĩ wa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mũrimũ wa mangũ, 7 na mũndũ-wa-nja warĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega, agĩũka kũrĩ Jesũ, akĩmũitĩrĩria maguta mũtwe arĩ metha-inĩ akĩrĩa.

8 Rĩrĩa arutwo moonire ũguo, makĩrakara, makĩũrania atĩrĩ, “Ũitangi ũyũ nĩ waki? 9 Maguta macio manungi wega nĩmangĩendio goro na mbeeca icio iheo athĩni.”

10 Nake Jesũ aamenya ũguo, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrathĩnia mũndũ-wa-nja ũyũ nĩkĩ? We nĩanjĩka ũndũ mwega. 11 Arĩa athĩni mũrĩkoragwo nao hĩndĩ ciothe, no nĩ-rĩ, mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. 12 Hĩndĩ ĩrĩa aitĩrĩrie mwĩrĩ wakwa maguta macio manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha aathagathage ũrĩa ngaathikwo. 13 Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩnĩ wa thĩ yothe-rĩ, ũndũ ũcio eeka nũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

14 Hĩndĩ ĩyo ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, 15 akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyuĩ?” Nao makĩmũtarĩra icunjĩ cia betha mĩrongo ĩtatũ, makĩmũnengera. 16 Kuuma hĩndĩ ĩyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

17 Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũria Mĩgate ĩria ĩtarĩ Mũĩkĩre Ndawa ya Kũmbia-rĩ, arutwo magĩthĩĩ kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

18 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩria rĩtuĩtwo rĩrĩ hakuhĩ. Ngũrĩra irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’” 19 Nĩ ũndũ ũcio arutwo magĩũka o ũria Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

20 Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agĩikara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ. 21 Na rĩria maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra.”

22 Nao makĩnyĩitwo nĩ kĩaha mũno, makĩambĩrĩria kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

23 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūria waikanĩria guoko na nĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũrĩngunyanĩra. 24 Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthĩĩ o ta ũria ũhoro wake wandĩkitwo. No mũndũ ũria ũgũkunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo.”

25 Hĩndĩ ĩyo Judasi, ũria mũmũkunyanĩri, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ nĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī, nĩwe.”

26 Na rĩria maarĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

27 Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. 28 Īno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩria ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. 29 Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũria ngaamĩnyuanĩra na inyuĩ ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

30 Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthĩĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kuuga ũria Petero Akaamũkaana

31 Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ūtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “ ‘Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondu cia rũũru ihurunjũke.’

32 No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩĩ Galili.”

33 No Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgũtirika, niĩ ndigagũtirika.”

34 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

35 No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

36 Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthiĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na nĩ thiĩ haarĩa ngahooe.” 37 Agĩthiĩ na Petero, na ariũ arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũigua kĩa na gũthĩnĩka ngoro. 38 Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa irĩ na kĩa mũno, o hakuhi gũkua. Ikarai haha mwĩguĩte hamwe na nĩ.”

39 Agĩthiathia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

40 Hĩndĩ iyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũikara ithaa rĩmwe mwĩguĩte hamwe na nĩ? 41 Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

42 Jesũ agĩthiĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyũrĩire-rĩ, wendi waku ũrohingio.”

43 Aacooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. 44 Nĩ ũndũ ũcio akĩmatiga, agĩthiĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

45 Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩrĩ, ihinda rĩ hakuhi, na Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo moko-inĩ ma andũ ehia.

46 Ũkĩrai, tũthiĩ! Ũrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka!”

Jesũ Kũnyiitwo

47 O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩa. 48 Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyanĩire nĩamaheete kĩmenyithia gĩkĩ: “Ũrĩa ndĩmumunya, ũcio nĩwe, mũnyiitei.” 49 Nake Judasi agĩthiĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, ũrĩ mũhoru!” na akĩmũmumunya.

50 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ika ũrĩa ũũkire gwĩka.”

Nao andũ acio makĩmũguthũkĩra, makĩmũnyiita. 51 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora rūhiũ

rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia rūhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe macomoraga rūhiũ makaaniinwo na rūhiũ. ⁵³ Kana ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ? ⁵⁴ No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkihinga atĩa marĩa moigĩte atĩ ũndũ ũyũ no nginya ũhinge na njĩra ĩno?”

⁵⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kũu atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka mũũnyĩte mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrakoragwo hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩnyĩta. ⁵⁶ No ũndũ ũyũ wothe wikĩkĩite nĩguo ũhoru ũrĩa waandĩkitwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyitire Jesũ makĩmũtwara gwa Kaiafa, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, kũrĩa arutani a watho na athuuri moonganĩte. ⁵⁸ Nowe Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ haraaya, o nginya agĩkinya nja ya kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩtoonya agĩkarania na arangĩri nĩguo amenye ũrĩa ũhoru ũgũthĩ.

⁵⁹ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Kĩama kĩrĩa Kĩnene gĩothe nĩmacarĩrĩrie ũira wa maheeni nĩguo mamũũragithie. ⁶⁰ No makĩaga ũira ta ũcio, o na gũkorwo andũ aingĩ nĩmarutĩte ũira wa maheeni.

Thuutha-inĩ andũ eerĩ makĩrũgama, ⁶¹ makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩoigire atĩrĩ, ‘No hote gũtharia hekarũ ya Ngai, na ndĩmĩake rĩngĩ na mũthenya ĩtatũ.’”

⁶² Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũtũcookeria? Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũyũ ũrathitangĩrwo?” ⁶³ No Jesũ agĩkira ki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndakwĩhĩtithia na Ngai ũrĩa wĩ muoyo: Twĩre kana wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, wee nĩwoiga, no ngũmwĩra atĩrĩ, inyuĩ inyuothe nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Hinya, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶⁵ Hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩaruma Ngai! Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ aakĩ? Atĩrĩrĩ, inyuĩ nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. ⁶⁶ Mũgwĩciiria atĩa?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo.”

⁶⁷ Magĩcooka makĩmũtuĩra mata ũthiũ, na makĩmũhũũra na ngundi. Angĩ makĩmũhũũra na hĩ, ⁶⁸ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Kristũ, tũrathĩre ũhoru ũtwĩre, nũũ wakũgũtha!”

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁹ Na rĩrĩ, Petero alikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili.”

⁷⁰ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndiũĩ ũrĩa ũroiga.”

⁷¹ Ningĩ akiumagara, agĩthĩĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩira andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agĩkaana ũhoru ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndiũĩ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthĩĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩũrakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ mũndũ ũcio ndimũũ!”

Kahinda o kau ngũkũ igĩkũga. ⁷⁵ Nake Petero akĩririkana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.” Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

27

Judasi Kwũita

¹ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩiguithania atĩ matũire Jesũ kũũragwo. ² Makĩmuoha na mũnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtwara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi.

³ Rĩrĩa Judasi, ũcio wamũkunyaĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩrĩra na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mũrongo itatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyaĩire thakame itarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ŭcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩikania mbeeca icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩthiĩra. Agĩcooka agĩthiĩ akĩiita.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgĩĩna-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩiguithania mahũthĩre mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni. ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kũu gĩtũwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ iyo nĩguo ũhoru ũrĩa

waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, ¹⁰ nao magĩcihũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩĩ, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaraigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woĩkaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkiũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ ĩyo Pilato aikariire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩnĩtio nĩ kĩroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohorere?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũika atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. Ũcio nĩ ũhoru wanyu!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩinĩ wa gĩikaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari, cikĩmũrigiicĩria. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoru, mũthamaki wa Ayahudi!” ³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũura nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo ĩyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanina na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthiĩ, magĩkinya handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maai ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ. ³⁶ Nacio cigĩikara thĩ hau, cikĩmũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandĩkĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩirwo, atĩrĩ: **ŪYŪ NĪWE JESŪ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.** ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mĩtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mĩtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩĩhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtĩkia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakĩmũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩi ndĩ

Mūrū wa Ngai.'” ⁴⁴ O na atunyani arīa maambanīrio hamwe nake o nao makīmūruma.

Gūkua kwa Jesū

⁴⁵ Na rīrī, kuuma thaa thita cia mūthenya nginya thaa kenda būrūri wothe ūkīgīa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesū akīgūthūka na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ūguo nī kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ūndiganīrie nīkī?”)

⁴⁷ Nao andū amwe a arīa maarūngīi hau rīrīa maiguire ūguo, makiuga atīrī, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rīmwe, ūmwe wao agīteng’era akīoya thibūnji. Akīmītobokia thiki-inī, akīmīthecerera kamūrangi-inī, akīhe Jesū anyue. ⁴⁹ Arīa angī nao makiuga atīrī, “Tiganai nake. Nītūkuona kana Elija nīegūūka kūmūhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesū akīgūthūka rīngī na mūgambo mūnene, agītūikana.

⁵¹ Na rīrī, ihinda o rīu gītambaya kīa hekarū gīgīatūkana icunjī igīrī kuuma igūrū nginya thī. Nayo thī igīthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igīatūkana. ⁵² Mbīrīra nacio ikīhingūka, nao andū aingī arīa atheru arīa maarīkītie gūkua makīrīūka, ⁵³ makiuma thīinī wa mbīrīra. Na thuutha wa kūrīūka kwa Jesū, magīthīi itūūra rīu inene itheru, na makiumīrīra andū aingī.

⁵⁴ Rīrīa mūnene-wa-thigari-igana na arīa maarī nake makīrangīra Jesū moonire gīthingithia na maūndū mothe marīa meekīkire-rī, makīnyiitwo nī guoya, makīanīrīra, makiuga atīrī, “Ti-itherū mūndū ūyū oima Mūrū wa Ngai!”

⁵⁵ Na nī haarī andū-a-nja aingī meeroragīra marī o haraaya. Maarūmīrīre Jesū kuuma Galili nīguo mamūtungatagīre. ⁵⁶ Thīinī wao haarī Mariamu Mūmagidali, na Mariamu ūrīa nyina wa Jakubu na Jose,

na nyina wa ariū a Zebedi.

Gūthikwo kwa Jesū

⁵⁷ Na hwaī-inī wakinya-rī, mūndū warī gītonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ūrīa watūikīte mūrutwo wa Jesū agīūka. ⁵⁸ Nake agīthīi kūrī Pilato, na akīhooya aheo mwīrī wa Jesū, nake Pilato agīathana anengerwo mwīrī ūcio. ⁵⁹ Jusufu akīoya mwīrī ūcio, akīwoha na taama mūtheru wa gatani, ⁶⁰ akīūiga thīinī wa mbīrīra yake njerū īrīa eenjithītie rwaro-inī rwa ihiga. Akīgaragaria ihiga inene mūromo-inī wa mbīrīra īyo, na agīithīra. ⁶¹ Mariamu Mūmagidali na Mariamu ūcio ūngī maikarīte hau mang’etheire mbīrīra.

Arangīri Mbīrīra-inī

⁶² Na mūthenya ūyū ūngī ūrīa ūrūmagīrīra Mūthenya wa Ihaarīria, athīnjīri-Ngai arīa anene na Afarisai magīthīi kwa Pilato. ⁶³ Makīmwīra atīrī, “Mwathi witū, nītūkīrīrikana atī rīrīa mūheenania ūcio aarī muoyo. nōigire atīrī, ‘Thuutha wa matukū matatū nīngariūka.’ ⁶⁴ Nī ūndū ūcio ruta watho nīguo mbīrīra īyo īrangīrwo nginya mūthenya wa gatatū. Kwaga ūguo, arutwo ake maahota gūthīi maiye mwīrī ūcio macooke meere andū atī nīariūkītio kuuma kūrī arīa akuū. Maheeni macio maahota gūtuīka mooru gūkīra marīa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akīmacookeria atīrī, “Oyai arangīri, mūthīi mūrangīre mbīrīra īyo wega o ta ūrīa mūngīhota.” ⁶⁶ Nī ūndū ūcio magīthīi, makīhinga ihiga rīa mbīrīra īyo biū, na makīrīkīra rūuri rwa mūhūra, na makīiga arangīri ho.

28

1 Kūriūka kwa Jesū

¹ Thuutha wa Thabatū, gwatua gūkīa mūthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mūmagidali na Mariamu ūcio ūngī magīthīi kūrora mbīrīra.

² Na rīrī, nī kwagīre na gīthingithia kīnene, nīgūkorwo mūraika wa Mwathani nīaikūrūkire oimīte igūrū na agīthīi mbīrīra-inī, akīgaragara ihiga akīrīeheria na akīrīkarīra.

³ Oonekaga ahaana ta rūheni, na nguo ciake cierūhīte o ta ira. ⁴ Nao arangīri acio makīmwtīgīra mūno nginya makīinaina makīhaana, ta andū akuū.

⁵ Nake mūraika ūcio akīra andū-a-nja acio atīrī, “Inyuī-rī, tigai gwītīgīra, nīgūkorwo nīnjūūi atī nī Jesū ūrīa ūraambirwo mūtī-igūrū mūracara. ⁶ Ndarī haha, nīariūkīte, o ta ūrīa oigire. Ūkai muone harīa arakomete.

⁷ Na rīrī, thīi narua mūkeere arutwo ake atīrī, ‘Nīariūkīte akoima kūrī arīa akuū, na nīegūthīi Galili mbere yanyu. Kūu nīkuo mūrīmuona.’ Ririkanai ūguo ndaamwīra.”

⁸ Nī ūndū ūcio, andū-a-nja acio makiuma mbīrīra-inī mahiūhīte marī na guoya, no ningī maiyūrītwo nī gīkeno, makīhanyūka makeere arutwo ake ūhoro ūcio.

⁹ Na o rīmwe Jesū agītūngana nao, akīmeera atīrī, “Nīndamūgeithia.” Nao magīthīi harī we, makīmūnyiita nyarīrī, makīmūhooya. ¹⁰ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Tigai gwītīgīra. Thīi mūkeere ariū na aarī a Baba mathīi Galili; kūu nīkuo marīnyona.”

Ūhoro wa Arangīri

¹¹ Na rīrīa andū-a-nja acio maathiiaga-rī, arangīri amwe a arīa maarangīrīte mbīrīra magītoonya itūūra inene na makīra athīnjīri-Ngai arīa anene maūndū mothe marīa

mekĩkĩte. ¹² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanĩa na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’ ¹⁴ Ũhoru ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩĩka o ta ũrĩa cierĩtwo. Naguo ũhoru ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthiĩ Galili, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathiĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thĩĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matuĩke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mubatithania Kūhaarīria Njira

¹ Kĩambĩrīria kĩa Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũkoniĩ Jesũ Kristũ Mũrũ wa Ngai.

² O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa Isaia ũrĩa mũnabii atĩrĩ:

“Nĩngũtũma mūtũmwo wakwa athiĩ mbere yaku,
ũrĩa ũgũgũthondekera njira yaku.”

³ “Kũrĩ mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩriai njira ya Mwathani,
rũngariai njira ciake.’”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Johana ookire akĩhunjagia, na akĩbatithanagĩria werũ-inĩ. Aahunjagia atĩ andũ merire, nĩguo marekerwo mehia mao, nĩgeetha mabatithio.

⁵ Nao andũ othe a bũrũri wa Judea na andũ othe a Jerusalemu magĩthiĩ kũrĩ we. Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria rũũ-inĩ rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamĩra, na nĩehotoraga mũcibi wa rũũa njohero, na aarĩaga ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. ⁷ Nayo ndũmĩrĩri yake yarĩ ĩno: “Thuutha wakwa nĩgũgũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũngĩra, ũrĩa nĩ itagĩrĩire kũinamĩrĩra njohore ndigi cia iraatũ ciake.

⁸ Nĩ ndĩmubatithagia na maaĩ, nowe arĩmubatithagia na Roho Mũtheru.”

Kubatithio na Kũgerio kwa Jesũ

⁹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu Jesũ agĩũka oimĩte Nazarethi kũu Galili, na akĩbatithio nĩ Johana rũũ-inĩ rwa Jorodani.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ oimĩraga maaĩ-inĩ akĩona igũrũ rĩahingũka,

nake Roho Mũtheru akĩmũikũrũkĩra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mũgambo ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “We nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete, na nĩngenaga mũno nĩwe.”

¹² Na o rĩmwe Roho akĩmuoya akĩmũtwara werũ-inĩ, ¹³ na agĩkara kũu werũ-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, akĩgeragio nĩ Shaitani. Nake aikaranagia na nyamũ cia gĩthaka, nao araika makamũtungatagĩra.

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gũikio njeera, Jesũ agĩthiĩ Galili akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atĩrĩ, “Ihinda nĩikinyu, nague ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩrie. Mwĩreirei mwĩtikie Ũhoro-ũrĩa-Mwega!”

¹⁶ Na rĩria Jesũ aathiiagĩra hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, nĩonire Simoni na mũrũ wa nyina Anderea magĩikia neti ciao iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngamũtua ategi a andũ.” ¹⁸ O rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao makĩmũrũmĩrĩra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akĩona Jakubu mũrũ wa Zebedi hamwe na mũrũ wa nyina Johana marĩ gatarũ-inĩ makĩhaarĩria neti ciao. ²⁰ O rĩmwe akĩmeeta, nao magĩtiga ithe wao Zebedi gatarũ-inĩ hamwe na aruti ake a wĩra na makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũingata Ngoma Thũku

²¹ Nao magĩthiĩ Kaperinaumu, na rĩria mũthenya wa Thabatũ wakinyire, Jesũ agĩtoonya thunagogi na akĩambĩrĩria kũrutana. ²² Na andũ makĩgegio nĩ ũrutani wake, nĩgũkorwo aamarutaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ o iyo kũu thunagogi yao, nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ngoma thũku, nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, ²⁴ “Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ūkĩte gũtũniina? Nĩnjũũĩ wee nĩwe ũ! Wee nĩwe Ūrĩa-Mũtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma na hinya, akiuga atĩrĩ, “Kira na uume thĩinĩ wake!” ²⁶ Ngoma iyo thũku ikĩmũthukathuka na hinya na ikiuma thĩinĩ wake igĩkayaga.

²⁷ Andũ acio othe makĩgega mũno nginya makĩũrania atĩrĩ, “Ūndũ ũyũ nĩ ũrĩkũ? Ūyũ nĩ ũrutani mwerũ, wĩ na ũhoti! Nĩ araatha o na ngoma thũku na ikamwathĩkĩra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ikĩhunja na ihenya bũrũri wothe wa Galili.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

²⁹ Na maarĩkia kuuma thunagogi, magĩthiĩ na Jakubu na Johana mũciĩ gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ gĩtanda-inĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, nao makĩra Jesũ ũhoru wake. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ harĩa aarĩ, akĩmũnyiita guoko akĩmũũkĩria. Mũrimũ ũcio wa kũhiũha mwĩrĩ ũkĩmũtiga na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

³² Hwai-inĩ ũcio thuutha wa riũa gũthũa, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ arũaru na arĩa maarĩ na ndaimono. ³³ Nao andũ a itũũra othe makĩũngana hau mũrango-inĩ wa nyũmba, ³⁴ nake Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ mĩthemba mũngĩ. Nĩngĩ akĩingata ndaimono nyingĩ, no ndetĩkĩirie ndaimono ciarie tondũ nĩciamũĩ.

Jesũ Kũhooya arĩ Handũ Keheri-inĩ

³⁵ Rũciinĩ kĩroko tene kũrĩ o na nduma, Jesũ agĩũkĩra akiuma nyũmba agĩthiĩ handũ keheri-inĩ, akĩhoera ho. ³⁶ Nake Simoni na arĩa maarĩ nao magĩthiĩ kũmwetha, ³⁷ na rĩrĩa maamuonire, makĩanĩrĩra, makĩmwĩra atĩrĩ: “Andũ othe nĩwe maracaria!”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rekei tuume gũkũ tũthiĩ kũndũ kũngĩ, matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ, nĩguo hunjie o nakuo. Tondũ nĩkĩo ndokire.” ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio agĩthiũrũrũka Galili guothe akĩhunjagia thunagogi-inĩ ciao na akĩingataga ndaimono.

Mũndũ warĩ na Mangũ

⁴⁰ Na mũndũ ũmwe warĩ na mangũ agĩũka kũrĩ we na akĩmũthaitha aturĩtie maru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩringwo nĩ tha nyingĩ, agĩtambũrũkia guoko gwake akĩhutia mũndũ ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ngwenda. Therio.” ⁴² Na o hĩndĩ iyo mũndũ ũcio agĩthirwo nĩ mangũ, akĩhonio.

⁴³ Nake Jesũ akĩmũkaania na hinya na akĩmwĩra athiĩ, ⁴⁴ ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru ũyũ. No thiĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanite nĩ ũndũ wa gũtherio gwaku, ũtuĩke ũira kũrĩ o.” ⁴⁵ No handũ ha ũguo agĩthiĩ, akĩambĩrĩria kwaria na kũmemerekia ũhoru ũcio. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndacookire kũhota gũtoonya itũũra thiĩnĩ akĩonagwo nĩ andũ, no aikaraga na nja kũndũ gũtaarĩ andũ. No andũ no mookaga kũrĩ we moimĩte kũndũ guothe.

2

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Matukũ manini maathira, Jesũ agĩcooka Kaperin-aumu rĩngĩ, nao andũ makĩigua atĩ nĩoka mũciĩ. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ aingĩ makĩũngana nginya hakĩaga handũ ha gũkarwo, o na nginya nja ya mũrango, nake akĩmahunjĩria ũhoru. ³ Nĩhookire andũ, makĩmũrehera mũndũ warũarĩte mũrimũ wa gũkua cĩga, akuuĩtwo nĩ andũ ana. ⁴ Na tondũ matingĩahotire kũmũkinya harĩa Jesũ aarĩ nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ-rĩ, magĩtharũria nyũmba igũrũ wa hau Jesũ aarĩ na maarĩkia kũhatharia, makĩharũrũkia mũndũ ũcio wakuĩte cĩga arĩ kĩbarĩ-inĩ kũ aakomeire. ⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, nĩwarekerwo mehia maku.”

⁶ Na rĩrĩ, arutani amwe a watho maarĩ ho, nao makĩyũria na ngoro atĩrĩ, ⁷ “Mũndũ ũyũ ekwaria ũguo nĩkĩ? Nĩ araruma Ngai! Nũũ ũngĩ ũngĩhota kũrekanĩra mehia tiga Ngai wiki?”

⁸ O rĩmwe Jesũ akĩmenya thĩinĩ wa roho wake atĩ ũguo nĩguo meciiragia ngoro-inĩ ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwĩciirie maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu? ⁹ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: kwĩra mũndũ ũyũ ũkuĩte ciĩga atĩrĩ, ‘Nĩ warekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra woe kĩbarĩ gĩaku wĩtware’? ¹⁰ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ...” Akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, ¹¹ “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũcĩi.” ¹² Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ gĩake, agĩthĩira andũ othe mamwĩroreire. ũndũ ũcio ũgĩtũma andũ othe magege, nao makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ tũtirĩ tuona ũndũ ta ũyũ-ĩ!”

Gwĩtwo kwa Lawi

¹³ O rĩngĩ Jesũ nĩoimagarire agĩthĩi hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩria gũkĩruta ũhoru. ¹⁴ Na hĩndĩ irĩa aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Lawi agĩũkĩra akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁵ Na rĩrĩa Jesũ aarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na ehia nĩmarĩanĩire nake na arutwo ake, tondũ maarĩ aingĩ nĩmamũrũmĩrĩire. ¹⁶ Rĩrĩa arutani a watho arĩa maarĩ Afarisai moonire akĩrĩanĩra na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?”

¹⁷ Nake Jesũ aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ũhoru wa Kwĩthinga kũrĩa Irio

¹⁸ Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte kũrĩa irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kũrĩa irio, no arutwo aku matiĩhingaga?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhinganga kũrĩa irio atĩa rĩrĩa arĩ hamwe nao? Mat-ingĩhinganga rĩrĩa rĩothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o, na hĩndĩ iyo nĩmakehinga kũrĩa irio.”

21 “Gūtiri mündũ wĩkaĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩka ũguo, kĩraka kũ kĩerũ no kĩguucie nguo ĩyo ngũrũ, nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrike makĩria. 22 Ningĩ gũtiri mündũ wĩkĩraga ndibei ya mũhihano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo no ĩtarũre mondo icio, nayo ndibei ĩyo ĩitĩke, nacio mondo ithũke. No rĩrĩ, ndibei ya mũhihano ĩkĩragwo thĩinĩ wa mondo njerũ.”

Mwathani wa Thabatũ

23 Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesũ nĩatuĩkaniirie mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na rĩria aathiiaga arĩ hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩria gũtua ngira cia ngano. 24 Nao Afarisai makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩ kĩĩ kĩratũma arutwo aku meke ũria watho ũtetĩkĩritie mũthenya wa Thabatũ?”

25 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũria Daudi we mwene na arĩa maarĩ nake meekire rĩria maarĩ ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũria? 26 Aatoonyire nyũmba ya Ngai rĩria Abiatharu aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, akĩria mĩgate ĩria yamũrĩrwo Ngai, o ĩria yetĩkĩritio kũrĩragwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.”

27 Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mũthenya wa Thabatũ wekĩrirwo ho nĩ ũndũ wa mündũ, no mündũ ndombirwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. 28 Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mündũ nĩ Mwathani o na wa mũthenya wa Thabatũ.”

3

1 Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩinĩ nĩ kwarĩ na mündũ wonjete guoko. 2 Andũ amwe ao nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mündũ ũcio mũthenya wa Thabatũ. 3 Nake Jesũ akĩira mündũ ũcio warĩ mwonju guoko atĩrĩ, “Rũgama haha mbere ya andũ othe.”

4 Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtikĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũraga?” No-o magĩkira ki.

5 Akĩmarora arakaire, na aigũite ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩira mündũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. 6 Hĩndĩ ĩyo Afarisai makĩumagara na makĩambĩria gũthugunda me hamwe na Aherodia ũria mangĩũraga Jesũ.

Gĩkundi Kĩnene Kũrũmĩrĩra Jesũ

7 Nake Jesũ na arutwo ake makĩuma kũu magĩthĩĩ iria-inĩ, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili

gĩkĩmũrũmĩrĩra. ⁸ Na rĩrĩa maiguire ũrĩa wothe eekaga, andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we moimĩte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma kũrĩa gwakuhĩrĩrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondũ wa gĩkundi kũu, akĩra arutwo ake mamũhaarĩrie gatarũ nĩguo gĩkundi kũu gĩtige kũmũhatĩka. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩahonetie andũ aingĩ, nĩ ũndũ ũcio arĩa maarĩ na mũrimũ nĩmatindĩkanaga nĩguo mamũhutie. ¹¹ Na rĩrĩa rĩothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũithagia thĩ mbere yake, igakaya ikiugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.” ¹² Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige we nĩwe ũ.

Jesũ Gũthuura Arutwo Ikũmi na Eerĩ

¹³ Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ na agĩta arĩa eyendeire, nao magĩũka harĩ we. ¹⁴ Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunjie, ¹⁵ na magĩe na ũhoti wa kũingata ndaimono. ¹⁶ Andũ acio ikũmi na eerĩ aathuurire nĩ Simoni (ũrĩa aatuire Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mũrũ wa nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanerigesĩ, ũguo nĩ kuuga Ariũ a Marurumĩ); ¹⁸ na Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ũrĩa Mũzelote ¹⁹ na Judasi Mũsikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire.

Jesũ na Beelizebuli

²⁰ Ningĩ Jesũ agĩtoonya nyũmba, na o rĩngĩ kĩrĩndĩ gĩkĩũngana o nginya we na arutwo ake makĩremwo nĩ kũrĩa irio. ²¹ Rĩrĩa andũ ao maiguire ũhoru ũcio, magĩthiĩ kũmũnyiita, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Nĩagũrũkĩte.”

²² Nao arutani a watho arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makiuga atĩrĩ, “Aiyũrĩtwo nĩ Beelizebuli! Arain-gata ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeeta, na akĩmarĩria na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Shaitani angĩhota atĩa kũingata Shaitani? ²⁴ Ũthamaki ũngĩamũkana guo mwene, ũthamaki ũcio ndũngĩtũũra. ²⁵ Nyũmba ĩngĩamũkana na andũ ayo mokañĩre, nyũmba ĩyo ndũngĩtũũra. ²⁶ Nake Shaitani angĩyũkĩrĩra we mwene na aamũkane-rĩ, ndangĩtũũra; nĩ gũthira egũthira. ²⁷ Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake, tĩga ambire kuoha mũndũ ũcio njamba. Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake. ²⁸ Ndamwĩra atĩrĩ na ma, andũ nĩmakarekerwo mehia mao mothe o na irumi ciao ciothe irĩa magaakorwo marumĩte Ngai nacio. ²⁹ No ũrĩa wothe

ũkaaruma Roho Mũtheru ndarĩ hĩndĩ akarekerwo, nĩehĩtie rĩĩhia rĩa gũtũũra tene na tene.”

³⁰ Oigire ũguo tondũ moigaga atĩrĩ, “Arĩ na ngoma thũku.”

Nyina na Ariũ a Nyina na Jesũ

³¹ Hĩndĩ ĩyo, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye akamwĩte. ³² Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩaikarĩte thĩ hau kĩmũrigiicĩrie, nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marĩ nja magĩgũcaria.”

³³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ a?”

³⁴ Agĩcooka akĩrora arĩa maikarĩte mamũrigiicĩrie, akĩmeera atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ aya! ³⁵ Ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga, ũcio nĩwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ wa maitũ, o na maitũ.”

4

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Nake Jesũ akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩonganĩte gĩkamũrigiicĩria kĩarĩ kĩnene nginya gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩkara thĩinĩ wako kũu iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩkara hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, na akĩrutana akĩmeera atĩrĩ, ³ “Ta thikĩrĩriai! Mũrĩmi ũmwe nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tũri mũingĩ. Nacio ikĩmera narua tondũ tũri ndwarĩ mũriku. ⁶ No rĩrĩa riũa rĩaarire rĩgĩcina mũmera ĩyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mũri. ⁷ Mbeũ iria ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio ikĩaga gũciara. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tũri-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciaro, imwe ikiumia maita mũrongo ĩtatũ, ingĩ maita mũrongo ĩtandatũ, o na ingĩ maita igana.”

⁹ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigue.”

¹⁰ Na rĩrĩa aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ maarĩ hamwe nake, makĩmũũria ũhoru wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai. No arĩa marĩ na kũu nja maaragĩrio maũndũ mothe na ngerekano ¹² nĩgeetha,

“ ‘matũũre maroraga no makaaga kuona,

na matũũre maiguaga na matimenye ũndũ; nĩguo hihi matikae kũgarũrũka marekerwo mehia mao!" "

¹³ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "Kaĩ mũtanataũkĩrwo nĩ ngerekano ĩyo? Mũngĩkĩmenya atĩa ngerekano iria ingĩ?"
¹⁴ Mũrĩmi ahuraga kiugo kĩa Ngai. ¹⁵ Andũ amwe matariĩ ta mbeũ iria ciagũire njĩra-inĩ harĩa ũhoru ũhuragwo. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, na maarĩkia kũigua-rĩ, Shaitani agooka akeheria ũhoru ũcio wahaandwo thĩinĩ wao. ¹⁶ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire rũnyanjara-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru na o rĩmwe makawamũkĩra na gĩkeno. ¹⁷ No tondũ matirĩ na mĩri-rĩ, maikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ ĩrĩa thĩina woka kana maanyariirwo nĩ ũndũ wa ũhoru wa Ngai, magũũaga o narua. ¹⁸ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire mũigua-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, ¹⁹ no mĩhang' o ya maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, na merirĩria ma maũndũ mangĩ, magathararia ũhoru ũcio, magatũma wage maciaro. ²⁰ Angĩ matariĩ ta mbeũ iria ciagũire tĩiri-inĩ ũrĩa mũnoru. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, makawĩtikĩra, na magaciara maciaro, amwe maita mĩrongo ĩtatũ, na angĩ maita mĩrongo ĩtandatũ, o na angĩ maita igana ma kĩrĩa kĩaahaandirwo."

Tawa Ũigĩrũirwo Handũ Igũrũ

²¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, "No anga tawa wakagio ũgacooka ũgakunĩkĩrio na irebe, kana ũkaigwo rungu rwa ũrĩrĩ? Handũ ha ũguo githĩ ndũigagĩrũirwo handũ igũrũ?"
²² Nĩgũkorwo kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hitho-inĩ nĩgĩkaguũrio, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩhithĩtwo nĩgĩkareehwo ũtheri-inĩ.
²³ Akorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigwe."

²⁴ Agĩthiĩ na mbere, akĩmeera atĩrĩ, "Menyagĩrĩrai wega ũrĩa mũiguaga. Gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo, na nĩmũrĩkĩragĩrĩrio. ²⁵ ũrĩa wothe wĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa wothe ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo."

Ngerekano ya Mbeũ ĩrakũra

²⁶ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, "Ũthamaki wa Ngai ũtariĩ ta mũndũ ũrĩa ũhaandaga mbeũ tĩiri-inĩ. ²⁷ Akomaga ũtukũ na agokĩra mũthenya, nacio mbeũ ikamera na igakũra, nowe ndamenyaga ũrĩa ikũraga. ²⁸ Tĩiri guo mwene nĩguo ũtũmaga iciare. Ciambaga kũruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ũcio igira thĩinĩ hakagĩa na hĩndĩ ĩrĩa njiganu. ²⁹ Na maciaro macio maarĩkia kũũma, mũrĩmi ũcio akoya rũhiũ rwa igetha, akagetha tondũ hĩndĩ ya magetha nĩ yakinya."

Ngerekano ya Mbeũ ya Karatarĩ

³⁰ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Tũngĩhaanania ũthamaki wa Ngai na kĩ? Kana nĩ ngerekano ĩrĩkũ tũngĩheana ũhoro wago nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ, arĩ yo mbeũ ĩrĩa nini mũno mũhaandaga tĩiri-inĩ. ³² No yahaandwo-rĩ, ĩkũraga ĩgatuĩka mũmera mũnene gũkĩra mũmera ĩrĩa ĩngĩ yothe ya mũgũnda, na ũkagĩa na hongene nene nginya nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara na ikahurũka kũĩruru-inĩ kĩaguo.”

³³ Jesũ nĩamaheaga ũhoro na ngerekano ingĩ nyingĩ ta icio o ta ũrĩa mangĩahotire kũigua. ³⁴ Gũtirĩ ũndũ aameeraga atekwaria na ngerekano. No rĩrĩa maarĩ na arutwo ake oiki, nĩamataragĩria maũndũ mothe.

Jesũ Kũhooreria Makũmbĩ ma Maaĩ

³⁵ Na mũthenya o ũcio gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthiĩ mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ.” ³⁶ Na maarĩkia gũtiga gĩkundi kĩa andũ na thuutha, makĩhaica gatarũ-inĩ o harĩa Jesũ aarĩ. Na nĩ kwarĩ na tũtarũ tũngĩ twatwaranire hamwe nake. ³⁷ Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ gũkĩgĩa na kĩhuhũkanio kĩnene, namo makũmbĩ ma maaĩ magĩtoonya gatarũ thĩinĩ, o nginya gakienda kũũrĩa. ³⁸ Jesũ aarĩ toro akomeire muto mũthia-inĩ wa gatarũ. Nao arutwo makĩmũũkĩria makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, kaĩ wee ũtaramaka tũkĩũrĩa maaĩ-inĩ?”

³⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩkaania rũhuho na akĩira makũmbĩ macio ma iria atĩrĩ, “Kĩra! Na ũhoorere!” Naruo rũhuho rũgĩtiga kũhurutana, gũkĩhoorera biũ.

⁴⁰ Jesũ akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũmake ũguo? O na rĩu mũtirĩ mũretĩkia?”

⁴¹ Nao magĩtigĩra mũno na makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũũ? Tondũ o na rũhuho na makũmbĩ ma iria nĩramwathĩkĩra!”

5

Kũhonio kwa Mũndũ warĩ na Ndaimono

¹ Jesũ na arutwo ake magĩkinya mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria, magĩthiĩ bũrũri wa Agerasi. ² Na Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ngoma thũku oimĩte mbĩrĩa-inĩ. ³ Mũndũ ũcio aatũũraga kũu mbĩrĩa-inĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũmuoha na kĩndũ, o na mũnyororo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩohagwo kainingĩ na mũnyororo moko na magũrũ, no akamĩtuanga icunji na akoinanga igera iria ciamuhaga magũrũ. Na gũtirĩ mũndũ warĩ na hinya wa kũmũhooreria. ⁵ Aatũũraga akayaga ũtukũ na

mũthenya, kũu mbĩrĩra-inĩ na irĩma-inĩ agĩtemangaga na mahiga.

⁶ Rĩrĩa oonire Jesũ arĩ o haraaya akĩhanyũka, akĩngũithia thĩ mbere yake. ⁷ Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na niĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha na Ngai ndũkaanyariire!” ⁸ Nĩgũkorwo Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku uma thĩinĩ wa mũndũ ũyũ!”

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Legioni, nĩgũkorwo tũrĩ aingĩ.”* ¹⁰ Nake agĩkĩrĩrĩria gũthaitha Jesũ mũno ndagacingate ciume bũrũri ũcio.

¹¹ Na rĩrĩ, haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩaga harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhi na hau. ¹² Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Twĩtikĩrie tũthiĩ kũrĩ ngũrwe iria, tũtoonye thĩinĩ wacio.” ¹³ Nake agĩciitĩkĩria. Nacio ndaimono icio ikiuma igĩthiĩ igĩtoonya thĩinĩ wa ngũrwe. Rũũru rũu ruothe rwa mũigana wa ngũrwe ngiri igĩrĩ, rũkĩharũrũka kĩhurũrũka-inĩ na ihenya rũgĩtoonya iria-inĩ, rũkĩũrĩra.

¹⁴ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ kũheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, nao andũ magĩũka kuona ũrĩa gwekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa mookire harĩ Jesũ, makĩona mũndũ ũrĩa warĩ na Legioni ya ndaimono aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria mega; nao magĩitiĩgĩra. ¹⁶ Andũ arĩa moonete ũndũ ũcio ũgũkwo makĩira andũ acio angĩ maũndũ marĩa mekĩkĩre kũrĩ mũndũ ũcio waiyũrĩtwo nĩ ndaimono, o na makĩmahe ũhoru wa ngũrwe. ¹⁷ Nao andũ acio makĩambĩrĩria gũthaitha Jesũ oime bũrũri ũcio wao.

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ aatoonyaga gatarũ, mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono agĩthaitha Jesũ etĩkĩre mathiĩ nake. ¹⁹ No Jesũ akĩmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka mũciĩ kũrĩ andũ anyu, ũmeere ũrĩa wothe Mwathani agwĩkĩire, o na ũrĩa akũiguĩrĩire tha.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio agĩthiĩ akĩambĩrĩria kũheana ũhoru kũu Dekapoli wa maũndũ marĩa mothe Jesũ aamwĩkĩire. Nao andũ othe makĩgega.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

²¹ Nake Jesũ aarĩkia kũringa rĩngĩ na gatarũ na aakinya mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ²² Na hĩndĩ o ĩyo mũnene ũmwe wa thunagogi wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩngũithia thĩ magũrũ-inĩ make ²³ akĩmũthaitha

* **5:9** Legioni nĩ kiugo gĩa Kĩroma gĩa kuuga “mbũtũ ya thigari ngiri ithathatũ” (6,000).

mūno, akīmwīra atīrī, “Kairītu gakwa gakirie gūkua. Ndagūthaiha ūuke, ūgakaigīrīre moko nīgeetha kahone, gatūre muoyo.” ²⁴ Nī ūndū ūcio Jesū agīthīi nake.

Nakīo kīrīndī kīnene gīkīmūrūmīrīra, na gīkamūhatīkaga na mīena yothe. ²⁵ Na rīrī, hau nī haarī na mūtumia watūire oiraga thakame mīaka ikūmi na īrī. ²⁶ Nīathīnīkīte mūno agīthondekwo nī mandagītārī aingī, na akahūthīra kīrīa gīothe aakoretwo nakīo, no handū ha kūhona aakīragīrīria o kwīhīrwo. ²⁷ Rīrīa aiguire ūhorō wa Jesū, agīūka na thuutha wake gatagatī-inī ga kīrīndī, akīhutia nguo yake, ²⁸ tondū eeciiririe atīrī, “Ingīhutia nguo ciake, no hone.” ²⁹ O rīmwe agītiga kuura, na akīigua nīhererio thīna mwīrī-inī wake.

³⁰ Nake Jesū o rīmwe akīigua atī hinya nīwoima harī we. Akīhūgūrīra kīrīndī kīu akīūria atīrī, “Nūū ūcio wahutia nguo ciakwa?”

³¹ Nao arutwo ake makīmūcookeria atīrī, “Woria ‘Nūū wahutia?’ ūkīonaga ūrīa andū aya marakūhatīka?”

³² No Jesū akīroranga one nūū wamūhutītie. ³³ Nake mūtumia ūcio, aamenya ūrīa eekītwo, agīūka, akīgūithia magūrū-inī make akīinainaga nī guoya, akīmūhe ūhorō wothe ūrīa watariī. ³⁴ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Mwarī ūyū, wītīkio waku nīguo watūma ūhone; thīi na thayū na ūhone mūrīmū waku.”

³⁵ O hīndī īyo Jesū akīaragia-rī, hagīūka andū moimīte kwa Jairū ūrīa warī mūnene wa thunagogi, makīmwīra atīrī, “Mwarīguo nīakua. Ūgūgīthīnīa mūrutani rīngī nīkī?”

³⁶ Nake Jesū akīaga gūthikīrīria ūguo moigaga, akīra mūnene ūcio wa thunagogi atīrī, “Wee ītīkia na ndūgetigīre.”

³⁷ Jesū ndetīkīririe mūndū o na ūrīkū amūrūmīrīre, o tiga Petero na Jakubu na Johana mūrū wa nyina na Jakubu.

³⁸ Na maakinya mūciī kwa mūnene ūcio wa thunagogi, Jesū akīona andū magagaite makīrīraga na makiugagīrīria.

³⁹ Agītoonya thīinī akīmeera atīrī, “Kīagago gīkī gīothe na kīrīro nī cia kī? Mwana ti mūkuū, no nī gūkoma akomete.”

⁴⁰ Nao makīmūthekerera.

Na thuutha wa kūmoimia nja othe, akīoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arīa aarī nao magītoonya harīa mwana ūcio aarī. ⁴¹ Akīnyīita mwana guoko, akīmwīra atīrī, “Talītha kumi!” (naguo wataūrwo nī ta kuuga, “Kairītu gaka, ndakwīra atīrī, ūkīra!”) ⁴² O rīmwe kairītu kau gagīūkīra, gākīambīrīria gūthīi (nako kaarī na ūkūrū wa mīaka ikūmi na īrī). Nao mona ūguo makīgega mūno.

43 **Nake akĩmakaania mũno matikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoro ũcio, na akĩmeera makahe kĩndũ gĩa kũria.**

6

Mũnabii ũtarĩ Mũtĩie

1 Thuutha ũcio Jesũ akiuma kũu agĩthiĩ itũũra rĩao, arĩ hamwe na arutwo ake. 2 Mũthenya wa Thabatũ wakinya, Jesũ akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoro arĩ thĩinĩ wa thunagogi, na andũ aingĩ arĩa maamũiguire makĩgega.

Nao makĩũrانيا atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aarutire maũndũ maya kũ? Nĩ ũũgĩ wa mũthemba ũrĩkũ ũyũ aheetwo, atĩ o na nĩaringaga ciama! 3 Githĩ ũyũ ti ũrĩa bundi wa mbaũ? Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Mariamu, o we mũrũ wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarĩ a nyina githĩ matirĩ gũkũ hamwe na ithuĩ?” Nao makĩmũrakarĩra.

4 Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩio no itũũra-inĩ rĩake, na kwa andũ a nyũmba yao, na gwake mũciĩ.” 5 **Nake Jesũ ndaahotire kũringa ciama kũu, o tiga atĩ nĩagĩrĩire andũ mataarĩ aingĩ moko arĩa maarĩ arũaru nao makĩhona.** 6 **Nake akĩgega nĩ ũndũ wa ũrĩa maagĩte wĩtĩkio.**

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

Jesũ agĩcooka agĩthiĩ akĩrutanaga itũũra gwa itũũra. 7 Agĩcooka agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, akĩmatũma mathiĩ eerĩ eerĩ na akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku.

8 Na akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigekuuire kĩndũ o nakĩ rũgendo-inĩ tiga o mũtirima; na mũtigakuue mũgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inĩ cianyu. 9 Īkĩrai iraatũ no mũtigakuue nguo cia kũgarũrĩra. 10 Rĩrĩa rĩothe mwa-toonya nyũmba, ikarai kuo nginya rĩrĩa mũkoima itũũra rĩu. 11 Na kũria andũ matakamũnyiita ũgeni kana marege kũmũthikĩrĩria-rĩ, mũkiuma kuo mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke, rũtuĩke ũira wa kũmatũra ciira.”

12 Nao makiumagara magĩthiĩ makĩhunjagia atĩ andũ merire. 13 Ningĩ makĩingata ndaimono nyingĩ na magĩtĩrĩria andũ aingĩ arĩa maarĩ arũaru maguta nao makĩhona.

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

14 Mũthamaki Herode nĩaguire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo rĩitwa rĩa Jesũ nĩrĩagĩte igweta mũno. Andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Johana Mũbatithania nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama.”

15 Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ Elija.”

Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ mūnabii ta ūmwe wa arĩa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rĩrĩa aiguire ūhoru ūcio, akiuga atĩrĩ, “Johana, mūdũ ūrĩa ndaatinithirie mūtwe-rĩ, nĩariūkĩte kuuma kūrĩ arĩa akuũ!”

¹⁷ Nĩgũkorwo, Herode we mwene nĩanyiitithĩtie Johana na akamũikithia njeera. Eekĩte ūguo nĩ ūndũ wa Herodia, ūrĩa warĩ mūtumia wa mūrũ wa nyina Filipu, nĩgũkorwo Herode nĩamũhikĩtie. ¹⁸ Nake Johana nĩeraga Herode atĩrĩ, “Ndūrĩ na rũtha kũhikia mūtumia wa mūrũ wa maitũguo.” ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Herodia agĩtuma Johana ūthũ na akienda kũmũuragithia. No ndangĩahotire gwĩka ūguo, ²⁰ nĩgũkorwo Herode nĩetigĩrĩtie Johana na akamũgitagĩra, tondũ nĩoĩ atĩ aarĩ mūdũ mũthingu na mũtheru. Herode nĩathikagĩrĩria Johana, no nĩatangĩkaga mũno amũigua; no nĩendaga mũno kũmũthikĩrĩria.

²¹ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe Herodia nĩagĩire na mweke. Herode nĩarugithirie iruga inene rĩa kũririkana mũthenya wa gũciarwo gwake, nake agĩta anene arĩa maamũteithagia na atongoria ake a mbũtũ cia ita, na andũ arĩa maarĩ igweta kũu Galili. ²² Na rĩrĩa mwarĩ wa Herodia aatoonyire kũu maarĩ na akĩina-rĩ, agĩkenia Herode na ageni ake arĩa meetĩtwo iruga rĩu.

Mũthamaki akĩira mũirĩtu ūcio atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ūngĩenda na nĩngũkũhe.” ²³ Akĩihĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩrĩa gĩothe ūngĩhooya nĩngũkũhe, o na angĩkorwo nĩ nuthu ya ūthamaki wakwa.”

²⁴ Mũirĩtu ūcio agĩthiĩ akĩũria nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ ngwĩtia?”

Nyina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩtia mūtwe wa Johana Mũbatithania.”

²⁵ O rĩmwe mũirĩtu ūcio akĩhiũha, agĩtoonya he mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngwenda ūũhe o rĩu mūtwe wa Johana Mũbatithania ūrĩ thĩinĩ wa kiuga.”

²⁶ Mũthamaki akĩigua kĩahe mũno, no tondũ wa mwĩhĩtwa wake na nĩ ūndũ wa ageni ake, ndangĩaregire gwĩka ūguo orĩtio. ²⁷ Nĩ ūndũ ūcio agĩtũma mũthigari ūmwe wa arĩa maamũrangagĩra, o hĩndĩ iyo akĩmwatha athiĩ arehe mūtwe wa Johana. Mūdũ ūcio agĩthiĩ njeera agĩtinia Johana mūtwe ²⁸ akĩũrehe na kiuga, akĩnengera mũirĩtu ūcio, nake akĩũnengera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ūhoru ūcio, magĩũka, makĩoya mwĩrĩ wake, magĩthiĩ, makĩũthika.

30 Atũmwo nĩmagomanire harĩ Jesũ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe meekĩte, na marĩa maarutĩte andũ. 31 Na tondũ wa ũrĩa andũ aingĩ mookaga magĩthiagarĩ, matingĩahotire kuona o na hĩndĩ ya kũrĩa irio, nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai inyuĩ oiki, tũthiĩ handũ hatarĩ inegene, tũkahurũke.”

32 Nĩ ũndũ ũcio makĩngĩra gatarũ marĩ oiki, magĩthiĩ handũ hataarĩ andũ. 33 Nao andũ aingĩ arĩa maa-monire magĩthiĩ, makĩmamenya, magĩteng’era na magũrũ moimĩte matũũra-inĩ mothe, magĩkinya mbere yao. 34 Na rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ, akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, tondũ maatarĩ ta ng’onde itarĩ na mũrĩithi. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria kũmaruta maũndũ maingĩ.

35 Na gwatua gũtuka, arutwo ake magĩthiĩ kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ werũ-inĩ na rĩu gũkiriĩ gũtuka.

36 Īra andũ aya mathiĩ nĩguo makinye mĩgũnda-inĩ na matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ makegũrĩre kĩndũ gĩa kũrĩa.”

37 Nowe akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Maheei kĩndũ gĩa kũrĩa arĩ inyuĩ.”

Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda tũthiĩ tũkagũre mĩgate ya dinari magana meerĩ tũmahe marĩe?”

38 Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate iigana? Thiĩ mũrore.”

Hĩndĩ ĩrĩa maarorire makĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ na mĩgate ĩtano, na thamaki igĩrĩ.”

39 Nake Jesũ agĩathana andũ othe maikare thĩ ikundi ikundi kũu nyeki-inĩ ĩrĩa yarĩ ho nduru. 40 Nĩ ũndũ ũcio magĩikara thĩ marĩ ikundi cia andũ igana na cia andũ mĩrongo ĩtano. 41 Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ. Ningĩ akĩoya thamaki icio igĩrĩ akĩmagayania othe. 42 Nao othe makĩrĩa makĩhũũna, 43 nao arutwo makĩũngania cienyũ cia mĩgate na cia thamaki iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. 44 Mũigana wa arũme arĩa othe maarĩire irio icio maarĩ ngiri ithano.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

45 Na hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ mathiige mbere yake makinye Bethisaida, mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. 46 Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro, akĩambata kĩrĩma-inĩ agĩthiĩ kũhooya.

47 Na gũgĩkinya hwaĩ-inĩ, gatarũ kaarĩ gatagatĩ ka iria, nake Jesũ aarĩ thĩ nyũmũ arĩ wiki. 48 Nake akĩona arutwo makĩigũmĩra gũtwara gatarũ, tondũ rũhuho rwerekeire na kũrĩa moimaga. Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ,

Jesũ agĩthĩĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. Nake aarĩ o hakuhĩ kũmahĩtũka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaĩ igũrũ magĩciiria nĩ ngoma moonaga. Magĩkaya ⁵⁰ tondũ othe nĩmamuonire na magĩtigĩra mũno.

O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūmĩrĩriai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.” ⁵¹ Agĩcooka agĩtoonya gatarũ kau maarĩ, naruo rũhuho rũgĩtũka. Nao makĩgega mũno, ⁵² tondũ matiataũkĩrwo nĩ ũhoro wa mĩgate ĩyo; ngoro ciao ciarĩ o nyũmũ.

⁵³ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya Genesareti, makĩoha gatarũ kao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵⁴ Maarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, o rĩmwe andũ makĩmenya Jesũ. ⁵⁵ Magĩtũkania bũrũri-inĩ ũcio wothe magakuuaga andũ arĩa maarĩ arũaru na ibarĩ, makĩmatwaraga kũrĩa guothe maiguaga atĩ nĩkuo arĩ. ⁵⁶ Na kũrĩa guothe aathiiaga, mĩciĩ-inĩ, na tũtũra-inĩ o na kana mĩgũnda-inĩ, o maigaga arĩa arũaru ndũnyũ-inĩ, na makamũthaitha ametĩkĩrie naarĩ mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhona.

7

Kĩndũ kĩrĩ Thaahu na Gĩtarĩ Thaahu

¹ Na rĩrĩ, Afarisai na arutani amwe a watho arĩa moimĩte Jerusalemu makĩũngana harĩ Jesũ na ² makĩona arutwo ake amwe makĩrĩa irio na moko maarĩ na thaahu, ũguo nĩ ta kuuga, matethambĩte moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matirĩaga irio matethambĩte moko mao wega kũringana na kĩrĩra gĩa athuuri. ⁴ Rĩrĩa moima ndũnyũ matingĩrĩa matambĩte gwĩthamba. Na nĩ marũmagia irĩra ingĩ, ta gũthambia ikombe, na nyũngũ o na mbirika).

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai na Arutani a watho makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mage gũtũra kũringana na irĩra cia athuuri, na makarĩaga irio na moko marĩ na thaahu?”

⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Isaia aaririe ma rĩrĩa aarathire ũhoro wanyu, inyuĩ hinga ici; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Andũ aya maaheaga gĩtũo na mĩromo,
no ngoro ciao ikoragwo irĩ kũraya na nĩ.

⁷ Nao maahooyaga o tũhũ;

morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’

⁸ Mũtiganĩrie maathani ma Ngai, mũkarũmia irĩra cia andũ.”

⁹ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩmũgũite na njira njega ya gũtiganĩria maathani ma Ngai atĩ nĩguo mũrũmie irĩra cianyũ ene! ¹⁰ Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Tĩia

thoguo na nyūkwa,' na, 'Ūrĩa wothe ūkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.' ¹¹ No inyuĩ muugaga atĩ mündũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, 'Kĩrĩa ingĩagũteithia nakĩo nĩ Korubani' (ũguo nĩ kuuga, nĩ kĩheo kiamũrĩre Ngai), ¹² na mūtcookaga kũmwĩkĩria ekĩre ithe kana nyina ūndũ. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio mũkaagithia kiugo kĩa Ngai kĩene na ūndũ wa kĩrĩra kĩanyu kĩrĩa mũthiiga mũgĩtiganagĩra. Na nĩmwĩkaga maũndũ maingĩ ta macio."

¹⁴ O rĩngĩ Jesũ agĩta kĩrĩndĩ harĩ we agĩkĩra atĩrĩ, "Inyuĩ andũ aya othe, thikĩrĩriai na mũigue. ¹⁵ Gũtirĩ kĩndũ kĩrĩ nja ya mündũ kĩngĩmũgwatia 'thaahu' nĩ ūndũ wa gũtoonya thĩinĩ wake. No rĩrĩ, kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mündũ nĩkĩo kĩmũgwatagia 'thaahu'." ¹⁶ (Aakorwo mündũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue).

¹⁷ Thuutha wa gũtigana na kĩrĩndĩ na gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũria ūhoru wa ngerekano ĩyo. ¹⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, "O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? Kaĩ mũtooĩ atĩ gũtirĩ kĩndũ gũtoonyaga thĩinĩ wa mündũ kuuma na nja kĩngĩmũgwatia thaahu? ¹⁹ Nĩgũkorwo gũtitoonyaga ngoro-inĩ yake, no gũtoonyaga nda yake gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ-inĩ wake." (Akiuga ūguo-rĩ, Jesũ nĩgũtua aatuaga atĩ irio ciothe itirĩ thaahu).

²⁰ Agĩthĩ na mbere na kwaria, akiuga atĩrĩ, "Kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mündũ nĩkĩo kĩmũgwatagia thaahu. ²¹ Nĩgũkorwo ngoro-inĩ cia andũ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, ūhũuri maraya, na ūici, na ūragani, na ūtharia, ²² na ūkoroku, na rũmena, na maheeni, na ūura-thoni, na ūiru, na njambanio, na mwĩtĩio, o na ūrimũ. ²³ Maũru maya mothe moimaga thĩinĩ wa mündũ na makamũgwatia thaahu."

Wĩtikio wa Mũtumia Mũfoinike

²⁴ Nake Jesũ akiuma kũu agĩthĩ gũkuhĩ na Turo. Agũtoonya nyũmba ĩmwe na ndeendaga mündũ o na ūrĩkũ amenye atĩ arĩ kũu; no ndangĩahotire kwĩhitha. ²⁵ Na rĩrĩ, mũtumia warĩ na kairĩtu kaarĩ na ngoma thũku rĩrĩa aiguire ūhoru wake, agĩũka akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make. ²⁶ Mũtumia ūcio aarĩ Mũyunani, waciarĩrwo Foinike ya Suriata. Nake agĩthaitha Jesũ aingate ngoma ĩyo thũku yume thĩinĩ wa kairĩtu gake.

²⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke ciana ciambe irĩe ihũũne, nĩgũkorwo ti wega kuoya mĩgate ya ciana na kũmĩkĩria ngui."

²⁸ Nake mũtumia ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Noguo Mwathani, no o na ngui irĩ rungu rwa metha nĩ irĩaga rũitĩki rũrĩa rũitagwo nĩ ciana."

²⁹ Jesū agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo wacookia-rĩ, wĩthiire; ndaimono nĩyoima thĩnĩ wa mwarĩguo.”

³⁰ Mũtumia ũcio akĩinũka mũciĩ agĩkora kaana gake gakomete ũrĩrĩ-inĩ na ndaimono ĩrĩkĩtie gũthĩ.

Kũhonio kwa Mũndũ Ũtaiguaga na Ũtaaragia

³¹ Ningĩ Jesū akiuma kũu gũkuhĩ na Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩkũrũka nginya iria-inĩ rĩa Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. ³² Arĩ kũu andũ amwe makĩmũrehere mũndũ ũtaiguaga na ũtaaragia, makĩmũthaitha amũigĩrĩre guoko.

³³ Na thuutha wa kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kĩrĩndĩ, Jesū agĩtoonya ciara ciake matũ ma mũndũ ũcio. Agĩcooka agĩtua mata na akĩhutia rũrĩmĩ rwa mũndũ ũcio namo. ³⁴ Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Efatha!” (ũguo nĩ kuuga, “Hingũka!”). ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo matũ ma mũndũ ũcio makĩhingũka na rũrĩmĩ rwake rũkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesū akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ. No ũrĩa akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria kwaria mũno ũhoru ũcio. ³⁷ Nao andũ makĩgega mũno makĩria, makiuga atĩrĩ, “Nĩekĩte maũndũ mothe wega. O na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigue na arĩa mataaragia maarie.”

8

Jesū kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana rĩngĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa-rĩ, Jesū agĩita arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo hamwe na nĩ rĩu mũthenya ĩtatũ na matĩrĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. ³ Ingĩmeera mainũke mahũtĩĩ mekũringĩkĩra njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya.”

⁴ Nao arutwo makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ angĩruta irio cia kũmahũunia kũ gũkũ werũ-inĩ ũyũ?”

⁵ Jesū akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja.”

⁶ Akĩira kĩrĩndĩ gĩikare thĩ. Nake akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja, na aarĩkia gũcookia ngaatho akĩenyũranga mĩgate ĩyo, akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩĩka o ũguo. ⁷ O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ; agĩcookia ngaatho nĩ ũndũ watuo, na akĩira arutwo magaĩre andũ. ⁸ Nao makĩrĩa makĩhũna. Thuutha ũcio

arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte, ikĩiyũra ciondo mũgwanja. ⁹ Andũ arũme arĩa maarĩire maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathiĩ, ¹⁰ agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthiĩ bũrũri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magĩũka na makĩambĩrĩria kũũria Jesũ ciũria. Makĩmwĩra aringe kĩama kuuma igũrũ no nĩkũmũgeria maamũgeragia. ¹² Nake akĩhũmũka ihũmũka inene, akĩũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩgũtũma rũciaro rũrũ rũurie rũringĩrwo kĩama? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma gũtirĩ kĩama rũkũringĩrwo.” ¹³ Agĩcooka akĩmatiga, agĩtoonya gatarũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ.

Ndawa ya Kũimbia Mĩgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na rĩrĩ, arutwo nĩmariganĩrwo nĩ gũkuua mĩgate, tiga o mũgate ũmwe marĩ nagueo gatarũ-inĩ. ¹⁵ Nake Jesũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei. Mwĩhũgagei ndawa ya kũimbia mĩgate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makĩaranĩria ũhoro ũcio mũndũ na ũrĩa ũngĩ, makĩirana atĩrĩ, “Aratwĩra ũguo tondũ tũtirĩ na mĩgate.”

¹⁷ Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwanĩrie ũhoro wa kwaga mĩgate? Nginya rĩu mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na kana mũkamenya? Nĩ kũũmia mũũmitie ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mũrĩ na maitho na mũtionaga, na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga? Kaĩ mũtararirikana? ¹⁹ Rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri ithano mĩgate ĩrĩa ĩtano-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ciarĩ ciondo ikũmi na igĩrĩ.”

²⁰ “Na rĩrĩa ndenyũrangĩire andũ arĩa ngiri inya mĩgate ĩrĩa mũgwanja-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrĩte cienyũ cia mĩgate?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ciarĩ ciondo mũgwanja.”

²¹ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mũrataũkĩrwo nĩ ũhoro nginya rĩu?”

Kũhonio kwa Mũtumumu Karia-inĩ ka Bethisaida

²² Na maakinya Bethisaida, andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ mũtumumu, na magĩthaitha Jesũ amũhutie. ²³ Akĩnyiita mũndũ ũcio mũtumumu guoko, akĩmuumia na nja ya itũũra. Na aarĩkia kũmũtuĩra mata maitho na kũmũigĩrĩra moko, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ kĩndũ ũroona?”

²⁴ Nake agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ; no ngoona mahaana ta mĩtĩ magĩthiĩ.”

²⁵ O rĩngĩ Jesũ akĩigĩrĩra mũndũ ũcio moko maitho. Hĩndĩ iyo maitho make makĩhingũka, agĩcooka kuona na

akiona indo ciothe wega. ²⁶ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka, na ndũgatoonye itũũra-inĩ.”

Petero Kuumbũra Kristũ

²⁷ Jesũ na arutwo ake magĩthiĩ na mbere o nginya tũtũũra-inĩ tũrĩa twarigiicĩirie Kaisarea-Filipi. Na me njĩra-inĩ akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga wee nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga wee nĩwe Elija; o na angĩ moigaga wee ũrĩ ũmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmakaania matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũhoru wake.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake Gĩtanakinya

³¹ Ningĩ Jesũ akĩambĩrĩria kũmaruta atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathiĩna maingĩ na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya itatũ ariũke.

³² Aaririe ũhoru ũcio atekũhitha, nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmũkaania.

³³ No Jesũ akĩhũgũra akĩrora arutwo ake, na agĩkũũma Petero, akiuga atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga o maũndũ marĩa moimĩte kũrĩ andũ.”

³⁴ Agĩcooka agĩta kĩrĩndĩ hamwe na arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na akuue mũtharaba wake anũmĩrĩre. ³⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩ kũũrwo akoorwo nĩguo, no ũrĩa wothe ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩakaũhonokia.

³⁶ Mũndũ angĩgũna nakĩ angĩgwatĩra thĩ yothe, no orwo nĩ muoyo wake? ³⁷ Kana nĩ kũ mũndũ angĩkũũrania na muoyo wake? ³⁸ Mũndũ o wothe ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na aconoke nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa hĩndĩ ĩno ya rũciaro rũrũ rwa ũtharia na rwa mehia, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamũconokera rĩrĩa agaacooka arĩ na riiri wa Ithe, arĩ na araike arĩa atheru.”

9

¹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai ũgĩũka wĩ na hinya!”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

² Thuutha wa mĩthenya ĩtandatũ, Jesũ nĩmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya, marĩ oiki. Na rĩrĩ, arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũrĩa aahaanaga. ³ Nguo ciake ikĩerũha cua; gũtirĩ mũndũ gũkũ thĩ ũngĩahotire gũcithambia cierũhe ũguo. ⁴ Na marĩ o hau makiumĩrĩrwo nĩ Elija na Musa, makĩaranĩria na Jesũ.

⁵ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Rabii,* nĩtwagĩrĩrwo nĩ gũikara gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” ⁶ (Petero oigire ũguo tondũ nĩarigĩtwo nĩ ũrĩa ekuuga, nĩ tondũ wa ũrĩa maamakĩte.)

⁷ Ningĩ hagĩũka itu, rĩkĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete. Mũiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makĩhũgũra, no mationire mũndũ ũngĩ arĩ hamwe nao, tiga o Jesũ.

⁹ Na rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa monete, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaakorwo ariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nao magĩkira na ũhoru ũcio, no makooranagia o ene atĩrĩ, “kũriũka kuuma kũrĩ akuũ nĩ kuuga atĩa.”

¹¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ Elija no nginya ambe ooke ahaarĩrie maũndũ mothe. Ningĩ nĩ kĩĩ gĩgĩtũmĩte kwandĩkwo atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya athĩnĩke mũno na aregwo nĩ andũ? ¹³ No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarikĩtie gũũka na andũ makamwĩka o ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka, o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkĩtwo.”

Kũhonio gwa Kamwana Kaarĩ na Ngoma Thũku

¹⁴ Na rĩrĩa maakinyire harĩ arutwo arĩa angĩ, makĩona kĩrĩndĩ kĩnene kĩmarigiicĩirie, na arutani a watho magĩkararania nao. ¹⁵ Na rĩrĩa andũ othe moonire Jesũ, makĩgega mũno magĩteng’era makamũgeithie.

¹⁶ Nake akĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ mũrakararanĩria nao?”

¹⁷ Mũndũ ũmwe warĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngũkũreheire mũrũ wakwa, ũkoragwo arĩ na ngoma thũku na ndaaragia. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yothe yamũnyiita, ĩmũtungumanagia thĩ na akarutaga mũhũyũ na kanua, akahagarania magego na akomagara. Njũũririe arutwo aku maingate ngoma ĩyo thũku, no matinahota.”

* 9:5 Rabii nĩ kuuga “mũrutani.”

19 Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ rũciaro rũrũ rūtetikagia, nĩ nginya rĩ ngũikarania na inyuĩ? Ngũmũkirĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

20 Nĩ ũndũ ũcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩria ngoma ĩyo thũku yoonire Jesũ, ĩgĩgathiorania o rĩmwe. Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ na kanua.

21 Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau atĩrĩ, “Nĩ hĩndĩ ĩigana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana. 22 Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maa-inĩ ĩkooage. No akorwo nĩ harĩ ũndũ ũngĩka, tũiguire tha ũtũteithie.”

23 Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota’? Maũndũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mũndũ ũria wĩtikĩtie.”

24 O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetikia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtikia.”

25 Rĩria Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng’erete gĩũke hau, agĩkũuma ngoma ĩyo thũku. Akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩinĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩinĩ wako rĩngĩ.”

26 Ngoma ĩyo thũku ĩgĩkayũrũka, ĩgĩgathiorania na hinya, na ĩkiuma. Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.” 27 No Jesũ agĩkanyĩta guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

28 Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũria keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata ngoma ĩyo?”

29 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngoma ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ĩngĩ tiga o ya mahooya (o na kwĩima irio).” (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoru ũyũ wa kwĩima irio).

30 Nao makiuma kũu magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye kũria marĩ, 31 tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha wa mũthenya ĩtatũ nĩakariũka.” 32 No matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria oigaga, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoru ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

33 Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩria aarĩ nyũmba thĩinĩ akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkararanagĩria kĩ tũrĩ njĩra-inĩ?” 34 No-o magĩkira tondũ marĩ njĩra-inĩ nĩmakararanagia makĩũranagia nũũ mũnene kũrĩ arĩa angĩ.

³⁵ Na aikara thĩ, Jesũ agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũngĩenda gũtuĩka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa arĩa angĩ na atuĩke ndungata ya andũ othe.”

³⁶ Nake akĩrehe kaana agĩkarũgamia gatagatĩ kao. Na aarĩkia gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ, ³⁷ “Ūrĩa wothe ũngĩamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ūrĩa ũngĩnyamũkĩra nĩ to nĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ūrĩa wandũmire.”

Ūrĩa ūtarĩ Thũ Iitũ arĩ Mwena Witũ

³⁸ Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũramwĩra atige, tondũ ti ũmwe witũ.”

³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie! Gũtirĩ mũndũ ũngĩringa kĩama thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa na thuutha ũcio ahote gũcooka kwaria ũũru wakwa, ⁴⁰ Nĩgũkorwo ūrĩa ūtarĩ ũthũ na ithuĩ nĩ ũmwe witũ. ⁴¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe ūrĩa ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa nĩ ũndũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ akoorwo nĩ igai rĩake.”

Gũtũma Mũndũ Eehie

⁴² “Na mũndũ ūrĩa wothe ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie kehie, wega nĩ mũndũ ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩi ngingo na aikio thĩinĩ wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kionje, ⁴⁴ gũkĩra ũthĩi Jehanamu kũrĩa kũrĩ mwaki ũtahoraga ūrĩ na moko meerĩ. ⁴⁵ Nakuo kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ ūrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ūrĩ na magũrũ meerĩ. ⁴⁶ Kũu kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩaga gĩtikuaga, nago mwaki ūrĩa ũmacinaga ndũhoraga. ⁴⁷ Na riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie, rĩkũũre. Nĩ kaba ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ūrĩ na riitho rĩmwe gũkĩra ũikio Jehanamu ūrĩ na maitho meerĩ, ⁴⁸ kũu

“kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩaga gĩtikuaga, nago mwaki ūrĩa ũmacinaga ndũhoraga.’

⁴⁹ Mũndũ o wothe agekĩrwo mũcamo wa cumbĩ nĩ mwaki, (na igongona o rĩothe rĩkĩrwo mũcamo na cumbĩ).

⁵⁰ “Cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo wago-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? Tuĩkai cumbĩ, na mũikaranagie na thayũ.”

10

Ndigano ya Mũthuuri na Mũtumia

¹ Jesũ agĩcooka akiuma kũu agĩthiĩ bũrũri wa Judea na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ andũ ikundi magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoru o ta ũrĩa aamenyereere gwĩka.

² Na Afarisai amwe magĩũka kũrĩ we makĩenda kũmũgeria, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake?”

³ Nake agĩcookia ũhoru, akĩmooria atĩrĩ, “Musa aamwathire mwĩkage atĩa?”

⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Musa nĩetĩkagĩria mũndũ aandĩkĩre mũtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte.”

⁵ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwandĩkĩire watho ũcio tondũ wa ũrĩa muomĩtie ngoro cianyu. ⁶ No kuuma o kĩambĩrĩria, Ngai ‘ombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wanja’. ⁷ ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina na anyiitane na mũtumia wake, ⁸ nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.’ Nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

¹⁰ Na maatoonya nyũmba thĩinĩ, arutwo makĩũria Jesũ ũhoru ũcio o rĩngĩ. ¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothe angĩtigana na mũtumia wake acooke ahikie mũtumia ũngĩ, mũndũ ũcio nĩ atharĩtie. ¹² Nake mũtumia angĩtigana na mũthuriwe, ahikĩre mũndũ mũrũme ũngĩ, o nake nĩ atharĩtie.”

Twana Tũnini na Jesũ

¹³ Nao andũ makĩrehera Jesũ twana tũnini nĩguo atũhutie, no arutwo ake makĩmakaania. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oonire ũguo, akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya o na atĩa.” ¹⁶ Nake akĩoya twana tũu, agĩtũigĩrĩra moko, agĩtũrathima.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimagaraga, mũndũ ũmwe nĩateng’erire harĩ we, agĩtura ndu mbere yake, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁸ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega, tiga o Ngai we wiki. ¹⁹ Wee nĩ ũũ ũrĩa maathani moigĩte: ‘Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre

mündũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo, na ndũkanaheenanie, na tĩĩa thoguo na nyũkwa.’”

²⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, macio mothe ndũire ndĩmarũmitie kuuma ndĩ mũnini.”

²¹ Nake Jesũ amũrora, akĩmwenda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ũndũ ũmwe ũtigairie: Thiĩ wendie indo ciaku ciothe iria ũrĩ nacio ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthithũ igũrũ. Ũcooke ũũke, ũnũmĩrĩre.”

²² Mwanake ũcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthiĩ arĩ na kĩaha, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

²⁴ Nao arutwo makĩgega maigua ciugo ciake. No Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ciana, kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩra kũhungura irima rĩa cindano gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Arutwo ake magĩkĩrĩrĩa kũgega, makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁷ Nake Jesũ akĩmarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mũndũ ũndũ ũyũ ndũngĩhoteka, no harĩ Ngai tiguu; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ mothe tũgakũrũmĩrĩa!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana ithe, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega, ³⁰ ũtakaheo ũtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mũnyamaro. Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke a mbere.”

Jesũ kwaria Rĩngĩ Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake

³² Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalemu, Jesũ amatongoretie, arutwo ake nĩmagegire, nao arĩa maamarũmĩrĩre magĩtigĩra. O rĩngĩ Jesũ agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩa kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthiĩ Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtuĩre kũũragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrũrie na mamũtuĩre mata, na mamũhũũre iboko

o na mamũũrage. No thuutha wa mĩthenya ĩtatũ nĩakariũka.”

Ihooya rĩa Jakubu na Johana

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtwĩkĩre o ũrĩa tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũtwĩtikĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtiũũ kĩrĩa mũrahooya. Mwahota kũnyuĩra gĩkombe kĩrĩa nĩ ngũnyuĩra, kana mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio naguo?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ no tũhote.”

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩrĩa ngũnyuĩra nĩ mũkaanyuĩra, o na mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio naguo. ⁴⁰ No ha ũhoru wa gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoru ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesũ akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ atĩ andũ arĩa matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria igũrũ rĩao, nao anene ao nĩmamaathaga. ⁴³ No rĩrĩ, inyuĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa wothe ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩinĩ wanyu no nginya atuĩke ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ũrĩa wothe ũkwenda gũtuĩka wa mbere thĩinĩ wanyu, no nginya atuĩke ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thendi. ⁴⁷ Na rĩrĩa aiguire atĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩtei.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wiyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩaragwĩta.”

⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igūrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthiĩ harĩ Jesũ.

⁵¹ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

Nake mũndũ ũcio warĩ mĩtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthiĩre, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ.

11

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra rĩa Jerusalemu, maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ itũũra rĩrĩria rĩrĩ mbere yanyu, na mwatoonya o ũguo, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ. Mĩohorei mũmĩrehe. ³ Na mũngĩũrio nĩ mũndũ atĩrĩ, ‘Mũreka ũguo nĩkĩ?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magĩthiĩ magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ nja, hakuhi na njĩra. Na rĩrĩa maamĩohoraga-rĩ, ⁵ andũ arĩa maarũngĩ ho makĩmooria atĩrĩ, “Mũrohora njaũ iyo nĩkĩ?” ⁶ Nao makĩmacookeria o ũrĩa Jesũ aamerĩte, nao andũ acio makĩmetĩkĩria mathiĩ nayo. ⁷ Rĩrĩa maatwarĩire Jesũ njaũ iyo, makĩmĩtandĩka nguo ciao nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Andũ aingĩ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa maatuĩte mĩgũnda-inĩ. ⁹ Andũ arĩa maatongoretie na arĩa maamumĩte thuutha makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Hosana!”*

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

¹⁰ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũthamaki ũrĩa ũgũũka, ũrĩa wa ithe witũ Daudi!”

“Hosana igūrũ o igūrũ!”

¹¹ Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthiĩ hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe, akiumagara agĩthiĩ Bethania hamwe na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ.

Jesũ Kũruma Mũkũyũ

¹² Mũthenya ũyũ ũngĩ rĩrĩa moimaga Bethania, Jesũ akĩigua ahũtiĩ. ¹³ Nake akĩona mũkũyũ warĩ haraaya

* **11:9** Hosana nĩ kuuga “honokia rĩu”, na no kĩo kiugo gĩa kũgaatha mũthamaki.

ũrĩ na mathangũ maruru agĩthiĩ kũrora kana warĩ na ngũyũ. Aakinya harĩ guo, agĩkora ndwarĩ na ngũyũ tiga o mathangũ, tondũ ndiariĩ hĩndĩ ya mĩkũyũ gũciara. ¹⁴ Nake akĩira mũkũyũ ũcio atĩrĩ, “Mũndũ ndakanariĩ maciaro maku nginya tene.” Nao arutwo ake makĩigua akiuga ũguo.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesũ agĩtoonya hekarũ thĩinĩ,[†] akĩambĩrĩria kũrutũrũra arĩa maagũraga, na arĩa meendanagĩria kuo. Akĩng’aurania metha cia arĩa maakũranagia mbeeca, o na itĩ cia arĩa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangĩetĩkĩririe mũndũ o na ũrĩkũ ahĩtũkirie kĩndũ gĩa kwendia kũu nja cia hekarũ.[‡] ¹⁷ Na rĩria aamarutaga, akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ũhoro ndwandĩkĩtwo atĩrĩ,

“Nyũmba yakwa ĩgeetagwo

nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ
ciothe’Š?

No inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani’.”

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maigua ũguo, makĩambĩrĩria gũcaria ũrĩa mangĩmũũraga, nĩ ũndũ nĩmamwĩtigagĩra, tondũ kĩrĩndĩ gĩothe nĩkĩagegetio nĩ ũrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ na arutwo ake makiuma itũũra rĩu.

Mũkũyũ kũũma

²⁰ Rũciinĩ, makĩhĩtũka makĩona mũkũyũ ũrĩa Jesũ aarumĩite ũũmĩite wothe nginya mĩri. ²¹ Petero akĩririkana ũhoro wa mũkũyũ ũcio, akĩira Jesũ atĩrĩ, “Rabii, ta rora! Mũkũyũ ũrĩa ũrarumire-rĩ, nĩũũmĩite!”

²² Nake Jesũ akĩmacookeria, akĩmeera atĩrĩ, “Ītĩkiai Ngai. ²³ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ angĩkeera kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Thiĩ, wĩikie iria-inĩ,’ na ndagathanganie ngoro-inĩ yake, no etĩkie atĩ ũrĩa oiga nĩũgwĩkĩka-rĩ, nĩagekĩrwo ũndũ ũcio. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũrĩa wothe mũrĩhooyaga mũheo, ĩtikagiai atĩ nĩ mũrĩkĩtie kũwamũkĩra, naguo nĩũrĩtuĩkaga wanyu. ²⁵ Na rĩria mwarũgama mũhooe, mũrekanagĩre angĩkorwo mũrĩ ũthũ na mũndũ, nĩgeetha Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ o nake amũrekağĩre mehia manyu.” (²⁶ No mũngĩkorwo

[†] **11:15** Nĩ mwena wa hekarũ kũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ metĩkĩrĩtio kũhoera Ngai. [‡] **11:16** Andũ maatuĩte nja ya hekarũ ta njĩra ya kũhĩtũkĩria indo

cia kwendia. **§ 11:17** Andũ a Ndũrĩrĩ arĩa meetigĩrĩte Ngai nĩmerirwo nĩ Ngai atĩ nĩmũkahooyagĩra thĩinĩ wa hekarũ yake (Isa 56:7). Handũ hau nĩho Ayahudi maatuĩte ndũnyũ.

mütirekanagĩra mehia, nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndarĩmũrekaagĩra mehia manyu.)

Kĩũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²⁷ Magĩkinya o rĩngĩ Jerusalemu, na rĩrĩa Jesũ aaceeraga kũu nja cia hekarũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, o na athuuri magĩũka kũrĩ we. ²⁸ Makĩmũũria atĩrĩ, “Wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ wakũheire ũhoti wa gwĩka maũndũ maya?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩngũmũũria kũria kĩmwe. Mwanjookeria, na nĩ nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ³⁰ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimire igũrũ kana kũrĩ andũ? Njookeriai!”

³¹ Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimire igũrũ’, egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtkia nĩkĩ?’ ³² No tũngiuga atĩrĩ, ‘Woimire kũrĩ andũ’ ...” (Nĩmetigagĩra andũ, tondũ andũ othe mooĩ kũna atĩ Johana aarĩ mũnabii.)

³³ Nĩ ũndũ ũcio magĩcokeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

12

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

¹ Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoro na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa kũhĩhĩra thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthĩ rũgendo. ² Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio igĩire maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. ³ Nao makĩmĩnyiita makĩmĩhũũra, na makĩmĩingata ĩtarĩ na kĩndũ. ⁴ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ; nao magĩtĩhia ndungata ĩyo mũtwe na makĩmĩka maũndũ ma thoni. ⁵ Na o rĩngĩ agĩtũma ndungata ĩngĩ, nayo makĩmĩũraga. Nĩatũmire ndungata ĩngĩ nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na iria ĩngĩ magĩciũraga.

⁶ “Mũndũ ũcio ndaarĩ na mũndũ ũngĩ watigaire wa gũtũma, tĩga o mũriũ wake ũrĩa eendete mũno. Akĩmũtũma thuutha wa acio angĩ othe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmegũtĩia mũrũ wakwa.’

⁷ “No akombori acio makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai, rekei tũmũũrage, nĩguo igai

rĩake rĩgaatuĩka riiĩtũ.’⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũũraga, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

⁹ “Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio ageeka atĩa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio.”¹⁰ Kaĩ mũtarĩ mwathoma maandĩko maya:

“ ‘Ihiga rĩrĩa aaki maaregire,
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;

¹¹ Mwathani nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkĩwona?’”

¹² Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoru wao na ngerekano ĩyo, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ; nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩ.

Kũrĩha Igooti kũrĩ Kaisari

¹³ Thuutha ũcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũrĩ Jesũ nĩguo mamũtege na mĩario yake. ¹⁴ Magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ ũrĩ mũndũ wa ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana; no ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ kwagĩrĩre kũrutĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca?*

¹⁵ Tũrutage kana tũtikarutage?”

No tondũ Jesũ nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone.”

¹⁶ Makĩmũrehera dinari ĩyo, nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

Nao makĩgegio nĩwe.

Ũhiki Hĩndĩ ya Kũriũka

¹⁸ Ningĩ Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka magĩũka kũrĩ Jesũ na makĩmũũria atĩrĩ,

¹⁹ “Mũrutani, Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo, aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁰ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerĩ akĩhikia mũtumia ũcio wa ndigwa, no o nake agĩkua na ndatige ciana. O na wa gatatũ nake agĩka o ũguo. ²² Ũhoru wa ma nĩ atĩ, gũtirĩ o na ũmwe wa acio mũgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mũtumia ũcio o nake agĩkua. ²³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ

* **12:14** Andũ nĩmaarutaga mbeeca cia igooti kũrĩ bũrũri ũrĩa wamathaga. Ayahudi matiakenagio nĩ ũhoru ũcio, na angĩ nĩmaregaga kũrĩruta.

ya kũriũka mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ, nĩgũkorwo othe mũgwanja nĩmamũhikĩtie?"

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩmũhĩtĩtie tondũ mũtiũĩ Maandĩko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rĩrĩa akuũ makaariũka, matikahikania kana mahike; magaatũka ta araika arĩa marĩ kũu igũrũ. ²⁶ Naguo ha ũhoru wa akuũ kũriũka-rĩ, kaĩ mũtathomete ibuku-inĩ rĩa Musa, ũhoru ũkonĩĩ kĩhinga kĩrĩa kĩahĩaga, na ũrĩa Ngai aamwĩrire atĩrĩ, 'Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?' ²⁷ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo. Inyuĩ mũhĩtĩtie mũno."

Rĩathani rĩrĩa Inene

²⁸ Na rĩrĩ, mũrutani ũmwe wa watho nĩokire akĩgwa makĩaria. Aamenya atĩ Jesũ nĩamacookeirie icookio rĩegarĩ, akĩmũũria atĩrĩ, "Harĩ maathani marĩa mangĩ mothe-rĩ, nĩ rĩrĩkũ rĩa bata mũno?"

²⁹ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, "Rĩathani rĩrĩa rĩa bata mũno nĩ rĩrĩ: 'Thikĩrĩria, inyuĩ Isiraeli, Mwathani Ngai witũ, Mwathani nĩ ũmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe, na hinya waku wothe.' ³¹ Narĩo rĩa keerĩ nĩ rĩrĩ: 'Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene.' Gũtirĩ rĩathani rĩngĩ inene kũrĩ macio."

³² Nake mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, "Mũrutani, ti-itherũ nĩwoiga wega atĩ Ngai nĩ ũmwe na gũtirĩ ũngĩ tiga we! ³³ Ningĩ ũmwende na ngoro yaku yothe, o na ũmenyo waku wothe, o na hinya waku wothe; o nakuo kwenda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene, ũcio nĩ ũndũ ũrĩ bata gũkĩra maruta mothe ma njino na magongona."

³⁴ Rĩrĩa Jesũ oonire nĩacookia wega, akĩmwĩra atĩrĩ, "Wee-rĩ, ndũrĩ haraaya na ũthamaki wa Ngai." Na kuuma hĩndĩ ĩyo gũtirĩ mũndũ wacookire kũmĩrĩria kũmũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ Wa ũ?

³⁵ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrutana nja-inĩ cia hekarũ akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Kristũ nĩ mũrũ wa Daudi? ³⁶ Daudi we mwene, akĩaria arĩ na Roho Mũtheru, oigire atĩrĩ:

" 'Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

"ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo

nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku." "

³⁷ Daudi we mwene aramwĩta 'Mwathani.' Angĩgĩtuĩka mũrũwe atĩa?"

Na nĩ haarĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ kĩamũthikagĩrĩria gĩkenete.

³⁸ Ningĩ Jesũ akĩrutana, akiuga atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei arutani a watho. Mendete gũthĩ mehumbĩte nguo iria ndaaya† na kũgeithagio nĩ andũ othe rĩrĩa mekũgera ndũnyũ-inĩ, ³⁹ na makenda gũikaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ arĩa atũku maruga-inĩ. ⁴⁰ Na no-o matoonyagĩrĩria nyũmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩ makaa-herithio mũno makĩria.”

Iruta rĩa Mũtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesũ agũikara thĩ ang’etheire harĩa heekagĩrwo maruta,‡ akĩrorera ũrĩa gĩkundi kũ kĩaohothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha mbeeca nyingĩ. ⁴² No mũtumia ũmwe wa ndigwa warĩ mũthĩni agĩũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini mũno twa gĩcango tũrĩa twarĩ mũigana wa mbeeca ĩmwe.§

⁴³ Jesũ agĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ wa ndigwa mũthĩni nĩekĩra mbeeca nyingĩ kĩgĩna-inĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴⁴ Acio angĩ othe maheana kũringana na ũingĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ũyũ aheana kĩrĩa gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩni-rĩ, aheana mũthithũ wake wothe.”

13

Imenyithia cia Hĩndĩ ya Mũthia

¹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ĩ!* Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

† 12:38 Arutani a watho mekagĩra kanjũ ndaihu mũno hakuhi kũhutia thĩ.

‡ 12:41 Ithandũkũ rĩa mũhothi rĩaigagwo kũrĩa andũ-a-nja maahooyagĩra; arũme matiagiragio gũtoonya kuo. § 12:42 Gaka nĩko gathendi karĩa kaarĩ kanini mũno thĩni wa Palestina hĩndĩ ĩyo. Mũtumia ũyũ wa ndigwa aarehire tũthendi twĩrĩ, na no tuo aarĩ natuo. * 13:1 Maandĩko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ ĩyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ũraihi wa buti mĩrongo itatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraiha na igũrũ.

5 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. 6 Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩtwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakaheenia andũ aingĩ. 7 Rĩrĩa mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithirĩro ti rĩkinyu. 8 Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

9 “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩiguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciana cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩnĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na athamaki nĩ ũndũ wakwa, mũtuĩke aira akwa kũrĩ o. 10 Naguo Ũhoru-ũrĩa-Mwega no nginya wambe ũhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. 11 Rĩrĩa rĩothe mũkaanyitwo mũtwarwo mũgaciirithio, mũtikonetange mũgũciiria ũrĩa mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũrĩa mũkaahotithio hĩndĩ ĩyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

12 “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. 13 Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

14 “Rĩrĩa mũkoona kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. 15 Mũndũ ũrĩa wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. 16 Nake mũndũ ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. 17 Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! 18 Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, 19 nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩria rĩrĩa Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. 20 Tiga Mwathani anyihanyihirie matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. 21 Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haarĩa!’ mũtikonetĩkie ũhoru ũcio. 22 Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ na maringe ciana nĩguo mahĩtithie andũ arĩa aamũre, korwo no

kūhoteke. ²³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩiguĩte tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda rĩtanakinya.

²⁴ “No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ macio ma mĩnyamaro,

“ ‘riũa nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ndũkaara;

²⁵ njata nacio nĩikaagũa kuuma igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

²⁶ “Hĩndĩ ĩyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩnĩ wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri.

²⁷ Nake nĩagatũma araika ake macookanĩrĩrie andũ ake arĩa aamũre kuuma mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ.

²⁸ “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongecia guo ciarĩkia gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. ²⁹ Ũguo noguo, rĩrĩa mũkoona maũndũ macio magĩĩkĩka mũkaamenya ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o mũromo-inĩ. ³⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe makaahingio. ³¹ Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gũtirĩ Mũndũ ũũĩ Mũthenya na Ithaa

³² “Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũũĩ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araika a igũrũ matiũĩ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga Ithe wiki! ³³ Ikaragai mwĩiguĩte! Ikaragai mwĩhũgĩte! Mũtiũĩ rĩrĩa ihinda rĩu rĩgaakinya. ³⁴ Gũkahaana ta mũndũ ũgũthĩĩ rũgendo ũrĩa atigaga egaĩra ndungata ciake irorage mũciĩ, o ndungata akamĩhe wĩra wayo, na agatiga atha mũikaria wa mũrango o nake aikarage ehũũgĩte.

³⁵ “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩiguĩte tondũ mũtiũĩ rĩrĩa mwene mũciĩ agacooka, kana agooka hwaĩ-inĩ, kana ũtukũ gatagatĩ, kana ngũkũ ĩkĩgamba, o na kana gũgĩthererũka.

³⁶ O rĩrĩa angĩũka-rĩ, mũtikanareke amũkore mwĩrigĩtwo.

³⁷ Ũguo ngũmwĩra, noguo ngwĩra andũ othe, atĩrĩ, ‘Ikaragai mwĩiguĩte.’”

14

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta arĩ Bethania

¹ Na rĩrĩ, gwatigaire o mũthenya ĩrĩ nĩguo kũgĩe na Gĩathĩ kĩa Bathaka na kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũĩkire Ndawa ya Kũĩmbia,* nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩnyitithia Jesũ na njĩra ya wara

* **14:1** Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩaririkanagia Ayahudi ũrĩa mũraika wa Ngai aahĩtũkĩre mũciĩ yao agĩthĩ kũũraga marigithathi ma andũ a Misiri.

nĩguo mamũũrage. ² Makiuga atĩrĩ, “No tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, tondũ andũ mahota kũruta haaro.”

³ Na rĩrĩa arĩ itũũra-inĩ rĩa Bethania kwa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mangũ, aikarĩte metha-inĩ akĩrĩa iriorĩ, nĩhookire mũndũ-wa-nja arĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega. Akĩũraga cuba iyo na akĩmũitĩrĩria maguta macio mũtwe.

⁴ Andũ amwe arĩa maarĩ kuo makĩigua ũũru, makĩũrania atĩrĩ, “Maguta maya maitangwo ũguo nĩkĩ? ⁵ Maguta macio nĩmangĩendio mbeeca ikĩrĩte mũcara wa mũndũ wa mwaka mũgima nacio mbeeca icio iheo athĩni.” Magĩkũũma mũndũ-wa-nja ũcio marĩ na ũũru.

⁶ Nowe Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tiganai nake, mũramũtanga nĩkĩ? Nĩanjĩka ũndũ mwega mũno. ⁷ Athĩni marĩkoragwo na inyuĩ hĩndĩ ciothe na no mũmateithie hĩndĩ irĩa yothe mũngĩenda. No nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. ⁸ Anjĩka o ũrĩa angĩahota. Aitĩrĩria mwĩrĩ wakwa maguta o mbere nĩ ũndũ wa kũhaarĩria gũthikwo gwakwa. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjagio thĩni wa thĩ, ũguo eka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo Judasi Mũisikariota, ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene agakunyanĩre Jesũ kũrĩ o. ¹¹ Nao magĩkena mũno maigua ũguo na makĩmwĩra nĩmekũmũhe mbeeca. Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩcaria mweke wa kũmũneana kũrĩ o.

Jesũ Kũrĩanĩra Gĩathĩ kĩa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mũthenya wa mbere wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate itarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbia, o ũrĩa wathĩnjagwo gatũrũme ka Bathaka-rĩ, arutwo a Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũthĩ kũ tũkahaarĩrie nĩguo ũkarĩire irio cia Bathaka kuo?”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma arutwo ake eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩni mũtoonye itũũra, na nĩ mũgũcemanĩa na mũndũ ũkũũite ndigithũ ya maaĩ. Mũrũmĩrĩrei. ¹⁴ Kũrĩa egũtoonya mwĩre mwene nyũmba iyo atĩrĩ, ‘Mũrutani arooria atĩrĩ, nyũmba yakwa ya ageni irĩ ha, harĩa ingĩrĩra irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ ¹⁵ Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ikĩrĩtwo indo na igathondekwo wega. Haarĩriai irio cia Bathaka iitũ kuo.”

¹⁶ Arutwo acio makiumagara, magĩtoonya itũũra, magĩkora maũndũ mahaana o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁷ Na gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ agĩkinya kuo marĩ na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ¹⁸ Maikarĩte metha-inĩ makĩrĩa

akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyanĩra, ũmwe wa arĩa mararĩanĩra na nĩ.”

¹⁹ Makĩnyiitwo nĩ kĩaha mũno, na o ũmwe akamũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ hihĩ nĩ nĩ?”

²⁰ Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ũmwe wanyu inyuĩ ikũmi na eerĩ, ũrĩa ũgũtobokanĩria mũgate mbakũri-inĩ hamwe na nĩ. ²¹ Mũrũ wa Mũndũ egũthĩ o ta ũrĩa ũhoro wake wandĩkitwo. No mũndũ ũrĩa ũgaakunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciarirwo.”

²² Ningĩ o makĩrĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, agĩcooka akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa.”

²³ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho akĩmanengera, nao othe magĩkĩnyũra.

²⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrkanĩro, ĩrĩa ĩtĩtwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ. ²⁵Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyua ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Na maarĩkia kũina rwĩmbo, makiumagara magĩthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kwaria ũrĩa Petero Arĩmũkaana

²⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ inyuothe nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngaringa mũrĩithi, nacio ng’ondũ ihurunjũke.’

²⁸ No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

²⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “O na othe mangĩgũtirika, nĩ ndingĩgũtirika.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, o ũtukũ ũyũ, ngũkũ ĩtanakũga keerĩ, nĩũrĩngaana maita matatũ.”

³¹ No Petero akĩaria ahinyĩrĩrie, akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo ndĩrĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana!” O na acio angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda-inĩ wa Gethisemane

³² Nao magĩkinya handũ heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ikarai haha thĩ ngahooe.”

³³ Akĩoya Petero na Jakubu na Johana agĩthĩ nao, na o hĩndĩ ĩyo akĩnyiitwo nĩ kĩaha kĩnene na agĩthĩnĩka mũno.

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa nĩraigua kĩaha mũno o ta ingĩkua, ikarai haha na mwĩhũge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akĩngũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. ³⁶ Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa ngwenda nĩ, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

³⁷ Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kaĩ ũkomete? Ndũngĩhota gũikara ithaa rĩmwe wĩguĩte? ³⁸ Mwĩhũgagei na mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

³⁹ O rĩngĩ agĩthĩ akĩhooya o ũguo. ⁴⁰ Na acooka rĩngĩ harĩ, agĩkora makomete tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. Nao makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩmwĩra.

⁴¹ Ningĩ agĩũka ihinda rĩa gatatũ akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte? Kinyiai hau! Ithaa nĩriakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴² Ũkĩrai, tũthĩ! Ũrĩa ũkũgunyanĩra nĩarooka.”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴³ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire arĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ũcio wamũkunyanĩire nĩamaheete kĩmenyithia akameera atĩrĩ, “Ũrĩa ndĩmumunya nĩwe; mũmũnyiite na mũmũtware arangĩrwo.” ⁴⁵ Judasi o rĩmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmwĩta atĩrĩ, “Rabii!” na akĩmũmumunya. ⁴⁶ Nao andũ acio makĩguthũkĩra Jesũ makĩmũnyiita. ⁴⁷ Na ũmwe wa arĩa maarũngĩ hakuhi agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho atĩ nĩkĩo muoka kũũnyiita mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁴⁹ Ndĩratũũraga na inyuĩ hekarũ-inĩ ngĩrutanaga mũthenya o mũthenya na mũtingĩnyiita. No rĩrĩ, Maandĩko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hĩndĩ iyo arutwo ake othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

⁵¹ Na mwanake ũmwe ũteehumbĩte kĩndũ tiga taama wa gatani akĩrũmirĩra Jesũ. Na rĩrĩa maamũnyiitire, ⁵² agĩtiga taama wake nao, akĩũra e njaga.

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Kĩama

⁵³ Nao andũ acio magĩtwarwa Jesũ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe, na athuuri na arutani a watho makĩgomana hamwe. ⁵⁴ Petero akĩmũrũmirĩra arĩ haraaya o nginya agĩkinya nja ya mũciĩ

wa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩikarania na thigari kũu agĩota mwaki.

⁵⁵ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na Kĩama kũu gĩothe,[†] magĩcaria ũira wa kũuragithia Jesũ, no mationire.

⁵⁶ Na andũ aingĩ nĩmarutire ũira wa maheeni, no ũira wao ũkĩaga kũiguana.

⁵⁷ Gũgĩcooka gũkĩrũgama andũ amwe, nao makĩruta ũira wa maheeni makiuga atĩrĩ, ⁵⁸ “Nĩtwaiguire akiuga atĩrĩ, ‘Nĩngatharia hekarũ ĩno yakĩtwo nĩ andũ, na njake ĩngĩ ĩtakĩtwo nĩ mũndũ na ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ.’”

⁵⁹ No o na moiga ũguo, ũira wao ũkĩaga kũiguana.

⁶⁰ Hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama gatagatĩ kao, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũngĩcookia? Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũyũ ũrathitangwo naguo?”

⁶¹ No Jesũ agĩkira ki, na ndacookie ũndũ.

O rĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ũrĩa Mũrathime?”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩrĩ nĩ niĩ. Na nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ũrĩa-ũrĩ-Hinya, na agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶³ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake. Akĩũria atĩrĩ, “Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ a kĩ?”

⁶⁴ Nĩmweiguĩra akĩruma Ngai. Mũgwĩciiria atĩa?”

Nao othe makĩmũtuĩra atĩ aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo.

⁶⁵ Hĩndĩ ĩyo amwe makĩambĩrĩria kũmũtuĩra mata, na makĩmũhumbĩra ũthiũ, makĩmũringa na ngundi makĩmwĩraga atĩrĩ, “Ta kĩrathe ũhoru.” Nacio thigari ikĩmuoya, ikĩmũhũura.

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁶ Na hĩndĩ ĩyo Petero aikarĩte o hau nja-rĩ, ũmwe wa ndungata cia airĩtu cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩgerera ho. ⁶⁷ Rĩrĩa oonire Petero agĩota mwaki, akĩmũrora wega.

“Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Nazarethi.’”

⁶⁸ Nowe Petero agĩkaana ũhoru ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndiũĩ ũhoru ũcio, o na ndiramenya nĩ atĩa ũroiga,” na akĩumagara agĩthiĩ itoonyero-inĩ.

⁶⁹ Na rĩrĩa ndungata ĩyo ya mũirĩtu yamuonire ho, o rĩngĩ ĩkĩĩra arĩa maarũngĩ ho atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ ũmwe wao.”

⁷⁰ No Petero agĩkaana ũhoru ũcio rĩngĩ.

[†] 14:55 Kĩama gĩa Sanihedirini gĩakoragwo na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hakuhi makĩira Petero atĩrĩ, “Ti-itherũ ũrĩ ũmwe wao, nĩ ũndũ wĩ Mũgalili.” ‡

⁷¹ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta akiugaga atĩrĩ, “Niĩ ndiũĩ mũndũ ũyũ mũraaria ũhoru wake.”

⁷² O hĩndĩ iyo ngũkũ igĩkũga hĩndĩ ya keerĩ. Nake Petero akĩirikana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ itanakũga keerĩ nĩũrĩngaana maita matatũ.” Nake akĩambĩrĩria kũrĩra.

15

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rĩrĩ, rũciini tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kĩama gĩothe magĩtua ũrĩa megwĩka. Makĩoha Jesũ, makĩmũtwara, makĩmũneana kũrĩ Pilato.

² Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi, ũguo woiga nĩguo.”

³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria o rĩngĩ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũcookia? Ta rora maũndũ marĩa mothe maragũthitangĩra.”

⁵ No Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ, nake Pilato akĩgega.

⁶ Na rĩrĩ, kwarĩ mũtugo hĩndĩ ya Iruga rĩu rĩa Bathaka, Pilato nĩamohoragĩra mwohwo ũmwe, o ũrĩa andũ mangĩetirie. ⁷ Na nĩ kwarĩ mũndũ ũmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arĩa maambĩrĩrie ngũĩ ya gũũkĩrĩra thirikari na makoora andũ thĩni wa mbũkĩrĩra iyo. ⁸ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩthĩ harĩ Pilato, gĩkĩmũũria eeke o ũrĩa aamenyerete gwĩka.

⁹ Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũkwenda ndĩmuohorere mũthamaki wa Ayahudi?” ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩamenyaga atĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maaneanĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru. ¹¹ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ kũ kũre Pilato ohore Baraba handũ ha Jesũ.

¹² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkĩenda njĩke atĩa na mũndũ ũyũ mwĩtaga mũthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁴ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

No-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

‡ **14:70** Mwarĩrie wa andũ a kuuma Galili warĩ na ngũũrani na wa andũ a kuuma Judea.

15 Na tondũ nĩendaga gũkenia kĩrĩndĩ kũu, Pilato akĩmohorera Baraba. Akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akambwo mũtĩ igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

16 Nacio thigari igĩtwara Jesũ gũikaro-inĩ kĩa barũthi (na nĩkĩo gĩetagwo Puratoria); igĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari. 17 Ikĩmũhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igĩcooka igĩtuma thũmbĩ ya mũigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe. 18 Ikĩambĩrĩria kũmũnyũrũria, ikĩmwĩraga atĩrĩ, “Ūkĩrĩ mũhoru, wee mũthamaki wa Ayahudi?” 19 Ikĩmũhũũra na rũthanju mũtwe maita maingĩ ikĩmũtuagĩra mata. Ikĩgũũthia thĩ mbere yake, ikĩmũturagĩria ndu ta ikũmũhooya. 20 Na ciarĩkia kũmũnyũrũria-rĩ, ikĩmũruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikĩmũhumba nguo ciake mwene. Igĩcooka ikĩmuumagaria ikamwambe mũtĩ igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtharaba-inĩ

21 Na marĩ njĩra thigari ikĩnyiita mũndũ wahĩtũkaga aki-uma mĩgũnda-inĩ, wetagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Alekisandero na Rufusi, na ikĩmũkuuithia mũtharaba wa Jesũ na hinya. 22 Igĩgĩkinyia Jesũ handũ harĩa heetagwo Golgotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). 23 Ningĩ igĩcooka ikĩmũhe ndibei itukanĩtio na manemane, nake Jesũ akĩrega kũmĩnyua. 24 Igĩkĩmwamba mũtĩ igũrũ. Ikĩgayana nguo ciake, na ũndũ wa gũcicuukĩra mũtĩ nĩguo imenye o irĩa mũndũ egũkuua.

25 Kwarĩ thaa ithatũ cia rũciĩnĩ rĩrĩa ciamwambire mũtĩ igũrũ. 26 Ūndũ ũrĩa aathitangĩrwo wandĩkĩtwo atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.” 27 Ningĩ ikĩamba atunyani eerĩ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, nake ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. 28 (Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigaga atĩrĩ, “Aataranĩirio na andũ arĩa aagarari watho.”) 29 Andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩinagia mũtwe yao, makoiga atĩrĩ, “Hĩ! Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũmĩake na mũthenya itatũ-rĩ, 30 harũrũka uume mũtharaba-inĩ ũcio, wĩhonokie!”

31 O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, “Nĩarahonokagia arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene. 32 Kristũ ũyũ, Mũthamaki wa Isiraali-rĩ, ta nĩakĩharũrũke rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtĩkie.” O nao arĩa maambanĩirio hamwe nake, makĩmũruma.

Gĩkuũ kĩa Jesũ

³³ Na rĩrĩ, thaa thita cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nago ũguo nĩ kuuga atĩrĩ, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganĩria nĩkĩ?”

³⁵ Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngĩ hau maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai agĩta Elija.”

³⁶ Mũndũ ũmwe agĩteng’era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ akĩhe Jesũ anyue. Akiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũũka kũmũcuurũria mũtharaba-inĩ.”

³⁷ Nake Jesũ agĩkaya aanĩrĩire, agĩtuĩkana.

³⁸ Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ.* ³⁹ Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ũrĩa warũngĩ hau mang’ethanĩire, aiguire ũrĩa akaya na akĩona ũrĩa akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!” ⁴⁰ Nĩ haarĩ na atumia meeor-agĩra marĩ haraaya. ũmwe wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ũrĩa warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩra na makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookĩte nake Jerusalemu.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴² Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ũrĩa wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, ⁴³ Jusufu wa Arimathea, mũndũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩeetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai, agĩthĩ kũrĩ Pilato na ũcamba, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁴⁴ Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. Agĩta mũthigari ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. ⁴⁵ Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ũcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtikĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ũcio. ⁴⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria mwĩrĩ ũcio. Akĩũkũnja na taama ũcio wa gatani, agĩthĩ akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agĩcooka akĩgaragaria ihiga rĩkĩhinga mũromo wa mbĩrĩra iyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa aigirwo.

* **15:38** Gĩtambaya kĩa hekarũ kĩagayanĩtie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. Gwatũkana gwakĩo kuonanirie atĩ Kristũ nĩatoonyire kwa Ngai nĩ ũndũ witũ, na agĩtũhingũrĩra njĩra ya gũthiiga mbere ya Ngai. † **15:43** Maarĩ na ihenya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mũtĩ-igũrũ maũthike mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

16

Kūriūka kwa Jesū

¹ Na rīrī, Thabatū yathira, Mariamu Mūmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makīgūra indo nungi wega nīgeetha mathiĩ makahake mwīrī wa Jesū.

² Mūthenya wa mbere wa kiumia, rūciinī tene thuutha wa riūa kūratha, marī njīra magīthiĩ mbīrīra-inī, ³ nīmoranagia atīrī, “Nūū ūgūtugaragarīria ihiga rīehere mūromo-inī wa mbīrīra?”

⁴ No rīrīa maatiirire maito, makīona ihiga rīu nīrīagaragarītio rīkehera, nīgūkorwo rīarī inene mūno.

⁵ Na rīrīa maatoonyaga mbīrīra-thīinī, makīona mwanake wehumbīte nguo njerū ndaaya aikarīte thī mwena wao wa ūrīo, nao makīmaka.

⁶ Nake akīmeera atīrī, “Tigai kūmaka. Mūracaraia Jesū ūrīa wa Nazarethi, ūrīa ūrambirwo mūtī igūrū. Nīariūkīte! Ndarī haha. Onei harīa maramūigīte. ⁷ No thīi mwīre arutwo ake o na Petero atīrī, ‘Nīekūmūtongoria gūthiĩ Galili. Kūu nīkuo mūkaamuona, o ta ūrīa aamwīrīre’.”

⁸ Atumia acio makiuma hau mbīrīra-inī makīinainaga na magegete. Matirī mūndū meerire ūndū, tondū nīmetigāra.

(Maandīko mamwe ma tene matirī gacunjī gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹ Mūthenya wa mbere wa kiumia rūciinī tene Jesū ariūka-rī, aambire kumīrīra Mariamu Mūmagidali ūrīa aarutīte ndaimono mūgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agīthiĩ akīra arīa maatūire na Jesū, akīmakora magīcakaya na makīrīra. ¹¹ Nao maigua atī Jesū nīariūkīte, na atī Mariamu nīamuonete, makīrega gwītīkia.

¹² Thuutha ūcio Jesū akiumīrīra andū angī eerī ao, ahaana ūndū ūngī, rīrīa maathiaga mīgūnda-inī. ¹³ Andū acio makīhūndūka, magīthiĩ makīra arutwo arīa angī; no-o nao makīrega kūmetīkia.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesū akiumīrīra arutwo arīa ikūmi na ūmwe makīrīa irio; akīmatetia nī ūndū wa kwaga gwītīkia na nī ūndū wa ūmū wa ngoro ciao, nī ūndū wa kūrega gwītīkia arīa maamuonete thuutha wa kūriūka gwake.

¹⁵ Akīmeera atīrī, “Thīi thī yothe mūkahunjīrie andū othe Ūhoro-ūrīa-Mwega. ¹⁶ Na mūndū o wothe ūgetīkia na abatithio nīakahonoka, no ūrīa wothe ūtagetīkia nīagatuīrwo ciira. ¹⁷ Nacio ciama ici nī igatwaranaga na arīa metīkītie: Nīmakaingata ndaimono thīinī wa rītwa rīakwa; na nīmakaaria na thiomi njerū; ¹⁸ na nīmakanyiita nyoka na moko mao; na rīrīa makaanyua

thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

¹⁹ Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoru ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩikara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunja ũhoru kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoru wake hinya na ũndũ wa ciama iria ciatwaranaga na ũhoru ũcio.

LUKA

Ūhoru wa Gūtongoria

¹ Andũ aingĩ nĩmarĩkítie kwandĩka ūhoru wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ūrĩa twaheirwo ūhoru wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia ūhoru ūcio. ³ Nĩ ūndũ ūcio, tondũ nĩ mwene nĩnduĩrítie maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mĩtaratara mwega wa maũndũ macio, wee mũnene mũgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ūmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kũmenyithanio

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Herode aarĩ mũthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mũtumia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rũciaro rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maitho-inĩ ma Ngai, na nĩmathĩkagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ūcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno.

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩake gũtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra ya gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mũtugo wa ūthĩnjĩri-Ngai, athĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ūbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ūbumba rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kĩonganĩte nĩ ūndũ wa kũhooya, nĩ kĩahooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ūrĩo wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ūbumba. ¹² Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩiyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tiga gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaiguĩtwo. Mũtumia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ūcanjamũke, nĩ ūndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mũnene maitho-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩo, na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nĩagathiĩ mbere ya Mwathani arĩ

na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremi amagarũre magĩe na ũũgĩ wa andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩrie andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Ingĩmenya ma ya ũhoro ũcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthuri mũkũrũ o na mũtumia wakwa arĩ na mũaka mũingĩ.”

¹⁹ Mũraika ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ũrĩa ũrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmĩtwo ngwarĩrie na ngwĩre ũhoro ũyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkĩra ũremwo nĩ kwaria nginya mũthenya ũrĩa ũndũ ũcio ũkaahinga, tondũ ndũnetĩkia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya.”

²¹ Hĩndĩ iyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makari-gagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare mũno ũguo thĩnĩ wa hekarũ.* ²² Rĩrĩa oimire, ndaigana kũhota kũmaarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kĩoneki arĩ thĩnĩ wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria aamahenagĩria na guoko, agĩikara o ũguo atekũhota kwaria.

²³ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩa gũtungata† rĩathirire-rĩ, akĩinũka gwake mũciĩ. ²⁴ Thuutha ũcio Elizabethi mũtumia wake akĩgĩa nda, na handũ ha mũeri itano agĩikara ehithĩte. ²⁵ Akiuga atĩrĩ, “Nĩ Mwathani ũnjĩkĩire ũũ. Matukũ-inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehereria thoni cia kũmenwo nĩ andũ.”

Gũciarwo kwa Jesũ Kũmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa itandatũ wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire mũraika Gaburieli athĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu Galili, ²⁷ akĩmũtũma kũrĩ mũirĩtu gathirange worĩtio nĩ mũndũ wetagwo Jusufu, wa rũciaro rwa Daudi. Mũirĩtu ũcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mũraika ũcio akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndakũgeithia, wee ũrathimĩtwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agĩthĩnĩka mũno nĩ ũndũ ũcio, na akĩgega akĩrigwo nĩ ũhoro wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mariamu tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩũkinĩrwo nĩ wega wa Ngai. ³¹ Nawe nĩũkũgĩa nda na nĩũgaaciara mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Jesũ. ³² Nake nĩagatuĩka mũnene na ageetagwo Mũrũ-wa-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Mwathani Ngai nĩakamũhe gĩtĩ kĩa ũnene kĩrĩa gĩa ithe Daudi, ³³ nake

* **1:21** Andũ meetereire Zakaria oime Handũ-harĩa-Hatheru oke amarathime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩrĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26. † **1:23** Mũthĩnjĩri-Ngai aatungataga hekarũ-inĩ kiumia kĩmwe harĩ mũeri itandatũ, nĩ kuuga maita meerĩ harĩ mwaka ũmwe.

nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ.”

³⁴ Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathirange?”

³⁵ Nike mũraika ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku naguo hinya wa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgakũhumbĩra, nĩ ũndũ ũcio mwana ũrĩa ũgaaciarwo nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ wa Ngai.

³⁶ O na Elizabethi, ũrĩa wa mbarĩ cianyu, o nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio weragwo atĩ nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri itandatũ. ³⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ ũngĩrema Ngai.”

³⁸ Nike Mariamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Mwachani. Ndĩrogiĩkwo o ta ũguo woiga.” Hĩndĩ iyo mũraika akĩmũtiga agĩthĩ.

Mariamu Gũceerera Elizabethi

³⁹ Matukũ-inĩ o ro macio, Mariamu akĩhaariĩria, agĩthĩ ahiũhĩte nginya itũũra rĩarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Judea, ⁴⁰ agĩtoonya mũciĩ gwa Zakaria, na akĩgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rĩrĩa Elizabethi aigũire ngeithi cia Mariamu-rĩ, kaana gake gakĩambarara karĩ nda yake, nake Elizabethi akĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru. ⁴² Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Wee wĩ mũrathime gatagatĩ ka atumia othe, nako kaana karĩa ũgaaciara nĩkarathime! ⁴³ No nĩ kĩ gĩtũmĩte njĩkwo wega ũũ, atĩ nyina wa Mwachani wakwa no ooke kũnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mũgambo wa ngeithi ciaku wakinya matũ-inĩ makwa, nako kaana karĩa karĩ nda yakwa kambarara nĩ ũndũ wa gũkena. ⁴⁵ Kũrathimworĩ, nĩ mũndũ ũcio wĩtĩkĩtie atĩ maũndũ marĩa Mwachani amwĩrĩte nĩmakahingio!”

Rwĩmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nike Mariamu akiuga atĩrĩ:
 “Ngoro yakwa nĩiragooca Mwachani,
⁴⁷ naguo roho wakwa nĩũrakenera Ngai Mũhonokia wakwa,
⁴⁸ nĩgũkorwo nĩaririkanĩte kwĩnyiihia kwa ndungata yake.
 Kuuma rĩu njiarwa ciothe irĩnjĩtaga mũrathime,
⁴⁹ nĩgũkorwo Ūcio ũrĩ Hinya nĩanjĩkiire maũndũ manene,
 narĩo rĩitwa rĩake nĩ rĩtheru.
⁵⁰ Tha ciake nĩikinyagĩra arĩa mamwĩtigagĩra, kuuma njiarwa nginya njiarwa.
⁵¹ Nĩekĩte maũndũ ma hinya na guoko gwake; na arĩa etĩi aharaganagia meciiria ma ngoro ciao.

- 52 Nīaharūrūkītie aathani kuuma itī-inī ciao cia ūnene,
no agatūūgīria arīa menyiihagia.
- 53 Nīahūūnītie arīa ahūtu na maūndū mega,
no arīa itonga akamaingata matarī na kīndū.
- 54 Nīateithītie Isiraeli ndungata yake,
akaririkana ūhoru wake wa kūiguanīra tha,
- 55 o ta ūrīa eerire maithe maitū,
atī nīakaiguīra Iburahīmu hamwe na njiaro ciake tha,
nginya tene.”
- 56 Nake Mariamu agīikara na Elizabethi ta mīeri itatū,
agīcooka akīinūka kwao.

Gūciarwo kwa Johana Mūbatithania

57 Na rīrī, ihinda rīa Elizabethi rīakinya rīa gūciara,
agīciara kahī. 58 Andū a itūūra rīake na a mbarī ciao
makīigua atī Mwathani nīakīrīrīrie kūmūiguīra tha, nao
magīkena hamwe nake.

59 Mūthenya wa īnana wakinya, magīūka nīguo
maruithie kaana kau, nao meendaga gūgatua Zakaria
o ta ūrīa ithe eetagwo, 60 no nyina akīaria, akiuga atīrī,
“Aca! Gegwītwo Johana.”

61 Nao andū makīmwīra atīrī, “Gūtīrī mūndū wa mbarī
cianyu wītagwo rīitwa rīu!”

62 Nao makīūria ithe ūrīa angīenda gatuuo na ūndū
wa kūmūheneria na moko. 63 Akīmeetia kahengere ga
kwandīkwo, nake akīandīka atīrī, “Rīitwa rīako nī Jo-
hana.” Naguo ūndū ūcio ūkīgegia andū othe. 64 O hīndī
īyo akīhingūka kanua, naruo rūrīmī rwake rūkīregera,
akīambīrīria kwaria, akīgooca Ngai. 65 Nao andū othe
a itūūra makīiyūrwo nī guoya, makaaragia ūhoru wa
maūndū macio mothe, namo makīhunja būrūri-inī ūcio
wothe wa irīma wa Judea. 66 Nao arīa othe maiguire
ūhoru ūcio makīgegio nīguo makīūria atīrī, “Kaī kaana
gaka gagaatūika ū? Nīgūkorwo guoko kwa Mwathani kwarī
hamwe nako.”

Rwīmbo rwa Zakaria

67 Nake ithe Zakaria akīiyūrwo nī Roho Mūtheru,
akīratha ūhoru, akiuga atīrī,

68 “Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
tondū nīokīte na agakūūra andū ake.

69 Nīatwambararīrie rūhīa rwa ūhonokia
thīnī wa nyūmba ya Daudi, ndungata yake

70 (o ta ūrīa aarītie matukū ma tene na tūnua twa anabii
ake atheru),

71 rwa gūtūhonokia kuuma kūrī thū ciitū,

na kuuma kūrī guoko kwa arīa othe matūmenaga,

72 nīguo aiguire maithe maitū tha,

na aririkane kīrīkanīro gīake gītheru,
⁷³ o mwīhītwa ūrīa eehītīire ithe witū Iburahīmu:
⁷⁴ atī nīagatūhonokia kuuma guoko-inī gwa thū ciitū,
 na atūhotithie kūmūtungatagīra tūtārī na guoya,
⁷⁵ tūrī atheru na athingu mbere yake matukū-inī maitū
 mothe.

⁷⁶ “O nawe, kaana gakwa, nīūgetagwo mūnabii wa Ūrīa-
 ūrī-Igūrū-Mūno;
 nīgūkorwo nīūgaathiiaga mbere ya Mwathani nīguo
 ūmūthondekagīre njīra ciake,
⁷⁷ na ūmenyithie andū ake ūhoru wa ūhonokio
 nī ūndū wa kūrekerwo mehia mao,
⁷⁸ na tondū wa tha nyingī cia Ngai witū,
 tha icio nīgatūma riūa rītūrathīre kuuma igūrū,
⁷⁹ nīgeetha rīarīre arīa matūūruga nduma-inī,
 o na arīa matūūruga kīruru-inī gīa gīkuū,
 nīguo rītongorie magūrū maitū njīra-inī ya thayū.”

⁸⁰ Nako kaana kau gagīkūra, na gakīgīa hinya roho-inī
 wako; nake agītūūra werū-inī nginya hīndī īrīa eyumīririe
 kūrī andū a Isiraeli.

2

Gūciarwo kwa Jesū

¹ Na rīrī, matukū-inī macio, Kaisari Augusito nīarutire
 watho atī andū othe a mabūrūri mothe marīa maathanagwo
 nī Aroma matarwo. ² (Rīrī nīrīo rīarī itarana rīa mbere
 rīrīa rīataranirwo hīndī īrīa Kuirinio aarī barūthi wa
 Suriata.) ³ Nao andū magīthiī kwīyandīkithia o mūndū
 itūūra-inī rīake mwene.

⁴ Nī ūndū ūcio Jusufu o nake akīambata kuuma itūūra rīa
 Nazarethi kūu Galili, agīthiī Judea, agīkinya Bethlehemu
 itūūra rīa Daudi, tondū we aarī wa nyūmba o na wa mbarī
 ya Daudi. ⁵ Nake aathiire kuo nīgeetha makeyandīkithie
 marī na Mariamu, mūirītu ūrīa endaga kūhikia, nake
 aarī mūrītū. ⁶ Na hīndī īrīa maarī o kūu, ihinda rīa
 mwana gūciarwo rīgīkinya, ⁷ Nake Mariamu akīrigithatha
 kaana ga kahī. Agīkooha na taama, agīgakomia thīnī
 wa mūharatī tondū nīmagīte handū ha kūraara thīnī wa
 nyūmba ya ageni.

Arīithi na Araika

⁸ Na kūu būrūri ūcio, nī kwarī arīithi maikaraga
 mīgūnda-inī, maikarītie mahiū mao ūtukū.* ⁹ Mūraika

* **2:8** Mahiū ma kūrutwo magongona maarīthagīrio gūkuhī na Bethlehemu
 mwaka wothe. Arīithi maamaroraga matikaiywo kana marīo nī nyamū.

wa Mwathani akĩmoimĩrĩra, nago riiri wa Mwathani ũkĩmatherera hau maarĩ, nao makĩnyiitwo nĩ guoya. ¹⁰ No mũraika ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ndamũrehera ũhoru mwega na wa gĩkeno kĩnene, ũrĩa ũgaatuĩka wa andũ othe. ¹¹ Ũmũthĩ itũura-inĩ rĩa Daudi, nĩmũciarĩrwo mũhonokia; nake nĩwe Kristũ ũrĩa Mwathani. ¹² Na rĩrĩ, kĩrĩa kĩrĩmũmenyithia ũhoru ũcio nĩ gĩkĩ: Nĩmũrĩona gakenge koheetwo na taama gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ.”

¹³ Na o rĩmwe hakiumĩra gĩkundi kĩnene kĩa araika a igũrũ hamwe na mũraika ũcio, makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ,

¹⁴ “Ngai arokumio kũu igũrũ mũno, nago thayũ ũrogĩa gũkũ thĩ kũrĩ andũ arĩa akenagĩra.”

¹⁵ Na rĩrĩa araika acio maamatigire magĩcooka igũrũ-rĩ, arĩithi acio makĩrana atĩrĩ, “Nĩtũthĩ Bethlehemu tũkoone ũndũ ũcio wikĩkĩte, ũcio Mwathani aatũhe ũhoru wago.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ mahiũhĩte, magĩkora Mariamu na Jusufu o na gakenge kau gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ.

¹⁷ Na maarĩkia gũkoona, makĩmemerekia ũhoru ũrĩa maaheetwo ũkonĩ kaana kau, ¹⁸ nao arĩa othe maũiguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arĩithi acio maameeraga. ¹⁹ Nowe Mariamu akĩiga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake, na agĩikara akĩmeciragia. ²⁰ Nao arĩithi acio makĩhũndũka, magĩkumagia na makĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe maiguĩte na makoona, o ta ũrĩa meerĩtwo.

Jesũ Gũtwarwo Hekarũ

²¹ Mũthenya wa kanana wakinya, rĩrĩa ihinda rĩako rĩa kũrua rĩakinyire-rĩ, kaana kau gagĩtuo Jesũ, rĩtwa rĩrĩa mũraika aakaheete mbere ya nyina kũgĩa nda yako.

²² Na rĩrĩ, rĩrĩa ihinda rĩao rĩa gũtherio rĩakinyire kũringana na Watho wa Musa-rĩ,† Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo magakaneane harĩ Mwathani ²³ (o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, “Irigithathi rĩothe rĩa kahĩ nĩ rĩrĩamũragĩrwo Mwathani”), ²⁴ na marute igongona kũringana na ũrĩa Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire eteire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru arĩ

† 2:22 Mũtumia angĩagĩre kaana etagĩrĩra mũthenya mũrongo ĩna nĩguo acooke athĩ hekarũ akarute igongona rĩa gũtherio.

hamwe nake. ²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ũrĩa wa Mwathani. ²⁷ Nake agĩtoonya thĩinĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩrĩa aciari a kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩinĩ nĩguo mahingie ũrĩa mūtugo wa watho watuĩte-rĩ, ²⁸ Simeoni agĩkaiyũkia moko-inĩ make na akĩgocca Ngai, akiuga atĩrĩ: ²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya,

rĩu rekereria ndungata yaku ithiĩ na thayũ, o ta ũrĩa wanjĩrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maitho makwa nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ũrĩa ũhaarĩrie mbere ya andũ othe,

³² ũrĩ ũtheri wa kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ, o na riiri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maaririo igũrũ rĩako. ³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩra Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatuĩtwo ga kũgũithia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩinĩ wa Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩrĩa kĩrĩmenagĩrĩrio, ³⁵ nĩgeetha meciiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na ngoro yaku o nayo nĩngatheecwo na rũhiũ rwa njora.”

³⁶ Nĩngĩ nĩ kwarĩ na mūtumia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mūtumia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuriwe mĩaka mũgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka agĩkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ ĩyo aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga kũrĩa irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o ĩyo agĩũka harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoru wa kaana kau kũrĩ arĩa othe meetagĩrĩra kuona gũkũrwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩrĩa Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũũra rĩao kũu Nazarethi. ⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gakĩgĩa na hinya; gakĩiyũrwo nĩ ũũgĩ, nago wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩinĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiga Jerusalemu nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka.‡ ⁴² Jesũ aakinyia mĩaka ikũmi na ĩrĩ, makĩambata nake magĩthiĩ Gĩathĩ-inĩ kũu kũringana na mūtugo.§ ⁴³ Na Gĩathĩ kũu gĩathira, rĩrĩa aciari ake

‡ **2:41** Arũme othe a Ayahudi na andũ a mĩciĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthiĩ Jerusalemu ciathi ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. § **2:42** Tũmwana twakinyia mĩaka ikũmi na ĩrĩ nĩtwambagĩrĩria kwĩharĩria gũtongoria maũndũ ma ndini.

mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire. ⁴⁴ Nao magĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩa. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mũthenya ĩtatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagati ka arutani,* amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ Ũrĩa wothe waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ũrĩa aacookagia. ⁴⁸ Rĩrĩa aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwĩka ũguo nĩkĩ? Nĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũrĩ na kĩa mũno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte mũnjarie? Kaĩ mũtooĩ atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiataũkĩrwo nĩ ũrĩa aameeraga.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathĩkagĩra. No nyina nĩaigaga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhĩgaga, na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ ĩrĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ ĩyo Anasi na Kaiafa maarĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,* ũhoru wa Ngai nĩwakinyĩre Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthiĩ bũrũri wothe ũrĩa warĩ hakuhĩ na Rũũ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio. ⁴ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ:

“Nĩ mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani, rũngariai tũcĩra twake.†

⁵ Mĩkuru yothe nĩgathikwo, nacio irĩma ciothe na tũrĩma nĩkaaraganio.

* **2:46** Arutani a watho kana Rabii nĩo mooĩ maũndũ ma ndini ya Kĩyahudi mũno makĩria. * **3:2** Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa ĩtandatũ mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. O na gũtuĩka aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwĩtikĩrĩte. Andũ a Roma nao maathuurire Kaiafa, na nĩ ũndũ ũcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ. † **3:4** Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorirwo agĩthiĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookĩte gũthondeka ngoro cia andũ arĩa meetereire Mũhonokia.

Njira iria njogomu nīkarūngario,
nacio njira iria itarī njaraganu nīkaaraganio.

⁶ Nao andū othe nīmakona ūhonokio wa Ngai.' "

⁷ Andū aingī nīmathiire kūrī Johana akamabatithie,
nake akīmeera atīrī, "Inyuī rūciaro rūrū rwa ndūira!
Nūū ūmūtaarīte mūrīre marakara marīa makirī gūūka?"

⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwīrira. Na mūtikambīrīrie
kwīra na ngoro cianyu atīrī, 'Ithe witū nī Iburahīmu,'
Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, Ngai no atūme mahiga maya
matūike ciana cia Iburahīmu. ⁹ Ithanwa nīrīgītwo itina-
inī cia mītī, na mūtī o wothe ūtaciara maciaro mega
ūrītemagwo ūgaikio mwaki-inī."

¹⁰ Nao andū acio makīmūūria atīrī, "Tūkīagīrīrwo nī
gwīka atīa?"

¹¹ Nake Johana akīmacookeria atīrī, "Mūdū ūrīa ūrī na
nguo igīrī nīagaire ūrīa ūtarī, nake ūrīa ūrī na irio nīeke
o ta ūguo."

¹² Nao etia mbeeca cia igooti‡ o nao magūūka mabatithio,
makīmūūria atīrī, "Mūrutani, twagīrīrwo nī gwīkaga
atīa?"

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, "Mūtigetage mbeeca
makīria ya ūrīa mwathītvo mwītagie."

¹⁴ Nacio thigariŠ ikīmūūria atīrī, "Na ithuī-rī, twagīrīrwo
nī gwīkaga atīa?"

Nake agīcicookeria atīrī, "Mūtigatunyage andū mbeeca
na mūtikamaigagīrīre igenyo; na nīngī iganagwoi nī
mūcaara wanyu."

¹⁵ Na rīrī, andū nīmaikaraga metereire marī na
mwīhoko, na othe magecūūranagia ngoro-inī ciao
kana hihī Johana ahota gūkorwo nīwe Kristū. ¹⁶ Nowe
Johana akīmacookeria akīmeera othe atīrī, "Nīi-rī,
ndīmūbatithagia na maaī. No nī kūrī mūdū ūgūūka
ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nī itagīrīre kuohora ndigi cia
iraatū ciake. We akaamūbatithagia na Roho Mūtheru
o na mwaki. ¹⁷ Gītarūrū gīake akīnyitīte na guoko
nīguo atherie kīhuhīro gīake, na acookanīrīrie ngano
amīikie ikūmbī rīake, no nīagacina mahuti na mwaki
ūtangīhoreka." ¹⁸ Johana nīataarire andū na ciugo nyingī
na akamahunjagīria Ūhoro-ūrīa-Mwega.

¹⁹ Na rīrī, rīrīa Johana aatetirie Herode ūrīa warī
mūthamaki tondū wa kūhikia Herodia, mūtumia wa mūrū

‡ **3:12** Mbeeca cia igooti cionaganagio nī Ayahudi o na gūtuika ciarī cia thirikari
ya Roma. Andū acio nīmamenetwo mūno nī ūndū wa gūteithia Aroma.

Š **3:14** Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nīmetikīrītio kūgīa
na thigari ciao cia kwīgītīra nī thirikari ya Roma. Andū maathūire mītugo ya
thigari, no ti wīra wao.

wa ithe na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mangĩ mothe mooru eekĩte, ²⁰ Herode nĩongereire ũndũ ũngĩ mũũru makĩria; naguo nĩ wa kũnyiitithia Johana na kũmuohithia njeera.

Kũbatithio na Rũciaro rwa Jesũ

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ nĩabatithirio. Na rĩrĩa aahooyaga, Igũrũ rĩkĩhingũka, ²² nake Roho Mũtheru agĩikũrũka akĩũmba igũrũ rĩake arĩ na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo ũkiuma Igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩwe.”

²³ Na rĩrĩ, Jesũ akĩambĩrĩria ũtungata wake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ta mĩrongo ĩtatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Heli, ²⁴ mũrũ wa Mathati,
mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Meliki,
mũrũ wa Janai, mũrũ wa Jusufu,

²⁵ mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Amosi,
mũrũ wa Nahumu, mũrũ wa Esili,
mũrũ wa Nagai, ²⁶ mũrũ wa Maathi,
mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Semeini,
mũrũ wa Joseki, mũrũ wa Joda,

²⁷ mũrũ wa Joanani, mũrũ wa Resa,
mũrũ wa Zerubabeli, mũrũ wa Shelathieli,
mũrũ wa Neri, ²⁸ mũrũ wa Meliki,

mũrũ wa Adi, mũrũ wa Kosamu,
mũrũ wa Elimadami, mũrũ wa Eri,
²⁹ mũrũ wa Joshua, mũrũ wa Eliezeri,

mũrũ wa Jorimu, mũrũ wa Mathati,
mũrũ wa Lawi, ³⁰ mũrũ wa Simeoni,
mũrũ wa Juda, mũrũ wa Jusufu,
mũrũ wa Jonamu, mũrũ wa Eliakimu,

³¹ mũrũ wa Melea, mũrũ wa Mena,
mũrũ wa Matatha, mũrũ wa Nathani,
mũrũ wa Daudi, ³² mũrũ wa Jesii,

mũrũ wa Obedi, mũrũ wa Boazu,
mũrũ wa Salimoni, mũrũ wa Nahashoni,
³³ mũrũ wa Aminadabu, mũrũ wa Aruni,

mũrũ wa Hezironi, mũrũ wa Perezu,
mũrũ wa Juda, ³⁴ mũrũ wa Jakubu,
mũrũ wa Isaaka, mũrũ wa Iburahĩmu,

mũrũ wa Tera, mũrũ wa Nahoru,
³⁵ mũrũ wa Serugu, mũrũ wa Reu,
mũrũ wa Pelegu, mũrũ wa Eberi,

mũrũ wa Shela, ³⁶ mũrũ wa Kainani,
mũrũ wa Arafakasadi, mũrũ wa Shemu,
mũrũ wa Nuhu, mũrũ wa Lameku,

37 mūrũ wa Methusela, mūrũ wa Enoku, mūrũ wa Jaredi, mūrũ wa Mahalaleli, mūrũ wa Kenani, 38 mūrũ wa Enoshu, mūrũ wa Sethi, mūrũ wa Adamu, mūrũ wa Ngai.

4

Jesũ Kũgerio

1 Nake Jesũ akiyuma kũu Jorodani aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩtwarwo nĩ Roho werũ-inĩ, 2 kũrĩa aagereirio nĩ mũcukani matukũ mĩrongo ĩna. Ndaarĩaga kĩndũ matukũ-inĩ macio, namo maathira agĩkorwo arĩ mũhũtu.

3 Nake mũcukani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai, ĩra ihiga rĩrĩ rĩtuĩke mũgate.”

4 Nake Jesũ akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo.’”

5 Ningĩ mũcukani akĩmũtwara handũ hatũũgĩru mũno, na gwa kahinda kanini mũno akĩmuonia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ. 6 Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũkũhe wathani wa kũu guothe na riiri wakuo wothe, nĩgũkorwo nĩheanĩtwo kũrĩ nĩ, na no ndĩciheane kũrĩ mũndũ o wothe ũrĩa ingĩenda kũhe. 7 Nĩ ũndũ ũcio ũngĩnyinamĩrĩra ũhooe, mothe megũtuĩka maku.”

8 Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ũmũtungatagĩre o we wiki.’”

9 Nake mũcukani akĩmũtwara Jerusalemu, na akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ-inĩ ka hekarũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai, wĩgũithie thĩ kuuma haha. 10 Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩagaatha araike ake nĩ ũndũ waku makũmenyerere wega;

11 ningĩ nĩmagakwanĩrĩria na moko mao, nĩgeetha ndũkarĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.’”

12 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maandĩko moigĩte atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

13 Rĩrĩa mũcukani aarĩkirie kũmũgeria na njĩra ciothe-rĩ, akĩmũtiga nginya ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩkoneka.

Jesũ Kũregwo Nazarethi

14 Nake Jesũ agĩcooka Galili arĩ na hinya wa Roho, nayo ngumo yake ikĩhunja kũu bũrũri ũcio wothe. 15 Nake nĩarutanaga thunagogi-inĩ ciao, nao andũ othe makĩmũkumia.

16 Na rĩrĩ, nĩathiire Nazarethi, kũrĩa aarereirwo, na agĩtoonya thunagogi mũthenya wa Thabatũ, o ta ũrĩa

aamenyerete gwĩka. Nake akĩrũgama na igũrũ athome Maandĩko. ¹⁷ Akĩnengerwo ibuku rĩa gĩkũnjo rĩa mũnabii Isaia. Akĩrĩkũnjũra, akĩona harĩa handĩkĩtwo atĩrĩ:

¹⁸ “Roho wa Mwathani arĩ igũrũ rĩakwa,

nĩ ùndũ nĩanjitĩrĩrie maguta

nĩguo hunjagĩrie arĩa athĩni Ûhoro-ũrĩa-Mwega.

Nĩandũmĩte thĩ nyanĩrĩre kuohorwo kwa arĩa moheetwo, na atĩ arĩa atumumu nĩmegũcooka kuona,

na njohorithie arĩa mahinyĩrĩrio,

¹⁹ ningĩ nyanĩrĩre mwaka wa gwĩtikĩrĩka wa Mwathani.”

²⁰ Agĩcooka agĩkũnja ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, agĩcookeria mũmenyereri wa thunagogi, agĩikara thĩ. Nao andũ arĩa othe maarĩ thunagogi makĩmũrora. ²¹ Nake akĩambĩrĩria kwaria, akĩmeera atĩrĩ, “Ûmũthĩ maandĩko maya nĩ mahingio mũkĩĩguagĩra.”

²² Nao andũ othe makĩmũgaatha na makĩgegio mũno nĩ ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Jusufu?”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkũnjũra thimo ĩrĩa yugaga atĩrĩ, ‘Ndagĩtarĩ, wĩihonie wee mwene! Maũndũ marĩa tũiguĩte atĩ nĩ wekire kũu Kaperinaumu meeke gũkũ itũũra-inĩ rĩaku.’”

²⁴ Agĩthĩ na mbere kuuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra na ma, gũtirĩ mũnabii wĩtikagĩrwo itũũra-inĩ rĩake. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwarĩ atumia aingĩ a ndigwa Isiraeli matukũ-inĩ ma Elija, rĩrĩa igũrũ rĩarĩ ihinge mĩaka ĩtatũ na nuthu, na ng’aragu nene ĩkĩiyũra bũrũri wothe. ²⁶ No Elija ndaigana gũtũmwo kũrĩ o na ùmwe wao, tiga kũrĩ mũtumia wa ndigwa ũrĩa watũire itũũra rĩa Zarefathu kũu bũrũri wa Sidoni. ²⁷ Ningĩ nĩ kwarĩ andũ aingĩ maarĩ na mangũ thĩinĩ wa Isiraeli ihinda rĩa Elisha ũrĩa mũnabii, no gũtirĩ mũndũ o na ùmwe wao wahonirio tiga Naamani ũrĩa Mũsuriata.”

²⁸ Andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ wa thunagogi nĩmarakarire mũno rĩrĩa maiguire ũguo. ²⁹ Magĩũkĩra makĩmũrutũrũra kuuma itũũra-inĩ rĩu, makĩmũtwara rwere-inĩ rwa karĩma harĩa itũũra rĩu rĩakĩtwo, nĩguo mamũikie na kũu kĩharũrũka-inĩ. ³⁰ Nowe Jesũ akĩgerera gatagatĩ-inĩ ka andũ, agĩthĩra.

Jesũ Kũingata Roho Mũũru

³¹ Agĩcooka agĩikũrũka, agĩthĩ Kaperinaumu, itũũra rĩarĩ Galili, na mũthenya wa Thabatũ akĩambĩrĩria kũruta andũ.

³² Nao andũ makĩgega nĩ ùndũ wa ũrutani wake, tondũ ndũmĩrĩri yake yarĩ ya wathani.

³³ Na rĩrĩ, kũu thĩinĩ wa thunagogi nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ndaimono, nĩyo ngoma thũku. Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, ³⁴ “Hĩ! Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ūũkĩte gũtũniina? Nĩngũũĩ, we nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai!”

³⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma, akĩmũira atĩrĩ, “Kira, na uume thĩinĩ wake!” Nayo ndaimono iyo ikĩgũithia mũndũ ũcio thĩ hau mbere yao othe, ikiuma na ndĩamũthirie.

³⁶ Nao andũ othe makĩgega makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ ũrutani ũyũ ũhaana atĩa? Araatha ngoma thũku arĩ na wathani na hinya, nacio ikoima!” ³⁷ Nayo ngumo yake ikĩhunja kũrĩa guothe kwariganĩtie na kũu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

³⁸ Nake Jesũ akiuma thunagogi, agĩthĩ mũciĩ gwa Simoni. Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ mũno, nao magĩthaiha Jesũ nĩ ũndũ wake. ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, akĩinamĩrĩra harĩ we, na agĩatha mũrimũ ũcio uume mwĩrĩ wake, naguo ũkiuma. Nake mũtumia ũcio agĩũkĩra o rĩmwe na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

⁴⁰ Na rĩrĩa riũa rĩathũaga, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ na mũrimũ ngũrani, nake akĩmaigĩrĩra moko o mũndũ o mũndũ, akĩmahonia. ⁴¹ O na nĩngĩ ndaimono ikiuma andũ aingĩ, ikĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!” Nowe agĩcikaania na agĩcigiria ciarie, tondũ nĩcioĩ atĩ nĩwe Kristũ.

⁴² Na gwakĩa-rĩ, Jesũ akiumagara agĩthĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao andũ makĩmũcaria, na rĩrĩa maakinyire harĩa aarĩ, makĩgeria kũmũgirĩrĩria ndakoime kũu amatige.

⁴³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “No nginya hunjie Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ o namo, nĩ ũndũ nĩkĩo ndaatũmirwo.” ⁴⁴ Nake agĩthĩ na mbere na kũhunja thĩinĩ wa thunagogi cia Judea.

5

Gwĩta Atũmwo a Mbere

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ arũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ nĩkĩahatĩkanaga kĩmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthikĩrĩrie ũhoru wa Ngai, ² nake akĩona tũtarũ twĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩu, tũtigĩtwo ho nĩ ategi a thamaki, arĩa maathambagia neti ciao cia gũtega. ³ Agĩtoonya gatarũ kamwe, nako kaarĩ ga Simoni, akĩmũthaiha agatoonyatoonyie maaĩ-inĩ, kehere hũgũrũrũ-inĩ. Agĩcooka agĩkara thĩ, akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoru arĩ gatarũ-inĩ kau.

⁴ Na aarĩkia kwaria, akĩira Simoni atĩrĩ, “Twarra gatarũ haarĩa hariku, mũikũrũkie neti maaĩ-inĩ, mũtege thamaki.”

⁵ Nake Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi witũ, tũrutĩte wĩra mũritũ ũtukũ wothe, na tũtinanyiita kĩndũ o na kĩ. No tondũ nĩwoiga ũguo-rĩ, nĩngũikũrũkia neti.”

⁶ Maarĩkia gwĩka ũguo, makĩnyiita thamaki nyingĩ mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtuĩka. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩheneria arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka makĩiyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkĩambĩrĩria gũtoonayerera maaĩ-inĩ.

⁸ Hĩndĩ irĩa Simoni Petero onire ũguo, akĩngũithia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njeherera Mwathani; nĩ ndĩ mũndũ mwĩhia!” ⁹ Nĩgũkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegire mũno nĩ ũndũ wa thamaki iria maanyiitĩte, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia wĩra na Simoni nĩmagegire.

Nake Jesũ akĩira Simoni atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ũrĩtegaga andũ.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩumĩria tũtarũ twao hũgũrũrũ-inĩ cia iria, magĩtiga indo ciao ciothe, makĩmũrũmĩrĩa.

Mũndũ Warĩ na Mangũ

¹² Na rĩrĩ, hĩndĩ imwe rĩrĩa Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, nĩguokire mũndũ waiyũritwo nĩ mangũ mwĩrĩ wothe. Na rĩrĩa onire Jesũ, akĩngũithia, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

¹³ Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩi, nĩngwenda. Therio!” Na o hĩndĩ iyo akĩhonio mangũ.

¹⁴ Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũ, no thĩ, ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ ũndũ wa gũtherio gwaku, arĩ ũira kũrĩ o.”

¹⁵ Na rĩrĩ, ngumo yake igĩkĩrĩrĩria kũhunja makĩria, o nginya kĩrĩndĩ kĩngĩ ma kĩa andũ gĩgĩũka kũmũthikĩrĩria na kũhonio mĩrimũ yao. ¹⁶ No Jesũ nĩheragĩra andũ, agathiĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cũga

¹⁷ Mũthenya ũmwe nĩ kũrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarĩte thĩ hau. Naguo hinya wa Ngai wa kũhonania warĩ hamwe na Jesũ. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩhookire andũ makuĩte mũndũ na kĩbarĩ, warũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, nao makĩgeria kũmũtoonyia

nyumba mamũige harĩ Jesũ. ¹⁹ Na rĩria maagire njira ya gwĩka ũguo nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, makĩhaica nyumba-igũrũ magĩtharia maturubarĩ, makĩmũikũrũkĩria mwanya-inĩ ũcio o arĩ kĩbarĩ-inĩ, nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũiga o hau Jesũ aarĩ.

²⁰ Rĩria Jesũ onire wĩtĩkio wao, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata, nĩwarekerwo mehia maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciiria ngoro-inĩ ciao, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ, ũkũruma Ngai? Nũũ ũngĩhota kũrekanĩra mehia, tiga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia na akĩmooria atĩrĩ, “Mũreeciiria maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ²³ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra, ‘Ŭkĩra wĩtware’? ²⁴ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, ũinũke.” ²⁵ O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩria akomeire, na akĩinũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶ Nao andũ othe nĩmagegire na magĩkumia Ngai. Makĩiyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷ Thuutha wa ũguo, Jesũ akĩumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa.” ²⁸ Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩa.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrugithĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩianagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩtetia arutwo ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩianagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũĩrĩ tio mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ³² Nĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesũ Kũurio Kũria Igũrũ rĩa Kwĩhinga Kũria

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũria irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo, no aku marĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũrĩa rĩrĩa e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũrĩa irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩkĩre nguo ngũrũ. Angĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kũ kĩa nguo ĩyo njerũ kĩage kwagĩrira nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhikano no ĩtarũre mondo icio, ndibei ĩyo ĩtĩke, nacio mondo icio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhikano no nginya ĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhikano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩrĩa ngũrũ nĩyo njega.’”

6

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

¹ Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩria gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩrĩa ngano.

² Afarisai amwe makĩmoooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwĩke ũrĩa gũtetĩkĩrĩtio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire, rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu?”

⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai, ĩrĩa ateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩrĩa, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.” ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrĩo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania mũthenya wa Thabatũ. ⁸ Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga ũrĩa meeci-iragia, akĩra mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ūkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agũika o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩria kũũrania ũrĩa mangĩika Jesũ.

Atũmwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthiĩ kĩrĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. ¹³ Gwakĩarĩ, agĩita arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: ¹⁴ Simoni (ũrĩa aature Petero), na Anderea mũrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ũrĩa wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũisikariota ũrĩa wamũkunyaĩire.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesũ agĩkũrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ haraganu. Gikundi kĩnene kĩa arutwo ake kĩarĩ ho, o na andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mookite nĩguo mamũigue na mahonio mũrimũ yao. Nao arĩa manyamaragio nĩ ngoma thũku makĩhonio, ¹⁹ nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya nĩwoimaga thĩinĩ wake na ũkamahonia othe.

²⁰ Nake akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ:

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ athĩni,
nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wanyu.

²¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũhũũtaga rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũnio.

Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũrarĩra rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũgatheka.

²² Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ mekũmũmena,
na meyamũre kũrĩ inyuĩ, na mamũrume,
nĩ ũndũ wa Mũrũ wa Mũndũ.

²³ “Mũthenya ũcio nĩmũgakena na mũrũgarũge, tondũ mũcaara wanyu nĩ mũingĩ Igũrũ. Nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekire anabii.

²⁴ “No rĩrĩ, kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ itonga-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũrĩkĩtie kwamũkĩra kũnyamarũrwo
kwanyu.

²⁵ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arĩa mũhũũniĩ rĩu-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũta.

Kaĩ mũrĩ na haaro arĩa mũratheka rĩu-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũgacakaya na mũrĩre.

26 Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa andũ othe mekũmũgaathĩrĩa-ĩ, nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheeni.

Kwenda Thũ

27 “No ngũmwĩra atĩrĩ inyuĩ arĩa mũũthikĩrĩrie: endagai thũ cianyu, na mwĩkage wega arĩa mamũthũire, 28 na ningĩ mũrathimage arĩa mamũrumaga, na mũhooyagĩre arĩa mamwĩkaga ũũru. 29 Na rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rũmwe, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. Na mũndũ angĩgũtunya igooti riaku, ndũkamũgĩrie kuoya o na kanjũ yaku. 30 Mũndũ o wothe angĩkũhooya kĩndũ mũhe, na mũndũ o wothe angĩoya kĩndũ gĩaku, ndũkamwĩtie. 31 ĩkagai andũ arĩa angĩ o ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage.

32 “Rĩu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mwakĩguna na kĩ? O na ‘ehia’ nĩmendaga arĩa mamendete. 33 Na mũngĩkorwo mwĩkaga wega o arĩa mamwĩkaga wega-rĩ, mwakĩguna na kĩ? Nĩgũkorwo ehia o nao nĩmekaga o ũguo. 34 Na ningĩ mũngĩkorwo mũkombithagia o arĩa mwĩhokete nĩmakamũrĩha-rĩ, mwakĩguna na kĩ? O na ehia nĩmakombagĩra ehia arĩa angĩ, mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. 35 No rĩrĩ, endagai thũ cianyu, na mũciĩkage wega, o na mũkombithagie mũtekwĩhoka gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ ĩyo irĩhi rĩanyu nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatuĩka ariũ a ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, nĩgũkorwo we nĩaiguagĩra arĩa matarĩ ngaatho tha o na arĩa aaganu. 36 Iguanagĩrai tha, o ta ũrĩa Ithe wanyu aiguanagĩra tha.

Gĩtuanĩra Cũra

37 “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. Mũtigatuanagĩre, nĩgeetha na inyuĩ mũtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ nĩmũkarekerwo. 38 Heanagai, na inyuĩ nĩmũrĩheagwo na gĩthimi kĩega, gĩkindĩrĩtwo, kĩinainĩtio na gĩgaitĩkĩrĩa, nĩkĩo mũgaitĩrĩtwo nakĩo nguoinĩ. Nĩgũkorwo gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.”

39 Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mũtumumu ũrĩa ũngĩ? Githĩ eerĩ to magũe irima? 40 Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũmũruti, no ũrĩa wothe mũrute wega, no atuĩke ta mũmũruti.

41 “Nĩ kũ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kũrũmbũiya mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku we mwene? 42 Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kĩhuti kũu kĩrĩ riitho

rĩaku,' o rĩrĩa wee wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³ “Gũtirĩ mũtĩ mwega ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ũgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mũtĩ-inĩ ya mũigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵ Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũũru aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrite ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩgu

⁴⁶ “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtĩkaga ũrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷ Nĩngũmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ũrĩa wenjire mũthingi, akĩũrikia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ ĩrĩa kwagũire mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtiamĩenyenyirie, tondũ nĩyaakĩtwo wega. ⁴⁹ No mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa waakire nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩrĩa kĩguũ kĩagũthire nyũmba ĩyo, ĩkĩmomoka, naguo mwanangĩko wayo warĩ mũnene.”

7

Wĩtkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ² No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩrĩa mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuhi gũkua. ³ Nake mũnene ũcio wa thigari igana aigua ũhoro wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũurie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaitha magwatĩirie mũno, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩrwo gwĩkwo ũguo nĩwe, ⁵ tondũ nĩendete rũrĩrĩ rwitũ na nĩatwakĩire thunagogi.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nao.

Na marĩ hakuhi gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, “Mwathani, tĩga gwĩthĩnia tondũ ndiagĩrĩire wee ũũke gwakwa mũciĩ.

⁷ O na nokĩo itanona njagĩrĩire gũũka kũrĩ we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁸ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

⁹ Rĩrĩa Jesũ aiguire ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩire, agĩkĩra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ Isiraeli guothe!”

¹⁰ Nao andũ arĩa maatũmĩtwo magĩcooka mũciĩ magĩkora ngombo iyo ĩrĩ honu.

Jesũ Kũriũkia Kamwana ka Mũtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini rĩathira, Jesũ agĩthĩ itũũra rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene magĩthĩ nake. ¹² Na rĩrĩa akuhĩrĩire kĩhingo gĩa itũũra rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa. Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake. ¹³ Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũiguĩra tha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrĩra.”

¹⁴ Agĩcooka agĩthĩ, akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuĩte makĩrũgama. Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!” ¹⁵ Mũndũ ũcio wakuĩte agĩũkĩra, akĩambĩrĩria kwaria, nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina.

¹⁶ Andũ othe makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte gũteithia andũ ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesũ ĩkĩhunja Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩrie.

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũhoro wa maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩta arutwo ake eerĩ, ¹⁹ akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Johana Mũbatithania aatũtũma kũrĩ we tũkũũrie atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?’ ”

²¹ Ihinda-inĩ o rĩu Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ, na ndwari, na akĩingata ngoma thũku o na agĩtũma andũ aingĩ arĩa maarĩ atumumu macooke kuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria arĩa maatũmĩtwo atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa muonete na mũkaigua: atĩ atumumu nĩ marona, na ithua nĩiretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩ marahonio, na andũ arĩa mataiguaga

nĩmaraigna, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na Ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩurahunjĩrio arĩa athĩni. ²³ Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũtarahĩngwo nĩ ũndũ wakwa.”

²⁴ Andũ acio maatũmĩtwo nĩ Johana moima harĩ Jesũ, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria andũ aingĩ ũhoru wa Johana, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mwathiĩte kuona werũ-inĩ? Hihi mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ²⁵ Angĩkorwo ti guo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wĩhumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo cia goro na magekenia na mũago ya thĩ maikaraga nyũmba cia ũthamaki. ²⁶ Mwangĩthiĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Ĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrĩte mũnabii. ²⁷ Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake wandĩkĩtwo atĩrĩ: “ ‘Nĩngatũma mũtũmwo wakwa athĩ mbere yaku, nake nĩagagũthondekera njĩra.’

²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ atumiarĩ, gũtirĩ o na ũmwe mũnene gũkĩra Johana; no mũndũ ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa Ngai, nĩ mũnene kũmũkĩra.”

²⁹ (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti, rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtikĩra atĩ njĩra ya Ngai nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makĩregana na ũrĩa Ngai endaga meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.)

³¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Andũ a rũciaro rũrũ ingĩmagerekania na kĩ? Matariĩ ta kĩ? ³² Matariĩ ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩta iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

“ ‘Twamũhuhĩire mũtũrirũ,
mũkiaga kũina;
twamũniĩre rwĩmbo rwa macakaya,
no mũtiarĩrire.’

³³ Nĩgũkorwo Johana Mũbatithania ookire atekũrĩa na atekũnyua ndibei, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ³⁴ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩĩaga na akĩnyuuaga, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’ ³⁵ No ũũgĩ nĩumenyekaga nĩ wa kĩhooto nĩ ciana ciaguo ciothe.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta nĩ Mũndũ-wa-nja warĩ Mwĩhia

³⁶ Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agĩkara metha-inĩ. ³⁷ Rĩrĩa mũndũ-wa-nja watũũrĩte mũtũũrĩre wa mehia itũũra-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agĩũka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akĩrũgama thuutha wake, o hau magũrũ-inĩ

make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũihũgia nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta manungi wega.

³⁹ Rĩrĩa Mũfarisai ũrĩa wamwĩtĩte onire ũndũ ũcio, akĩira na ngoro atĩrĩ, “Korwo mũndũ ũyũ nĩ mũnabii, nĩangĩamenya ũrĩa ũramũhutia nĩ mũndũ-wa-nja wa mũthemba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia.”

⁴⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, njĩira.”

⁴¹ “Kũrĩ andũ eerĩ maarĩ na thĩrĩ wa mũndũ wakom-bithanagia mbeeca. Ũmwe aarĩ na thĩrĩ wa dinari magana matano, na ũrĩa ũngĩ dinari mĩrongo ĩtano. ⁴² Na rĩrĩ, gũtirĩ o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thĩrĩ ũcio. Rĩu-rĩ, acio eerĩ nũ ũngĩmwenda makĩria?”

⁴³ Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwĩciiria nĩ ũrĩa warekeirwo thĩrĩ ũrĩa mũnene.”

Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩwatua wega.”

⁴⁴ Agĩcooka akĩhũgũrĩra mũndũ-wa-nja ũcio, akĩira Simoni atĩrĩ, “Nĩũkuona mũndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwĩthamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigiria na njuĩrĩ yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩrĩa ndonyire ndarĩ aratigithĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. ⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjitĩrĩria maguta mũtwe, no ũyũ nĩanjitĩrĩrie maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanĩte mũno. No ũrĩa ũrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesũ agĩcooka akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehia maku.”

⁴⁹ Ageni arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ, ũrarekanĩra o na mehia?”

⁵⁰ Jesũ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtĩkia gwaku nĩ gwakũhonokia; thĩ na thayũ.”

8

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthĩ matũũra-inĩ o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutĩtwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ Mariamu (ũrĩa wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutĩtwo ndaimono

mũgwanja; ³ na Joana mūtumia wa Husa, ūrĩa warĩ mūrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingĩ. Atumia aya nĩmamūtungatagĩra na indo ciao ene.

⁴ Andũ aingĩ nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimĩte matũũra-inĩ, na rĩrĩa andũ maingĩhire mũno akĩmahe ūhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mūrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩcirĩa. ⁶ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩrĩa ciamerire, mĩmera ĩyo ĩkĩhooa tondũ wa kwaga ũigũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũranĩra nacio na ĩgĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ mũnoru. Igĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahandĩtwo.

Aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩa, akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa ūrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

⁹ Nao arutwo ake makĩmũũria ūrĩa ngerekano ĩyo yoigaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha,

“ ‘maarora, makaaga kuona;

na maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.’

¹¹ “Ngerekano ĩyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ūhoru wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ūhoru ũcio ngoro-inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaũtiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru, no o magĩthiiaga-rĩ, magatharario nĩ mĩhang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩri-inĩ ūrĩa mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũria, na nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩa, magaciaraga maciaro.

Tawa Ūigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũiga rungu rwa ūrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ mũhithe ũtakaguũrio, na gũtirĩ ũndũ ūrĩ hitho-inĩ ũtakamenyeka kana ũtakanĩkwo ũtheri-inĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei ūrĩa mũthikagĩrĩa. Ūrĩa wothe

ũrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa wothe ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no matingĩahotire gũthĩ hakuhĩ nake nĩ ũndũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja makĩenda gũkuona.”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai na makaũhingia.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩerire arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria.” Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya gatarũ magĩthĩ. ²³ Na rĩrĩa maathiiaga Jesũ akĩhĩtwo nĩ toro. Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ nĩ kwagiire na kĩhuhũkanio kĩnene, nako gatarũ kau kaarĩ hakuhĩ kũũrĩra maaĩ-inĩ, na magĩkorwo marĩ ũgwati-inĩ mũnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthĩ makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania rũhuho na maaĩ macio maahũũranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyiiha na gũkĩhoorera. ²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtĩkio wanyu ũrĩ ha?”

Nao makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩkĩra.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũrĩa rũng’ethaniire na Galili.

²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimĩte itũũra-inĩ. Mũndũ ũcio nĩaikarĩte ihinda inene ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũruga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩrĩa mũndũ ũcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na nĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitha, ndũkaanyariire!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathĩte ngoma ĩyo thũku yume thĩnĩ wa mũndũ ũcio. Nĩyamũnyitaga kaingĩ, na o na gũtuũka nĩoohagwo moko na magũrũ na mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo ĩyo yamuohaga, na ndaimono ĩyo ĩgatũma athĩ kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Legioni,” nīgūkorwo aarī na ndaimono nyingī. ³¹ Nacio ndaimono igīkīrīrīria gūthaitha Jesū ndagaciathe ithī Irima-rīrīa-Rītari-Gīturi.

³² Na rīrī, nī haarī na rūuru rūnene rwa ngūrwe rwarīithagio harūrūka-inī cia kīrīma kīarī hakuhī na hau. Ndaimono icio igīthaitha Jesū aciitīkīrie itoonye thīnī wacio, nake agīciitīkīria. ³³ Ndaimono cioima thīnī wa mūdū ūcio, igīthī igītoonya ngūrwe, naruo rūuru rūu rūkīharūrūka kīhurūrūka kīu na ihenya, rūkīgūa iria-inī, rūkīūrīra kuo.

³⁴ Rīrīa andū arīa maarīithagia ngūrwe icio moonire ūrīa gwekīka, makīūra, magīthī kūheana ūhoru ūcio itūūra-inī na mīgūnda-inī, ³⁵ nao andū makiumagara makone ūndū ūcio wekīkīte. Rīrīa maakinyire harī Jesū na makīona mūdū ūcio woimītvo nī ndaimono aikarīte magūrū-inī ma Jesū, arī na nguo na arī na meciiria mega, magītīgīra mūno. ³⁶ Andū arīa meyoneire ūndū ūcio makīra andū acio angī ūrīa mūdū ūcio warī na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andū othe a rūgongo rūu rwa Agerasi magīthaitha Jesū oime kūu kwao amatige, nīgūkorwo nīmanyiitītwo nī guoya. Nī ūndū ūcio Jesū agītoonya gatarū agīthī.

³⁸ Nake mūdū ūcio warūtītwo ndaimono akīmūthaitha mathī nake, no Jesū akīmwatha athī, akīmwīra atīrī, ³⁹ “Cooka mūciī ūkoige ūrīa wothe Ngai agwīkīre.” Nī ūndū ūcio mūdū ūcio agīthī akīra andū othe a itūūra ūrīa Jesū aamwīkīre.

Kairītu Gaakuīte na Mūtumia warī Mūrūaru

⁴⁰ Na rīrī, Jesū aacooka kuuma mūrīmo ūūrīa ūngī wa iria, andū aingī nīmamwamūkīrīre tondū nīmamwetereire. ⁴¹ Hīndī ūyo mūdū wetagwo Jairū warī mūnene wa thunagogi agīūka, akīgūithia magūrū-inī ma Jesū, akīmūthaitha athī gwake, ⁴² nī ūndū mūrītu wake wa mūmwe warī wa ta mīaka ikūmi na ūrī aarī hakuhī gūkua.

Na Jesū arī njīra-inī agīthī-rī, andū nīmamūhatīkaga. ⁴³ Gatagatī-inī ka andū acio nī haarī na mūtumia ūmwe watūire oiraga thakame mīaka ikūmi na ūrī, na gūtīrī mūdū ūngīamūhonirie. ⁴⁴ Mūtumia ūcio agīūka na thuutha wa Jesū, akīhutia gīcūrī kīa nguo yake, na o rīmwe agītiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesū akīūra atīrī, “Nū ūcio wahutia?”

Rīrīa othe maakaanire, Petero akīmwīra atīrī, “Mwathani, andū nīmagūthiūrūrūkīrie na mag-akūhatīka.”

⁴⁶ Nowe Jesū akiuga atīrī, “Nī harī mūdū waahutia, tondū nīndaigua hinya woima thīnī wakwa.”

47 Nake mūtumia ūcio, ona atĩ ndangĩhota kwĩhitha, agĩũka akĩinainaga, akĩgũithia magũrũ-inĩ make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akĩheana gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmĩte amũhutie na ūrĩa aahonirio o ro rĩmwe. 48 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ūyũ, gwĩtĩkia gwaku nĩkwo gwatũma ūhone. Thiĩ na thayũ.”

49 Na o hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia, hagĩkinya mũndũ woimĩte mũciĩ kwa Jairũ ūrĩa mũnene wa thunagogi, akiuga atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩarĩkĩtie gũkua, tiga gũthĩnia Mũrutani.”

50 Jesũ aigua ūguo, akĩra Jairũ atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee ĩtĩkia tu, na nĩekũhona.”

51 Rĩrĩa aakinyire kwa Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ūmwe atoonye hamwe nake, tiga o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ūcio. 52 Hĩndĩ ĩyo andũ othe no kũrĩra maarĩraga magĩcakayaga nĩ ūndũ wa mwana ūcio. Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũrĩra, ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.”

53 Nao makĩmũthekerera, tondũ nĩmooĩ atĩ aarĩ mũkuũ. 54 Nowe Jesũ akĩnyiita mwana ūcio guoko, akiuga atĩrĩ, “Mwana wakwa, ūkĩra!” 55 Na hĩndĩ o ĩyo agĩcookererwo nĩ muoyo wake, na o rĩmwe akĩrũgama. Jesũ agĩcooka akĩmeera mahe mwana ūcio kĩndũ gĩa kũrĩa. 56 Nao aciari ake makĩgega mũno, nowe akĩmaatha matikeere mũndũ o na ū ūndũ ūcio wekĩkĩte.

9

Jesũ Gĩtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

1 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ hamwe, nĩamaheire hinya na ūhoti wa kũingata ndaimono ciothe na kũhonia mĩrimũ, 2 na akĩmatũma mathĩ makahunjie ūhoru wa ūthamaki wa Ngai na mahonagie andũ arĩa arũaru. 3 Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigakuue kĩndũ o nakĩ kĩa rũgendo; mũtigakuue mũtirima, kana mũhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tiga o iria mwĩhumbĩte. 4 Nyũmba ĩrĩa yothe mũrĩtoonyaga ikaragai kuo nginya rĩrĩa mũkoima itũũra rĩu. 5 Andũ mangĩkaarega kũmũnyiita ūgeni-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke mũkiuma itũũra rĩao arĩ ūira wa kũmatũira ciira.” 6 Nĩ ūndũ ūcio makiumagara magĩthĩ kuuma gatũũra kamwe nginya karĩa kangĩ makĩhunjagia Ūhoru-ũrĩa-Mwega na makĩhonagia andũ kũrĩa guothe maathiiaga.

7 Na rĩrĩ, rĩrĩa Herode ūrĩa mũthamaki aiguire ūhoru wa maũndũ mothe marĩa maathiiaga na mbere, nĩataangĩkire ngoro mũno tondũ andũ amwe moigaga atĩ Johana

n̄ariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, ⁸ na angī makoiga atī Elija n̄onekanīte, o na angī makoiga atī mūnabii ūmwe wa arīa a tene n̄ariūkīte. ⁹ No Herode akiuga atīrī, “Johana n̄ndamūrengithirie mūtwe. Ūyū ndīraigua ūhorō wake-rī, nīwe ū?” Nake akīrīrīria kūmuona.

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atūmwo maacooka, makīira Jesū maūndū marīa mekīte. Nake akīehera kuo, agīthīi nao itūūra rīetagwo Bethisaida, ¹¹ no andū aingī makīmenya ūhorō ūcio na makīmūrūmīrīra. Nake akīmaamūkīra na akīmahe ūhorō wa ūthamaki wa Ngai, na akīhonia arīa maabatarītio nī kūhonio.

¹² Hwaī-inī arutwo arīa ikūmi na eerī magīūka kūrī we makīmwīra atīrī, “Ingata andū aya nīguo mathīi mīcii īrīa īrī hakuhī o na mīgūnda-inī mageethe irio na gwa gūkoma, tondū haha tūrī nī werū ūtarī andū.”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Maheei kīndū gīa kūrīa.”

Nao makīmwīra atīrī, “Tūrī o na mīgate ītano na thamaki igīrī, no tūthiire tūkagūrīre andū aya othe irio.” ¹⁴ (Handū hau haarī na arūme ta ngiri ithano.)

Nowe akīira arutwo ake atīrī, “Maikariei thī marī ikundi cia andū mīrongo ītano ītano.” ¹⁵ Nao arutwo magīika o ūguo, magīikaria andū othe thī. ¹⁶ Nake akīoya mīgate īyo ītano na thamaki icio igīrī, akīrora na igūrū, agīcookia ngaatho na agīcienyūranga. Agīcooka agīcinengera arutwo ake magaīre andū. ¹⁷ Othe makīrīa makīhūūna, nao arutwo makīiyūria ciondo ikūmi na igīrī cia cienyū iria ciatigarire.

Petero Kuumbūra Kristū

¹⁸ Na rīrī, hīndī īmwe Jesū akīhooya arī keheri-inī, arutwo ake magīkorwo marī hamwe nake. Akīmooria atīrī, “Andū moigaga nīi nī nī ū?”

¹⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elija; angī nao makoiga atī mūnabii ūmwe wa arīa a tene n̄ariūkīte.”

²⁰ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī-rī, mugaga atīa? Mugaga nīi nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū ūrīa wa Ngai.”

²¹ Nake Jesū akīmakaanāna na hinya, akīmeera matikeere mūndū o na ūrīkū ūhorō ūcio. ²² Nake akiuga atīrī, “Mūrū wa Mūndū no nginya one mathīina maingī, na aregwo nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mīthenya ītatū ariūkio.”

²³ Agĩcooka akĩmeera othe atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na oyage mũtharaba wake o mũthenya, aanũmagĩrĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoowo nĩguo, no ũrĩa wothe ũkoowo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁵ Mũndũ angĩĩgũna nakĩ angĩĩgwatĩra thĩ yothe, no ate muoyo wake kana orwo nĩguo? ²⁶ Mũndũ o wothe ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa, o nake nĩagaconokerwo nĩ Mũrũ wa Mũndũ rĩrĩa agacooka arĩ na riiri wake, na riiri wa Ithe, o na wa araike arĩa atheru. ²⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe a aya marũngĩ haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai.”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

²⁸ Mĩthenya ta ĩnana thuutha wa Jesũ kwaria ũhoru ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahooe. ²⁹ Na rĩrĩa ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthiũ wake ũkĩgarũrũka, nacio nguo ciake ikĩerũha igĩkenga o ta rũheni. ³⁰ Na rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, ³¹ makiumĩrĩra Jesũ marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoru wa gũkua gwake, kũrĩa aakirie kũhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ toro, na rĩrĩa mookĩrire, makĩona riiri wake na andũ acio eerĩ maarũngĩ hamwe nake. ³³ Na rĩrĩa andũ acio maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ũrĩa oigaga.)

³⁴ Na o akĩaragia-rĩ, itu rĩkiumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magĩtĩgĩra mũno nĩ kũhumbĩrwo nĩ itu rĩu. ³⁵ Mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa ndĩthuurĩre; mũiguagei.” ³⁶ Thuutha wa mũgambo ũcio kũiguĩka, makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkĩra ki na ũhoru ũcio, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe meerire matukũ-inĩ macio maũndũ marĩa moonete.

Jesũ Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ngoma Thũku

³⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtũngwo nĩ andũ aingĩ. ³⁸ Na rĩrĩ, mũndũ warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaiha ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa wa mũmwe. ³⁹ na ngoma thũku nĩmũnyĩitaga na agakaya o rĩmwe; ningĩ ĩkamũrũnda na ĩkamũthiorania, ĩgatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekagia o na

hanini, na nĩramwananga. ⁴⁰ Ndĩrathaitire arutwo aku maingate ngoma ĩyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkagia na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyuĩ, na ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.”

⁴² Rĩrĩa kamwana kau gaathiiaga harĩ Jesũ, ndaimono ĩyo ĩgĩgatungumania thĩ, na ĩgĩgathiorania. No Jesũ agĩkũũma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau, agĩgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makĩgegio nĩ ũnene wa Ngai.

Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maagegetio nĩ ũrĩa wothe Jesũ eekĩte, akĩra arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁴ “Thikĩrĩriai wega ũrĩa ngũmwĩra: Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ũguo nĩ kuuga atĩa. Nĩmahithĩwo ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio makĩaga kũũmenya, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoro ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

⁴⁶ Na gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka arutwo makĩũrانيا nũũ wao ũngĩtuĩka mũnene kũrĩ arĩa angĩ. ⁴⁷ Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga meciiria mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgamia hakuhĩ nake. ⁴⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ūrĩa wothe wamũkagĩra kaana gaka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũrĩa ũnyamũkagĩra ti nĩ aamũkagĩra, no nĩ ũrĩa wandũmire. Nĩgũkorwo ũrĩa mũnini gatagatĩ-inĩ kanyu inyothe, ũcio nĩwe mũnene kũmũkĩra.”

⁴⁹ Nake Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi, nĩtũronire mũndũ akĩngata ndaimono na rĩitwa rĩaku, na ithuĩ tũrageria kũmũgĩria tondũ ti ũmwe witũ.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie, nĩgũkorwo ũrĩa ũtarĩ ũthũ na inyuĩ, ũcio nĩ ũmwe wanyu.”

Andũ a Samaria Kũrega Jesũ

⁵¹ Na rĩrĩ, kahinda gake gaakuhĩrĩria ga kwambata matu-inĩ, Jesũ nĩatuire itua rĩa gũthĩĩ Jerusalemu. ⁵² Nake agĩtũma andũ mathĩĩ mbere yake kũhaarĩria maũndũ nĩ ũndũ wake, magĩthĩĩ magĩtoonya gatũura kamwe ga Samaria;* ⁵³ no andũ a kũu matiamũnyiitire ũgeni, tondũ aathiiaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rĩrĩa arutwo ake, Jakubu na Johana monire ũguo makĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩũkwenda twĩtie mwaki uume igũrũ ũmaniine?” ⁵⁵ Nowe Jesũ akĩhũgũra akĩmakaania, ⁵⁶ nao magĩthĩĩ gatũura kangĩ.

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

* 9:52 Andũ a Samaria maarĩ ũthũ mũnene mũno na Ayahudi.

⁵⁷ Rĩrĩa maathiiaga na njĩra, mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndĩkũrũmagĩrĩa kũrĩa guothe ũrĩthiiaga.”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no rĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩa mūtwe wake.”

⁵⁹ Akĩra mũndũ ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩa.”

No mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.”

⁶⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke arĩa akuũ mathikage akuũ ao ene, no wee thiĩ ũkahunje ũhoru wa ũthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mũndũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nĩngũkũrũmĩrĩa, no reke nyambe thiĩ ngoigĩre andũ aitũ ũhoru.”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũnyiiataga mũraũ na guoko gwake na agacooka kũrora na thuutha wagĩrĩre gũtungata ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo Mĩrongo Mũgwanja na Eerĩ

¹ Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthura andũ angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ eerĩ, mathiĩ mbere yake matũura-inĩ mothe na kũndũ kũrĩa we aakirie gũthiĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ũcio, thaithai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathiĩ magetha-inĩ make. ³ Thiĩ! Ndamũtũma ta tũgonda gatagatĩ-inĩ ka njũũ. ⁴ Mũtigakuue kibeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ; na mũtikageithie mũndũ o na ũrĩkũ njĩra-inĩ.

⁵ “Nyũmba o yothe irĩa mũrĩtoonyaga-rĩ, ambagai kuuga atĩrĩ, ‘Thayũ ũrogĩa nyũmba ĩno.’ ⁶ Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ mwendi thayũ kuo, thayũ ũcio wanyu nĩrũĩkaraga nake; na kũngĩkorwo gũtirĩ, thayũ ũcio wanyu nĩ ũrĩmũcookagĩrĩa. ⁷ Ikarai nyũmba ĩyo, mũrĩĩage na mũkanyua kĩrĩa gĩothe marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba ĩmwe mũgathiĩ irĩa ĩngĩ.

⁸ “Mũngĩgatoonya itũura mũnyiiatwo ũgeni-rĩ, rĩĩagai o kĩrĩa mũngĩheo. ⁹ Honagai arĩa arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ‘Ūthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩrie.’ ¹⁰ No mũngĩgatoonya itũura o rĩothe mwage kũnyiiatwo ũgeni-rĩ, umagarai, mũthiĩ njĩra-inĩ ciarĩo muuge atĩrĩ, ¹¹ ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ rwa itũura rĩanyu rũrĩa rwĩnyiiĩrĩre magũrũ maitũ, rũmũcookerere. No rĩrĩ,

menyai wega ũũ: ũthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩrie.’
 12 Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu nĩgũgakĩrĩrĩrio mũthenya ũcio gũkĩra itũũra rĩu.

13 “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ korwo ciama iria mwarĩngĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩrĩre tene mehumbe nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu. 14 No andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. 15 Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, mũũĩ atĩ nĩmũgatũũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno.

16 “Mũndũ ũrĩa ũmũthikagĩrĩria inyuĩ nĩ nĩ athikagĩrĩria, na ũrĩa ũmũregaga nĩ nĩ aregaga, na ũrĩa ũrĩndegaga nĩ ũrĩa wandũmire arĩregaga.”

17 Nao andũ acio mĩrono mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩratwathĩkagĩra thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku.”

18 Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. 19 Inyuĩ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩrĩria nyoka na tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gũtirĩ kĩndũ gĩkamwĩka ũũru. 20 No rĩrĩ, mũtigakene tondũ ngoma nĩmũwathĩkagĩra, no kenagai tondũ marĩitwa manyu nĩmandĩkĩtwo kũũrĩa Igũrũ.”

21 Na ihinda o rĩu, Jesũ akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, no ũkamaguũrĩria tũkenge. Baba, wĩkĩte ũguo tondũ nĩguo wendi waku.

22 “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ nũũ, tiga Ithe witũ, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o tiga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũrĩria.”

23 Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ oiki atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitho marĩa marona kĩrĩa mũrona. 24 Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabii aingĩ na athamaki nĩmerĩrĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona, no matiamonire na nĩmerĩrĩre kũigua maũndũ marĩa mũraigua, no matiamaguire.”

Ngerekano ya Mũsamaria ũrĩa Mwego

25 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe mũrutani ũmwe wa watho nĩarũgamire nĩguo agerie Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

26 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kwandĩkĩtwo atĩa Watho-inĩ? Wee-rĩ, kaĩ ũthomaga atĩa?”

27 Mũndũ ũcio akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, “ ‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe, o na meciiria maku mothe’; na ‘Endaga mũndũ wa itũũra rĩanyu o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’ ”

28 Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wacookia wega; ikaga ũguo, na nĩũgatũũra muoyo.”

29 No mũndũ ũcio nĩeendaga gwĩtua mwega, nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nake mũndũ wa itũũra nũ?”

30 Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe waikũrũkaga oimĩte Jerusalemu arorete Jeriko, na akĩnyitwo nĩ atunyani. Nao makĩmũruta nguo, makĩmũhũũra, magĩcooka magĩthiĩ, makĩmũtiga arĩ hakuhĩ gũkua. 31 Mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe nĩagereire njĩra iyo, na rĩrĩa onire mũndũ ũcio, akĩhĩtũkĩra mũkĩra-inĩ ũrĩa ũngĩ wa njĩra. 32 ũguo noguo Mũlawii eekire, hĩndĩ ĩrĩa aakinyire hau, o nake, amuona akĩhĩtũkĩra mũkĩra ũũrĩa ũngĩ wa njĩra. 33 No rĩrĩ, Mũsamarĩa ũmwe warĩ rũgendo-inĩ nĩakinyire harĩa mũndũ ũcio aarĩ, amuona akĩmũiguĩra tha. 34 Agĩthiĩ harĩ we, akĩmuoha ironda, na akĩmũitĩrĩria maguta na ndibei. Agĩcooka akĩmuoya, akĩmũhaicia igũrũ rĩa ndigiri yake, akĩmũtwara nyũmba ya ageni, akĩmũmenyerera. 35 Kwarooka gũkĩa Mũsamarĩa ũcio akĩruta dinari igĩrĩ, agĩcinengera mwene nyũmba iyo ya ageni, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũmenyagĩrĩre, na ndacooka nĩngagũcookeria kĩrĩa kĩngĩ ũgaakorwo ũhũthĩrĩte.’

36 “Ũgwĩciiria nĩ mũndũ ũrĩkũ wa acio atatũ watũkĩre mũndũ wa itũũra harĩ mũndũ ũcio wanyitĩtwo nĩ atunyani?”

37 Nake mũrutani ũcio wa watho akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wamũiguĩrĩre tha.”

Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũgeeke o ta ũguo.”

Jesũ arĩ Mũciĩ kwa Maritha na Mariamu

38 Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake marĩ njĩra-inĩ magĩthiĩ, nĩatoonyire gatũũra kamwe kũrĩa aanyitirwo ũgeni mũciĩ kwa mũtumia wetagwo Maritha. 39 Maritha aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarĩte magũrũ-inĩ ma Mwathani athikĩrĩirie ũrĩa oigaga. 40 Nowe Maritha nĩarĩ na mĩhang’o nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe magĩrĩire kũhaarĩrio. Agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, kaĩ ũtarona ũrĩa mwarĩ wa maitũ andekereirie wĩra? Mwĩre oke andeithie!”

41 Nake Mwathani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maritha, Maritha, nĩũtangĩkĩte, na ũgethĩnia na maũndũ maingĩ, 42 no nĩ harĩ ũndũ ũmwe tu ũbataranĩte. Mariamu

nĩethuurĩire ũndũ ũrĩa mwega makĩria, nagueo ũndũ ũcio ndangĩtunywo.”

11

Ũrutani wa Jesũ ũkonĩĩ Mahooya

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ aarĩ handũ akĩhooya. Rĩrĩa aarĩkirie kũhooya, mũrutwo ũmwe wake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũrute kũhooya o ta ũrĩa Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rĩrĩa mũkũhooya, ugagai atĩrĩ:

“ Ithe witũ (ũrĩ Igũrũ),
rĩitwa rĩaku nĩriamũrwo,
ũthamaki waku nĩũũke.

(Ũrĩa wendete nĩwĩkagwo gũkũ thĩ,
o ta ũrĩa gwĩkagwo kũu igũrũ.)

³ Tũheage o mũthenya irio ciitũ cia gũtũigana.

⁴ Na ũtũrekere mehia maitũ,
o ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa othe matwĩhagĩria.

Na ndũgatũtware magerio-inĩ
(no kũhonokia ũtũhonokagie ũũru-inĩ).’ ”

⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe wanyu angĩkorwo arĩ na mũrata nake athĩ gwake ũtukũ gata-gatĩ amwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, he mĩgate itatũ,

⁶ nĩgũkorwo ndĩ na mũrata wakwa wanjeerera, na ndirĩ na kĩndũ gĩa kũmũhe arĩe.’

⁷ “Nake mũndũ ũcio ũrĩ nyũmba thĩinĩ amũcookerie atĩrĩ, ‘Tiga gũũthĩnia. Nĩndĩkitie kũhinga mũrango na tũrĩ toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingĩhota gũũkĩra ngũhe mĩgate.’ ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, o na angĩkorwo ndangĩũkĩra amũhe mĩgate iyo nĩ ũndũ wa ũrata-rĩ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa amũringĩrĩirie-rĩ, mũndũ ũcio nĩegũũkĩra amũhe kĩrĩa gĩothe abatairio nĩkĩo.”

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ: Hooyai na nĩmũkũheo; mathai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩrwo. ¹⁰ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhooyaga nĩaheagwo; na ũrĩa ũmaathaga nĩonaga; na ũrĩa ũringaringaga mũrango nĩahingũragĩrwo.

¹¹ “Nĩ mũciari ũrĩkũ thĩinĩ wanyu ũngĩtio thamaki nĩ mwana wake, nake amũhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbĩ amũhe kang’aurũ? ¹³ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ githĩ ndarĩkĩragĩrĩria kũhe Roho Mũtheru kũrĩ arĩa mamũhooyaga!”

14 Na rĩrĩ, Jesũ nĩaingataga ndaimono yume thĩinĩ wa mũndũ ũtaaragia. Rĩrĩa ndaimono iyo yoimire, mũndũ ũcio ũtaaragia akĩaria, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ gĩkĩgega. 15 No amwe ao makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ũrĩa mũnene wa ndaimono.” 16 Nao andũ angĩ makĩmũgeria, makĩmũuria amaringĩre kĩama kiumĩte igũrũ.

17 Jesũ nĩamenyire ũrĩa meciiragia, nake akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, nayo nyũmba ĩngĩgayũkana yũkanĩrĩre yo nyene no ĩgwe. 18 Angĩkorwo Shaitani nĩagayũkanĩte akeyũkĩrĩra we mwene-rĩ, ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? Ndoiga ũguo tondũ mũroiga atĩ nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. 19 Ningĩ angĩkorwo nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, arũmĩrĩri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, acio nĩo makaamũtuĩra ciira. 20 Na rĩrĩ, ingĩkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kĩara kĩa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũũkĩte kũrĩ inyuĩ.

21 “Rĩrĩa mũndũ njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangĩre nyũmba yake mwene, indo ciake ciikaraga irĩ ngĩtĩre. 22 No rĩrĩ, mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũmũkĩra angĩmũtharĩkĩra amũtoorie, nĩamũtunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagaĩra andũ indo iria akoragwo atahĩte.

23 “Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, na ũrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ũcio nĩ kũhurunja ahurunjaga.

24 “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa ngoma thũku yoima thĩinĩ wa mũndũ, ĩtuĩkanagĩria werũ-inĩ ĩgĩcaria ũhurũko na ĩkawaga. Hĩndĩ iyo ĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ 25 Na yacooka ĩgakora nyũmba iyo ĩrĩ haate, ĩgathondekwo wega. 26 Hĩndĩ iyo ngoma iyo thũku ĩkagĩra ngoma ingĩ mũgwanja thũku makĩria mayo, igatoonya, igaikara kuo. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere.”

27 Rĩrĩa Jesũ aaragia maũndũ maya-rĩ, mũndũ-wanja warĩ gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitũguo ũrĩa wagũciarire na agĩkuongithia.”

28 Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ arĩa maiguaga kiugo kĩa Ngai na magagĩathĩkĩra.”

Kĩmenyithia kĩa Jona

29 Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ kĩongererekire-rĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rũrũ nĩ rũciaro rwaganu. Rũuragia

rūringīrwo kīama, no gūtiri kīama rūkaringīrwo tiga o kīria kīaringīrwo Jona. ³⁰ Nīgūkorwo o ta ūria Jona aarī kīmenyithia kūrī andū a Nineve, ūguo noguo Mūrū wa Mūdū egūkorwo arī kīmenyithia kūrī rūciaro rūrū. ³¹ Mūtumia-mūthamaki ūria wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na andū a rūciaro rūrū arūtuire ciira, nīgūkorwo oimire ituri cia thī oke athikīrie ūīgī wa Solomoni, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Solomoni arī haha. ³² Andū a Nineve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū marūtuire ciira; nīgūkorwo nīmeririre maahunjūrio nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha.

Tawa wa Mwīrī

³³ “Gūtiri mūdū ūgwatagia tawa agacooka akaūiga handū ūtangīoneka kana akaūiga rungu rwa irebe, no aūigaga handū igūrū nīguo ariā megūtoonya nyūmba mathererwo nī ūtheri. ³⁴ Riitho rīaku nīrīo tawa wa mwīrī waku. Rīria maitho maku marī mega, mwīrī waku wothe o nago ūkoragwo ūiyūrīte ūtheri. No rīria matarī mega-rī, mwīrī waku o nago ūkoragwo ūiyūrīte nduma. ³⁵ Hakīrī ūguo-rī, menyerera ūtheri ūria ūrī thīnī waku ndūgatuīke nduma. ³⁶ Nī ūndū ūcio-rī, mwīrī waku wothe ūngūiyūrwo nī ūtheri, na ndūrī handū harī nduma, nīūrītheragīrwo nī ūtheri biū, o ta ūria ūtheri wa tawa ūkūmūrīkagīra.”

Haaro Ithathatū

³⁷ Hīndī irīa Jesū aarīkirie kwaria, Mūfarisai ūmwe akīmūnyīita ūgeni gwake makarīanire; nī ūndū ūcio agīthī, agīkara metha-inī. ³⁸ No Mūfarisai ūcio ona ūguo akīgega nī ūndū Jesū ndaambire gwīthamba moko atanāria irio.

³⁹ Nake Mwathani akīmwīra atīrī, “Inyuī Afarisai mūthambagia gīkombe na thaani mwena wa na igūrū, no thīnī wanyu mūiyūrītwo nī ūkoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuī irimū ici! Githī ūria wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thīnī? ⁴¹ No rīrī, heagai athīni kīria kīrī thīnī wa thaani, na hīndī iyo indo ciothe nīgūtūika theru harī inyuī.”

⁴² “Kaī mūrī na haaro inyuī Afarisai-ī! Tondū mūrutagīra Ngai gīcunjī gīa ikūmi gīa terere, na togotia na nyeni cia mīthemba yothe no mūkaaga kūrūmbūiya kīhooto na wendani wa Ngai. Mwaagīrīrwo nī gwīkaga maūdū macio mūtegūtiganīria macio mangī ma mbere.

⁴³ “Kaī mūrī na haaro inyuī Afarisai-ī! Tondū mwendaga gūikarīra itī iria cia mbere thunagogi-inī na mūgeithagio mūrī ndūnyū-inī.

44 “Kaĩ mŭrĩ na haaro-ĩ, tondũ mŭtariĩ ta mbĩrĩra itarĩ rŭũri iria andũ mageragĩra igŭrũ rĩacio matekũmenya.”*

45 Mŭrutani ũmwe wa Watho akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mŭrutani, rĩrĩa ũkwaria maũndũ macio-rĩ, nĩuratũruma o na ithuĩ.”

46 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na inyuĩ arutani a Watho kaĩ mŭrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mũkuuithagia andũ mĩrigo mĩritũ ĩrĩa matangĩhota gũkuua, na inyuĩ ene mŭtingĩmĩhutia o na kaara kamwe mũmateithie.

47 “Kaĩ mŭrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mwakagĩra anabii mbĩrĩra, o arĩa mooragirwo nĩ maithe manyu ma tene. 48 Nĩ ũndũ ũcio mũgakĩruta ũira atĩ nĩmwĩtĩkanĩtie na ũrĩa maithe manyu meekire; atĩ nĩo mooragire anabii, na inyuĩ mũkamaakĩra mbĩrĩra. 49 Tondũ wa ũguo ũũgĩ wa Ngai uugĩte atĩrĩ, ‘Nĩngamatũmĩra anabii na atũmwo, moorage amwe ao na manyariire arĩa angĩ.’ 50 Nĩ ũndũ ũcio rŭciaro rŭrũ nĩrũgaciirithĩrio thakame ya anabii othe ĩrĩa yanaitwo kuuma o kĩambĩrĩria gĩa thĩ, 51 kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria ũrĩa woragĩrwo gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona na handũ harĩa hatheru. Ī nĩguo, ngũmwĩra atĩrĩ, rŭciaro rŭrũ nĩrũkaherithĩrio thakame ĩyo.

52 “Kaĩ mŭrĩ na haaro inyuĩ arutani a watho-ĩ! Tondũ nĩmweheretie kĩhingũro kĩa ũmenyo. Inyuĩ ene mŭtiigana gũtoonya, na arĩa marena gũtoonya mũkamagiria.”

53 Jesũ aarĩkia kuuma kũu, Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria kũmũkararia marĩ na ũũru mũno na kũmũũgita na kũmũũria ciũria nĩguo aarie maũndũ maingĩ, 54 makĩgeria kũmũtega maigue kana nĩ harĩ ũndũ mũũrũ angĩaria.

12

Gũkaanio na Kũũmĩrĩrio

1 O hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ ngiri nyingĩ kĩonganĩte hamwe, nginya makarangana-rĩ, Jesũ akĩamba kwarĩria arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai, na nĩyo ũhinga.

2 Gŭtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, o na kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. 3 Maũndũ marĩa mwarĩrie nduma-inĩ, makaiguu mũthenya barigici, na ũrĩa wothe mwanahenanĩrĩa matũ-inĩ mŭrĩ tũnyũmba twa thĩinĩ, nĩũkanĩrĩrwo kuuma nyũmba igŭrũ.

4 “Ngũmwĩra atĩrĩ arata akwa, tigagai gwĩtigĩra arĩa mooragaga mwĩrĩ na thuutha ũcio gŭtirĩ ũndũ mangĩhota

* 11:44 Ayahudi nĩmahakaga mbĩrĩra ciao coka nĩgeetha gŭtikagĩe na mũndũ ũngĩchutia tondũ ũguo nĩkũngĩatũmire mũndũ anyiitwo nĩ thaahu.

gwīka. ⁵ No nĩ ngũmuonia ūrĩa inyuĩ mwaḡĩrĩrwo nĩ gwītīgīra: Mwītīgagīrei ūrĩa ūngīūruga mwĩrĩ na thutha wa ūguo arĩ na ūhoti wa gũikia mūdũ Jehanamu. Ngũmwīra atĩrĩ na ma, mwītīgagīrei ūcio. ⁶ Githĩ tũnyoni tūtano tūtiendagio tūthendi twĩrĩ? No rĩrĩ, gūtĩrĩ o na kamwe gatuo Ngai ariganagĩrwo nĩko. ⁷ No ti-itherũ, o na njuĩrĩ cianyu cia mūtwe nĩ ndare. Tigagai gwītīgīra, inyuĩ mūrĩ a bata gũkīra tũnyoni tūngĩ.

⁸ “Ngũmwīra atĩrĩ, ūrĩa wothe ūkanyumbūra mbere ya andũ, o nake Mūrũ wa Mūdũ nĩakamumbūra mbere ya araike a Ngai. ⁹ No ūrĩa ūkangaana mbere ya andũ ūcio nĩagakaanwo mbere ya araike a Ngai. ¹⁰ Nake mūdũ o wothe ūrĩa ūgaacambia Mūrũ wa Mūdũ nĩakarekerwo, no ūrĩa wothe ūkaruma Roho Mũtheru ndakarekerwo.

¹¹ “Rĩrĩa mūgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mūciirithio-rĩ, mūtikanetange na ūrĩa mūgacookia kana ūrĩa mūkoiga, ¹² nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru nĩakamūruta ūrĩa mwaḡĩrĩrwo nĩ kuuga.”

Ngerekano ya Gĩtonga Kĩrimũ

¹³ Mūdũ ūmwe warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩmwīra atĩrĩ, “Mūrutani, ĩra mūrũ wa maitũ tūgayane nake igai riitũ.”

¹⁴ Nake Jesũ akĩmūcookeria atĩrĩ, “Mūdũ ūyũ, nũũ ūnduĩte wa kũmũtuithania ciira kana wa kũmūgayania indo cianyu?” ¹⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei! Mūtīgakorokere maūdũ; nĩgũkorwo muoyo wa mūdũ ndũthimagwo na mūigana wa indo iria arĩ nacio.”

¹⁶ Agĩcooka akĩmahe ūhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mūgũnda wa mūdũ ūmwe gĩtonga nĩwaciarire mũno. ¹⁷ Nake akĩyũria na ngoro yake atĩrĩ, ‘Ngwīka atĩa? Ndirĩ na handũ ha kũiga magetha makwa.’

¹⁸ “Agĩcooka akiuga atĩrĩ, ‘Nĩndamenya ūrĩa ngwīka. Ngũtharia makũmbĩ makwa, njake mangĩ manene kũrĩ mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹ Njooke njĩre ngoro yakwa atĩrĩ, “Ūrĩ na indo nyingĩ njega wĩgĩire cia gũkũigana mĩaka mĩingĩ. Wĩhuurũkĩre, ūrie na ūnyue, na ūcanjamũke.”’

²⁰ “No Ngai akĩmwīra atĩrĩ, ‘Wee kĩrimũ gĩkĩ! Ūtukũ ūyũ wa ūmũthĩ nĩgũwītio muoyo waku. Indo icio wĩgĩire-rĩ, igaatũka cia ũ?’

²¹ “Ūguo nĩguo gũgaatuĩka harĩ mūdũ o wothe ūrĩa wĩigagīra mĩthithũ, no akaaga gwĩtongia na ūhoru wa Ngai.”

Mūtīgatangĩke

²² Jesũ agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, mũtigetangage nĩ ũndũ wa mĩoyo yanyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga, kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. ²³ Muoyo-rĩ, ũrĩ bata gũkĩra irio, naguwo mwĩrĩ ũrĩ bata gũkĩra nguo. ²⁴ Ta mwĩciiriei ũhoru wa mahuru: Matihaandaga kana makagetha, o na matirĩ kũndũ gwa kũiga irio kana makũmbĩ, no Ngai nĩamaheaga irio. Inyuĩ githĩ mũtirĩ a bata mũno gũkĩra nyoni! ²⁵ Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga? ²⁶ Rĩu-rĩ, angĩkorwo mũtingĩhota gwĩka ũndũ mũnini ũguo-rĩ, mũgĩtangĩkaga na maũndũ macio mangĩ nĩkĩ?”

²⁷ Ta mwĩcũraniei ũrĩa itoka ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi. No ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe, ndaagemete ta kĩmwe gĩacio. ²⁸ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka, ĩrĩa ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ igaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga makĩria, inyuĩ mwĩtĩkĩtie o hanini! ²⁹ Tigagai gũthĩnĩka ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana mũrĩnyuuga; mũtigatangĩkage nĩ ũndũ wa ũguo. ³⁰ Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo andũ a gũkũ thĩ arĩa matetĩkĩtie Ngai macaranagia namo, no Ithe wanyu nĩoi atĩ nĩmũbatarĩtio nĩmo. ³¹ No rĩrĩ, caragai ũthamaki wake, na maũndũ maya mangĩ mothe nĩmũrĩheagwo o namo.

³² “Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ rũũru rũrũ rũnini, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩonete arĩ wega kũmũhe ũthamaki ũcio. ³³ Endiai indo iria mũrĩ nacio mũcooke mũteithie athĩni. Mwĩthondekereĩ ibeetĩ cia mbeeca iria itangĩtarũka, na mwĩgũire na kĩgũna igũrũ kĩrĩa gĩtangĩthira, kũrĩa gũtarĩ mũici ũngĩkuhĩrĩria na gũtirĩ memenyi cia gũkĩananga ³⁴ Nĩgũkorwo o kũrĩa mũthiithũ wanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

Gũikara Mwĩguĩte

³⁵ “Ikaragai mwĩhotorete, mwĩhaarĩrie gũtungata, na mũige matawa manyu magĩakanaga, ³⁶ o ta andũ metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-inĩ rĩa kĩhikanio, nĩguo rĩrĩa agaacooka, aaringaringa mũrango mamũhingũrĩre o narua. ³⁷ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora cĩĩguĩte rĩrĩa agaacooka. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakehotoro acitungatĩre, aciikarie metha-inĩ, na acooke acirehere irio irĩe. ³⁸ Nĩũgakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora cĩhaarĩrie, o na angĩgooka ũtukũ gatagatĩ kana thaa kenda gũgĩkĩa. ³⁹ No rĩrĩ, menyai ũũ: Korwo

mwene nyumba nāmenyete ithaa rīrīa mūici egūka-rī, ndangīarekire nyumba yake ĩtuo. ⁴⁰ O na inyuĩ no nginya mūikarage mwīhaarīrie, tondū Mūrū wa Mūndū agooka ithaa rīrīa mūtawīrīgīrīre.”

⁴¹ Petero akīmūūria atīrī, “Mwathani, nī ithuĩ ūrahe ūhoro na ngerekano ĩno kana ūreera mūndū o wothe?”

⁴² Nake Mwathani agīcookia akīmūūria atīrī, “Ndungata ya kwīhokwo na njūgī, o ĩrīa mwathi wayo angūhokera kūrōraga ndungata ciake, na ĩciheage irio hīndī ĩrīa yagīrīre, nīrīkū? ⁴³ Nīūgakorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata ĩyo, ĩrīa mwathi wayo agooka akore ĩgūka ūguo. ⁴⁴ Ngūmwīra atīrī na ma, nīakamūhokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No rīrī, ĩ ndungata ĩyo ĩngūira na ngoro yayo atīrī, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambīrīrie kūhūūra ndungata cia arūme na cia andū-a-nja, na kūrīa na kūnyua na kūrīo-rī, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mūthenya ūrīa ĩtamwīrīgīrīre o na ithaa rīrīa ĩtooĩ, nake nīakamīherithia mūno, na amītuire ciira ta wa andū arīa matarī ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata ĩrīa ĩmenyaga ūrīa mwathi wayo endaga na ndīhaaragīria kana ĩgeeka ūrīa Mwathi wayo endaga, ĩkaahūūrwo mahūūra maingī. ⁴⁸ No ĩrīa ĩtooĩ na nīkaga maūndū marīa magīrīrie kūherithanīrio, ĩkaahūūrwo mahūūra matarī maingī. Ūrīa wothe ūheetwo indo nyingī, ageetio indo nyingī; nake ūrīa wīhokeirwo nyingī makīria nīageetio nyingī makīria.

Gūtirī Thayū o tiga Nyamūkano

⁴⁹ “Njūkīte kūrehe mwaki gūkū thī, naarī korwo mwaki ūcio nīwambīrīrie gwakana! ⁵⁰ No ndī na ūbatithio ndīrībatithio naguo, no kaĩ nīngūthīnīka mūno ūngīgaakinya-ĩ! ⁵¹ Mūgwīciiria ndokire kūrehe thayū gūkū thī? Ngūmwīra atīrī, ūguo tiguu, ndookire kūrehe nyamūkano. ⁵² Kuuma rīu gūthī na mbere, andū atano a mūciĩ ūmwe marīkoragwo magayūkanīte, atatū magookīrīra eerī, nao eerī magookīrīra atatū. ⁵³ Nao marīkoragwo magayūkanīte ūū, ithe agookīrīra mūrīū nake mūrīū agookīrīra ithe, nyina agookīrīra mwarī nake mwarī agookīrīra nyina, nyaciarawe agookīrīra mūtumia wa mūrīū nake mūtumia wa mūrīū agookīrīra nyaciarawe.”

Gūkūūrana Mahinda

⁵⁴ Jesū akīra kīrīndī kīu atīrī, “Hīndī ĩrīa muona itu rīkīambata riumīte ithūiro, o rīmwe muugaga atīrī, ‘Nīgūkuura mbura,’ na gūkoira. ⁵⁵ Hīndī ĩrīa rūhuho rwahurutana riumīte gūthini muugaga atīrī, ‘Nīgūkūgīa

na ūrugarĩ,' na gũkagĩa. ⁵⁶ Inyuĩ hinga ici! Nĩmũũĩ wega gũkũũrana ūrĩa igũrũ na thĩ gũtariĩ. Mũkĩremagwo nĩgũkũũrana ūhoru wa mahinda maya tũrĩ nĩkĩ?

⁵⁷ "Mwagaga gwĩtuĩra inyuĩ ene ūrĩa kwagĩrĩire nĩkĩ? ⁵⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũrathĩĩ na thũ yaku kũrĩ mũciirithania-rĩ, geria mũno wĩiguithanie nayo mũrĩ o njĩra-inĩ, ndĩgagũkururie igũtware kũrĩ mũciirithania, nake mũciirithania akũneane kũrĩ mũnene, nake mũnene ūcio agũikie njeera. ⁵⁹ Ngũkwĩra atĩrĩ, ndũkoima kuo ūtarĩhĩte thiirĩ wothe, hatarĩ gathendi ūgũtigia."

13

Mwĩrirei kana Mũthire

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ ĩyo, arĩa meerire Jesũ ūhoru wa andũ a Galili arĩa mooragĩtwo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo thakame yao igĩtukana na ya nyamũ cia magongona mao. ² Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Anga mũgwĩciiria atĩ andũ acio maanyariirirwo ūguo tondũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galili? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaniinwo o tao. ⁴ Kana andũ arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩrĩrwo nĩ nyũmba ĩrĩa ndaaya kũu itũũra rĩa Siloamu ikĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩciiria atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu Jerusalemu? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuothe mũkaaniinwo o tao."

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ, "Mũndũ ūmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtwo thĩinĩ wa mũgũnda wake wa mĩthabibũ, nake agĩthĩ gũcacia maciaro mũtĩ-inĩ ūcio, no ndaigana kuona ngũyũ o na ĩmwe. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio, akĩra mũruti wa wĩra wa mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ atĩrĩ, 'Rĩu nĩ mĩaka ĩtatũ njũkaga gũcacia maciaro mũkũyũ-inĩ, ūyũ na ndirĩ ndoona ngũyũ o na ĩmwe. Ūteme! Ūthũkagĩria mũgũnda nĩkĩ?'

⁸ "No mũndũ ūcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Mwathi ūyũ, nĩtũreke ūikare mwaka ūngĩ ūmwe, ndĩũrĩmĩre na ndĩwĩkĩre thumu. ⁹ Naguo ūngĩciara hĩndĩ ĩyo, nĩ wega! No ūngĩaga gũciara, no ūtemwo.'"

Mũtumia Kĩonje Kũhonio Mũthenya wa Thabatũ

¹⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩkũrutana aarutanaga thĩinĩ wa thunagogi ĩmwe, ¹¹ nakuo gũgĩkorwo nĩ kwarĩ na mũtumia wonjetio nĩ ngoma thũku mĩaka ikũmi na ĩnana. Atũire ainamĩrĩire atekũhota gwĩtiira o na hanini. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire, akĩmwĩta, akĩmwĩra

atĩrĩ, “Mũtunia ũyũ nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje waku.”
 13 Agĩcooka akĩmũigĩrĩra moko, na kahinda o kau agĩtiira, na akĩgooca Ngai.

14 Nake mũnene wa thunagogi akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Jesũ kũhonania mũthenya wa Thabatũ. Nake akĩira andũ atĩrĩ, “He na mũthenya itandatũ ya kũruta wĩra. Nĩ ũndũ ũcio, ũkagai kũhonio mũthenya iyo, no ti mũthenya wa Thabatũ.”

15 Nowe Mwathani akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici! Githĩ o mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugũ mũthenya wa Thabatũ, amĩtware ithii ikanyue maaĩ? 16 Nake mũtunia ũyũ mwarĩ wa Iburahĩmu, ũrĩa ũtũire ohetwo nĩ Shaitani mũaka ikũmi na ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na kũrĩ mũthenya wa Thabatũ?”

17 Rĩrĩa oigire ũguo, thũ ciake ciothe igĩconoka, no kĩrĩndĩ kũ kĩa andũ gĩgĩkena nĩ ũndũ wa maũndũ ma magegania marĩa eekaga.

Ngerekano ya Mbegũ ya Karatarĩ na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

18 Ningĩ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Ũthamaki wa Ngai ũhaanaine na kĩ? Na ngũũgerekania na kĩ? 19 Ũhaana ta mbeũ ya karatarĩ ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. Igĩkũra igĩtuĩka mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩaka itara hong-e-inĩ ciaguo.”

20 Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Ingĩgerekania ũthamaki wa Ngai na kĩ? 21 Ũhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja ooire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ, o nginya wothe ũkĩimba.”

Mũrango ũrĩa Mũceke

22 Nake Jesũ agĩthii ahĩtũkĩire matũũra-inĩ na tũtũũra-inĩ akĩrutanaga erekeire Jerusalemu. 23 Nake mũndũ ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani anga no andũ anini tu makahonokio?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, 24 “Geragai na hinya gũtoonyera mũrango ũrĩa mũceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria gũtoonya, no matikahota. 25 Rĩrĩa mwene nyũmba agaakorwo okĩrĩte na ahinge mũrango-rĩ, mũkaarũgama hau nja mũkĩringaringaga mũrango mũkĩmũthaihaga, mũkoiga atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, tũhingũrĩre mũrango.’

“Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, ‘Nii ndimũũĩ o na ndiũĩ kũrĩa muumĩte.’

26 “Hĩndĩ iyo nĩmũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩtwarĩanagĩra na tũkanyuanĩra nawe, o na nĩwarutanaga njĩra-inĩ cia matũũra maitũ.’

²⁷ “Nowe nīakamacookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ, o na ndiũĩ kũrĩa muumĩte. Njehererai, inyuĩ inyuothe mwĩkaga ũũru!’

²⁸ “Kũu nĩgũkagĩa na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩrĩa mũkoona Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marĩ ũthamaki-inĩ wa Ngai, no inyuĩ mũkorwo mũkĩtio nja. ²⁹ Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro, na wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ũthamaki-inĩ wa Ngai. ³⁰ No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatũka a mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatũka a thuutha.”

Kĩeha kĩa Jesũ nĩ ũndũ wa Jerusalemu

³¹ O hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ũthiĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarenda gũkũũragithia.”

³² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thiĩi mũkeere mbwe ĩyo atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩngata ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa ĩtatũ ndĩkie wĩra wakwa.’ ³³ O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthiĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtirĩ mũnabii ũngĩkũra nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto arĩa matũmĩtwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁵ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’ ”

14

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiare kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ũmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno. ² Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũimba mwĩrĩ. ³ Jesũ akĩũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtikĩrĩtie?” ⁴ No-o magĩkira ki. Nake akĩnyiita mũndũ ũcio, akĩmũhonia na akĩmwĩra athiĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake ĩgwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũcookeria.

7 Rĩrĩa Jesũ oonire ũrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩio maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: 8 “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kĩhikano-rĩ, ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩio, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩie gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. 9 Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga ũrĩa ũmwĩtĩte inyuĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, ‘Eherera mũndũ ũyũ gĩtĩ kũ.’ Hĩndĩ ĩyo, nĩũgaikara thuutha biũ ũconokete. 10 No hĩndĩ ĩrĩa ũngĩtwo-rĩ, ikaragĩra itĩ cia thuutha, nĩgeetha ũrĩa ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, thiĩ ũgaikare harĩa mbere.’ Hĩndĩ ĩyo nĩũkaheo gĩtĩio maitho-inĩ ma ageni arĩa angĩ othe. 11 Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.”

12 Jesũ agĩcooka akĩira mũndũ ũcio wamwĩtĩte atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ arĩa atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ũndũ ũcio makũrĩhe ũguo ũmekĩte. 13 No hĩndĩ ĩrĩa waruga iruga ĩtaga athĩni, na cionje, na ithua, na atumumu, 14 nawe nĩũkarathimwo. O na gũtuĩka matingĩhota gũkũrĩha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ ĩrĩa andũ arĩa athingu makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

15 Na rĩrĩa mũndũ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aiguire ũguo, akĩira Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

16 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaarĩrie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. 17 Nacio thaa cia kũrĩa ciakinya, agĩtũma ndungata yake ĩkeere andũ arĩa meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ũkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe nĩmahaarĩrie.’

18 “Nao othe, o mũndũ akĩambĩrĩria kũheana ciigwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrĩre mũgũnda na no nginya thiĩ ngawone. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

19 “Ũrĩa ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrĩre ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathiĩ gũcigeria. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

20 “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ũndũ ũcio ndiihota gũũka.’

21 “Ndungata ĩyo ĩgĩthĩ, ĩkĩmenyithia mwathi wayo ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo mwene mũciĩ akĩrakara na agĩatha

ndungata iyo akĩmĩira atĩrĩ, 'Umagara narua ũthiĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athũni, na cionje, na arĩa atumumu, o na ithua.'

²² "Nayo ndungata iyo ĩkiuga atĩrĩ, 'Mwathi wakwa, ũrĩa wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.'

²³ "Hĩndĩ iyo Mwathi wayo akĩira ndungata iyo atĩrĩ, 'Umagara ũthiĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkaringĩrĩrie andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa ĩiyũre.

²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.' "

Thogora wa Gũtuĩka Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwaranire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ, ²⁶ "Mũndũ o wothe angĩũka kũrĩ nĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mũtumia wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa. ²⁷ Nake mũndũ o wothe ũtegwĩkuũra mũtĩ wake wa kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa.

²⁸ "Atĩrĩrĩ, mũndũ ũmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia? ²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thutha wa gwaka mũthingi, andũ arĩa othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoiga atĩrĩ, 'Mũndũ ũyũ aambĩrĩrie gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.'

³¹ "Kana mũthamaki angĩkorwo akiriĩ gũthiĩ kũrũa mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ ecũũranie kana ahota kũrũa arĩ na andũ ngiri ikũmi na mũthamaki ũrĩa ũroka kũmũũkĩrĩra arĩ na andũ ngiri mĩrongo ĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ arĩ o kũraya mathiĩ makamũurie kũgĩe na thayũ. ³³ ũguo noguo, mũndũ o wothe wanyu angĩaga kũrekia indo ciothe iria arĩ nacio, ndangĩtuĩka mũrutwo wakwa.

³⁴ "Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tũri-inĩ o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo.

"Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩigue."

15

¹ Na rĩrĩ, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigie. ² No Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩamũkagĩra ehia na akarĩanĩra nao.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mũndũ ũmwe wanyu angĩkorwo na ng’ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga icio mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athĩ agacarie ĩyo ĩmwe yũrĩte, nginya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamũgĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũciĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ũkai tũkenanĩre nĩ ũndũ nĩnyonete ng’ondũ yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo kũgĩaga gĩkeno kĩnene igũrũ nĩ ũndũ wa mũndũ ũmwe mwĩhia wĩrirĩte, gũkĩra ũrĩa gũkenagwo nĩ ũndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingu arĩa matabatarĩtio nĩ kwĩrira.

Ngerekano ya Ciringi Yũrĩte

⁸ “Kana mũtumia angĩkorwo arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yothe, na akamĩcaria na kĩyo o nginya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ũkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ araika a Ngai nĩ ũndũ wa mwĩhia ũmwe wĩrirĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ũrĩa Worĩte

¹¹ Jesũ agĩthĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe warĩ na ariũ eerĩ. ¹² ũrĩa mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩa rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ũndũ ũcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũriũ ũcio mũnini agĩcookanĩrĩria indo ciake ciothe, akiumagara agĩthĩ bũrũri warĩ kũraya, na arĩ kũu agĩtanga indo ciake na mũtũũrĩre wa ũmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgĩa na ng’aragu nene kũu bũrũri ũcio wothe, nake akĩambĩrĩria gũthĩnĩka. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ kũũria wĩra kũrĩ mũndũ ũmwe wa bũrũri ũcio, nake akĩmũtwara akarĩithagie ngũrwe gĩthaka-inĩ gĩake. ¹⁶ Nĩeriragĩria kwĩhũũnia na makoro marĩa maarĩagwo nĩ ngũrwe icio tondũ gũtirĩ mũndũ wamũheaga kĩndũ gĩa kũrĩa.

¹⁷ “Na rĩrĩa ecookerire, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na irio cia gũciigana o na igatigara, na nĩ nguagĩre gũkũ nĩ ng’aragu! ¹⁸ Nĩngũũkĩra thĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ: Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai na ngakwĩhĩria.

¹⁹ Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ; ndua ta ndungata ĩmwe yaku.' ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra, agĩthiĩ kũrĩ ithe.

"No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wake; agĩteng'era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria na akĩmũmumunya.

²¹ "Nake mũriũ akĩmwĩra atĩrĩ, 'Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai o na ngakwĩhĩria. Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.'

²² "No ithe akĩra ndungata ciake atĩrĩ, 'Thiĩ narua mũrehe nguo ĩrĩa njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkĩre gĩcũhĩ kĩara, na iraatũ magũrũ. ²³ Ningĩ mũrehe njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru mũmĩthĩnje. Mũreke tũgĩe na iruga na tũkũngũire. ²⁴ Nĩgũkorwo mũriũ ũyũ wakwa ararĩ mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.' Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria gũkũngũira.

²⁵ "Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo mũriũ ũrĩa mũkũrũ aarĩ mũgũnda. Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũciĩ akĩinũka-rĩ, akĩigua gũkĩinwo nyĩmbo na ndũhiũ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũriũ ũcio agĩita ndungata ĩmwe ya mũciĩ, akĩmũria gĩtũmi kĩa maũndũ macio. ²⁷ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩmwĩra atĩrĩ, 'Mũrũ wa maitũguo nĩokĩte, nake thoguo nĩamũthĩnjĩire njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru, tondũ nĩamũcookereire arĩ mwega na arĩ mũgima.'

²⁸ "Mũrũ wa nyina ũcio mũkũrũ akĩrakara na akĩrega gũtoonya nyũmba. Nĩ ũndũ ũcio ithe akiuma nja, akĩmũthaitha atoonye thĩinĩ. ²⁹ No akĩra ithe atĩrĩ, 'Ta thikĩrĩria! Ndũire ngũrutagĩra wĩra mĩaka ĩyo yothe, na ndirĩ ndarega gũgwathĩkĩra. No rĩrĩ, ndũrĩ waahe o na koori nĩguo tũkũngũire na arata akwa. ³⁰ No rĩrĩa mũrũguo ũyũ ũitangĩte indo ciaku na maraya ainũka, ũkamũthĩnjĩra njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru!'

³¹ "Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, 'Mũrũ wakwa, wee tũtũũraga nawe hĩndĩ ciothe, na indo ciothe iria ndĩ nacio nĩ ciaku. ³² No nĩtwagĩrĩrwo gũkũngũira na gũcanjamũka, tondũ mũrũ wa maitũguo ũyũ ararĩ mũkuũ na rĩu nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.'"

16

Ngerekano ya Mũrũgamĩrĩri Indo Warĩ Mũũgĩ

¹ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ: "Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe warĩ gĩtonga, nake nĩ aarĩ na mũrori wa indo ciake mũrori ũcio nĩathitangirwo kũrĩ gĩtonga kũu atĩ nĩaitangaga indo ciake. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩita mũrori ũcio wa indo, akĩmwĩra atĩrĩ, 'Ũhoro ũcio ndĩraigua ũgũkonĩĩ

nĩ ũrĩkũ? Heana ũhoro wa ithabu rĩa ũrũgamĩrĩri waku, tondũ ndũgũcooka kũndorera indo ciakwa rĩngĩ.'

³ "Nake mũrori wa indo icio akĩyũria na ngoro atĩrĩ, 'Ngwĩka atĩa rĩu? Mwathi wakwa nĩekũndigithia wĩra. Ndirĩ na hinya mũiganu wa kũrĩma, na nĩngũconoka kũhooya. ⁴ Rĩu nĩndamenya ũrĩa ngwĩka nĩgeetha rĩrĩa ngaatigithio wĩra gũkũ, andũ makaanyamũkagĩra kwao mĩciĩ.'

⁵ "Nĩ ũndũ ũcio agĩta mũndũ o wothe warĩ na thĩirĩ wa mwathi wake. Akĩũria mũndũ wa mbere atĩrĩ, 'Wee ũrĩ na thĩirĩ ũigana atĩa wa mwathi wakwa?'

⁶ "Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Ndĩ na thĩirĩ wa marebe magana meerĩ ma maguta ma mĩtamaiyũ.'

"Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, 'Oya marũa maku ma thĩirĩ ũikare thĩ narua wandĩke atĩ ũrĩ na thĩirĩ wa marebe igana rĩmwe.'

⁷ "Agĩcooka akĩũria mũndũ wa keerĩ atĩrĩ, 'Na we ũrĩ na thĩirĩ ũigana atĩa?'

"Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, 'Ndĩ na thĩirĩ wa makũnia igana rĩmwe ma ngano.'

"Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, 'Oya marũa maku ma thĩirĩ wandĩke ũrĩ na thĩirĩ wa makũnia mĩrongo ĩnana.'

⁸ "Mwathi ũcio nĩagathĩrĩrie mũrũgamĩrĩri ũcio wa indo ciake ũtaarĩ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũgĩa na ũũgĩ. Nĩgũkorwo andũ a gũkũ thĩ nĩ oogĩ na maũndũ mao gũkĩra andũ a ũtheri. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, hũthagĩrai ũtonga wa gũkũ thĩ na gũthondeka ũrata na andũ, nĩguo rĩrĩa ũtonga ũcio ũgaathira, mũkaamũkĩrwo ciikaro-inĩ iria cia tene na tene.

¹⁰ "Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingĩ, na ũrĩa wothe ũtangĩhokeka na indo nini o na nyingĩ ndangĩhokerwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na ũtonga wa gũkũ thĩrĩ, nũũ ũngĩmwĩhokera ũtonga ũrĩa wa ma? ¹² Ningĩ mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na indo cia andũ arĩa angĩrĩ, nũũ ũngĩmũhe indo cianyu ene?

¹³ "Gũtirĩ ndungata ĩngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no ĩthũũrĩre ũmwe yende ũcio ũngĩ, kana ĩiheane harĩ ũmwe, ĩnyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca."

¹⁴ Nao Afarisai, arĩa meendete mbeeca, rĩrĩa maiguire maũndũ macio mothe, makĩambĩrĩria gũtemba Jesũ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ mwĩtuuaga ega maitho-inĩ ma andũ, no Ngai nĩoĩ ngoro cianyu, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuagwo wa bata mũno harĩ andũ, nĩguo ũrĩ magigi maitho-inĩ ma Ngai.

Ūrutani Ūngĩ wa Jesũ

16 “Ūhoro wa Watho na ūrutani wa Anabii watũire ūhunjagio nginya hĩndĩ ya Johana ūrĩa Mũbatithania. Kuuma hĩndĩ iyo, Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa ūthamaki-wa-Ngai nĩ ūhunjagio, na mũndũ o wothe nĩehatagĩrĩa aũtoonye. 17 Nĩ ūhũthũ igũrũ na thĩ gũthira, gũkĩra gaturumo karĩa kanini mũno ka Watho keherio watho-inĩ.

18 “Mũndũ ūrĩa wothe ūngĩtigana na mũtumia acooke ahikie mũtumia ūngĩ, ūcio nĩatharĩtie, nake mũndũ mũrũme ūrĩa ūngĩhikia mũtumia ūtiganĩte na mũthuuriwe, nĩatharĩtie.”

Gĩtonga na Lazaro

19 “Nĩ kwarĩ mũndũ warĩ gĩtonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mũthemba wa gatani ĩrĩa njega, nake nĩeekenagia o mũthenya. 20 Na rĩrĩ, kĩhingo-inĩ gĩake nĩhaigagwo mũndũ wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyũrĩtwo nĩ ironda mwĩrĩ, 21 nake nĩeeriragĩria kũrĩa rũitĩki rũrĩa rwagũũaga kuuma metha-inĩ ya gĩtonga kũ. O na ngui nacio nĩciokaga na igacũna ironda ciake.

22 “Ihinda nĩriakinyire mũhooi thendi ūcio agĩkua, nao araika makĩmũkuua makĩmũtwara harĩ Iburahĩmu. Gĩtonga kũ o nakĩo nĩgĩakuire na gĩgĩthikwo. 23 Kĩrĩ kũu icua-inĩ, kĩna ruo rũnene, gĩgĩtiira maitho, gĩkĩona Iburahĩmu arĩ haraaya, na Lazaro arĩ hau nake. 24 Nĩ ūndũ ūcio gĩtonga gĩkĩmwĩta gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, Baba, njiguĩra tha, ūtũme Lazaro atobokie mũthia wa kĩara gĩake maaĩ-inĩ ooke aahehie rũrĩmĩ, tondũ ndĩ na ruo rũnene gũkũ mwaki-inĩ ūyũ.’

25 “Nowe Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, ririkana rĩrĩa watũire muoyo woonaga o maũndũ mega, hĩndĩ iyo Lazaro nake oonaga o maũndũ mooru, no rĩu we nĩmũnyamarũre, nawe ūrĩ ruo-inĩ. 26 Hamwe na ūguorĩ, gatagatĩ gaitũ nawe harĩ na mũkuru mũriku mũno wĩkĩrĩtwo, nĩguo arĩa mangĩenda kuuma gũkũ tũrĩ moke kũrĩ we matikaahote, o na gũtirĩ mũndũ ūngiuma kũu akĩre ooke gũkũ tũrĩ.’

27 “Nakĩo gĩtonga kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, ‘Ndagĩgũthaitha, baba, ūtũme Lazaro kũrĩ andũ a nyũmba ya baba, 28 nĩgũkorwo ndĩ na ariũ a baba atano. Reke athĩ akamahe ūhoro, nĩguo matikanooke gũkũ kũrĩ na ruo rũnene ūũ.’

29 “Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Marĩ na Musa na Anabii; nĩmamathikĩrĩrie.’

30 “Nakĩo gĩtonga gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, baba, acio ti aiganu; mũndũ angĩthĩ kũrĩ o oimĩte kũrĩ arĩa akuũ, no merire.’

³¹ “Agĩkĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Angĩkorwo matingĩigua Musa na Anabii, o na mũndũ angĩriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ matingĩmũigua.’ ”

17

Mehia, Wĩtikio, na Wĩra wa Ndungata

¹ Nake Jesũ akũira arutwo ake atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga maũndũ macio moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ² Nĩ kaba mũndũ ta ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ, gũkĩra atũme kamwe ga twana tũtũ tũnini keehie. ³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte.

“Mũrũ wa thoguo kana mwarĩ wa thoguo angĩhia, mũkaanie, na angĩrira-rĩ, mũrekere. ⁴ Angĩkwĩhĩria maita mũgwanja o mũthenya ũmwe, na maita macio mothe mũgwanja agooka harĩ we agakwĩra atĩrĩ, ‘Nĩdahera,’ nĩ wega ũmũrekere.”

⁵ Nao atũmwo makũira Mwathani atĩrĩ, “Tuongerere wĩtikio!”

⁶ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩkorwo na wĩtikio o mũnini ta kabegũ ga karatarĩ-rĩ, mwera mũkũyũ ũyũ atĩrĩ, ‘Kũũrũka, ũkehaande iria-inĩ,’ naguo no ũmwathĩkire.

⁷ “Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanyu ũngĩkorwo arĩ na ndungata ya kũmũrĩmĩra na mũraũ kana ya kũmũrĩthĩria ng’ondu, na ndungata iyo yoimĩra mũgũnda amĩre atĩrĩ, ‘Ūka ũikare thĩ ũrĩe?’ ⁸ Githĩ to amĩrĩre atĩrĩ, ‘Thondekera irio cia hwaĩ-inĩ, na wĩhaarĩrie ũnjikarie ngĩrĩa na ngĩnyua; na thuutha ũcio no ũrĩe na ũnyue?’ ⁹ Ningĩ no agĩcookerie ndungata iyo ngaatho nĩ gwĩka ũrĩa ĩrĩtwo ĩike? ¹⁰ Ūguo noguo o na inyuĩ, rĩrĩa mweka ũrĩa wothe mwĩrĩtwo mwĩke, ugagai atĩrĩ, ‘Tũrĩ o ndungata itarĩ kĩene; twaruta o wĩra witũ tu.’ ”

Andũ Ikũmi Kũhonio Mangũ

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ arĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩ Jerusalemu nĩagereire mũhaka-inĩ wa Samaria na Galili. ¹² Na rĩrĩa aatoonyaga gatũura kamwe, agĩtũngwo nĩ andũ ikũmi maarĩ na mũrimũ wa mangũ. Makĩrũgama o haraaya, ¹³ makĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, makiuga atĩrĩ, “Jesũ, Mwathi witũ, tũguĩre tha!”

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aamoonire, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeyonanie kũrĩ athĩnjĩri-Ngai.” Na rĩrĩa maathiiaga-rĩ, magĩtherio.

¹⁵ Rĩrĩa ũmwe wao onire nĩahonio, akĩhũndũka akĩgooca Ngai na mũgambo mũnene, ¹⁶ Akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũcookeria ngaatho. Mũndũ ũcio aarĩ Mũsamaria.

¹⁷ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Githĩ othe ikũmi matiatherio? Acio angĩ kenda marĩ ha? ¹⁸ Gũtirĩ o na ũmwe ũngĩcooka kũhe Ngai ũgooci tiga o mũgeni ũyũ?” ¹⁹ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra wĩthiire; gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.”

Gũũka kwa Ũthamaki wa Ngai

²⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Afarisai nĩmoririe Jesũ rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka. Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũthamaki wa Ngai ndũũkaga na imenyithia iria mũngũrorera, ²¹ kana andũ moige atĩrĩ, ‘Ũrĩ haha,’ kana ‘Ũrĩ harĩa,’ tondũ ũthamaki wa Ngai ũrĩ thĩnĩ wanyu.”

²² Agĩcooka akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩroka rĩrĩa mũkeriragĩria kuona mũthenya ũmwe wa Mũrũ wa Mũndũ, no mũtikawona. ²³ Andũ nĩmakamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ harĩa!’ kana ‘Arĩ haha!’ Mũtikanateng’ere mũmarũmĩrĩre. ²⁴ O ta ũrĩa rũheni rũhenũkaga rũkamũrĩka matu kuuma mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, no taguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũkahaana mũthenya ũcio wake. ²⁵ No rĩrĩ, no nginya ambe one mathiina maingĩ na aregwo nĩ andũ a rũciaro rũrũ.

²⁶ “O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ wa Mũndũ. ²⁷ Andũ acio maakorirwo makĩrĩa, na makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ ĩyo kĩguũ kĩnene gĩgĩũka gĩkĩmaniina othe.

²⁸ “Ningĩ ũguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio maakorirwo makĩrĩa na makĩnyua, na makĩgũra na makĩendia, na makĩhaanda na magĩaka nyũmba. ²⁹ No mũthenya ũrĩa Loti oimire Sodomu, mwaki na ũbiriti ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe.

³⁰ “Ũguo noguo gũkahaana mũthenya ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaaguũranĩrio. ³¹ Mũthenya ũcio, mũndũ o wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba thĩnĩ, ndakanaharũrũke gũcigĩra. Ningĩ o na mũndũ ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩire kĩndũ. ³² Ta ririkanai mũtumia wa Loti! ³³ Mũndũ ũrĩa wothe ũgeragia gũtũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, nake ũrĩa wothe ũũragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũria. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũtukũ ũcio andũ eerĩ nĩmagakorwo makomete ũrĩrĩ ũmwe, nake ũmwe wao akuuo, na ũrĩa ũngĩ atigwo. ³⁵ Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe wao akuuo, na ũrĩa ũngĩ atigwo. ³⁶ (Ningĩ arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ũmwe wao akuuo, ũrĩa ũngĩ atigwo.)”

³⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Kũu nĩ kũ Mwathani?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba.”

18

Ngerekano ya Mũtunia wa Ndigwa Wahooyaga Ategũtigithĩria

¹ Nake Jesũ akĩhe arutwo ake ngerekano ya kũmaruta atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩkũhooyaga hĩndĩ ciothe mategũkua ngoro.

² Akĩmeera atĩrĩ: “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na mũtuanĩri ciira ũteetigagĩra Ngai kana agatĩia andũ. ³ Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mũtunia ũmwe wa ndigwa wathiiaga kũrĩ we kaingĩ akamwĩra atĩrĩ, ‘Ndĩhĩria harĩ thũ ciakwa.’

⁴ “No mũtuanĩri ciira ũcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩrĩrio akĩra na ngoro atĩrĩ, ‘O na gũtuĩka ndĩtigĩrĩte Ngai kana ngatĩia andũ-rĩ, ⁵ no tondũ wa ũrĩa mũtunia ũyũ wa ndigwa atiindaga agĩithĩnia, nĩngũtigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhooto nĩguo atige kũunogagia na gũtindaga agĩũka!’ ”

⁶ Nake Mwathani akiuga atĩrĩ, “Nĩmwaigua ũrĩa mũtuanĩri ciira ũcio ũtarĩ kĩhooto oigire? ⁷ Githĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooto wa arĩa ake ethuurĩire, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya na ũtukũ? No aage kũmateithia na ihenya? ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, agaatigĩrĩra atĩ nĩmaciirĩrwo na kĩhooto, o na ningĩ na ihenya. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metĩkitie gũkũ thĩ?”

Ngerekano ya Mũfarisai na Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

⁹ Ningĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o ene, magetuuga athingu na makahũthagia andũ arĩa angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: ¹⁰ “Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. ũmwe aarĩ Mũfarisai na ũcio ũngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mũfarisai ũcio akĩrũgama akĩhooera we mwene, akiuga atĩrĩ, ‘Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na arĩa mekaga ũũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ũyũ wa mbeeca cia igooti. ¹² Nĩndĩhingaga kũrĩa irio maita meerĩ o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria nyonaga.’

¹³ “No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia igooti ũcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira maitho make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthagaga gĩthũri enyihĩtie, akoiga atĩrĩ, ‘Ngai, njiguĩra tha, nĩ mũndũ mwĩhia.’

¹⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca cia igooti nĩainũkire atuĩtwo mũthingu mbere ya Ngai gũkĩra ũcio ũngĩ.

Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio nake ũrĩa wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.”

Twana na Jesũ

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo ake mona ũguo, makĩmakaania. ¹⁶ Nowe Jesũ agĩta twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgiria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya.”

Mũnene warĩ Gĩtonga

¹⁸ Mũnene ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega tiga Ngai we wiki. ²⁰ We nĩũũ ũrĩa maathani moigĩte, ‘Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoye, na tĩia thoguo na nyũkwa.’ ”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ o mũnini.”

²² Jesũ aigua ũguo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũmwe ũtigarĩtie gwĩka. Thiĩ wendie kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkũgĩa na mũthiithũ igũrũ. Ūcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

²³ Rĩrĩa mũnene ũcio aiguire ũguo, akĩigua kĩeha mũno, tondũ aarĩ mũtongu mũno. ²⁴ Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ nĩ hinya andũ arĩa atongu gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamũra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Nao arĩa maiguire ũhoru ũcio makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩhota kũhonoka?”

²⁷ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Nake Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ maitũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Jesũ akĩmeera, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ wake, kana mũtumia wake, kana ariũ a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, ³⁰ ũtakaheo maita maingĩ ma kĩrĩa atigĩte ihinda-inĩ rĩrĩ tũrĩ, na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesũ kwaria Ūhoru wa Gĩkuũ Gĩake Rĩngĩ

³¹ Na rĩrĩ, Jesũ agĩtwara arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata

tũthiĩ Jerusalemu, na maũndũ mothe marĩa maandikirwo nĩ anabii makoniĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya mahingio. ³² Nake nĩakaneanwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na mamũrume, na mamũtuĩre mata, na mamũhũire iboko, o na mamũũrage. ³³ Naguo mũthenya wa gatatũ nĩakariũka.”

³⁴ Nao arutwo ake makĩaga kũmenya ũndũ o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio na matiamenyire ũrĩa aameeraga.

Jesũ Kũhonia Mũtumumu

³⁵ Nake Jesũ akuhĩrĩria Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩaikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya mbeeca. ³⁶ Rĩrĩa aiguire andũ aingĩ makĩhĩtũka, akĩũria ũrĩa gwekĩkaga. ³⁷ Andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi ũrahĩtũka.”

³⁸ Nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Jesũ, mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha.”

³⁹ Arĩa maatongoretie makĩmũkaania makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we. ⁴¹ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kuona, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” ⁴³ O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ, akĩgoocaga Ngai. Rĩrĩa andũ othe moonire ũguo, o nao makĩgooca Ngai.

19

Zakayo ũrĩa Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

¹ Na rĩrĩ, Jesũ nĩatoonyire Jeriko, akĩhĩtũkĩra kuo.

² Nakuo kũu Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ gĩtonga.

³ Nĩendaga kuona Jesũ aarĩ ũ, no ndangĩahotire kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ mũndũ mũkuhĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Zakayo, harũrũka narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thĩ gwaku mũciĩ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyiita ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ moona ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aathiĩ gũceera kwa mũndũ mwĩhia.”

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩira Mwathani atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩini, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndunyĩte kĩndũ, nĩngũmũrĩha kĩndũ kũu maita mana.”

⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũhonokio nĩũkinyĩte nyũmba ĩno, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩrĩa kĩũrĩte.”

Ngerekano ya Mina Ikũmi

¹¹ Na o mathikĩrĩrie maũndũ macio, agĩthĩ na mbere kũmahe ũhoru na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhi gũkinya. ¹² Akĩmeera atĩrĩ: “Mũndũ ũmwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuu mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciira atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩrĩa ngacooka.’

¹⁴ “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mũndũ ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Na rĩrĩ, rĩrĩa aacookire arĩkĩtie gũtuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũrĩa cionete.

¹⁶ “Ndungata ya mbere ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ĩngĩ ikũmi.’

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikũmi.’

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ĩngĩ ithano.’

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmĩra atĩrĩ, ‘Tuĩka mũrori wa matũũra manene matano.’

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ ĩgĩũka, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. ²¹ Nĩndagwĩtigĩrĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩrĩa ũtarutĩire wĩra, na ũkagetha kĩrĩa ũtahandĩte.’

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtuĩra ciira kũringana na ciugo ciaku. Gĩthĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩrĩa ĩtarutĩire wĩra na ngagetha kĩrĩa itahaandĩte? ²³ Wakĩagire kũiga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩrĩa ngacooka ndĩcioye irĩ na uumithio?’

24 “Agĩcooka akĩira arĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtunyei mina ĩyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na mina ikũmi.’

25 “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!’

26 “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũrĩa ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. 27 No rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na nĩ, o acio mateendaga ndũike mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooraĩre o haha ndĩ.’”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

28 Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu. 29 Aakuhĩrĩria Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, 30 “Thiĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuaa mũndũ; mũohorei mũmĩrehe. 31 Mũndũ angĩmũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’”

32 Nao acio maatũmirwo magĩthĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. 33 Na rĩrĩa moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?”

34 Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

35 Makĩmĩtarĩra Jesũ, magĩcooka makĩgĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na magĩkarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. 36 Na rĩrĩa aathiiaga, andũ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ.

37 Rĩrĩa aakinyire hakuhĩ na njĩra ĩrĩa ĩkũrũkagĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ, gĩkundi gĩothe kĩa arutwo gĩkĩambĩrĩria kũgooca Ngai, andũ makĩanĩrĩra makenete nĩ ũndũ wa ciana iria ciothe moonete makiuga atĩrĩ:

38 “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũthamaki ũrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani!”

“Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ mũno!”

39 Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kũu makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, kaania arutwo aku!”

40 Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkira, mahiga no maanĩre.”

41 Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie itũũra rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ warĩo, 42 akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene nĩũkũmenyete kĩrĩa kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoro ũcio nĩũhithĩtwo maitho maku.

43 Hĩndĩ nĩĩgakinya rĩrĩa thũ ciaku igaaka ihumbu cia tĩri ikũrigiĩrie, na ikũhingĩrĩrie na mũena yothe.

44 Nĩĩgagũtungumania thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria

irĩ kũu thĩinĩ waku. Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ, tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩrĩa Ngai ookire gũgũceerera.”

Jesũ arĩ thĩinĩ wa Hekarũ

⁴⁵ Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩinĩ, na akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo kuo. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

⁴⁷ Na o mũthenya, nĩarutanaga kũu thĩinĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa maarĩ gatagatĩ ka andũ nĩmageragia kũmũũraga. ⁴⁸ No matingĩonire njĩra ya kũmũũraga, tondũ andũ othe nĩmaikaraga mathikĩrĩirie ciugo ciake.

20

Kĩũria Gĩkonĩĩ Ũhoti wa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe akĩruta andũ kũu hekarũ-inĩ na akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magĩũka kũrĩ we. ² Makĩmũũria atĩrĩ, “Twĩre wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. Nũũ wakũheire ũhoti ũcio?”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “O na niĩ nĩngũmũũria kũria. ⁴ Ta njĩrai, ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte igũrũ kana woimire kũrĩ andũ?”

⁵ Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ ‘Woimĩte igũrũ’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtĩkia nĩkĩ?’ ⁶ Nĩngĩ tuoiga atĩ ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, andũ othe nĩmegũtũhũra na mahiga nyuguto, niĩ ũndũ nĩmetĩkitie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtiũĩ woimĩte kũ.”

⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na niĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

⁹ Agĩcooka akĩhe andũ ũhoru na ngerekano akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ, na akĩũkomborithia arĩmi angĩ, agĩcooka agĩthĩĩ kũndũ kũraya na agũkara kuo ihinda iraaya. ¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio nĩgeetha mamĩnengere maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. No akombori acio makĩmĩhũra na makĩmĩngata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹¹ Agĩcooka agĩtũma ndungata ĩngĩ, ĩyo o nayo makĩmĩhũra makĩmĩconorithia na makĩmĩngata ĩtarĩ

na kīndū. ¹² O rīngī agītūma ndungata ya gatatū, nao makīmītihangia na makīmīngata.

¹³ “Nake mwene mūgūnda ūcio wa mīthabibū akīyūria atīrī, ‘Ngwīka atīa? Ngūtūma mūrū wakwa, ūria nyendete; hihī mahota kūmūhe gītīo’.

¹⁴ “No rīrīa akombori acio maamuonire, makīarīrīria ūhorō ūcio. Makīrana atīrī, ‘Ūyū nīwe ūkaagaya mūgūnda ūyū. Nītūmūūragei nīguo igai rīake rītūike riitū.’ ¹⁵ Nī ūndū ūcio makīmūruta nja ya mūgūnda ūcio wa mīthabibū, makīmūūrāga.

“Rīu-rī, mwene mūgūnda ūcio wa mīthabibū-rī, akaameka atīa? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andū angī mūgūnda ūcio.”

Rīrīa andū maiguire ūguo, makiuga atīrī, “Kūroaga gūtūka ūguo!”

¹⁷ Jesū akīmarora, akīmooria atīrī, “Maandīko marīa mandīkītvo atīrī:

“ ‘Ihiga rīrīa aaki maaregire,

nīrīo rītūkīte ihiga inene rīa koine’,

ūguo nī kuuga atīa? ¹⁸ Mūndū ūria wothē ūkaagwīra ihiga rīu, nīrīkamuunanga, no ūria rīkaagwīra nīrīkamūhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athīnjīri-Ngai arīa anene magīcaria ūria mangīmūnyitithia o na ihenya tondū nīmamenyire aaheanire ngerekano īyo akīaria ūhorō wao. No nīmetigagīra andū.

Kūrutīra Kaisari Igooti

²⁰ O makīmūtūragia-rī, makīmūtūmīra andū a kūmūthigaana metuīte andū ega. Nao magīthī nīgeetha mamūnyīte akiuga ūndū mūūru, nīguo mamūneane moko-inī ma wathani wa barūthi. ²¹ Nī ūndū ūcio athigaani acio makīmūria atīrī, “Mūrutani, nītūū wee waragia na ūkarutana maūndū marīa magīrīire, na atī ndūtīagīra andū maūthī, no wee ūrutanaga ūhorō wa Ngai na ma, ūria kwagīrīire. ²² Atīrīrī, nītwagīrīrwo nī kūrūtīra Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesū akīona ūhinga ūria maarī naguo akīmeera atīrī, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica īno na rītwa rīrī nī cia ū?”

²⁵ Makīmūcookeria atīrī, “Nī cia Kaisari.”

Akīmeera atīrī, “Kīrutagīrei Kaisari kīrīa kīrī gīake, na mūrutagīre Ngai kīrīa kīrī gīake.”

* **20:22** Kuuga andū marute igooti rīa Kaisari nīkūngīarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nīkūngīarakaririe anene a Roma.

²⁶ Nao makīaga ūndũ wa kũmũnyiita nague harĩ maũndũ marĩa aaririe arĩ mbere ya andũ. Na tondũ wa ūrĩa maagegiriio nĩ ūrĩa aamacookeirie ūhororĩ, magĩkira ki.

Ūhororwa Kũriũka na wa Kũhikania

²⁷ Na rĩrĩ, andũ amwe a Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ūhororwa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, ²⁸ “Mũrutani, Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ūcio no nginya ahikie mũtumia ūcio watigwo nĩguo aciariire mũrũ wa nyina ciana. ²⁹ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, agĩtiga mũtumia atarĩ na ciana. ³⁰ Nake wa keerĩ, ³¹ na wa gatatũ makĩmũhikia, na makĩrũmanĩrĩra ūguo nginya wa mũgwanja; othe magĩkua, makĩmũtiga atarĩ na ciana. ³² Marigĩrĩrio-inĩ, mũtumia ūcio o nake agĩkua. ³³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka agaakorwo arĩ mũtumia wa ũ harĩ acio mũgwanja, nĩgũkorwo othe nĩmamũhikĩtie?”

³⁴ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ a ihinda rĩrĩ nĩ mahikaga na makahikania. ³⁵ No rĩrĩ, arĩa magaatuu aagĩrĩru a gũkinya ihinda rĩu o na gũkinyanĩrio ihinda rĩa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andũ acio matigacooka gũkua; nĩgũkorwo makahaana ta araike. Andũ acio magakorwo marĩ ciana cia Ngai, nĩgũkorwo nĩ ciana cia ūhororwa ūcio wa kũriũka. ³⁷ Nague ūhororwa atĩ andũ arĩa akuũ nĩmariũkagiorĩ, Musa o nake nĩawonanirie harĩa haarĩ kĩhinga kĩrĩa gĩakanaga mwaki na gĩtihĩe, rĩrĩa eetire Mwathani ‘Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgũkorwo harĩ we andũ othe arĩa marĩ muoyo matũũragio nĩwe.”

³⁹ Nao andũ amwe a arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩwoiga wega!” ⁴⁰ Na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wageririe kũmũũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ wa Ū?

⁴¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga Kristũ nĩ mũriũ wa Daudi nĩ ūndũ wa kĩĩ? ⁴² Daudi we mwene nĩoigĩte ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ:

“ ‘Mwathani nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo,

⁴³ nginya ngaatũma thũ ciaku

ituĩke gaturwa ka makinya maku.” ’

⁴⁴ Atĩrĩrĩ, Daudi aamwĩtĩre ‘Mwathani’. Angĩgĩcooka gũtuĩka mũriũ wake atĩa?”

⁴⁵ O andũ acio othe mathikĩrĩirie, Jesũ akĩira arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁶ “Mwĩmenyererei arutani a watho. O mendaga gũthĩ mehubĩte nguo ndaaya, na makenda kũgeithagio ndũnyũ-inĩ, na gũikaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, o na gũikara handũ ha andũ arĩa atũku maruga-inĩ. ⁴⁷ No nĩ matoonyagĩrĩra atumia a ndigwa makamatunya nyũmba ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩmakaherithio mũno makĩria.”

21

Mũhothi wa Mũtumia wa Ndigwa

¹ Na rĩrĩ, aatiira maitho, Jesũ akĩona itonga igĩkĩra mĩhothi yao harĩa heekagĩrwo kĩgĩna kĩa hekarũ. ² Agĩcooka akĩona mũtumia mũthĩni, warĩ wa ndigwa, agĩkĩra tũthendi twĩrĩ o ho thĩni. ³ Akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ mũthĩni wa ndigwa nĩahotha mbeeca nyingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴ Andũ acio angĩ othe maaheana kũringana na ũtonga wao; no mũtumia ũyũ o na arĩ mũthĩni, ahotha kĩrĩa gĩothe oima nakĩo gĩa kũmũtũria.”

Imenyithia cia Mũthia wa Mahinda

⁵ Na rĩrĩ, arutwo amwe ake nĩmaragia ũhoru wa hekarũ, ũrĩa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutĩrwo Ngai. No Jesũ akiuga atĩrĩ, ⁶ “Ha ũhoru wa mĩako ĩno mũrona-rĩ, hĩndĩ nĩroka rĩrĩa gũtagakorwo ihiga rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

⁷ Nao makĩmũuria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ rĩ maũndũ macio magekĩka? Na kĩmenyithia kĩa atĩ marĩ hakuhĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanahenio. Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ We,’ na ningĩ mamwĩre atĩrĩ, ‘Thinda nĩrĩkuhĩrĩrie.’ Mũtikanamarũmĩrĩre. ⁹ Rĩrĩa mũkaigua ũhoru wa mbaara na wa ngũĩ, mũtikanetigĩre. Maũndũ macio no nginya mekĩke mbere, no ũguo ti kuuga ithirĩro nĩkinyu.”

¹⁰ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ Nĩgũkaagĩa na ithingithia nene mũno, na ng’aragu, na mĩrimũ mũũru kũndũ na kũndũ, na maũndũ ma kũmakania na imenyithia nene kuuma igũrũ.

¹² “No maũndũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyitwo, na mũnyariirwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera o na mũtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maũndũ macio mothe mũgeekwo nĩ ũndũ

wa rĩitwa rĩakwa. ¹³ Ũndũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarutĩra ũira. ¹⁴ No rĩrĩ, mũtikanatangĩke mũgũiciiria o mbere, ũrĩa mũgeeciirĩra. ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota gwĩtiiria kana gũkararia. ¹⁶ Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa mũciaranĩrwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa. ¹⁸ No rĩrĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wanyu rũkoora. ¹⁹ Kũmĩrĩria kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mĩoyo yanyu.

²⁰ “Rĩrĩa mũkoona Jerusalemu kũrigiiciirio nĩ thigari cia mbaara, hĩndĩ ĩyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo kũrĩ hakuhĩ. ²¹ Hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩnĩ wa itũũra rĩu inene nĩmoime kuo, nao arĩa marĩ ng’ongo-inĩ matikarĩtoonye. ²² Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa kũherithanio, nĩguo maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo mahingio. ²³ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaakorwo makĩongithia twana matukũ macio nĩmagathĩĩnĩka-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagĩa na kĩnyariirĩko kĩnene na mang’ũrĩ ma gũũkĩrĩra andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩkarangĩrĩrio nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagĩa imenyithia thĩnĩ wa riũa na mweri-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩikaigua ruo na igegio nĩ mũrurumo wa iria na makũmbĩ ma maaĩ makĩhũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩnĩ wa itu arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio makaambĩrĩria gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtiire mĩtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩĩkuhĩrĩrie.”

²⁹ Ningĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mũtĩ wa mũkũyũ na mĩtĩ ĩyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩrĩa yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa riũa rĩrĩ hakuhĩ. ³¹ ũguo noguo hĩndĩ ĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe magĩkĩka, mũkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigathira maũndũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

34 “Mwĩmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtwo nĩ ndĩa, na ũrĩu na metanga ma muoyo ũyũ, naguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩrĩa mũtangĩgereria. 35 Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ ũgaakorera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ĩno. 36 Ikaragai mwĩguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makiriĩ gwĩkĩka, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

37 Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaiyũ. 38 Nao andũ othe nĩmathiaga hekarũ-inĩ rũciinĩ tene kũmũthikĩrĩria.

22

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

1 Na rĩrĩ, Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia, kĩrĩa gĩtagwo Bathaka,* nĩgĩakuhĩrĩrie, 2 nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. 3 Hĩndĩ ĩyo Shaitani agĩtoonya thĩinĩ wa Judasi ũrĩa Mũsikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. 4 Nake Judasi agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩri a hekarũ makarĩkanĩre ũrĩa angĩkunyaĩra Jesũ. 5 Nao magĩkena na magĩtikĩra kũmũhe mbeeca. 6 Nake agĩtikĩra, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

7 Naguo mũthenya wa kũrĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia ũgĩkinya, rĩrĩa gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. 8 Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrĩe.”

9 Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

10 Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inene-ri, nĩmũgũcemanĩa na mũndũ ũkũũite ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩrĩa egũtoonya. 11 Mwatoonya mwĩre mũndũ ũrĩa mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩra Bathaka na arutwo akwa?’ 12 Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩriai irio cia Bathaka kuo.”

13 Nao magĩthiĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

* 22:1 Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩaambagĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mweri-inĩ wa Nisani.

14 Rĩrĩa ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩkara metha-inĩ. 15 Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndũirĩirie mũno kũrĩanĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. 16 Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩrĩa rĩngĩ nginya rĩrĩa ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

17 Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. 18 Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

19 Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

20 Maarĩkia kũrĩa agĩka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩinĩ wa thakame yakwa ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. 21 No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngunyanĩra kũrĩ hamwe na nĩ metha-inĩ ĩno. 22 Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtuĩtwo, no mũndũ ũrĩa ũkũmũkunyaĩra kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” 23 Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

24 Nĩngĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. 25 Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩtaga Ateithania. 26 No inyuĩ mũtiagĩrĩirwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩirwo kũhaana ta ũrĩa mũnini mũno, nake ũrĩa wathanaga atuĩke ta ũrĩa ũtungataga. 27 Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũrĩa ũikaraga metha-inĩ kũrĩa kana nĩ ũrĩa ũramũtungata? Githĩ ti ũrĩa ũikaraga metha-inĩ? No nĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũrĩa ũmũtungatagĩra. 28 Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩ hĩndĩ ya magerio makwa. 29 Na o ta ũrĩa Baba aheete ũthamaki, o na nĩ nĩndamũhe ũthamaki, 30 nĩguo mũkarĩĩagĩra na mũkanyuuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na nĩngĩ mũikarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

31 “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũrĩa ngano ĩthũngũthagio. 32 No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtĩkio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

33 Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũĩ.”

³⁵ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩrĩa ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

³⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. ³⁷ Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoro ũrĩa wandĩkĩtwo atĩ, ‘Nĩataranĩrio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkĩtwo igũrũ rĩakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ

³⁹ Nake Jesũ akiumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩa. ⁴⁰ Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹ Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩna rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩturia ndu akĩhooya, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” ⁴³ Na mũraika akĩmuumĩrĩa oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴ Nake agĩkĩrĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kĩa. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ũkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴⁷ O hĩndĩ ĩyo aragia, hagĩũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũrĩa wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũmumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunyaĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arũmĩrĩria a Jesũ monire ũrĩa kwerekeire gwĩkĩka, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũure na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵¹ Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūhoru ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia.

⁵² Ningĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩri a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookĩte kũmũnyiita atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka kũũnyiita mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁵³ Ndĩratũũraga na inyuĩ hekarũ-inĩ o mũthenya, na mũtirĩ mwageria kũnyiita. No rĩrĩ, rĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩanyu, ithaa rĩrĩa wathani wa nduma ũraathana.”

Petero Gũkaana Jesũ

⁵⁴ Hĩndĩ ĩyo makĩmũnyiita, makĩmũruta hau makĩmũtwara kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, nake Petero akĩmũrũmĩrĩra arĩ o haraaya. ⁵⁵ Nao maarĩkia gwakia mwaki o nja gatagatĩ na gũikara thĩ hamwe, Petero nake agĩikara thĩ hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata ĩmwe ya mũirĩtu ĩkĩmuona na ũtheri wa mwaki aikarĩte hau, ĩkĩmũrora wega, ĩkiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũyũ, niĩ ndimũũ.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mũndũ ũngĩ akĩmuona, akiuga atĩrĩ, “O nawe ũrĩ ũmwe wao.” Petero akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Mũndũ ũyũ, niĩ ndirĩ wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rĩmwe, mũndũ ũngĩ akiuga ag-watĩirie atĩrĩ, “Hatirĩ nganja mũndũ ũyũ moima hamwe nake, nĩgũkorwo o nake nĩ Mũgalili.”

⁶⁰ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, niĩ ndiũũ ũrĩa ũroiga!” Na hĩndĩ o ĩyo oigaga ũguo, ngũkũ ĩgĩkũga.

⁶¹ Mwathani akĩhũgũra akĩrora Petero. Nake Petero akĩririkana ũrĩa Mwathani aamwĩrĩte atĩ, “Ūmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga nĩũrĩngaana maita matatũ.” ⁶² Nake agĩthĩ nja, akĩrĩra arĩ na ruo rũingĩ.

Arangĩri Kũnyũrũria Jesũ

⁶³ Andũ arĩa maarangĩrĩte Jesũ makĩambĩrĩria kũmũnyũrũria makĩmũhũũraga. ⁶⁴ Makĩmuoha maito na gĩtambaya makĩmwĩra atĩrĩ, “Toiga nũũ wakũgũtha.”

⁶⁵ Na nĩmamwĩrire maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmũruma.

Jesũ Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rũciiniĩ gwakĩa, kĩama gĩa athuuri arĩa atongoria a andũ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, gĩgĩcemanía, nake Jesũ akĩrehwo mbere yao.

⁶⁷ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Kristũ, twĩre.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩmwĩra, mũtingĩnjĩtikia, ⁶⁸ na ingĩmũũria kĩũria, mũtingĩnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rĩu, Mũrũ wa Mũndũ arĩkoragwo aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai ũrĩa Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkĩrĩ Mũrũ wa Ngai?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmwamenya nĩ kuuga atĩ nĩ nĩ we.”

⁷¹ Makĩũria atĩrĩ, “Tũgũkienda ũira ũngĩ wakĩ? Nĩtweiguĩra ũhoru kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hĩndĩ ĩyo kĩũngano kũ gĩothe gĩgĩũkĩra, gĩkĩmũtwara kũrĩ Pilato. ² Nakĩo gĩkĩambĩrĩria kũmũthitanga gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũyũ akĩhĩtithia rũrĩrĩ rwitũ. Nĩakararagia ũhoru wa kũrutĩra Kaisari igooti na agetuaga atĩ nĩwe Kristũ, na nĩ mũthamaki.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī, ũguo woiga nĩguo.”

⁴ Nake Pilato akĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na andũ acio angĩ atĩrĩ, “Ndikuona ũndũ ingĩthitangĩra mũndũ ũyũ.”

⁵ Nao magĩthĩ na mbere kuuga magwatĩirie atĩrĩ, “Nĩatũmĩte andũ mookanĩrĩre Judea guothe nĩ ũndũ wa ũrutani wake. Aambĩrĩrie Galili na nĩokĩte nginya o gũkũ.”

⁶ Pilato aigua ũguo, akĩũria kana mũndũ ũcio nĩ wa kuuma Galili. ⁷ Rĩrĩa aamenyire atĩ Jesũ aarĩ wa bũrũri ũrĩa wathanagwo nĩ Herode, akiuga atwarwo kũrĩ Herode, ũrĩa wakoretwo arĩ Jerusalemu ihinda-inĩ rĩu.

⁸ Rĩrĩa Herode oonire Jesũ, nĩakenire mũno, tondũ kwa ihinda iraaya nĩakoretwo akĩenda kũmuona. Kũringana na ũrĩa aigũite ũhoru wake, aarĩ na mwĩhoko wa kũmuona akĩringa ciama. ⁹ Akĩũria Jesũ ciũria nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe. ¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maarũgamĩte hau, makĩmũthitanga magwatĩirie mũno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka, na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magĩtuma ũrata mũthenya ũcio, tondũ mbere ĩyo maatũrĩte marĩ ũthũ.

¹³ Pilato agũta athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na aathani, na andũ hamwe, ¹⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Mũndeheire mũndũ ũyũ atĩ nĩ mũndũ ũhĩtithagia andũ. Na nĩ ndatuĩria ũhoru wake mũrĩ ho, no ndirĩ ũndũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa mũmũthitangĩre. ¹⁵ O nake Herode ndanamũona arĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithũ; nĩ

ũndũ ũcio, ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie.” (¹⁷ Nĩgũkorwo, kwarĩ mũtugo amohorere mũndũ ũmwe hĩndĩ ĩyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mũndũ ũyũ! Tuohorere Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ ũndũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ. ²¹ No-o magĩthĩĩ na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ũũru ũrĩkũ mũndũ ũyũ eekĩte? Ndionete gĩtũmi gĩa gũtũma ooragwo. Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo ĩyo yao ĩkĩhootana. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato agĩtua nĩekũmahingĩria o ũguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ na kũũragana, o ũcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ũrĩa mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rĩrĩa thigari cioimagaragia Jesũ, ikĩnyũita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simoni wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa Jesũ aũkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andũ gĩkundi kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga na makarĩra mũno. ²⁸ Nake Jesũ akĩhũgũra na kũrĩ o, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. ²⁹ Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ ĩgooka rĩrĩa mũkoigaga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria ĩtarĩ ciaciara, o na nyondo iria ĩtarĩ ciongwō!’ ³⁰ Hĩndĩ ĩyo “ ‘nĩmakeera irĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

o na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!” ’

³¹ Nĩ ũndũ-rĩ, andũ mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩrĩa mũtĩ ũrĩ mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?”

³² Na rĩrĩ, andũ angĩ eerĩ ageri ngero, o nao nĩmatwarirwo hamwe nake makooraagwo. ³³ Rĩrĩa maakinyire karĩma-inĩ handũ heetagwo Ihĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe na ageri ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũrĩa ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba mohere,

nĩgũkorwo matiũĩ ũrĩa mareeka.” Nao magĩcuukĩra nguo ciale mĩtĩ, magĩcigayana.

³⁵ Nao andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa Ngai, ũrĩa wake Mũthuuere.”

³⁶ Thigari o nacio igĩũka, ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki,* ³⁷ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie.”

³⁸ Na nĩ haarĩ maandĩko maandikĩtwo igũrũ rĩake atĩrĩ: **UYŨ NĨWE MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.**

³⁹ Ũmwe wa ageri ngero acio maambanĩirio nake akĩmũruma, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ wee tiwe Kristũ? Wĩhonokie, na ũtũhonokie!”

⁴⁰ No mũgeri ngero ũcio ũngĩ akĩmũkaania, akĩmũũria atĩrĩ, “Ndũngĩtigĩra Ngai, kuona atĩ ũtuĩrĩrwo o ũrĩa atuĩrĩrwo? ⁴¹ Ithuĩ tũherithĩtio na kĩhooto, nĩgũkorwo tũraherithĩrio ũrĩa twĩkĩte. No rĩrĩ, mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁴² Agĩcooka akĩra Jesũ atĩrĩ, “Ĩtĩkĩra gũkandirikana rĩrĩa ũgooka ũthamaki-inĩ waku.”

⁴³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra na ma, ũmũthĩ nĩũrĩkorwo hamwe na niĩ ikenero.”

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁴ Na rĩrĩ, kwarĩ ta thaa thita cia mũthenya, naguo bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondũ riũa nĩriatigire kwara. Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana maita meerĩ. ⁴⁶ Nake Jesũ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Baba, roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku.” Aarĩkia kuuga ũguo, agĩtuĩkana.

⁴⁷ Rĩrĩa mũnene wa gĩkundi gĩa thigari igana oonire ũrĩa gwekĩka, akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ, “Ti-itheru ũyũ oima mũndũ mũthingu.” ⁴⁸ Rĩrĩa andũ arĩa othe maarũgamĩte hau kwĩrorera moonire ũrĩa gwekĩka, makĩinũka methikĩire, na makĩhũũraga ithũri nĩ kĩa. ⁴⁹ No arĩa othe maamũũĩ, o hamwe na atumia arĩa maamũrũmĩrĩire kuuma Galili, makĩrũgama o haraaya, meroreire maũndũ macio.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁰ Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na mũndũ wetagwo Jusufu, mũthuuri wa Kĩama, na aarĩ mũndũ mwega na mũrũngĩrũ, ⁵¹ nake ndetĩkanĩtie na ũguo maatuĩte na mageeka. Oimĩte itũũra rĩa Arimathea, bũrũri wa Judea, na nĩetagĩrĩra ũthamaki

* **23:36** Thiki yarĩ kĩndũ kĩgagatu gĩa kũnyuuo na no yahũthagĩrwo kũniina ruo. Jesũ nĩaregire kũnyua kĩndũ gĩa kũmũniinĩra ruo.

wa Ngai. ⁵² Nake agĩthiĩ kũrĩ Pilato, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁵³ Nake agĩcuurũria mwĩrĩ wa Jesũ mũtharaba-inĩ, akĩũkũnja na taama wa gatani, agĩcooka akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga, nayo ndĩakoretwo ũigĩtwo mũndũ. ⁵⁴ Na mũthenya ũcio warĩ wa Ihaarĩria, nayo Thabatũ yarĩ hakuhĩ kwambĩrĩria.

⁵⁵ Nao atumia arĩa moimĩte na Jesũ Galili makĩrũmĩrĩra Jusufu, makĩona mbĩrĩra na makĩona ũrĩa mwĩrĩ wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magĩcooka makĩinũka, makĩhaarĩria mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ makĩhurũka kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo.

24

Kũriũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa kwambĩrĩria kiumia, rũciinĩ tene, atumia magĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ makuuĩte indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magĩkora ihiga rĩgaragarĩtio rĩkeherio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra, ³ no rĩrĩa maatoonyire, matiigana gũkora mwĩrĩ wa Mwathani Jesũ. ⁴ Na rĩrĩa maagegete nĩ ũhoro ũcio, makiumĩrĩrwo o rĩmwe nĩ arũme eerĩ mehumbĩte nguo njerũ ciakengaga mũno, makĩrũgama hakuhĩ nao. ⁵ Nao atumia acio metigĩrĩte mũno, makĩinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ, no arũme acio makĩmooria atĩrĩ, “Mũracaria ũrĩa ũrĩ muoyo kũrĩ arĩa akuũ nĩkĩ? ⁶ Ndarĩ haha; nĩariũkĩte! Ririkanai ũrĩa aamwĩrire hĩndĩ ĩrĩa aarĩ na inyuĩ Galili atĩ: ⁷ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya aneanwo moko-inĩ ma andũ ehia, aambwo mũtĩ-igũrũ, na mũthenya wa gatatũ ariũke.’” ⁸ Hĩndĩ ĩyo makĩiririkana ciugo ciake.

⁹ Na rĩrĩ, maacooka kuuma mbĩrĩra-inĩ, makĩhe arutwo arĩa ikũmi na ũmwe na arĩa angĩ othe ũhoro ũcio. ¹⁰ Mariamu Mũmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia arĩa angĩ maarĩ nao, nĩo meerire atũmwo ũhoro ũcio. ¹¹ No-o matiigana gwĩtĩkia atumia acio, tondũ ũhoro ũcio wahaanaga ta ũrimũ kũrĩ o. ¹² No rĩrĩ, Petero agĩũkĩra, agĩteng’era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiki, agĩthiĩra agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekĩkĩte.

Arutwo Eerĩ Magĩthiĩ Emau

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ rũgendo-inĩ magĩthiĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta

† 23:52 Mũrĩ ya ageri ngero arĩa maambagwo mũtĩ-igũrũ ndĩathikagwo, no yateagwo kũndũ kũũru. Jusufu nĩonanirie ũrũme na wendo rĩrĩa eetirie mwĩrĩ wa Jesũ.

kilomita ikūmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nīmaragia ūhoru wa maūndū marīa mothe meekīkīte. ¹⁵ Na rīrīa maathiiaga makīaragia ūhoru ūcio, Jesū akīmoimīrīra, agītwarana nao; ¹⁶ no matiigana kūrekwo mamūmenye.

¹⁷ Nake akīmooria atīrī, “Nī ūhoru ūrīkū ūcio mūrathīi mūkīaragia?”

Nao makīrūgama matukīte mothiū. ¹⁸ Ūmwe wao, wetagwo Kileopa akīmūūria atīrī, “Wee kaī ūrī mūgeni Jerusalemu ūtamenyete maūndū marīa mekīkīte kuo matukū-inī maya?”

¹⁹ Nake akīmooria atīrī, “Nī maūndū marīkū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī ūhoru wa Jesū wa Nazarethi, ūrīa ūraarī mūnabii ūrī na ūhoti wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga arī mbere ya Ngai o na mbere ya andū othe. ²⁰ Athīnjīri-Ngai arīa anene na aathani aitū maramūneanire atuīrwo kūūragwo, na maramwambithia mūtī-igūrū. ²¹ No ithuī-rī, tūrehokaga atī ūcio nīwe ūgūkūūra andū Isiraeli. Makīria ma ūguo, rīu nī mūthenya wa itatū kuuma maūndū maya mothe mekīka. ²² Hamwe na ūguo atumia amwe aitū nīmatūmakirie mūno tondū megūthiite mbīrīra-inī rūciinī tene, ²³ no matinona mwīrī wake. Mokire matwīra atī nīmonire kīoneki kīa araika, arīa mameerire atī arī muoyo. ²⁴ Nao amwe a thiritū iitū nīmathiire mbīrīra-inī, na makora o ūguo atumia acio mekuugīte, no rīrī, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Inyuī andū aya mwagīte ūūgī na mūtihiūhaga gwītīkia maūndū mothe marīa anabii moigīte! ²⁶ Githī to mūhaka Kristū ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inī wake?” ²⁷ Jesū akīmataarīria ūhoru wothe ūrīa waarītio Maandīko-inī ūmūkoniī, ambīrīrie na maandīko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhīrīria itūūra rīrīa maathiiaga, Jesū agītua taarī kūhītūka arahītūka. ²⁹ No makīmūringīrīria na hinya, makīmwīra atīrī, “Raarīrīra gūkū na ithuī, nīkūratuka na gūkirīi kūgīa nduma.” Nī ūndū ūcio agītoonya aikaranie nao.

³⁰ Rīrīa aikarire metha-inī hamwe nao, akīoya mūgate, agīcookia ngaatho, akīwenyūranga, akīmahe. ³¹ Hīndī īyo makīhingūka maitho, makīmūmenya, nake akībuīria, makīaga kūmuona rīngī. ³² Nao makīūrania atīrī, “Githī ngoro ciitū itiikūhīahīaga hīndī īrīa ekwaragia na ithuī njīra-inī, na agītūtaarīria ūrīa Maandīko moigīte?”

³³ Nao magīūkīra o hīndī īyo magīcooka Jerusalemu. Kūu magīkora arutwo arīa ikūmi na ūmwe, hamwe na arīa maarī nao monganīte, ³⁴ makiugaga atīrī, “Nī ma! Mwathani nīariūkīte na nīoimīrīire Simoni.” ³⁵ Hīndī īyo

acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekĩkĩte marĩ njĩra-inĩ, na ũrĩa maamenyire Jesũ hĩndĩ ĩrĩa eenyũrire mũgate.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo

³⁶ O makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩrũgama gatagatĩ kao akĩmeera atĩrĩ, “Thayũ ũrogĩa na inyuĩ.”

³⁷ Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩciiria atĩ nĩ ngoma moonaga. ³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũratangĩka nĩkĩ, na nĩ kũ gĩgũtũma mũgĩe na nganja meciiria-inĩ manyu? ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa. Nĩ nĩ mwene! Huutiai muone; roho ndũrĩ nyama na mahĩndĩ, ta ũrĩa mũrona ndĩ nacio.”

⁴⁰ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩmoonia moko make na nyarĩrĩ ciake. ⁴¹ Nao magĩkorwo matarĩ maretĩkia nĩ ũndũ wa ũrĩa makenete na makagega. Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa?” ⁴² Nao makĩmũnengera gĩcunjĩ gĩa thamaki hũ. ⁴³ Nake agĩkĩoya, akĩrĩa makĩionagĩra.

⁴⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndamwĩrire hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ atĩ: Maũndũ mothe marĩa mandĩkĩtwo ũhoru wakwa Watho-inĩ wa Musa, na Maandĩko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo akĩhingũra meciiria mao nĩguo mamenye Maandĩko. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo kwandĩkĩtwo: Kristũ nĩakanyariirwo na ariũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ mũthenya wa gatatũ, ⁴⁷ nago ũhoru wa kwĩrira na kũrekerwo kwa mehia ũkaahunjĩrio ndũrĩrĩ ciothe thĩinĩ wa rĩtwa rĩake, wambĩrĩirie Jerusalemu. ⁴⁸ Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. ⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eranĩire; no ikarai thĩinĩ wa itũura rĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaaheo hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthĩ magĩkinya hakuhĩ na Bethania; akĩoya moko na igũrũ, akĩmarathima. ⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igũrũ. ⁵² Nao makĩmũgocca na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno. ⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgocaga Ngai.

JOHANA

Ūhoru Gūtuika Mündū

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ Ūhoru aarĩ o kuo, nake Ūhoru aatũũrĩte na Ngai, na Ūhoru aarĩ Ngai. ² We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩambĩrĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩagĩire atarĩ ho. ⁴ Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, nago muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ. ⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndĩigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mündũ watũmitwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoru ūkonĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metĩkie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoru wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mündũ o wotho, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoru aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtikĩrĩre, o acio metĩkirie rĩtwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mündũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mündũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūrĩa woimire kũrĩ Ithe aiyũrĩtwo nĩ ūtugi na ūhoru wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoru wake. Aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoru wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūiyũrĩrũ wa ūtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoru ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ o na ūrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tiga Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūikarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmĩte amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩire athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũurie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrĩre atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ti nĩ Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti niĩ.”

Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ũrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkĩrĩ ũ? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matūtũmire. Ũkuuga atĩa ha ũhoru waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaiia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũgambo wa mũndũ ũranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmĩtwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ũrĩa-rĩ, ũkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ũmwe mũtooĩ. ²⁷ Ũcio nĩwe ũgũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Onei! Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia mehia ma kĩrĩndĩ! ³⁰ Ũyũ nĩwe ndaaragia ũhoru wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ niĩ tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’ ³¹ Nĩ mwene ndiamũũĩ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩrio andũ a Isiraeli.”

³² Ningĩ Johana akĩheana ũira ũyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atarĩĩ ta ndutura, agĩkara igũrũ rĩake. ³³ Nĩ ndingĩamũmenyire, tiga ũrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũndũ ũrĩa ũkoono Roho agĩkũrũkĩra na aikare igũrũ rĩake-rĩ, ũcio nĩwe ũkaabatithanagia na Roho Mũtheru.’ ³⁴ Nĩ nĩnyonete ũguo na ngoimbũra atĩ ũyũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesũ

³⁵ Ningĩ mũthenya ũyũ ũngĩ, Johana agĩkorwo arĩ kũu o rĩngĩ marĩ na arutwo ake eerĩ. ³⁶ Na rĩrĩa onire Jesũ akĩhĩtũka, akiuga atĩrĩ, “Onei Gatũrũme ka Ngai!”

³⁷ Hĩndĩ rĩra arutwo acio eerĩ maiguire oiga ũguo, makĩrũmĩrĩra Jesũ. ³⁸ Jesũ ehũgũra akĩmoona mamumĩte thuutha, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mũrenda?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii” (ũguo nĩ kuuga Mũrutani), “ũikaraga kũ?”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũkai na nĩmũkuona.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ makĩona kũrĩa aikaraga, na magĩkara nake mũthenya ũcio. Na kwarĩ ta thaa ikũmi.

⁴⁰ Na rĩrĩ, ũmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ũrĩa Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero. ⁴¹ Ũndũ wa mbere ũrĩa Anderea eekire nĩgũcaria mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). ⁴² Nake akĩmũtwara kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. Ũgũcooka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero).

Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩ Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida. ⁴⁵ Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ũrĩa Musa aandĩkire ũhoru wake Ibuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩega kĩngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũka ũkoone.”

⁴⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũisiraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Ũnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩrĩa uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maũndũ manene kũrĩ macio.” ⁵¹ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingũkĩte na araika a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikanio kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, ² nake Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kĩhikanio-inĩ kũu. ³ Rĩrĩa

ndibei yathirire,* nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matirĩ na ndibei ĩngĩ.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoro ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩtirĩ rĩrakinya.”

⁵ Nake nyina akĩra ndungata atĩrĩ, “Ĩkai ũrĩa wothe ekũmwĩra.”

⁶ Hau hakuhi nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwĩtheria,† na o ĩmwe yayiũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩra ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩiyũria riita.

⁸ Agĩcooka agĩciĩra atĩrĩ, “Rũu tahiai ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũrĩtwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ ĩyo agĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei ĩrĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, aga-cooka akaruta ĩrĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩrĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kĩu nĩkĩo kĩaama kĩa mbere kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩre kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtĩkia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩkara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩĩ Jerusalemu. ¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng’ombe, na ng’onde, na ndutura,‡ o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia mbeeca. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng’onde, na ng’ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng’aũrania metha ciao. ¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!”

* **2:3** Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũciĩ ndibei ĩngĩathirire ũhiki-inĩ. † **2:6** Ayahudi meetĩkĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe. ‡ **2:14** Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũra ciathĩ icio.

¹⁷ Nao arutwo ake makīrikana nī kwandīkītwo atīrī, “Kīyo kīrīa ndī nakīo kīa nyūmba yaku nīkīo gīkaandīa.”

¹⁸ Hīndī īyo Ayahudi makīmūūria atīrī, “Nī kīama kīrīkū ūngītūringīra gīa gūtuonia ūhoti ūrīa ūrī naguo wa gwīka maūndū macio mothe?”

¹⁹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Thariai hekarū īno, na nīngūmīaka rīngī na mīthenya ītatū.”

²⁰ Nao Ayahudi magīcookia atīrī, “Hekarū īno yakirwo na mīaka mīrongo īna na ītandatū, nawe ūkūmīaka na mīthenya ītatū?” ²¹ No rīrī, hekarū īrīa aaragia ūhoru wayo nī mwīrī wake. ²² Na thuutha wake kūrīūkio kuuma kūrī arīa akuū-rī, arutwo ake makīrikana ūrīa oigīte. Nao magītīkia Maandīko, o na ciugo icio Jesū aarītie.

²³ Na rīrī, hīndī īrīa aarī Jerusalemu hīndī ya Gīathī kīa Bathaka, andū aingī makīona ciama iria aaringaga, nao magītīkia rīitwa rīake. ²⁴ No Jesū ndaigana kūmeīhokera, nīgūkorwo nīooī andū othe. ²⁵ Ndaabataragio nī ūira wa mūndū, ūkoniī mūndū ūrīa ūngī, nīgūkorwo nīamenyaga kīrīa kīrī thīnī wa mūndū.

3

Jesū na Nikodemo

¹ Na rīrī, kwarī na mūndū wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warī wa kīama kīrīa gīathanaga kīa Ayahudi. ² Nīokire kūrī Jesū ūtukū, akīmwīra atīrī, “Rabii, nītūūī we ūrī mūrutani uumīte kūrī Ngai. Nīgūkorwo gūtīrī mūndū ūngīhota kūrīnga ciama iria ūringaga Ngai atarī hamwe nake.”

³ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Ngūkwīra atīrī na ma, gūtīrī mūndū ūngīona ūthamaki wa Ngai atangīciarwo rīngī.”

⁴ Nake Nikodemo akīmūūria atīrī, “Mūndū angīciarwo atīa arī mūkūrū? Ti-itherū ndangīhota gūtoonya nda ya nyina hīndī ya keerī nīguo aciarwo!”

⁵ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkwīra atīrī na ma, gūtīrī mūndū ūngītoonya ūthamaki-inī wa Ngai atangīciarwo na maaī na Roho. ⁶ Mwīrī ūciaraga mwīrī, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndūkagegio nī ūguo ndoiga atī, ‘No nginya ūciarwo rīngī.’ ⁸ Rūhuho rūhurutanaga na kūrīa rūngīenda. Ūiguaga rūkīhurutana, no ndūmenyaga kūrīa rumīte kana kūrīa rūrorete. Ūguo noguo gūtariī harī mūndū ūrīa wothe ūciarītwo nī Roho.”

⁹ Nake Nikodemo akīmūūria atīrī, “Ūndū ūcio ūngīhoteka atīa?”

¹⁰ Nake Jesū akīmūūria atīrī, “Wee ūrī mūrutani wa Isiraeli na ndūrataūkīrwo nī maūndū maya? ¹¹ Ngūkwīra atīrī na ma, twaragia ūrīa tūūī, na tūkoimbūra ūrīa tuonete,

no inyuĩ, mũtiĩtikagĩra ũira witũ. ¹² Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtikia; ũngĩtikia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wathiĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mũndũ.” ¹⁴ Na o ta ũrĩa Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, ¹⁵ nĩguo ũrĩa wothe ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ “Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtikĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. ¹⁸ ũrĩa wothe ũmwĩtikĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wothe ũtamwĩtikĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. ¹⁹ Rĩĩrĩ nĩrĩo ituĩro: ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciĩko ciao ciarĩ njũru. ²⁰ Mũndũ o wothe wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri, na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciĩko ciake itikoimbũke. ²¹ No mũndũ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie.”

Ũira wa Johana Mũbatithania ũkonĩ Jesũ

²² Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩ bũrũri wa Judea, kũrĩa aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ mabatithio. ²⁴ (Hĩndĩ iyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) ²⁵ Nĩ kwagiire na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoroinĩ wa mũtugo yao ya gwĩtheria. ²⁶ Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, mũndũ ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa wee warutire ũira ũmũkonĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathĩ kũrĩ we.”

²⁷ ũhoroinĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ. ²⁸ Inyuĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, ‘Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmĩtwo njũke mbere yake.’ ²⁹ Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mũrata wa mũhikania ũrĩa ũmũrũgamĩrĩre nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. ³⁰ We no nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩrie kũnyiiha.

31 “Ūrĩa uumĩte igūrũ nĩ mūnene kūrĩ andũ othe; nake ūrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gūkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gūkũ thĩ. Ūrĩa uumĩte igūrũ arĩ igūrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. 32 We oimbūruga maũndũ marĩa onete na akaigua no gūtirĩ mūdũ o na ūmwe wītīkagĩra ūira wake. 33 Mūdũ ūrĩa wītīkĩrĩte ūira ūcio nĩahũūrĩte mūhũuri atĩ Ngai nĩ wa ma. 34 Nīgũkorwo ūrĩa Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ūndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi. 35 Ithe nĩendete Mūriũ na nĩ aigĩte indo ciothe moko-inĩ make. 36 Ūrĩa wothe wītīkĩtie Mūriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ūrĩa wothe ūregete Mūriũ ndakona muoyo, nīgũkorwo egūtũura arakarĩrwo nĩ Ngai.”

4

Jesũ Kwaria na Mūtumia Mūsamaria

1 Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩaga na arutwo aingĩ gūkĩra Johana na akamabatithia, 2 o na gũtuĩka, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. 3 Hĩndĩ ĩrĩa Mwathani aamenyire ūhoru ūcio, akiuma Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ.

4 Na rĩrĩ, no nginya angĩatuĩkanĩirie būrũri wa Samaria. 5 Nĩ ūndũ ūcio, agĩkinya itũura rĩarĩ Samaria rĩetagwo Sukaru, hakuĩ na gĩthaka kĩrĩa Jakubu aaheete mūriũ Jusufu. 6 Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nĩkuo kĩarĩ, nake Jesũ, tondũ wa kũnoga nĩ rŭgendo, agĩkara thĩ hau gĩthima-inĩ. Na kwarĩ ta thaa thita.

7 Na rĩrĩa mūtumia ūmwe Mūsamaria okire gũtaha maaĩrĩ, Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “No ūhe maaĩ ma kũnyua?” 8 (Hĩndĩ ĩyo arutwo ake nĩmathiite kŭgũra irio itũura-inĩ.)

9 Nake mūtumia ūcio Mūsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ūrĩ Mũyahudi na niĩ ndĩ mūtumia Mūsamaria. Ūngĩkĩhooya gĩa kũnyua atĩa?” (Nīgũkorwo Ayahudi matirĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

10 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũĩ kĩheo kĩa Ngai na ūkamenya nũũ ūrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ūngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

11 Nake mūtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kĩriku. Ūngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma muoyo? 12 Anga ūkĩrĩ mūnene gūkĩra ithe witũ Jakubu ūrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũūrĩte anyuuaga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na ndũũru ciake cia mbũri na cia ng’ombe?”

13 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mūdũ o wothe ūnyuuaga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, 14 no ūrĩa wothe

ũkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuĩka gĩthima kĩa maaĩ thĩinĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene.”

¹⁵ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũkaga haha gũtaha maaĩ.”

¹⁶ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ wĩte mũthuuriguo mũuke nake.”

¹⁷ Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na mũthuuri.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ waria ma rĩrĩa woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. ¹⁸ Ũhoru wa ma nĩ atĩ ũkoretwo ũrĩ na athuuri atano, na mũndũ mũrũme ũrĩa ũrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo.* Ũguo woiga nĩ ũhoru wa ma.”

¹⁹ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩndĩrona atĩ wee ũrĩ mũnabii. ²⁰ Maithe maitũ maahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, no inyuĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu nokuo kũndũ kũrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooyagĩra Ngai.”

²¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, njĩtĩkia, kũrĩ ihinda rĩroka rĩrĩa mũtakaahooyagĩra Baba kĩrĩma-inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. ²² Inyuĩ Asamaria mũhooyaga kĩrĩa mũtooĩ; no ithuĩ tũhooyaga kĩrĩa tũũ, nĩgũkorwo ũhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi.† ²³ No ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrĩkinyu, rĩrĩa arĩa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a kũmũhooyaga. ²⁴ Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga no nginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na ma.”

²⁵ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ Mesia” (ũrĩa wĩtagwo Kristũ) “nĩarooka. Hĩndĩ ĩrĩa agooka nĩagatũtaarĩria maũndũ mothe.”

²⁶ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩrakwarĩria nĩ nĩ we.”

Arutwo Gũcooka harĩ Jesũ

²⁷ O ihinda-inĩ rĩu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mũtumia. No gũtirĩ o na ũmwe woririe atĩrĩ, “Nĩ kĩ ũrenda?” kana akĩũria, “Ũraaranĩria nake nĩkĩ?”

²⁸ O hĩndĩ ĩyo mũtumia ũcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩra andũ atĩrĩ, ²⁹ “Ũkai, mũkone mũndũ wanjĩra maũndũ marĩa mothe ndaaneka.

* **4:18** Ayahudi moigaga atĩ mũtumia nĩangĩateirwo nĩ athuuri eerĩ kana atatũ, no angĩakĩirie hau onekaga arĩ mũndũ mwĩhia biũ. † **4:22** Asamaria maarĩ na maandĩko ma mabuku o marĩa matano ma Musa, na matiametĩkĩtie mothe. Meetĩkĩtie Mesia, we Mũhonokia, akoima kũrĩ Ayahudi.

Ūcio no akorwo nīwe Kristū?" ³⁰ Nao makiuma kūu itūūra-inī, magīthīi harīa Jesū aarī.

³¹ Mūira wa makinye, arutwo ake makīmūringīrīria makīmwīra atīrī, "Rabii, rīa irio."

³² Nowe akīmeera atīrī, "Ndī na irio cia kūrīa, iria mūtari ūndū wacio mūūi."

³³ Nao arutwo ake makīūrania atīrī, "Kaī hihi harī mūdū ūmūreheire irio?"

³⁴ Nake Jesū akiuga atīrī, "Irio ciakwa nī gwīka wendi wa ūrīa wandūmire na kūrīkia wīra wake. ³⁵ Githī mūtiugaga atī, 'Nī mīeri ina itigarīte magetha makinye?' Ngūmwīra atīrī, hingūrai maitho manyu muone mīgūnda! Magetha nīmakinyu. ³⁶ O na rīu mūgethi nīagīaga na mūcaara wake, o na nīagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nīgeetha mūhaandi na mūgethi makenanīre hamwe.

³⁷ Amu nī ūhoru wa ma ūrīa uugaga atī, 'Ūmwe ahaandaga, nake ūngī akagetha.' ³⁸ Nīi ndaamūtūmire mūkagethe kīrīa mūtariire wīra. Angī nīo marutīte wīra mūrītū, na inyuī mūkagetha uumithio wa wīra wao."

Asamaria Aingī Gwītīkia

³⁹ Nao Asamaria aingī kuuma itūūra rīu makīmwītīkia nī ūndū wa ūira wa mūtumia ūcio, tondū nīameerire atīrī, "Nīanjīrīre maūdū marīa mothe ndaneeka." ⁴⁰ Nī ūndū ūcio, hīndī īrīa Asamaria mokire kūrī Jesū, makīmūringīrīria aikaranie nao, nake agīikara mīthenya īrī. ⁴¹ Na tondū wa ciugo ciake, andū angī aingī magītīkia.

⁴² Magīkīra mūtumia ūcio atīrī, "Ithuī tūtiretīkia no ūndū wa ūrīa ūratwīrīre; rīu nītwīguīrīre ithuī ene na tūkamenya atī mūdū ūyū ti-itherū nīwe Mūhonokia wa kīrīndī."

Jesū Kūhonia Mwana wa Mūnene

⁴³ Thuutha wa mīthenya īyo īrī, akiumagara agīthīi Galili. ⁴⁴ (Amu Jesū we mwene nīoigīte atī mūnabii ndatīagwo būrīri-inī wake mwene.) ⁴⁵ Rīrīa aakinyire Galili, andū a Galili makīmūnyiita ūgeni. Nīmonete ūrīa wothe ekīte Jerusalemu hīndī ya Gīathī gīa Bathaka, nīgūkorwo o nao maarī kuo.

⁴⁶ O rīngī agīceera Kana ya Galili, kūrīa aagarūrīte maaī magatuīka ndibeī. Na kūu Kaperinaumu nī kwarī na mūdū ūmwe mūnene warī na mūrīū mūrūaru. ⁴⁷ Rīrīa mūdū ūcio aaguire atī Jesū nīoimīte Judea agooka Galili, agīthīi kūrī we, akīmūthaitha athīi akahonie mūrīū, ūrīa warī hakuhi gūkua.

⁴⁸ Jesū akīmwīra atīrī, "Inyuī mūtangīona ciama na morirū, mūtingītīkia."

49 Nake mūnene ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, nītūikūrūke mwana wakwa atanakua.”

50 Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Inūka. Mūrūguo nīekūhona.”

Mūndū ūcio agītīkia ūguo Jesū aamwīre, na akīnūka.

51 Naarī njīra akīnūka, ndungata ciake ikīmūtūnga na ndūmīriri atī mūrūwe arī o muoyo. 52 Rīrīa aamooririe nī ta thaa ciigana mūrīū aambīrīrie kūigua wega, makīmwīra atīrī, “Ira thaa mūgwanja nīguo araahonire.”

53 Nake ithe akīmenya atī thaa icio nocio Jesū aramwīrīte atīrī, “Mūrūguo nīekūhona.” Nī ūndū ūcio we na nyūmba yake yothe magītīkia.

54 Gīkī nīkīo kīarī kīama gīa keerī kīrīa Jesū aaringire kūu Galili, oimīte Judea.

5

Jesū Kūhonania Karia-inī

1 Thuutha wa maūndū macio Jesū nīambatire Jerusalemu tondū nī kwarī na gīathī kīa Ayahudi. 2 Na rīrī, kūu Jerusalemu hakuhi na Kīhingo-kīa-Ng’ondū nī kwarī na karia geetagwo na Kīhibirania Bethesida, nako gaathiūrūrūkīirio nī ithaku ithano ciarī ngite. 3 Kūu nīkuo gwakomagwo nī ikundi nene cia andū arīa maarī arūaru, ta atumumu, na cionje, na arīa maakuīte ciīga (meetereire maaī moinjugwo. 4 Nīgūkorwo nī kūrī hīndī mūraika wa Mwathani aikūrūkaga akoinjuga maaī karia-inī kau; na mūndū wa mbere kūrīka kuo maaī moinjugwo, nīahonagio mūrīmū o wothe ūrīa aarī nāguo.) 5 Na hau nī haarī mūndū ūmwe watūūrīte arī mūrūaru mīaka mīrongo itatū na īnana. 6 Hīndī īrīa Jesū aamuonire akomete hau, na akīmenya atī atūūrīte ūguo ihinda iraaya, akīmūūria atīrī, “Nīūkwenda kūhonio?”

7 Nake mūndū ūcio warūarīte akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, ndirī na mūndū wa kūndikia thīnī wa karia rīrīa maaī moinjugwo. Ngīgeria gūtoboka thīnī-rī, mūndū ūngī agatoboka mbere yakwa.”

8 Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Ūkīra, oya kībarī gīaku, wītware!” 9 Na o rīmwe mūndū ūcio akīhona, akīoya kībarī gīake, na agītware.

Na rīrī, mūthenya ūcio gwekīkire ūguo warī wa Thabatū, 10 na nī ūndū ūcio Ayahudi makīra mūndū ūcio wahonetio atīrī, “Ūmūthī nī mūthenya wa Thabatū; watho ndūgwītīkīrītīe ūkuue kībarī gīaku.”

11 Nowe akīmacookeria atīrī, “Mūndū ūrīa ūūhonirie anjīrīre atīrī, ‘Oya kībarī gīaku, wītware.’”

¹² Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio ũkwĩrire woe kĩbarĩ wĩtware nũũ?”

¹³ Mũndũ ũcio wahonetio ndaamenyaga nũũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo orĩire kĩrĩndĩ-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hau.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akĩmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “One, rĩu nĩũhonete. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae gũkorwo nĩ ũndũ mũũru kũrĩ ũcio.” ¹⁵ Nake mũndũ ũcio agĩthĩ na akĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie.

Kũgĩa Muoyo thĩinĩ wa Mũriũ

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maũndũ macio mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Baba atũũrĩte o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o na nĩ no ndĩraruta wĩra.” ¹⁸ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, Ayahudi magĩkĩrĩrĩria kũgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ũguo akeigania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Mũriũ ndarĩ ũndũ angĩka we mwene, tiga o ũrĩa onaga Ithe agĩka, nĩgũkorwo maũndũ marĩa Ithe ekaga no mo Mũriũ o nake ekaga. ²⁰ Nĩgũkorwo Ithe nĩendete Mũriũ, na nĩamuonagia maũndũ mothe marĩa ekaga, ĩĩ, na nĩakamuonia maũndũ manene o na gũkĩra maya, nĩgeetha o na inyuĩ mũgege. ²¹ O ta ũrĩa Ithe ariũkagia andũ arĩa akuũ akamahe muoyo, noguo o nake Mũriũ aheaga muoyo o ũrĩa angĩenda kũhe. ²² Na ningĩ-rĩ, ithe ndarĩ mũndũ atuagĩra ciira, no ehokeire Mũriũ ũtuanĩri wothe wa ciira,* ²³ nĩgeetha andũ othe matĩage Mũriũ o ta ũrĩa matĩaga Ithe. Ũrĩa ũtatĩaga Mũriũ ndatĩaga Ithe ũrĩa wamũtũmire.

²⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe ũiguaga kiugo gĩakwa na agetĩkia ũrĩa wandũmire, arĩ na muoyo wa tene na tene; na ti wa gũciirithio nĩarikĩtie kuuma gĩkuũ-inĩ agatoonya muoyo-inĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩ ihinda rĩrooka, na rĩu nĩikinyu rĩrĩa akuũ makaigua mũgambo wa Mũrũ wa Ngai, nao arĩa makaũigua nĩ magaatũura muoyo. ²⁶ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa Ithe arĩ na muoyo thĩinĩ wake mwene, no taguo ahotithĩtie Mũriũ kũgĩa na muoyo thĩinĩ wake mwene. ²⁷ Na nĩamũheete ũhoti wa gũtuanĩra ciira nĩ tondũ nĩ Mũrũ wa Mũndũ.

²⁸ “Mũtikagegio nĩ ũhoro ũcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua

* 5:22 Ayahudi meetĩkĩtie atĩ Ngai Ithe nĩwe warĩ mũciirithia wa andũ othe. Nĩ ũndũ ũcio ũrutani ũyũ nĩmawonire ta ũtaarĩ wa ma.

mũgambo wake ²⁹ na moime kuo, arĩa mekĩte wega mariũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matuĩrwo ciira. ³⁰ Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka niĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ũrĩa njiguaga, na itua rĩakwa nĩ rĩa kĩhoo, nĩgũkorwo ndicaria gwĩkenia niĩ mwene, tiga gũkenia ũrĩa wandũmire.

Ūira Ūkonĩ Jesũ

³¹ “Ingĩheana ũira ũngoniĩ niĩ mwene-rĩ, ũira ũcio wakwa ndũngĩtuĩka wa ma. ³² Nĩ kũrĩ na ũngĩ ũrĩa uumbũraga ũhoro wakwa, na nĩnjũũ atĩ ũira wake igũrũ rĩakwa nĩ wa ma.

³³ “Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire ũira wa ma. ³⁴ Ti atĩ nĩnjĩtikagĩra ũira wa mũndũ; no nĩndĩũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. ³⁵ Johana aarĩ tawa ũrĩa wakanire na ũkĩmũrĩka, na inyuĩ mũgĩthuura gũkenera ũtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Niĩ ndĩ na ũira mũnene gũkĩra ũcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra ũrĩa Baba aaheete ndĩkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo uumbũraga atĩ Baba nĩwe ũndũmĩte. ³⁷ Nake Baba ũrĩa wandũmire nĩaheanĩte ũira ũngoniĩ we mwene. Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona ũrĩa atariĩ, ³⁸ o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩinĩ wanyu, tondũ mũtiĩtikĩtie ũrĩa aatũmire. ³⁹ Inyuĩ mũtuĩragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ũndũ wamo nĩmwĩgwatĩre muoyo wa tene. Maandĩko macio nĩmo moimbũraga ũhoro ũrĩa ũngoniĩ, ⁴⁰ no nĩmũregaga gũũka kũrĩ niĩ mũgĩe na muoyo.

⁴¹ “Niĩ ndiĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ, ⁴² no inyuĩ nĩndĩmũũ. Ngamenya atĩ inyuĩ mũtirĩ na wendo wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. ⁴³ Njũkĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Baba na mũtinjĩtikagĩra; no mũndũ ũngĩ angĩũka na rĩitwa rĩake mwene, nĩmũkũmwĩtikĩra. ⁴⁴ Mũngĩtikia atĩa angĩkorwo mwĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ, no mũticaragia ũgooci ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai o ũcio ũmwe?

⁴⁵ “No mũtigeciirie atĩ nĩngamũthitanga mbere ya Baba. Musa ũrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe mũmũthitangi. ⁴⁶ Korwo nĩmwĩtikĩtie Musa-rĩ, no mũnjĩtikie, nĩgũkorwo nĩ ũhoro wakwa aandĩkire. ⁴⁷ No kuona atĩ mũtiĩtikĩtie ũrĩa aandĩkire-rĩ, mũngĩgĩtikia atĩa ũrĩa njugaga?”

6

Jesũ Kũhũnia Andũ Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maũndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Iria rĩa Galili (na norĩo rĩitagwo Iria rĩa Tiberia),

² nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire andũ arĩa maarĩ arũaru. ³ Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩikara thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakĩo Giathĩ gĩa Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩrĩirie.

⁵ Rĩrĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũri we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?” ⁶ Oririe ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooĩ ũrĩa egwĩka.

⁷ Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenyũ!”

⁸ Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, ⁹ “Haha harĩ kahĩ karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkũigana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

¹⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩikara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. ¹¹ Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcookia ngaatho na akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũrĩa o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩika o ũguo na thamaki.

¹² Rĩrĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ūnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩũrĩre.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania, makĩiyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunjĩ cia mĩgate ĩrĩa ĩtano ya cairi, iria ciatigirio nĩ andũ acio maarĩkia kũrĩa.

¹⁴ Thuutha wa andũ kuona ciama iria Jesũ aaringĩte, makĩambĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũnabii ũrĩa ũgooka gũkũ thĩ.” ¹⁵ Nake Jesũ akĩmenya atĩ nĩmendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

¹⁶ Rĩrĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩikũrũka nginya iria-inĩ, ¹⁷ magĩtoonya marikabu, makĩringa iria marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ nduma, na Jesũ ndaathĩte kũrĩ o. ¹⁸ Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ tondũ wa rũhuho rũnene rũria rwahurutanaga. ¹⁹ Na hĩndĩ ĩrĩa maatwarĩthĩtie marikabu ta kilomita ithano kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. ²⁰ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩi; tigai gwĩtigĩra.” ²¹ Magĩtikĩra atoonye thĩinĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu ĩgĩkinya hũgũrũrũ-inĩ cia kũrĩa maathiiaga.

22 Mũthenya ũcio ũngĩ, kīrīndī kīrīa kīarī mūrīmo ũūrīa ũngĩ wa iria gīkīmenya atī no marikabu ĩmwe yarī ho, na atī Jesũ ndaamīngīrīte hamwe na arutwo ake no maathīte marī oiki. 23 No ningī gūgūka marikabu ingī ciumīte Tiberia ikīrūgama hakuhī na harīa andū maarīrīre mīgate thuutha wa Mwathani gūcookeria Ngai ngaatho. 24 Na rīrīa kīrīndī kīamenyire atī Jesũ kana arutwo ake gūtīrī warī ho, gīkīngīra marikabu icio, gīgīthī Kaperinaumu gūcaria Jesũ.

Jesũ nīwe Mūgate wa Muoyo

25 Rīrīa maamūkorire mūrīmo ũūrīa ũngĩ wa iria makīmūūria atīrī, “Rabii, ũkinyire gūkū rī?”

26 Nake Jesũ akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, inyuī mūtiranjaria nī ũndū wa ciama iria mūronire, no nī ũndū nīmūrārīre mīgate mūrahūūna. 27 Tigagai gūtangīkīra irio iria ithūkaga, no mwītangagei nī ũndū wa irio iria cia gūtūūra nginya muoyo-inī wa tene na tene, iria Mūrū wa Mūdū akaamūhe. Ũcio nīwe Ngai Ithe ahūūrīte mūhūūri wa gwītīkīrīka.”

28 Magīcooka makīmūūria atīrī, “Twagīrīrwo nī gwīka atīa nīgeetha tūrutage mawīra marīa Ngai endaga?”

29 Nake Jesũ akīmacookeria atīrī, “Wīra wa Ngai nī ũyū: nī mwītīkie ūrīa we atūmīte.”

30 Nī ũndū ũcio makīmūūria atīrī, “Nī ciama irīkū ũgūtūrīngīra tuone nīguo tūgwītīkie? Ũgwīka atīa?”

31 Maithe maitū ma tene maarīaga mana kūu werū-inī; o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: ‘Aamaheire mīgate kuuma igūrū marīe.’”*

32 Nake Jesũ akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ti Musa wamūheire mūgate kuuma igūrū, no nī Baba ūmūheaga mūgate ūrīa wa ma kuuma igūrū.

33 Nīgūkorwo mūgate wa Ngai nī ūrīa ūikūrūkaga kuuma igūrū akahe kīrīndī gīa thī muoyo wa tene na tene.”

34 Nao makīmūūria atīrī, “Mūthuuri ũyū, kuuma rīu tūheage mūgate ũcio.”

35 Nake Jesũ akiuga atīrī, “Niī nī niī mūgate wa muoyo. Mūdū ūrīa ūūkaga kūrī niī ndakahūūta o na rī, na ūrīa ũnjītīkītīe ndakanyoota o na rī. 36 No rīrī, o ta ūrīa ndīmwīrīte, nīmūnyonete, no mūtīrī mūretīkia. 37 Arīa othe Baba ahee nīmarīūkaga kūrī niī, na ūrīa wothe ũgooka kūrī niī ndikamūingata o na rī. 38 Nīgūkorwo ndīkūrūkīte kuuma igūrū njūke gwīka wendi wakwa niī mwene, no njūkīte gwīka wendi wa ūrīa wandūmire.

* **6:31** Ayahudi meciiragia atī Mesia oka nīangīamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarīaga marī werū-inī.

39 Naguo ūyū nīguo wendi wa ūrīa wandūmire, atī ndi-gaate o na ūmwe wa arīa othe aaheete, no ngaamariūkia mūthenya wa kūrigīrīria. 40 Nīgūkorwo wendi wa Baba nī atī ūrīa wothe wonete Mūriū na akamwītīkia nīakagīa na muoyo wa tene na tene, na nīngamūriūkia mūthenya wa kūrigīrīria.”

41 Ayahudi maigua ūguo makīambīrīria kūng’ong’ora nī ūndū wake tondū nīoigīte atīrī, “Nīi nī nīi mūgate ūrīa waikūrūkire kuuma igūrū.” 42 Makiuga atīrī, “Githī ūyū ti Jesū mūrū wa Jusufu, ūrīa ithe na nyina tūūi? Rīu angīhota atīa kuuga atī, ‘Nīi ndaikūrūkire kuuma igūrū?’”

43 Nake Jesū akīmeera atīrī, “Tigai kūng’ong’ora gatagatī-inī kanyu. 44 Gūtīrī mūdū ūngīūka kūrī nīi ataguucīrīrio nī Baba ūrīa wandūmire, na nīi nīngamūriūkia mūthenya wa kūrigīrīria. 45 Nī kwandīkītwo maandīko-inī ma Anabii atīrī, ‘Nao othe makaarutwo ūhorō nī Ngai.’ Nake ūrīa wothe ūthikagīrīria Baba na akeeruta ūhorō kuuma kūrī we, nīokaga kūrī nīi. 46 Gūtīrī mūdū ūrī ona Baba, tīga o ūrīa uumīte kūrī Ngai; we wiki nowe wonete Baba. 47 Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū ūrīa wītīkītie arī na muoyo wa tene na tene. 48 Nīi nī nīi mūgate wa muoyo. 49 Maithe manyu ma tene maarīaga mana marī werū-inī, na no maakuire. 50 No ūyū nīguo mūgate ūrīa ūikūrūkīte kuuma igūrū, ūrīa mūdū angīrīa na ndakue. 51 Nīi nī nīi mūgate ūrīa ūrī muoyo ūrīa waikūrūkire kuuma igūrū. Mūdū o wothe ūngīrīa mūgate ūyū, nīagatūūra tene na tene. Mūgate ūyū nī mwīrī wakwa ūrīa ngūheana nī ūndū wa muoyo wa andū a gūkū thī.”

52 Hīndī iyo nao Ayahudi makīambīrīria gūkararania mūno o ene, makoovania atīrī, “Mūdū ūyū angīhota atīa gūtūhe mwīrī wake tūrīe?”

53 Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtangīrīa mwīrī wa Mūrū wa Mūdū na mūnyue thakame yake, mūtīrī na muoyo thīinī wanyu. 54 Ūrīa wothe ūrīaga mwīrī wakwa na akanyua thakame yakwa arī na muoyo wa tene na tene, na nīngamūriūkia mūthenya wa kūrigīrīria. 55 Nīgūkorwo mwīrī wakwa nī irio kūna, nayo thakame yakwa nī kīndū gīa kūnyua kūna. 56 Ūrīa wothe ūrīaga mwīrī wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thīinī wakwa na nīi ngaikara thīinī wake. 57 O ta ūrīa Baba mūtūūra muoyo aandūmire na o ta ūrīa na nīi ndūūrāga muoyo nī ūndū wa Baba, noguo mūdū ūrīa ūndīaga agaatūūra muoyo nī ūndū wakwa. 58 Ūyū nīguo mūgate ūrīa waikūrūkire kuuma igūrū. Maithe manyu maarīire mana na nīmakuire, no ūrīa ūrīaga mūgate ūyū

egūtũūra tene na tene.”⁵⁹ Maũndũ macio aamaaririe rĩrĩa aarutanaga thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu.

Arutwo Aingĩ Gūtiganĩria Jesũ

⁶⁰ Arutwo ake aingĩ maigua ũguo makiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ ũrutani mũritũ mũno, nũũ ũngĩhota kũwĩtikĩra?”

⁶¹ Jesũ amenya atĩ arutwo ake nĩmang’ong’oraga nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Kaĩ ũhoru ũcio wamũrakaria? ⁶² Ī mũngĩkĩona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũrĩa aarĩ mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwĩrĩ ndũrĩ kĩene. Ciugo iria ndamwarĩria nĩ roho na nĩcio muoyo. ⁶⁴ No nĩ kũrĩ amwe anyu mataarĩ maretĩkia.” Nĩgũkorwo kuuma o kĩambĩrĩria Jesũ nĩooĩ arĩa matetikĩtie, na ũrĩa ũkaamũkunyaĩria. ⁶⁵ Agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩkĩo ndamwĩrire atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũũka kũrĩ nĩ atahotithĩtio nĩ Baba.”

⁶⁶ Kuuma hĩndĩ iyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacookire kũmũrũmĩrĩa.

⁶⁷ Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ, “O na inyuĩ kaĩ mũrenda gũthiĩ?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akĩmũcookeria, atĩrĩ, “Mwathani, tũngĩthiĩ kũrĩ ũ? Wee nĩwe ũrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nĩtwĩtikĩtie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi na eerĩ? No ũmwe wanyu nĩ ndaimono!” ⁷¹ (Aaragia ũhoru wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikariota, tondũ o na aakorwo aarĩ ũmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ amũkunyaĩre thuutha ũcio.)

7

Jesũ Gũthiĩ Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹ Thuutha ũcio, Jesũ nĩaceerangire Galili, nĩ ũndũ ndendaga gũthiĩ Judea tondũ Ayahudi akuo nĩmamũcaragia mamũũrage. ² No hĩndĩ ĩrĩa Gĩathĩ gĩa Ithũnũ* kĩa Ayahudi gĩakuhĩrĩrie-rĩ, ³ ariũ a nyina na Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo uume gũkũ ũthiĩ Judea, nĩguo arutwo aku mone ciamu iria ũringaga. ⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ũhithaga ũrĩa areeka. Na tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ, wĩonanie kũrĩ kĩrĩndĩ.” ⁵ Nĩgũkorwo o na ariũ a nyina matiamwĩtikĩtie.

* 7:2 Gĩathĩ gĩa Ithũnũ kĩamaririkanagia ũrĩa maatũũrĩte morũũraga werũ-inĩ, o hamwe na wega wa Ngai wa kũmakinyia Kaanani.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩtirĩ rĩrakinya; no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩrĩagĩrĩire. ⁷ Andũ a gũkũ thĩ matingĩmũthũura, no nĩ nĩmathũire tondũ nĩnyumbũraga atĩ ũrĩa mekaga nĩ ũũru. ⁸ Inyuĩ thiĩ Gĩathĩ-inĩ. Nĩ ndikwamba kwambata Gĩathĩ-inĩ kũ, nĩgũkorwo ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩtirĩ rĩrakinya.” ⁹ Na aarĩkia kuuga ũguo, agũikara kũ Galili.

¹⁰ No rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthiĩ Gĩathĩ-inĩ kũ, o nake agĩcooka agĩthiĩ, no ndaathiire akĩmenyekaga, no aathiire na hitho. ¹¹ Na rĩrĩ, kũ Gĩathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

¹² Kũ mũingĩ-inĩ guothe andũ nĩmaragia na mĩheehũ ũhoru wake. Amwe makoiga atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ mũndũ mweга.”

Nao arĩa angĩ makoiga atĩrĩ, “Aca, mũndũ ũcio nĩaheenagia andũ.” ¹³ No gũtirĩ mũndũ ũngĩaririe ũhoru wake akĩguagwo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi.

Jesũ Kũrutana Gĩathĩ-inĩ

¹⁴ Gĩathĩ gĩakinya gatagatĩ-rĩ, Jesũ akĩambata agĩthiĩ nja-inĩ cia hekarũ, akĩambĩrĩria kũrutana. ¹⁵ Nao Ayahudi makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aamenyeire maũndũ maya kũ, na ndathomete?”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrutani ũrĩa ndutanaga ti wakwa nĩ mwene. Uumaga kũrĩ ũrĩa wandũmire. ¹⁷ Mũndũ o wothe angĩenda gwĩka wendi wa Ngai, ũcio nĩarĩmenyaga kana ũrutani wakwa uumaga kũrĩ Ngai, kana njaragia ũhoru wakwa mwene. ¹⁸ Mũndũ ũrĩa waragia ũhoru wake we mwene eekaga ũguo nĩgeetha egoocithie we mwene, no ũrĩa ũrutaga wĩra nĩgeetha agoocithie ũrĩa ũmũtũmĩte nĩ mũndũ wa ma; gũtirĩ ũndũ wa maheeni ũmũkoniĩ. ¹⁹ Githĩ Musa ndaamũheire watho? No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũmenyagĩrĩra watho. Mũrageria kũnjũraga nĩkĩ?”

²⁰ Naguo mũingĩ wa andũ ũkĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ndaimono. Nũ ũrageria gũkũũraga?”

²¹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ndaaringire kĩama kĩmwe, na inyuĩ inyuothe mũkĩgega. ²² No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire ũhoru wa kũrua (o na gũtuĩka ũhoru ũcio ndwoimire kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ), inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ. ²³ Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ, mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mũndũ mũthenya wa Thabatũ? ²⁴ Tigai gũtuanagĩra ciira na ũrĩa mũndũ atariĩ, tuanagĩrai ciira na kĩhooto.”

Jesũ nĩwe Kristũ?

²⁵ Tondũ ũcio andũ amwe a kũu Jerusalemu makĩambĩrĩria kũũrania atĩrĩ, “Githĩ ũyũ tiwe mũndũ ũrĩa marageria kũũraga? ²⁶ Na rĩu araaria atekwĩhitha, na matirĩ ũndũ maramwĩra. Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ũyũ nĩwe Kristũ? ²⁷ No ithuĩ nĩtũũĩ kũrĩa mũndũ ũyũ oimĩte; rĩrĩa Kristũ agooka, gũtirĩ mũndũ ũkaamenya kũrĩa agaakorwo oimĩte.”

²⁸ Tondũ ũcio Jesũ, o akĩrutanaga kũu hekarũ-inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; “Ĩĩ nĩguo, nĩmũnjũũĩ, na mũkamenya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mũtimũũĩ, ²⁹ no niĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

³⁰ Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu. ³¹ O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtkia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakarĩnga ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?”

³² Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkonĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite.

³³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Niĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. ³⁴ Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

³⁵ Ayahudi makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthĩĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi egũthĩĩ kũrĩa andũ aitũ matũũraga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoru? ³⁶ Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũrĩa ngaakorwo mũtikahota gũkinya’?”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na ũrĩa warĩ mũnene wa Gĩathĩ kũu-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ niĩ anyue. ³⁸ ũrĩa wothe ũnjĩtĩkĩtie, thĩinĩ wake nĩkũriumaga njũũĩ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte.” ³⁹ Akĩaria ũguo aaragia ũhoru wa Roho, ũrĩa arĩa maamwĩtĩkĩtie makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ iyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagocithĩtio.

⁴⁰ Hĩndĩ irĩa andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii ũrĩa.”

⁴¹ Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? ⁴² Githĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ akoima

rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethilehemu itũũra rĩrĩa Daudi aatũũraga?" ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwitĩkia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, "Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?"

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, "Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta ũrĩa mũndũ ũcio aragia."

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, "Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenetie? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩtie? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooi watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi."

⁵⁰ Nikodemo, ũrĩa wathiite kũrĩ Jesũ mbere iyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ "Watho witũ nĩtuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthikĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũrĩa ekite?"

⁵² Nao makĩmũũria atĩrĩ, "O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoro, na nĩkũmenya atĩ mũnabii ndangiuma Galili."

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53-8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8

¹ No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. ² Na rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigiicĩirie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mũtumia wanyiiitwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, "Mũrutani, mũtumia ũyũ aanyiiitwo agĩtharia. ⁵ Thĩinĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?" ⁶ Maahũthagĩra kũũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthitangĩra.

No Jesũ akĩinamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara gĩake. ⁷ Na rĩrĩa maathire na mbere kũmũũria ũhoro ũcio, akĩinamũka, akĩmeera atĩrĩ, "Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũikĩria ihiga." ⁸ Agĩcooka akĩinamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩara.

⁹ Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mũtumia ũcio arũngĩ o hau. ¹⁰ Jesũ

akīinamūka, akīmūūria atīrī, “Mūtumia ūyū, agūthitangi marī ha? Hatirī o na ūmwe wao wagūtuīra?”

¹¹ Nake akīmūcookeria atīrī, “Mūthuuri ūyū, gūtirī o na ūmwe.”

Nake Jesū akiuga atīrī, “O na niī ndigūgūtuīra. Thiī, na ndūkanacooke kwīhia.”)

Ūira wa Jesū nī wa Ma

¹² Rīrīa Jesū aarīrie andū rīngī, akiuga atīrī, “Niī nī niī ūtheri wa thī. Ūrīa wothe ūnūmagīrīra ndarī hīndī arīthiiga na nduma, no arīgīaga na ūtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makīmūkararia, makīmwīra atīrī, “We ūraheana ūira waku wee mwene; ūira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesū agīcookia atīrī, “O na ingīruta ūira wakwa niī mwene-rī, ūira wakwa nī wa ma, nīgūkorwo nīnjūūī kūrīa ndoimire o na kūrīa ndīrathiī. No inyuī mūtiūī kūrīa nyumīte kana kūrīa ndīrathiī. ¹⁵ Inyuī mūtuanagīra ciira na ūmūdū; niī ndirī mūdū nduagīra ciira. ¹⁶ No o na ingītuanīra ciira-rī, itua rīakwa nīrīagīrīre, nīgūkorwo ndituanagīra ndī nyiki. No niī ndī na Baba, ūrīa wandūmire. ¹⁷ Thiīnī wa watho wanyu nī kwandīkītwo atī ūira wa andū eerī nī wa ma. ¹⁸ Niī ndīraruta ūira wakwa mwene; nake mūira wakwa ūcio ūngī nī Baba ūrīa wandūmire.”

¹⁹ Ningī makīmūūria atīrī, “Thoguo arī kū?”

Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Inyuī mūtinjūūī, o na Baba mūtimūūī. Korwo nīmūnjūūī, o na Baba nīmūngīmūūī.” ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akīrutana hekarū-inī hakahī na harīa mūhothi warutagīrwo. No gūtirī mūdū wamūnyīitire nī tondū ihinda rīake rītiarī ikinyu.

²¹ O rīngī Jesū akīmeera atīrī, “Nīngwīthīra, na inyuī nīmūkanjaria no mūgaakua mūrī o mehīa-inī manyu. Kūrīa ngūthī inyuī mūtingīhota gūūka.”

²² Ūhoro ūcio ūgītūma Ayahudi morie atīrī, “Kaī ekwīyūrāga? Hihi nīkīo aroiga atī, ‘Kūrīa ngūthī mūtingīhota gūūka?’”

²³ Nowe akīmeera atīrī, “Inyuī mūrī a gūkū thī, niī nyumīte Igūrū. ²⁴ Inyuī mūrī a thī-īno; no niī ndirī wa thī-īno. Ndamwīrīre atī mūgaakua mūrī o mehīa-inī manyu; mūngīrega gwītīkia ūrīa njugaga atī niī nī niī we, ti-itherū mūgaakua mūrī o mehīa-inī manyu.”

²⁵ Nao makīmūūria atīrī, “Wee nīwe ū.”

Nake Jesū akīmeera atīrī, “Niī nī niī o ūrīa ndūūrīte ndīmwīraga kuuma o kīambīrīria. ²⁶ Ndī na maūdū maingī ingiuga ma kūmūciirithia namo. No ūrīa

wandũmire nĩ mwĩhokeku, nago ũrĩa njiguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njũraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoro wa Ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ũrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njikaga ndĩrĩte, no njaragia o ũrĩa Baba andutĩte. ²⁹ Nake ũrĩa wandũmire arĩ hamwe na nĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njikaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtkia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesũ akĩra Ayahudi arĩa maamwĩtkĩtie atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. ³² Nĩ mũkaamenya ũhoro wa ma, nago ũhoro ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũra.”

³³ Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatuĩka ngombo cia mũndũ o na ũ. Ũngĩkiuga atĩa atĩ nĩtũgakũũro?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ o ma, mũndũ o wothe wĩhagia nĩ ngombo ya mehia. ³⁵ No rĩrĩ, ngombo ti ya gũtũura mũciĩ nginya tene no mũriũ wa mwene mũciĩ nĩ wa gũtũura mũciĩ nginya tene. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mũrũ wa Ngai angĩkamũkũura-rĩ, nĩmũgakũũro kũna. ³⁷ Nĩnjũũĩ mũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, no nĩmwĩharĩrie kũnjũraga, tondũ ũhoro wakwa ndũrĩ na ũikaro thĩinĩ wanyu. ³⁸ Nĩ ndĩramwĩra maũndũ marĩa nyonete harĩ Baba, na inyuĩ mwĩkaga maũndũ marĩa mũiguĩte kuuma kũrĩ ithe wanyu.”

³⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Iburahĩmu nĩwe ithe witũ.” Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ,

“Mũngĩrĩ ciana cia Iburahĩmu-rĩ, nĩ mũngũkaga maũndũ marĩa Iburahĩmu eekaga. ⁴⁰ ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, inyuĩ nĩmũtuĩte itua rĩa kũnjũraga, o nĩ mũndũ ũrĩa ũmũheete ũhoro ũrĩa wa ma, o ũrĩa ndaiguire kuuma kũrĩ Ngai. Ũguo tiguu Iburahĩmu eekaga. ⁴¹ Inyuĩ mũreka maũndũ marĩa ithe wanyu ekaga.”

Nao makĩmũkararia makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ ciana ciumanĩte na ũtharia. Ithuĩ tũrĩ na Baba ũmwe tu, na nĩwe Ngai.”

Ciana cia Mũcukani

⁴² Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngai angĩrĩ Ithe wanyu-rĩ, no mũnyende, nĩgũkorwo ndoimire kũrĩ Ngai, na rĩu ndĩ gũkũ. Ti nĩ mwene ndĩtũmĩte, no nĩwe wandũmire.

⁴³ Mũraga gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa ndĩroiga nĩkĩ? Tondũ mũtirahota kũmenya ũhoro ũrĩa ndĩraria. ⁴⁴ Inyuĩ mũrĩ

ciana cia ithe wanyu, Mũcukani, na mwendaga kũhingia merirĩria ma ithe wanyu. We aarĩ mũũragani kuuma o kĩaambĩrĩria. Ndathingataga ũhoro wa ma, nĩgũkorwo gũtirĩ ũhoro wa ma thĩinĩ wake. Rĩrĩa ekũheenania, aaragia rũthiomi rwake, tondũ we nĩ mũheenania, na nĩwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondũ njaragia ũhoro wa ma-rĩ, mũtinjĩtikagia. ⁴⁶ Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũngĩonania atĩ ndĩ mwĩhia? Angĩkorwo ndĩraria ũhoro wa ma-rĩ, mũregaga kũnjĩtikia nĩkĩ? ⁴⁷ Ūrĩa ũrĩ wa Ngai nĩaiguaga ũrĩa Ngai oigaga. Kĩrĩa kĩgiragia mũmũigwe nĩ tondũ mũtirĩ a Ngai.”

Uge wa Jesũ Igũrũ Rĩake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kuuga atĩ wee ũrĩ Mũsamaria na ũrĩ na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na ndaimono, no nĩndĩite Baba, no inyuĩ mũtindĩite. ⁵⁰ Ndirecarĩria ũgocci wakwa nĩ mwene, no nĩ harĩ na ũmwe ũrĩa ũũcaragia, na nĩwe mũtuanĩri ciira. ⁵¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothe angĩrũmia kiugo gĩaakwa, ndarĩ hĩndĩ akona gĩkuũ.”

⁵² Ayahudi maigua ũguo, makĩgũthũka makĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩtwamenya atĩ ũrĩ na ndaimono. Iburahĩmu nĩakuire o na anabii magĩkua, no wee ũroiga atĩ mũndũ o wothe angĩrũmia kiugo gĩaaku, ndagacama gĩkuũ. ⁵³ Wee ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Iburahĩmu? We nĩakuire o na anabii magĩkua. Kaĩ ũreciiria we ũrĩ ũ?”

⁵⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩĩgocca-rĩ, kwĩgocca gwakwa nĩ gwa tũhũ. Baba, ũrĩa muugaga atĩ nĩwe Ngai wanyu nĩwe ũngocithagia. ⁵⁵ O na gũtuĩka mũtimũũ, nĩ nĩndĩmũũ. Ingiuga atĩ ndimũũ, ingĩtuĩka wa maheeni ta inyuĩ, no nĩndĩmũũ na nĩnũmĩtie kiugo gĩaake. ⁵⁶ Ithe wanyu Iburahĩmu nĩakenaga atĩ nĩakona mũthenya wakwa; na nĩawonire na agĩcanjamũka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee o na ndũkinyĩtie mũaka mũrongo ĩtano, na ũkoiga atĩ nĩwonete Iburahĩmu!”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Iburahĩmu atanaciarwo, Nĩ ndũire!” ⁵⁹ Maigua ũguo makĩoya mahiga mamũhũũre namo nyuguto, no Jesũ akĩhitha, akiuma kũu hekarũ-inĩ.

9

Jesũ Kũhingũra Maitho ma Mũndũ Waciarĩtwo arĩ Mũtumumu

¹ Na rĩrĩa aathiiaga na njĩra-rĩ, akĩona mũndũ waciarĩtwo arĩ mũtumumu. ² Nao arutwo ake makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii,

nũũ wehirie, nĩ mũndũ ũyũ kana nĩ aciari ake, nĩgeetha aciarwo arĩ mūtumumu?”

³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ti mũndũ ũyũ kana aciari ake mehirie. No ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha wĩra wa Ngai wonanio mūtũũrĩre-inĩ wake. ⁴ Rĩrĩa rĩothe arĩ mũthenyārĩ, no nginya tũrute wĩra wa ũrĩa wandũmire. Ũtukũ nĩũrooka rĩrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũruta wĩra. ⁵ Rĩrĩa ndĩ gũkũ thĩ, nĩ niĩ ũtheri wa thĩ.”

⁶ Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩtua mata thĩ, akĩringia ndoro na mata macio, na akĩmĩhaka mũndũ ũcio maitho. ⁷ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũgethambe Karia-inĩ ga Siloamu” (narĩo rĩĩtwa Siloamu nĩ kuuga Gũtũmwō).^{*} Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthiĩ na agĩthamba, na agĩũka mũciĩ akĩonaga.

⁸ Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere ũyo akĩhooya ũteithio makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ ti ũrĩa ũraikaraga thĩ ahooyage ũteithio?” ⁹ Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

Nao arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Aca, no kũhaana amũhaana.”

Nowe agĩkĩrĩrĩria kuuga atĩrĩ, “Nĩ niĩ mũndũ ũcio.”

¹⁰ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Maitho maku makĩhingũkire atĩa?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa metaga Jesũ nĩwe ũringirie ndoro aahaka maitho, anjũra thiĩ ngeethambe Karia-inĩ ga Siloamu. Nĩ ũndũ ũcio ndathiĩ na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio arĩ ha?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Niĩ ndiũũ.”

Afarisai Gĩtuũria Ũhoro wa Kũhonio kwa Mūtumumu Ũcio

¹³ Nao magĩtwara mũndũ ũcio warĩ mūtumumu kũrĩ Afarisai. ¹⁴ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio Jesũ aaringirie ndoro na akĩhingũra maitho ma mũndũ ũcio warĩ wa Thabatũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai o nao makĩmũũria ũrĩa aahotete kuona. Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Aahakire ndoro maitho, na niĩ ndeethamba na rĩu nĩndĩrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai, nĩgũkorwo ndamenyagĩrĩra Thabatũ.”

No arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahota atĩa kũringa ciama ta ici?” Nĩ ũndũ ũcio makĩamũkana.

¹⁷ Mũthia-inĩ Afarisai acio makĩhũgũkĩra mũndũ ũcio warĩ mūtumumu, makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũkuuga atĩa ha ũhoro wake? Nĩwe araahingũrĩre maitho.”

^{*} 9:7 Karia gaka kaarĩ kamwe ka mĩako ya kũrehe maaĩ Jerusalemu, na gaakĩtwo nĩ Hezekia.

Nake mündũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

¹⁸ O na kũrĩ ũguo Ayahudi matiigana gwĩtĩkia ũhoro wa mündũ ũcio atĩ aarĩ mĩtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩrĩa maatũmanĩire aciari ake. ¹⁹ Makĩmooria atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mwana wanyu? Ũyũ nĩwe mũroiga aaciarirwo arĩ mĩtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

²⁰ Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũũ nĩ mwana witũ na tũũ aaciarirwo arĩ mĩtumumu. ²¹ No ũrĩa ahotete kuona, kana ũrĩa ũmũhingũrire maitho make, ithuĩ tũtũũ. Mũũriei nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩrĩa.” ²² Aciari ake moigire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, nĩgũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mündũ o wothe ũngiuga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. ²³ Nĩkĩo aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũũriei.”

²⁴ Magĩta mündũ ũcio warĩ mĩtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Goocithia Ngai. Nĩtũũ mündũ ũyũ nĩ mwĩhia.”

²⁵ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndiũũ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũũ ũndũ ũyũ ũmwe; ndĩraarĩ mĩtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

²⁶ Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamwĩra ũhoro o rĩu na inyuĩ mĩtinathikĩrĩa. Mũrenda kũigua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuĩka arutwo ake?”

²⁸ Nao makĩmũruma, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo wa mündũ ũyũ! Ithuĩ tũrĩ arutwo a Musa! ²⁹ Ithuĩ nĩtũũ atĩ Ngai nĩarĩrie Musa, no ha ũhoro wa mündũ ũyũrĩ, tũtũũ o na kũrĩa oimĩte.”

³⁰ Nake mündũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ mĩtiũũ kũrĩa oimĩte, na nĩwe ũhingũrire maitho. ³¹ Nĩtũũ atĩ Ngai ndathikagĩrĩa andũ ehia. Athikagĩrĩa mündũ ũrĩa ũrĩ na ũngai na ũrĩa wĩkaga wendi wake. ³² Gũtirĩ mündũ ũrĩ waigua ũhoro wa mündũ ũhingũrĩtwo maitho aciarĩtwo arĩ mĩtumumu. ³³ Korwo mündũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ũndũ angĩhota gwĩka.”

³⁴ Igũrũ rĩa ũhoro ũcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee wacia-rirwo ũrĩ na mehia. Ũngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!” Nao makĩmũũkania na kũu nja.

Ũtumumu wa Kĩroho

³⁵ Jesũ nĩaiguire atĩ nĩmaikĩtie mündũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwĩtĩkĩtie Mũrũ wa Mündũ?”

³⁶ Nake mündũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Mũthuari ũyũ, ũcio nĩwe ũ? Njĩra, nĩgeetha ndĩmwĩtĩkie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria nawe.”

³⁸ Nake mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetĩkia,” na akĩmũthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matũike atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonagarĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩithi na Rũũru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mũtunyani. ² Mũndũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’ondũ ciake. ³ Mũrangĩri nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩthikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩitwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũĩ mũgambo wake. ⁵ No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũũrĩra, tondũ itĩũĩ mũgambo wa mũgeni.” ⁶ Jesũ aahũthĩrire ngerekano ĩyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa aameeraga.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itiigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũrĩa wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũrĩa. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe nago kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega. Mũrĩithi ũrĩa mwega arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng’ondũ. ¹² Mũrĩithi wa mũcaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng’ondũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũĩ ĩgĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ ĩyo nayo njũũĩ ĩgatharĩkĩra rũũru, ĩkarũhurunja. ¹³ Mũndũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoro wa ng’ondũ.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega; nĩnjũũĩ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũĩ, ¹⁵ o ta ũrĩa Baba

anjũũĩ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng'onde. ¹⁶ Ndĩ na ng'onde ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩigathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũuru rũmwe, na mũriĩthi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtirĩ mũndũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Baba."

¹⁹ Maigua ciugo ici, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?"

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, "Ĩno ti mĩario ya mũndũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ĩhingũre maitho ma mũtumumu?"

Kwaga gwĩtĩkia kwa Ayahudi

²² Ningĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrigiicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, "Ūgũtũũra ũtũigĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha."

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩndĩmwĩrĩte, no mũtiĩtĩkagia. Ciama iria ningaga na rĩitwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no inyuĩ mũtiĩtĩkagia tondũ mũtirĩ ng'onde ciakwa. ²⁷ Ng'onde ciakwa nĩithikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũĩ, nacio nĩcinũmagĩrĩra. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe."

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Nĩndĩmuonetie ciama nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na mahiga nyuguto?"

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, "Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtuĩte Ngai na wee ũrĩ o mũndũ."

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Githĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, 'Ndoigire inyuĩ mũrĩ ngai'? ³⁵ Angĩkorwo aametire 'ngai', o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ o, (na Maandĩko matheru matingĩaga kũhingio) ³⁶ ĩ

mündũ ũrĩa Baba aamũrire arĩ wake kũna na akĩmũtũma gũkũ thĩ, ũhoro wake nĩ atĩa? Mũragĩthitanga nĩkĩ atĩ nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, 'Ndĩ Mũrũ wa Ngai'?³⁷ Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mũtikanjĩtikie. ³⁸ No o na ingĩka ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuĩka mũtinjĩtikĩtie, itĩkiai ciama icio, nĩguo mũmenye na mũtaũkĩrwo atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba." ³⁹ Na o rĩngĩ makĩgeria kũmũnyiita, nowe akĩihonokia kuuma moko-inĩ mao.

⁴⁰ Ningĩ Jesũ agĩcooka mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Joro-dani, harĩa Johana aabatithanagĩria matukũ-inĩ ma mbere. Agĩkara kũu, ⁴¹ nao andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we. Nao makiuga atĩrĩ, "O na gũtuĩka Johana ndarĩ kĩama aaringire, ũhoro ũrĩa wothe Johana oigire ũkonĩ mündũ ũyũ warĩ wa ma." ⁴² Na andũ aingĩ a kũu magĩũtikia Jesũ.

11

Gĩkuũ kĩa Lazaro

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mündũ wetagwo Lazaro, nake aarĩ mũrũaru. Aarĩ wa Bethania, itũura rĩa Mariamu na mwarĩ wa nyina Maritha. ² Mariamu ũyũ nowe waitĩrĩrie Mwathani maguta manungi wega na akĩmũgiria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Lazaro ũcio warĩ mũrũaru. ³ Nĩ ũndũ ũcio aarĩ acio a nyina magĩtũmanĩra Jesũ akeerwo atĩrĩ, "Mwathani, ũrĩa wendete nĩmũrũaru."

⁴ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, "Ndwari ĩno ndĩkũrĩkĩrĩra na gĩkuũ. Aca, nĩ ya kũgoocithia Ngai, nĩgeetha Mũrũ wa Ngai agoocithio nĩyo." ⁵ Jesũ nĩendete Maritha na mwarĩ wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kũigua atĩ Lazaro aarĩ mũrũaru-rĩ, aikarire kũu aarĩ mĩthenya ĩngĩ ĩrĩ.

⁷ Agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, "Nĩtũcookei Judea."

⁸ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "No rĩrĩ Rabi, o rĩu ica ikuhĩ Ayahudi marageragia gũkũhũura na mahiga nyuguto, na rĩu ũrenda gũcooka kuo?"

⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Githĩ mũthenya ti wa mathaa ikũmi na meerĩ? Mündũ ũrĩa ũthiiga mũthenya ndangĩhĩngwo, nĩgũkorwo onaga na ũtheri wa gũkũ thĩ. ¹⁰ Ahĩngagwo rĩrĩa egũthĩ ũtukũ, nĩ ũndũ ndarĩ na ũtheri."

¹¹ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, "Mũrata witũ Lazaro nĩakomete; no nĩngũthĩ kũu ngamũũkĩrie."

¹² Arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, "Mwathani, akorwo nĩ gũkoma akomete-rĩ, nĩekũhona." ¹³ Jesũ aaragia ũhoro wa gĩkuũ gĩake, no arutwo ake meciiragia aaragia ũhoro wa toro wa ndũire.

14 Nĩ ũndũ ũcio akĩmeera na njĩra igũtaũka, atĩrĩ, “Lazaro nĩmũkuũ, 15 no nĩ ũndũ wanyu nĩngenete nĩgũkorwo ndiraarĩ kuo, nĩgeetha mwĩtikie. No rĩrĩ, nĩtũthiĩ kũrĩ we.”

16 Nake Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha) akĩira arutwo arĩa angĩ atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ o na ithuĩ, tũgakuanĩre nake.”

Jesũ Kũmĩrĩria Aarĩ a Nyina na Lazaro

17 Jesũ aakinya-rĩ, agĩkora Lazaro nĩaniinĩte mĩthenya ĩna thĩinĩ wa mbĩrĩra. 18 Na rĩrĩ, itũũra rĩa Bethania rĩtiakinyĩtie kilomita ithatũ kuuma Jerusalemu, 19 nao Ayahudi aingĩ nĩmokĩte kũu kwa Maritha na Mariamu kũmomĩrĩria nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wa nyina wao. 20 Rĩrĩa Maritha aiguire atĩ Jesũ nĩarooka, akiuma, agĩthiĩ kũmũtũnga, no Mariamu agĩkara kũu mũciĩ.

21 Maritha akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani ũngĩraarĩ gũkũ-rĩ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire. 22 No rĩrĩ, nĩnjũũ atĩ o na rĩu Ngai nĩegũkũhe o kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya.”

23 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũguo nĩekũriũka.” Nake Maritha akĩmũcookeria atĩrĩ,

24 “Nĩnjũũ nĩakariũka hĩndĩ ya iriũkĩro mũthenya wa mũthia.”

25 Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ kũriũka na nĩ niĩ muoyo. Nake ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, o na aakua, nĩagatũũra muoyo; 26 nake ũrĩa wothe ũtũũraga muoyo na nĩanjĩtikĩtie, ndarĩ hĩndĩ agaakua. Wee nĩwĩtikĩtie ũguo?”

27 Nake Maritha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, nĩnjĩtikĩtie atĩ wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wĩritwo nĩagooka gũkũ thĩ.”

28 Nake aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka agĩthiĩ agĩita mwarĩ wa nyina Mariamu keheri-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.” 29 Rĩrĩa Mariamu aiguire ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthiĩ kũrĩ we. 30 Na hĩndĩ ĩyo Jesũ ndaakoretwo atonyete itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte. 31 Rĩrĩa Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba makĩmũũmĩrĩria monire ũrĩa okĩra na ihenya oimĩte nja, makĩmũrũmĩrĩra, magĩciiria atĩ aathiiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩrĩre ho.

32 Hĩndĩ ĩrĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire.”

33 Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩinĩ na agĩtangĩka ngoro. 34 Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũigĩte ha?”

Nao makīmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

³⁵ Jesũ akĩrĩra.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũrĩa aramwendete!”

³⁷ No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrire mĩtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgiria akue?”

Jesũ Kũriũkia Lazaro

³⁸ Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaite mũno, agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. ³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnungu nĩ ũndũ nĩaniĩte mĩthenya ĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrire atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. ⁴² Nĩnjũũĩ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigiicĩrio taama ũthiũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athiĩ.”

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩtkia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthiĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kũĩ tũreka? Onei ũrĩa mũndũ ũyũ araringa ciama nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athiĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtkia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwiitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũĩ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai

iria ciahurunjūkīte, nīgeetha acicookanīrīrie atūme ituīke kīndū kīmwe. ⁵³ nī ūndū ūcio kuuma mūthenya ūcio magīciirīra kūmūūraga.

⁵⁴ Nī ūndū ūcio Jesū ndaacookire gūthiī akīionithanagia kūrī Ayahudi. Handū ha ūguo, akīehera agīthiī kūndū kwarī hakuhī na werū, gatūūra geetagwo Efiraumu, agīikara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rīrīa Bathaka ya Ayahudi yakuhīrīrie, andū aingī makīambata kuuma matūūra-inī, magīthiī Jerusalemu nī ūndū wa igongona rīa gwītheria Bathaka itanakinya.

⁵⁶ Andū acio magīikara magīcaragia Jesū, na rīrīa maarūngiī nja ya hekarū, makīūrania atīrī, “Mūgwīciiria atīa? Kaī hihī ategūūka Gīathī-inī?” ⁵⁷ No athīnjīri-Ngai arīa anene na Afarisai nīmarutīte watho atī mūndū o wothe ūngīamenyire harīa Jesū aarī, amarehere ūhorō nīgeetha mamūnyiite.

12

Jesū Kūhakwo Maguta arī Bethania

¹ Mīthenya itandatū mbere ya Gīathī kīa Bathaka gūkinya, Jesū agīthiī Bethania, kūrīa Lazaro ūrīa aariūkītie aatūūraga. ² Nī kwarugirwo irio cia hwaī-inī nī ūndū wa Jesū. Maritha nīwe watungataga, nake Lazaro aarī ūmwe wa arīa maikarīte metha-inī na Jesū. ³ Nake Mariamu akīoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mūno, akīhaka Jesū magūrū, agīcooka akīmūgīria na njuīrī yake.* Nayo nyūmba ikīiyūra mūtaraīko mwega wa maguta macio.

⁴ No mūrutwo ūmwe wa Jesū wetagwo Judasi Isikariota, ūrīa wacookire kūmūkunanīra, akīregana na ūndū ūcio, akiuga atīrī, ⁵ “Nīkī kīragirīrie maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athīni? Nīmaraiganīte mūcaara wa mwaka mūgīma.” ⁶ Ndoigire ūguo nī ūndū wa gūcaīra athīni, no oigire ūguo nī ūndū aarī mūici, tondū nīwe wakuuaga mūhuko wa mbeeca, na nīaiyaga imwe akahūthīra we mwene.

⁷ Nake Jesū agīcookia atīrī, “Tiganai nake, araigīte maguta macio nī ūndū wa mūthenya ūrīa ngaathikwo.

⁸ Athīni mūrī nao hīndī ciothe, no nī mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe.”

⁹ Ihīnda-inī o rīu gīkundi kīnene kīa Ayahudi gīkīmenya atī Jesū aarī kūu na gīgīūka, na gītiokire nī ūndū wa Jesū tu, no ningī nīgeetha kīone o na Lazaro ūcio aariūkītie

* **12:3** Mariamu nīonanīrie wendo mūnene nī ūndū wa gūtīrīria Jesū maguta macio nyarīrī, na kūmūhuura na njuīrī ciake.

kuuma kūrī arīa akuū. ¹⁰ Nī ūndū ūcio athīnjīri-Ngai arīa anene magīthugunda kūrāga Lazaro o nake, ¹¹ nīgūkorwo nī ūndū wake Ayahudi aingī nīmathiiga kūrī Jesū na makamwītīkia.

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹² Mūthenya ūcio ūngī andū aingī arīa mokīte nī ūndū wa Gīathī kīu[†] makīgua atī Jesū aarī njīra-inī agīthī Jerusalemu. ¹³ Magīkuua mīkīndū,[‡] magīthīi namo kūmūtūnga, makīanagīrīra atīrī, “Hosana!”

“Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūgūūka na rītwa rīa Mwathani!”

“Kūrathimwo-rī, nī Mūthamaki wa Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesū akīona njaū ya ndigiri, akīmīkarīra, o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī,

¹⁵ “Tiga gwītīgīra, wee Mwarī wa Zayuni; ta rora, mūthamaki waku nīarooka, aikarīre njaū ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matiambīte gūtaūkīrwo nī gītūmi kīa maūdū macio. No Jesū aarīkia kūgoocithio nīguo maataūkīrwo atī maūdū macio maandīkītwo nī ūndū wake, na atī ūguo noguo maamwīkīte.

¹⁷ Nakīo gīkundi kīa andū kīrīa kīarī nake rīrīa e-e-tire Lazaro oime mbīrīra-inī na akīmūrīūkia kuuma kūrī arīa akuū gīgīthīi na mbere kūmemerekia ūhorō ūcio.

¹⁸ Andū aingī magīūka gūtūnga Jesū nī ūndū nīmaiguīte atī nīaringīte kīama kīu. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Afarisai makīrāna atīrī, “Ta kīonei tūtīrī ūndū tūreeka. Onei ūrīa andū othe mamūrūmīrīre!”

Jesū Kūratha Ūhorō wa Gīkuū Gīake

²⁰ Na rīrī, nī kwarī na Ayunani gatagatī-inī ka arīa maathīte gūthathaiya Ngai Gīathī-inī kīu. ²¹ Nao magīūka kūrī Filipu, ūrīa woimīte itūūra rīa Bethisaida kūu Galili, marī na ihooya, makīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, no twende kuona Jesū.” ²² Nake Filipu agīthīi akīra Anderea ūhorō ūcio, nao eerī magīthīi makīra Jesū.

²³ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ihinda nīrīkinyu Mūrū wa Mūdū agoocithio. ²⁴ Ngūmwīra atīrī na ma, tiga hīndī ya ngano yambire kūgūa tūri-inī ikue-rī, itūūrāga īrī iiki. No īngīkua, nīciarāga maciaro maingī. ²⁵ Mūdū ūrīa wendete muoyo wake nīakoarwo nīguo, na mūdū ūrīa

[†] 12:12 Andū aingī mūno nīmookaga gūkūngūira Gīathī kīa Bathaka. [‡] 12:13 Mīkīndū yatūmagīrwo gūkūngūira ūhootani.

ũthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ, nĩakaũtũũria nginya muoyo wa tene na tene. ²⁶ Ūrĩa wotho ūndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre, nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo ho. Ūrĩa ūndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtũaga.

²⁷ “Rĩu ngoro yakwa nĩratangĩka, na niĩ ngũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩrĩ’? Aca, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩrĩ. ²⁸ Baba, goocithia rĩtwa rĩaku!”

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkiuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩtie na no ngũrĩgoocithia o rĩngĩ.” ²⁹ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩgua ũguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ũcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩria.

³⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ũcio ndũnaaria nĩ ūndũ wakwa, no waria nĩ ūndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtũirwo ciira; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. ³² No niĩ ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ niĩ.” ³³ Oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gĩkundi kũu gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũũra tene na tene, nĩ ūndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ’? Ūcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thiagai rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ ūrĩa ũthiiga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathiĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtuĩke ciana cia ũtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agĩthĩra.

Ayahudi gũthĩ na Mbere na kwaga Gwĩtĩkia

³⁷ O na thuutha wa Jesũ kũringa ciana icio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtĩkia. ³⁸ Ūndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ūrĩa mũnabii kĩrĩa kũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩrio ũ?”

³⁹ Nĩ ūndũ ũcio matingĩetĩkirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatũite atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na niĩ ndĩmahonie.”

⁴¹ Isaia oigire ũguo nĩ ũndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoru wake.

⁴² No o na gũtariĩ o ũguo, aingĩ o na gatagati ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtikirie. No nĩ ũndũ wa Afarisai, matingĩoimbũrire wĩtikio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcooka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtikĩtie, to nĩ nyiki etĩkĩtie, no etĩkĩtie o na ũrĩa wandũmire. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtikĩtie ũngũkara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoru wakwa no akaaga kũũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtikĩra ciugo ciakwa; kiugo kũ ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiaririe ndĩrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. ⁵⁰ Nĩnjũũ atĩ rĩathani rĩake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa Baba anjĩrĩte njarie.”

13

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda rĩake rĩa kuuma gũkũ thĩ athĩ kũrĩ Ithe nĩriakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro.

² Na rĩrĩa maarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarĩkĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkunyaĩra Jesũ, ³ Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai; ⁴ nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma hau maarĩagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya taurũ, akĩioha njohero. ⁵ Thuutha wa ũguo, agĩitĩrĩra maaĩ kĩaĩ-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ ĩyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũũthambia nyarĩrĩ?”

⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũrĩa ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hĩndĩ ũngũthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgĩa ngwatanĩro na nĩ.”

⁹ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ndũgaathambie o nyarĩrĩ ciiki, no gũthambie moko o na mũtwe!”

¹⁰ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ wĩthambĩte mwĩrĩ abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake wothe nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na gũtuĩka ti inyuothe.”

¹¹ Nĩgũkorwo nĩamenyete ũrĩa ũkaamũkunyaĩra, na nĩkĩo oigire atĩ ti othe maarĩ atheru.

¹² Aarĩkia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩĩhumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte. Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka? ¹³ Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩ, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁵ Nĩndamuonia kĩonereria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. ¹⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mwathi wayo, kana mũtũmwo agakĩra ũrĩa ũmũtũmĩte. ¹⁷ Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoru wa Gũkunyaĩrwo Gwake

¹⁸ “Ndiraaria ũhoru wanyu inyuothe; nĩnjũũĩ arĩa thuurĩte. No ũhoru ũyũ nĩ wa kũhingia maandĩko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩngarũrũkĩte.’

¹⁹ “Ndiramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa marĩkĩka mũrĩnjĩtĩkia atĩ nĩ nĩ nĩ we. ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothe wamũkagĩra mũndũ ũrĩa ndũmĩte nĩ nĩ mwene aamũkagĩra; na ũrĩa wothe ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũrĩa wandũmire.”

²¹ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akĩumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyaĩra.”

²² Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoru wake. ²³ Ũmwe wao, mũrutwo ũrĩa Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. ²⁴ Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoru wa ũ.”

²⁵ Nake mũrutwo ũcio, agĩtiirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoru wake?”

²⁶ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarĩkia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi

Isikariota mūrū wa Simoni. ²⁷ Judasi aarīkia kūrīa mūgate ūcio, Mūcukani akīmūingīra.

Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Ūrīa ūkiriī gwīka-rī, īka narua.” ²⁸ No gūtīrī o na ūmwe warī metha-inī wataūkīrwo nī gītūmi kīa Jesū kūmwīra ūguo. ²⁹ Na tondū Judasi nīwe waigaga mbeeca-rī, amwe magīciiria Jesū aamwīraga agūre kīrīa kīabataranītie nī ūndū wa Gīathī, kana aheane kīndū nī ūndū wa arīa athīini. ³⁰ Nake Judasi aarīkia kwamūkīra mūgate ūcio, akiuma nja. Na kwarī ūtukū.

Jesū Kūratha atī Petero Nīekūmūkaana

³¹ Na Judasi aarīkia gūthīi, Jesū akiuga atīrī, “Rīu Mūrū wa Mūndū nīagoocithītio, nake Ngai nīagoocithītio arī thīini wake. ³² Angīkorwo Ngai nīagoocithītio thīini wake, Ngai nīekūgoocithia Mūriū arī thīini wake mwene, na amūgoocithie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngūkorwo na inyuī o gwa kahinda kanini. Nīmūkanjaria, na o ta ūrīa ndeerire Ayahudi, no taguo ngūmwīra: Kūrīa ndīrathiī, inyuī mūtingīhota gūūka.

³⁴ “Ngūmūhe rīathani rīerū: Endanagai mūndū na ūrīa ūngī. O ta ūrīa ndīmwendete, o na inyuī no nginya mwendanage mūndū na ūrīa ūngī. ³⁵ Ūndū ūyū nīguo ūrīmenyithagia andū othe atī mūrī arutwo akwa, mūngīendana mūndū na ūrīa ūngī.”

³⁶ Simoni Petero akīmūūria atīrī, “Mwathani nī kū ūgūthīi?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Kūrīa ngūthīi, mūtingīhota kūnūmīrīra rīu, no nīmūrīnūmīrīra thuutha-inī.”

³⁷ Petero akīmūūria atīrī, “Mwathani nī kī kīngīgīria ngūrūmīrīre rīu? Nī nīngūruta muoyo wakwa nī ūndū waku.”

³⁸ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Atī no ūrute muoyo waku nī ūndū wakwa? Ngūkwīra atīrī na ma, ngūkū ītanakūga, nīūrīngaana maita matatū!

14

Jesū Kūūmīrīria Arutwo Ake

¹ “Mūtīgatangīke ngoro, mwīhokey Ngai; o na nī mūnjīhokey. ² Thīini wa nyūmba ya Baba kūrī na ciikaro nyingī; gūtangīrī ūguo ingīrī kūmwīra. Nīngūthīi kuo kūmūthondekera handū. ³ Na ndathiī na ndamūthondekera handū-rī, nīngacooka ndīmūgīre nīgeetha o na inyuī mūkoragwo harīa ndī. ⁴ Njīra ya kūrīa ndīrathiī inyuī nīmūmīūi.”

Jesũ Nĩwe Njĩra ya Gũthiĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtiũĩ kũrĩa ũgũthiĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ njĩra, na nĩ niĩ ũhoro ũrĩa wa ma, na nĩ niĩ muoyo. Gũtirĩ mũndũ ũkinyaga kũrĩ Baba atagereire harĩ niĩ. ⁷ Korwo nĩmũũmenyete kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũĩ na nĩ mũmuonete!”

⁸ Filipu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra.”

⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Filipu, ndũrĩ wamenya o na thuutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu ũguo? Mũndũ ũrĩa wothe ũnyonete nĩonete Baba. Ũngĩkiuga atĩa atĩ, “Tuonie Baba’? ¹⁰ Kaĩ ũtetĩkĩtie atĩ niĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa? Ciugo iria ndĩmwĩraga ti ciakwa niĩ mwene; no Baba ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. ¹¹ Njĩtikiai rĩrĩa nguuga atĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, nake Baba arĩ thĩinĩ wakwa; kana mũgũĩtkie nĩ ũndũ wa ũira wa ciana iria ningaga. ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, nĩarĩkaga maũndũ marĩa njĩkaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ macio, tondũ ndĩrathiĩ kũrĩ Baba. ¹³ Na ũrĩa wothe mũkahooya, nĩngawĩka thĩinĩ wa rĩtwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya ũndũ o wothe thĩinĩ wa rĩtwa rĩakwa, nĩndĩrĩwĩkaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũrĩathĩkagĩra ũrĩa ndĩmwathĩte. ¹⁶ Na niĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ nginya tene, ¹⁷ nake nĩwe Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ matingĩmwĩtikĩra tondũ matimuonaga na matimũũĩ. No inyuĩ nĩmũmũĩ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩinĩ wanyu. ¹⁸ Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũũka kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndĩgũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũura muoyo. ²⁰ Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ niĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩinĩ wakwa, na niĩ ndĩ thĩinĩ wanyu. ²¹ ũrĩa wothe ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩarĩendagwo nĩ Baba, o na niĩ nĩndĩmwendaga na ndĩionithanagie kũrĩ we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kĩĩ gĩgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?”

23 Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyendete nĩariathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrĩũkaga kũrĩ we tũtũũranagie nake. 24 Ūrĩa ũtanyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ũrĩa wandũmire.

25 “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. 26 No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũrĩa Baba agaatumã thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe na amũririkanie ũrĩa wothe ndĩmwĩrite. 27 Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndikũmũhe thayũ ta ũrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

28 “Inyuĩ nĩmwaiguire ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ mũnene kũrĩ nĩ. 29 Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu matanekĩka nĩgeetha rĩrĩa magekĩka mũgeetĩkia. 30 Ndikũmwarĩria ũhoru ũyũ ihinda iraaaya, nĩgũkorwo mũnene wa gũkũ thĩ nĩarooka. We ndarĩ na hinya wa kũnjatha, 31 no andũ a gũkũ thĩ no nginya mamenye atĩ nĩnyendete Baba, na atĩ njĩkaga o ũrĩa Baba anjathĩte.

“Ūkai rĩu; nĩtũthĩi.

15

Mũthabibũ na Honge

1 “Nĩ nĩ nĩ mũthabibũ ũrĩa wa ma nake Baba nĩwe mũrĩmĩri. 2 Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩnĩ wakwa rũtaciara nĩarũtemaga akarweheria. Naruo rũhonge o ruothe rũrĩa rũciaraga nĩarũceehaga nĩguo rũciare maciaro maingĩ makĩria. 3 Inyuĩ o na rĩu mũrĩ atheru nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa ndĩmũheete. 4 Ikaragai thĩnĩ wakwa na nĩ nĩndĩrĩkaraga thĩnĩ wanyu. Gũtirĩ rũhonge rũngĩciara maciaro rũrĩ rwiki; no nginya rũikare thĩnĩ wa mũthabibũ. O na inyuĩ mũtingĩciara maciaro mũtangũikara thĩnĩ wakwa.

5 “Nĩ nĩ mũthabibũ, na inyuĩ mũrĩ honge. Mũndũ angũikara thĩnĩ wakwa na nĩ njikare thĩnĩ wake, nĩarĩciaraga maciaro maingĩ; tondũ mũtarĩ hamwe na nĩ mũtirĩ ũndũ mũngĩhota gwĩka. 6 Mũndũ o wothe angĩaga gũikara thĩnĩ wakwa-rĩ, atarĩ o ta rũhonge rũrĩa rũteagwo rũkooma; hongecio nĩkũnganio ciũnganagio, igaikio mwaki-inĩ ikahĩa. 7 Mũngũikara thĩnĩ wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thĩnĩ wanyu, hooyai o kĩrĩa gĩothe mũngĩenda, na nĩmũkũheo kĩo. 8 ũndũ ũrĩa ũngĩgocithia

Baba nĩ atĩ, mũciarage maciaro maingĩ nĩguo mwĩonanie mũrĩ arutwo akwa.

⁹ “O ta ũrĩa Baba anyendete, ũguo noguo na nĩ ndĩmwendete. Rĩu-rĩ, ikaragai o wendo-inĩ wakwa. ¹⁰ Mũngĩathĩkĩra maathani makwa-rĩ, nĩmũrĩkaraga wendo-inĩ wakwa o ta ũrĩa nĩ njathĩkĩire maathani ma Baba na ngaikara wendo-inĩ wake. ¹¹ Ndamwĩra maũndũ macio nĩguo gĩkeno gĩakwa kĩgĩe thĩinĩ wanyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre. ¹² Rĩathani rĩakwa nĩ rĩrĩ: Endanagai inyuĩ ene, o ta ũrĩa nĩ ndĩmwendete. ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wendo mũnene kũrĩ ũyũ, atĩ mũndũ no arute muoyo wake nĩ ũndũ wa arata ake. ¹⁴ Inyuĩ mũrĩ arata akwa, mũngũka ũrĩa ndĩmwathĩte. ¹⁵ Ndigũcooka kũmwĩta ndungata, tondũ ndungata ndĩmenyaga ũrĩa mũmĩathi areeka; no inyuĩ ndĩmwĩtĩte arata nĩgũkorwo maũndũ marĩa mothe ndĩrutĩte kuuma kũrĩ Baba nĩndĩmũmenyithĩte. ¹⁶ Ti inyuĩ mwathuurire, no nĩ nĩ ndamũthuurire, na ngĩmwamũra mũthĩ mũgaciare maciaro, namo maciaro macio matũũre. Nake Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkahooya thĩinĩ wa rĩtwa rĩakwa. ¹⁷ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩakwa: Endanagai.

Andũ a Thĩ Gũthũũra Arutwo

¹⁸ “Andũ a thĩ mangĩmũthũũra, menyai atĩ nĩ nĩ maambire gũthũũra. ¹⁹ Korwo mũrĩ a gũkũ thĩ, andũ a thĩ no mamwende ta mũrĩ ao. No rĩrĩ, inyuĩ mũtirĩ a gũkũ thĩ, no nĩndĩmũthuurĩte kuuma kũrĩ andũ a thĩ. Nĩkĩo andũ a thĩ mamũthũire. ²⁰ Ririkanai ũhoru ũrĩa ndamwĩrĩre atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mũmĩathi.’ Angĩkorwo nĩ nĩmanyariirire, o na inyuĩ nĩmakamũnyarira. Angĩkorwo nĩmathĩkĩire ũrutani wakwa o na wanyu nĩmakawathĩkĩra. ²¹ Nao makaamwĩka ũguo nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa, nĩgũkorwo matiũ ũrĩa wandũmire.

²² “Korwo ndiokire ngĩmahe ũhoru, matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu matĩrĩ na kĩgwatio nĩ ũndũ wa mehia mao. ²³ Mũndũ ũrĩa ũũthũũrĩte, nĩathũũire Baba o nake. ²⁴ Korwo ndĩkĩte gatagatĩ-inĩ kao maũndũ marĩa matarĩ mekwo nĩ mũndũ ũngĩ matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu nĩmonete ciama ici, no no maathũire na magathũũra Baba. ²⁵ No nĩgeetha kũhingio ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wao atĩrĩ, ‘Nĩmathũũrĩre hatarĩ gĩtũmi.’

²⁶ “Hĩndĩ ĩrĩa Mũteithia agooka, ũrĩa ngaamũtũmĩra kuuma kũrĩ Baba, na nĩwe Roho wa ma ũrĩa uumaga kũrĩ Baba, we nĩakaheana ũira wakwa. ²⁷ Na o na inyuĩ no nginya mũkaaruta ũira, tondũ mũtũũrĩte na nĩ kuuma o kĩambĩrĩria.

16

¹ “Ndamwīra maūndū macio mothe nīgeetha mūtikanāe gūtiganīria wītīkio. ² Nīmakamūingata thunagogi-inī; na ūhorō wa ma nī atī, kūrī hīndī īgūūka rīrīa mūndū o wothe ūkaamūūrāga ageciirāgia atī nī Ngai arātun-gatīra. ³ Mageekaga maūndū macio nī ūndū matimenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwīra maūndū macio nīgeetha hīndī īyo yakinya mūkaaririkana atī nīndamwīrīte. Ndamwīrīre maūndū macio kīambīrīria-inī tondū ndaarī hamwe na inyuī.

Wīra wa Roho Mūtheru

⁵ “Rīu nīngūthīī kūrī ūrīa wandūmire. No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūranjūūrīa atīrī, ‘Ūrathīī kū?’ ⁶ Mwaiyūrwo nī kīeha nī tondū nīndamwīra maūndū macio. ⁷ No ngūmwīra atīrī na ma, nī kwagīrīire nīī thīī nī ūndū wanyu. Tondū ndaaga gūthīī, Mūteithia ndagooka kūrī inyuī. No ndaathīī, nīngamūtūma oke kūrī inyuī. ⁸ Nake oka, nīakāiguithia andū a gūkū thī ūrīa mahītītie ūhorō-inī wa mehīa, na ūhorō-inī wa ūthingu, o na ūhorō-inī wa ciira: ⁹ Nīmahītītie ūhorō-inī wa mehīa, nīgūkorwo andū mat-injītīkītīe; ¹⁰ nīmahītītie ūhorō-inī wa ūthingu, nīgūkorwo ndīrathīī kūrī Baba kūrīa mūtangīcooka kūnyona; ¹¹ na nīmahītītie ūhorō-inī wa ciira tondū mūnene wa gūkū thī nīarīkītīe gūtuīrwo ciira.

¹² “Ndī na maūndū mangī maingī ma kūmwīra, makīria ya marīa mūngīhota kūmīrīria rīu. ¹³ No rīrī, Roho Mūtheru ūcio wa ma oka, nīakamūtongoria ūhorō-inī ūrīa wa ma wothe. Ndakaarāgia ūhorō wake mwene; akaarāgia ūhorō wa maūndū marīa aigūite, ningī nīakamwīra ūhorō wa maūndū marīa magooka thuutha. ¹⁴ Nīakangoocithia nīgūkorwo nīakamūmenyithia ūhorō wakwa ūrīa arūtīte kuuma kūrī nīī. ¹⁵ Maūndū mothe ma Baba nī makwa. Nīkīo ndamwīra atī Roho nīakamūmenyithia ūhorō wakwa ūrīa arūtīte kuuma kūrī nīī, mūūmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mūtīkūnyona rīngī na ningī thuutha wa kahinda kanini nīmūkūnyona.”

Kīeha kīa Arutwo nī Gīgūtuīka Gīkeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makīūrania atīrī, “Arenda kuuga atīa rīrīa aroiga atī, ‘Thuutha wa kahinda kanini mūtīkūnyona rīngī na ningī atī thuutha wa kahinda kanini nīmūkūnyona’, ningī atī ‘Tondū ndīrathīī kūrī Baba?’” ¹⁸ Magīthīī na mbere kūūrania atīrī, “Arenda kuuga atīa rīrīa aroiga atī, ‘Kahinda kanini?’ Ithūī tūtīramenya ūrīa aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũrorania ũrĩa ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’?” ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcakaerĩrĩa andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyitwo nĩ kĩahe, no kĩahe, kĩanyu nĩgĩkagarũrũka gĩtuĩke gĩkeno. ²¹ Mũndũ-wa-nja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩahe, no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kĩu. ²³ Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũũria ũndũ o na ũrĩkũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩrĩa gĩothe mũkaahooya thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. ²⁴ Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre.

²⁵ “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩrĩa itagacooka kũmwarĩria na nĩjira iyo, no ngaamwĩraga ũhoro wa Baba itekũhithĩrĩra. ²⁶ Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũnyendete, na nĩmwĩtikĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. ²⁸ Nĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

²⁹ Hĩndĩ iyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩuratũhe ũhoro wega, ũtekwaria na ngerekano. ³⁰ Rĩu nĩtwamenya atĩ wee nĩũũĩ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrĩkũ akũũrie ciũria. Ũhoro ũcio nĩwatũma twĩtikie atĩ woimĩte kũrĩ Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia!
³² No hĩndĩ nĩiroka, na nĩnginyu, rĩrĩa mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba arĩ hamwe na nĩ.

³³ “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩe na thayũ thĩnĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga thĩina. No ũmĩrĩriai! Nĩ nĩndooretie thĩ.”

17

Jesũ Kwĩhoera

¹ Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho akĩrorra na igũrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Gocithia Mũrũguo, nĩguo nake Mũrũguo akũgocithie. ² Nĩgũkorwo nĩũmũheete ũhoti wa gwatha andũ othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amaha muoyo wa tene na tene. ³ Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũrĩa wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũrĩa ũtũmĩte. ⁴ Nĩngũgocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũrĩa waheire ndute. ⁵ Na rĩu Baba, ngoocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũrĩa ndaarĩ nago hamwe nawe o mbere thĩ itaanagĩa.

Jesũ Kũhoera Arutwo ake

⁶ “Nĩnguũrĩirie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩitwa rĩaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkĩĩhe o, nao nĩmathĩkiire kiugo gĩaku. ⁷ Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ wee. ⁸ Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩtikĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtikĩra atĩ wee nĩwe wandũmire. ⁹ Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. ¹⁰ Kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku, na kĩrĩa gĩothe ũrĩ nakĩo nĩ gĩakwa. Nago ũgooci nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. ¹¹ Ndigũikara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magitĩre na ũhoti wa rĩitwa rĩaku, rĩitwa rĩrĩa waheire, nĩgeetha matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe. ¹² Rĩrĩa ndĩraarĩ nao, nĩndĩramagitagĩra na ngamamenyerera na rĩitwa rĩu waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tiga ũrĩa wathĩrĩirwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

¹³ “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno gĩakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna thĩnĩ wao. ¹⁴ Nĩndĩmaheete kiugo gĩaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũura, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũrĩa nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. ¹⁵ Ihooya rĩakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ¹⁶ O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na nĩ itarĩ wakuo. ¹⁷ Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũrĩa wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. ¹⁸ O ta ũrĩa wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. ¹⁹ Ndĩtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoru ũrĩa wa ma.

Jesũ Kũhoera Etĩkia othe

²⁰ “Nĩngĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndirahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtikĩra nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya aya, ²¹ nĩguo othe matuĩke ũmwe Baba, o ta ũrĩa we ũrĩ thĩnĩ wakwa na nĩ ndĩ thĩnĩ waku. O nao marogĩa thĩnĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metĩkie atĩ nĩwe

ündümīte. ²² Nīndīmaheete riiri ūrīa waheire, nīguo matuīke ūmwe o ta ūrīa ithuī tūrī ūmwe, ²³ nīī ndī thīinī wao, nawe ūrī thīinī wakwa. Marotuīka ūmwe kūna, nīgeetha andū a gūkū thī mamenye atī nīwe wandūmire, na atī nīūmendete o ta ūrīa ūnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arīa ūūheete makorwo na nīī harīa ndī na mone riiri wakwa, riiri ūrīa ūūheete nī ūndū nīwanyendete thī itanombwo.

²⁵ “Baba Mūthingu, o na gūtuīka andū a gūkū thī matikūū-rī, nīī nīngūū, nao nī moī atī nīwe ūndümīte.

²⁶ Nīngūmenyithanītie kūrī o, na nīngūkīrīrīria gūkūmenyithania, nīgeetha wendani ūrīa ūnyendete nago ūikarage thīinī wao na nīguo o na nīī mwene ngoragwo thīinī wao.”

18

Jesū Kūnyitwo

¹ Jesū aarīkia kūhooya, agīthī arī na arutwo ake, makīringa mūkuru wa Karūū ga Kidironi. Mūrīmo ūcio ūngī nī haarī na mūgūnda wa mitamaiyū, agītoonya ho na arutwo ake.

² Na rīrī, Judasi, ūrīa wamūkunyañire, nīooī handū hau, nī ūndū Jesū nīacemanagīria ho kaingī na arutwo ake. ³ Nī ūndū ūcio Judasi agīthī hau mūgūnda-inī ūcio, atongoretie mbūtū ya thigari na anene amwe kuuma kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene na Afarisai. Nao nīmakuuīte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesū nī ūndū nīamenyaga maūndū marīa mothe maakirie kūmūkora-rī, akiumīra akīmooria atīrī, “Nūū mūracara?”

⁵ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī Jesū wa Nazarethi.”

Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Nīī nī nīī we.” (Nake Judasi ūcio wamūkunyañire aarūngī hau hamwe nao.)

⁶ Rīrīa Jesū aameerire atīrī, “Nīī nī nīī we,” magīcooka na thuutha makīgūa thī.

⁷ O rīngī Jesū akīmooria atīrī, “Nūū mūracara?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī Jesū wa Nazarethi.”

⁸ Jesū akīmacookeria atīrī, “Ndamwīra atī nī nīī we. Akorwo nī nīī mūracara-rī, rekei andū aya mathī.”

⁹ Gwekīkire ūguo nīgeetha ūhorō ūrīa aarītie ūhinge, rīrīa oigire atīrī, “Andū arīa waheire gūtīrī o na ūmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hīndī īyo Simoni Petero, tondū aarī na rūhiū rwa njora, akīrūcomora na agītinia gūtū kwa ūrīo kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene. (Ndungata īyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesū agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rūhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũra?”

Jesū Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ ĩyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũrĩa warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mwaka ũcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

Petero Gũkaana Jesũ Ihinda rĩa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩa Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩoĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. ¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩcooka, akĩaria na mũirĩtu ũrĩa warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonyia Petero.

¹⁷ Nake mũirĩtu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcookia agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigiicĩrie mwaki ũrĩa ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa Mũnene kũũria Jesũ Ciũria

¹⁹ Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene oragia Jesũ ũhoru wa arutwo ake na ũhoru wa ũrutani wake.

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njarĩirie andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũrĩa Ayahudi othe macem-anagia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hitho. ²¹ Ūranjũria ũguo nĩkĩ? Ūria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũrĩa ndanoiga.”

²² Rĩrĩa Jesũ oigire ũguo, ũmwe wa thigari iria ciarĩ hau akĩmũgũtha rūhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ūguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?”

²³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoru wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?” ²⁴ Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

Petero Gũkaana Jesũ rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ

25 O hĩndĩ ĩyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao!”

26 Ndungata ĩmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũrĩa Petero aatinĩtie gũtũ, ĩkĩmũũria atĩrĩ, “Na githĩ nĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mĩtamaiyũ?” 27 O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ ĩyo ngũkũ ĩgĩkũga.

Jesũ Mbere ya Pilato

28 Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesũ gwa Kaiafa makĩmũtwara gũikaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ rũciinĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatoonyire gũikaro kũu; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũrĩa gĩathĩ kĩa Bathaka. 29 Nĩ ũndũ ũcio Pilato aki-uma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

30 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

31 Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyuĩ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ũcio, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.”

32 Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩrĩa agaakua ihingio.

33 Pilato agĩcooka agĩtoonya gũikaro kũu kĩa Barũthi, agũita Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

34 Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrite ũhoru wakwa?”

35 Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?”

36 Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nicingĩndũũrĩre ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

37 Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwaria ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njjarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoru ũrĩa wa ma. Mũndũ o wotho ũrĩ mwena wa ũhoru wa ma nĩathikagĩrĩria.”

38 Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Ūhoru wa ma nĩ ũrĩkũ?” Aarĩkia kũũria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, “Ndirona gĩtũmi gĩa

kūmūthitangĩra. ³⁹ No ningĩ nĩ mūtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohorere mūndũ ũmwe. Nĩmūkwenda ndĩmuohorere ‘mūthamaki wa Ayahudi’?”

⁴⁰ Nao makĩanĩrĩra, magĩcookia atĩrĩ, “Aca, tūtikwenda ũcio! Tuohorere Baraba!” Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mūtunyani.

19

Jesũ Gũtuĩrwo kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũũrithia iboko. ² Nacio thigari igĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, ikĩmwĩkĩra mūtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi, ³ igathiiaga harĩ we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, “Ngeithi, mūthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamũgũthaga ũthiũ na hĩ.

⁴ O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩira Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.” ⁵ Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrĩte thũmbĩ ĩyo ya mĩigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mūndũ nĩ ũyũ!”

⁶ Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mũtĩ-igũrũ! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoei mũmwambe mũtĩ igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoru wakwa, ndirona ũndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.”

⁷ Nao Ayahudi makiuga magwatĩirie atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai.”

⁸ Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo, agĩtigĩra mũno makĩria, ⁹ agĩcooka thĩinĩ wa nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. ¹⁰ Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooĩ ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia mũtĩ igũrũ?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ riakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũrĩa ũũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehia marĩa manene.”

¹² Kuuma hĩndĩ ĩyo, Pilato akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthiĩ na mbere kwanĩrĩra atĩrĩ, “Ũngĩrekereria mūndũ ũyũ, wee ndũrĩ mũrata wa Kaisari. Mūndũ o wothe wĩtuaga mūthamaki nĩamenete Kaisari.”

¹³ Rĩrĩa Pilato aiguire ũguo-rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa mūtuanĩri ciira handũ hoĩkaine

ta “Harĩa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kĩhibirania Gabatha). ¹⁴ Kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria rĩa Kiumia gĩa Gĩathĩ kĩa Bathaka; na kwarĩ ta thaa thita.

Nake Pilato akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ūyũ mũthamaki wanyu.”

¹⁵ No-o makĩanĩrĩa, makiuga atĩrĩ, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nyambithie Mũthamaki wanyu?”

Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ mũthamaki ũngĩ tiga Kaisari.”

¹⁶ Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo mũtĩ-igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

Nacio thigari ikĩnyiita Jesũ. ¹⁷ Na ekuũire mũtharaba wake agĩthĩ nginya harĩa heetagwo “Ha Ihĩndĩ rĩa Mũtwe” (na no ho hetagwo na Kĩhibirania, Golgotha.) ¹⁸ Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ.

¹⁹ Nake Pilato akĩandĩkithia kĩbaũ na gĩkĩhũũrĩwo mũtharaba-inĩ. Nakĩo kĩandĩkĩtwo atĩrĩ, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ²⁰ Nao Ayahudi aingĩ magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambĩrwo haarĩ hakuhi na itũũra rĩu inene, nakĩo kĩbaũ kĩu kĩandĩkĩtwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na Kĩyunani.* ²¹ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩra Pilato atĩrĩ, “Tiga kwandĩka ‘Mũthamaki wa Ayahudi’, no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

²² Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūguo ndandĩka nĩndandĩka.”

²³ Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigarire. Nguo iyo ndĩarĩ na rūtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe.

²⁴ Nacio ikĩrana atĩrĩ, “Nĩtũtīgi kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre mũtĩ nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthĩ nayo.”

Gwekĩkire ũguo nĩguo Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ,

“Maagayanire nguo ciakwa,
na magĩcuukĩra kanjũ yakwa mũtĩ.”

Ūguo nĩguo thigari ciekire.

* **19:20** Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rũmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kĩlatini, o hamwe na Kĩyunani.

²⁵ Hakuhĩ na mũtharaba wa Jesũ nĩho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali. ²⁶ Rĩrĩa Jesũ onire nyina na mũrutwo ũrĩa endete marũngĩĩ hakuhĩ nake, akĩira nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,” ²⁷ agĩcooka akĩira mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ūcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ ĩyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthĩĩ gũtũura mũciĩ kwa mũrutwo ũcio.

Gũkua kwa Jesũ

²⁸ Thuutha ũcio, Jesũ amenya atĩ maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandĩko mahinge, akiuga atĩrĩ, “Nĩnyootĩ.” ²⁹ Hau nĩ haarĩ na cuba yarĩ na thiki, nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji ĩyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩria kanua-inĩ ka Jesũ. ³⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamĩkundire, akiuga atĩrĩ, “Ūhoru nĩwathira.” Na oiga ũguo, akĩinamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mũrĩ ĩyo ĩtigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio maambĩtwo moinwo magũrũ, na mũrĩ yao ĩcuurũrio. ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩthĩĩ ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ũrĩa mambanũrio na Jesũ na igĩcooka ikiuna ma ũcio ũngĩ. ³³ No rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona atĩ nĩarĩkĩtie gũkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ũguorĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ. ³⁵ Nake mũndũ ũrĩa wonire maũndũ macio nĩarutĩte ũira, nago ũira wake nĩ wa ma. We nĩooĩ atĩ aaragia ũhoru wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na inyuĩ mwĩtikie. ³⁶ Namo maũndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Gũtirĩ ihĩndĩ o na rĩmwe rĩake rĩkoinwo.” ³⁷ O na ningĩ no harĩ Maandĩko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũrĩa maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩra na hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. ³⁹ Maathiire na Nikodemo, ũrĩa wathiite kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio ĩyo mĩnungi wega, kũringana

na mītugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambĩrwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩinĩ wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, ĩrĩa ĩtakoretwo ĩgĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na ningĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra ĩyo yarĩ o hakuhĩ-rĩ, makĩiga Jesũ ho.

20

Mbĩrĩra Theri

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciinĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromo-inĩ rĩrĩ rĩeherie. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ ateng'ere te kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũrĩa ũngĩ, ũrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtiũ harĩa mamũigĩte!"

³ Nĩ ũndũ ũcio Petero na mũrutwo ũcio ũngĩ makiu-magara marorete mbĩrĩra-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng'era, no mũrutwo ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. ⁵ Akĩnamĩrĩra, na akĩrora thĩinĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaa-toonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩinĩ. Akĩona mataama ma gatani maigĩtwo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩrĩa Jesũ ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ũcio mũrutwo ũcio ũngĩ, ũrĩa wakinyĩte mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩinĩ. Akĩona na agĩtĩkia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ ĩyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩgarĩ, akĩnamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩinĩ, ¹² akĩona araika eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtwo, ũmwe agaikara mũtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ, nĩ kĩĩ kĩrakũrĩria?"

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũũ harĩa mamũigĩte." ¹⁴ O hĩndĩ ĩyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ, nĩ kĩĩ kĩrakũrĩria? Nũũ ũracaria?"

Mariamu agĩciiria aĩ ũcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie njĩra harĩa ũmũigĩte nĩguo thĩ ngamuo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩta, “Mariamu!”

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndirĩ ndĩrambata thĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩ kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mũmagidali agĩthĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoro, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera aĩ nĩwe wamwĩrite maũndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango irĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarĩkia kuuga ũguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.” ²² Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru. ²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Itoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtĩkia ũhoro ũcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũ nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuĩka mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁷ Agĩcooka akĩira Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũikie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgĩa na nganja, itĩkia.”

²⁸ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

³⁰ Jesũ nĩaringire ciama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, iria itaandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ. ³¹ No rĩrĩ, ici ciandĩkĩtwo nĩgeetha mwĩtĩkie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtĩkia mũgĩe na muoyo thĩnĩ wa rĩtwa rĩake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

¹ Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo ake iria-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: ² Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. ³ Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndathiĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩ nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, magĩtoonya marikabu, no ũtukũ ũcio matirĩ kĩndũ maagwatirie.

⁴ Rũciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

⁵ Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?”

Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikiai wabu mwena wa ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

⁷ Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩira Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aigũire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩoha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maaĩ-inĩ. ⁸ Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu ũiyũrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩna rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. ⁹ Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkĩre riiko, na mũgate.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia iria mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki iria nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio nd-watuĩkire. ¹² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai mwĩgagũre.” Hatirĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũũririe atĩrĩ, “Nĩwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. ¹³ Nake Jesũ agĩthĩ, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o

nacio. ¹⁴ Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

¹⁵ Nao maarĩkia kũrĩa, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩi Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgondũ twakwa gĩa kũrĩa.”

¹⁶ Ningĩ Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’ondũ ciakwa.”

¹⁷ Agĩcooka akĩmũuria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akĩgua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ aamũũririe hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maũndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’ondũ ciakwa gĩa kũrĩa.” ¹⁸ “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathiĩ kũrĩa ũkwenda; no rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ nĩagakũhumba nguo, acooke agũtware kũrĩa ũtekwenda gũthiĩ.” ¹⁹ Jesũ oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra!”

²⁰ Nake Petero eehũgũra akĩona mũrutwo ũrĩa Jesũ endete amarũmĩrĩre. (Ūcio nĩ ũrĩa wetiranĩtie na Jesũ rĩrĩa marĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, na nowe wamũũrĩtie atĩrĩ, “Mwathani, nũũ ũcio ũgũgũkunyaĩra?”) ²¹ Na rĩrĩa Petero aamuonire-rĩ, akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nake mũndũ ũyũ ũhoru wake nĩ atĩa?”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku? Wee no nginya ũnũmĩrĩre.” ²³ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũhuhu ũkĩhunja thĩnĩ wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ gũkĩrwo atĩ mũrutwo ũcio ndagakua. No Jesũ ndoigĩte atĩ ndagakua; ũrĩa oigĩte no atĩ, “Ingĩenda atũũre muoyo nginya rĩrĩa ngacooka-rĩ, ũcio ũkĩrĩ ũhoru waku?”

²⁴ Mũrutwo ũcio nĩwe ũrĩ na ũira wa maũndũ maya mothe, na nowe ũmaandĩkĩte. Na ithuĩ nĩtũũ atĩ ũira wake nĩ wa ma.

25 Jesũ nĩekire maũndũ mangĩ maingĩ. Korwo mothe nĩmandĩkirwo-rĩ, ngwĩgereria atĩ o na thĩ yothe ndĩngĩganĩra mabuku marĩa mangĩandĩkwo.

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athĩ Igũrũ

¹ Thĩĩnĩ wa ibuku riakwa rĩa mbere, wee Theofilo-rĩ, nĩndakwandĩkĩire maũndũ mothe marĩa Jesũ aambĩrĩirie gwĩka na kũrutana ² nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtwarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa aathurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³ Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩionania kũrĩ andũ acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩrĩire ihinda rĩa mũthenya mĩrongo ĩna, na akĩaria ũhoru ũkonĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴ Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa Ithe witũ eeranĩire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigwa ngĩaria ũhoru wakĩo. ⁵ Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru mũthenya mũingĩ ĩtaanathira.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ: “Ti ũhoru wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸ No nĩmũrĩheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thĩĩnĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ.”

⁹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰ O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩrĩirie mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ makĩrũgama o hau maarĩ. ¹¹ Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,* mũrũgamĩte haha mũcũthĩrĩirie igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona agĩthĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya rĩa Judasi

¹² Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ,† mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathiirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³ Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ ĩrĩa maikaraga.

* 1:11 Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tiga o Judasi, no hĩndĩ ĩno nĩeyũragĩte. † 1:12 Kĩrĩma gĩkĩ kĩarĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietũkĩrĩtio gũthĩ rũgendo rũrĩhu mũthenya wa Thabatũ.

Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mūrũ wa Alufayo, na Simoni Mūzelote, na Judasi mūrũ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makĩnyiitanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩa kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na ariũ a nyina na Jesũ.

¹⁵ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagati-inĩ ka andũ arĩa meetĩkitie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩrĩ), ¹⁶ akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ũhoru ũkonĩ Judasi, ũrĩa watongoririe andũ arĩa maanyiitire Jesũ. ¹⁷ Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸ (Judasi nĩagũrĩre gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kũ na mũnduru, nayo nda yake ĩgĩtathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoru ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩta gĩthaka kũu na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

²⁰ “Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ,

“ ‘Mũciĩ wake ũrokira ihooru;
kũroaga mũndũ wa gũtũũra kuo,’
ningĩ gũkaandĩkwo atĩrĩ,

“ ‘Ũtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩrĩre gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ arĩa makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ, ²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ ĩrĩa Jesũ oirwo akĩambata akĩehera harĩ ithuĩ. Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe wa aya no nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ ũhoru-inĩ wa kũriũka gwake.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgamia andũ eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba[‡] (na no oĩkaine ta Jusito), na Mathia.

²⁴ Magĩcooka makĩhooya makiuga atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ ngoro ya mũndũ wothe. Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte ²⁵ nĩguo oe ũtungata ũyũ wa gũtuĩka mūtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo athĩ kũrĩa kũrĩ gwake.” ²⁶ Magĩcooka magĩcuuka mĩtĩ, naguo mĩtĩ ũkĩgwĩra Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo harĩ atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

2

Roho Mũtheru Gũũka Hĩndĩ ya Bendegothito

[‡] 1:23 Barasaba nĩ kuuga “Mūrũ wa Thabatũ.”

¹ Hīndī ĩrĩa mūthenya wa Bendegothito* wakinyire-rĩ, acio othe magĩkorwo maarĩ handũ hamwe. ² Na o rĩmwe mūgambo ta wa rūhuho rūnene rūkūhurutana na hinya ũgĩũka kuuma igūrũ, ũkĩiyũra nyũmba yothe ĩrĩa maaikarĩte. ³ Makĩona kĩndũ gĩatariĩ ta nĩnĩmbĩ cia mwaki iria ciagayũkanĩte igĩikara igūrũ rĩa mũndũ o mũndũ. ⁴ Othe makĩiyũrio Roho Mũtheru na makĩambĩrĩria kwaria na thiomi ingĩ o ta ũrĩa Roho aamahotithirie.

⁵ Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ. ⁶ Rĩrĩa maiguire mūgambo ũcio, gĩkundi kĩa andũ gĩgĩcookanĩrĩa kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga makĩaria na rūthiomi rwake kĩũmbe. ⁷ Nao makĩgega mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ andũ aya othe maraaria ti andũ a Galili? ⁸ Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ witũ amaigue makĩaria na rūthiomi rwa kũrĩa aaciariĩrwo? ⁹ Andũ a Parĩthi, na a Media, na a Elamu; o na andũ arĩa matũũraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mĩena ya Libia ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andũ arĩa meegarũrĩte magatuũka Ayahudi); na andũ a Kirete, na a Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomi ciitũ ũhoru wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakĩte na makagega makĩũrania atĩrĩ, “Ūũ nĩ kuuga atĩa?”

¹³ Amwe ao, o na kũrĩ ũguo, nĩmamathirĩkirie, makiuga atĩrĩ, “Aya nĩkũrĩno marĩtwo nĩ ndibei.”

Petero Kwarĩria Gĩkundi kĩa Andũ

¹⁴ Hīndī ĩyo Petero akĩrũgama hamwe na arĩa ikũmi na ũmwe, akĩanĩrĩa na akĩarĩria gĩkundi kũu kĩa andũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ in-yuothe mũtũũraga Jerusalemu, rekei ndĩmũtaarĩrie ũhoru ũyũ; thikĩrĩriai wega ũrĩa nguuga. ¹⁵ Andũ aya ti arĩũ, ta ũrĩa mũreciiria. Rĩu nĩ thaa ithatũ tu cia rūciinĩ! ¹⁶ Aca gũtitariĩ ta ũguo, ũhoru ũyũ nĩguo warĩtio nĩ mũnabii Joeli, akiuga atĩrĩ:

¹⁷ “ Ngai ekuuga atĩrĩ, matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa.

Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nĩmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

¹⁸ O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata ciakwa
cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa matukũ-inĩ
macio,

* 2:1 Bendegothito nĩ kuuga “mĩrongo ĩtano” (Alaw 23:16) tondũ gĩathĩ kũu gĩokaga mūthenya wa mĩrongo ĩtano kuuma kiumia kĩa Bathaka.

nacio nĩkarathaga mohoro.

- 19 Nĩngonania morirũ kũu igũrũ matu-inĩ,
na nyonanie ciama gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ĩkwambata.
- 20 Riũa nĩrikagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene wa Mwathani ũrĩa
ũrĩ riiri gũkinya.

21 Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wothe ũgaakaĩra
rĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonokio.'

22 "Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩriai ũhoru ũyũ: Jesũ
wa Nazarethi aarĩ mũndũ waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ
na ũndũ wa ciama, na morirũ, na cionereria, iria Ngai
aaringire gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o ta ũrĩa
inyuĩ ene mũũĩ. 23 Mũndũ ũyũ aaneanirwo moko-inĩ
manyu, kũringana na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa aamenyete
o mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩrio nĩ andũ arĩa aaganu,
mũkĩmũũraga na njĩra ya kũmwambithia mũtharaba-
inĩ. 24 No Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ,
akĩmuohora ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingĩahotekire
atũũre anyiitĩtwo nĩkĩo. 25 Tondũ Daudi oigire atĩrĩ ũhoru
wake:

"Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.

26 Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, naruo rũrĩmĩ
rwakwa rũgakena;

o naguo mwĩrĩ wakwa nĩũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko,

27 tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,
o na kana ũreke ũrĩa waku Mũtheru abuthe.

28 Nĩũũmenyithĩtie njĩra cia muoyo;
nĩũkanjyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.'

29 "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na
ũũmĩrĩru atĩ ithe witũ Daudi nĩakuire na agĩthikwo, na
mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. 30 Nowe
aarĩ mũnabii na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩrire na
mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ
gĩake kĩa ũnene. 31 Nĩ ũndũ nĩamenyete ũhoru ũcio mbere,
nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩrio
mbĩrĩra-inĩ, o na kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha. 32 Ngai
nĩariũkĩtie Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira a ũhoru
ũcio. 33 Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa
Ngai, na nĩamũkĩrĩre kũranĩro kĩa Roho Mũtheru kuuma
kũrĩ Ithe, nake nĩatũitĩrĩrie Roho ta ũrĩa mũrona rĩu na
mũkaigua. 34 Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩĩ igũrũ,
no nĩoigire atĩrĩ,

“Mwathani nīeerire Mwathani wakwa atīrī:

“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

³⁵ o nginya rīrīa ngaatua thū ciaku
gaturwa ka makinya maku.”

³⁶ “Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli nīmamenye atīrī:
Ngai nī atuīte Jesū, o ūcio mwambire, Mwathani na Kristū.”

³⁷ Rīrīa andū maiguire ūhorō ūcio, ūkīmatheeca ngoro,
makīūria Petero na atūmwō acio angī atīrī, “Ariū a Baba,
twagīrīrwo nī gwīka atīa?”

³⁸ Nake Petero akīmacookeria atīrī, “Mwīrirei na
mūbatithio mūdū o mūdū thīnī wa rītwa rīa Jesū
Kristū, nīguo mūrekerwo mehia manyu. Na inyuī nī
mūkwamūkīra kīheo kīa Roho Mūtheru. ³⁹ Kīīranīro gīkī
nī kīanyu na ciana cianyu, na andū arīa othe marī kūrāya,
na andū arīa othe Mwathani Ngai witū ageeta moke harī
we.”

⁴⁰ Akīmataara na ciugo ingī nyingī, akīmakaanagia; na
akīmathaitha, akīmeera atīrī, “Mwīhonokiei kuuma kūrī
rūciaro rūrū ruogomu.” ⁴¹ Andū arīa meetīkīrīre ndūmīrīri
yake makībatithio, na mūthenya ūcio makīongerereka
andū ta ngiri ithatū.

Ngwatanīro ya Andū arīa Metīkītie

⁴² Nao nīmerutīire kūgwatīria ūrutani wa atūmwō, na
ngwatanīro-inī, na ūhorō-inī wa kwenyūrana mūgate, na
kūhooya. ⁴³ Andū othe makīyūrwo nī guoya, nao atūmwō
magīka morirū maingī, na makīringa ciama. ⁴⁴ Andū arīa
othe meetīkītie maarī hamwe, na nīmagwatanagīra indo
ciothe. ⁴⁵ Makīendia ithaka ciao na indo ciao, makahega
mūdū o wothe kūringana na bata wake. ⁴⁶ O mūthenya
nīmagomanaga hekarū-inī. Nīmenyūrāga mūgate marī
mīciī-inī yao, na makarīīanīra marī na gīkeno, na marī
na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetīkīrīka kūrī
andū othe. Nake Mwathani nīongagīrīra thiritū-inī yao
andū arīa maahonokaga o mūthenya.

3

Petero Kūhonia Mūdū warī Mwonju

¹ Mūthenya ūmwe Petero na Johana nīmambatire
magīthī hekarū-inī ihinda rīa mahooya, na kwarī thaa
kenda cia mūthenya. ² Na rīrī, mūdū waciarītwo arī
mwonju nīakuuagwo agatwarwo kīhingo-inī kīa hekarū
kīrīa gīetagwo Gīthaka, akaigwo ho o mūthenya nīguo
ahooe mbeeca kūrī andū arīa maatoonayaga hekarū. ³ Na
rīrīa onire Petero na Johana marī hakuhī gūtoonyarī,
akīmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana

makĩmũkũũrĩra maitho. Hĩndĩ ĩyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tũrore!”⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩmarora, erĩgĩrĩire atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Betha na thahabu ndirĩ nacio, no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware.”⁷ Akĩmũnyiita guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ ĩyo magũrũ na thũng’wa cia mũndũ ũcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara. Agĩcooka agĩthĩ nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga Ngai. ⁹ Rĩrĩa andũ othe monire agĩtwara na magũrũ akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa watũũraga aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte nĩkuona ũrĩa kwa-hanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mũndũ ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyitĩrĩire Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩũka mateng’erete nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomoni. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegĩa nĩkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ?” ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gũtuĩka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire ũrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ũrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithuĩ tũrĩ aira a ũhoro ũcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtĩkio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagĩite na hinya. Nĩ rĩitwa rĩa Jesũ na wĩtĩkio ũrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ũrĩa inyuothe mũreyonera.

¹⁷ “Na rĩrĩ, ariũ a Ithe witũ, nĩnjũũ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta ũrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ũrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariirĩka. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mwĩrĩrei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na ²⁰ nĩguo atũme Kristũ, o we ũrĩa wamũrĩtwo nĩ ũndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹ We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria

maũndũ mothe, o ta ũrĩa eranĩire o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²² Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, 'Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta nĩ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ũrĩa wothe akaamwĩra. ²³ Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.'

²⁴ "Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ũhorō wa matukũ maya. ²⁵ Na inyuĩ mũrĩ ariũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩire na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, 'Na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.' ²⁶ Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmitũma kũrĩ inyuĩ nĩgeetha amũrathime na ũndũ wa kũgarũra o ũmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu."

4

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

¹ Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, o na Asadukai magĩthĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ² Nĩmaiguĩte ũũru mũno tondũ atũmwō nĩmarutaga andũ na makahunjia ũhorō wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩinĩ wa Jesũ. ³ Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire. ⁴ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩri iyo nĩmetĩkirie, naguō mũigana wa arũme ũkĩongerereka magĩkina ya ta 5,000.

⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na Alekisandero, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ⁷ Magĩathana atĩ Petero na Johana marehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria kũmooria ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, "Mũrahotire gwĩka ũndũ ũcio na hinya ũrĩkũ, kana na rĩtwa rĩrĩkũ?"

⁸ Nake Petero, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera atĩrĩ, "Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! ⁹ Angĩkorwo twĩtĩtwo ũmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩrie ũhorō wa gũko kĩega kĩrĩa gũkĩrwo mũndũ ũcio ũratũũrĩte arĩ mwonju, na tũũrio ũrĩa arahonirio-rĩ, ¹⁰ kĩmenyei inyuĩ, o na andũ othe a Isiraelli atĩrĩ: Mũndũ ũyũ arũngĩ mbere yanyu arĩ mũhonu nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹¹ We nĩwe

"'ihiga rĩrĩa inyuĩ aaki mwaregire,
na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa inene rĩa koine.'

¹² Naguo ũhonokio ndũngĩoneka harĩ mũndũ ũngĩ o wothe, nĩ ũndũ gũtirĩ rĩtwa rĩngĩ gũkũ thĩ rĩheanĩtwo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia.”

¹³ Rĩrĩa monire ũmĩrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ũguorĩ, makĩgega na makĩmenya atĩ andũ acio maakoreetwo marĩ na Jesũ. ¹⁴ No rĩrĩ, mona mũndũ ũcio wahonetio arũgamĩte hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ũndũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri magĩciira marĩ oiki. ¹⁶ Makiũrania atĩrĩ, “Andũ aya tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmooĩ atĩ nĩmaringĩte kĩaama kĩnene na tũtingĩhota gũkaana ũhoru wakĩo. ¹⁷ No nĩguo tũgirie ũndũ ũyũ gũthiĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ũrĩkũ na rĩtwa rĩu.”

¹⁸ Magĩcooka makĩmeeta thĩnĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩtwa rĩa Jesũ. ¹⁹ No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. ²⁰ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na tũkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kũmakaania, maamehĩire mũno, makĩmarekereria mathiĩ. Matingĩahotire gũtua ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkite. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na njĩra ya kĩaama aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

²³ Na rĩrĩa Petero na Johana maarekereirio, magĩthiĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũrĩa wothe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. ²⁴ Rĩrĩa maiguire ũhoru ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. ²⁵ Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“ ‘Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare mũno,
na andũ mathugunde mĩbango ya tũhũ?’

²⁶ Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,

na mokĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene

nĩguo mathugunde ũrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku theru, o irĩa wee waitĩrĩrie maguta. ²⁸ O mekire ũrĩa hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. ²⁹ Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũrĩa matwĩhĩire, na ũkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ. ³⁰ Tambũrũkia guoko gwaku ũhonanie, na ũringe ciama na morirũ na ũndũ wa rĩtwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moonganĩte hagĩthingitha. Nao othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

³² Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria maarĩ nacio hamwe. ³³ Nao atũmwo, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩao. ³⁴ Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,* ũrĩa atũmwo meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa ũũmanĩrĩria), ³⁷ nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo.

5

Anania na Safira

¹ Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na mũtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunjĩ gĩa gĩthaka kĩa. ² Anania agĩtigĩria mbeeca imwe, no icio ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nake mũtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoro ũcio wega.

³ Nowe Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Anania, nĩ kũ ngoro yaku ĩyũrĩtwo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie gĩthaka? ⁴ Rĩrĩa ũtarakĩendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩaku? Na thuutha wa gũkĩendia-rĩ, githĩ mbeeca itirakĩrĩ o ciaku wĩke nacio o ũrĩa ũkwenda? ũre-ciiririe gwĩka ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenetie, no nĩ Ngai.”

* **4:36** O na gũtuĩka Alawii matietikĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

⁵ Rĩrĩa Anania aiguire ũguo-rĩ, akĩgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ arĩa othe maiguire ũrĩa kwahaana makĩiyũrwo nĩ guoya. ⁶ Nao aanake magĩũka, makĩoha mwĩrĩ wake na cuka, makĩuumia nja na makĩũthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatũ-rĩ, mūtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũrĩa gwekĩkĩte. ⁸ Petero akĩmũuria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, ici nĩcio mbeeca iria wee na Anania mũrendirie gĩthaka?”

Nake mūtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Ĩi, nĩcio tũrendirie.”

⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũrĩkanĩre mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩrĩ, magũrũ ma andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ, nĩmegũkuumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya, makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthĩ, makĩmũthika hakuhĩ na mũthuriwe. ¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andũ arĩa othe maiguire maũndũ macio makĩnyiitwo nĩ guoya mũnene.

Atūmwō Kũhonia Andũ aingĩ

¹² Na rĩrĩ, atūmwō nĩmaringire ciama nyingĩ, na makĩonania morirũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metĩkĩtie nĩmagomanaga hamwe Gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ¹³ Gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o na gũtuĩka andũ nĩmamaheete gĩtĩio mũno. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetĩkirie Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. ¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru njĩra-inĩ, makamakomeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ amwe ao mahutio nĩ kũiruru gĩa Petero. ¹⁶ Ningĩ andũ aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa maathiũrũrũkiirie Jerusalemu, makareehaga andũ ao arĩa arũaru, na arĩa maanyariiragwo nĩ ngoma thũku, nao othe makahonio.

Atūmwō Kũnyariirwo

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa maarĩ a thiritũ ya Asadukai, makĩiyũrwo nĩ ũiru. ¹⁸ Makĩnyiita atūmwō, makĩmaikia njeera ĩrĩa ya mũingĩ. ¹⁹ No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra mĩrango ya njeera, na akĩmoimia nja. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhoru wothe wa muoyo ũyũ mwerũ.”

²¹ Na rĩrĩ, ruoro rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria kũruta andũ o ta ũrĩa meerĩitwo.

Rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kĩungano gĩa athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atūmwō magĩrwo. ²² No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhoro makĩmeera atĩrĩ, ²³ “Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thĩinĩ.” ²⁴ Rĩrĩa mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maiguire ũhoro ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ ũrĩa gũgũikara.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo hagĩũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthĩ na anene a thigari ciake na makĩrehe atūmwō. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ nĩmetigagĩra andũ matikamahũire na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarĩkia kũrehe atūmwō-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²⁸ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ tũtiramũkaanirie biũ mũtikarutane na rĩitwa rĩrĩ, no rĩu mũiyũrĩtie Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutanĩirie gũtũma tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ũcio.”

²⁹ Petero na atūmwō acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ no nginya twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwathĩkĩra andũ! ³⁰ Ngai wa maithe maitũ nĩariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ũrĩa mworagire na ũndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ³¹ Ngai nĩamũtũgĩririe akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ macio, nake Roho Mũtheru, ũrĩa Ngai aheete andũ arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira.”

³³ Rĩrĩa maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga. ³⁴ No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa watho na watĩitwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akĩra Kĩama atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, cũraniai wega ũrĩa mũratanya gwĩka andũ aya. ³⁶ Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩririe agĩtũuaga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa na arũmĩrĩri ta magana mana. Nĩooragirwo, nao arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo na ũhoro ũcio wothe ũgĩtũka wa tũhũ. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ũrĩa woimĩte Galili akĩyũmĩria matukũ-inĩ ma kwĩyandĩkithia na agĩtongoria mbũtũ ya andũ nĩguo makararie watho. O nake akĩũragwo, na arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,

igūrū rīkonī ūhorō ūyū ngūmūtaara atīrī, tiganai na andū aya! Marekeei mathii! Nī ūndū angīkorwo muoroto kana ciiko ciao ciumanīte na ūmūndū-rī, ūndū ūcio nīūgūthira. ³⁹ No angīkorwo ūndū ūyū uumanīte na Ngai, mūtingīhota kūgīrīrīria andū aya; mūgwīkora mūkīhūūrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magītikania na mīario yake. Nao magīta atūmwō matoonye makīmahūūrithia iboko.* Magīcooka makīmaatha matikaarie thīnī wa rītwa rīa Jesū, magīcooka makīmarekereria mathii.

⁴¹ Nao atūmwō makīuma Kīama-inī makenete tondū wa ūrīa maatuītwo aagīrīru a gūconorithio nī ūndū wa Rītwa rīu. ⁴² Mūthenya o mūthenya, marī hekarū-inī o na marī mīciī-inī, matiigana gūtiga kūrutana na kūhunja ūhorō ūcio mwega atī Jesū nīwe Kristū.

6

Andū Mūgwanja Gūthuurwo

¹ Na rīrī, matukū-inī macio rīrīa mūigana wa arutwo wongererekaga-rī, Ayahudi amwe arīa maaciarīrwo kwa Ayunani nīmatetirie Ayahudi a Kīhibirania tondū atumia ao a ndigwa matiagayagīrwo irio rīrīa ikūgayanwo o mūthenya. ² Nī ūndū ūcio, atūmwō acio ikūmi na eerī magīcookanīrīria arutwo othe hamwe na makīmeera atīrī, “Gūtiagīrīre tūtiganīrie ūtungata wa kiugo kīa Ngai nīguo tūtungatage metha-inī. ³ Ariū na aarī a Ithe witū, thurai andū mūgwanja kuuma gatagatī-inī kanyu, andū arīa moīkaine atī nī maiyūrītwo nī Roho, o na ūūgī, na nītūkūmehokera wīra ūcio, ⁴ na ithuī tūrūmbūiye ūhorō wa mahooya na ūtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndū ūcio moigire nīwakenirie gīkundi kīu gīothe. Nao magīthura Stefano, mūndū waiyūrītwo nī wītīkio na Roho Mūtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mūndū wa kuuma Antiokia ūrīa wagarūrūkite agatuīka Mūyahudi. ⁶ Makīneana andū acio kūrī atūmwō, nao atūmwō makīmahoera na makīmaigīrīra moko.

⁷ Nī ūndū ūcio kiugo kīa Ngai gīkīhunja. Mūigana wa arutwo kūu Jerusalemu ūkīongerereka mūno, nakīo gīkundi kīnene kīa athīnjīri-Ngai gīgīathīkīra ūhorō wa wītīkio.

Stefano Kūnyītwo

* **5:40** Mūyahudi angīonirwo na mahītia, aatuagīrwo kūhūūrwo iboko mīrongo itatū na kenda.

⁸ Na rīrī, Stefano, mūdū waiyūrītwo nī wega wa Ngai na ūhoti, nēkire morirū manene na akīringa ciama gatagatī-inī ka andū. ⁹ No rīrī, nī kuomīrīre ngarari kuuma kūrī andū a Thunagogi ya Andū arīa Oohore (ta ūrīa yetagwo), nao nī Ayahudi a kuuma Kurene na Alekiseria o hamwe na mabūrūri ma Kilikia na Asia. Andū aya makīambīrīria gūkararania na Stefano, ¹⁰ no matingīetiiririe ūūgī wake kana Roho ūrīa aaragia naguo.

¹¹ Hīndī īyo makīringīrīria andū amwe na hitho moige atīrī, “Nītūiguīte Stefano akīaria ciugo cia kūrūma Musa, o na Ngai.”

¹² Nī ūndū ūcio magītūma okīrīrwo nī andū, na athuuri, na arutani a watho. Makīnyiita Stefano makīmūrehe mbere ya Kīama. ¹³ Magīcooka makīrehe aira a maheeni, arīa maarutire ūira makiuga atīrī, “Mūdū ūyū ndatigīthagīria kwaria agīūka gīrīra handū haha hatheru, o na gūkīrīra watho. ¹⁴ Nīgūkorwo nītūiguīte akiuga atī Jesū ūyū wa Nazarethi nīagatharia handū haha, na agarūre mītugo īrīa Musa aatūtīgīre.”

¹⁵ Andū arīa othe maarī Kīama-inī magīkūūrīra Stefano maitho, nao makīona ūthiū wake ūtarī ta ūthiū wa mūrāika.

7

Stefano Kwarīria Kīama

¹ Nake mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīmūūrīa atīrī, “Thitango ici nī cia ma?”

² Nake Stefano agīcookia atīrī, “Ariū a Baba na maithe maitū, ta thikīrīria! Ngai mwene riiri nōimīrīre ithe witū Iburahīmu hīndī īrīa aatūūrāga būrūri wa Mesopotamia, atanathī gūtūūra būrūri wa Harani. ³ Akīmūrīra atīrī, ‘Thaama uume būrūri wanyu na ūtīge andū anyu, ūthī būrūri ūrīa ngaakuonia.’

⁴ “Nī ūndū ūcio Iburahīmu akiuma būrūri wa Akalidei agīthī gūtūūra Harani. Thuutha wa gīkūū gīa ithe, Ngai akīmūrūta kuo na agīūka būrūri ūyū mūtūūrāga.

⁵ Ndaamūheire igai gūkū, o na ikinya rīmwe. No Ngai nīamwīrīre atī we hamwe na njiaro ciake nīmakegwatīra būrūri ūyū, o na gūtūūka hīndī īyo Iburahīmu ndaarī na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahīmu atīrī: ‘Njiaro ciaku igaatūūra irī ng’eni būrūri ūtarī wacio, kūrīa igaatuo ngombo na inyariirwo ihinda rīa mīaka magana mana.’

⁷ Ningī Ngai akiuga atīrī, ‘No nīngaherithia rūrīrī rūu igaatungata irī ngombo; na thuutha ūcio-rī, nīkoima būrūri ūcio, nacio nīkaahooya irī kūdū gūkū.’ ⁸ Hīndī īyo

nārikanīire na Iburahīmu kīrikanīro kīa ūhorō wa kūrūa. Nake Iburahīmu agītuīka ithe wa Isaaka na akīmūruithia thikū ya kanana thuutha wa gūciarwo gwake. Thuutha-inī Isaaka agītuīka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agītuīka ithe wa athuuri ariā ikūmi na eerī.

⁹ “Na tondū wa maguuka maitū kūiguīra Jusufu ūiru, nīmamwendirie būrūri wa Misiri agatuīke ngombo kuo. No Ngai aarī hamwe nake ¹⁰ na akīmūhonokia mathīina-inī make mothe. Nīaheire Jusufu ūūgī na akīmūhotithia atuīke wa kwendeka nī Firaūni mūthamaki wa Misiri; nī ūndū ūcio akīmūtua wa gwathaga Misiri o na nyūmba yake yothe ya ūthamaki.

¹¹ “Thuutha ūcio gūkīgīa ng’aragu būrūri-inī wothe wa Misiri, na Kaanani, na ikīrehe gūthīnīka kūingī mūno, namo maithe maitū makīaga irio. ¹² Rīrīa Jakubu aiguire atī Misiri nī kwarī na ngano, agītūma maithe maitū kuo hīndī ya mbere. ¹³ Na rīrīa maathiire riita rīa keerī-rī, Jusufu akīimenyithania kūrī ariū a ithe, nake Firaūni akīmenya ūhorō wa nyūmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ūguo-rī, Jusufu agītūmanīra ithe Jakubu na nyūmba yake yothe moke, nao othe maarī andū mīrongo mūgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu agīkūrūka, agīthīi Misiri, kūrīa we na maithe maitū maakuīrīre. ¹⁶ Mīrī yao nīyacookirio Shekemu na igīthikwo mbīrīra-inī irīa Iburahīmu aagūrīte na mbeeca kuuma kūrī ariū a Hamori kūu Shekemu.

¹⁷ “Rīrīa ihinda rīakuhīrīrie rīa Ngai kūhingia kīranīro gīake kūrī Iburahīmu-rī, mūigana wa andū aitū kūu Misiri nīwongererekete mūno. ¹⁸ Hīndī iyo mūthamaki ūngī ūtooī ūhorō wa Jusufu agītuīka wa gūthamaka Misiri. ¹⁹ Agīka andū aitū ūūru mūno na akīhinyīrīria maithe maitū na ūndū wa kūmaringīrīria na hinya mate tūkenge twao nīgeetha tūkue.

²⁰ “Ihinda-inī rīu Musa nīaciarirwo, nake aarī mwana mūthaka mūno. Akīrererwo mūcū gwa ithe ihinda rīa mīeri itatū. ²¹ Rīrīa aigirwo nja-rī, mwarī wa Firaūni akīmuoya akīmūrera ta mwana wake. ²² Musa agīthomithio na ūūgī wothe wa andū a Misiri na aarī na hinya wa mīario na cīko.

²³ “Rīrīa Musa aakinyirie mīaka mīrongo īna-rī, agītua itua rīa gūceerera andū ao a Isiraēli. ²⁴ Nīonire mūndū ūmwe wao akīnyariirwo nī mūndū wa Misiri. Nī ūndū ūcio agīthīi kūmūrīria na akīmūrīhīria na ūndū wa kūrūaga mūndū ūcio Mūmisiri. ²⁵ Musa eeciirītie atī andū ao nīmangīonire atī Ngai nīamūhūthagīra nīgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ūguo. ²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Musa agīthīi agīkora andū eerī a Isiraēli makīrūa.

Akīgeria kūmaiguithania akīmeeraga atīrī, ‘Andū aya, inyuī mūrī a ithe ūmwe; nī kīī kīratūma mwende gwīkana ūūru?’

²⁷ “No mūdū ūrīa wekīte ūcio ūngī ūūru agīikania Musa, akīmwīra atīrī, ‘Nūū wagūtuire mwathi na mūtūithania wa maciira maitū? ²⁸ Ūrenda kūnjūruga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri ira?’ ²⁹ Rīrīa Musa aiguire ūguo akīūra agīthīī būrūri wa Midiani, kūrīa aatūūrire arī ta mūgeni na akīgīa na ariū eerī.

³⁰ “Na rīrī, mīaka mīrongo īna yarīkia gūthira-rī, mūraika akiumīrīra Musa arī nīnīmī-inī cia mwaki iria ciakanaga kīhinga-inī kūu werū-inī hakuhī na Kīrīma gīa Sinai. ³¹ Rīrīa onire ūguo, akīgega nī kīrīa onire. Na rīrīa aakuhagīrīra nīguo one wega-rī, akīigua mūgambo wa Mwathani ūkiuga atīrī: ³² ‘Nīī nī nīī Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akīinaina nī gwītīgīra na ndaigana kūrora.

³³ “Nake Mwathani akīmwīra atīrī, ‘Ruta iraatū ciaku, nīgūkorwo hau ūrūgamīte nī handū hatheru. ³⁴ Ti-itherū nīnyonete kūhinyīrīrio kwa andū akwa kūu būrūri wa Misiri. Nīnjiguīte gūcaaya kwao, na nīnjikūrūkīte thī nīguo ndīmohorithie. Rīu ūka nīngūgūtūma ūcooke Misiri.’

³⁵ “Ūyū nowe Musa ūrīa maaregete makiuga atīrī, ‘Nūū ūgūtūite mwathi witū na mūtūciirithia?’ Ngai we mwene nīamūtūmire atuīke mūnene na mūkūūri wao, na ūndū wa mūraika ūrīa wamuumīrīire kīhinga-inī. ³⁶ Akīmatongoria makiuma Misiri na agīika morirū na akīringa ciama arī kūu Misiri, o na Iria-inī Itune, na ihinda rīa mīaka mīrongo īna kūu werū-inī.

³⁷ “Ūyū nowe Musa ūrīa werire andū a Isiraēli atīrī, ‘Ngai nīakamūtūmīra mūnabii ta nīī kuuma kūrī andū anyu kīūmbe.’ ³⁸ We aarī kīūngano-inī kūu werū-inī, arī hamwe na mūraika ūrīa wamwarīirie Kīrīma-inī gīa Sinai, na aarī hamwe na maithe maitū; nake nīamūkīrire ciugo irī muoyo nīgeetha atūkinyīrie.

³⁹ “No rīrī, maithe maitū nīmaregire kūmwathīkīra. Handū ha ūguo-rī, o makīmūrega, na thīinī wa ngoro ciao makīrīrīra gūcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makīra Harūni atīrī, ‘Tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Nīgūkorwo mūdū ūyū ūgwītwo Musa, ūrīa watūtongoririe tūkiūma būrūri wa Misiri, tūtiūī ūrīa onete!’ ⁴¹ Hīndī īyo nīguo maathondekire mūhianano watariī ta njaū. Makīūrutīra magongona, na makīgīa na hīndī ya gūkūngūira kīrīa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akīmahutatīra, na akīmarekereria mahooyage ciūmbe cia igūrū. Ūhoro

ũyũ ũtwaranĩte na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“ Nĩmwandutũire magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, inyuĩ nyũmba ya
Isiraeli?

⁴³ Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku,
na njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩtagwo Refani,
mĩhianano ĩrĩa mwathondekire ya kũhooyaga.

Tondũ ũcio, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo' kũhĩtũka
Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitũ maarĩ na hema ĩrĩa yetagwo gĩkaro
kĩa Ũira kũu werũ-inĩ. Nayo yathondeketwo o ta ũrĩa
Ngai eerĩte Musa, kũringana na mũhianĩre ũrĩa onete.

⁴⁵ Maarĩkia kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ, maton-
goretio nĩ Joshua magĩũka nayo rĩrĩa menyĩtũire bũrũri
kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ iria Ngai aarutũrũrire ciehere mbere
yao. Nayo ĩgĩtũura kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya
Daudi, ⁴⁶ ũrĩa wakenire nĩ gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya
etĩkĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gĩkaro. ⁴⁷ No Solomoni
nĩwe wamwakĩre nyũmba.

⁴⁸ “No rĩrĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga nyũmba
ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ũrĩa mũnabii oigĩte atĩrĩ:

⁴⁹ “ ĩgũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.

Ũngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ?

Ũguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?'

⁵¹ “Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu ngoro
na matũ! Inyuĩ mũtariĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ
mũtũũraga mũreganĩte na Roho Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ
mũnabii ũtaanyariirirwo nĩ maithe manyu? Mooragire
o na andũ arĩa maarathire ũhoru wa gũũka kwa Ũrĩa
Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyaĩre na mũkamũũraga;
⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ũrĩa waathanirwo kũgerera
araike no mũkĩaga kũwathĩkĩra.”

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩrĩa maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno,
na makĩmũhagaranĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũrĩtwo
nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai,
na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga
atĩrĩ, “Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa
Mũndũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ũguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka
harĩ we makiugagĩrĩria na mũgambo mũnene.

58 makīmūkururia, makīmumia nja ya itūūra, na makīambīrīria kūmūhūūra na mahiga nyuguto. Nao, aira makīiga nguo ciao magūrū-inī ma mwanake wetagwo Saūlū.

59 Rīrīa maamūhūūruga na mahiga nyuguto, Stefano nīahooire Ngai, akiuga atīrī, “Mwathani Jesū, amūkīra roho wakwa.” 60 Agīcooka agīturia ndu, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Mwathani, ndūkamoorie rīhia rīrī.” Na aarīkia kuuga ūguo, agīkoma.

8

1 Nake Saūlū aarī ho, na agītīkīra atī ooragwo.

Kanitha Kūnyariirwo na Kūhurunjwo

Mūthenya ūcio kanitha ūkīnyariirwo mūno kūu Jerusalemu, nao andū othe o tiga atūmwo makīhurunjūkīra Judea na Samaria. 2 Andū etigīri Ngai magīthika Stefano na makīmūcakaīra mūno. 3 No Saūlū akīambīrīria kwananga kanitha. Aathiiaga nyūmba o nyūmba, akīrutūrūraga arūme na andū-a-nja, akīmaikagia njeera.

Filipu arī Būrūri wa Samaria

4 Nao andū arīa maahurunjītwo nīmahunjirie kiugo kīa Ngai o kūrīa guothe maathiiaga. 5 Filipu agīkūrūka agīthī itūūra rīarī Samaria, akīhunja ūhoru wa Kristū kuo. 6 Rīrīa ikundi cia andū ciaiguire Filipu na ikīona ciama iria aaringaga, othe magīthikīrīria ūrīa oigaga. 7 Ngoma thūku nīcioimaga andū aingī igīkayūrūrūkaga, na andū aingī maarūarīte mūrīmū wa gūkua ciiga, na andū arīa maarī onju makīhonio. 8 Nī ūndū ūcio gūkīgīa na gīkeno kīnene itūūra-inī rīu.

Simoni ūrīa warī Mūrāgūri

9 Na rīrī, itūūra-inī rīu nī kwarī na mūndū wetagwo Simoni, nake nīaragūrīte kwa ihinda na akagegia andū othe a Samaria. Nake nīetīaga na ageetua atī aarī mūndū mūnene mūno, 10 nao andū othe, arīa anini na arīa anene, makamūthikagīrīria na makoiga na mūgambo mūnene atīrī, “Mūndū ūyū nīwe hinya wa ūngai ūrīa ūlkaine ta Hinya Mūnene.” 11 Maatūūrīte mamuumaga thuutha tondū nīamagegetie hīndī ndaaya na ūragūri wake. 12 No rīrīa meetīkirie Filipu akīhunja Ūhoru-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai na wa rīitwa rīa Jesū Kristū-rī, makībatithio, arūme o hamwe na andū-a-nja. 13 Simoni we mwene agītīkia na akībatithio. Nake akīrūmīrīra Filipu kūrīa guothe aathiiaga, agegetio nī imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

14 Rĩrĩa atŭmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatŭmĩra Petero na Johana. 15 Nao maakinya kuo, makĩmahoera nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, 16 tondũ nginya hĩndĩ ĩyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkiire mũndũ o na ũmwe wao; tiga o kũbatithio maabatithĩtio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ. 17 Hĩndĩ ĩyo Petero na Johana makĩmaigĩrĩra moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.

18 Rĩrĩa Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ũndũ wa kũigĩrĩrwo moko nĩ atŭmwo-rĩ, akĩenda amahe mbeeca, 19 akiuga atĩrĩ, “Heei ũhoti ũyũ o na nĩ nĩgeetha ũrĩa wothe ndaigĩrĩra moko makwa akaamũkĩra Roho Mũtheru.”

20 Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbeeca ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciirĩtie no ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. 21 Wee ndũrĩ na handũ, o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti njagĩrĩru mbere ya Ngai. 22 Wĩrire waganu ũyũ na ũhooe Mwathani. Hihi nĩegũkũrekeria nĩ ũndũ wa gũkorwo na rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. 23 Nĩgũkorwo nguona ũiyũrĩtwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”

24 Hĩndĩ ĩyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hooerai harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ ũndũ o na ũmwe wa macio mwagweta.”

25 Rĩrĩa maarĩkirie kũheana ũira na kũhunjia kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero na Johana magĩcooka Jerusalemu, o makĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega tũtũura-inĩ tũingĩ twa Samaria.

Filipu na Mũhabashi

26 Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩra Filipu atĩrĩ, “Thĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra ĩrĩa ya werũ-inĩ, ĩrĩa ĩikũrũkĩte kuuma Jerusalemu ĩgathiĩ nginya Gaza.” 27 Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ njĩra-inĩ agĩcemanĩa na Mũhabashi warĩ mũhakũre, mũndũ mũnene warĩ igweta ũrĩa warũgamĩrĩire kĩgĩĩna gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.* Mũndũ ũyũ aathiĩte Jerusalemu kũhooya Ngai; 28 na arĩ njĩra-inĩ akĩinũka, aaikarĩte ngaari-inĩ yake ya mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii. 29 Roho akĩra Filipu atĩrĩ, “Thĩ ngaari-inĩ ĩĩrĩa ya mbarathi ũikare hakuĩ nayo.”

30 Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩhanyũka nginya ngaari-inĩ ĩyo ya mbarathi, akĩigua mũndũ ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii, akĩmũuria atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio ũrathoma?”

* 8:27 Ũmũthĩ bũrũri ũcio ũĩkaine ta Nubia, kana Sudani ya Rũgongo.

³¹ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tiga hagiire mũndũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ùndũ ùcio akĩra Filipu ahaice ngaari ãyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mũndũ ùcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka ka Maandĩko:

“Aatwarirwo o ta ng’ondũ gĩthĩnjĩro-inĩ,
na o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga ki karĩ mbere ya mũndũ
ũrĩa ũrakenja guoya,
nogu o nake ataatumũrire kanua gake.

³³ Nĩaconorithirio na ndaigana gũtuĩrwo ciira na kĩhooto.
Nũũ ũngĩaria ũhoro wa njiaro ciake?

Nĩgũkorwo muoyo wake nĩwehererio ũkiuma gũkũ
thĩ.”

³⁴ Mũndũ ùcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ,
“Ndagũthaita, ta njĩra atĩrĩ, mũnabii araaria ũhoro
wa ũ, nĩ ũhoro wake we mwene kana nĩ ũhoro wa mũndũ
ũngĩ?” ³⁵ Hĩndĩ ãyo Filipu akĩrutia ũhoro hau, akĩmũhe
Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũkonĩ Jesũ.

³⁶ Na marĩ njĩra-inĩ magĩthĩ-rĩ, magĩkinya handũ haarĩ
na maaĩ, nake mũndũ ùcio warĩ mũhakũre akĩmwĩra atĩrĩ,
“Ta rora, maaĩ nĩmo maya. Nĩ kĩĩ kĩngĩgĩria mbatithio?”

³⁷ (Nake Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩtĩkia na ngoro yaku
yothe, no ũbatithio.” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩtĩkĩtie atĩ
Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”) ³⁸ Nake agĩathana ngaari
ãyo ya mbarathi ĩrũgame. Hĩndĩ ãyo Filipu na mũndũ
ùcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonya maaĩ-inĩ, nake
Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩrĩa moimĩrire maaĩ-inĩ, Roho
wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩmweheria, nake
mũndũ ùcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ, no agĩthĩ
na mbere na rũgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nĩonekanire
Azota, na agĩthĩ akĩhunja ĩhoro-ũrĩa-Mwega matũũra-
inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

9

Saũlũ Kũgarũrũka

¹ Ihinda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo
a Mwathani. Agĩthĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,
² na akĩmũhooya marũa athĩĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ
Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra ãyo kuo, marĩ
arũme kana andũ-a-nja, amanyĩite amatware Jerusalemu
marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o
rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe.
⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩigua mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ,
Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ⁶No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrwo ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũrĩa mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸Nake Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingũririe maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita guoko makĩmũtwara Dameski. ⁹Ihinda rĩa matukũ matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩi kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹²Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩa moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoru mũngĩ ũkoniĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa aamũre kũũrĩa Jerusalemu. ¹⁴Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ arĩa othe makayagĩra rĩitwa rĩaku.”

¹⁵No Mwathani akĩrĩa Anania atĩrĩ, “Thĩi, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndĩithuurĩire gĩa gũtwara ũhoru wa rĩitwa rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa.”

¹⁷Hĩndĩ ĩyo Anania agĩthĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩigĩrĩa Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩire ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũiyũrio na Roho Mũtheru.” ¹⁸O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩikara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹Andũ othe arĩa maamũiguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩte andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai

arĩa anene?" ²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegĩa Ayahudi arĩa maatũũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mĩngĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ naguo. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo. ²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩrie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩikara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Ningĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciariirwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ ĩyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩmũrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra metigĩrĩte Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrĩte akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka ĩnana. ³⁴ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, "Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku." O hĩndĩ ĩyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrĩte ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩini. ³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, naguo mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ.* ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ na Jopa; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa arutwo maaiguire atĩ Petero aarĩ

* **9:37** Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũũhaarĩria gũthikwo.

kūu Lida, magītūma andū eerī makamūringīrīrie mamwīre atīrī, “Twagūthaitha ūka narua!”

³⁹ Nake Petero agīthiī hamwe nao, na aakinya agītwarwo nyūmba ya igūrū. Atumia othe a ndigwa makīrūgama, makīmūthiūrūrūkīria makīrīraga, na makīmuonagia kanjū na nguo ingī iria Dorokasi aatumīte rīrīa aarī nao.

⁴⁰ Nake Petero akīmeera othe moime nja ya nyūmba; agīcooka agīturia maru akīhooya Ngai. Agīcooka akīgarūrūkīria mūtumia ūcio wakuīte, akīmwīra atīrī, “Tabitha, ūkīra,” nake Tabitha akīhingūra maitho, na oona Petero, agītiira. ⁴¹ Nake Petero akīmūnyiita guoko, akīmūrūgamia. Agīcooka agīta andū arīa meetīkītie, na atumia acio a ndigwa, akīmūneana kūrī o arī muoyo. ⁴² Naguo ūhoro ūcio ūkīmenyeka Jopa guothe, nao andū aingī magītīkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agīkara Jopa mīthenya mīngī kwa mūdū wetagwo Simoni, ūrīa warī mūtanduki wa njūūa.†

10

Korinelio Gūtūmanīra Petero

¹ Na rīrī, kūu Kaisarea nī kwarī mūdū wetagwo Korinelio, ūrīa warī mūnene-wa-thigari-igana rīmwe cia mbūtū irīa yoīkaine ta Mbūtū ya Italia. ² Mūdū ūcio na andū othe a nyūmba yake nīmeyamūrīire Ngai na makamwītīgagīra; nake nīaheanaga indo ciake na ūtaana kūrī andū arīa maarī abatari na nīahooyaga Ngai kaingī. ³ Mūthenya ūmwe ta thaa kenda cia mīaraho-rī, akīona kīoneki. Akīona mūraika wa Ngai wega, ūrīa wokire harī we na akīmwīra atīrī, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akīmūrora aiyūrītwo nī guoya, akīūria atīrī, “Nī kī Mwathani?”

Nake mūraika akīmūcookeria atīrī, “Mahooya maku na indo iria ūheete andū arīa athīni nīikinyīte igūrū kūrī Ngai rīrī iruta rīa kūrīrikanwo. ⁵ Na rīrī, tūma andū mathīi Jopa magīire mūdū wītīgwo Simoni, na nowe wītīgwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ūria mūtanduki wa njūūa, o ūria nyūmba yake irī rūtere-inī rwa iria.”

⁷ Rīrīa mūraika ūcio wamwarīrie aathiire, Korinelio agīta ndungata ciake igīrī na mūthigari ūmwe weamūrīire Ngai, na aarī ūmwe wa andū arīa maamūtūngatagīra.

⁸ Akīmeera ūrīa wothe kwahanīte agīcooka akīmatūma Jopa.

Kīoneki gīa Petero

† 9:43 Tene andū meetanagio na wīra ūrīa maarutaga nīgeetha makamenyeka o na ihenya.

⁹ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩrĩirie itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-igũrũ nĩgeetha akahooe Ngai. ¹⁰ Nake akĩgua aahũuta na akĩbatario nĩ kĩndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugagwo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igũrũ rĩhingũrĩtwo na kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kĩnyiitĩtwo mĩthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩari na nyamũ cia mĩthemba yothe ya iria irĩ magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. ¹³ Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Petero, ũkĩra. Thĩnja na ũrĩe.”

¹⁴ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu.”

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.”

¹⁶ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũ gĩgĩcookio na igũrũ.

¹⁷ Na rĩrĩa Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kũ oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmĩtwo nĩ Korineliio makĩona harĩa nyũmba ya Simoni yari, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁸ Magĩitana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero aaikaraga kũu.

¹⁹ Na rĩrĩa Petero eeciiragia ũhoro wa kĩoneki kũ, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, harĩ na andũ atatũ maragũcaria. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra ũikũrũke, ũthĩĩ nao na ndũkagĩe na nganja nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩmatũmĩte.”

²¹ Petero agĩikũrũka, akĩra andũ acio atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio mũracaria. Mũũkĩte nĩkĩ?”

²² Nao andũ acio magĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korineliio, ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ mũndũ mũthingu na mwĩtigĩri-Ngai, na nĩatĩtwo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrĩre atũmane ũthĩĩ gwake mũciĩ nĩgeetha aigue ũrĩa ũrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩra andũ acio matoonye nyũmba matuĩke agenĩ aake.

Petero Gũthĩĩ gwa Korineliio

Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire Petero agĩthĩĩ nao, na ariũ a Ithe witũ amwe kuuma Jopa magĩthĩĩ nake. ²⁴ Naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire magĩkinya Kaisarea. Korineliio agĩkorwo ametereire na eetĩte andũ a nyũmba yake na arata a hakuhĩ. ²⁵ Na rĩrĩa Petero aatoonyaga nyũmba, Korineliio akĩmũtũnga na akĩgũithia magũrũ-inĩ make amwĩnyiihĩrie. ²⁶ No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, nĩ ndĩ o mũndũ o na nĩ.”

27 O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩinĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. 28 Akĩmeera atĩrĩ: “Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ Mũyahudi ndetĩkĩrĩtio nĩ watho kũgwatanĩra na mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na ũrĩkũ tĩ mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. 29 Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ndĩratũmanĩrwo, ndĩrokire itegũkararia. Njĩtĩkĩria ngũũrie kĩrĩa kĩratũmire ũndũmanĩre?”

30 Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩaraho. Mũndũ warĩ na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, 31 akĩnjũra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩaririkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩni. 32 Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ũrĩa mũtanduki wa njũũa, ũrĩa ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ 33 Nĩ ũndũ ũcio nĩndagũtũmanĩire o hĩndĩ ĩyo, na nĩ weka wega nĩ ũndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuothe tũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ũrĩa wothe Mwathani agwathĩte ũtwĩre.”

34 Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ũrĩa arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. 35 no atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka ũrĩa kwagĩrĩire. 36 Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩri ĩrĩa Ngai aatũmũire andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoru mwega wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Mwathani wa andũ othe. 37 Inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũrĩa Johana aahunjagia, 38 ũrĩa Ngai aaitĩrĩire Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũrĩa aathiiaga agĩkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩirio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

39 “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩinĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. 40 No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. 41 We ndonirwo nĩ andũ othe, o tiga aira arĩa Ngai aathuurĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩanĩire na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ. 42 Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ũira atĩ we nĩ we Ngai aamũrĩre atuĩke mũtuanĩri-ciira wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. 43 Anabii othe nĩmaheanaga ũira wa ũhoru wake atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũkaamwĩtĩkia nĩakamũkĩra ũrekeri wa mehia na ũndũ wa rĩtwa rĩake.”

44 Na Petero o akĩaragia ciugo icio-rĩ, Roho Mũtheru agĩkũrũkĩra andũ arĩa othe maiguire ndũmĩrĩri ĩyo. 45 Nao

andũ arĩa meetĩkĩtie, a thiritũ ya arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ kĩheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩrio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. ⁴⁶ Nĩgũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thiomi makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ ĩyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ “Harĩ mũndũ ũngĩgĩa andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

11

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Cĩiko Ciake

¹ Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ũkĩrĩanĩra nao.”

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ũria meekĩkĩte, akĩmeera atĩrĩ: ⁵ “Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagoocereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatarii ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mĩthia yakĩo ĩna, na gĩgĩkũrũka o harĩa ndaarĩ. ⁶ Ndaacũthĩrĩria thĩinĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magũrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrie!’

⁸ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.’ ¹⁰ ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kĩu gĩkĩguocio na igũrũ.

¹¹ “O hĩndĩ ĩyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ nĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩrĩa ndaikaraga. ¹² Nake Roho akĩnjĩra thĩ nao na ndikagĩe na ngaanja. Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthĩ nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. ¹³ Nake agĩtwĩra ũria oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũria wĩtagwo Petero. ¹⁴ Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩri ĩria ĩgũtũma wee na nyũmba yaku yotho mũhonoke.’

¹⁵ “Na rĩria ndaambĩriirie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra o ta ũria aatũikũrũkĩire hĩndĩ ya mbere. ¹⁶ Hĩndĩ iyo ngĩirikana ũria Mwathani oigĩte atĩrĩ, ‘Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũkaabatithio na Roho Mũtheru.’ ¹⁷ Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kĩheo o kĩria aatũheire ithuĩ andũ arĩa twetĩkirie Mwathani Jesũ Kristũ-rĩ, nĩ ndaarĩ ũũ nĩguo ndĩciirie atĩ no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rĩria maaiguire ũguo, magĩtiga ngarari na makĩgocoo Ngai, makiuga atĩrĩ, “Gwakorwo nĩ ũguo-rĩ, Ngai nĩakinyĩirie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoru wa kwĩrira nĩguo magĩe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rĩrĩ, andũ arĩa maahurunjũkire nĩ ũndũ wa kũnyariirwo thuutha wa kũũragwo gwa Stefano magĩthĩ o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ ũhoru tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kũrĩ o ũguo, andũ amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthĩ Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao, makĩmahunjĩria ũhoru mwega ũkonĩ Mwathani Jesũ. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nao; na andũ aingĩ magĩtĩkia makĩgarũrũkĩra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha ũria warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba athĩ Antiokia. ²³ Rĩria aakinyire na akĩona ũira wa wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ maikarage maathĩkĩire Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarĩ mũndũ mwega waiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru na warĩ na wĩtkio, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agĩthĩ Tariso gũcaria Saũlũ, ²⁶ na rĩria aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ ũndũ ũcio kwa ihinda rĩa mwaka ũmwe Baranaba na Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ aingĩ. Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rĩa mbere.

²⁷ Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩkũrũka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ ũmwe wao wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgĩa ng’aragu nene Roma guothe. (ũndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa Kilaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magĩciiria kũheana ũteithio nĩ ũndũ wa ariũ a Ithe witũ arĩa maatũũraga kũu Judea, o ta ũria mũndũ aahotithĩtio. ³⁰ Nĩmekire ũndũ ũcio, makĩnengera Baranaba na Saũlũ iheo ciao matwarĩre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kĩama

1 Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyiitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. 2 Akīūragithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. 3 Na rīrīa oonire ūhorō ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyiitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya Gīathī kīa Mīgate Ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia. 4 Aarīkia kūmūnyiitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Gīathī gīa Bathaka.

5 Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtīgithīria nī ūndū wake.

6 Na ūtukū ūrīa Herode aarokaga kūmūtwarā agaci-irithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mīnyororo īrī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrīte. 7 Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra naguo ūtheri ūkīara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringa Petero mwena na akīmūūkīria, akīmwīra atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mīnyororo īrīa oohetwo nayo moko ikīgūa thī.

8 Mūraika ūcio agīcooka akīmwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkīre iraatū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīrīre.” 9 Petero akīmūrūmīrīra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. 10 Makīhītūka arangīri a mbere na a keerī na magīkinya kīhingo-inī gīa kīgera kīrīa gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kīu gīkīhingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīrīa maathiire ūraihi wa gacīra kamwerī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

11 Nake Petero akīīguā, na akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya hatarī nganja atī Mwathani nīegūtūmīte mūraika wake aahonokie kuuma moko-inī ma Herode na kuuma kūrī maūndū marīa mothe andū a Ayahudi matanyīte kuona.”

12 Na rīrīa aguūkīrwo nī ūhorō ūcio, agīthīi kwa Mariamu ūrīa warī nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nīkuo andū aingī monganīte makīhooya Ngai. 13 Petero akīringaringa mūrango wa nja, nake mūrītu warutaga wīra kuo wetagwo Roda agīūka kūhingūra. 14 Rīrīa aaguire mūgambo wa Petero, akīyūrwo nī gīkeno kīnene akīaga kūhingūra mūrango akīhūdūka ateng’erete, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Petero arī mūrango-inī!”

¹⁵ Nao makīmwīra atīrī, “Wee nī kūgūrūka ūgūrūkīte.” Rīrīa aakīrīrīrie agwatīrie kuuga atī ūguo nīguo kwarī, makiuga atīrī, “No nginya akorwo nī mūraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agīthīī na mbere kūringaringa mūrango, na rīrīa maahingūrire makīona nīwe, makīgega. ¹⁷ Petero akīmakiria na guoko na akīmataarīria ūrīa Mwathani aamūrūtīte njeera. Akīmeera atīrī, “Irai Jakubu na ariū na aarī a Ithe witū ūhorō ūcio,” agīcooka agīthīī kūdū kūngī.

¹⁸ Rūciinī gwakīa, nī kwagiire na ngūī nene gatagatī-inī ga thigari nī kūrigwo nī ūrīa gwekīkīte ūhorō ūkonīī Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gūcaria Petero na kūmwagarī, agīciirithia thigari, na agīathana atī ciūrāgwo.

Gīkuū kīa Herode

Herode agīcooka akiuma Judea agīthīī Kaisarea, agīikara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rīrī, nīatūūrīte ahaaranīte na andū a Turo na a Sidoni, no o magīcookanīrīra hamwe magīetha ūrīa mangīaranīrie nake. Na maarīkia kūnyiitwo mbaru nī Bulasito, ūrīa warī ndungata njīhokeku ya mūthamaki-rī, makīhooya kūgīe na thayū, tondū būrūri wa mūthamaki ūcio nīguo wamahega irio.

²¹ Na mūthenya ūrīa waraarīrio wakinya-rī, Herode akīhumba nguo ciake cia ūthamaki, na agīikarīra gītī gīake kīa ūnene, akīarīria andū acio. ²² Nao makīanīrīra makiuga atīrī, “Ūcio nī mūgambo wa ngai, ti mūgambo wa mūdū.” ²³ O rīmwe mūraika wa Mwathani akīringa Herode nī ūndū wa kwaga kūgoocithia Ngai, nake akīrīno nī igunyū, agīkua.

²⁴ No kiugo kīa Ngai gīgīkīrīrīria kuongerereka na gūtheerema.

²⁵ Rīrīa Baranaba na Saūlū maarīkirie ūtungata wao-rī, magīcooka kuuma Jerusalemu, na magīcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paūlū Gūtūmwō

¹ Na rīrī, kanitha-inī wa Antiokia nī kwarī na anabii na arutani: nao nīo Baranaba, na Simeoni ūrīa wetagwo na rītwa rīngī Nigeri, na Lukio ūrīa woimīte Kurene, na Manaeni (ūrīa wareranīrio na Herode ūrīa mūthamaki), o na Saūlū. ² Rīrīa mahooyaga Mwathani mehingīte kūrīa irio, Roho Mūtheru akiuga atīrī, “Nyamūrīrai Baranaba na Saūlū nī ūndū wa wīra ūrīa ndīmetīire.” ³ Nī ūndū ūcio thuutha wa kwīhinga kūrīa irio na kūhooya Ngai, makīmaigīrīra moko, na makīmatūma mathīi.

Baranaba na Paūlū Kūhunjia Kuporo

⁴ Andũ acio eerĩ, matũmĩtwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthiĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiyuma kũu magĩthiĩ nginya Kuporo. ⁵ Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunja kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

⁶ Magĩthiĩ matuĩkanĩrie gĩcigĩrĩra kũu gĩothe nginya magĩkinya Pafo. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, ⁷ nake aatun-gatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga kũigua kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩitwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetĩkie. ⁹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩitwa rĩngĩ Paũlũ aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩra Elumo maithe, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ũiyũrĩtwo nĩ mĩthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩire cia Mwathani? ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũũkĩrĩire. Nĩũgũtuĩka mĩtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ ĩyo akĩona marundurundu, na akĩgĩĩo nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegirio nĩ ũrutani ũcio ũkonĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafo makĩhaica marikabu magĩthiĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magĩthiĩ na mbere magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩkara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandĩko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera atĩrĩ; “Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoru wa kũũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

¹⁶ Paũlũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai, ta thikĩrĩriai! ¹⁷ Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuure maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na hinya mũnene, ¹⁸ nĩakĩrĩrĩrie mĩtugo yao ihinda rĩa ta mĩaka mĩrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, ¹⁹ akĩniina ndũrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani naguo bũrũri

wacio akĩũhe andũ aake ũtuĩke igai rĩao. ²⁰ Ũhoru ũcio wothe wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mũaka magana mana ma mũrongo ĩtano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atiirĩriri bũrũri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mũaka mũrongo ĩna. ²² Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkoniĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩnyonete Daudi mũrũ wa Jesii arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũrĩa wothe ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rũciaro-inĩ rwa mũndũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeranĩire. ²⁴ Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoru wa kwĩrira mehia na ũhoru wa kũbatithio. ²⁵ Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciiragia nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ, nowe nĩegũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

²⁶ “Ariũ a Ithe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhoru ũyũ wa ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩrwo. ²⁷ Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩre ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. ²⁸ O na gũtuĩka matĩonire gĩtũmi kĩiganu gĩa gũtũma ooragwo, nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo ũhoru wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga mbĩrĩra. ³⁰ No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mũthenya mũngĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathiĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

³² “Tũramwĩra ũhoru mwega: Ũhoru ũrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ, ³³ nĩatũhingĩrie ithuĩ ciana ciao, na ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo thĩinĩ wa Thaburi ya keerĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ũrĩ Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.’

³⁴ Naguo ũhoru wa ma wa atĩ Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici:

“ ‘Nĩngakũhe irathimo iria theru na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga iria cieriĩrwo Daudi.’

³⁵ ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ndũkareka ũrĩa waku Mũtheru abuthe.’

³⁶ “Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rũciaro-inĩ rwake, nĩakuire; agĩthikwo hamwe na maithe make nago mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³⁷ No ũrĩa Ngai aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ ndaabuthire.

³⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ ũhoru wa kũrekerwo kwa mehia nĩũhunjitio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ. ³⁹ Na mũndũ wothe ũmwĩtĩkítie nĩatuagwo mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire mũthingu. ⁴⁰ Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoru ũrĩa anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:

⁴¹ “ ‘Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania,
gegai na mũthire,

nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ matukũ-inĩ manyu,

ũrĩa mũtangĩtĩkia,

o na mũngĩrwo nĩ mũndũ.’ ”

⁴² Rĩrĩa Paũlũ na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera moke mũthenya ũrĩa warũmĩrĩire wa Thabatũ nĩguo mathĩ na mbere kwaria ũhoru ũcio. ⁴³ Hĩndĩ ĩrĩa mũcemanio wathirire, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa meegarũrite magatuĩka Ayahudi makĩrũmĩrĩra Paũlũ na Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathĩ na mbere gũikara wega-inĩ wa Ngai.

⁴⁴ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire wa Thabatũ, hakuhi andũ othe a itũũra rĩu inene magĩũka kũigua kiugo kĩa Mwathani. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kũu, makĩnyiitwo nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ oigaga.

⁴⁶ Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, “No nginya tũngĩrambire kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona nĩmũraũrega na mũgetũra atĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ muoyo wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũrũka tũthĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁴⁷ Nĩgũkorwo Mwathani atwathĩte agatwĩra atĩrĩ:

“ ‘Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ,

nĩguo mũtware ũhoru wa ũhonokio nginya ituri-inĩ cia
thĩ.’ ”

⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maaiguire ũguo magĩkena na magĩtĩia kiugo kĩa Mwathani, nao andũ arĩa othe maathĩrĩrio muoyo-inĩ wa tene na tene magĩtĩkia.

⁴⁹ Nakĩo kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ. ⁵⁰ No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũrĩire Ngai na maarĩ igweta, o na anene a itũũra inene. Makĩrutithia ngũĩ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ

wao. ⁵¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩribariba rũkũngũ kuuma magũrũ mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthiĩ Ikononia. ⁵² Nao arutwo makĩiyũrwo ni gĩkeno, na makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru.

14

Paũlũ na Baranaba marĩ Ikononia

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikononia, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mũtugo. Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũingĩ mũno o nginya Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtikia. ² No Ayahudi arĩa maaregire gwĩtikia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩkara kũu ihinda iraaaya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrĩre ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciana na morirũ. ⁴ Andũ a itũũra rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtikania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtikania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na mamahũũre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoru ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũkĩirie, ⁷ kũrĩa maathire na mbere kũhunjia ũhoru mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ. ⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona atĩ aarĩ na wĩtikio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ iyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara.

¹¹ Rĩrĩa gĩkundi kũu kĩa andũ kĩonire ũrĩa Paũlũ eekĩte, gĩkianĩrĩra na rũthiomi rwa Likaonia gĩkiuga atĩrĩ, “Ngai nĩciikũrũkĩte kũrĩ ithuĩ itarĩ ta andũ!” ¹² Magĩta Baranaba Zeu,* nake Paũlũ makĩmwĩta Herime tondũ nĩwe warĩ mwaria ũrĩa mũnene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũrĩa hekarũ yake yarĩ o hau nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwo ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gĩkundi kũu kĩa andũ nĩmendaga kũmarutĩra magongona.

* **14:12** Zeu yarĩ ngai nene ya Ayunani, na nĩyo yarĩ ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatuĩkaga nĩahanaine na ngai iyo.

14 No rīrīa atūmwō acio Baranaba na Paūlū maaiguire ūguo, magītembūranga nguo ciao, makīhanyūka, magītoonya kūrī kīrīndī, makīanaḡīrīra atīrī, ¹⁵ “Andū aya, mūreka ūguo nīkī? Ithuī tūrī o andū ta inyuī. Tūmūreheire ūhorō mwega, wa kūmwīra mūḡarūrūke mūtigane na maūndū marīa matarī kīene, mūcookerere Ngai ūrīa ūtūūrāga muoyo, o we ūrīa wombire igūrū na thī na iria na indo ciothe iria irī kuo. ¹⁶ Tene, nīarekereirie ndūrīrī ciothe ithiige na mīthiire yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana ḡwītiga atarī na ūira wa kuonania atī arī kuo: nīamuonetie ūtugi na ūndū wa kūmuurīria mbura yumīte igūrū na kūmūhe magetha hīndī ya kīmera; nīamūheaga irio nyingī na akaiyūrīa ngoro cianyu na ḡikeno.” ¹⁸ No o na maarītie ciugo icio, nī maarī na wīra mūrītū wa kūḡiria ḡikundi kū kīa andū kīmarutīre igongona.

19 Na rīrī, hīndī iyo Ayahudi angī magīūka moimīte Antiokia na Ikonīa, nao makīguucīrīria ḡikundi kū kīa andū, ḡīḡicooka mwena wao. ḡikundi kū ḡīkīhūūra Paūlū na mahiga nyuguto, na ḡīkīmūkururia, ḡīkīmūruta nja ya itūūra, ḡīciirītie nī mūkuū. ²⁰ No arutwo maarīkia kūmūrīgiicīria, aḡīkīra aḡīcooka itūūra-inī. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, we na Baranaba makīuma kū magīthī Deribe.

Paūlū na Baranaba ḡūcooka Antiokia ya Suriata

21 Paūlū wa Baranaba makīhunja ūhorō mwega itūūra-inī rīu na magītūma andū aingī matuīke arutwo. Magīcooka makīhūndūka magīthī Lisitera, na Ikonīa, na Antiokia, ²² magīkagīra arutwo hinya na kūmomīrīria nīgeetha matūūre marūmītie wītīkio. Makameeraga atīrī, “No nginya ithuī tūgerere mathīna-inī maingī nīguo tūtoonye ūthamaki-inī wa Ngai.” ²³ Paūlū na Baranaba makīmaamūrīra athuuri a kanitha na makīhooya Ngai mehingīte kūrīa irio, makīmaneana kūrī Mwathani, o we ūrīa meehokete. ²⁴ Thuutha wa ḡūtuīkanīria Pisidia, magīkinya Pamufilia, ²⁵ na maarīkia kūhunja kiugo kū Periga, magīkūrūka magīthī Atalia.

26 Moima Atalia makīhaica marikabu, magīcooka Antiokia, o kūrīa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nī ūndū wa wīra ūrīa maarīkītie kūruta. ²⁷ Maakinya kū magīcookanīrīria andū a kanitha hamwe, makīmeera ūrīa wothe Ngai ekīte agereire harīo na ūrīa aahingūrīre andū-a-Ndūrīrī mūrango wa ḡwītīkia. ²⁸ Nao magīkara na arutwo kū ihinda irāya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩkũrũka kuuma Judea magĩthiĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe witũ makameera atĩrĩ: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mũtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.” ² Ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macookanĩrie na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etũkia angĩ, maambate mathiĩ Jerusalemu makone atũmwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai. Ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe witũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atũmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ iyo andũ amwe a ariĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩrĩ, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atũmwo na athuuri magĩcemanio nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoru ũcio. ⁷ Thuutha wa mĩario mũingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩrĩri ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ niĩ na nĩguo metĩkie. ⁸ Nake Ngai, ũrĩa ũũĩ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrĩte na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta ũrĩa aatũhete. ⁹ Ndeekĩrĩre ngũũrani gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa wĩtkio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kĩratũma mwende kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo rĩrĩa ithuĩ o na kana maithe maitũ tũtarĩ twahota gũkuua? ¹¹ Aca! Twĩtikĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kĩũngano gĩothe gĩgĩkĩra ki gĩgĩthikĩrĩria Baranaba na Paũlũ makĩheana ũhoru wa ciana na morĩrũ iria Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo. ¹³ Rĩrĩa maarĩkirie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta thikĩrĩriai. ¹⁴ Simoni nĩatũtaarĩria ũrĩa Ngai oonanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gwithuurĩra andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matuĩke aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ũhoru ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

¹⁶ “Thuutha wa ũguo nĩngacooka,

na njake rĩngĩ hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte.

Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ,
na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na rĩtwa
rĩakwa,

ũguo nĩguo Mwathani ũrĩa wĩkaga maũndũ macio ekuuga'
¹⁸ marĩa moĩkaine kuuma o tene.

¹⁹ "Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtua atĩrĩ, tũtuge kũritũhĩria
ũhoru andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maragarũrũka kũrĩ Ngai.
²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, twagĩrĩrwo tũmaandĩkĩre marũa,
tũmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahĩtio nĩ
mĩhianano, ningĩ metheemage kuumana na ũmaraya, na
kuumana na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na kuumana
na thakame. ²¹ Nĩgũkorwo ũhoru wa Musa nĩwahunjagio
matũũra-inĩ mothe o kuuma mahinda ma tene mũno, na
nĩũthomagwo thunagogi-inĩ mĩthenya yothe ya Thabatũ."

Marũa ma Kĩama kũrĩ Andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa Metĩkĩtie

²² Hĩndĩ ĩyo atũmwo na athuuri, hamwe na kanitha
wothe, magĩtua itua mathuure andũ amwe ao mamatũme
Antiokia marĩ na Paũlũ na Baranaba. Magĩthuura Judasi
(ũrĩa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andũ aya eerĩ maarĩ
atongoria thĩinĩ wa ariũ a Ithe witũ. ²³ Makĩmatũma na
marũa maya:

Nĩ ithuĩ atũmwo na athuuri, o ithuĩ ariũ a Ithe wanyu,

Kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie kũu Antiokia, na
Suriata, na Kilikia:

Amũkĩrai ngeithi.

²⁴ Nĩtũiguĩte atĩ andũ amwe nĩmooimire kũrĩ
ithuĩ matarĩ na rũũtha rwitũ, na makĩmũthĩnia, na
makĩnyariira meciiria manyu nĩ ũndũ wa maũndũ
marĩa maaririe. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ithuothe nĩtũiguanĩre
tũthuure andũ amwe tũmatũme kũrĩ inyuĩ marĩ
na arata aitũ endwa, Baranaba na Paũlũ, ²⁶ andũ
arĩa matwarĩrĩrie mĩoyo yao ũgwati-inĩ nĩ ũndũ wa
rĩtwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁷ Nĩ ũndũ
ũcio nĩtwatũma Judasi na Sila nĩgeetha makĩndĩre
ũhoru ũyũ tũramwandĩkĩra na ciugo cia tũnua twao.
²⁸ Nĩkuonekete arĩ wega kũrĩ Roho Mũtheru o na kũrĩ
ithuĩ twage kũmũkuuithia mũrigo ũkĩrĩte maũndũ maya:
²⁹ Na rĩrĩ, mũtikarĩage irio iria irutĩrwo mĩhianano,
na mũtikanyuuage thakame, na mũtikarĩage nyama

cia nyamũ cia gũitwo, na mũtigane na ũmaraya. Mwetheema maũndũ macio-rĩ, nĩmũgwiķa wega.

Tigwoi ũhoru.

³⁰ Nao andũ acio makiugĩrwo ũhoru, na makĩharũrũka magĩthiĩ Antiokia, kũrĩa maacookanĩriirie kanitha hamwe, na makĩneana marũa macio. ³¹ Rĩrĩa andũ maathomire marũa macio, magĩkena nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya kũmoomĩrĩria ĩrĩa yaandĩkĩtwo marũa-inĩ macio. ³² Nao Judasi na Sila, arĩa o ene maarĩ anabii, makĩaria maũndũ maingĩ ma kũmĩrĩria na kuongerera ariũ a Ithe witũ hinya. ³³ Thuutha wa gũikara kũu kwa ihinda-rĩ, makiugĩrwo ũhoru na irathimo cia thayũ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte. ³⁴ (Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) ³⁵ No Paũlũ na Baranaba magĩtigwo kũu Antiokia, kũrĩa o, na andũ angĩ aingĩ maarutanaga na makahunjia kiugo kĩa Mwathani.

Paũlũ na Baranaba Gũkararania

³⁶ Thuutha wa mĩthenya ĩgana ũna, Paũlũ akĩira Baranaba atĩrĩ, “Reke tũcooke tũgaceerere ariũ na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ũrĩa matariĩ.” ³⁷ Baranaba nĩendaga kuoya Johana, ũrĩa wetagwo Mariko mathiĩ nake, ³⁸ no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathiĩ nake, tondũ nĩamatiganĩriirie rĩrĩa maarĩ Pamufilia na akĩaga gũthiĩ kũruta wĩra nao. ³⁹ Makĩgĩa na gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana. Baranaba akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthiĩ Kuporo, ⁴⁰ no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthiĩ. ⁴¹ Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩkaģira makanitha hinya.

16

Timotheo Kũnyitana na Paũlũ na Sila

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthiĩ Lisitera, kũrĩa mũrutwo wetagwo Timotheo aatũũraga, ũrĩa nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonja nĩmaragia wega igũrũ rĩake. ³ Paũlũ nĩendaga mathiĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Ayahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴ Na rĩrĩa maathiiaga kuuma itũũra nginya rĩrĩa rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatuĩtwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu

nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio makanitha makĩgĩa na hinya ũhoro-inĩ wa gwĩtĩkia na makongererek-a gaa mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetĩkĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩhĩtũka Misia, magĩkũrũka magĩkinya Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkĩhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthiĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtĩte tũkamahunjĩrie Ũhoro-ũrĩa-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthiĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthiĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthiĩ Filipi, kũrĩa gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrĩo rĩarĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgĩkara kũu mũthenya itaari mũingĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũũra, tũgĩthiĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona handũ ha kũhooerwo Ngai. Tũgĩkara thĩ na tũkĩambĩrĩria kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathikĩrĩrie eetagwo Lidia, ũrĩa warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmĩrĩri ya Paũlũ. ¹⁵ Rĩrĩa we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyitire ũgeni gwake mũciĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtikĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩria tũthiĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ ĩmwe tũgĩthiĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩtwatũngirwo nĩ mũirĩtu warĩ ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũirĩtu ũcio akĩrũmĩrĩra Paũlũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoro wa njĩra ya ũrĩa mũngĩhonokio.”

¹⁸ Mũirĩtu ũcio agĩthiĩ na mbere na gwĩka ũguo mĩthenya mĩingĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ agĩthirĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwĩra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩinĩ wake!” O hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkĩmuuma.

¹⁹ Rĩrĩa ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyiita Paũlũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũĩ itũũra-inĩ riitũ ²¹ nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩrĩa ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtikĩra o na kana kũmũka.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũũru no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguo na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magĩkio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩinĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya mĩthingi ya njeera ĩgĩthingitha. Nayo mĩrango yothe ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mũndũ o mũndũ ikĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩrĩa aarore akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ eeciiririe atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkegere ngero! Ithuothe tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ akĩinainaga, akĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩtikia Mwathani Jesũ, na nĩkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.”

³² Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoru wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ihinda rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia ironda, na o hĩndĩ ĩyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩyũrwo

* **16:27** Mũndũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkĩo mũthigari ũyũ endaga kwĩyũraga o kabere.

nĩ gĩkeno tondũ nĩeetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yothe.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathiĩ.” ³⁶ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthiĩ. Thiĩ na thayũ.”

³⁷ No Paũlũ akĩra thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũũriri mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtuĩka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũikia njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igĩcookeria aciirithania ũhoru ũcio, na rĩrĩa maaiguire atĩ Paũlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩmaka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũũra rĩu mathiĩ. ⁴⁰ Paũlũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthiĩ mũciĩ kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩthiĩra.

17

Paũlũ na Sila marĩ Thesalonike

¹ Na rĩrĩ, maarĩkia gũtuĩkanĩria Amufipoli na Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũrĩa kwarĩ na thunagogi ya Ayahudi. ² Paũlũ agĩtoonya thunagogi, o ta ũrĩa aamenyerete, na mũthenya ĩtatũ ya Thabatũ akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, ³ akĩmataarĩria na akĩmaiguithia atĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariĩrike na ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, “Jesũ ũyũ ndĩramũhe ũhoru wake-rĩ, nĩwe Kristũ.” ⁴ Ayahudi amwe magĩtĩkĩra ũhoru ũcio na magĩtuĩka a thiritũ ya Paũlũ na Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigĩri-Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta.

⁵ No Ayahudi makĩigua ũiru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mũtugo mũũru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩria gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paũlũ na Sila nĩgeetha mamomimie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a Ithe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ: “Andũ aya nĩo marehete thĩna thĩ yothe, na rĩu nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩamanyiitĩte ũgeni thĩnĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ũngĩ wĩtagwo Jesũ.”

⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra

magĩtangĩka mũno. ⁹ Hĩndĩ ĩyo magĩtia Jasoni na andũ arĩa angĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩra, magĩcooka makĩmarekereria mathiĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Berea

¹⁰ Na kwarĩkia gũtuka-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ na Sila mathiĩ Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrire ndũmĩrĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia Maandĩko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũrĩa Paũlũ aameeraga warĩ ũhoro wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetĩkirie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩrĩa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthiĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o ĩyo ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ athiĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ, makĩmũkinyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmĩrĩri ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta ũrĩa kũngĩhoteka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũrĩa itũũra rĩu rĩaiyũrite mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩire Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,* makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ũrahunjia ũhoro wa ngai ng’eni.” Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia ũhoro Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwĩra atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ? ²⁰ Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũrĩa moigĩte.” ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa

* **17:18** Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũrĩa mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekũmakio nĩ ũhoro wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ. † **17:19** Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩma kĩa Aresi”; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

maatũuraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoru wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ iyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩama kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩandĩkĩtwo maandĩko maya: KŪRĨ NGAI ĪRĪA ĪTOĪO, rĩrĩa ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

²⁴ “Ngai ũrĩa wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũuraga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũrĩa megũtũũra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ ‘Nĩgũkorwo nĩ thĩnĩ wake tũtũuraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ũrĩa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrĩa ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrĩa agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooto na ũndũ wa mũndũ ũrĩa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ.”

³² Hĩndĩ ĩrĩa maiguire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoru ũcio hĩndĩ ingĩ.” ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũu. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmirĩri a Paũlũ na magĩtũkia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthĩ Korinitho.
² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ

waciarĩirwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pirisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthiĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoru thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩrutĩra gũkorwo akĩhunja mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng'ũrĩka na akĩmeera atĩrĩ, "Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndirĩ ũndũ ingĩurio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ."

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthiĩ kwa mũndũ wetagwo Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩtie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩtĩkia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũiguire akĩaria magĩtĩkia na makĩbatithio.

⁹ Ũtukũ ũmwe Mwathani akĩra Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ, "Ndũkae gwĩtigĩra; thiĩ na mbere na kũheana ũhoru, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ." ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩkara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi makĩnyiitana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara igooti-inĩ. ¹³ Makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ araringĩrĩa andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreganĩte na watho."

¹⁴ Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩra Ayahudi atĩrĩ, "Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ũndũ wa ũndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa kũmũthikĩrĩa inyuĩ. ¹⁵ No kuona atĩ nĩ ũhoru wa ciũria ikonĩ ciugo na marĩtwa na watho wanyu inyuĩ ene-rĩ, menyai ũrĩa mũgwĩka. Nĩ ndigũtuĩka mĩtui ciira wa maũndũ ta macio." ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga marutũrũrwo kuuma igooti-inĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mũtongoria wa thunagogi, na makĩmũhũrĩra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kũrũmbũyania na ũhoru ũcio o na atĩa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paũlũ nĩakarire kũu Korinitho kwa ihinda. Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica marikabu

agĩthiĩ Suriata, marĩ hamwe na Pirisila na Akula. Atana-haica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ yake arĩ kũu Kenikirea, tondũ wa mwĩhĩtwa eehĩtite. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paũlũ agĩtiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria na Ayahudi. ²⁰ Nao makĩmũũria aikaranganie nao kuo, nowe akĩrega. ²¹ No rĩria oimaga kuo, akĩmeera atĩrĩ, “Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka.” Nake akĩhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rĩria aakinyire Kaisarea, akĩambata agĩthiĩ kũgeithia Kanitha, agĩcooka agĩkũrũka agĩthiĩ nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paũlũ gũikaranga kũu Antiokia, akiuma kuo, na agĩthiĩ kũndũ na kũndũ bũrũri wothe wa Galatia na Firigia, akĩũmagĩrĩria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inĩ rĩu, Mũyahudi wetagwo Apolo, wa-ciarĩrwo Alekisanderia,* agĩũka Efeso. Aarĩ mũndũ mũthomu, na aarĩ na ũũgĩ mũingĩ mũno wa Maandĩko. ²⁵ Nĩarutĩtwo na njĩra ĩria ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na akarutanaga ũhoru wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuĩka ũbatithio ũria ooĩ warĩ o wa Johana. ²⁶ Nake akĩambĩrĩria kwaria na ũcamba kũu thunagogi-inĩ. Rĩria Pirisila na Akula maamũiguire akĩaria, makĩmũnyiita ũgeni kwao mũciĩ na makĩmũtaarĩria ũhoru wa njĩra ya Ngai wega makĩria.

²⁷ Na rĩria Apolo eendaga gũthiĩ Akaia, ariũ na aarĩ a Ithe witũ makĩmũmĩrĩria na makĩandĩkĩra arutwo akuo marũa makĩmeera mamwamũkĩre. Na aakinya kuo agĩtuĩka ũteithio mũnene kũrĩ andũ arĩa meetĩkĩtie nĩ ũndũ wa wega wa Ngai. ²⁸ Nĩgũkorwo arĩ na ũhoti mũingĩ, nĩahootire Ayahudi biũ mbere ya andũ othe, akĩonanagia kuuma kũrĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

19

Paũlũ arĩ Efeso

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Apolo arĩ kũu Korinitho, Paũlũ akĩgerera njĩra ĩria yatuĩkanĩirie mwena wa rũgongo agĩthiĩ nginya Efeso. Aakinya kũu agĩkora arutwo amwe kuo. ² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwamũkĩrire Roho Mũtheru rĩria mweĩkĩrie?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ o na tũtirĩ twaigua atĩ nĩ kũrĩ Roho Mũtheru.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmooria atĩrĩ, “Mwakĩbatithirio ũbatithio ũrĩkũ?”

* **18:24** Alekisanderia rĩarĩ itũũra rĩa bũrũri wa Misiri, na nĩrĩo rĩarĩ rĩa keerĩ kũneneha kũria guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rĩarĩ na Ayahudi aingĩ mũno.

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Twabatithirio ũbatithio wa Johana.”

4 Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũbatithio wa Johana warĩ ũbatithio wa kwĩrira kwa mehia. Eeraga andũ metĩkie ũrĩa ũgũũka thuutha wake, nake nĩwe Jesũ.”⁵ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩbatithio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ.⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aamaigĩrĩire moko, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra, nao makĩaria na thiomu ingĩ na makĩratha mohoro.⁷ Nao othe maarĩ ta andũ ikũmi na eerĩ.

⁸ Paũlũ agĩtoonya thunagogi, na ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ akĩaria na ũcamba kuo, akĩgeragia kũringĩrĩa andũ ũhoru wa ũthamaki wa Ngai.⁹ No amwe ao makĩũmia ngoro; makĩaga gwĩtikia na magĩcambia Njĩra ĩyo mbere ya kĩrĩndĩ. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmeherera. Akĩoya arutwo agĩthĩ nao nyũmba ĩrĩa yathomithagĩrio andũ ya Turano, akaaranagĩria na andũ o mũthenya arĩ kuo.¹⁰ Ũndũ ũyũ nĩwathiire na mbere ihinda ta rĩa mĩaka ĩrĩ, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arĩa maatũũraga bũrũri wa Asia makĩigua kiugo kĩa Mwathani.

¹¹ Ngai nĩaringire ciama cia mwanya agereire harĩ Paũlũ,¹² o nginya itambaya na nguo iria ciahutagia mwĩrĩ wake igatwarĩrwo andũ arĩa maarĩ arũaru, nao makahona mĩrimũ yao na ngoma thũku ikamatiga.

¹³ Na rĩrĩ, Ayahudi amwe arĩa maathiiaga makĩingataga ngoma thũku makĩgeria kũhũthĩra rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ harĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. Moigaga atĩrĩ, “Thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ũrĩa ũhunjagio nĩ Paũlũ, ndagwatha uume.”¹⁴ Ariũ mũgwanja a Mũyahudi wetagwo Sikeva, warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene, nĩmekaga ũguo.¹⁵ Mũthenya ũmwe, ngoma thũku ĩkĩmacookeria ĩkĩmeera atĩrĩ, “Jesũ nĩndĩmũũĩ na nĩnjũũĩ ũhoru wa Paũlũ, no inyuĩ mũrĩ a?”¹⁶ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio warĩ na ngoma thũku akĩmarũgĩrĩa akĩmatoria othe. Akĩmahũũra mũno nginya makiuma nyũmba ĩyo makĩũra marĩ njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rĩrĩa Ayahudi na Ayunani arĩa maatũũraga Efeso maamenyire ũhoru ũcio, othe makĩiyũrwo nĩ guoya, narĩo rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ rĩgĩtũũgĩrio.¹⁸ Andũ aingĩ a arĩa meetĩkirie makĩyũmĩria na makiumbũra waganu wao matekũhitha.¹⁹ Andũ aingĩ arĩa maaragũruga, magĩcookanĩrĩa mabuku mao na makĩmacinĩra mbere ya andũ othe. Rĩrĩa maatarire thogora wa mabuku macio, magĩkinyia durakima ngiri mĩrongo ĩtano.²⁰ Kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja mũno na njĩra ĩyo na gĩkĩgĩa na hinya.

21 Thuutha wa maũndũ macio mothe gwĩkĩka, Paũlũ agĩtua itua rĩa gũthĩ Jerusalemu, atuĩkanĩrie Makedonia na Akaia. Akiuga atĩrĩ, “Ndaarĩkia gũkinya kũu, no nginya ngaacooka thĩ Roma.” 22 Agĩtũma andũ eerĩ a arĩa maamũteithagĩrĩria, na nĩo Timotheo na Erasito, mathĩ Makedonia, nake agĩkaranga kũu bũrũri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngũĩ kũu Efeso

23 Ihinda-inĩ rĩu nĩ kwagĩire na thogothogo nene ikoniĩ ũhoru wa Njĩra ĩyo. 24 Mũturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, ũrĩa wathondekaga tũmĩhianano twa betha twa Aritemi, nĩatũmaga andũ arĩa maaturaga indo icio magĩe na wonjoria mũnene. 25 Nake agĩcookanĩrĩria andũ acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra ũhaanaine na wao, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya, inyuĩ nĩmũũĩ nĩtuonaga uumithio mũnene kuuma kũrĩ wonjoria ũyũ. 26 Na nĩmũrona na mũkaigua ũrĩa mũndũ ũyũ ũretwo Paũlũ aiguithĩtie na akahĩtithia andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o na hanini. 27 Ũgwati ũrĩa ũrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ũkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩa nene ĩtagwo Aritemi nĩkwagithio kĩene, na ngai ĩyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo bũrũri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩkũimwo ũkaru wayo.”

28 Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩng’ũrĩka mũno na makĩanĩrĩa, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!” 29 Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rikĩiyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyiita Gayo na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba ĩrĩa yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mũago. 30 Paũlũ nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũu, no arutwo makĩmũgĩria. 31 O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaitha ndakagerie gũtoonya nyũmba ĩyo yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mũago.

32 Kĩũngano kũu gĩkĩaga ũiguano: Amwe maanagĩrĩa makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. 33 Ayahudi makĩumĩria Alekísanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩa makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. 34 No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩa na

mūgambo ūmwe ihinda ta rīa mathaa meerī makiugaga atīrī, “Aritemi wa Aefeso nī mūnene!”

³⁵ Karani wa kīama gīa itūūra rīu agīkiria kīrīndī kīu, agīcooka akīmeera atīrī: “Andū aya a Efeso, githī thī yothe ndīūī atī itūūra rīa Efeso nīrīo rīene hekarū īrīa itūūrāgwo nī Aritemi ūrīa mūnene, na mūhianano wake ūrīa waharūrūkire kuuma igūrū?” ³⁶ Nī ūndū ūcio, kuona atī maūndū macio matingīkaanīka-rī, mwagīrīrwo nī gūkira, na mūtikae gwīka ūndū wa ihenya. ³⁷ Inyuī mwarehe andū aya haha, o na gūtuīka ti kūiya maiyīte indo cia hekarū, kana makaruma ngai iitū ya mūndū-wa-nja. ³⁸ Hakīrī ūguo-rī, angīkorwo Demeterio na andū acio angī marutaga wīra nake marī na mateta igūrū rīa mūndū o wothe, maciirīro nīmahingūre na aciirithania marī ho. No mamathitange. ³⁹ Angīkorwo harī na ūndū ūngī mūngīenda kuuga makīria ma ūguo, ūcio no ūciirīrwo kīama-inī kīa watho. ⁴⁰ Ūrīa kūrī rīu nī atī, tūrī ūgwati-inī wa gūthitangīrwo ngūī īno ya ūmūthī. Na kūrī ūguo tūtingīhota kūheana ūhoro wa thogothogo īno, tondū hatirī na gītūmi kīa yo.” ⁴¹ Aarīkia kuuga ūguo, akīra kīungano kīu gīthīī, akīniina mūcemanio.

20

Paūlū Gūtuīkanīria Makedonia na Ūyunani

¹ Na rīrī, ngūī īyo yarīkia gūthira, Paūlū agītūmanīra arutwo, na aarīkia kūmomīrīria, akīmoigīra ūhoro agīthīī Makedonia. ² Agītūikanīria mīena ya kuo, akīaragia ciugo nyingī cia kūmīrīria andū, na marigīrīrio agīkinya būrūri wa Ūyunani, ³ kūrīa aaikarire mīeri itatū. Hīndī īrīa Paūlū eeharagīria kūhaica marikabu athīī Suriata, agītua itua gūcookera Makedonia, tondū Ayahudi nīmaciirīre kūmwīka ūūru. ⁴ Paūlū aathiire marī hamwe na Sopatiro mūrū wa Puro, mūndū wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andū a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningī na Tikiko, na Tirofimo, andū a kuuma būrūri wa Asia. ⁵ Andū acio magīthīī mbere magītwaterera kūu Teroa. ⁶ No ithuī tūkīhaica marikabu, tūkiuma Filipi thuutha wa Gīathī kīa Mīgate itarī Mīkīre Ndawa ya Kūimbīa, na thuutha wa mīthenya itano, tūgīkora andū arīa angī kūu Teroa, nakuo tūgīkara mīthenya mūgwanja.

Eutiko Kūrīūkio kūu Teroa

⁷ Mūthenya wa mbere wa kiumia nītwagomanire hamwe nīguo twenyūre mūgate. Paūlū akīarīria andū, na tondū nīatanyīte gūthīī mūthenya ūcio warūmīrīre-rī, agīthīī

na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwarĩ na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩikũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩrĩa. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkĩa-rĩ, akiuma kũu, agĩthiĩ. ¹² Nao andũ makĩinũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso Ũhoro

¹³ No ithuĩ tũgĩthiĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthiĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athiĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthiĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũkĩhaica marikabu, tũgĩthiĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, tũgĩkinya Mileto. ¹⁶ Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ ahĩtũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehĩkaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mũthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩta athuuri a kanitha moke harĩ we. ¹⁸ Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũĩ ũrĩa ndaatũũraga ihinda rĩrĩa rĩothe ndaaikarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũrĩa ndookire bũrũri wa Asia. ¹⁹ Nĩndatungatĩire Mwathani ndĩnyihĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuĩka nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũũru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ ndatithia kũhunjia ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathiiaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunanĩ atĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩtkio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathii Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaan-gora ndĩ kũu. ²³ ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩna nĩcio injetereire. ²⁴ No rĩrĩ, ndirona gũtũũra muoyo kũrĩ

na bata harĩ niĩ, korwo no ndĩikie ihenya na ndĩikie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aacheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ũhororũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathĩ ngĩhunjagĩria ũhororũrĩa wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ũndũ niĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjĩria wendi wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũuru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũrĩre na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthĩĩ, njũũĩ ndĩiani nĩigooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũuru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie ũhororũrĩa-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩrie arutwo mamarũmĩrĩre. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Ririkanai atĩ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ ndirĩ ndatigithĩria gutaara o ũmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngĩitaga maithori.

³² “Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ũhororũrĩa wa wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. ³³ Nĩ ndirĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana guo ya mũndũ o wothe. ³⁴ Inyuĩ ene nĩmũũĩ atĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ũndũ wa mabata makwa niĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. ³⁵ Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirĩe atĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ũndũ wa kũruta wĩra mũritũ ta ũcio, tũkĩririkanaga ciugo iria ciaririo nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.’”

³⁶ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. ³⁷ Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. ³⁸ ũndũ ũrĩa wamekĩrĩre kĩa mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire atĩ matigacooka kũmuona ũthiũ rĩngĩ. Magĩcocoa makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21

Paũlũ Gũthĩĩ Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩtigithũkania nao, tũkĩhaica marikabu tũgĩthĩĩ tũrũngĩrĩrie tũgĩkinya Kosi. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũgĩkinya Rodo, na twoima kũu tũgĩthĩĩ nginya Patara. ² Tũgĩkora marikabu yaringaga ĩthĩĩ Foinike, na ithuĩ tũkĩmĩhaica tũgĩthĩĩ. ³ Na rĩrĩa tuonire Kuporo, tũkĩhĩtũkĩra mwena wa gũthini wakuo, tũgĩthĩĩ

nginya Suriata. Tũgĩkinya Turo, kũrĩa marikabu iitũ yarutagĩrwo mĩrigo ĩrĩa yarĩ nayo. ⁴ Tũgĩkora arutwo kuo, na tũgĩkara nao mĩthenya mũgwanja. Nao arutwo acio na ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru magĩthaita Paũlũ ndagathiĩ Jerusalemu. ⁵ No ihinda riitũ rĩathira, tũkiuma kũu, tũgĩthiĩ na mbere na rũgendo rwitũ. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magĩtuomagaria, magĩtũkinya nja ya itũũra, na tũrĩ hau hũgũrũrũ-inĩ cia iria, tũgĩturia ndu, tũkĩhooya Ngai. ⁶ Twaarĩkia kuganĩra ũhoro, tũkĩhaica marikabu, nao makĩinũka.

⁷ Twoima Turo, tũgĩthiĩ na mbere na rũgendo rwitũ, tũgĩkinya Putolemai, tũkĩgeithia ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo na tũgĩkaranja nao mũthenya ũmwe. ⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũkiuma kuo, tũgĩthiĩ, tũgĩkinya Kaisarea, na tũgĩkara mũciĩ kwa Filipu ũrĩa warĩ mũhunja ũmwe wa arĩa Mũgwanja. ⁹ Nake nĩarĩ na airĩtu aake ana matarĩ ahiku, nao nĩmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gũkorwo kuo matukũ maingĩ-rĩ, gũgĩũka mũnabii wetagwo Agabo oimĩte Judea. ¹¹ Rĩrĩa aakinyire harĩ ithuĩ, akĩoya mũcibi wa Paũlũ, akĩwĩoha moko na magũrũ, akiuga atĩrĩ, “Roho Mũtheru aroiga atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Ayahudi a Jerusalemu marĩoha mwene mũcibi ũyũ, na macooke mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.’ ”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa twaiguire ũguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaita Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndũhaarĩrie, no nĩndĩhaarĩrie o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ.” ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aaregire kũigua ũrĩa twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, “Wendo wa Mwathani ũrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ũguo, tũkĩhaarĩria tũkĩambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magĩthiĩ hamwe na ithuĩ, na magĩtũtwara kwa mũndũ wetagwo Mũnasoni, tũgaikare kuo. Aarĩ mũndũ woimĩte Kuporo, na aarĩ ũmwe wa arutwo arĩa a mbere.

Paũlũ Gũkinya Jerusalemu

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa twakinyire Jerusalemu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtwamũkĩra na gĩkeno. ¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ nao tũgĩthiĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho. ¹⁹ Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ũrĩa wothe Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ũtungata-inĩ wake.

²⁰ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩgooca Ngai. Magĩcooka makĩra Paũlũ atĩrĩ, “Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ũrĩa

Ayahudi ngiri nyingĩ metĩkĩtie, na othe marĩ na kũyo gĩa kũhingia watho. ²¹ Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ ũrutaga Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa, ũkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kũringana na mĩtugo iitũ. ²² Tũgwĩka atĩa? Hatirĩ ngaanja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte. ²³ Nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehĩtite mwĩhĩtwa. ²⁴ Thĩĩ na andũ aya, ũgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao rĩa gwĩtheria, na ũmarĩhĩre mahũthĩro mao, nĩgeetha menjwo mĩtwe.* Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ ũhoru ũrĩa maiguĩte ũgũkoniĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene nĩwathĩkiire watho. ²⁵ Ha ũhoru wa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie-rĩ, nĩtwamandĩkiire, tũkĩmamenyithia itua riitũ, atĩ o metheeme kũrĩa irio iria irutĩirwo mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ũmaraya."

²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ agĩthĩĩ na andũ acio, na agĩtheria hamwe nao. Agĩcooka agĩthĩĩ hekarũ-inĩ aka-menyanthanie rĩrĩa mĩthenya ya gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ũmwe wao arutĩrwo igongona.

Paũlũ Kũnyiitwo

²⁷ Rĩrĩa matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩrie gũthirarĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita, ²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ, "Andũ a Isiraeli, tũteithie! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe ũhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha. Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru." ²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciiria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ ĩyo ihingo ikĩhingwo. ³¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maageragia kũmũũraga ũhoru ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũĩ. ³² Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩkũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng'ereete. Rĩrĩa andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake magĩtiga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ũcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo ĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte. ³⁴ Andũ amwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũu na arĩa angĩ makoiga ũu; na tondũ

* **21:24** Meetheragia na makenjwo mĩtwe kuonania kwĩhinga nĩ ũndũ wa mĩhĩtwa yao.

mūnene ūcio wa thigari ndangīamenyire ma ya ūhorō nī ūndū wa mbugīrīrio, agīathana Paūlū ahingīrwo nyūmba ya thigari. ³⁵ Hīndī īrīa Paūlū aakinyire ngathī-inī kīrīndī kīu gīgīthūka mūno o nginya Paūlū agīkuuo nī thigari. ³⁶ Kīrīndī kīrīa kīamuumīte thuutha kīanagīrīra gīkoiga atīrī, “Mweheriei!”

Paūlū Kwarīria Kīrīndī

³⁷ Rīrīa thigari ciarī o hakuhī gūtoonya Paūlū nyūmba ya thigari-rī, akīūria mūnene wacio atīrī, “Nīūkūnjītikīria ngwīre ūndū?”

Nake mūnene ūcio akīmūūria atīrī, “Wee anga nīwaragia Kīyunani? ³⁸ Githī we tiwe Mūmisiri ūrīa wambīrīrie ngūī hīndī īmwe, na ūgītongoria itoi ngiri inya, mūkiomagara nacio mūgīthī werū-inī?”

³⁹ Paūlū akīmūcookeria atīrī, “Nīī ndī Mūyahudi wa ku-uma Tariso, būrūri wa Kilikia, na itūūra rīrīa ndaciarīrwo rīrī igweta. Ndagūthaitha, reke njarīrie andū aya.”

⁴⁰ Paūlū aarīkia kūheo rūūtha nī mūnene ūcio wa thigari, akīrūgama ngathī-inī agīkīria kīrīndī kīu na moko. Rīrīa kīrīndī gīakīrīre, agīkīarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania. Agīkūira atīrī:

22

1 “Ariū a Baba, o na inyuī maithe makwa, thikīrīriai ngūyarīrīria.”

² Rīrīa maaguire akīmaarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania-rī, magīkira ki.

Hīndī īyo Paūlū akiuga atīrī, ³ “Nīī ndī Mūyahudi, wa gūciarīrwo Tariso itūūra rīa būrūri wa Kilikia, no ndaarereirwo itūūra-inī rīrī. Nīndathomithirio wega nī Gamalieli ūhorō wa watho wa maithe maitū, na ndaarī na kīyo kīa maūndū ma Ngai o ta ūrīa inyuī inyuothe mūtariī ūmūthī. ⁴ Nīndanyariiraga arūmīrīri a Njīra īno o nginya magakua na nganyiita arūme na andū-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ūrīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na Kīama gīothe gīa athuuri o nao mangīheana ūira ūcio. O na nīmaheire marūa ndwarīre andū ao kūu Dameski, na nī ngīthīi kuo nganyiite andū acio ndīmarehe Jerusalemu nīguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndī hakuhī gūkinya Dameski-rī, o rīmwe gūkīgīa ūtheri mūnene woimire igūrū, naguo ūkīnjarīra mīena yothe. ⁷ Ngīgwa thī, na ngīigua mūgambo mūnene ūkīnjarīria, ūkīnjīra atīrī, ‘Saūlū! Saūlū! Ūūnyariiraga nīkī?’

⁸ “Na nīī ngīūria atīrī, ‘Wee nī we ū, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũranyariira.’⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiaatũkĩirwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Ūkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩnyiita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwanduĩte mĩtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũrĩre Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩaheetwo gĩtĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũũraga kũu.¹³ Agĩũka na akĩrũgama hakuhĩ na nĩ akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro ĩyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone Ūrĩa Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake.¹⁵ Nĩũgũtuĩka mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũrĩra ũrĩa wonete na ũrĩa ũiguĩte.¹⁶ Rĩu nĩ kĩ wetereire? Ūkĩra, ũbatithio na ũthambio mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩitwa rĩake.’

¹⁷ “Hĩndĩ ĩrĩa ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya nĩndagĩire na iringi,¹⁸ ngĩkĩona Mwathani akĩaria, nake akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Ūkĩra narua uume Jerusalemu, tondũ matiigwĩtikĩra kumbũrĩrwo ũhoro wakwa nĩwe.’

¹⁹ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Mwathani, andũ aya nĩmooĩ atĩ ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathĩ ĩrĩa ĩngĩ nĩguo nyiitithie na hũũre andũ arĩa magwĩtikĩtie.²⁰ Na rĩrĩa Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngĩ ho ngĩtikĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia andũ arĩa maamũũragire.’

²¹ “Nake Mwathani akĩnjĩira atĩrĩ, ‘Thĩ, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

Paũlũ, Raiya wa Roma

²² Kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthikĩrĩria Paũlũ o nginya rĩrĩa oigire ũguo. Hĩndĩ ĩyo gĩkĩaria na mũgambo mũnene kĩanĩrĩire, atĩrĩ, “Mweherie! Ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo!”

²³ Na rĩrĩa kĩanagĩrĩra gĩgĩteaga nguo ciakĩo na gĩkĩũmbũraga rũkũngũ,²⁴ mũnene ũcio wa mbũtũ agĩathana Paũlũ aingĩrio nyũmba ya thigari. Nĩngĩ agĩathana atĩ Paũlũ ahũũrwo iboko na orio ciũria nĩguo kũmenyeke kĩrĩa gĩatũmaga andũ mamugĩrĩrie ũguo.²⁵ Na rĩrĩa maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩ hau atĩrĩ,

“Watho nīwītīkīrītīe mūhūūre raiya wa Roma na kīboko atanyiitīkanīte na ihītīa?”

²⁶ Rīrīa mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe aaiquire ūguo, agīthī kūrī mūnene wa mbūtū, akīmūhe ūhoro ūcio. Nake akīmūūria atīrī, “Rīu ūgwīka atīa? Mūndū ūyū nī raiya wa Roma.”

²⁷ Mūnene ūcio wa mbūtū agīthī kūrī Paūlū, akīmūūria atīrī, “Ta njīra atīrī, wee ūrī raiya wa Roma?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Īī, ndī raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīmūwīra atīrī, “Ndarīhire thogora mūnene nīgeetha ndūike raiya wa Roma.”

Nake Paūlū akīmūcookeria atīrī, “No nī ndaaciarirwo ndī raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andū arīa meendaga kūmūūria ciūria magītīgana nake o rīmwe. Mūnene ūcio wa mbūtū we mwene akīmāka aamenya atī nīoheete Paūlū na mīnyororo, na aarī raiya wa Roma.

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Kīama

³⁰ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, nīgūkorwo mūnene ūcio wa mbūtū nīeendaga kūmenya wega kīrīa Ayahudi maathitangagīra Paūlū, akīmūohora na agīathana athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri othe a Kīama magomane. Agīcooka akīrehe Paūlū, na akīmūrūgamia mbere yao.

23

¹ Nake Paūlū agīkūūrīra athuuri a Kīama kīu maitho akīmeera atīrī, “Ariū a Baba, nīndungatīire Ngai ndī na thamiri itarī ūcuuke nginya mūthenya wa ūmūthī.” ² Nake Anania mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agīatha andū arīa maarūgamīte hakuhī na Paūlū mamūrīnge kanua. ³ Hīndī ūyo Paūlū akīmūwīra atīrī, “Wee rūthingo rūrū rūhakītwo mūnyū mwerū, we nīwe ūkūrīngwo nī Ngai! Ūikarīte hau ūndūire ciira kūrīngana na watho, no wee ūkaregana na watho, ūgaathana atī ningwo!”

⁴ Nao andū arīa maarūgamīte hakuhī na Paūlū makīmūūria atīrī, “Anga nīūkūūmīrīria kūrūma mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene?”

⁵ Nake Paūlū akīmacookeria atīrī, “Ariū a Baba, ndikūmenyete atī ūcio nīwe mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene; nīgūkorwo nī kwandīkītwo atīrī: ‘Ndūkanaarie ūūru igūrū rīa mūnene wa andū anyu.’”

⁶ Na rīrī, Paūlū aamenya atī amwe ao maarī Asadukai, na arīa angī Afarisai, akīanīrīra Kīama-inī kīu, akiuga atīrī, “Ariū a Baba, nī ndī Mūfarisai, na njiarītwo nī

Mūfarisai. Ndīraciirithio nī ūndū wa kīrīgīrīro gīakwa gīa kūrīūkio kwa arīa akuū.” ⁷ Rīrīa oigire ūguo, gūkīgīa na ngarari gatagatī ka Afarisai na Asadukai, nakīo kīūngano kīu gīkīamūkana. ⁸ (Asadukai moigaga gūtīrī ūrīūkio, na gūtīrī araika, o na kana maroho, no Afarisai nīmetīkītie maūndū macio mothe.)

⁹ Gūkīgīa na ngūī nene, nao arutani a watho amwe arīa maarī Afarisai makīrūgama na makīaria megūmīire mūno, makiuga atīrī, “Ithuī tūtirona ūūru wa mūndū ūyū. Ī kūngīkorwo nī roho kana mūraika ūmwarīirie?” ¹⁰ Nacio ngarari ikīneneha mūno, o nginya mūnene wa mbūtū akīigua guoya nīkuona ta Paūlū angītārūrangwo tūcunjī nīo. Agīatha mbūtū cia thigari ciikūrūke, imweherie harīo na hinya, na imūtware nyūmba ya thigari.

¹¹ Ūtukū ūrīa warūmīrīire, Mwathani akīrūgama hakuhī na Paūlū, akīmwīra atīrī, “Wīyūmīrīire! O ūguo ūheanīte ūhoru wakwa gūkū Jerusalemu, noguo ūkaūheana kūu Roma.”

Ithugunda rīa Kūūruga Paūlū

¹² Rūciinī rūrū rūngī, Ayahudi makīgīa na ndundu na makīhīta mwīhīta matikaarīe kana manyue matooragīte Paūlū. ¹³ Andū arīa maathugundīte ndundu īyo maarī makīria ya mīrongo īna. ¹⁴ Magīthī kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri makīmeera atīrī, “Ithuī nītwhīhītīte mwīhīta wa kwaga kūrīa kīndū kana kūnyua nginya tūūrage Paūlū. ¹⁵ Na rīrī, inyuī mūrī hamwe na Kīama gīa Athuuri ūriai mūnene wa mbūtū amūrehe mbere yanyu, mwītuīte ta mūrenda gūtūria wega ūhoru wa ciira wake. Ithuī nītwhīhaarīirie kūmūūruga atanakinya haha.”

¹⁶ No rīrīa mwanake wa mwarī wa nyina na Paūlū aaiguire ūhoru wa ithugunda rīu, agīthī nyūmba ya thigari akīrīra Paūlū.

¹⁷ Hīndī īyo Paūlū agīta ūmwe wa anene a thigari igana rīmwe, akīmwīra atīrī, “Twarā mwanake ūyū kūrī mūnene wa mbūtū; arī na ūndū arenda kūmwīra.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio mūnene ūcio akīmuoya, akīmūtwarā kūrī mūnene wa mbūtū.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmwīra atīrī, “Paūlū, ūrīa muohe nīandūmanīire anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū arī na ūndū arenda gūkwīra.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyīta mwanake ūcio guoko, akīmūtwarā keeheri-inī, akīmūūrīa atīrī, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ayahudi nīmaiguanīire makūūrīe ūmarehere Paūlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marendā

gũtuĩria ũhoru wake wega. ²¹ Ndũgetĩkĩre ũguo marena, tondũ andũ makĩria ya mĩrongo ĩna ao mamuoheirie njĩra-inĩ. Nĩmehĩtĩte mwĩhĩtwa wa kwaga kũria kana kũnyua nginya mamũũrage. Na rĩrĩ, nĩmehaarĩirie, metereire wĩtĩkĩre ihooya rĩao.”

²² Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩira mwanake ũcio athĩ, na akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ nĩũnginyĩirie ũhoru ũcio.”

Paũlũ Gũtwarwo Kaisarea

²³ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩcooka agĩta anene aake eerĩ a thigari igana rĩmwe akĩmaatha atĩrĩ, “Haarĩriai gĩkundi gĩa thigari magana meerĩ, na thigari mĩrongo mũgwanja iria ithiiga ihaicĩte mbarathi, na thigari magana meerĩ iria ithiiga ikuuĩte matimũ, nĩguo mathĩĩ Kaisarea thaa ithatũ cia ũtukũ. ²⁴ Na ningĩ mũhaarĩrie mbarathi cia gũkuua Paũlũ atwarwo kũrĩ Felike ũria barũthi hatarĩ na ũgwati.”

²⁵ Agĩcooka akĩandĩka marũa ũũ:

²⁶ Nĩ nĩ Kilaudio Lisia,

Kũrĩ mũgaathe Barũthi Felike:

Nĩndakũgeithia.

²⁷ Mũndũ ũyũ aranyiitĩtwo nĩ Ayahudi na mararĩ hakuhĩ kũmũũraga, no ndĩrathĩ na thigari ciakwa ndĩramũthara, nĩgũkorwo nĩndĩramenyete atĩ nĩ raiya wa Roma. ²⁸ Nĩndĩrendaga kũmenya kĩria maramũthitangagĩra, na nĩ ũndũ ũcio ndĩramũtwara Kĩama-inĩ kĩa. ²⁹ Ndĩrakora atĩ athitangĩrwo maũndũ makoniĩ watho wao, no hatirarĩ ũndũ acukĩrwo ũngĩratũmire atuĩrwo kũũragwo kana kuohwo. ³⁰ Rĩria ndĩramenyithirio atĩ kũraarĩ na ithugunda rĩa kũũraga mũndũ ũcio, ndĩramũtũma kũrĩ we o hĩndĩ ĩyo. Ndĩracooka ndĩraatha andũ acio mamũthitangĩte makũrehere thitango ĩria mamũthitangĩire.

³¹ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya Paũlũ ũtukũ o ta ũria ciathĩtwo, ikĩmũtwara o nginya Antipatiri. ³² Naguo mũthenya ũyũ ũngĩ igĩtiga thigari iria ciathiiaga ihaicĩte mbarathi ithĩ nake, nacio igĩcooka nyũmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikĩnengera barũthi marũa na ikĩneana Paũlũ kũrĩ we. ³⁴ Nake barũthi aathoma marũa, akĩũria kũria Paũlũ oimĩte. Rĩria aamenyire atĩ oimĩte Kilikia, ³⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngaathikĩrĩria ciira waku

andũ arĩa magũthitangĩte mooka.” Agĩcooka agĩathana Paũlũ aikare arangĩrĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Herode.

24

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Felike Aciirithio

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya ĩtano, Anania, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩikũrũka agĩthiĩ Kaisarea marĩ na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makĩrehe thitango ciao cia gũũkĩrĩra Paũlũ kũrĩ barũthi. ² Rĩrĩa Paũlũ eetirwo thĩinĩ, Teritulo akĩambĩrĩria kũmũthitanga mbere ya Felike, akiuga atĩrĩ: “Nĩtũkeneire ihinda iraa ya rĩa thayũ tũrĩ rungu rwaku, na ũũgĩ waku wa kuona na kabere nĩũgarũrĩte maũndũ marĩa mooru magatuĩka mega bũrũri-inĩ ũyũ. ³ Kũndũ guothe na maũndũ-inĩ mothe, wee mũgaathe Felike, nĩtwamũkĩrĩte ũndũ ũyũ tũrĩ na ngaatho nene. ⁴ No nĩgeetha ndigakũnogie makĩria, nĩngũkũria na gĩtĩo ũtũthikĩrĩrie hanini.

⁵ “Nĩtuonete mũndũ ũyũ arĩ mũndũ wa kũrehe thĩina, na nĩarehete ngũĩ gatagatĩ-inĩ ka Ayahudi kũndũ guothe thĩinĩ wa thĩ. We nĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩrĩa gĩitagwo Anazari, ⁶ na ningĩ nĩageragia gũthaahia hekarũ; nĩ ũndũ ũcio tũkĩmũnyiita. (Na nĩtũngĩamũtuĩrĩire kũringana na watho witũ. ⁷ No Lisia, mũnene ũcio wa mbũtũ agĩũka akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.) ⁸ Wee mwene wamũũrangia nĩũkũmenya ma ya ũhoru ũyũ wothe tũmũthitangĩre.”

⁹ Nao Ayahudi makĩnyiitanĩra na thitango ĩyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.

¹⁰ Rĩrĩa barũthi aaheneirie Paũlũ na moko aarie-rĩ, Paũlũ oigire atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ nĩũkoretwo ũrĩ mũtui ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mũingĩ, nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩyarĩrĩria ngenete. ¹¹ Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mĩthenya ikũmi na ĩrĩ ĩthirĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai. ¹² Andũ arĩa maathitangĩte matianyonire ngĩkararania na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtũma kĩrĩndĩ kĩgĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o hothe itũũra-inĩ.

¹³ Na matingĩhota kuonania ihooto harĩwe cia thitango icio maathitangĩre. ¹⁴ No rĩrĩ, nĩngwĩtikĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ mũrũmĩrĩri wa Njĩra ĩyo, o ĩyo metaga ya gĩkundi kĩa nyamũkano. Nĩ nĩnjĩtikĩtie maũndũ mothe marĩa megĩi Watho na marĩa mandĩkĩtwo mabuku-inĩ ma Anabii, ¹⁵ na ndĩ na kĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Ngai o ta kĩrĩa andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũriũka kwa andũ arĩa

athingu na arĩa aaganu. ¹⁶ Nĩ ùndũ ùcio nĩndĩrutananagĩria hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa ĩtarĩ na ùcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ.

¹⁷ “Thuutha wa gũkorwo itarĩ kuo mĩaka mĩngĩ, nĩndokire Jerusalemu nĩgeetha ndeehere andũ akwa iheo nĩ ùndũ wa athĩni na ndute maruta nĩ ùndũ wa Ngai. ¹⁸ Na rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ ndaarĩ na kĩo, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩina. ¹⁹ No nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩrwo nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange angĩkorwo nĩ marĩ ùndũ mangĩnjuukĩra. ²⁰ Akorwo ti ũguo, aya marĩ haha nĩmagĩrĩrwo moige ihĩtia rĩrĩa maanyonire narĩo rĩrĩa ndaarũgamire mbere ya Kĩama, ²¹ tiga ũkorirwo nĩ ùndũ ũyũ ũmwe ndanĩrĩire rĩrĩa ndaarũngĩi mbere yao ngiuga atĩrĩ: ‘Ūmũthĩ ndũgamĩte mbere yanyu njiirithio nĩ ùndũ nĩnjĩrĩgĩrĩire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ.’”

²² Nake Felike, nĩ ùndũ nĩamenyete wega ũhoru wa Njĩra ĩyo, agĩtĩria ciira. Akiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Lisia, ùcio mũnene wa mbũtũ agooka-rĩ, nĩguo ngaatua ciira waku.”

²³ Agĩatha mũnene ùcio wa thigari igana rĩmwe aige Paũlũ arĩ mũrangĩre, no amũhe wĩyathi mũnini na etĩkĩrie arata aake marũmbũye mabata make.

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya mĩnini, Felike agĩũka marĩ na mũtumia wake Dirusila, ũrĩa warĩ Mũyahudi mũtumia. Agĩtũmanĩra Paũlũ, na akĩmũthikĩrĩria akĩaria ũhoru wa wĩtĩkio thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁵ Rĩrĩa Paũlũ aaragia ũhoru wa ũthingu, na wa kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, o na wa ciira ũrĩa ũgooka, Felike akĩigua etigĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũguo! Rĩu no ũthiĩ. Rĩrĩa ndĩrĩgĩa na ihinda rĩagĩrĩire, nĩndĩgũtũmanĩra ũũke.” ²⁶ Ihinda-inĩ o rĩu no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ùndũ ùcio nĩaikaraga akĩmũtũmanagĩra, akaaria nake.

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mĩaka ĩrĩ yathirire-rĩ, Porikio Fesito agĩcooka ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia Ayahudi, agĩtiga Paũlũ njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthiĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩrwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaiha Fesito atĩ

nĩ ùndũ wa wega wake kũrĩ o etĩkĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩirwo Kaisarea, na nĩ nĩngũcooka kuo o narua. ⁵ Tondũ ũcio no tũthĩĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathĩĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ùndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mũthenya ĩnana kana ikũmi, agĩkũrũka, agĩthĩĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ areehwo mbere yake. ⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũrigiicĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩyariĩria, akiuga atĩrĩ: “Nĩĩ ndirĩ ùndũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ũkwenda kwambata ũthĩĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ ùndũ wa maũndũ maya ũthitangĩirwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩirwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩĩ ndihĩthĩrie Ayahudi, o ta ũrĩa wee mwene ũmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ùndũ o wothe wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩirwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gũtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩama gĩake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkuo ũgũthĩĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ũhoru

¹³ Mũthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyĩita Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mũthenya mũingĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhoru wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathĩre Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũũria ndĩmũtuĩre.

¹⁶ “Na nĩĩ ngĩmeera atĩ ti mũtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wothe ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩria ũhoru-inĩ ũrĩa athitangĩirwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no ndaarookire kũgomithania

igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũrĩa nderĩgĩrĩire. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhorɔ wa ndini yao na makoniĩ ũhorɔ wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa ingĩtuĩria maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria kana no eende gũthĩĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩrĩa Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩrĩa ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩiguĩra mũndũ ũcio akĩaria.”

Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũingĩ wothe wa Ayahudi wanjũũririe, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhorɔ wake, ũkĩanĩrĩa ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ũndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndirĩ na ũndũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhorɔ ũyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ũndũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩire gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Ūrĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩrĩria.”

Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtũku kũrũgama mbere yaku ũmũthĩ ndĩyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũĩ mũtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ũndũ ũcio nĩndakũhooya ũũthikĩrĩrie ũtegũthethũka.

4 “Ayahudi othe nĩmooĩ ũrĩa ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩaambĩrĩria kĩa mūtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. 5 Nĩmanjũũ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutaniĩrie na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. 6 Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ũndũ wa kwĩrĩgĩrĩra kĩĩranĩro kĩrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ. 7 Kĩĩranĩro kũ no kĩo mĩhĩrĩga ĩrĩa iitũ ikũmi na ĩrĩ ĩrĩgagĩrĩra kuona gĩkĩhingio, rĩrĩa ĩtungatagĩra Ngai na kĩyo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kũrĩgĩrĩro kũ. 8 Nĩ kĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ũndũ ũtangĩtĩkio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

9 “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa wothe ingĩahotire ndegane na rĩtwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. 10 Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩikia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩrĩa andũ acio moor-agagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu. 11 Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ũrĩa ndaamarakarĩire mũno nĩndathiiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

12 “Hĩndĩ ĩmwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathiiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. 13 Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ ũkengete gũkĩra riũa, ũkĩnjarĩra mĩena yothe, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. 14 Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngũigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.’

15 “Na nĩ hĩndĩ ĩyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. 16 Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩrĩra ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangonĩ na marĩa ngũkuonia. 17 Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, 18 ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa matheretio na ũndũ wa kũnjĩtĩkia.’

19 “Nĩ ūndũ ūcio, Mũthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwathĩkĩra kĩoneki kũu kĩoimĩte igũrũ. ²⁰ Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrira na magarũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na ūndũ wa ciĩko ciao. ²¹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi maanyitĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. ²² No nĩngoretwo ndĩ na ūteithio wa Ngai nginya ūmũthĩ ūyũ, na nĩkĩo nũngĩi haha nĩguo heane ūira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ūndũ ūmwe. Ndirĩ ūndũ njugaga makĩria ma ūrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ nũgekĩka, ²³ atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa mbere kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunjie ūhoru wa ūtheri kũrĩ andũ aake kĩũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

²⁴ Fesito aigua ūguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ūgũrũkĩte! Gĩthomo kũu gĩaku kiĩngĩ nĩgĩtũmĩte ūgũrũke.”

²⁵ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. Ūndũ ūrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti ūgũrũki. ²⁶ Mũthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ūndũ o na ūmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩirwo hitho-inĩ. ²⁷ Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ūguo no ūnjiguithie nduĩke Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ūmũthĩ, ndenda matuĩke ta nĩ, tiga o mĩnyororo ĩno.”

³⁰ Mũthamaki ūcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maĩkarĩte hamwe nao. ³¹ Makiuma nyũmba ĩyo, na rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ ndarĩ ūndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari.”

27

Paũlũ kwambĩrĩria Rũgendo rwa gũthĩi Roma

1 Na rĩrĩa gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthĩi Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tũkĩhaica marikabu yoimĩte

Aduramutio írĩa yakirie gũthĩĩ icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthĩĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

³ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtĩkĩria athĩĩ kũrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩrĩa angĩabatarire. ⁴ Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũrĩa twathiiaga. ⁵ Twaarĩkia gũtuĩkania iria rĩrĩa inene rĩrĩa rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. ⁶ Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Aleksanderia yathiiaga Italia, nake agĩtũhaicia yo. ⁷ Tũgĩthĩĩ kahora ihinda rĩa mĩthenya mũngĩ na tũrĩ na thĩĩna mũngĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩrĩa rũhuho rwagiririe tũthĩĩ ũrĩa twendaga-rĩ, tũgĩthĩĩ tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng'ethera Salimone. ⁸ Nĩtwathiire na thĩĩna mũngĩ tũgereire ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene na tũgĩkinya handũ heetagwo Gĩcukĩro Kĩega, hakahĩ na itũũra rĩa Lasea.

⁹ Mahinda maingĩ nĩmathirĩte, na gũthĩĩ na marikabu kwarĩ na ũgwati tondũ ihinda rĩa Gĩathĩ gĩa Kwĩhinga kũrĩa Irio nĩrĩahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, ¹⁰ "Athuuri aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kũrĩ marikabu na mĩrigo o na nginya kũrĩ mĩoyo iitũ yo mĩene." ¹¹ No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe, handũ ha gũthikĩrĩria ũrĩa Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩire ũtaari wa mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondũ gĩcukĩro kũu gĩtiarĩ kĩega gĩa gũikarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andũ aingĩ magĩtua itua tũthĩĩ na mbere, twĩhokete gũkinya Foinike, tũikare kuo hĩndĩ iyo ya heho. Gĩkĩ kĩarĩ gĩcukĩro kĩa meeri gĩa Kirete, nakĩo kĩang'etheire mwena wa gũthini wa ithũĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini wa ithũĩro.

Kĩhuhũkanio

¹³ Rĩrĩa rũhuho rumĩte mwena wa gũthini rwambĩrĩirie kũhurutana kahora-rĩ, magĩciirĩa nĩmona kĩrĩa mendaga, na nĩ ũndũ ũcio makĩohora marikabu magĩthĩĩ magereire hũgũrũrũ-inĩ cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rĩtanathĩĩ mũno, rũhuho rwa hinya wa kĩhuhũkanio kĩnene rwetagwo "Eurakilo," rũkĩhurutana rumĩte gĩcigĩrĩra-inĩ kũu. ¹⁵ Nayo marikabu ikĩnyitwo nĩ kĩhuhũkanio kũu ikĩremwo nĩgũthĩĩ na kũrĩa rũhuho rwoimaga, nĩ ũndũ ũcio tũkĩmĩrekereria

ītwarwo nĩ rūhuho. ¹⁶ Na rĩrĩa twahītūkagĩra gacigĩrĩra-inĩ kanini geetagwo Kauda, nĩtwarĩ na thĩina wa kũhaicia gatarũ ga kũhonokia andũ igũrũ wa marikabu. ¹⁷ Hĩndĩ rĩra andũ acio maakahaicirie marikabu-inĩ, makĩhītūkĩria mĩkanda rungu rwa marikabu yo nyene nĩgeetha mamĩohe wega. Nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra kũhata mũthanga-inĩ wa handũ heetagwo Siriti-rĩ, makĩharũrũkia matanga na makĩrekereria marikabu ĩyo ĩtwarwo o kũrĩa ĩngĩatwarirwo nĩ rūhuho. ¹⁸ Nĩtwanyariĩrĩkire mũno nĩ ūndũ wa kĩhuhũkanio kũu o nginya mũthenya ũyũ ũngĩ makĩambĩrĩria gũikia mĩrigo iria-inĩ. ¹⁹ Naguo mũthenya wa gatatũ makĩambĩrĩria gũikia indo cia wĩra cia marikabu iria-inĩ na moko mao ene. ²⁰ Na rĩrĩa kwaagire kuoneka riũa kana njata ihinda rĩa mũthenya mũngĩ, nakĩo kĩhuhũkanio gĩgĩthĩ na mbere kũhuhũkania-rĩ, tũkĩrigĩrĩria na kwaga mwĩhoko o wothe wa kũhonoka.

²¹ Thuutha wa andũ gũikara ihinda iraya matekũrĩa, Paũlũ akĩrũgama mbere yao akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya, nĩ kaba mũngĩetĩkĩrĩre ũtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hĩndĩ ĩyo nĩmũngĩehonokirie kumana na ũgwati ũyũ o na hathara ĩno. ²² No rĩrĩ, nĩngũmũthaitha mũthĩ na mbere kũũmĩrĩria, tondũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũkũũra; tiga marikabu iiki ĩkwanangĩka. ²³ Ũtukũ ũyũ, mũraika wa Ngai ũrĩa nĩ ndĩ wake na ũrĩa ndungataga nĩarũgamire hakuhĩ na nĩ na ²⁴ aanjĩra atĩrĩ, ‘Paũlũ ndũkae gwĩtigĩra. No nginya ũrũgame mbere ya Kaisari ũciirithio; na rĩrĩ, Ngai tondũ wa wega wake, nĩekũhonokia mũoyo ya andũ arĩa othe ũrĩ nao.’ ²⁵ Nĩ ūndũ ũcio, inyuĩ andũ aya, thĩĩ na mbere kũũmĩrĩria, nĩgũkorwo ndĩ na wĩtkio thĩinĩ wa Ngai atĩ nĩgũkũhaana o ta ũguo aanjĩrĩte. ²⁶ No o na kũrĩ ũguo no nginya tũhate gĩcigĩrĩra-inĩ kĩna.”

Marikabu Kwanangĩka

²⁷ Na rĩrĩ, ũtukũ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wakinya, o tũgĩtwarithagio ũũ na ũũ nĩ rūhuho tũtuĩkanĩirie iria rĩrĩa rĩtagwo Adiria-rĩ, ũtukũ gatagatĩ atwarithia a marikabu makĩgereria nĩmakuhĩrĩirie thĩ nyũmũ. ²⁸ Nao makĩoya kĩgeri kĩa ũriku wa maaĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Thuutha wa kahinda kanini magĩthima rĩngĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti mĩrongo kenda. ²⁹ Nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra tũtikaagũthithio rwaro rwa ihiga, makĩrekia nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkĩe. ³⁰ Na rĩrĩa maageragia kũũra moime marikabu-inĩ, atwarithia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metuĩte atĩ marena kũharũrũkia nanga

imwe kuuma mūthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hīndī īyo Paūlū akīra mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe hamwe na thigari atīrī, “Andū aya maga gūikara marikabu-inī, inyuī mūtingīhonoka.” ³² Nī ūndū ūcio thigari igītinia mīkanda īrīa yanyiiite gatarū ga kūhonokia andū, makīreka koore.

³³ Gwakuhīrīria gūkīa, Paūlū akīmathaitha othe marīe irio, akīmeera atīrī, “Kwa ihinda rīa mīthenya ikūmi na īna mīthiru, mūkoretwo mūikarīte o ūguo mwīimīte irio, mūteekūrīa kīndū. ³⁴ Rīu ndamūthaitha mūrīe irio. Nīmūbatarīte kūrīa irio nīguo imūige muoyo. Gūtīrī rūcuīrī rwa mūtwe wa mūndū o na ūmwe wanyu rūkūūra.” ³⁵ Aarīkia kuuga ūguo, akīoya mūgate, agīcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agīcooka akīwenyūranga, akīambīrīria kūrīa. ³⁶ Nao othe makīigua momīrīria, makīoya irio makīrīa. ³⁷ Ithuothe twarī andū 276 arīa twarī marikabu-inī. ³⁸ Rīrīa maariire makīhūūna, maacookire magīikia ngano iria-inī nīgeetha marikabu ihūthe.

³⁹ Kwarooka gūkīa-rī, atwarithia matiigana kūmenya būrūrī ūcio, no makīona gīcongoco* kīarī na mūthanga hūgūrūrū-inī, magīiciiria magerie kūhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makīrenga nanga, igītigwo iria-inī, na o hau makīohora mīkanda īrīa yohete thukani.† Magīcooka makīhaicia taama ūrīa wīkagīrwo mbere ya marikabu nīguo ūnyiite rūhuho, magīthī meerekeire hūgūrūrū-inī. ⁴¹ No rīrī, marikabu ikīgūtha mūthanga na ikīhata. Mūthia wa na mbere wayo ūkīhata na ūkīrūma biū, naguo mūthia wa na thuutha ūkiunīkanga nī ūndū wa kūhūrwo nī makūmbī ma maaī.

⁴² Thigari ikībanga ciūrage ohwo nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe wao ūngīthambīra oore. ⁴³ No tondū mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe nīendaga kūhonokia muoyo wa Paūlū, agīcigiria ciīke ūguo ciabangīte. Agīathana atī andū arīa mangīahotire gūthambīra mambe marūge maaī-inī mathī thī nyūmū. ⁴⁴ Nao andū acio angī makinye kuo menyīitīrīre mbaū kana icunjī cia marikabu. Ūguo nīguo andū othe maakinyire thī nyūmū matarī na ūūru.

28

Hūgūrūrū-inī cia Malita

* 27:39 Gīcongoco nī handū iria rītoonanyāite na thī nyūmū, ūndū marikabu no ikuhīrīrie thī nyūmū itarī na ūgwati, tiga hīndī ya kīhuhūkanio. † 27:40 Thukani nī gīcunjī kīa mbaū kana cuuma gīa kūgata marikabu kana ndege.

¹ Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩra kũu gĩetagwo Malita. ² Nao atũũri a gĩcigĩrĩra kũu magĩtuonia ũtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyiita ũgeni ithuothe. ³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũĩkagĩra riikorĩ, ndũira ikiumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ikĩioherera guoko-inĩ gwake. ⁴ Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩra kũu moonire ndũira icuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhooito gĩtimwĩtikĩrĩtie atũũre muoyo.” ⁵ Nowe Paũlũ akĩribaribĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩiricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuhi na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩra kũu. Nake nĩatũnyiitire ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mũthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũigĩrĩra moko akĩmũhonia. ⁹ Rĩrĩa gwekĩkire ũguo, andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩra-inĩ kũu magĩũka, makĩhonio. ¹⁰ Nĩmatuonirie gĩtũo na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩrie gũthĩ magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire.

Paũlũ Gũkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mũeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩra-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Aleksanderia na yarĩ na rũũri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Kasitori na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tũgũikara kuo ihinda rĩa thikũ ithatũ. ¹³ Twoima kũu tũgĩthĩ tũgĩkinya Regio. Mũthenya ũyũ ũngĩ gũkĩgĩa na rũhuhu rwa kuuma mwena wa gũthini, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Puteoli. ¹⁴ Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyiitire ũgeni, na magĩtũũria tũikaranie nao ihinda rĩa kiumia kĩgima. Ũguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. ¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba Ithatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paũlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩigua omĩrĩria.

16 Rĩrĩa twakinyire Roma, Paũlũ nĩetĩkĩrurio aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra.

Paũlũ Kũhunjia Roma arĩ Mũrangĩre

17 Thuutha wa thikũ ithatũ, Paũlũ agĩta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rĩrĩa maagomanire, Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuĩka ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyiitĩrwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. 18 Nao magĩthuthuuria na makĩenda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. 19 No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. 20 Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũurie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kũrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

21 Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ twanyĩta marũa magũkonĩĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinĩria ũhoru kana akaaria ũndũ mũũru waku. 22 No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

23 Nao makĩbanga gũcemanĩa na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aakaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoru wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. 24 Amwe magĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. 25 Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthĩĩ rĩrĩa maaguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoru wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ:

26 “Thĩĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,

“Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ;
mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.”

27 Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;
matũ mao matingĩhota kũigua,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
nao manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

28 “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao

nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthĩ magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mũaka ãĩrĩ mũgima, Paũlũ agĩkara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkonĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o nĩ njĩtũtwo nduĩke mũtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai, ² o Ūhoro-ũrĩa-Mwega eeranĩire o mbere na tũnua twa anabii ake thĩinĩ wa Maandĩko marĩa Matheru, ³ ūrĩa ūkonii Mũrũwe, ūrĩa ta mũndũ warĩ wa rũciaro rwa Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, Roho wa ūtheru nĩonanirie na ūhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai tondũ wa ūrĩa aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. ⁵ kũgerera we Ngai nĩatũheete wega wake, na agatũhe ūhoti ta atũmwo nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ūrĩa Ngai amekũire, nĩguo mamwĩtkie na mamwathĩkire, nĩguo matũme rĩitwa rĩake rĩgoocagwo. ⁶ O na inyuĩ mũrĩ amwe a acio metĩtwo matũke a Jesũ Kristũ.

⁷ Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuothe arĩa mũrĩ kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo mũtuĩke andũ aamũre:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, iroikara na inyuĩ.

Paŭlũ Kwĩrirĩria Gũceera Roma

⁸ O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho thĩinĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ūndũ wanyu inyuothe, tondũ ūhoro wa wĩtkio wanyu nĩumenyithanĩtio thĩ yothe. ⁹ Ngai, ūrĩa nĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yothe na ūndũ wa kũhunjia Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Mũrũwe-rĩ, nĩwe mũira wakwa wa ūrĩa ndũũraga ndĩmũririkanaga ¹⁰ mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya atĩ rĩu nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai no hingũrĩrwo njĩra nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ.

¹¹ Nĩndĩrerirĩria mũno tuonane na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kũiroho nĩguo muongererwo hinya, ¹² ūguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na nĩ tũgĩe na ūhoro wa kũũmanĩrĩria, o mũndũ omĩrĩrie mũndũ ūrĩa ūngĩ na wĩtkio wake. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagirĩrĩrio gwĩka ūguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩinĩ wanyu, o ta ūrĩa ngĩte na maciaro thĩinĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ.

14 Nĩ haana ta ndĩ na thiiĩ na Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani,* ningĩ ngagĩa na thiiĩ wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. 15 Nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo ndĩriragĩria mũno kũhunja Ũhoro-ũria-Mwega o na kũri inyuĩ arĩa mĩtũũraga Roma.

16 Nĩ ndingĩconokera Ũhoro-ũria-Mwega, tondũ nĩguo hinya wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wothe ũria ũwĩtĩkĩtie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. 17 Nĩgũkorwo thĩinĩ wa Ũhoro-ũria-Mwega, ũthingu ũria uumĩte kũri Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo ũthingu ũria wonekaga na ũndũ wa gwĩtĩkia kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro, o ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũria mũthingu arĩtũũraga muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia.”

Mang'ũrĩ ma Ngai harĩ Kĩrĩndĩ

18 Mang'ũrĩ ma Ngai nĩmaguũrĩtio kuuma igũrũ mokĩrĩre ũhoro wothe wa andũ kũregana na Ngai, na waganu wa andũ arĩa magiragĩrĩria ũhoro-ũria-wa-ma na ũndũ wa waganu wao, 19 nĩgũkorwo maũndũ ma Ngai marĩa mangĩmenyeka nĩo matiagĩte kũmenyeka nĩo, tondũ Ngai nĩwe wamamenyithirie. 20 Nĩgũkorwo kuuma rĩria thĩ yombirwo, maũndũ ma Ngai marĩa matonekaga, na nĩmo hinya wake wa tene na tene, o na ũngai wake, nĩmarĩkĩtie kuoneka o wega, na makamenyeka nĩ ũndũ wa indo iria ciombirwo, nĩgeetha andũ matikagĩte na kĩigwatio.

21 Tondũ o na harĩa maamenyete Ngai, matiigana kũmũgooca taarĩ Ngai, kana makĩmũcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuĩkire ma tũhũ, nacio ngoro ciao ngĩgu ikĩgĩa nduma. 22 Na o rĩria moigaga atĩ o nĩ oogĩ-rĩ, noguo maatuĩkire irimũ, 23 nao magĩkũũrania riiri wa Ngai ũria mĩtũũra muoyo na mĩhianano ithondeketwo ikahaana ta andũ arĩa makuuaga, na nyoni, na nyamũ cia magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ.

24 Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarekereria marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru marĩa ngoro ciao cieriragĩria, o na mekage maũndũ ma ũmaraya ma kwagithia mĩrĩ yao gĩtĩo, mũndũ na ũria ũngĩ. 25 Nĩmakũũranirie ũhoro-ũria-wa-ma wa Ngai na maheeni, makĩhooya na magĩtungatĩra indo iria ciombirwo handũ ha gũtungatĩra Mũciũmbi, o ũcio wa kũgoocagwo nginya tene. Amenĩ.

26 Tondũ wa ũguo-rĩ, Ngai nĩamarekereirie marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru ma maũndũ ma

* 1:14 Ayunani maarĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maaragia rũthiomi rwa Kĩyunani kana arĩa maarũmagĩrĩra mĩtũũrĩre wa Ayunani.

thoni. O na andũ-a-nja ao nĩmakũũranirie mũtugo wao ũrĩa wa ndũire na ũrĩa ũtarĩ wa ndũire. ²⁷ O nao arũme o ũndũ ũmwe nĩmatiganĩirie mũtugo wao ũrĩa wa ndũire na andũ-a-nja, magaakanagwo nĩ merirĩria mooru ma kwĩriranĩria o ene. Arũme magĩka ciĩko cia ũra-thoni na arũme arĩa angĩ, nao nĩmegwatĩire thĩinĩ wa mũĩrĩ yao ene iherithia rĩrĩa rĩmagĩrĩire nĩ ũndũ wa waganu ũcio wao.

²⁸ Na makĩria ma ũguo-rĩ, tondũ mationire bata wa gũtũura mamenyete Ngai, nake akĩmarekereria magĩe na meciiria ma ũmaramari, mekage maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ²⁹ Nao makĩiyũrwo nĩ waganu wa mũthemba yothe, ũũru, na ũkoroku, na meciiria ma ũmaramari. Makaiyũrwo nĩ ũiru, na ũragani, na ngũĩ, na maheeni, na rũmena. Magatuĩka andũ a mũhuhu, ³⁰ na acambania, na athũũri Ngai, na aciinũrani, na egaathi, na etĩĩ, mathugundaga njĩra cia gwĩka ũũru, na andũ matangĩathĩkĩra aciari ao; ³¹ nao ti akuũku wega, na matitĩaga ũhoru ũrĩa mũrĩkanĩre, na nĩ ooru mũno, na matirĩ tha. ³² Na o na gwatuĩka nĩmooĩ watho wa ũthingu wa Ngai atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio maagĩrĩrwo nĩ gũkua, to gũthĩ mathiiga na mbere na gwĩka maũndũ macio tu, no nĩmetĩkanagia na andũ arĩa mekaga maũndũ macio.

2

Ciira wa Ngai wa Kĩhooto

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wee mũndũ ũyũ ndũrĩ na kĩigwatio, wee ũtuagĩra mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira, nĩgũkorwo rĩrĩa ũgũtuĩra mũndũ ũngĩ ciira, nĩwe mwene ũretuĩra ciira, tondũ wee ũratuanĩra ciira wĩkaga maũndũ o macio ekaga.

² Na nĩtũũ atĩ Ngai agaatuĩra andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio ciira na kĩhooto. ³ Tondũ rĩrĩa wee mũndũ ũyũ, ũtuagĩra arĩa angĩ ciira na ũgacooka ũgeeka maũndũ o macio mekaga-rĩ, wee ũgwĩciiria nĩũkahonoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nĩkũnyarara ũnyararĩte ũtugi wake mũnene, na ũkirĩrĩria, na wetereri wake, ũkaaga kũmenya atĩ ũtugi wa Ngai nĩguo ũkũguucagĩrĩria nĩguo wĩrĩre?

⁵ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũmĩtie ngoro yaku, na ũkarega kwĩrira-rĩ, nĩ mang'ũrĩ ũreigĩra marĩa magagũũkĩrĩra. Nĩgũkorwo mũthenya wa mang'ũrĩ nĩũrooka, rĩrĩa matuĩro ma Ngai ma kĩhooto makaaguũranĩrio. ⁶ Nĩ ũndũ Ngai akaarĩha o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa aaneka. ⁷ Arĩa macaragia kũheo riiri, na gĩtĩio, na ũhoru wa kwaga kũbutha, nĩ ũndũ wa gwĩka wega matekũnoga-rĩ, acio nĩakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No arĩa eyendi,

na nĩmaregaga ũhoro-wa-ma na makarũmagĩrĩra maũndũ mooru-rĩ, acio nĩmagakinyĩrwo nĩ mang'ũrĩ na marakara. ⁹ Nĩgũkaagĩa na thĩina na mĩnyamaro kũrĩ andũ othe arĩa mekaga ũũru; mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; ¹⁰ no riiri, na gĩtũo, na thayũ ikaaheo mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga wega: mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Ngai ndatĩagĩra andũ maũthĩ.

¹² Andũ arĩa othe mehagia matarĩ watho-inĩ makaaniinwo matarĩ watho-inĩ, nao arĩa othe mehagia marĩ rungu rwa watho magaatuĩrwo ciira kũringana na watho ũcio. ¹³ Nĩgũkorwo ti arĩa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inĩ ma Ngai, no arĩa maathĩkagĩra watho nĩo magaatuuo athingu. ¹⁴ (Ti-itherũ, rĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa matarĩ na watho mekaga maũndũ marĩa watho uugĩte nĩ ũndũ wa ũhoro wao wa mũciarĩre-rĩ, o ene nĩmonanagia nĩmooĩ watho ũcio, o na gũtuĩka matirĩ maũigua ¹⁵ tondũ nĩmonanagia atĩ maũndũ marĩa mabataranagia thĩinĩ wa watho nĩmandĩke ngoro-inĩ ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ũira, namo meciiria mao rĩmwe makamaciirithagia na rĩrĩa rĩngĩ makamaciirĩrĩa.) ¹⁶ Ũndũ ũyũ ũkooneka mũthenya ũrĩa Ngai, na ũndũ wa Jesũ Kristũ agaatuĩra ciira meciiria ma hitho marĩa marĩ ngoro-inĩ cia andũ, o ta ũrĩa Ũhoro-ũrĩa-Mwega uugĩte, ũrĩa nĩ hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo wee wĩitaga Mũyahudi; na ũngĩkorwo wĩhocagia ũhoro-inĩ wa watho na nĩwĩrahagĩra ngwatanĩro yaku na Ngai; ¹⁸ angĩkorwo nĩũmenyete ũrĩa endaga, na ũgakũũrana maũndũ marĩa marĩ bata gũkĩra marĩa mangĩ tondũ wa ũrĩa ũrutĩtwo maũndũ ma watho; ¹⁹ angĩkorwo nĩwĩtikĩtie atĩ wee ũrĩ mũtongoria wa andũ arĩa atumumu, o na ũtheri wa gũtherera arĩa marĩ nduma-inĩ, ²⁰ o na mũtaari wa andũ arĩa akĩigu, na mũrutani wa tũkenge, tondũ thĩinĩ wa watho ũrĩ na mũhianĩre wa ũrĩa ũmenyo wa ũhoro-wa-ma ũtariĩ; ²¹ hakĩrĩ ũguo-rĩ, wee ũrutaga andũ arĩa angĩ-rĩ, ndũngĩkĩruta wee mwene? Wee ũhunjagia atĩ andũ matikaiye-rĩ, wee nĩũiyaga? ²² Wee uugaga atĩ andũ matikanatharanie-rĩ, wee nĩũtharanagia? Wee ũthũire mĩhianano-rĩ, wee nĩũiyaga indo cia hekarũ cia andũ arĩa matooi Ngai? ²³ Wee wĩrahagĩra watho-rĩ, nĩũconorithagia Ngai na ũndũ wa kwagarara watho ũcio? ²⁴ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, "Rĩitwa rĩa Ngai nĩrĩcambagio thĩinĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wanyu."

²⁵ Ūhoru wa kūrūa nĩ ūrĩ kīguni ūngĩrūmia ūrĩa watho uugĩte, no ūngĩagarara watho ūcio-rĩ, ūhoru ūcio waku wa kūrūa ūtuĩkĩte ta ūtaruĩte.* ²⁶ Angĩkorwo arĩa matarĩ aruu nĩmahingagia maũndũ marĩa mabataranagia thĩnĩ wa watho-rĩ, githĩ acio matiagĩrĩire gũtuuo ta maruĩte? ²⁷ Mũndũ ūrĩa ūtarĩ mũruu mwĩrĩ na nĩahingagia ūrĩa watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuĩra ciira, inyuĩ mwagararaga watho ūcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ūrĩa mwandĩke.

²⁸ Tondũ-rĩ, Mũyahudi ti ūrĩa wonanagia atĩ nĩ Mũyahudi na igũrũ, nakuo kūrūa to kũrĩa gwa kuoneka mwĩrĩ-inĩ. ²⁹ Aca, Mũyahudi kũna nĩ ūrĩa Mũyahudi ngoro; nakuo kūrūa nĩ kūrūa kwa ngoro, ūguo nĩ kuuga atĩ nĩ ūhoru wa Roho, no ti wa watho ūrĩa mwandĩke. Kũganwo kwa mũndũ ta ūcio-rĩ, gũtiumaga kũrĩ andũ, no kuumaga kũrĩ Ngai.

3

Wĩhokeku wa Ngai

¹ Gwatuĩka ūguo-rĩ, Mũyahudi agĩkĩrĩte andũ arĩa angĩ na kĩ? Kana bata wa kūrūa ūkĩrĩ ūrĩkũ? ² Hĩ! Ūguni no mũnene na njĩra ciothe! Mbere ya maũndũ mothe, Ayahudi nĩo mehokeirwo ūramati wa ciugo cia Ngai.

³ Ĩ kũngĩkorwo amwe ao nĩmagire kwĩhokeka, kwaga kwĩhokeka kwao, nĩkũngĩatũmire Ngai aage gũtuĩka mwĩhokeku? ⁴ Kũroaga gũtuĩka ūguo! Ngai arotuĩka wa ma, na mũndũ o wothe atuĩke wa maheeni, o ta ūrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩguo kuonekage atĩ rĩrĩa ūkwaria,
wee waragia maũndũ ma kĩhooto,
na ūhootanage rĩrĩa ūgũciirithania.”

⁵ No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa ūthingu nĩtũmaga ūthingu wa Ngai ūguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge atĩ Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa egũtũkinyĩria mang’ũrĩ make? (Ndĩraaria o ta ūrĩa mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.)

⁶ Aca, kũroaga gũtuĩka ūguo! Angĩkorwo ūguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahota kuuga atĩrĩ, “Angĩkorwo kũheenania gwakwa no kũingĩhie ūhoru-wa-ma wa Ngai, na nĩ ūndũ ūcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?” ⁸ Nĩ kũ kĩgiragia tuuge, ta ūrĩa tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o na ta ūrĩa andũ amwe moigaga atĩ nĩguo

* **2:25** Kūrūa kwa arũme kwarĩ rũuri rwa kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aathondekire na andũ a Isiraeli.

tuugaga, “Nītūtũũre twĩkaga ũũru nĩguo wega woneke”?
Acio-rĩ, gũtuĩrwo ciira kwao nĩ gwa kĩhooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithuĩ Ayahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ
arĩa angĩ? Aca, tiguu! Nītũrĩkítie kuonania hau mbere
atĩ Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte
hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe;

¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,

gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.

¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora,
othe hamwe magatuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata;
gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.”

¹³ “Mĩmero yao ĩhaana ta mbĩrĩra hingũre;
nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni.”

“Mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa
ndũra.”

¹⁴ “Tũnua twao tũiyũrĩte irumi na ũrũrũ.”

¹⁵ “Mahanyũkaga na magũrũ magaite thakame;

¹⁶ mwanangĩko na kĩaha nĩcio cionanagia kũrĩa
magereire,

¹⁷ nayo njĩra ya thayũ matimĩũĩ.”

¹⁸ “Hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ mao.”

¹⁹ Na rĩu-rĩ, nītũũĩ atĩ maũndũ marĩa mothe watho
ugĩte, merĩtwo andũ arĩa marĩ rungu rwa watho,
nĩgeetha kanua o gothe gakirio, nao andũ a thĩ othe
matuĩke a gũciirithio nĩ Ngai. ²⁰ Tondũ wa ũguo-rĩ, gũtirĩ
mũndũ o na ũ ũngĩtuuo mũthingu maitho-inĩ ma Ngai nĩ
ũndũ wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo ũtũmaga
andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie.

Ũthingu Uumanĩte na Wĩtikio

²¹ No rĩrĩ, rĩu ũthingu uumĩte kũrĩ Ngai nĩũmenyithanĩtio
na njĩra ĩngĩ ĩtahutanĩtie na Watho wa Musa, o na gũtuĩka
nĩyoimbũrĩtwo o tene nĩ Watho na Anabii. ²² Naguo
ũthingu ũyũ nĩ ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na ũheagwo arĩa
othe metĩkítie na ũndũ wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ
ũhoru wa gũthuurania andũ, ²³ nĩgũkorwo andũ othe
nĩmehĩtie na makanyĩhĩrwo nĩ riiri wa Ngai, ²⁴ na nĩ
ũndũ wa wega wa Ngai magatuuo athingu o ũguo tũhũ,
nĩ ũndũ wa ũrĩa maakũũrĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ²⁵ Ngai
aamũrutire arĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ
wa wĩtikio thĩnĩ wa thakame yake. Ngai eekire ũguo

nĩgeetha onanie ũthingu wake, tondũ wa ũrĩa mehia ma mbere iyo maarekeirwo andũ matekũherithio, nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩa kwa Ngai, ²⁶ nake eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metikĩtie Jesũ athingu.

²⁷ Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkirĩ ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ũndũ wa gĩtũmi kirĩkũ? Hihi nĩ ũndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ũndũ wa watho ũrĩa wa wĩtikio. ²⁸ Nĩgũkorwo nĩtũrũmitie atĩ mũndũ atuagwo mũthingu na ũndũ wa gwĩtikia no ti ũndũ wa gwathikĩra watho. ²⁹ Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? Īĩ, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, ³⁰ nĩgũkorwo Ngai no ũmwe, na nĩwe ũrĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu, na ũndũ wa gwĩtikia, na arĩa mataruaga nao amatuage athingu na ũndũ wa gwĩtikia o ro ũguo. ³¹ Rĩu-rĩ, no twagithie ũhoru wa watho kiene nĩ ũndũ wa ũhoru wa wĩtikio ũcio? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkĩongerera hinya.

4

Iburahĩmu gũtuuo Mũthingu nĩ ũndũ wa Gwĩtikia

¹ Iburahĩmu, o ũcio ithe witũ ũhoru-inĩ wa gũciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoru ũcio? ² Angĩkorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aaturwo mũthingu na ũndũ wa ciĩko iria ekaga-rĩ, nĩarĩ na ũndũ wa kwĩrahĩra, no ti mbere ya Ngai. ³ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩa? “Iburahĩmu nĩetikirie Ngai, nague ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu.”

⁴ Atĩrĩrĩ, hĩndĩ irĩa mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũrĩa aheagwo ndũkoragwo ũrĩ ta kĩheo, no nĩ ta thiĩrĩ ararĩhwo. ⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũtehokaga maũndũ marĩa ekaga, tĩa o gwĩtikia Ngai ũrĩa ũtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wĩtikio wa mũndũ ũcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ũthingu. ⁶ ũguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ũhoru wa kĩrathimo kĩa mũndũ ũrĩa Ngai atuĩte mũthingu hatarĩ ũhoru wa ciĩko, akoiga atĩrĩ:

⁷ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marekeirwo mahĩtia mao, namo mehia mao makahumbĩrwo.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa Mwathani atatuaga mwĩhia.”

⁹ Hihi kĩrathimo gĩkĩ no kĩa andũ arĩa maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na arĩa mataruaga? Nĩtũkoretwo tũkiuga atĩ wĩtikio wa Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuo mũthingu.

10 No aatuirwo mūthingu arī na ūhoru ūrīkū? Hihi nī thuutha wa kūrua, kana nī mbere ūyo? Ti thuutha wa kūrua, no nī mbere ūyo, hīndī ūrīa ataarūite! 11 Nake agīcooka akīamūkīra rūūrī rwa kūrua, rūrī mūhūri wa ūthingu ūrīa aarī nāguo nī ūndū wa gwītīkia o na hīndī ūrīa ataarī mūruu. Nī ūndū ūcio agītūika ithe wa arīa othe metīkagia o na matarī aruu, nīgeetha o nao matuuagwo athingu. 12 Na ningī nowe ithe wa andū arīa maruaga, arīa matarī atī no kūrua marūite, no nīmathiiga na mūthiire wa wītīkio ūrīa ithe witū Iburahīmu aarī nāguo mbere ya kūrua.

13 Iburahīmu ndeerīrwo kīranīro atī nīagatuika mūgai wa thī hamwe na njiaro ciake nī ūndū wa gwathīkīra watho, no nī ūndū wa ūthingu ūrīa uumanaga na wītīkio. 14 Nīgūkorwo kūngītūika atī arīa matūūragio nī watho nī agai-rī, wītīkio ndūkīrī kīene, nakīo kīranīro nī gīa tūhū, 15 tondū watho ūrehaga mang'ūrī. Naho harīa hatarī watho hatirī ūhoru wa kwagarara watho.

16 Tondū wa ūguo-rī, kīranīro kiumanaga na wītīkio, nīgeetha wonekage na ūndū wa wega wa Ngai, na ūtuīke wa kūheo kūna njiaro ciothe cia Iburahīmu, na to arīa maaheirwo ūhoru wa watho oiki, no nī kūrī arīa othe metīkītie ta ūrīa Iburahīmu eetīkītie. Nīgūkorwo Iburahīmu nīwe ithe wa arīa othe metīkītie. 17 Ta ūrīa kwandīkītuo atīrī: "Nīngūtūite ithe wa ndūrīrī nyingī." We nīwe ithe witū maitho-inī ma Ngai, o ūcio Iburahīmu eetīkītie, o we Ngai ūrīa ūrīūkagia arīa makuīte, na waragia ūhoru wa maūndū marīa matarī ho ta marī ho.

18 Iburahīmu nīagīire na kīrīgīrīro o na harīa hataarī kīndū gīa kwīrīgīrīra na agītīkia, na nī ūndū ūcio agītūika ithe wa ndūrīrī nyingī, o ta ūrīa erītuo atīrī, "Ūguo nīguo rūciaro rwaku rūkaigana." 19 Nake o na akīmenyaga atī mwīrī wake watariī ta ūrī mūkuū nīgūkorwo ūkūrū wake warī ta mīaka igana rīmwe, na aamenya atī nda ya Sara nīyathirīte hinya wa gūciara-rī, ndaigana kūnyihanyihīrwo nī wītīkio. 20 Nowe ndaigana kūgīa na nganja ūhoru-inī wa wītīkio ūkonī kīranīro kīu kīa Ngai, no wītīkio wake nī hinya wongereirwo, nake akīgooca Ngai, 21 tondū nīetīkītie biū atī Ngai arī na hinya wa kūhingia ūrīa eranīire. 22 Ūndū ūcio ūgītūma atuo mūthingu. 23 Na rīrī, ciugo icio ciandīkītuo atīrī "Nīatuirwo mūthingu" itiandīkirwo nī ūndū wake wiki, 24 no ciandīkirwo nī ūndū witū, ithuī arīa Ngai agaatua athingu, o ithuī arīa twītīkītie Ngai ūrīa wariūkirie Jesū Mwathani witū kuuma kūrī arīa akuū. 25 We aaneanirwo

oragwo nĩ ùndũ wa mehia maitũ, na agĩcooka akĩriũkio nĩgeetha tũtuuo athingu.

5

Thayũ na Gĩkeno

¹ Nĩ ùndũ ùcio, kuona atĩ nĩtũtuĩtwo andũ athingu nĩ ùndũ wa gwĩtkia-rĩ, tũrĩ na thayũ na Ngai nĩ ùndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ² we ũrĩa útũmĩte tũgĩe na mweke wa gũkinya wega-inĩ wa Ngai, harĩa tũrũngĩ rĩu nĩ ùndũ wa gwĩtkia. Na ithuĩ nĩtũkenaga nĩ ùndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa gũgaakinyĩra riiri wa Ngai. ³ Na to ũguo wiki, no rĩrĩa tũrĩ mathĩina-inĩ nĩtũkenaga tondũ nĩtũũ atĩ gũthĩnĩka gũtũmaga tũmĩrĩrie; ⁴ nakuo kũmĩrĩria gũtũmaga tũgĩe na gwĩkindĩra; nakuo gwĩkindĩra gũtũmaga tũgĩe na kĩrĩgĩrĩro. ⁵ Nakĩo kĩrĩgĩrĩro kũ gĩtingĩtũuraga ngoro, tondũ Ngai nĩaitĩrĩrie wendani wake ngoro-inĩ ciitũ na ùndũ wa Roho Mũtheru, ũrĩa we aatũheire.

⁶ Nĩ ùndũ-rĩ, o ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya, o hĩndĩ rĩrĩa tũtaarĩ na hinya, Kristũ nĩakuire nĩ ùndũ wa andũ arĩa matatĩaga Ngai. ⁷ Nĩ hinya mũno mũndũ akue nĩ ùndũ wa mũndũ mũthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mũndũ ũngĩkua nĩ ùndũ wa mũndũ mweka. ⁸ No Ngai nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ rĩrĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩrĩire.

⁹ Kuona atĩ rĩu nĩtũtuĩtwo athingu na ùndũ wa thakame yake-rĩ, githĩ tũtigakĩhonokio makĩria kuuma harĩ mang'ũrĩ ma Ngai nĩ ùndũ wake! ¹⁰ Tondũ-rĩ, angĩkorwo hĩndĩ rĩrĩa twarĩ thũ cia Ngai nĩtwaiguithanirio nake na ùndũ wa gĩkuũ kĩa Mũriũ, na tondũ rĩu tũrĩ aiguithanie na Ngai-rĩ, nĩtũrĩkĩragĩrĩria kũhonokio nĩ ùndũ Kristũ arĩ muoyo. ¹¹ Na to ũguo wiki, no o na nĩtũkenagĩra Ngai thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ùcio útũmĩte tũiguithanio na Ngai.

Gĩkuũ nĩ ùndũ wa Adamu, Muoyo nĩ ùndũ wa Kristũ

¹² Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, o ta ũrĩa kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire mehia matoonye gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuũ gĩgĩtoonya nĩ ùndũ wa mehia, nao andũ othe magĩtuĩka a gũkuaga tondũ nĩmehirie, ¹³ nĩgũkorwo o na watho ũtanaheanwo, mehia maarĩ kuo gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mũndũ ndangĩtuuo mwĩhia. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya hĩndĩ ya Musa, gĩkuũ nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagĩra andũ, o na arĩa matehĩtie na ùndũ wa kwagarara watho ta ũrĩa Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa ũrĩa warĩ wa gũũka thuutha.

15 No kīheo kīu gītihaanaine na ihītia rīa kwagarara watho. Tondū angīkorwo andū aingī nīmakuire nī ūndū wa ihītia rīa mūdū ūmwe-rī, wega wa Ngai o na kīheo kīrīa kīarehirwo nī wega wa mūdū ūcio ūmwe, na nīwe Jesū Kristū-rī, nīcio ciyūrīrīire andū aingī mūno makīria! 16 O na ningī, kīheo kīu kīa Ngai gītiringaine na maciaro ma mehia ma mūdū ūcio ūmwe: Tondū gūtuīrwo kwa rīhīa rīu rīmwe nīkuo gwatūmire andū matuīrwo ciira, no kīheo kīu kīaheanirwo nī Ngai o ūguo tūhū kīarutirwo nī ūndū wa mehia maingī, nakīo gīgītūma matuuo athingu. 17 Tondū-rī, angīkorwo kwīhīa kwa mūdū ūmwe gwatūmire gīkuū gīthamake nī ūndū wa mūdū ūcio ūmwe-rī, githī arīa maamūkagīra wega mūingī wa Ngai na kīheo kīu kīa ūthingu matigūtūūra mathamakaga makīria marī muoyo-inī nī ūndū wa mūdū ūmwe, o we Jesū Kristū!

18 Nī ūndū ūcio, o ta ūrīa kwīhīa riita o rīmwe gwatūmire andū othe matuīrwo ciira-rī, ūguo noguo gīko kīmwe kīa ūthingu gīatūmire andū othe matuuo athingu nīguo magīe na muoyo. 19 Nīgūkorwo o ta ūrīa ūremi wa mūdū ūmwe watūmire andū aingī matuuo ehīa-rī, ūguo noguo gwathīka kwa mūdū ūcio ūmwe gūgūtūma andū aingī matuuo athingu.

20 Ūhorō wa watho wongereirwo nīguo mehīa mongereke. No harīa mehīa mongererekire-rī, nāguo wega wa Ngai ūkīongerereka makīria, 21 nīgeetha o ta ūrīa mehīa maathamakire thīinī wa gīkuū-rī, o nāguo wega wa Ngai ūthamakage nī ūndū wa ūthingu, nīguo ūtūkinyie muoyo-inī wa tene na tene nī ūndū wa Jesū Kristū Mwathani witū.

6

Gūtūūra Muoyo thīinī wa Kristū

1 Hakīrī ūguo-rī, tūkiuge atīa? Nī tūtūūre o twīhāgia nīgeetha wega wa Ngai ūingīhage? 2 Hī! Kūroaga gūtūika ūguo! Ithuī-rī, nītwakuire ūhorō-inī wa wīhīa; twakīhota atīa gūcooka gūtūūra thīinī wāguo? 3 Kaī inyuī mūtooī atī ithuī othe arīa twabatithirio thīinī wa Kristū Jesū twabatithirio thīinī wa gīkuū gīake? 4 Nī ūndū ūcio-rī, twabatithio nīgūthikwo twathikirwo hamwe nake gīkuū-inī gīake, nīgeetha o ta ūrīa Kristū aariūkirio kuuma kūrī arīa akuū nī hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuī tūtūūre na mūtūūrīre mwerū.

5 Angīkorwo nītūnyīitithanītio nake ūguo thīinī wa gīkuū gīake-rī, hatirī nganja nītūkanyīitithanio nake thīinī wa kūrīūka gwake. 6 Nīgūkorwo nītūūī atī mūdū witū

wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtikanacooke gũtuĩka ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mũndũ o wothe ũrĩa ũrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩtĩkĩtie atĩ nĩtũgatũũra muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuũ gĩtirĩ na hinya wa kũmwatha rĩngĩ. ¹⁰ Gĩkuũ kĩrĩa aakuire, aakuĩrĩire ũhoru wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũigana; no muoyo ũrĩa atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ ũndũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuĩ, o ũndũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte ũhoru-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũũraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩinĩ wa mũrĩ yanyu iyo ikuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merirĩria mooru mayo. ¹³ Nĩngĩ mũtikananeane ciĩga cia mũrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuũ-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage ciĩga icio cia mũrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwĩka maũndũ ma ũthingu. ¹⁴ Mũtigatũke a gwathagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia ũthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũũre twĩhagia? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩrĩa mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ũrĩa ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩire na ngoro yothe ũrutani ũrĩa mwheokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuĩka ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndĩraaria ũhoru ũyũ ngĩũgerekanagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mũtũũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ũrĩa mwatũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mũrĩ ituĩke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ũtheru o na ma waganu ũrĩa ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei ciĩga cianyu ituĩke ngombo cia ũthingu nĩguo mũgaatuĩka andũ atheru. ²⁰ Rĩrĩa mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ũthingu. ²¹ Hĩndĩ iyo muonaga

uumithio ūrīkū kuuma kūrī maūndū marīa matūmaga rīu mūconoke? Maūndū macio marigīrīrio-inī marehaga gīkuū! ²² No rīu tondū nīmwohoretwo mūkoima mehia-inī na mūgatuīka ngombo cia Ngai-rī, uumithio ūrīa muonaga ūmwerekagīria ūtheru-inī, na maciaro maguo nī muoyo wa tene na tene. ²³ Nīgūkorwo mūcaara wa mehia nī gīkuū, no kīheo kīrīa Ngai aheanaga nī muoyo wa tene na tene thīinī wa Kristū Jesū Mwathani witū.

7

Ngerekano ya Ūhiki

¹ Atīrīrī, ariū na aarī a Ithe witū (nīgūkorwo ndīraaria na inyuī mūrī andū arīa mooī watho), kaī mūtooī atī watho wathaga mūndū o rīrīa arī muoyo? ² Nī ūndū mūtūmia ūrī na mūthuuri aikaraga ohanītio na mūthuuriwe nī watho ihinda rīrīa rīothe mūthuuriwe arī muoyo; no mūthuuriwe angīkua-rī, mūtumia ūcio ti muohe nī watho ūcio wa ūhiki. ³ Tondū mūtumia ūcio angīhikīra mūndū ūngī rīrīa mūthuuriwe arī muoyo, atuīkaga mūtharia. No mūthuuriwe angīkua, mūtumia ūcio ti muohe nī watho ūcio, na ndangītuīka gītharia o na angīhikio nī mūndū ūngī.

⁴ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, o na inyuī nīmwakuire ūhoro-inī wa watho nī ūndū wa mwīrī wa Kristū, nīguo mūtuīke a mūndū ūngī, o we ūrīa wariūkīrio akiuma kūrī arīa akuū, nīgeetha tūciaragīre Ngai maciaro. ⁵ Nīgūkorwo hīndī īrīa twathagwo nī mwīrī ūyū wa mehia-rī, merirīria ma mehia marīa maarahūragwo nī watho nīmarutaga wīra thīinī wa mīrī iitū, magaciaragīra gīkuū maciaro. ⁶ No rīu, nītuohoretwo tūkoima watho-inī, tondū nītūkuīte ūhoro-inī ūrīa watuohete nīgeetha tūtungatage na mūtungatīre mwerū wa Roho, no ti mūtungatīre ūrīa mūkūrū wa watho ūrīa mwandīke.

Kūgiana na Wīhia

⁷ Rīu rī, tūkiuge atīa? Watho ūkīrī wīhia? Aca ti ūguo! Ti-itherū tīga nī ūndū wa watho ndingīamenyire wīhia nī kī. Nīgūkorwo ndingīamenyire ūhoro wa gūcumīkīra korwo watho ndwoigīte, “Ndūkanacumīkīre kīndū kīene.” ⁸ No wīhia, tondū wa kuona kamweke karīa kaaheanītwo nī rīathani rīu, ūgītūma ngīe na merirīria ma mīthemba yothe thīinī wakwa. Nīgūkorwo hatarī watho, wīhia nī mūkuū. ⁹ Kūrī hīndī nīi ndaarī muoyo itanamenya watho; no hīndī īrīa rīathani rīokire, wīhia ūkīgīa muoyo na nīi ngīkua. ¹⁰ Ngīmenya atī rīathani o rīu rīarī rīa gūtūma mūndū atūire muoyo-rī, norīo rīarehire

gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩrĩa wĩhia wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirie, na ũkĩnjũraga nariĩ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na rĩathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooto na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ ũndũ ũcio mwega ũgĩcookete gũtuĩka gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha wĩhia ũkũũrikane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩinĩ wakwa na ũndũ wa kũhũthĩra ũndũ ũcio mwega, nĩguo wĩhia ũtuĩke wĩhia kũna.

¹⁴ Nĩtũũ atĩ watho uumanĩte na Roho; no nĩ ndĩ mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ wendetio agatuĩka ngombo ya wĩhia. ¹⁵ Ndimenyaga maũndũ marĩa njĩkaga. Nĩgũkorwo ũrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ũndũ ũrĩa thũire nĩguo njĩkaga. ¹⁶ O na ingĩtuĩka njĩkaga ũrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, nĩnjĩtikĩrĩte atĩ watho nĩ mwega. ¹⁷ Tondũ ũcio nĩngũũranĩte atĩ ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo. ¹⁸ Nĩnjũũ atĩ gũtirĩ ũndũ mwega ũtũũraga thĩinĩ wakwa, ũguo nĩ kuuga thĩinĩ wa mwĩrĩ ũyũ wakwa wĩhagia. Nĩgũkorwo nĩndĩriragĩria gwĩka wega, no hinya wa gwĩka ũguo nĩguo itarĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo wega ũrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ũũru ũrĩa itendaga gwĩka nĩguo thĩiaga na mbere gwĩka. ²⁰ Na rĩrĩ, ingĩkorwo nĩnjĩkaga ũrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ũguo.

²¹ ũndũ ũyũ nĩtũmaga nyone atĩ watho ũyũ nĩguo ũrutaga wĩra thĩinĩ wakwa: Rĩrĩa ngwenda gwĩka wega-rĩ, ũũru ũkoragwo o hamwe na nĩ. ²² Nĩgũkorwo ngoro-inĩ yakwa thĩinĩ, nĩngenagĩra watho wa Ngai; ²³ no nĩnyonaga watho ũngĩ ũkĩruta wĩra thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ wakwa, ũkarehaga mbaara, na ũkarũaga na watho wa meciiria makwa, na ũkandua mũndũ muohe nĩ watho wa wĩhia ũrĩa ũrutaga wĩra thĩinĩ wa ciĩga ciakwa. ²⁴ Kaĩ nĩ ndĩkĩrĩ mũndũ mũthĩnĩku-ĩ! Nũũ ũkũũhonokia harĩ mwĩrĩ ũyũ wa gĩkuũ? ²⁵ Nĩndacookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ!

Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ mwene thĩinĩ wa meciiria makwa ndĩ ngombo ya watho wa Ngai, no ha ũhoro wa mwĩrĩ ũyũ wa wĩhia, nĩ ndĩ ngombo ya watho wa wĩhia.

8

Muoyo thĩinĩ wa Roho

¹ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, andũ arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ o ti a kũherithio, ² tondũ nĩ kũgerera harĩ Jesũ Kristũ watho wa Roho ũrĩa ũheaga muoyo wanjohorire kuuma kũrĩ wĩhia na gĩkuũ. ³ Nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa watho

wa Musa ūtangĩahotire gwĩka nĩ ūndũ wa kwagithio hinya nĩ mwĩrĩ ūyũ wĩhagia-rĩ, Ngai nĩekire ūndũ ūcio na ūndũ wa gũtũma Mũriũ wake mwene arĩ na mwĩrĩ ūhaanaine na mwĩrĩ ūyũ wĩhagia, nĩgeetha atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia. Na nĩ ūndũ ūcio agĩtuĩra wĩhia ūrĩa warĩ thĩnĩ wa mũndũ ūrĩa wĩhagia ciira, ⁴ nĩgeetha maũndũ ma ūthingu marĩa mathanĩtwo nĩ watho mahingio thĩnĩ witũ, ithuĩ arĩa tũtatũũraga kũringana na mwĩrĩ ūyũ wĩhagia, no tũtũũraga kũringana na Roho.

⁵ Andũ arĩa matũũraga kũringana na mwĩrĩ ūyũ wĩhagia meciiragia o maũndũ marĩa mwĩrĩ ūcio wendaga; no arĩa matũũraga kũringana na Roho meciiragia o maũndũ marĩa mendagwo nĩ Roho. ⁶ Meciiria ma mũndũ mwĩhia marehaga gĩkuũ, no meciiria marĩa maathagwo nĩ Roho marehaga muoyo na thayũ; ⁷ meciiria marĩa mehagia marĩ ūthũ na Ngai. Meciiria macio matiathĩkagĩra watho wa Ngai, o na matingĩhota gwĩka ūguo. ⁸ Andũ arĩa maathagwo nĩ mwĩrĩ ūyũ wĩhagia matingĩhota gũkenia Ngai.

⁹ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiathagwo nĩ mwĩrĩ ūyũ wĩhagia, no mwathagwo nĩ Roho, angĩkorwo Roho wa Ngai atũũraga thĩnĩ wanyu. No rĩrĩ, mũndũ o wothe ūtarĩ na Roho wa Kristũ-rĩ, ūcio ti wa Kristũ. ¹⁰ No angĩkorwo Kristũ arĩ thĩnĩ wanyu-rĩ, mũrĩ yanyu nĩmĩkuũ nĩ ūndũ wa mehia, no maroho manyu marĩ muoyo nĩ ūndũ wa ūthingu. ¹¹ Na ningĩ angĩkorwo Roho wa Ngai ūrĩa wariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ atũũraga thĩnĩ wanyu-rĩ, o we ūcio wariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩagatũma mũrĩ ĩyo yanyu ĩkuaga ĩgĩe na muoyo nĩ ūndũ wa Roho wake, ūcio ūtũũraga thĩnĩ wanyu.

¹² Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũrĩ na thĩrĩ, no ti thĩrĩ kũrĩ mwĩrĩ ūyũ wĩhagia, atĩ nĩguo tũtũũrage kũringana na ūrĩa wendaga. ¹³ Nĩgũkorwo mũngĩtũũra kũringana na ūrĩa mwĩrĩ ūyũ wĩhagia wendaga-rĩ, nĩmũgakua, no mũngĩũraga ciĩko icio njũru cia mwĩrĩ na hinya wa Roho-rĩ, nĩmũgatũũra muoyo, ¹⁴ tondũ andũ arĩa othe matongoragio nĩ Roho wa Ngai nĩo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nĩgũkorwo mũtiaheirwo roho wa kũmũtua ngombo rĩngĩ nĩguo mwĩtigagĩre, no mwaheirwo Roho wa kũmũtua ciana ciake cia kwĩrererwo. Na nĩguo ūtũmaga twanĩrĩre tũkoiga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mũtheru we mwene nĩwe mũira hamwe na maroho maitũ atĩ ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai. ¹⁷ Rĩu-rĩ, angĩkorwo tũrĩ ciana ciake-rĩ, tũkĩrĩ agai, tũgatuĩka o agai a kũgaya Ngai, na agai hamwe na Kristũ, angĩkorwo ti-itherũ nĩtũgwatanagĩra

nake mĩnyamaro yake nĩguo tũkaahota kũgwatanĩra riiri wake o naguo.

Riiri ũrĩa Ũgooka

18 Nguona atĩ mĩnyamaro ĩrĩa tũrĩ nayo rĩu ndĩngĩringithanio na riiri ũrĩa tũkaaguũrĩrio. 19 Indo iria ciombirwo itũũraga cieteraire kũguũranĩrio gwa ciana cia Ngai irĩ na gũthethũka kũnene. 20 Nĩgũkorwo ciũmbe icio ciathĩrĩrio itũũre itarĩ kĩene na ti ũndũ wa gwĩthuurĩra cio nyene, no nĩ ũndũ wa kwenda kwa ũrĩa waciathĩrĩrie itũũre irĩ na kĩrĩgĩrĩro, 21 atĩ ciũmbe cio nyene nĩgakũũrwo kuuma ũkombo-inĩ wa kũbutha, ikinye wĩyathi-inĩ wa riiri wa ciana cia Ngai.

22 Nĩtũũ atĩ nginyagia rĩu ciũmbe icio ciothe itũire icaayaga irĩ na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩheo mwana. 23 Na to indo icio icaayaga, no o na ithuĩ arĩa tũrĩ na maciaro ma mbere ma Roho, nĩtũcaayaga ngoro-inĩ ciitũ thĩinĩ, twetereire hĩndĩ ikinye ya gũtuuo ciana cia Ngai, na nĩkuo gũkũũrwo kwa mĩrĩ iitũ kuuma ũkombo-inĩ. 24 Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kũ. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩrĩra kĩndũ kĩoneku-rĩ, kũ ti kĩrĩgĩrĩro kũrĩ. Nũ wĩrĩgagĩrĩra kĩrĩa arĩ nakĩo? 25 No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩre kĩrĩa tũtarĩ nakĩo-rĩ, tũgĩetagĩrĩra o tũkirĩrĩrie.

26 O ũndũ ũmwe, Roho nake nĩatũteithagia nĩ ũndũ wa ũrĩa tũtarĩ hinya. Ithuĩ tũtiũ kĩrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooya, no Roho we mwene nĩatũthaithanagĩrĩra arĩ na mũcaayo ũtangĩgweteka na ciugo. 27 Nake Ngai ũrĩa ũthuthuuragia ngoro ciitũ nĩoĩ meciiria ma Roho, tondũ Roho nĩwe ũthaithanagĩrĩra andũ arĩa aamũre kũringana na ũrĩa Ngai endete.

Andũ a Ngai Nĩatoorania

28 Ningĩ nĩtũũ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ũrĩa aathugundĩterĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere kĩrathimo. 29 Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rĩ, nĩo aathĩrĩrie matũke a kũhaananio na mũhianĩre wa Mũrũwe, nĩguo atuĩke irigithathi harĩ andũ aingĩ a Ithe ũmwe. 30 Nao acio aathĩrĩrie o mbere, nĩo eetire; nao acio eetire, nĩo aatuire athingu; nao acio aatuire athingu, nĩo aahumbire riiri.

31 Tũkiuge atĩa ũhoro ũkonĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-rĩ, nũ ũngĩkĩhota gũtũtuma ũthũ? 32 Ũcio ũtaigana gũcaĩra Mũriũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ũndũ witũ ithuothe, na rĩrĩ, agĩtũheete ũcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa gũtũtaanahĩra na indo iria ingĩ

ciothe? ³³ Nũũ ũngĩona ũndũ wa gũhitangĩra andũ arĩa Ngai ethuuriire? Nĩ Ngai ũmatuĩte atĩ matirĩ na mahĩtia. ³⁴ Nũũ ũngĩhota kũmatua ehia? Gũtirĩ! Kristũ Jesũ, o we ũrĩa wakuire, na akĩriũka akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe ũikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai agĩtũthaithanĩrĩra. ³⁵ Nũũ ũngĩtũtigithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona thĩina, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nĩkũnyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na kana rũhiũ rwa njora? ³⁶ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Tũtindaga tũkĩũragwo o mũthenya wothe nĩ ũndũ waku; tũtuuagwo ta ng'onde cia gũthĩnjwo.”

³⁷ No rĩrĩ, o na tũkĩonaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithuĩ tũrĩ makĩria ma atooria nĩ ũndũ wa ũcio watwendire. ³⁸ Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtuĩka nĩ ũhoru wa gũkua kana gũtũũra muoyo, o na kana araika kana ndaimono, o na kana ũhoru wa mahinda maya kana marĩa magooka, o na kana maahinya o na marĩkũ, ³⁹ o na kana ũraihi wa na igũrũ kana ũriku, o na kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ o na kĩmwe kĩngĩhota gũtũtigithania na wendani wa Ngai, ũcio ũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9

Ngai Gũthuura Andũ a Isiraeli

¹ Nĩ ngwaria ũhoru-wa-ma ndĩ thĩnĩ wa Kristũ, ti maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira wakwa thĩnĩ wa Roho Mũtheru, ² atĩ ndĩ na kĩa kĩnene na ruo rwa ngoro rũtarathira. ³ Nĩgũkorwo ingĩendire nĩ mwene nyiitwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha ariũ na aarĩ a Ithe witũ acio a rũrĩrĩ rwitũ kũmbe, ⁴ nĩo andũ a Isiraeli. O nĩo Ngai aatuire ciana ciake; na nĩo maikaraga na riiri wake, na no-o matuĩtwo andũ a kĩrĩkanĩro, na a kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na ningĩ nĩo merĩrwo ciĩranĩro. ⁵ Ningĩ maithe maitũ marĩa ma tene maarĩ a kĩruka kũ, nake Kristũ aarĩ wa rũciaro rwao ha ũhoru wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga maũndũ mothe, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene! Amenĩ.

⁶ Ũguo ti kuuga atĩ kiugo kĩa Ngai nĩkĩagĩte kũhinga. Nĩgũkorwo ti andũ othe arĩa maciarĩrwo Isiraeli marĩ andũ a Ngai a ma. ⁷ O na ningĩ ti othe ciana cia Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩ a rũciaro rwake. No rĩrĩ, eerirwo atĩrĩ, “Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ⁸ Ũguo nĩ ta kuuga atĩrĩ, ti ciana iria iciarĩtwo na njĩra ya ndũire ingĩtuĩka ciana cia Ngai, no nĩ ciana cia kĩĩranĩro ituuagwo cia mbeũ ya Iburahĩmu. ⁹ Nĩgũkorwo kĩĩranĩro kĩoigĩte

atĩrĩ: “Ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩakinya nĩngacooka, nake Sara nĩakagĩa kaana ga kahĩ.”

¹⁰ Na to ũguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarĩ cia ithe o ũmwe, na nĩwe ithe witũ Isaaka. ¹¹ No rĩrĩ, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekĩte ũndũ o na ũrĩkũ mwega kana mũuru, nĩguo mũbango ũrĩa Ngai aathugundĩte wa gwĩthuurĩra andũ ũhinge: ¹² ti na ũndũ wa ciĩko iria mekĩte, no nĩ ũndũ wa wendi wa ũcio wĩtanaga, nĩerire Rebeka atĩrĩ, “Ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ũrĩa mũnini.” ¹³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndendire Jakubu, no ngĩrega Esaũ.”

¹⁴ Tũkiuge atĩa nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Ngai no atuanĩre ũndũ ũtarĩ wa kĩhoo? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁵ Nĩgũkorwo erire Musa atĩrĩ,

“Nĩndĩiguagĩra tha ũrĩa ndenda kũiguĩra tha,
na ngacaĩra ũrĩa ndenda gũcaĩra.”

¹⁶ Tondũ ũcio-rĩ, ũndũ ũcio nduonekaga nĩ ũndũ wa wendi wa mũndũ, kana nĩ ũndũ wa kĩyo gĩake, no nĩ ũndũ wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nĩgũkorwo Maandĩko-inĩ Firaũni erĩtwo atĩrĩ: “Ndagũtũũgĩririe nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, nĩguo nyonanie hinya wakwa thĩinĩ waku, na nĩguo rĩitwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Ngai aiguagĩra tha mũndũ ũrĩa enda kũiguĩra tha, na akoomia ngoro ya ũrĩa enda kũũmia.

¹⁹ Ũmwe wanyu ahota kũnjũũria atĩrĩ: “Ngai atũire atũtuagĩra mahĩtia nĩkĩ? Tondũ nũũ ũngĩkĩhota kũregana na ũrĩa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ mũndũ ũyũ nĩguo ũcookanĩrie na Ngai? “Kĩndũ kĩrĩa kĩombirwo-rĩ, no kĩũrie ũcio wakũmbire, ‘Wanyũmbire ũũ nĩkĩ?’ ” ²¹ Githĩ mũũmbi wa nyũngũ ndarĩ na kĩhoo gĩa kũhũthĩra rĩũmba o ũrĩa angĩenda; kĩenyũ kĩmwe kĩa rĩũmba rĩu athondeke indo imwe cia kũhũthĩrwo na njĩra ya gũtũka na ingĩ nĩ ũndũ wa mahũthĩro ma ndũire?

²² Ĩ kũngĩkorwo Ngai, tondũ nĩathuurĩte kuonania mang’urĩ make na kũmenyithania hinya wake, nĩakirĩrĩrie mũno arĩ na wetereri mũnene andũ arĩa mahaana to indo icio cia kũrakarĩrwo, o icio ciahhaarĩrio kwanangwo? ²³ Ĩ kũngĩkorwo ekaga ũguo nĩgeetha atũme ũingĩ wa riiri wake ũmenyeke nĩ arĩa mahaana ta indo iria akaiguĩra tha, arĩa aahaarĩrie o mbere matuĩke a kũgaya riiri ũcio, ²⁴ na nĩo ithuĩ, ithuĩ arĩa eetire, na to arĩa moimĩte kũrĩ Ayahudi, no nĩ kuuma o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ? ²⁵ O ta ũrĩa oigĩte Ibuku-inĩ rĩa Hosea, atĩrĩ:

“Andũ arĩa matarĩ akwa nĩo ngeeta ‘andũ akwa’;

nake mündũ-wa-nja ũcio ũtarĩ mwende nĩwe ngeeta
'mwendwa wakwa.' "

²⁶ na ningĩ,

"Nĩgũgatuĩka atĩ, o handũ harĩa meerĩrwo atĩrĩ,

'Inyuĩ mūtĩrĩ andũ akwa,'

no ho mageetĩrwo 'ariũ a Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.' "

²⁷ Naguo ũhoru ũkonĩ Isiraeli, Isaia nĩanĩrĩre, akiuga
atĩrĩ:

"O na gũtuĩka andũ a Isiraeli maigana ta mũthanga wa iria-
inĩ-rĩ,

no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nĩgũkorwo Mwathani nĩagatuĩra

andũ a gũkũ thĩ ciira o narua, na aũkinyie mũthia. "

²⁹ Na o ta ũrĩa Isaia oigĩte o mbere ũndũ ũcio ũtanakinya,
atĩrĩ:

"Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe

aatũtigĩrie njiaro-rĩ,

ithuĩ tũngĩatuĩkire ta Sodomu,

na tũhaane o ta Gomora."

Isiraeli kwaga Gwĩtĩkia

³⁰ Tũkiuge atĩa ha ũhoru ũcio? Atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, arĩa
mataathingatire ũthingu, nĩmagĩre naguo, ũthingu ũrĩa
ũgũagwo naguo na ũndũ wa gwĩtĩkia; ³¹ no atĩ andũ a
Isiraeli, arĩa maathingatire watho wa ũthingu-rĩ, matiigana
kũgĩa na watho ũcio. ³² Maagire kũgĩa naguo nĩkĩ? Tondũ
matiaũthingatire na njĩra ya wĩtĩkio, no maũcaririe na
njĩra ya gwĩka maũndũ. O nao nĩmahĩngirwo nĩ "ihiga rĩrĩa
rĩhĩnganaga". ³³ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo:

"Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjigĩte ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ
mahĩngwo,

na ngaiga rwaro rwa ihiga rĩrĩa rĩtũmaga magũe,

nake mündũ ũrĩa ũmwĩhokete ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio."

10

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũndũ ũrĩa ngoro yakwa yendete
mũno na ũrĩa hooyaga Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli nĩ atĩ
mahonokio. ² Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira wao atĩ nĩ marĩ kĩyo
ũhoru-inĩ wa Ngai, no kĩyo kũu kĩao gĩkaaga ũmenyi. ³ Na
tondũ matiigana kũmenya ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai
no nĩ kũgeria maageririe kwĩhaandĩra ũthingu wao ene-
rĩ, matiigana kwĩnyihĩria ũthingu wa Ngai. ⁴ Nake Kristũ
nĩwe wakinyirie ũhoru wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe
na ũthingu kũrĩ mündũ o wothe ũrĩa wĩtĩkĩtie.

⁵ Musa aataarĩrie ũhoru wa ũthingu ũrĩa uumanaga
na watho na njĩra ĩno: "Mündũ ũrĩa wĩkaga maũndũ

macio arītũũragio muoyo nĩmo.” ⁶ No rĩrĩ, ũthingu ũrĩa uumanaga na gwītĩkia uugaga atĩrĩ: “Ndũkaneyũrie na ngoro atĩrĩ, ‘Nũũ ũkwambata akinye igũrũ?’” (ũguo nĩ kuuga, agĩire Kristũ amũrehe gũkũ thĩ) ⁷ “o na ndũkeyũrie, ‘Nũũ ũkaaharũrũka irima rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?’” (ũguo nĩ kuuga, ambatie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ). ⁸ No ũhoro ũcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ũhoro ũrĩ o hakuhĩ nawe; ũrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku,” naguo ũhoro ũcio nĩguo ũhoro wa wītĩkio ũrĩa tumbũraga: ⁹ Atĩ ũngiumbũra na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” o na gwītĩkia wītĩkie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, no ũhonoke. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuo mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio. ¹¹ Tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ, “Ũrĩa wothe ũmwĩhokaga ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.” ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ ngũũrani gatagatĩ ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ: tondũ Mwathani o ũcio nĩwe Mwathani wa andũ othe, na nĩarathimaga mũno arĩa othe mamũkayagĩra; ¹³ nĩgũkorwo nĩ kwandĩke atĩrĩ, “Mũndũ wothe ũrĩa ũgaakaĩra rĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonoka.”

¹⁴ No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa matamwītĩkĩtie? Na mangĩmwītĩkia atĩa matarĩ maigua ũhoro wake? Na mangĩkĩigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? ¹⁵ Nĩngĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunja ũhoro matarĩ atũme? O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kaĩ magũrũ ma andũ arĩa mahunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩire-ĩ!”

¹⁶ No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetĩkĩrĩre Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, “Mwathani, nũũ wītĩkĩtie ũhoro witũ?” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gwītĩkia kuumanaga na kũigua ũhoro, naguo ũhoro ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ. ¹⁸ No ngũũria atĩrĩ: Matirĩ maigua Ũhoro? Hatirĩ nganja nĩmaiguĩte, tondũ Maandĩko mekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo wao nĩwahunjire thĩ yothe,
nacio ciugo ciao igĩkinya ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

¹⁹ Na nĩngĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ,
“Nĩngatũma mũigue ũiru nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ hatarĩ;
nĩngatũma mũrakare nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na
ũmenyo!”

²⁰ Nike Isaia akiuga omĩrĩirie mũno atĩrĩ,
“Andũ arĩa mataanjaragia nĩo maanyonire;
ndeeguũrĩirie arĩa mataanjũũragĩrĩria.”

²¹ No ha ũhoro ũkonĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,

“Mũthenya wothe ndindaga ndambūrūkītie moko makwa kūrī andū aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Ningĩ ngũŕia atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andū ake? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Nĩ mwene ndĩ Mũisiraeli, wa rūciaro rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. ² Ngai ndaigana kũrega andū ake arĩa aamenyete o mbere. Kaĩ mũtooĩ ũrĩa Maandĩko moigĩte harĩa handĩkĩtwo ũhoro wa Elija, ũrĩa aathathire Ngai nĩ ũndũ wa andū a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: ³ “Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no nĩ nyiki ndigarĩte, nao nĩkũnjaria maranjaria manjũrage”? ⁴ Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩndĩtigĩirie andū ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o na hĩndĩ ĩno tũrĩ, nĩ kūrĩ na matigari marĩa Ngai ethuurĩre nĩ ũndũ wa wega wake. ⁶ Na angĩkorwo Ngai aamathuurire nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuĩka atĩ maathuurirwo nĩ ũndũ wa ciĩko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuĩka nĩ wega rĩngĩ.

⁷ Rĩu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ũndũ ũrĩa andū a Isiraeli maatũire macaragia na kĩyo kĩnene matiwonire, no andū arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, ⁸ o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ngai nĩamaheire roho ta wa andū magonetio nĩ toro,
akĩmahe maitho matekuona,
na matũ matekũigua,
o nginya ũmũthĩ ũyũ.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atĩrĩ:

“Metha yao ya kūrĩra ĩrotuĩka mũtego, na kĩndũ gĩa kũmagwatia,
o na ĩtuĩke ya kũmahĩnga, na irĩhi rĩa ũũru wao.

¹⁰ Maitho mao marogĩa nduma, matige gũcooka kuona,
na mathiige mainamĩrĩre nginya tene.”

Honge cia Gũciarithanio

¹¹ Ningĩ ngũŕia atĩrĩ: Ayahudi nĩkũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ũndũ matangĩũkĩra? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Aca ti guo o na atĩa! ũrĩa kūrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehia mao, ũhonokio nĩũkinyĩre andū-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andū a Isiraeli maigue ũiru. ¹² No angĩkorwo ũremi wao nĩũtuĩkĩte ũtonga kūrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao ĩgatuĩka ũtonga kūrĩ andū-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũiyũrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũngĩ makĩria!

¹³ Rīu-rī, nī inyuī andū-a-Ndūrīrī ndīraarīria. Tondū ndī mūtūmwo ūtūmītwo kūrī andū-a-Ndūrīrī-rī, ūtungata ūcio wakwa nīndīwīkīrīire mūno, ¹⁴ ngūgeragāria kana hihi ndahota kwarahūra andū a rūruka rwakwa kīūmbe maigue ūiru, na ndūme amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondū angīkorwo kūregwo kwao nīkuo gwa gūtūma kīrīndī gā thī kīguithanio na Ngai-rī, ī gwītīkīrwo kwao kūngīkīrehe kīī, tīga o kūrīūka kuuma kūrī arīa akuū? ¹⁶ Angīkorwo kīenyū gā kīmere kīrīa kīrutīrwo Ngai kīrī maciaro ma mbere nī gītheru-rī, o nakīo kīmere gīothe no gītheru; angīkorwo mūrī nī mūtheru-rī, o nacio hongē no theru.

¹⁷ Angīkorwo hongē imwe cia mūtamayū wa mūgūnda nīciakahūrīrwo, nawe, o na watūka ūrī rūhongē rwa mūtamayū wa gīthaka-rī, ūgīciarīthanio na hongē icio ingī, na rīu nīūgayanaga ūnoru na icio ingī kuuma mūrī wa mūtamayū ūcio-rī, ¹⁸ menya ndūkae kwīganīra hongē icio ingī. Ūngīka ūguo-rī, rīrikana ūndū ūyū: Wee tīwe ūnyītīrīire mūrī ūcio, no nī mūrī ūcio ūkūnyītīrīire. ¹⁹ No wee no ūkiuge atīrī, “Hongē icio ciakahūrīrwo nīgeetha njārīthanio na mūtī.” ²⁰ Ūguo noguo. No rīrī, hongē icio ciakahūrīrwo tondū wa kwaga gwītīkia, nawe wīhaandīte nī ūndū wa gwītīkia. Ndūkae gwītīia, no wītīgagīre. ²¹ Tondū angīkorwo Ngai ndaacaīre hongē icio cia ndūire-rī, o nawe ndangīgūcaīra.

²² Nī ūndū ūcio, mwīcūranīei ūhoru wa ūtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harī andū acio maagūire, nīagīre kūmaiguīra tha, no inyuī, nīkūmūtuga amūtugaga, angīkorwo nīmūgūtūra thīnī wa ūtugi wake. Kwaga ūguo-rī, o na inyuī no mūtīnio mweherio. ²³ Andū acio nao mangītīga kūrūmia ūhoru ūcio wa kwaga gwītīkia-rī, nīmagaciarīthanio na mūtī, nīgūkorwo Ngai arī na ūhoti wa kūmaciarīthania naguo rīngī. ²⁴ Nī ūndū-rī, angīkorwo mwatīnīrio kuuma mūtamayū-inī wa kīrītī, na mūgīcooka mūgīciarīthanio na mūtamayū wa mūgūnda, na ūcio nī ūhoru ūtarī wa ndūire-rī, gīthī tī ūhūthū makīria hongē ici, o ici ciarī ciagu, gūciarīthanio na mūtamayū wa mūgūnda o ūcio warī wao kīūmbe!

Andū a Isiraeli othe Nīmakahonokio

²⁵ Ariū na aarī a Ithe witū, ndīkwenda mūikare mūrīgītwo nī ūhoru ūyū wa hītho, nīgeetha mūtīkae kwīona ta mūrī oogī: Hītho nī atī, andū amwe a Isiraeli nīanyiite nī kūmia ngoro, o ngīnya rīrīa mūigana wa andū-a-Ndūrīrī ūkaahinga gūtoonya. ²⁶ Nī ūndū ūcio-rī, andū a Isiraeli othe nīmakahonokio, o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī:

“Mūhonokia nīakoima Zayuni;

naguo ũhoru wa kũregana na Ngai nĩakaweheria kuuma kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao, rĩrĩa ngaamehereria mehia mao.”

²⁸ Ha Ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoru wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo iria Ngai aheanaga na gwĩtana kũrĩa etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũrĩa inyuĩ hĩndĩ ĩmwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũiguĩrĩire tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matuĩkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maiguĩrwo tha nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai amũiguĩrĩire tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

³³ Hĩ! Ĩ ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ na ndiku mũno!

Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota kũmatuĩria, na mĩthiĩre yake kaĩ ndĩngĩmenyeka-ĩ!

³⁴ “Nũũ ũmenyete meciiria ma Mwathani?

Kana nũũ ũkoretwo akĩmũtaara?”

³⁵ “Nũũ wanahe Ngai kĩndũ,

atĩ nĩguo Ngai acooke amũrĩhe kĩndũ kũu?”

³⁶ Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũũragia ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake.

Nake arogoocagwo nginya tene na tene! Amenĩ.

12

Magongona marĩ Muoyo

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha tondũ wa ũrĩa Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mĩrĩ yanyu ĩtuĩke magongona marĩ muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata ũrĩa wagĩrĩire na wa ma wa kũgoocithia Ngai. ² Mũtikanahaananie ũhoru wanyu na maũndũ marĩa mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrũkai na ũndũ wa kwerũhio meciiria manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na gwĩtikĩra wendi ũcio wa Ngai, o wendi ũcio wake mwega ũrĩa wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru kũna.

³ Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa ndaaheirwo nĩ Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wothe wanyu atĩrĩ: Mũndũ ndakae gwĩtua mũnene gũkĩra ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ gwĩtua, no nĩ kaba mũndũ eciiragie ũhoru wake we mwene na atue itua rĩagĩrĩru, kũringana na wĩtikio ũrĩa Ngai amũheete. ⁴ O ta ũrĩa tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga

ici ciothe itirutaga wīra mūthemba ūmwe-rī, ⁵ no taguo o na ithuī, o na twatuīka tūrī aingī, tūrī mwīrī ūmwe thīnī wa Kristū, na o kīnga nīkīohanītio na iria ingī ciothe. ⁶ Ningī nītūheetwo iheo itiganīte, kūringana na wega ūrīa tūheetwo. Angīkorwo kīheo kīa mūdū nī kūratha mohoro-rī, nīahūthīre kīheo kū kūringana na ūrīa wītīkio wake ūigana. ⁷ Angīkorwo nī gūtungata, nīatungatage; na angīkorwo nī kūrutana, nīarutanage; ⁸ ningī angīkorwo nī kūūmīrīria andū, nīakīūmanagīrīrie; na angīkorwo nī wa kūrūmbūiya mabata ma andū arīa angī, nīakīheanage na ūtaana; angīkorwo nī wa gūtongoria, nīatongoragie na kīyo; ningī ūrīa wa kūiguanīra tha, nīekage ūguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu nīūkoragwo nī ūrīa ūtarī ūhinga. Thūūragai ūndū ūrīa mūūru; naguo ūndū ūrīa mwega mūkīūrūmagie. ¹⁰ Endanagai mūdū na ūrīa ūngī, mūrī na wendani ta wa ciana cia ithe ūmwe. Na mūdū nīatīlage ūrīa ūngī gūkīra we mwene. ¹¹ Rutagai wīra na kīyo, na mūreke ngoro cianyu ihīahīage, mūgītungatagīra Mwathani. ¹² Ikaragai mūkenete nī ūndū mūrī na kīrīgīrīro, na mūkiragīrīrie hīndī ya mathīna, na mūikarage mūkīhooyaga hīndī ciothe. ¹³ Teithagai andū a Ngai mabataro-inī mao. Tūūrai mūnyitaga andū ūgeni.

¹⁴ Rathimagai andū arīa mamūnyariiraga; marathim-agei na mūtikanamarume. ¹⁵ Kenagai hamwe na arīa marakena; na mūcakae na arīa maracakaya. ¹⁶ Tūūrai mūiguanīte mūdū na ūrīa ūngī. Tigagai gwītīa, no mwītīkagīre kūgīa ngwatanīro na andū arīa matarī igweta. Tigagai kwīona ta mūrī oogī.

¹⁷ Mūtikaneke mūdū ūūru nī ūndū wa ūūru ūrīa amwīkīte. Menyagīrīrai nīguo mwīkage maūdū marīa mangīonwo magīrīrie nī andū othe. ¹⁸ Inyuī-rī, geragai gūikarania na mūdū o wothe na thayū kūngīhoteka. ¹⁹ Arata akwa, mūtikanerīhīrie, no tigagīriai mang'ūrī ma Ngai handū, nīgūkorwo nī kwandīkītwo atīrī: "Kūrīhanīria nī gwakwa; nī nī ngaarīhanīria," ūguo nīguo Mwathani ekuuga. ²⁰ Handū ha ūguo-rī:

"Thū yaku īngīkorwo ihūtiī-rī, mīhe irio;

īngīkorwo nīnyootī-rī, mīhe gīa kūnyua.

Gwīka ūguo-rī, nīkūmīgīrīra makara ma mwaki mūtwe."

²¹ Mūtikanatoorio nī ūūru, no tooragai ūūru na wega.

13

Kwīnyīihīria arīa Maathanaga

1 O mündũ no nginya athĩkagĩre arĩa maathanaga, nĩgũkorwo gũtirĩ hinya wa gwachana tiga ũrĩa Ngai ahaandĩte. Aathani arĩa mari ho nĩ Ngai ũmatuĩte a gwachana. 2 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mündũ ũrĩa ũremagĩra arĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga ũndũ ũrĩa Ngai atuĩte, nao arĩa mekaga ũguo nĩmagatuĩka a gũtuĩrwo ciira. 3 Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia arĩa mekaga ũrĩa kwagĩrĩire, no nĩ a kũmakia arĩa mekaga ũũru. Nĩũkwenda wagage gwĩtigagĩra ũrĩa wathanaga? Gĩkage ũrĩa kwagĩrĩire, nake nĩarĩkũgathagĩrĩria. 4 Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai ya gũtũma wonage maũndũ mega. No ũngĩka ũũru-rĩ, wĩtigĩre, nĩgũkorwo ndakuuaga rũhiũ rwa njora tũhũ. We nĩ ndungata ya Ngai, na mũrĩhania wake wa kũherithania na wa gũkinyĩria mündũ ũrĩa wĩkaga ũũru mang'ũrĩ ma Ngai. 5 Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire mwathĩkagĩre arĩa maathanaga, ti tondũ wa gwĩtigĩra mang'ũrĩ macio, no nĩ tondũ wa ũrĩa mwĩmenyeire na thamiri cianyu ũrĩa arĩ wega gwĩka.

6 ũndũ ũcio noguo ũtũmaga mũrutage magooti, nĩgũkorwo arĩa maathanaga nĩ ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kĩũmbe. 7 Rutagĩrai andũ othe kĩrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmarutĩra: Angĩkorwo mũtirutĩte magooti, rutai magooti; na angĩkorwo nĩ kũruta mbeeca cia kũrutithia wĩra wa bũrũri, rutai; nao andũ arĩa a kũheo gĩtũo, maheagei; na arĩa a gwĩkĩrĩrwo, mekagĩrĩrei.

Endanagai tondũ Mũthenya Nĩũkuhĩrĩrie

8 Mũtigaikare mũrĩ na thĩirĩ na mündũ o na ũrĩkũ, tiga o mwendanage hĩndĩ ciothe mündũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo mündũ wendaga mündũ ũrĩa ũngĩ nĩahingĩtie watho. 9 Nĩ ũndũ maathani maya, atĩ “Ndũkanatharanie,” na “Ndũkanoragane,” na “Ndũkanaiye”, na “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene,” o na rĩathani rĩngĩ o rĩothe rĩngĩkorwo ho, mohanĩtio mothe maturanĩrwo thĩinĩ wa rĩathani rĩrĩ: “Enda mündũ ũrĩa ũngĩ ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.” 10 Wendani-rĩ, ndũngũka mündũ ũrĩa ũngĩ ũũru. Nĩ ũndũ ũcio kwendana nĩkuo kũhingia watho.

11 Na mwĩkage ũguo nĩ ũndũ wa kũmenya mahinda maya tũrĩ ũrĩa matariĩ. Ihinda nĩkinyu nĩgeetha mwarahũke mũtĩge gũkoma, tondũ ũhonokio witũ rĩu ũrĩ hakuhĩ kũrĩ rĩria twambĩrĩirie gwĩtĩkia. 12 ũtukũ ũrĩ hakuhĩ gũthira; naguwo mũthenya ũkĩrĩ gũkinya. Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtigane na maũndũ ma nduma na twĩohe indo cia mbaara, o iria cia ũtheri. 13 Nĩtũthiige na mĩthĩire

mĩagĩrĩru, o ĩrĩa yagĩrĩire gũikarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo njũru na ũrĩũ, na tũtigatoonye ũtharia-inĩ kana maũndũ ma ũũra-thoni, na tũtikagiage na njũgitanano na kũiguanĩra ũiru. ¹⁴ No rĩrĩ, mwĩhumbei Mwathani Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre mwĩciiragia o ũrĩa mũngĩhingia merirĩria ma mũrĩrĩ ĩno ya mehia.

14

Andũ arĩa Ahũthũ na arĩa marĩ Hinya

¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkoragwo arĩ na wĩtikio mũhũthũ mwamũkĩrei, mũtekũmũtuĩra ciira nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mataiguanĩrwo. ² Wĩtikio wa mũndũ ũmwe-rĩ, nĩũmwĩtikĩrĩtie kũrĩa irio cia mũthemba yothe, no mũndũ ũngĩ, ũrĩa ũrĩ wĩtikio mũhũthũ, arĩaga o mũthemba ya nyeni. ³ Mũndũ ũrĩa ũrĩaga mũthemba yothe ya irio ndakae kũmena mũndũ ũrĩa ũtekaga ũguo, nake mũndũ ũrĩa ũtarĩaga indo imwe-rĩ, ndakae gũtuĩra ciira mũndũ ũrĩa ũrĩaga ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtikĩrĩtie. ⁴ Wee ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre ndungata ya mũndũ ũngĩ ciira? Mwathi wayo nĩwe ũmenyaga ĩrũngĩrĩ wega kana ĩgwĩte. Nayo nĩrĩrũgamaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhoti wa gũtũma ĩrũgame.

⁵ Mũndũ ũmwe-rĩ, onaga ta kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ ĩrĩa ĩngĩ; nake mũndũ ũngĩ akoona mũthenya yothe no ũndũ ũmwe. O mũndũ nĩemenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mũndũ ũrĩa wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũrĩa ũrĩaga nyama-rĩ, arĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai acookagĩria ngaatho; nake ũrĩa ũtacirĩaga-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria ngaatho. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũtũũraga nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe wĩtũ ũkuaga nĩ ũndũ wake mwene. ⁸ Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ, tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkua-rĩ, twakua nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani.

⁹ Ũhoro ũyũ nĩguo watũmire Kristũ akue na acooke ariũke, nĩguo atũike Mwathani wa arĩa akuũ na arĩa marĩ muoyo. ¹⁰ Wee-rĩ, ũgũtuĩra mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. ¹¹ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ti-itherũ, o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo,

iru o rīothe nīrīgaturio mbere yakwa;

naruo rūrīmī o ruothe nīrūkoimbūrīra Ngai,' ūguo nīguo Mwathani ekuuga."

¹² Hakīrī ūguo-rī, o ūmwe witū nīakaheana ūhoru wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nī ūndū ūcio nītūgītige gūtuanīra ciira ithuī ene. Handū ha ūguo-rī, kaba mūtue na meciiria manyu atī mūtigatūma mūrū kana mwarī wa ithe wanyu ahīngwo kana agwe nījira-inī. ¹⁴ Nī nīmenyete wega biū ndī thīinī wa Mwathani Jesū, atī gūtīrī irio irī thaahu cio nyene. No rīrī, mūdū ūrīa wonaga kīndū ta kīrī thaahu-rī, ūcio harī we kīndū kīu nī kīrī thaahu. ¹⁵ Angīkorwo mūrū kana mwarī wa thoguo nīekūigua ūūru tondū wa kīrīa ūrīāga-rī, wee nītīgīte gūthī na mīthīre ya wendani. Tīga gūtūma mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ūcio Kristū aakuīrīre oore nī ūndū wa kīrīa ūrarīa. ¹⁶ Mūtikanareke ūndū ūrīa muonaga ūrī mwega ūtuīke wa gūcambio. ¹⁷ Nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai tī ūhoru wa kūrīa na kūnyua, no nī wa ūthingu, na thayū o na gīkeno iria ciumaga kūrī Roho Mūtheru, ¹⁸ tondū mūdū o wothē ūrīa ūtungatagīra Kristū na nījira icio nīakenagia Ngai, o na akoonagwo arī mwega nī andū.

¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, nītwīkīragei kīyo gīa gwīkaga maūdū marīa marehaga ūhoru wa thayū na magatūma tuonganīrīre hinya. ²⁰ Mūtikanathūkie wīra wa Ngai nī ūndū wa irio. Irio ciothe nī theru, no rīrī, nī ūūru mūdū kūrīa kīndū o gīothe kīrīa kīngīhītithia mūdū ūrīa ūngī. ²¹ Nī kaba kwaga kūrīa nyama, kana kūnyua ndibei o na kana gwīka ūndū ūngī o na ūrīkū ūrīa ūngītūma mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ahītithio.

²² Nī ūndū ūcio-rī, ūndū ūrīa wītīkītie ūkoniī maūdū macio-rī, nīūmenyeke gatagatī gaku na Ngai. Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūtarī ūndū angīcuukīra nī ūndū wa kīndū kīrīa onaga kīrī kīega agīka. ²³ No rīrī, mūdū angīkorwo arī na nganja, acooke arīe irio iria arī na nganja nacio, mūdū ūcio nīetuīrīre ciira, tondū kūrīa gwake gūtīumanīte na wītīkio; naguo ūndū o wothē ūtoimanīte na wītīkio nī mehīa.

15

¹ Na rīrī, ithuī arīa tūrī na hinya-rī, twagīrīrwo nīgūkuuanagīra na arīa matarī na hinya maūdū mao ma ūhinyaru na to gwīkenagia ithuī ene. ² O ūmwe witū nīagīrīrwo nīgūkenia mūdū ūrīa ūngī nī ūndū wa maūdū make mega, nīgeetha ongererwo hinya. ³ Nīgūkorwo o na Kristū ndekenirie we mwene, no o

ta ūria kwandikītwo atīrī: “Irumi cia arīa makūrumaga nī nī ciagwīrīre.”⁴ Nīgūkorwo maūdū mothe marīa maandikirwo tene maandikirwo marī ma gūtūruta, nīgeetha tūgīage na kīrīgīrīro nī ūndū wa gūkirīrīria na kūmīrīrio nī Maandiko macio.

⁵ Ngai ūria ūheanaga ūkirīrīria na ūumanīrīria aromūhe roho wa ūiguano o mūdū na ūria ūngī rīria mūkūrūmīrīra Kristū Jesū,⁶ nīgeetha mūgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū mūrī na ngoro ūmwe na mūgambo ūmwe.

⁷ Nī ūndū ūcio, o mūdū nīagūtīkagīre ūria ūngī, o ta ūria mwetīkirirwo nī Kristū, nīgeetha Ngai agoocagwo.⁸ Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, Kristū okire arī ndungata ya Ayahudi nī ūndū wa ūhoru wa ma wa Ngai, nīguo ahingie cīranīro iria cīrīrwo maithe maitū ma tene,⁹ nīgeetha andū-a-Ndūrīrī magoocithagie Ngai nī ūndū wa tha ciake, ta ūria kwandikītwo atīrī:

“Nī ūndū ūcio nīngūkūgooca ndī gatagatī ka ndūrīrī;
nīndīrīnaga nyīmbo cia kūgooca rītwa rīaku.”

¹⁰ Ningī nī kwīrītwo atīrī:

“Kenai, inyuī andū-a-Ndūrīrī, mūrī hamwe na andū ake.”

¹¹ Na ningī nī kwīrītwo atīrī,

“Gocai Mwathani, inyuī andū-a-Ndūrīrī othe,
na mūmūinīre nyīmbo cia kūmūgooca, inyuī andū
othe.”

¹² O na ningī, Isaia nīoigīte atīrī,

“Mūdū ūria wītagwo Mūri wa Jesii nīagooka,
o we ūria ūkaarahūka atuīke wa gwatha ndūrīrī,
nao andū-acio-a-Ndūrīrī nīmakaagīa na kīrīgīrīro thīnī
wake.”

¹³ Na rīrī, Ngai ūria arī we mwīhoko witū aromūiyūria na gīkeno gīothe na thayū tondū wa ūria mūmwīhokete, nīgeetha mūkīrīrīrie kūgīa na kīrīgīrīro nī ūndū wa hinya wa Roho Mūtheru.

Paūlū Mūtungatīri wa Andū-a-Ndūrīrī

¹⁴ Ariū na aarī a Ithe witū, nī mwene nīnjītīkīrīte atī inyuī ene nīmūiyūrītwo nī wega, na nī mūrī na ūmenyo mūiganu, o na mūkahota gūtaarana inyuī ene.

¹⁵ Ndīmwandīkīire ūndū ūyū ndī na ūmīrīru mūingī ngīmwīra maūdū mamwe, taarī kūmūrīrīkania maūdū macio rīngī, nī ūndū wa wega ūria Ngai aaheire,¹⁶ nīguo nduīke mūtungatīri wa Kristū Jesū kūrī andū-a-Ndūrīrī, ndutage wīra wa mūthīnjīri-Ngai wa kūhunjagia Ūhoru-ūrīa-Mwega wa Ngai, nīgeetha andū-a-Ndūrīrī maga-atuīka igongona rītīkīrīku nī Ngai, o rīrīa rītherie nī Roho Mūtheru.

17 Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa ũtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. 18 Ndikũgeria kwaria ũndũ o na ũrĩkũ tiga o ũrĩa Kristũ ahingĩtie na ũndũ wakwa harĩ ũhoru wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru-inĩ wa gwachĩkĩra Ngai, nĩ ũndũ wakwa kũheana ũhoru na maũndũ marĩa mekirwo, 19 na ũndũ wa hinya ũrĩa watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morirũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ũndũ wa ũguo kuuma Jerusalemu kũrigiicũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. 20 Na rĩrĩ, ndũire ndũrirĩirie kũhunjia Ũhoru-ũrĩa-Mwega kũrĩa Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingi wakĩtwo nĩ mũndũ ũngĩ. 21 No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ũrĩa kwandĩkitwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ũhoru wake nĩo makaawona,
na arĩa matarĩ maigua nĩo magaataũkirwo nĩguo.”

22 Kũu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩanagiria mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthiĩ Roma

23 No rĩu, tondũ hatirĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng’ongo-inĩ ici, na tondũ mũaka mũingĩ nĩngoretwo ngũrirĩria kũmuona-rĩ, 24 nĩndĩrabanga gwĩka ũguo ngĩthiĩ Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthiĩ rũgendo rũu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. 25 No rĩu ndĩ rũgendo-inĩ ngĩthiĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ arĩa aamũre marĩ kũu. 26 Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akaia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ arĩa athĩĩni a thiritũ ya andũ arĩa aamũre kũu Jerusalemu. 27 Ũguo nĩguo moonire kwagĩrĩire, na ti-itherũ nĩ marĩ na thĩrĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩire na Ayahudi irathimo cia kĩirohorĩ, o nao marĩ na thĩrĩ kũrĩ Ayahudi wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. 28 Nĩ ũndũ ũcio ndaarĩkia kũruta wĩra ũcio, na menye wega atĩ maciaro macio nĩ marĩkia kwamũkirwo-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngamũceerera ngĩthiĩ Sipania. 29 Nĩnjũũ atĩ ngĩũkĩra kũu kwanyu, ngaakorwo njiyũrĩrĩrwo nĩ irathimo cia Kristũ.

30 Ariũ na aarĩ a Ithe wĩtũ, nĩdamũthaitha nĩ ũndũ wa Mwathani wĩtũ Jesũ Kristũ na nĩ ũndũ wa wendani ũrĩa tũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyiiitanĩre na nĩ kĩgiano-inĩ gĩakwa na ũndũ wa kũhooya Ngai nĩ ũndũ wakwa. 31 Hooyai nĩgeetha ngaahonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie a kũu Judea, na ningĩ atĩ ũtungata wakwa kũu Jerusalemu ũgetĩkĩrika nĩ andũ arĩa aamũre akuo,

³² nĩgeetha ngooka kũrĩ inyuĩ ngenete, Ngai enda, na tũcanjamũke tũrĩ hamwe. ³³ Ngai mwene thayũ aroikara hamwe na inyuĩ inyuothe. Amenii.

16

Ngeithi kũrĩ Arata

¹ Nĩngũgaathĩrĩria mwarĩ wa Ithe witũ Fibi kũrĩ inyuĩ, ũrĩa ũtungataga thĩinĩ wa kanitha wa Kenikirea.

² Nĩngũmũhooya mũmwamũkĩre thĩinĩ wa Mwathani o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra andũ arĩa aamũre, na mũmũhe ũteithio o wothe angĩbatario nĩguo kuuma kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo o nake anakorwo arĩ ũteithio mũnene kũrĩ andũ aingĩ, o hamwe na nĩ mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arĩa tũrutaga wĩra nao tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.* ⁴ O nĩmendire kũũragwo nĩ ũndũ wakwa. Na to nĩ nyiki ndĩramacookeria ngaatho, no nĩmacookeirio ngaatho nĩ makanitha mothe ma andũ-a-Ndũrĩrĩ.

⁵ Geithiai o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao mũciĩ.

Geithiai mũrata wakwa Epeneto, ũrĩa warĩ mwĩtĩkia wa Kristũ na mbere kũu bũrũri wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ũrĩa warutire wĩra na kĩyo kĩnene mũno nĩ ũndũ wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andũ a mũhĩrĩga witũ arĩa tuohetwo hamwe. Nao nĩ marĩ igweta gatagati-inĩ ka atũmwo, o na ningĩ nĩmatuĩkire a Kristũ mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ũrĩa nyendete mũno thĩinĩ wa Mwathani.

⁹ Na mũgeithie Urubano, ũrĩa tũrutithanagia wĩra wa Kristũ nake, o na mũgeithie mũrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ũrĩa wageririo na akĩmenyeka atĩ nĩ wa Kristũ kũna.

Na mũgeithie andũ a nyũmba ya Arisitobulo.

¹¹ Ningĩ mũgeithie Herodioni, ũrĩa wa mũhĩrĩga witũ.

Geithiai andũ a nyũmba ya Narikiso arĩa marĩ thĩinĩ wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andũ-a-nja acio marutaga wĩra na hinya thĩinĩ wa Mwathani.

Na mũgeithie mũrata wakwa Perisi, mũndũ-wa-nja ũngĩ o nake ũrutĩte wĩra na hinya mũno thĩinĩ wa Mwathani.

* **16:3** Pirisila na Akula maarĩ arata a hakuhi a Paũlũ, na maarutaga wĩra wa gũtuma hema hamwe nake.

- 13 Geithiai Rufusi, ũrĩa mũthuure thĩinĩ wa Mwathani, o na mũgeithie nyina, ũrĩa ũkoretwo arĩ o ta maitũ.
- 14 Ningĩ mũgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa marĩ hamwe nao.
- 15 O na ningĩ mũgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarĩ wa nyina, na Olumpa, na arĩa othe aamũre makoragwo hamwe nao.
- 16 Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.
- Makanitha mothe ma Kristũ nĩmamũgeithia.

17 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngũmũthaitha mwĩmenyagĩrĩre andũ arĩa marehaga nyamũkano na maũndũ ma kũmũhĩngithia, marĩa mareganĩte na ũhoru ũrĩa mũrutĩtwo. Eheragĩrai andũ ta acio. 18 Nĩgũkorwo andũ ta acio ti Mwathani witũ Kristũ matungataga, no nĩ nda ciao ene matungataga. Nĩmaheenagia ngoro cia andũ arĩa matooi ũũru na ũndũ wa mĩario yao mĩnyoroku na ndeto ciao cia kwĩyendithĩrĩria. 19 Andũ othe nĩmaiguĩte ngumo ya wathĩki wanyu, nĩ ũndũ ũcio nĩnjiyũrĩtwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wanyu; no nĩngwenda mũgĩe na ũũgĩ harĩ maũndũ marĩa mega, na mwage ũcuuke harĩ maũndũ marĩa mooru.

20 Ngai mwene thayũ nĩarĩhehenja Shaitani o narua, na inyuĩ mũmũrangĩrĩrie rungu rwa magũrũ manyu. Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũroikara na inyuĩ.

21 Nĩmwageithio nĩ Timotheo, ũrĩa tũrutaga wĩra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arĩa a mũhĩrĩga witũ.

22 Nĩ Teritio, mwandĩki wa marĩa maya, nĩndamũgeithia thĩinĩ wa Mwathani.

23 Nake Gayo, ũrĩa ũnyiitĩte ũgeni na ũrĩa ũtugaga andũ a kanitha othe, nĩamũgeithia.

Nĩmwageithio nĩ Erasito, ũrĩa mũigi kĩgĩina gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ Kwarito. (24 Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe. Amen.)

25 Na rĩu kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũrũgamia wega nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagia, na kwanĩrĩra ũhoru wa Jesũ Kristũ kũringana na ũguũrio wa maũndũ marĩa ma hitho marĩa matũire mahithĩtwo kuuma tene, 26 no rĩu nĩmaguũrie na makamenyithanio thĩinĩ wa Maandĩko marĩa ma ũnabii, nĩ ũndũ wa watho wa Ngai, o we ũrĩa ũtũũraga tene na tene, nĩgeetha ndũrĩrĩ ciothe imwĩtkie na imwathĩkagĩre: 27 nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya tene na ũndũ wa Jesũ Kristũ! Amen.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, o niĩ ndeetirwo nduĩke mütũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, ndĩratũma negeithi ici tũrĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ Sosithene,*

² Twandĩkĩra kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, kũrĩ arĩa othe maamũrĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ na magetwo matuĩke andũ atheru, o hamwe na arĩa othe marĩ kũndũ guothe makayagĩra rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we Mwathani wao na witũ:

³ Wega na thayũ irogĩa kũrĩ inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho

⁴ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, nĩ ũndũ wa wega wake ũrĩa mũheetwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁵ Nĩgũkorwo thĩinĩ wake nĩmũtongetio maũndũ-inĩ mothe, mũgatongio ũhoroinĩ wa mĩario yanyu yothe o na ũhoroinĩ wothe wa kũmenya maũndũ, ⁶ tondũ-rĩ, ũira witũ ũkoniĩ Kristũ nĩwekirirwo hinya thĩinĩ wanyu. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ kĩheo gĩa kĩiroho o na kĩmwe mũtarĩ nakĩo, o mũgĩetagĩrĩra na kĩyo kũguũranĩrio kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁸ Nake nĩarĩmũikaragia mũrĩ na hinya nginya mũthia, nĩguo mũtikanakorwo mũrĩ na ũcuuke mũthenya ũrĩa wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ Ngai nĩ mwĩhokeku, o we ũrĩa wamwĩtire nĩguo mũkorwo na ngwatanĩro na Mũriũ Jesũ Kristũ, Mwathani witũ.

Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

¹⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaitha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, atĩ inyuothe mũiguane o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩguo mũtikagĩe na nyamũkano gatagatĩ-inĩ kanyu, no mũikare mũiguanĩte, na mũrĩ na meciiria o mamwe, na ngoro o ĩmwe. ¹¹ Tondũ rĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmenyithĩtio nĩ andũ amwe a kuuma nyũmba ya Kiloe atĩ nĩ kũrĩ na ngũĩ gatagatĩ-inĩ kanyu. ¹² ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ: ũmwe wanyu oigaga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paŭlũ”; ũngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra

* 1:1 Warĩ mütugo wa Ayunani kwambĩrĩria marũa na rĩitwa rĩa mwandĩki.

Apolo"; nake ũngĩ akoiga atĩ, "Niĩ nūmagĩrĩra Kefa"; o na ningĩ ũngĩ akoiga atĩ, "Niĩ nūmagĩrĩra Kristũ."

¹³ Kaĩ Kristũ agayanĩtio? Paũlũ-rĩ, nĩwe waambirwo mĩtĩ igũrũ nĩ ũndũ wanyu? Mwabatithirio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Paũlũ? ¹⁴ Nĩngũcookia ngaatho nĩ ũndũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu nĩ ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngiuga atĩ mwabatithirio thĩinĩ wa rĩtwa rĩakwa. ¹⁶ Īĩ, o na ningĩ nĩndabatithirie andũ a nyũmba ya Stefana; no tiga acio, nd-ingĩririkana kana nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩ ndaabatithirie. ¹⁷ Nĩ gũkorwo Kristũ ndaandũmire ngabatithanie, no aandũmire ngahunjie Ũhoru-ũrĩa-Mwega, no ti ndũheane na ũũgĩ wa mũndũ, nĩgeetha mũtharaba wa Kristũ ndũkae kwagithio kĩene.

Kristũ nĩwe Ũũgĩ na Ũhoti wa Ngai

¹⁸ Nĩgũkorwo ndũmĩrĩri ya mũtharaba nĩ ũrimũ kũrĩ arĩa maroora, no kũrĩ ithuĩ arĩa tũrahonokio-rĩ, ũndũ ũcio nĩ hinya wa Ngai. ¹⁹ Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

"Ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩkũniina ngaaũniina;

naguo ũmenyo wa andũ arĩa imenyi ndĩkĩtue wa tũhũ."

²⁰ Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, akĩrĩ kũ? Mũndũ ũrĩa mũthomu-rĩ, akĩrĩ kũ? Arĩ ha mũciiri ũrĩa ũũĩ gũciira maũndũ ma mahinda maya tũrĩ? Githĩ Ngai ndatuĩte ũũgĩ wa thĩ ĩno ũrimũ? ²¹ Nĩgũkorwo Ngai na ũndũ wa ũũgĩ wake nĩonire atĩ andũ a thĩ ĩno na ũũgĩ wao matikaamũmenya, akĩona kwagĩrĩire ahũthĩre maũndũ ma ũrimũ marĩa tũhunjagia nĩgeetha ahonokie arĩa mamwĩtikagia. ²² Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani macaragia ũũgĩ, ²³ no ithuĩ tũhunjagia ũhoru wa Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ: maũndũ macio nĩ mũhĩnga kũrĩ Ayahudi na ũrimũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ²⁴ no kũrĩ arĩa Ngai eũte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai. ²⁵ Nĩgũkorwo ũrimũ wa Ngai nĩ mũũgĩ gũkĩra ũũgĩ wa mũndũ, naguo ũhũthũ wa Ngai nĩ mũritũ gũkĩra hinya wa mũndũ.

²⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta gĩciiriei ũrĩa mwatarĩ rĩrĩa mwetirwo. Ti aingĩ anyu oogĩ na ũũgĩ wa andũ a gũkũ thĩ; na ti aingĩ mangĩaguucĩrĩirie andũ; o na ti aingĩ maciarĩirwo mĩciĩ ĩrĩa ĩrĩ igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maũndũ marĩa ma ũrimũ ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie andũ arĩa oogĩ; ningĩ Ngai aathuurire maũndũ marĩa matarĩ hinya ma thĩ ĩno nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya. ²⁸ Agĩthura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ĩno, na marĩa matarĩ ma gũtĩika, o gwata marĩa matarĩ maũndũ

kūrī, nīgeetha amaagithie bata, ²⁹ nīgeetha mūdū o na ū ndakanetīe mbere ya Ngai. ³⁰ No rīrī, nīwe ūtūmīte mūkorwo mūrī thīnī wa Kristū Jesū, ūrīa ūtūkīte ūūgī uumīte kūrī Ngai nī ūndū witū, ūguo nī kuuga, ūthingu witū, na ūtheru, na gūkūrwo. ³¹ Nī ūndū ūcio, o ta ūrīa kwandīkītvo atīrī: “Mūdū ūrīa ūkwīraha, nīerahage nī ūndū wa Mwathani.”

2

¹ Hīndī ĩrīa ndookire kūrī inyuī, ngīmūhunjīria ūira wa hitho ya ūhoru wa Ngai, ariū na aarī a Ithe witū, ndiamwarīrie na mīario ya kanua kega kana ūūgī mūnene. ² Nīgūkorwo nīndatuīte itua ndirī ūndū ūngī ngwenda kūmenya, rīrīa rīothe ndaarī na inyuī, o tiga ūhoru wa Jesū Kristū na kwambwo gwake mūtī-igūrū. ³ Ndookire kūrī inyuī itarī na hinya, na ndī na guoya, o na ngīnainaga mūno. ⁴ Ndūmīrīri yakwa na kūhunja gwakwa itiarī na ciugo cia kūguucanīrīria na ūūgī, no nīcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nīguo wītīkio wanyu ndūgakorwo ūtīrīrīrwo nī ūūgī wa andū, o tiga hinya wa Ngai.

Ūūgī Uumanīte na Roho

⁶ No ningī ithuī-rī, tūrī gatagatī-inī ka andū arīa agima twaragia ūhoru wa ndūmīrīri ya ūūgī, no tūtīaragia ūhoru wa ūūgī wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arīa matarī kūrīa merekeire. ⁷ No ithuī-rī, twaragia ūhoru wa ūūgī wa Ngai ūrīa wa hitho, ūūgī ūrīa watūire ūrī mūhithe, o ūrīa Ngai aathīrīire o mbere ya kūumba thī nī ūndū wa riiri witū. ⁸ Gūtīrī o na ūmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ūhoru ūcio, nīgūkorwo mangīaūmenyete-rī, matingīaambire Mwathani wa riiri. ⁹ Nīgūkorwo no ta ūrīa kwandīkītvo atīrī:

“Maūdū marīa matarī monwo na maitho,
na matarī maiguu na matū,

o na matarī maatoonya ngoro ya mūdū,

nīmo Ngai athondekeire andū arīa mamwendete”:

¹⁰ no Ngai nīatūguūrīrie maūdū macio na ūndū wa Roho wake.

Roho nīathuthuuragia maūdū mothe, o na maūdū ma Ngai marīa marikīru mūno. ¹¹ Tondū-rī, nūū ūūī meciiria ma mūdū, tiga o roho wa mūdū ūrīa ūrī thīnī wake? O ta ūguo-rī, gūtīrī mūdū ūūī meciiria ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. ¹² Tūtīamūkīrīte roho wa thī ĩno, no tūheetwo Roho ūrīa uumīte kūrī Ngai, nīguo tūmenyage iheo iria Ngai atūheete o ūguo tūhū. ¹³ Maūdū macio nīmo twaragia, no tūtīmaaragia na ciugo iria tūrūtītwo

na ũũgĩ wa mũndũ, no nĩ na ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoro wa ma wa kũiroho na ciugo cia kũiroho. ¹⁴ Mũndũ ũtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maũndũ marĩa moimaga kũrĩ Roho wa Ngai, tondũ maũndũ macio nĩ ũrimũ kũrĩ we, na ndangĩmamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya kũiroho. ¹⁵ Mũndũ wa kũiroho nĩakũũranaga maũndũ mothe, nowe mwene gũtirĩ mũndũ ũngĩmũtuĩra:

¹⁶ “Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani, nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

3

Ũhoro wa Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria ta mũrĩ andũ a kũiroho, no ndaamwarĩirie ta mũrĩ andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩinĩ wa Kristũ. ² Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcirĩa. ³ O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ. Kuona atĩ kũrĩ na ũiru na ngũĩ thĩinĩ wanyu-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragĩika o ta ũrĩa andũ a ndũire mekaga? ⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, rĩrĩa mũndũ ũmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ,” nake ũrĩa ũngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo,” githĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtikie, o ta ũrĩa Mwathani aagaĩire o mũndũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩria maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ti mũndũ ũrĩa ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga na mũndũ ũrĩa ũitagĩrĩria maaĩ makoragwo na muoroto ũmwe, na o mũndũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheete, niĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ũrĩa mũũgĩ nake mũndũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingi ũcio. No o mũndũ nĩamenyagĩrĩre ũrĩa egwaka igũrũ rĩagu. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩaka mũthingi ũngĩ tiga ũrĩa ũrĩkĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ. ¹² Angĩkorwo mũndũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũa-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ũrĩa

ūtariī, tondū Mūthenya ūcio nīūgaatūma woneke ūtheri-inī. Wīra ūcio ūkaaguūrio na mwaki, nīgūkorwo wīra wa o mūdū nīūkagerio na mwaki ūcio. ¹⁴ Angīkorwo kīrīa mūdū aakīte mūthingi-igūrū nīgīgetiiria mwaki ūcio-rī, nīakarīhwo mūcaara wake. ¹⁵ Angīkorwo nīūkahīarī, nīakoowo nīguo; nowe mwene nīakahonoka, no akaahonoka ta mūdū ūgereire mwaki-inī.

¹⁶ Kaī inyuī mūtooī atī inyuī ene mūrī hekarū ya Ngai, na atī Roho wa Ngai atūūruga thīinī wanyu? ¹⁷ Mūdū o wothe angīananga hekarū ya Ngai-rī, Ngai nīakamwananga; nīgūkorwo hekarū ya Ngai nī theru, na nī inyuī hekarū īyo.

¹⁸ Mūtikae kwīheenia. Mūdū o na ūrīkū thīinī wanyu angīkorwo nīeciiragia nī mūūgī na ūūgī wa mahinda maya tūrī-rī, nīagītūike “kīrimū” nīguo atuīke mūūgī. ¹⁹ Nīgūkorwo ūūgī wa thī īno nī ūrimū maitho-inī ma Ngai. O ta ūrīa kwandīkītvo atīrī, “Nīanyiitaga arīa oogī waarainī wao”; ²⁰ o na ningī nī kwandīkītvo atīrī, “Mwathani nīoī atī meciiria ma arīa oogī nī ma tūhū.” ²¹ Nī ūndū ūcio-rī, mūdū o na ūrīkū ndakae kwīraha na ūhoru wa andū! Maūdū mothe nī manyu, ²² kana nī Paūlū, kana nī Apolo, kana nī Kefa, kana nī thī īno, kana nī muoyo, kana nī gīkuū, kana nī maūdū marīa marī ho rīu, kana nī maūdū marīa magooka, mothe nī manyu, ²³ na inyuī mūrī a Kristū, nake Kristū nī wa Ngai.

4

Atūmwu a Kristū

¹ Nī ūndū ūcio-rī, andū magīrīrwo nīgūtuonaga ta ndungata cia Kristū, na ta tūrī andū arīa mehokeirwo maūdū ma hitho ma Ngai. ² Rīu nīkūbataranītie atī andū arīa mehokeirwo maūdū no nginya monanie atī nī ehokeku. ³ Ndingīmaka o na hanini ingītūirwo ciira nī inyuī, kana nduīrwo nī igooti rīa andū o na rīrīkū; ti-itherū o na nī mwene ndingītūira ciira. ⁴ Nī mwene ndirī na ūndū ingīcuukīra, no ūndū ūcio ndūngītūma nduīke atī ndirī na mahītia. Mwathani nīwe ūnduagīra ciira. ⁵ Nī ūndū ūcio ndūkae gūtua ciira ihinda rīrīa rīamūre rītakinīyīte; eterera nginya Mwathani ooke. Maūdū marīa mahithe nduma-inī nīakamoimīria ūtheri-inī, na nīakaguūria meciiria ma ngoro cia andū. Ihinda rīu o mūdū nīakamūkīra ngaatho ciake kuuma kūrī Ngai.

⁶ Rīu-rī, ariū na aarī a Ithe witū, maūdū macio ndīramaringithania na ūhoru wakwa mwene na wa Apolo nīguo mūgunīke, nīguo mwīrute na ithuī gītūmi kīa ūrīa kwīragwo atīrī, “Mūtikae kwagarara ūrīa kwandīkītvo.” Nīgeetha mūtikae gwītīia mūdū ūmwe makīria ya ūrīa

ũngĩ. ⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũtũmĩte wĩone ũrĩ na ngũũrani na mũndũ ũngĩ o wothe? Nĩ kũĩ ũrĩ nakĩo ũtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ũragĩtũĩa nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrĩkĩtie kũgĩa na kĩrĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkire athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ! ⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩrwo kũũragĩrwo thĩinĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ araike o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ũndũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩinĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtũo, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtũo! ¹¹ Nginya ihinda rĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũrĩte tũhũutaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩcĩ. ¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩrĩa twanyariirwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ũhoro na ũhooreri. Nginya ihinda rĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndiraandĩka marũa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na areri ngiri ikũmi thĩinĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire ithe wanyu ũndũ-inĩ wa ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ndamũthaita mwĩgerekanie na nĩ. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ũrĩa nyendete, na ũrĩa mwĩhokeku thĩinĩ wa Mwathani. Nĩekũmũrĩkania mũtũũrĩre wakwa thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũringaine na ũrĩa ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ goothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩĩ, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ ĩyo nĩngatuĩria ũrĩa andũ aya etĩĩ maaragia, o hamwe na ũhoti ũrĩa marĩ nague. ²⁰ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ũhoti. ²¹ Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ũhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ũcio Gĩtharia

¹ Nĩ ma ndeto nĩraario atĩ thĩinĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mūtumia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũrĩtwo nĩ kĩaha, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo mũmũingate, ehere ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtuĩra mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na niĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ũcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmwĩrĩ maniinwo, naguo roho wake ũkaahonokio mũthenya ũrĩa wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ũcio wanyu ti mweka. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kũimbe? ⁷ Eheriai ndawa ĩyo ya kũmbia mĩgate ĩrĩa ya tene biũ nĩguo mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ũguo nĩguo mũtariĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarikĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa ĩyo ya tene ya kũmbia mĩgate, ĩyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩire marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya, ¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩika ũguo-rĩ, no mũkiumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩitaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũ wa njoohi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩanĩre nake.

¹² Ũkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. "Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩinĩ wanyu."

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etikia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩtĩirie ũrĩa ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩi kũrĩ andũ arĩa matetikĩrĩte Ngai

nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthiĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩ magaatũira andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatuĩra araika ciira? Ī maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria! ⁴ Nĩ ũndũ ũcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ũhĩtĩirio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthuuere o na andũ matangĩtũka kanitha-inĩ matuĩke a kũmũciirithia! ⁵ Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩini wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ũngĩhota gũtuithania etĩkia eerĩ ciira mangĩhĩtania? ⁶ No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetikĩtie!

⁷ Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagati-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ũuru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kũheenio? ⁸ Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanageria na mũgekana ũuru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanahaeneke: Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, ¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ũguo nĩguo amwe anyu mwarĩ. No nĩmwathambirio, na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩini wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ũndũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ũtharia

¹² “Nĩ ndirigĩrĩirio gwĩka ũndũ o wothe,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩirio gwĩka ũndũ o wothe,” no ndingĩathwo nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. ¹³ “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cieri. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩrwo na ũmaraya, no nĩ wa gũtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ ũcio. ¹⁴ Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ ũndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia na hinya o ro ũcio. ¹⁵ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ũndũ ũcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie na mũmaraya? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiitithanageria na mũmaraya, matuĩkaga mwĩrĩ ũmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ

kwĩrĩtwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatũka mwĩrĩ ũmwe.” ¹⁷ No mũndũ ũrĩa wĩnyĩithanagia na Mwathani atuĩkaga ũmwe nake thĩinĩ wa roho.

¹⁸ Ūragĩrai mehia ma ũmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mũndũ ũrĩa ũhũũraga ũmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria. ¹⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wanyu, ũrĩa mwaheirwo nĩ Ngai? Inyuĩ mũtirĩ anyu inyuĩ ene; ²⁰ inyuĩ mwagũrirwo na thogora. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tũithagiai Ngai na mũrĩ yanyu.

7

Ūhoro wa Kũhikania

¹ Na rĩrĩ, ha ũhoro wa maũndũ marĩa mwanhandĩkiire marũa nĩ ũndũ wamo, ngũmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega mũndũ mũrũme kwaga kũhikania. ² No tondũ wa ũrĩa ũmaraya ũingĩhĩte-rĩ, o mũndũ mũrũme nĩagĩrĩrwo nĩ kũgĩa na mūtumia wake mwene, na mũndũ-wa-nja agĩe na mũthuuri wake mwene. ³ Mũthuuri nĩagĩrĩrwo nĩ kũhingagĩria mūtumia wake bata wake wa kĩhiko, o nake mūtumia ahingagĩrie mũthuuriwe bata wake. ⁴ Mūtumia ndangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũthuuriwe. Ūguo no taguo mũthuuri atangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mūtumia wake. ⁵ Tigagai kũimana, o tiga rĩrĩa mũngĩkorwo mũiguanĩre, naguo gũkorwo nĩ kwa ihinda, nĩgeetha mũgĩage na ihinda rĩa kũhooya. Thuutha ũcio no mũcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani ndakamũgerie tondũ wanyu kũremwo kwĩgirĩrĩria. ⁶ Ūhoro ũcio ndawaaria taarĩ rũũtha ngũheana, no ti gwathana ngwathana. ⁷ No nyende andũ othe mahaane ta ũrĩa niĩ ndariĩ. No o mũndũ aheetwo kĩheo gĩake mwene kuuma kũrĩ Ngai; mũndũ ũmwe aheetwo kĩheo gĩkĩ, na ũrĩa ũngĩ akaheo kĩrĩa kĩngĩ.

⁸ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa andũ arĩa matahikanĩtie na atumia a ndigwa, nguuga ũũ: Nĩ wega maikare o ũguo matahikanĩtie, o ta ũrĩa niĩ ndariĩ. ⁹ No angĩkorwo matingĩhota kwĩgirĩrĩria-rĩ, nĩmahike na mahikanie, tondũ nĩ kaba kũhikania gũkĩra gũikara makĩhĩahĩaga.

¹⁰ Kũrĩ andũ arĩa mahikĩte na makahikania-rĩ, ngwathana ũũ, no ti niĩ, nĩ Mwathani ũgwathana: Mūtumia ndakanatigane na mũthuuriwe. ¹¹ No aangĩka ũguo-rĩ, nĩagĩikare atarĩ mũhiku, kana akorwo ti ũguo, acookerere mũthuuriwe. Ningĩ mũthuuri ndakanaingate mūtumia wake.

¹² Nĩ ũndũ wa acio angĩ nguuga ũũ, no nĩ niĩ ndĩroiga, ti Mwathani: Angĩkorwo mũrũ wa Ithe witũ arĩ na mūtumia

ūtetiĳĳtie, na mūtumia ūcio etiĳire matūūranie-rĩ, nĩatige kũmũingata. ¹³ Nake mūtumia angĩkorwo arĩ na mũthuuri ūtetikĩtie, na mũthuuri ūcio etiĳire matūūranie-rĩ, nĩatige kũmũingata. ¹⁴ Nĩgũkorwo mũthuuri ūrĩa ūtetikĩtie nĩatheretio nĩ ūndũ wa mūtumia wake, nake mūtumia ūrĩa ūtarĩ mwĩtikia nĩatheretio nĩ ūndũ wa mũthuuri wake mwĩtikia. Kũngĩaga gũtuĩka ūguo-rĩ, ciana cianyu no ituĩke ti theru, no ūrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ nĩ theru.

¹⁵ No rĩrĩ, mũndũ ūcio ūtetikĩtie angĩthiĩ-rĩ, nĩarekwo athiĩ. Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme, kana mũndũ-wa-nja ūrĩa wĩtikĩtie ti muohe nĩ ūhoru ta ūcio; Ngai atwĩtite tũtũuranagie na thayũ. ¹⁶ Wee mūtumia-rĩ, ūũ atĩa kana nĩwe ūkaahonokia mũthuuri waku? O na wee mũthuuri-rĩ, ūũ atĩa kana nĩwe ūkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ nĩaikare mūtũũrĩre ūrĩa Mwathani aamũgaĩre, o ūrĩa Ngai aamwĩĩre. Ūyũ nĩguo watho ūrĩa ngwatha makanitha mothe. ¹⁸ Mũndũ angĩkorwo eetirwo arĩ mũruu-rĩ, nĩatige gũikara ta atarĩ mũruu. Mũndũ ūrĩa ūtaarĩ mũruu rĩrĩa eetirwo nĩatige kũrua. ¹⁹ Kũrua gũtirĩ bata; o na kwaga kũrua gũtirĩ bata. Ūndũ ūrĩa ūrĩ bata nĩ kũmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mũndũ nĩaikarage o ūrĩa aatarĩ rĩrĩa Ngai aamwĩire. ²¹ Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo? Ūndũ ūcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona njĩra ya kuuma ūkombo-inĩ-rĩ, gerera yo. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ūrĩa warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩire-rĩ, ūcio nĩ mũndũ wa Mwathani ūtarĩ ngombo; ningĩ no taguo, ūrĩa warĩ mũndũ muohore rĩrĩa Mwathani aamwĩire-rĩ, ūcio nĩ ngombo ya Kristũ. ²³ Inyuĩ mwagũrirwo goru; mũtigatuĩke ngombo cia andũ. ²⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o ūndũ ūrĩa mũndũ eehokeirwo nĩ Ngai-rĩ, nĩaikarage o ūguo ūndũ ūcio Ngai aamwĩĩre.

²⁵ Rĩu-rĩ, ūhoru wĩgĩĩ airĩtu nĩ ūyũ: Ndirĩ na watho uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua rĩakwa ta mũndũ mwĩhokeku nĩ ūndũ wa kũiguĩrwo tha nĩ Mwathani. ²⁶ Nĩ ūndũ wa mathĩna ma mahinda maya-rĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ūrĩa mũndũ atariĩ. ²⁷ Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mūtumia waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tiga kũhikania. ²⁸ No ūngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhitie; o na mũirĩtu angĩhika-rĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathĩna maingĩ mūtũũrĩre-inĩ ūyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩria.

²⁹ Ūndũ ūrĩa ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na atumia nĩ kwagĩrĩre maikarage ta matarĩ nao; ³⁰ arĩa

maracakaya nīmaikarage ta mataracakaya; nao arīa mak-enete nīmaikarage ta matakenete; o na arīa mekūgūra indo, nīmaikarage ta matarī kīndū marī. ³¹ nao arīa mahūthagīra indo cia thī īno, nīmaikarage ta matohanītio nacio. Nīgūkorwo ūrīa thī īno ihaana rīu-rī, nīgūthira īrathira.

³² Nīi ingīenda inyuī mūikarage mūtegwītanga. Mūndū ūrīa ūtahikanītie etangaga na maūndū ma Mwathani, na eciiragia o ūrīa angīkenia Mwathani. ³³ No mūndū ūrīa ūhikanītie etangaga na maūndū ma gūkū thī, na eciiragia o ūrīa angīkenia mūtumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nīmūgayūkanu. Mūndū-wa-nja ūtarī mūhiku kana mūirītu etangaga na maūndū ma Mwathani: Muoroto wake nī kwīheana harī Mwathani mwīrī na roho. No mūtumia mūhiku etangaga na maūndū ma thī īno, na eciiragia o ūrīa angīkenia mūthuuriwe. ³⁵ Ndīramwarīria maūndū maya nīgeetha mūgunīke, ti atī nīguo ndīmūrigīrīrie, no nīgeetha mūikarage na mīthiire īrīa yagīrīrie, mwīheanīte biū harī Mwathani mūtekūguucīrīrio nī maūndū mangī.

³⁶ Mūndū o wothē angīona atī nīarahītīria mūirītu ūrīa orītie, nake mūirītu ūcio akorwo matukū make ma ūirītu wake nīmarahītūka-rī, mūndū ūcio angīigua nīagīrīrwo nī kūhikania-rī, nīeke o ūguo ekwenda. Ti kwīhia ekwīhia. Nīmagīrīrwo mahikanie. ³⁷ No rīrī, ūrīa ūtuīte na ngoro yake atekūringīrīrio, no nīwe mwene wīyendeire, na agatua itua atī ndekūhikia mūirītu ūcio-rī, mūndū ūcio o nake nīekīte ūrīa kwagīrīrie. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, mūndū ūrīa ūhikagia mūirītu ūrīa orītie nīekaga ūrīa kwagīrīrie, no ūrīa ūngīaga kūmūhikia nīekaga wega makīria.

³⁹ Mūtumia nīohanītio na mūthuuriwe rīrīa rīothe mūthuuriwe arī muoyo. No mūthuuriwe angīkua, nīmuohore na no ahikīre mūndū o ūrīa angīenda, no mūndū ūcio no nginya akorwo nīetīkītie Mwathani. ⁴⁰ No itua rīakwa nī atīrī, mūtumia ūcio angīaga kūhika rīngī, no akorwo arī na gīkeno makīria. Na ngwīciiria atī nīi o na nīi ndī na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutīrwo Mīhianano

¹ Na rīrī, ūhorō wa irio iria ikoragwo irutīrwo mīhianano-rī, nītūū atī ithuothe tūrī na ūmenyo ūhoroinī ūcio. Ūmenyo nīūtūmaga mūndū etūūgīrie, no wendo nī gwaka wakaga. ² Mūndū ūrīa wīciiragia atī nīoī ūndū-rī, ndooī ūndū ūcio wega ta ūrīa aagīrīrwo nī kūūmenya. ³ No mūndū ūrīa wendete Ngai, ūcio nīwe ūūio nī Ngai.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ha ūhoro ūkoniĩ kũrĩa irio iria irutũirwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũĩ atĩ gũkũ thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ūngĩ tiga o ūrĩa ūmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũrĩa igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ūmwe, na nĩwe Ithe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũuraga muoyo nĩ ūndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ūmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ūrĩa indo ciothe ciagiĩre nĩ ūndũ wake, na nowe ūtũtũuragia muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ūguo. Andũ amwe nĩ ūndũ wa ūrĩa matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩa irio ta icio meciĩragia atĩ nĩrutũirwo mũhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyĩitwo nĩ thaahu. ⁸ No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩre Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcirĩa, na tũtingĩagiĩrio nĩgũcirĩa.

⁹ O na kũrĩ ūguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ūcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wothe ūrĩ na thamiri ĩtarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ūmenyo ūyũ mũkĩrĩira irio thĩinĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutũirwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ūcio thamiri yake ĩtarĩ na hinya, o ūcio Kristũ aakuĩrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ūmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra ĩyo, na mũgatiĩhia thamiri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagiĩrĩrwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ marĩa Maagĩrĩre Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndirĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndirĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩinĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ūtũmwo wakwa thĩinĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooito gĩa kũrĩa na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooito kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtĩkia, o ta ūrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ūteithio witũ?

⁷ Nũ ūtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ūrĩkũ ūhaandaga mũgũnda wa mũthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ūcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ūrĩithagia rũuru na ndanyue iria rĩa rũuru rũu? ⁸ Ndiraaria ūhoru ūyũ ndĩ na meciiria ma ū-mũndũ tu? Githĩ Watho o nague nduugĩte o ūguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ irĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra.” Ngai akiuga ūguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaaĩra? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ūguo nĩ ūndũ witũ, githĩ tiguu? Ī-ni, ūndũ ūyũ waandĩkirũo nĩ ūndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũũri ngano amĩhũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩre mekage ūguo marĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. ¹¹ Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kĩiroho thĩinĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ūndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ? ¹² Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhoo to gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikĩagĩrĩrwo nĩgũteithio makĩria?

No ithuĩ tũtiahũthĩrĩre kĩhoo to kũ. Handũ ha ūguo-rĩ, nĩ gũkirĩrĩria tũkiragĩrĩria ūndũ o wothe nĩguo tũtikae kũhĩngĩca Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ¹³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa marutaga wĩra thĩinĩ wa hekarũ marutaga irio ciao kuuma kũu hekarũ, nao arĩa matungataga kĩgongona-inĩ magayanaga kĩrĩa kĩrutĩtwo kĩgongona-inĩ? ¹⁴ O ta ūguo-rĩ, Mwathani nĩathanĩte atĩ arĩa mahunjagia Ūhoru-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩrwo kuonaga gĩa kũmatũũria kuuma kũrĩ Ūhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁵ No nĩ ndirĩ ndaahũthĩra kĩhoo to o na kĩmwe gĩa cio. Ningĩ ndiraandĩka ūhoru ūyũ ndĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmũkũnjĩka maũndũ ta macio. Nĩ kaba ngue gũkĩra mũndũ o naũ agirie ndĩrahĩre ūndũ ūcio. ¹⁶ No rĩrĩ, ndingĩhota kwĩraha rĩrĩa ngũhunja Ūhoru-ũrĩa-Mwega, nĩgũkorwo nĩhatagĩrĩrio mũno ndĩhunje. Na nĩ ingĩaga kũhunja Ūhoru-ũrĩa-Mwega kaĩ ndagĩa na haaro-ĩ! ¹⁷ Ingĩhunja nĩ ūndũ wa kwĩyendera-rĩ, ndaheo mũcaara; no angĩkorwo ti na ūndũ wa kwĩyendera-rĩ, nĩ no kũhingia ndĩrahingia ūndũ ūrĩa ndĩhokeirwo. ¹⁸ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, mũcaara wakwa ūkĩrĩ kĩ? Nĩ atĩrĩ: Atĩ harĩ ūhoru wa kũhunja Ūhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, hunjagie tũhũ itekũrĩhwo, na nĩ ūndũ ūcio njage gwĩtagia kĩhoo to gĩakwa rĩrĩa ngũhunja Ūhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁹ O na gũtuĩka ndĩ muohore na ndirĩ ngombo ya mũndũ-rĩ, nĩ ndĩtuaga ngombo ya o mũndũ wothe, nĩguo nguucĩrĩre andũ aingĩ o ta ūrĩa kwahoteka. ²⁰ Kũrĩ Ayahudi ndaatuĩkire ta Mũyahudi nĩguo nguucagĩrĩre Ayahudi.

Na kūrī arīa marī rungu rwa watho-rī, ndaatuĩkire ta mūdũ ũrī rungu rwa watho, o na gũtuĩka niĩ mwene ndirī rungu rwa watho, nĩguo nguucagĩrĩrie arīa marī rungu rwa watho. ²¹ Kūrī arīa matarī watho-inĩ-rī, ndaatuĩkire ta mūdũ ũtarī watho-inĩ ũcio, o na gũtuĩka ndirī muohore kuuma kūrī watho wa Ngai, no ndĩ watho-inĩ wa Kristũ, nĩguo nguucagĩrĩrie arīa matarī watho-inĩ ũcio. ²² Kūrī arīa matarī hinya-rī, ndaatuĩkire ta itarī hinya nĩguo nguucagĩrĩrie arīa matarī hinya. Nduĩkĩte maūdũ mothe kūrī andũ othe nĩgeetha kũngĩhoteka na njĩra ciothe ngerie kũhonokia amwe ao. ²³ Njĩkaga maūdũ maya mothe nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega, nĩgeetha ngaagaĩrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arīa mahĩtahĩtanaga ihenya-inĩ mahanyũkaga othe, no rĩrĩ, no ũmwe wao ũheagwo kĩheo? Kĩhanyũkei na njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũkaahoe kĩheo.* ²⁵ Mūdũ o wothe ũrĩa ũhĩtahĩtanaga thĩinĩ wa mathako-rī, ehataga na akemenyeria maūdũ-inĩ mothe hatarī itherũ. Mekaga ũguo nĩguo maheo thũmbĩ ĩtarĩ ya gũtũũra; no ithuĩ twĩkaga ũguo nĩguo tũkaahoe thũmbĩ ya gũtũũra nginya tene. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rī, niĩ ndihanyũkaga ta mūdũ ũtooĩ gĩtũmi gĩa kũhanyũka; na ndirũaga ta mūdũ ũgũikia ngundi ciake o ũguo tũhũ. ²⁷ Aca, nĩ mwĩrĩ wakwa hũũraga ngaũtua ngombo yakwa, nĩgeetha ndaarĩkia kũhunjĩria andũ arīa angĩ-rī, niĩ mwene ndikanatuĩke wa kũregwo nyimwo kĩheo.

10

Ũrutani kuuma Mũtũũrĩre wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũkorwo mũtooĩ ũndũ ũyũ, atĩ maithe maitũ ma tene othe maatongoragio nĩ itu, na atĩ othe nĩmaringire iria. ² Othe nĩmabatithirio matuĩke andũ a Musa marī rungu rwa itu rĩu, o na marī iria-inĩ rĩu. ³ Na othe maarĩaga irio o imwe cia kĩiroho, ⁴ na maanyuuaga maaĩ o mamwe ma kĩiroho; nĩgũkorwo maanyuire kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga rwa kĩiroho rũrĩa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rũu rwarĩ Kristũ. ⁵ O na kūrī ũguo-rī, aingĩ ao matiigana gũkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikĩhurunjwo werũ-inĩ.

⁶ Na rĩrĩ, maūdũ macio meekĩkire marī ta cionereria, nĩgeetha ngoro ciitũ itikerirĩrie gwĩka maūdũ mooru ta macio meekire. ⁷ Mũtigatuĩke ahooi mĩhianano, ta ũrĩa amwe ao maatariĩ; o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Andũ

* **9:24** Andũ a Korinitho nĩmamenyerete mahenya mathako-inĩ marĩa moĩkaine ta Isimithiani. Mũhootani aaheagwo ihũa rĩa gĩthiũrũrĩ.

acio magĩikara thĩ kũrĩa na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia.”⁸ Ningĩ tũtikahũire ũmaraya, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao magĩkua andũ ngiri mĩrongo ĩrĩ na ithatũ mũthenya ũmwe.⁹ O na ningĩ tũtikanagerie Mwathani, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao makĩniinwo nĩ nyoka.¹⁰ Na mũtikae gũteta, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao makĩuragwo nĩ mũraika ũrĩa mũniinani.

¹¹ Maũndũ macio meekĩkire kũrĩ o marĩ cionereria, na makĩandĩkwo marĩ ma gũtũkaania, ithuĩ tũkinyĩrĩrwo nĩ kũhingio kwa mahinda.¹² Nĩ ũndũ ũcio, ũngĩra nĩrũgamĩte wega-rĩ, menyerera ndũkae kũgũa!¹³ Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ tiga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwĩhokeku; ndangĩtikĩra mũgerio na mage-rio marĩa mũtangĩhota gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, nĩarĩmuonaĩrĩria njĩra ya kũũrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.

Maruga ma Mĩhianano, na Gĩathĩ kĩa Mwathani

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoru wa kũhooya mĩhianano.¹⁵ Ndĩraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũũranĩrei ũrĩa ndĩroiga.¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩrĩa tũcookagia ngaatho nĩ ũndũ wakĩo-rĩ, githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? Na githĩ mũgate ũrĩa twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ?¹⁷ Na tondũ mũgate ũcio nĩ ũmwe-rĩ, ithuĩ, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ũmwe, nĩgũkorwo ithuĩ othe tũrĩaga mũgate o ũcio ũmwe.

¹⁸ Ta mwĩcũranieĩ ũhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa marĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matigwatanagĩra kĩgongona kũu? ¹⁹ Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩrĩa kĩrutĩrwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? ²⁰ Aca! Ũrĩa ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgĩe ngwatanĩro na ndaimono.²¹ Mũtingĩhota kũnyũra gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyũire gĩkombe kĩa ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono.²² Kaĩ tũrageria kwarahũra ũiru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ũrĩa Wĩtikĩtie

²³ “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ na kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothe ũrĩ na uumithio.²⁴ Gũtirĩ mũndũ

* **10:16** Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩarĩ kĩmwe gĩa ikombe iria Ayahudi maanyuuaga hĩndĩ ya Bathaka.

wagĩrĩrwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩĩagai kĩrĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri, ²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ũtarĩ mwĩtikia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩheo mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri. ²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacirĩe, nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri; ²⁹ ngiuga ũguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mũndũ ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ũndũ wa thamiri ya mũndũ ũngĩ? ³⁰ Ingĩrianĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kũ gĩgũtũma njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kũ njokeirie Ngai ngaatho nĩ ũndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũrĩa kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgũka ũndũ o wothe-rĩ, wĩkagei nĩ ũndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ũndũ ũngĩhĩngithia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhĩngithie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ũrĩa nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothe. Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna nĩ mwene, no njaragia ũrĩa ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

1 Mwĩgerekaniei na nĩ, ta ũrĩa ndĩgerekanagia na Kristũ.

Ũndũ ũrĩa Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ũndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ũndũ wa gũtũũra mũrũmĩtie morutani macio, o ta ũrĩa ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ mũrũme o wothe nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha ehumbĩrite mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wothe ũrĩa ũhooyaga kana akaratha atahumbĩrite mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia, tondũ ũguo no ũndũ ũmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ũndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mũtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra

mütwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mündũ-wa-nja nĩwe riiri wa mündũ mūrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mündũ mūrũme ndoimire harĩ mündũ-wa-nja, no nĩ mündũ-wa-nja woimire harĩ mündũ mūrũme. ⁹ Mündũ mūrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ũndũ wa mündũ-wa-nja, no nĩ mündũ-wa-nja wombirwo nĩ ũndũ wa mündũ mūrũme. ¹⁰ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mündũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũũri mütwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwathwo nĩ ũndũ wa araiika.

¹¹ No ningĩ-rĩ, thĩinĩ wa Mwathani, mündũ-wa-nja ndeiganĩtie mündũ mūrũme atarĩ ho, nake mündũ-mūrũme ndeiganĩtie mündũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ũrĩa mündũ-wa-nja oimire harĩ mündũ mūrũme-rĩ, no taguo mündũ-mūrũme aciaragwo nĩ mündũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciumaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mündũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrĩte mütwe? ¹⁴ Kaĩ maündũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mündũ-mūrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ũndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mündũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ũcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mündũ ũrĩ na ngarari na ũhoru ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mütugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ mütugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ũhoru-inĩ ũrĩa ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ ũndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta kanitha, nĩkũgĩaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ũhoru ũcio ndingĩaga gwĩtĩkia ũmwe wagu. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkĩte nĩ Ngai. ²⁰ Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩrĩa mũkũrĩa, o mündũ athiiga na mbere kũrĩa ategweterera ũrĩa ũngĩ. ũmwe aikaraga ahũtiĩ, nake ũrĩa ũngĩ agaikara arĩtuo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩciĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio? Aca, nd-ingĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ũhoru ũrĩa ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩrie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũrĩa aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia

gũcookia ngaatho,* akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ĩkagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”²⁵ Ningĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa; ĩkagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrĩkĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage.”²⁶ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũira gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ ĩrĩa agooka.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothe ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyũira gĩkombe kũu kĩa Mwathani ũrĩa gũtaagĩrĩre-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩrie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani.²⁸ Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũrĩa mũgate ũcio na kũnyũira gĩkombe kũu.²⁹ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe ũrĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etu-agĩra.³⁰ Kũu nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua.³¹ No tũngũtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirithio.³² Hĩndĩ ĩrĩa tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

³³ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa mũnganĩte mũrĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai.³⁴ Angĩkorwo mũndũ nĩahũtĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũrĩa irio gwake mũciĩ, nĩgeetha rĩrĩa muongana gũtikagĩe ũhoru wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoru wa maũndũ macio mangĩ rĩrĩa agooka.

12

Iheo cia Roho Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa iheo cia kũiroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo.² Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ hĩndĩ ĩrĩa mũteetĩkĩtie Ngai, nĩmwaguucagĩrĩrio na mũkerekerio kũrĩ mĩhianano ĩtangĩaria.³ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mũndũ waragia ahotithĩtio nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, “Jesũ aronyĩtwo nĩ kĩrumi,” na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” atatongoretio nĩ Roho Mũtheru.

⁴ Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mũthemba mũthemba, no Roho ũrĩa ũciheanaga no ũmwe.⁵ O na njĩra cia gũtungata nĩ mũthemba mũthemba, no Mwathani ũrĩa

* 11:24 Warĩ mũtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũrĩa irio.

ūtungatagwo no ūmwe. ⁶ Ningĩ kūrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ūmwe ūrĩa ūhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ Na rĩrĩ, o mũndũ nĩaheagwo ūndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguo ūndũ ūcio nĩ wa kũguna andũ othe. ⁸ Roho ūcio nĩwe ūheaga mũndũ ūmwe ndũmĩrĩri ya ūũgĩ, na ūngĩ akaheo ūmenyo nĩ Roho o ro ūcio, ⁹ nake ūngĩ akaheo wĩtĩkio nĩ Roho o ro ūcio, na ūngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ūcio, ¹⁰ nake ūngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ūngĩ akaheo ūrathi, na ūngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ūngĩ akaheo kwaria na thiomi mĩthemba mĩthemba, ningĩ ūngĩ akaheo ūhoti wa gũtaũra thiomi icio. ¹¹ Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ūcio ūmwe, nake agayagĩra o mũndũ o ūrĩa ekwenda.

Mwĩrĩ Ūmwe ūrĩ Cĩga Nyingĩ

¹² Mwĩrĩ wa mũndũ nĩ ūmwe, o na gwatuĩka ūrĩ cĩga nyingĩ; ningĩ o na gwatuĩka cĩga ciaguo ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ūmwe. Ūguo noguo Kristũ atariĩ. ¹³ Nĩgũkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ūmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ūmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuothe tũkĩnyuithio Roho o ro ūcio ūmwe.

¹⁴ Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kũiga kĩmwe, no nĩ wa cĩga nyingĩ. ¹⁵ Kũgũrũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ guokorĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ūyũ,” Ūndũ ūcio ndũngĩtũma gũtuge gũtuĩka kũiga kĩa mwĩrĩ ūcio. ¹⁶ Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ riitho-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ūcio,” nĩ ūndũ wa gĩtũmi kũ gũtingĩtiga gũtuĩka kũiga kĩa mwĩrĩ ūcio. ¹⁷ Mwĩrĩ wothe ūngĩkorwo no riitho-rĩ, kũigua tũngĩiguaga na kĩ? Mwĩrĩ wothe ūngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ? ¹⁸ No ūrĩa kūrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩrire cĩga ciothe thĩinĩ wa mwĩrĩ, agĩciĩkĩra o ta ūrĩa eendaga ciikare. ¹⁹ Cĩga ciothe ingĩtuĩka nĩ kũiga kĩmwerĩ, mwĩrĩ naguo ūngĩkorwo ha? ²⁰ Ūrĩa kūrĩ nĩ atĩ cĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ūmwe.

²¹ Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata nawe!” Naguo mũtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na bata na inyuĩ!” ²² Handũ ha ūguo-rĩ, cĩga cia mwĩrĩ iria cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria, ²³ nacio cĩga iria tuonaga ta itarĩ cia gũtũũ mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gĩtũũ kĩa mwanya. Nacio cĩga iria tuonaga ta itagĩrĩire kuoneka nĩmenyagĩrĩrwo mũno, ²⁴ o rĩrĩa cĩga ciitũ iria itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyiitithanĩtie cĩga cia mwĩrĩ na agatũithia

makiria ciiga iria ciagite gitio, ²⁵ nigeetha gutikae kugia na nyamukano thini wa mwiri, no nigeetha ciiga ciaguo imenyangirire o kiiga na kiria kingi. ²⁶ Kiiga kimwe kinginyariirika, ciiga iria ingi inyariirikaga hamwe nakio; nakio kiiga kimwe kingiheo gitio-ri, o nacio ciiga iria ingi niikenaga hamwe nakio.

²⁷ Na riri, inyu muri mwiri wa Kristu, na o mundu wanyu ni kiiga kiaguo. ²⁸ Nakuo thini wa kanitha, Ngai nathurite mbere andu amwe matuike atumwo, a keeri anabii, a gatatu arutani, o na ningi kugie na aringi a ciama, o na aria mari na iheo cia kuhonania mirimu, na aria mari na uhoti wa guteithia aria angu, na aria mari na iheo cia utabariri, na aria maaragia na thiomi mithemba mithemba. ²⁹ Andu othe ni atumwo? Andu othe ni anabii? Andu othe ni arutani? Andu othe ni aringi a ciama? ³⁰ Andu othe nimaheetwo iheo cia kuhonania? Andu othe nimakaragia na thiomi? Andu othe nimagitauraga thiomi? ³¹ No riri, mwiriragiriei iheo iria iri bata muno.

Wendani

Na riu ningumuonia njira iria njega makiria.

13

¹ Atiriri, o na ingiaria na thiomi cia andu o na cia araka, no ngorwo itari na wendani-ri, ingikorwo ndi o ta kindu kia ruthuku kiria kigambaga kiarungwo, kana o ta thaani iria ihurithanagio ikagamba. ² Ingikorwo ndi na kiego gia kuratha ugoro, na ngorwo no hote kumenya maundu mothe ma hito na ngagia na umenyo wothe, na ingikorwo ndi na witikio uria unghota guthaamia irima, no ndiri na wendani-ri, ndiri bata o na hanini. ³ Ingiheana indo ciakwa ciothe kuri andu aria athini, o na heane mwiri wakwa ucinwo, no ngorwo ndiri na wendani-ri, ndingigunika.

⁴ Wendani nukiranagirira, na wendani nutuganaga. Nduguanagira uiru, na ndwigaathaga, o na nduri mwitio. ⁵ Wendani nduri ruturiko, na nducaragia uria unguiguna, o na nduhiuhaga kurakara, na ndutaraga maita maria uhitiirio. ⁶ Ningi wendani ndukenagira uuru, no nukenagira ugoro wa ma. ⁷ Wendani nugitanagira hindu ciothe, na ugetikia maundu mothe, na niwirigagirira hindu ciothe, o na ukomirira hindu ciothe.

⁸ Wendani nduthiraga. No akorwo ni morathi, nimagathira; o na thiomi nigathira; na kumenya maundu o nakuo nigugathira. ⁹ Nigukorwo tumenyaga maundu o gicunji, na turathaga maundu o gicunji, ¹⁰ no hindu iria undu uria mukinyaniru ugooka-ri, undu uria utari

mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ ĩrĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ ĩyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ ĩyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũĩo wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtĩkio, na kĩĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

14

Itheo cia Ũrathi na cia Thiomi

¹ Rũmagĩrĩrai mĩthiũre ya wendani, na mwĩrirĩrie mũno itheo cia kĩĩroho, na makĩria mwĩriragĩrie kĩheo kĩa ũheani ũhoru wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wothe waragia na rũthiomi-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hitho aaragia na roho wake. ³ No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria. ⁴ Mũndũ ũrĩa waragia na rũthiomi nĩ we mwene wĩongagĩrĩra hinya, no ũrĩa ũheanaga ũhoru wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩra hinya. ⁵ No nyende inyuothe mwaragie na thiomi, no makĩria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoru nĩakĩrĩte ũrĩa waragia na thiomi, tiga no akorirwo nĩegũtaũra thiomi icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ingĩũka kũrĩ inyuĩ na njarie na thiomi-rĩ, ingĩmũguna nakĩ, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo, kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani? ⁷ O na ha ũhoru ũkonĩĩ indo iria itarĩ muoyo iria igambaga, indo ta mũtũrirũ kana kĩnanda kĩa mũgeetorĩ, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rũrĩa rũrenda kũinwo, tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? ⁸ Ningĩ-rĩ, angĩkorwo karumbeta gatikũruta mũgambo ũgũkũũrĩkana ũrĩa ũkuuga-rĩ, nũũ ũngĩkĩhaarĩria gũthiĩ mbaara-inĩ? ⁹ Ũguo noguo ũhoru wanyu ũtariĩ. Tiga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rũthiomi rwanyu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera. ¹⁰ Ti-itherũ nĩ kũrĩ mĩthemba mĩngĩ ya thiomi gũkũ thĩ, no gũtirĩ rũthiomi o na rũmwe rũtarĩ ũrĩa ruugaga. ¹¹ No angĩkorwo ndingĩmenya ũrĩa mũndũ aroiga-rĩ, nĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ ũcio ũraaria,

nake nĩ mūrūrĩrĩ harĩ niĩ. ¹² Ūguo noguo o na inyuĩ mūtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrirĩrie mũno iheo cia kĩirohorĩ, kĩgeragiei kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ūkagĩa na hinya.

¹³ Na tondũ ūcio-rĩ, mündũ ūrĩa waragia na rũthiomi rũgeni nĩahooyage nĩguo ahote gũtaũra ūrĩa aroiga. ¹⁴ Nĩ ūndũ-rĩ, ingĩkorwo ndĩrahooya ngĩthiomaga-rĩ, roho wakwa nĩguo ūrahooya, no meciiria makwa matirĩ na maciaro. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, ngũgũka atĩa? Nĩ ndĩrĩhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningĩ hooyage na meciiria makwa; o na kũina ndĩrĩinaga na roho wakwa, na ningĩ nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningĩ-rĩ, ūngĩkorwo ūkĩgocca Ngai na roho waku tu-rĩ, mündũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu ūtarataũkĩrwo, angĩkiuga “Ameni” atĩa mahooya-inĩ maku ma gũcookia ngaatho, kuona atĩ ndaramenya ūrĩa ūroiga? ¹⁷ No ūkorwo ūgĩcookia ngaatho wega mũno, no mündũ ūcio ūngĩ ndanongererwo hinya nĩ ūhoru ūcio.

¹⁸ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩgũkorwo niĩ nĩjaragia na thiomi makĩria manyu inyuothe. ¹⁹ No kanitha-inĩ-rĩ, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ūhoru nacio, gũkĩra njarie ciugo ngiri ikũmi cia gũthioma.

²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gwĩciiragia ta ciana. Harĩ ūhoru wa maũndũ marĩa mooru-rĩ, tuĩkai tũkenge, no mwĩciirĩrie-inĩ wanyu mũtuĩke andũ agima. ²¹ Thĩinĩ wa Watho nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Nĩngaarĩria andũ aya

na tũnua twa andũ maaragia na thiomi ng’eni, ndĩmaarĩrie na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa kũngĩ,

no o na ndeeka ūguo matikanjigua,”

ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

²² Nĩ ūndũ ūcio, kwaria na thiomi nĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie no ti kĩmenyithia kũrĩ arĩa metetikĩtie; no kũratha ūhoru nĩ kwa arĩa metetikĩtie, ti kwa arĩa matetikĩtie. ²³ Tondũ ūcio kanitha wothe ūngĩũngana na andũ othe maarie na thiomi-rĩ, na haccoke hatonye andũ matooi ūhoru wa thiomi, kana andũ matetikĩtie-rĩ, githĩ matingiuga atĩ mūrĩ agũrũki? ²⁴ No mündũ ūtarĩ mwĩtikia kana mündũ ūtarĩ mũtaũkĩre nĩ ūhoru ūcio angĩtoonya rĩrĩa andũ othe mararatha mohoro-rĩ, mündũ ūcio nĩekũiguithio nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩo othe, ²⁵ na maũndũ marĩa atũire ahithĩte ngoro-inĩ nĩmakoimbũka. Nĩ ūndũ ūcio egũithie thĩ ahoee Ngai, akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai arĩ gatagatĩ-inĩ kanyu!”

Mahooya Marĩ na Mũtaratara

²⁶ Tũgũkiuga atĩa, ariũ na aarĩ a Ithe witũ? Rĩrĩa muongana hamwe-rĩ, o mũndũ ahota gũkorwo arĩ na rwĩmbo, kana arĩ na ũndũ arenda kũrutana, kana arĩ na ũndũ aguũriurio, kana arĩ na thiomi, kana arĩ na ũtaũri wa thiomi. Maũndũ macio mothe no nginya mekagwo nĩ ũndũ wa gwĩkĩra kanitha hinya. ²⁷ Angĩkorwo nĩ gũkwario na rũthiomi-rĩ, nĩ kwario nĩ andũ eerĩ, na makĩingĩha atatũ, na o mũndũ aarie riita rĩake, na no nginya hagĩe na mũndũ ũngĩ wa gũtaũra. ²⁸ Angĩkorwo gũtirĩ mũtaũri-rĩ, mwaria ũcio nĩagĩkire arĩ kũu kanitha-inĩ, na akĩarĩrie we mwene, na aarĩrie Ngai.

²⁹ Aheani ũhoru eerĩ kana atatũ magĩrĩrwo maarie, nao andũ arĩa angĩ makũũrane wega ũrĩa kũreerwo. ³⁰ Na mũndũ ũikarĩte thĩ ho angĩgĩa na ũguũrio-rĩ, mwaria ũcio wa mbere nĩakire. ³¹ Nĩgũkorwo inyuothe no mũrathe ũhoru o mũndũ riita rĩake nĩguo andũ othe marutwo maũndũ na momĩrĩrio. ³² Namo maroho ma anabii nĩmathĩkagĩra anabii o ene. ³³ Nĩgũkorwo Ngai ti Ngai wa kĩrigiicano no nĩ wa thayũ.

Ta ũrĩa kũrĩ thĩnĩ wa ciũngano ciothe cia andũ arĩa aamũre, ³⁴ atumia magĩrĩrwo nĩgũikaraga makirĩte ki marĩ thĩnĩ wa kanitha. Matiĩtikĩrĩtio kwaria, no nĩmaikarage menyihĩtie, o ta ũrĩa Watho uugĩte. ³⁵ Angĩkorwo marĩ na ũndũ mangĩenda kũmenya-rĩ, nĩmoragie athuuri ao ene kwao mũciĩ; nĩgũkorwo nĩ ũndũ ũrĩ thoni atumia kwaragia thĩnĩ wa kanitha.

³⁶ Hĩ! Anga kiugo kĩa Ngai kĩambĩrĩrie na inyuĩ? Kana hihi no inyuĩ inyuiki gĩakinyĩire? ³⁷ Mũndũ o na ũ angĩciiria atĩ nĩ mũnabii, kana arĩ na iheo cia kĩiroho-rĩ, nĩagĩtikĩre atĩ maũndũ maya ndĩramwandĩkĩra nĩ maũndũ marĩa maathanĩtwo nĩ Mwathani. ³⁸ No angĩagĩra ũndũ ũcio kĩene-rĩ, o nake we mwene nĩakagĩrwo kĩene.

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrirĩriei kũrathaga mohoro, na mũtikagiragie ũhoru wa kwaria na thiomi. ⁴⁰ No maũndũ mothe nĩmekagwo na mũtaratara ũrĩa wagĩrĩre, na mekagwo na kĩaarĩro.

15

Kũriũka gwa Kristũ

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda kũmũririkania ũhoru-ũrĩa-mwega ũrĩa ndaamũhunjĩrie, na mũkĩwamũkĩra, na noguo mũtũũrĩte mũrũmĩtie. ² ũhoru ũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaikara mũrũmĩtie wega ũhoru ũrĩa ndaamũhunjĩrie. Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ũhoru ũcio mwawĩtikirie o tũhũ.

³ Nīgũkorwo ũhoru ũrĩa niĩ ndaamũkĩrĩre nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mberu na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakũire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte, ⁴ na atĩ nĩathikĩrwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩrĩũkio kũringana na ũrĩa Maandĩko macio moigĩte, ⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa Ikũmi na Eerĩ. ⁶ Thuutha ũcio, nĩoimĩrĩre makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gũtuĩka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua. ⁷ Ningĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe, ⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na niĩ, haana ta mũndũ waciarĩtwo atarĩ mũkinyu.

⁹ Nīgũkorwo niĩ nĩ niĩ mũnini mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtwo mũtũmwo, tondũ nĩndanyariĩre kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte ndũike ũguo ndariĩ, nago wega wake kũrĩ niĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra na kĩyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti niĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no niĩ wega wa Ngai ũrĩa warĩ hamwe na niĩ warutaga wĩra ũcio. ¹¹ Tondũ ũcio, o na kũngĩtuĩka nĩ niĩ kana nĩ o-rĩ, ũhoru ũyũ noguo tũhunjagia, na noguo inyuĩ mwetĩkirie.

Kũriũka kwa arĩa Akuũ

¹² Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjagio atĩ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, nĩ kũĩ gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ? ¹³ Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. ¹⁴ Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkirio-rĩ, kũhunjia gwitũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtĩkia kwanyu no gwa tũhũ. ¹⁵ Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondũ nĩtuumbũrĩte atĩ Ngai nĩariũkirie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkirie angĩkorwo nĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio. ¹⁶ Nīgũkorwo kũngĩtuĩka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ ndaakĩriũkirio. ¹⁷ Na angĩkorwo Kristũ ndaariũkirio-rĩ, gwĩtĩkia kwanyu nĩ gwa tũhũ; mũgĩtũũraga o mehia-inĩ manyu. ¹⁸ Ningĩ andũ arĩa marĩkĩtie gũkoma marĩ thĩinĩ wa Kristũ-rĩ, o nao nĩ kũũra morĩte. ¹⁹ Na kũngĩkorwo kũrĩgĩrĩro giitũ thĩinĩ wa Kristũ no kĩa muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩkũiguĩrwo tha gũkĩra andũ othe.

²⁰ No rĩrĩ, ti-itherũ Kristũ nĩariũkĩtio akoima kũrĩ arĩa akuũ, agatuĩka maciaro ma mberu ma arĩa makuĩte. ²¹ Tondũ-rĩ, o ũrĩa arĩ mũndũ watũmire gĩkuũ gĩũke thĩ, o nakuo kũriũkio kwa arĩa akuũ nĩ mũndũ watũmire gũũke. ²² Nīgũkorwo o ta ũrĩa andũ othe makuaga nĩ ũndũ wa

Adamu-rĩ, no taguo andũ othe magaacookio muoyo thĩinĩ wa Kristũ. ²³ No o mũndũ akaariũka ihinda rĩake mwene; Kristũ arĩ we wariũkire mbere; na thuutha andũ arĩa marĩ ake hĩndĩ irĩa agooka. ²⁴ Thuutha ũcio nĩguo ihinda rĩa kũrigĩrĩria rĩgaakinya, hĩndĩ irĩa akaaneana ũthamaki kũrĩ Ngai Ithe arĩkĩtie kũniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nĩgũkorwo no nginya athatamake nginya rĩrĩa agaakorwo aigĩte thũ ciake ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶ Na rĩrĩ, thũ ya mũthia kũniinwo nĩ gĩkuũ. ²⁷ Nĩgũkorwo “nĩ aigĩte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rĩrĩa gũkwĩrwo atĩ “indo ciothe” nĩciigĩtwo rungu rwake, nĩgũkũmenyeka wega atĩ Ngai we mwene ti wa itari rĩu tondũ nĩ we waigire indo ciothe rungu rwa Kristũ. ²⁸ Aarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, Mũriũ we mwene nĩagatuĩka wa gwachagwo nĩ ũcio waigire indo ciothe rungu rwake, nĩguo Ngai akorwo nĩ we maũndũ mothe thĩinĩ wa maũndũ mothe.

²⁹ Na rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtirĩ ũriũkio-rĩ, arĩa mabatithĩtio handũ-inĩ ha arĩa akuũ mageeka atĩa? Angĩkorwo arĩa akuũ matikaariũkio o na atĩa-rĩ, andũ makĩbatithagio handũ-inĩ hao nĩkĩ? ³⁰ Na ithuĩ-rĩ, twĩtoonyagia ũgwati-inĩ o ithaa o ithaa nĩkĩ? ³¹ Ngũmwĩra na ma, arĩũ na aarĩ a Ithe witũ, ti-itherũ, o ta ũria ndĩrahaga nĩ ũndũ wanyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ, atĩ nĩ nguaga o mũthenya. ³² Angĩkorwo ndaahũuranire na nyamũ cia gĩthaka kũu Efeso nĩ ũndũ wa itũmi cia ũ-mũndũ-rĩ, ndaagunĩkire na kĩ? Angĩkorwo andũ arĩa akuũ matikaariũkio-rĩ, “Nĩtũrĩe na tũnyue,

nĩgũkorwo rũciũ nĩgũkua tũgaakua.”

³³ Mũtikaheeneke: “Thiritũ njũru nĩthũkagia mĩtugo mĩega.” ³⁴ Arahũkai mwĩgue ta ũria mwagĩrĩrwo, na mũtigage kwĩhia; nĩgũkorwo andũ amwe matiũĩ Ngai: ndoiga ũguo nĩgeetha ndĩmũconore.

Mwĩrĩ ũria Ũkaariũkio

³⁵ No mũndũ ahota kũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa akuũ mariũkagio atĩa? Magooka marĩ na mwĩrĩ ũhaana atĩa?” ³⁶ Nĩ ũrimũ ũrĩkũ ũyũ! Kĩrĩa wahaanda-rĩ, gĩtimeraga gĩtambĩte gũkua. ³⁷ Hĩndĩ irĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũria ũgũcooka ũkorwo ho, no gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kĩndũ kĩngĩ. ³⁸ No Ngai amĩheaga mwĩrĩ o ũria endaga igĩe naguo, na o mũthemba wa mbegũ akaũhe mwĩrĩ wago. ³⁹ Mwĩrĩ yothe ndĩhaanaine: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩrĩ, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki irĩ mwĩrĩ wa mũthemba ũngĩ. ⁴⁰ Ningĩ nĩ kũrĩ mĩrĩ ya igũrũ na

nĩ kũrĩ mĩĩrĩ ya gũkũ thĩ; no riiri wa mĩĩrĩ ya igũrũ nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mĩĩrĩ ya gũkũ thĩ nĩ mũthemba ũngĩ. ⁴¹ Riũa rĩrĩ na riiri warĩo mwanya, na mweri ũrĩ riiri waguo mwanya, na njata irĩ na riiri wacio mwanya; na njata imwe irĩ riiri ũrĩ ngũũrani na njata irĩa ĩngĩ.

⁴² Ũguo nĩguo gũgaatuĩka hĩndĩ ya kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩrĩ ũrĩa ũhaandagwo nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha; ⁴³ mwĩrĩ ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na hinya; ⁴⁴ ũhaandagwo ũrĩ mwĩrĩ wa ndũire, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩrĩ wa kĩiroho.

Angĩkorwo nĩ kũrĩ mwĩrĩ wa ndũire-rĩ, o na mwĩrĩ wa kĩiroho ũrĩ kuo. ⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkĩtwo atĩrĩ: "Adamu ũrĩa warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kĩũmbe kĩrĩ muoyo"; nake Adamu ũrĩa wa kũrigĩrĩria-rĩ, agĩtuĩka roho wa kũheana muoyo. ⁴⁶ Mwĩrĩ wa kĩiroho tiguu waambire gũũka, no nĩ ũrĩa wa ndũire, na thuutha wa ũguo ũgĩũka ũrĩa wa kĩiroho. ⁴⁷ Mũndũ wa mbere aarĩ wa rũkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ. ⁴⁸ O ta ũrĩa mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩ, noguo arĩa marĩ a tĩrĩ matariĩ; na ta ũrĩa mũndũ wa kuuma igũrũ aatarĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matariĩ. ⁴⁹ Na ta ũrĩa twagiire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩrĩ-rĩ, noguo tũkaagiĩ na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.

⁵⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩ na thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana kĩrĩa kĩbuthaga kĩgae kĩrĩa gĩtabuthaga. ⁵¹ Thikĩrĩriai, ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rĩa riitho, rĩrĩa karumbeta ka mũthia gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo, nao arĩa akuũ mariũkio matariĩ a kũbutha, na ithuĩ tũgarũrwo mĩĩrĩ. ⁵³ Nĩgũkorwo mwĩrĩ ũyũ ũbuthaga no nginya wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa kũbutha, naguo mwĩrĩ ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa gũkua. ⁵⁴ Hĩndĩ irĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha, na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ iyo ũhoro nĩũkahinga ũrĩa wandĩkĩtwo atĩrĩ, "Gĩkuũ nĩkĩniinĩtwo gĩgatoorio biũ."

⁵⁵ "Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku gũkĩrĩ ha?

Wee gĩkuũ-rĩ, rũboora rwaku rũkĩrĩ ha?"

⁵⁶ Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No rĩrĩ, Ngai arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

58 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte wega. Mũtikanenyenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũĩ atĩ wĩra wanyu thĩinĩ wa Mwathani ti wa tũhũ.

16

Mũhothi nĩ ũndũ wa Andũ a Ngai

1 Na rĩrĩ, ha ũhoru wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ a Ngai ũtariĩ ũũ: Īkagai ũrĩa ndeerire makanitha ma Galatia mekage. 2 Mũthenya wa mbere wa kiumiarĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩrĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ũrĩa ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ irĩa ngooka kũu gũtikanagĩe na mũhothi. 3 Na ndaakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩrie nĩngamahe marũa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu na iheo cianyu. 4 Na kũngĩkoneka kwagĩrĩire o na nĩ thĩ-rĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmĩrĩri cia Mwanya

5 Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. 6 Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe ngaathĩ. 7 Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etĩkĩra. 8 No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, 9 tondũ ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

10 Timotheo angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũrĩa ndĩraruta. 11 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

12 Na rĩrĩ, ha ũhoru ũkoniĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩariũka aagĩa na mweke.

13 Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtikio; ningĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya. 14 Īkagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

15 Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutĩire gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkimũringĩrĩria,

ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra. ¹⁷ Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩ maahingĩrie ũndũ ũrĩa itaarĩ nago kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrire roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila nĩmamũgeithia mũno thĩinĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. ²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²¹ Nĩ, Paũlũ, nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mũndũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ũka, Mwathani!

²³ Wegu wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuothe mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ũrĩa ũrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ Akaia guothe:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ũhorowothe wa kũumanĩrĩria, ⁴ ũrĩa ũtũmagĩrĩria mathĩnainĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thĩna o wothe na ũndũ wa kũumĩrĩrio kũria ithuĩ ene tũumĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhĩte thĩnĩ witũrĩ, ũguo noguo kũumanĩrĩria gwitũ kũingĩhĩte nĩ ũndũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũumĩrĩrio na mũhonokio; tũngĩumĩrĩrio-rĩ, tũmagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ũumĩrĩru, ũrĩa ũciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathĩna o ta marĩa tũthĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kũrĩgĩrĩro kĩria tũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũ atĩ o ta ũrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ũhoroinĩ wa kũumanĩrĩria o naguo.

⁸ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ mathĩna marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hatĩkainĩ nene mũno makĩria ma ũrĩa tũngĩahotire gũkirĩrĩria, nginya ha ũhorowothe wa gũtũura muoyo tũkĩyũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũrĩrwo gũkua. No kwahanĩkire ũguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ũrĩa ũrĩukagia arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ũgwati-inĩ ũcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ũgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩre atĩ no egũthĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ũndũ witũ, tondũ wa wega ũcio tũtũgĩtwo naguo arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paũlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, ũndũ ũyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mũthiĩre iitũ ĩrĩa tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ũrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ũtheru na ya ũhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtiĩkaga ũguo kũringana na ũũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ũndũ o na ũrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ũrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ũndũ witũ, o ta ũrĩa tũkeeraha nĩ ũndũ wanyu mũthenya ũrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ũrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ũndũ ũcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. ¹⁶ Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthiĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa ndaabangaga ũndũ ũcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ũguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria mũbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “Ĩi, ĩi,” na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ũrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “Ĩi” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ũrĩa mwahunjĩrio ũhoru wake nĩ niĩ, na Sila, na Timotheo, ũhoru wake ndwarĩ wa kuuga, “Ĩi” ũgacooka ũkoiga “Aca,” no thĩinĩ wake gũtũũraga o “Ĩi.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhĩte atĩa-rĩ, ciothe nĩ “Ĩi” thĩinĩ wa Kristũ. Na nĩ ũndũ ũcio thĩinĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Ameni” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩinĩ wa Kristũ. Nĩwe watũitĩrĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũuri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩinĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

²³ Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoĩ atĩ niĩ ndaagire gũcooka Korinitho nĩ ũndũ wa kũmũcaaĩra. ²⁴ ũguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ũhoru-inĩ wa wĩtĩkio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ ũndũ wa wĩtĩkio wanyu.

2

1 Nĩ ũndũ ũcio nĩgũtua ndaature itua atĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũiguithie kĩahe. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũiguithia kĩahe-rĩ, nũũ ũngĩgĩtigara wa kũngenia, o tiga inyuĩ arĩa njiguithĩtie kĩahe? ³ Ndamwandĩkĩre

ũguo nĩgeetha rĩrĩa ngooka ndikanaiguithio kĩaha nĩ acio njagĩrĩrwo nĩgũkenio nĩo. Nĩ ndaarĩ na ũmĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothe atĩ nĩmũngĩagwatanĩire na nĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo gĩtuĩke kĩanyu. ⁴ Nĩgũkorwo ndamwandĩkĩire ndĩ mũthĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũiguithie kĩaha, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ũrĩa ndĩmwendete naguo.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwĩhia

⁵ Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ũiguithĩtie amwe anyu kĩaha-rĩ, ti nĩ aiguithĩtie, no nĩ inyuothe aiguithĩtie kĩaha. Ndiroiga ũguo ngĩhatĩrĩria ũrĩa wĩkĩte ũguo. ⁶ Iherithia rĩrĩa aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ anyu, nĩrĩmũiganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrwo nĩkũmũrekerwa na kũmũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kĩaha gĩkĩrĩte. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ndamũthaitha mũmuonie atĩ no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ndĩmwandĩkĩre marũa macio nĩndĩmũgerie, na menye kana no mwĩtiirie magerio na mwathĩkage maũndũ-inĩ mothe. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa mũngĩrekerwa, o na nĩ nĩdamũrekerwa. Naguo ũndũ ũrĩa ndekanĩire-rĩ (hangĩkorwo nĩ haarĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa kũrekanĩra), ũndũ ũcio ndaũrekanĩra nĩ ũndũ wanyu ndĩ mbere ya Kristũ, ¹¹ nĩguo Shaitani ndakae gũtũhoota. Nĩgũkorwo tũtirigĩtwo nĩ mawara make.

Atungatĩri a Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Kĩerũ

¹² Na rĩrĩ, rĩrĩa ndaathiire Teroa kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora Mwathani ahingũrĩte mũrango-rĩ, ¹³ ndiigana kũgĩa na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-Ithe witũ Tito kuo. Nĩ ũndũ ũcio ngiugĩra andũ akuo ũhoru, ngĩcooka ngĩthĩ nginya Makedonia.

¹⁴ No rĩrĩ, Ngai arogoocwo, o we ũrĩa ũtũtongoragia hĩndĩ ciothe na ũhootani thĩnĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemerekia ũhoru wa kũmenya Kristũ kũndũ guothe. ¹⁵ Tondũ ithuĩ tũrĩ mũtararĩko wa Kristũ ũrĩa ũkinyaga harĩ Ngai, kũrĩ arĩa marahonokio o na arĩa maroora. ¹⁶ Kũrĩ arĩa maroora-rĩ, tũrĩ mũnũngo mũũru wa gĩkuũ; no kũrĩ arĩa marahonokio-rĩ, tũrĩ mũtararĩko wa muoyo. Nũũ ũngĩhota wĩra ta ũcio? ¹⁷ Ithuĩ tũtiĩkaga ta ũrĩa andũ aingĩ mekaga; tũtionjorithagia kiugo kĩa Ngai nĩguo tuone uumithio. Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, ithuĩ twaragia tũrĩ na wĩhokeku thĩnĩ wa Kristũ mbere ya Ngai, ta andũ matũmĩtwo nĩ Ngai.

3

¹ Anga nītūraambīrīria gūcooka kwīgaathīrīria? Kana hihi nītūbataire kūheo marūa ma gūtūgaathīrīria kūrī inyuī kana moimīte kūrī inyuī ta andū arīa angī? ² Inyuī ene nī inyuī marūa maitū, maandīkītwo ngoro-inī ciitū, mamenyekete na magathomagwo nī andū othe. ³ Inyuī nīmuonanagia atī mūrī marūa moimīte kūrī Kristū, inyuī mūrī maciaro ma ūtungata witū, marūa mataandīkītwo na rangi, no maandīkītwo na Roho wa Ngai ūrīa ūrī muoyo. Matiandīkītwo ihengere-inī cia mahiga, no maandīkītwo ihengere-inī cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmūrīru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū. ⁵ Na ti atī tūrī na ūhoti ithuī ene tūngūgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai. ⁶ Nīwe ūtūhotithītie tūtuīke ndungata cia kīrīkanīro kīrīa kīerū, nakīo ti kīa ūhorō ūrīa mwandīke, no nī kīa Roho; nīgūkorwo ūhorō ūrīa mwandīke nī kūūrāga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Riiri wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

⁷ Na rīrī, angīkorwo ūtungata ūrīa wa tene, ūrīa wandīkītwo na ndemwa ihengere-inī cia mahiga, wokire ūrī na riiri, o nginya andū a Isiraeli makīremwo nīgūikara marorete ūthiū wa Musa tondū wa ūrīa warī na riiri, o na gūtuīka riiri ūcio nīwathiraga-rī, ⁸ githī ūtungata wa Roho to ūgīkorwo ūkīrī na riiri makīria? ⁹ Angīkorwo ūtungata ūrīa ūtuaga andū ehia nī ūrī riiri-rī, githī ūtungata ūrīa ūrehaga ūthingu ndūngīgīkorwo ūrī na riiri makīria! ¹⁰ Nīgūkorwo ūhorō ūrīa warī na riiri mbere, rīu ndūrī na riiri ūkīringithanio na riiri ūcio ūngī ūkīrīte. ¹¹ Na angīkorwo ūhorō ūcio wathiraga wokire na riiri-rī, ūcio ūngī wa gūtūūra ndūngīgīkorwo na riiri makīria!

¹² Nī ūndū ūcio-rī, twarāgia ūhorō tūmūrīrie mūno, nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu. ¹³ Ithuī tūtitarī ta Musa, ūrīa wehumbagīra ūthiū na gītambaya nīguo agirīrīrie andū a Isiraeli gūcūthīrīria ūthiū wake rīrīa ūkengi ūcio wathiraga. ¹⁴ No rīrī, meciiria mao nīmaritirio, nīgūkorwo nginya ūmūthī gītambaya o kīu gīkoragwo o ho hīndī irīa kīrīkanīro kīu gīkūrū kīao gīgūthomwo. Gītambaya kīu gītirī kīeherio, tondū kīeheragio nī ūndū wa gwītīkia Kristū. ¹⁵ O na nginya ūmūthī rīrīa watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao. ¹⁶ No rīrīa rīothe mūdū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīeheragio. ¹⁷ Na rīrī, Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wīyathi. ¹⁸ Na ithuī ithuothe arīa tūtahumbīrīte mothiū maitū, nītūhenahenāgia riiri wa Mwathani ta tūrī icicio,

na nītūgarūragwo nīguo tūhaanane nake tūrī na riiri wa gūtūūra ūrīa ūthiiaga o ūkīongererekaga, o uumīte kūrī Mwathani, ūrīa arī we Roho.

4

Igīna thīinī wa Nyūngū cia Rīumba

¹ Tondū ūcio, kuona atī nī tūrī na ūtungata ūcio nī ūndū wa tha cia Ngai-rī, tūtiūragwo nī hinya. ² No ithuī nītūreganīte na mīthiire ya hitho na ya thoni; ithuī tūtithiiaga na mīthiire ya wara na tūtitukanagia kiugo kīa Ngai na maheeni. Handū ha ūguo-rī, nī ūhoru wa ma tūheanaga hatarī ūndū tūkuongerera, na tūrī mbere ya Ngai, nītūgeragia gūtūma thamiri cia o mūndū itwītīkīre. ³ O na angīkorwo ūhoru witū ūrīa tūhunjagia nīmūhumbīre-rī, ūhumbīritwo kūrī arīa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmīte meciiria ma andū arīa matetīkītie matumane, nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa Ūhoru-ūrīa-Mwega wa riiri wa Kristū, o we ūrīa arī we mūhaanīre wa Ngai. ⁵ Nīgūkorwo ti ūhoru witū ithuī ene tūhunjagia, no tūhunjagia Jesū Kristū arī we Mwathani, na ithuī tūrī ndungata cianyu nī ūndū wa Jesū. ⁶ Tondū Ngai ūrīa woigire, “Ūtheri nīware nduma-inī,” nīwe watūmire ūtheri wake ware ngoro-inī ciitū nīguo tūheo ūtheri wa kūmenyithagia andū riiri wa Ngai ūcio wonekaga ūthiū-inī wa Kristū.

⁷ No rīrī, ithuī tūkuuīte kīgīna kīu tūhaana ta tūrī na nyūngū cia rīumba* nīgeetha kūmenyeke atī ūhoti ūyū mūnene uumīte kūrī Ngai no nduumaga kūrī ithuī. ⁸ Ithuī tūhatīkītvo mūno na mīena yothe, no tūtihehenjetwo; nītūrigītvo nī wa gwīka, no tūtikuīte ngoro; ⁹ na nītūnyariirītvo, no tūtitiganīrio; nītūrūndītvo, no tūtiniinītvo. ¹⁰ Hīndī ciothe tūkoragwo tūkuuīte gīkuū kīa Jesū na mīrī iitū, nīguo muoyo wa Jesū o naguo ūguūranagīrio thīinī wa mīrī iitū. ¹¹ Nīgūkorwo ithuī arīa tūrī muoyo tūtūire tūneanagwo gīkuū-inī nī ūndū wa Jesū, nīgeetha muoyo wake ūguūranagīrio thīinī wa mīrī īno iitū īkuuaga. ¹² Nī ūndū wa ūguo-rī, gīkuū kīrutaga wīra thīinī witū, no muoyo ūkaruta wīra thīinī wanyu.

¹³ Nī kwandīkītvo atīrī: “Tondū nīndetīkirie; nīkīo ndaaririe.” Nī ūndū wa roho o ro ūcio wa wītīkio-rī, o na ithuī nītwītīkītie na nī ūndū ūcio tūkaaria, ¹⁴ tondū nītūūī atī ūrīa wariūkirie Mwathani Jesū kuuma kūrī arīa akuū, o na ithuī nīagatūriūkia hamwe na Jesū, na atūrūgamie mbere yake hamwe na inyuī. ¹⁵ Maūndū maya mothe

* 4:7 Mīthithū yahithagwo thīinī wa nyūngū cia rīumba.

nĩmakũmũguna, nĩgeetha wega ũrĩa ũrakinyĩrĩa andũ aingĩ makĩria ũtũme ngaatho ciyũrĩrĩre nĩgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondũ ũcio tũtiũragwo nĩ hinya. O na gũtuĩka mwena wa nja nĩtũrathirĩrĩkĩra, no mũndũ wa thĩinĩ nĩ kwerũhio erũhagio o mũthenya. ¹⁷ Nĩgũkorwo mathĩina maitũ mahũthũ na ma ihinda inini maratũma tũreherwo riiri ũmakĩrĩte wa tene na tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, tũticũthagĩrĩria kĩrĩa kĩroneka, no tũcũthagĩrĩria kĩrĩa gĩtonekaga. Nĩgũkorwo kĩrĩa kĩonekaga nĩ gĩa kahinda, no kĩrĩa gĩtonekaga nĩ gĩa gũtũura tene na tene.

5

Mũciĩ witũ wa Igũrũ

¹ Na rĩrĩ, nĩtũũ atĩ hema ĩno ya gũkũ thĩ, ĩno tũtũuraga thĩinĩ wayo, ĩngĩtharũrio-rĩ, nĩ tũrĩ na nyũmba ĩngĩ yumĩte kũrĩ Ngai, nyũmba ĩtaakĩtwo na moko ma andũ, ya gũtũura tene na tene ĩrĩ kũu igũrũ. ² Rĩu nĩtũcaayaga, tũkĩiriragĩria kũhumbwo na nyũmba ĩyo ĩngĩ iitũ ya kuuma igũrũ, ³ tondũ twahumbwo ũguo tũtigakorwo tũrĩ njaga. ⁴ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe tũrĩ thĩinĩ wa hema ĩno-rĩ, nĩtũcaayaga na tũkaritũhĩrwo, tondũ tũtiendaga kwaũrwo, no twendaga tũhumbwo na mwĩrĩ ũcio witũ wa kuuma igũrũ, nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa gũkua ũmerio nĩ muoyo. ⁵ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmbĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu kũumbe, na nĩatũheete Roho arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩa maũndũ marĩa magooka.

⁶ Tondũ ũcio tũkaraga hĩndĩ ciothe tũrĩ na ũũmĩrĩru, tũkĩmenyaga atĩ rĩrĩa rĩothe tũkaraga thĩinĩ wa mwĩrĩ taarĩ guo mũciĩ witũ, tũkaraga tũraihanĩrĩirie na Mwathani. ⁷ Tũtũuragio nĩ ũndũ wa gwĩtikia, no tũtitũuragio nĩ ũndũ wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũũmĩrĩru atĩ ũndũ ũrĩa tũngĩenda nĩ tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ hamwe na Mwathani. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩinĩ waguo. ¹⁰ Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama mbera ya gĩtĩ gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ akaaheo kĩrĩa kĩmwagĩrĩire kũringana na maũndũ marĩa aaneka arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.

Ūtungata wa Ūiguithanio

¹¹ Kuona atĩ nĩtũmenyete ũrĩa Mwathani aagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. Ūrĩa tũtariĩ nĩ ũndũ ũĩkaine wega nĩ Ngai, na nĩngwĩhoka atĩ o

na nĩũkaine wega ngoro-inĩ cianyu. ¹² Tikũgeria tũrageria kwĩgaathĩrĩria harĩ inyuĩ rĩngĩ, no nĩ mweke tũramũhe wa kwĩraha nĩ ũndũ witũ, nĩguo mũhotage gũcookeria arĩa merahaga na maũndũ marĩa monagwo na maitho gũkĩra marĩa marĩ ngoro-inĩ. ¹³ Tũngĩkorwo nĩkũgũrũka tũgũrũkĩte-rĩ, tũgũrũkĩte nĩ ũndũ wa Ngai; na tũngĩkorwo meciiria maitũ nĩ mega-rĩ, tũhaana ũguo nĩ ũndũ wanyu. ¹⁴ Nĩgũkorwo wendo wa Kristũ nĩguo ũtũringagĩrĩria, tondũ nĩtũmenyete wega atĩ mũndũ ũmwe nĩwe wakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, na nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ othe nĩmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, nĩgeetha arĩa matũũraga muoyo matigacooke gũtũũra muoyo nĩ ũndũ wao ene, no matũũre nĩ ũndũ wa ũcio wakuire nĩ ũndũ wao na agĩcooka akĩriũka.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩu tũtigũcooka gũtua ũhoru wa mũndũ na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ. O na gwatũka kũrĩ hĩndĩ tuonaga Kristũ na njĩra iyo-rĩ, rĩu tũtiikaga ũguo. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ thĩinĩ wa Kristũ-rĩ, nĩatuĩkĩte kĩũmbe kĩerũ; maũndũ ma tene nĩmathirĩte, nĩmookĩte mangĩ merũ! ¹⁸ Maũndũ maya mothe moimaga kũrĩ Ngai, ũrĩa watũiguithanirie nake we mwene thĩinĩ wa Kristũ, na agĩtũhe ũtungata ũcio wa ũiguithanio: ¹⁹ atĩrĩ, Ngai arĩ thĩinĩ wa Kristũ nĩwe wĩiguithanagĩria thĩ kũrĩ we mwene, ategũtarĩra andũ mehia mao. Nake nĩatwĩhokeire ndũmĩrĩri iyo ya ũiguithanio. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ithuĩ tũrĩ abarũthi matũmĩtwo a kwarĩrĩria Kristũ, o taarĩ Ngai ũrathaitana na tũnua twitũ. Twamũthaita handũ-inĩ ha Kristũ atĩrĩ: Itĩkĩrai kũiguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nĩatũmire ũcio ũtaarĩ na wĩhia atuĩke mwĩhia nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha thĩinĩ wake tũtuĩke ũthingu wa Ngai.

6

¹ Tondũ tũrĩ aruti a wĩra hamwe na Ngai-rĩ, nĩtũkũmũringĩrĩria mũtikae kwamũkĩra wega wa Ngai o ũguo tũhũ. ² Nĩgũkorwo ekuuga atĩrĩ,
 “Hĩndĩ ya gwĩtikĩrĩka-rĩ, nĩndagũthikĩrĩrie,
 naguo mũthenya wa kũhonokanio-rĩ,
 nĩndagũteithirie.”

Atĩrĩrĩ-i, rĩrĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai, naguo ũyũ nĩguo mũthenya wa kũhonokanio.

Mũtũũrĩre Mũritũ wa Paũlũ

³ Ithuĩ-rĩ, tũtitũmaga hagĩe na ũndũ ũngĩhĩnga mũndũ nĩguo ũtungata witũ ndũkonerwo mahĩtia. ⁴ Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ũndũ wa kũmĩrĩria maũndũ maingĩ; na

gũkirĩria mathĩna na moritũ, na mĩtangĩko; ⁵ na ũndũ wa kũhũrwo, na kuohwo njeera, na kũreherwo ngũĩ; na kũruta wĩra mũritũ, na kũrwo nĩ toro ũtukũ, na ng'aragu; ⁶ ningĩ nĩ ũndũ wa gũtũra na ũthingu, na ũtaũku, na gũkirĩria, na gũtugana thĩinĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na wendani ũtarĩ na ũhinga; ⁷ o na kwaria ũhoru wa ma, na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyiitĩe indo cia mbaara cia ũthingu guoko-inĩ kwa ũrĩo na kwa ũmotho; ⁸ rĩmwe tũheagwo gĩtĩo, na rĩria rĩngĩ tũgaconorwo, rĩmwe tũgacuukĩrwo maũndũ mooru na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a maheeni; ⁹ rĩmwe tũgatuuo nĩtũũikaine, no rĩria rĩngĩ tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkahaana ta tũraakua, no tũrĩ o muoyo; tũhũragwo, no tũtũragagwo; ¹⁰ o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩa, ithuĩ tũkoragwo tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩni, no nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ, no indo ciothe nĩ ciitũ.

¹¹ Akorinitho aya, tũramwarĩria hatarĩ ũndũ tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩra ngoro ciitũ biũ. ¹² Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna no inyuĩ mũtiratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ũguo tũmwĩkĩte-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na inyuĩ hingũrai ngoro cianyu biũ.

Mũtikoohanio na arĩa Matetĩkĩtie

¹⁴ Mũtikae kuohanio na arĩa matetĩkĩtie ta mwĩkĩritwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ũthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ũtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁵ Kristũ na Beliali-rĩ, marĩ na ũiguano ũrĩkũ? Nake mũndũ ũria wĩtikĩtie na ũria ũtetĩkĩtie-rĩ, marĩ na ngwatanĩro irĩkũ? ¹⁶ Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ hekarũ ya Ngai ũria ũrĩ muoyo. O ta ũria Ngai oigĩte atĩrĩ: “Nĩndĩritũũranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ kao, nduĩke Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa.”

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, umai kũrĩ o
na mwĩyamũranie nao,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu,
na nĩ nĩngũmwamũkĩra.”

¹⁸ “Nĩngũtuĩka Ithe wanyu,
na inyuĩ mũtuĩke ariũ akwa na aarĩ akwa,
ũguo nĩguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ nĩtwĩrĩrwo maũndũ macio-rĩ, nĩtwĩtherieĩ, tũtigane na ũndũ o wotho ũria

ũthũkagia mũndũ mwĩrĩ na roho, na tũhingagie ũhoru wa ũtheru nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ngai.

Gĩkeno kĩa Paũlũ

² Atĩrĩrĩ, tũhei handũ ngoro-inĩ cianyu. Tũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũhitĩirie, na tũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũthũkĩtie, na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ tũhinyĩrĩirie. ³ Ndiroiga ũguo nĩguo ndĩmũtuĩre; nĩnjugĩte rĩngĩ atĩ mũrĩ na handũ thĩinĩ wa ngoro ciitũ, kuona atĩ tũgũtũũra muoyo kana tũkuanĩre na inyuĩ. ⁴ Ndĩ na ũũmĩrĩru mũnene ngĩmwarĩria; nĩndĩirahaga mũno nĩ ũndũ wanyu. Mathĩina-inĩ maitũ mothe, nĩngoragwo nyũmĩrĩirie mũno, na gĩkeno gĩakwa gĩgakĩrĩrĩria.

⁵ Nĩgũkorwo rĩrĩa twakinyire Makedonia, mwĩrĩ ũyũ witũ ndwagĩire na kĩhurũko, no gũthĩnio twathĩnagio o harĩa hothe twathĩiaga; kũu nja kwarĩ na ngũĩ, na ngoro-inĩ ciitũ twarĩ na guoya. ⁶ No Ngai ũrĩa ũhooragĩria arĩa makuĩte ngoro, nĩatũhooreririe nĩ ũndũ wa gũũka gwa Tito, ⁷ na to ũndũ wa gũũka gwake gwiki, no ningĩ nĩ ũndũ wa ũhoorerania ũrĩa mwamũheete. Nĩatũheire ũhoru wa ũrĩa mwendaga kũnyona, na kĩa kĩnene kĩrĩa mũrĩ nakĩo, o na ũrĩa mwĩtangaga mũno nĩ ũndũ wakwa; nĩ ũndũ ũcio gĩkeno gĩakwa gĩkĩongerereka gũkĩra mbere.

⁸ O na ingĩkorwo nĩndatũmire mũgĩe na kĩa nĩ ũndũ wa marũa makwa-rĩ, ndikwĩrira. O na gũkorwo kũrĩ hĩndĩ nderirire nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nguona atĩ marũa makwa nĩmamũiguithirie kĩa, no nĩ gwa kahinda o kanini, ⁹ no rĩu ndĩ na gĩkeno, ti tondũ nĩmwaiguithirio kĩa, no nĩ tondũ kĩa kĩanyu nĩgĩatũmire mũhere. Nĩgũkorwo mwagĩire na kĩa o ta ũrĩa Ngai endaga, na nĩ ũndũ ũcio ithũ tũtirĩ ũndũ mũũru o na ũmwe twamwĩkire. ¹⁰ Kĩa kĩrĩa kiumanĩte kũrĩ Ngai kĩrehaga ũhoru wa kũhera kũrĩa gũtũmaga andũ mahonoke, na gũtirĩ wĩriraga gwĩka ũguo, no kĩa kĩa maũndũ ma thĩ kĩrehaga gĩkuũ. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ta kĩonei kĩa kũ kiumanĩte na Ngai kĩrĩa gĩciarĩte thĩinĩ wanyu: nĩgĩtũmĩte mũgĩe na kĩyo kĩnene, o na wendo mũnene wa gwĩkũũra, na gwakanwo nĩ ngoro, na kĩmako, na kwĩrirĩria kũnene, na kwĩrũmbũiya, o na wetereri wa kuona atĩ kĩhooito nĩkĩahingio. Maũndũ-inĩ mothe-rĩ, nĩmwĩonanĩtie inyuĩ ene atĩ mũtirĩ na ũcuuke ũndũ-inĩ ũyũ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, o na gwatuĩka nĩndamwandĩkĩire marũa-rĩ, ndiamaandĩkire nĩ ũndũ wa mũndũ ũrĩa wehĩtie, kana nĩ ũndũ wa ũrĩa wahĩtirio, no nĩgeetha mũhote kũmenya inyuĩ ene mũrĩ mbere ya Ngai ũrĩa mwĩheanĩte nĩ ũndũ witũ. ¹³ Maũndũ maya mothe-rĩ, nĩmo matũmĩte tũũmĩrĩrio.

O ūndũ ūmwe na kũmĩrĩrio gwitũ-rĩ, makĩria nĩtwakenire nĩ ūndũ wa kuona ūrĩa Tito aakenete, tondũ roho wake nĩwekĩrĩtwo hinya nĩ inyuĩ inyuothe. ¹⁴ Nĩnderahĩire Tito nĩ ūndũ wanyu, na inyuĩ mũtianjonorire. No o ta ūrĩa maũndũ mothe marĩa twamwĩrĩre maarĩ ma ma-rĩ, noguo kwĩraha gwitũ nĩ ūndũ wanyu harĩ Tito o nakuo gũtuĩkĩte ūhoru wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūrĩa amwendete naguo nĩũkĩrĩrĩrie kũneneha aaririkana ūrĩa inyuothe mwaathĩkire, na ūrĩa mwamwamũkĩrĩre mũrĩ na gwĩtigĩra na kũinaina. ¹⁶ Ndĩ na gĩkeno tondũ rĩu ndĩ na mwĩhoko mũkinyanĩru thĩinĩ wanyu.

8

Gwĩkĩra Hinya Ūhoru wa Ūtaana

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkwenda mũmenye ūhoru wa Wegu wa Ngai ūrĩa aheanĩte makanitha-inĩ ma Makedonia. ² Hĩndĩ irĩa andũ acio maageririo na magerio manene-rĩ, gĩkeno kĩa kĩnene na ūthĩini wao mũkĩru nĩciatũmire maingĩhĩrwo nĩ ūtaana mũnene. ³ Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira atĩ maaheanire indo o ta ūrĩa maahotire, o na makĩruta makĩria ma ūrĩa mangĩahotire, nĩ ūndũ wa kwĩyendera kwao. ⁴ Nao magĩtũthaitha na hinya mũno metũkĩrio kũgwatanĩra ūhoru-inĩ wa gũteithia andũ arĩa aamũre. ⁵ Magũka ūndũ ūcio matiawĩkire ta ūrĩa twerĩgĩrĩire, no maambire kwĩheana o ene kũrĩ Mwathani o na kũrĩ ithuĩ, kũringana na ūrĩa Ngai endete. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio nĩtwaringĩrĩrie Tito, kuona atĩ nĩwe wambĩrĩrie ūndũ ūcio, atuĩke wa kũrĩkia ūndũ ūcio wa ūtugi wanyu. ⁷ O ta ūrĩa mũgaacagĩra harĩ maũndũ mothe, nĩmo gwĩtĩkia, na ūhoru wa kwaria, na wa ūmenyo, na thĩinĩ wa kĩyo gĩkinyanĩru, o na wa wendo wanyu harĩ ithuĩ-rĩ, kĩingĩhieĩ wega ūyũ wa gũtugana o naguo.

⁸ Ti kũmwatha ndĩramwatha, no ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ūrĩa ūrĩ wa ma ngĩũgerekania na kĩyo kĩa andũ arĩa angĩ. ⁹ Nĩgũkorwo nĩmũũĩ ūhoru wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ atĩ, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, nĩatuĩkire mũthĩini nĩ ūndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ūndũ wa ūrĩa aathĩnĩkĩte.

¹⁰ Ha ūhoru ūyũ-rĩ, mataaro makwa ma ūndũ ūrĩa ūmwagĩrĩire makĩria nĩ atĩrĩ: Mwaka ūcio ūrathirire nĩ inyuĩ mwarĩ a mbere, na to ūndũ wa kũheana gwiki, no o na nĩ ūndũ wa kwĩrĩrĩria gwĩka ūguo. ¹¹ Rĩu-rĩ, kĩrĩkieĩ wĩra ūcio, nĩgeetha kĩyo kĩanyu kĩa wendo wa gwĩka ūguo kĩiganane na kũrĩkia kwanyu kwa ūndũ ūcio, kũringana

na kīrīa mūrī nakīo. ¹² Mūndū angīkorwo arī na wendo, kīheo kīu nīgītīkīrīku kūrīngana na ūrīa mūndū arī na indo, ti kūrīngana na ūrīa aciagīte.

¹³ Kwīrīrīria gwitū ti amwe mahūthīrio mūrigo na inyuī mūhinyīrīrio, no nīgeetha andū othe maigananio. ¹⁴ Ihinda rīrī mūngīhītie indo-rī, nīgūteithia wagi wao, nīgeetha rīrīa magaakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hīndī ūyo andū othe nīmakaigananio, ¹⁵ o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī: “Mūndū ūrīa wonganītie nyingī, ndarī kīndū aatigīrio; nake ūrīa wonganirie nini, ndarī kīndū aagire.”

Tito Gūtūmwo Korinitho

¹⁶ Nīngūcookeria Ngai ngaatho, ūrīa wekīrīre ngoro-inī ya Tito ūhoru wa kūmūrūmbūiya o ta ūrīa nī ndī na ūhoru ūcio. ¹⁷ Nīgūkorwo Tito to mathaithana maitū aamūkīrīre, no nīegūka kūrī inyuī arī na kīyo kīnene nī ūndū wa kwīyendera gwake. ¹⁸ O na nītūgūtūma Tito marī hamwe na mūrū wa Ithe witū ūrīa ūrī na ngumo njega makanitha-inī mothe nī ūndū wa ūrīa atungatagīra Ūhoru-ūrīa-Mwega. ¹⁹ Makīria ma ūguo, nīwe wathuurirwo nī makanitha nīguo atwarane na ithuī ūhoru-inī wa mūhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tūrutagīra wīra nīguo tūgoocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kīyo kīrīa tūrī nakīo gīa kwenda gūteithia. ²⁰ Nītūrageria mūno kweherera ūndū o wothe ūngītūma tūrutwo mahītia rīrīa tūkūramata kīheo gīkī kīheanītwo na ūtaana. ²¹ Nīgūkorwo nītūrerutanīria gwīka maundū marīa mangīonwo magīrīire mbere ya Mwathani, na to harī we wiki, no o na nīngī monwo marī magīrīru nī andū o nao.

²² Nīngī hamwe nao, nītūgūtūma mūrū wa Ithe witū ūngī, ūrīa tuonete maita maingī na njīra nyingī atī arī na kīyo, o na arī nakīo makīria nī ūndū wa mwīhoko wake mūnene harī inyuī. ²³ Naguo ūhoru wa Tito-rī, nī mūthiritū wakwa ūrīa tūrutithanagia wīra nake nī ūndū wanyu; na ha ūhoru ūkoniī ariū a Ithe witū-rī, o nī atūmwo a makanitha na monanagia ūgooci wa Kristū. ²⁴ Tondū ūcio oniai andū acio ūira wa wendani wanyu, na gītūmi kīrīa gītūmaga twīrahe nī ūndū wanyu nīguo makanitha mone ūndū ūcio.

9

¹ Na rīrī, ndikuona harī bata ndīmwandīkīre ūhoru wa ūteithio ūrīa wagīrīire kūheo andū arīa aamūre. ² Nīgūkorwo nīnjūūī kīyo kīanyu gīa kwenda gūteithia,

na nĩngoretwo ngĩrahĩra ũndũ ũcio kũrĩ andũ a Macedonia, ngameera atĩ kuuma mwaka ũcio ũrathirire, inyuĩ andũ a Akaia mũtũire mwĩhaarĩrie kũheana; na kĩyo kũ kĩanyu nĩkĩo kĩarahũrite aingĩ ao. ³ No nĩngũtũma ariũ a Ithe witũ nĩguo kwĩraha gwitũ nĩ ũndũ wanyu ũhoroinĩ ũyũ wa mũhothi gũtigatũike gwa tũhũ, no mũgaakorwo mwĩhaarĩrie, o ta ũrĩa ndoigire atĩ nĩmwĩharĩrie. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe a Macedonia mangĩrehane na nĩ makore mũtehaarĩrie-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-rĩ, nĩtũgaaconoka nĩ ũndũ wa ũguo tũmwĩhokeete. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaitha ariũ a Ithe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩrie mũbango ya kĩheo kĩa ũtaana kĩrĩa mweranĩire. Hĩndĩ ĩyo kĩheo kũ nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho, na kĩheanĩtwo na kwĩyendera, no ti na kũringĩrĩrio.

Kũhaanda na Ũtaana

⁶ Ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa ũhaandaga tũnini akaagetha o tũnini, nake ũrĩa ũhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ. ⁷ O mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũheana kĩrĩa atuĩte na ngoro yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kũringĩrĩrio, nĩgũkorwo Ngai endaga mũndũ ũrĩa ũheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arĩ na ũhoti wa gũtũma mũingĩhĩrwo nĩ maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mũkoragwo na kĩrĩa gĩothe mũbatarĩtio nĩkĩo, nĩguo mũkoragwo mũingĩhĩtie indo cia kũruta wĩra o wothe mwega. ⁹ O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩni;

ũthingu wake ũtũũraga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rĩrĩ, ũrĩa ũheaga mũhandi mbeũ na akamũhe irio cia kũrĩa, nĩarĩmũheaga mbeũ cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha ma ũthingu wanyu. ¹¹ Na inyuĩ nĩmũrĩtongagio na njĩra ciothe nĩguo mũheanage na ũtaana hĩndĩ ciothe, naguo ũtaana wanyu, nĩ ũndũ wa wĩra witũ, ũtũmage Ngai acookagĩrio ngaatho.

¹² ũteithio ũyũ mũraruta ti kuuga atĩ no andũ a Ngai mũrahingĩria mabata mao, no nĩtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ. ¹³ Na tondũ wa ũtungata ũcio mwĩonanĩtie naguo ũrĩa mũhaana-rĩ, andũ nĩmarĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa mwathĩkũire ũhoroinĩ-Mwega wa Kristũ ũrĩa muumbũraga atĩ nĩmũwĩtikĩtie-rĩ, na nĩ ũndũ wa ũtaana wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ arĩa aingĩ othe. ¹⁴ Na rĩrĩa mekũmũhoera, ngoro ciao nĩmwĩciiragia, tondũ wa ũrĩa

wega wa Ngai ūrĩa inyuĩ mũheetwo ūkĩrĩrĩrie kũingĩha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nĩ ūndũ wa kĩheo gĩake kĩrĩa gĩtangiugĩka na ciugo ūrĩa gĩtariĩ!

10

Paũlũ Gũtetera Ūtungata Wake

¹ Nĩ Paũlũ nĩdamũthaitha nĩ ūndũ wa ūrĩa Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩrĩa ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ūcamba rĩrĩa itarĩ na inyuĩ! ² Nĩdamũthaitha mũtikanatũme rĩrĩa ngooka ngaakorwo na ūcamba ta ūrĩa njĩrĩgĩrĩire gũkorwo naguo nĩ ūndũ wa andũ amwe arĩa meciiragia atĩ mũtũũrĩre ūrĩa tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. ³ Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtirũaga mbaara ta ūrĩa andũ a thĩ marũaga. ⁴ Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciigitiro cia hinya. ⁵ Nĩtũmomoraga ngarari, na ūndũ o wothe wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ūrĩa ūngĩgirĩrĩria ūhoru wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe nĩguo matuĩke mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ. ⁶ Na nĩtwĩhaarĩrie kũherithia gũko o gĩothe kĩa ūremi, rĩrĩa mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwathĩka biũ.

⁷ Inyuĩ mũrarora maũndũ o igũrũ. Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩrĩire eciirie o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ūrĩa o nake arĩ wake. ⁸ No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ ūndũ wa ūhoti ūrĩa Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ūhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩria. Nĩ ūndũ ūcio ndingĩconoka nĩ ūndũ wa gwĩka ūguo. ⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marũa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marũa make marĩ na ūritũ mũngĩ, na marĩ na hinya, no rĩrĩa arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ūngĩtũka, nayo mĩario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ o ūrĩa ūhoru witũ ūkoragwo ūrĩ marũa-inĩ maitũ rĩrĩa tũtarĩ horĩ, ūguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgĩka maũndũ rĩrĩa tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kwĩiganania kana kwĩgerekania na amwe arĩa megathagĩrĩria. Rĩrĩa megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania na arĩa matariĩ tao-rĩ, matirĩ ūndũ mooĩ. ¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtingĩraha makĩria ma ūrĩa kwagĩrĩire, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ūrĩa Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ūcio witũ. ¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ūrĩa kwagĩrĩire, ta ūrĩa kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩire na Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O

na tūtiirahaga gūkīra ūrīa kwagīrīire nī ūndū wa wīra mūrute nī andū angī. Ūndū ūrīa twīrīgīrīire nī atī, o ūrīa wītīkio wanyu ūrathīi na mbere gūkūra, nakīo gīcunjī kīrīa tūrī nakīo thīinī wanyu nīgīkwarama mūno, ¹⁶ nīgeetha tūhote kūhunjia Ūhoro-ūrīa-Mwega ng'ongo iria irī mbere ya kwanyu. Nīgūkorwo tūtīkwenda kwīraha nī ūndū wa wīra ūrutītwo rūgongo rūngī nī mūdū ūngī. ¹⁷ No rīrī, "Mūdū ūrīa ūkwīraha, nīerahage thīinī wa Mwathani." ¹⁸ Nīgūkorwo mūdū ūrīa wīgaathagīrīria tiwe wonagwo arī mwega, no nī ūrīa Mwathani agathagīrīria.

11

Paūlū na Atūmwo a Maheeni

¹ Nīngwīhoka nīmūgūkirīrīria ūrimū ūrīa mūnini ndī naguo; ndamūthaitha mūngīrīrīrie. ² Nīndīraigua ūiru nī ūndū wanyu, ūiru uumanīte na ūngai. Ndamwīrīire o mūthuuri ūmwe, na nīwe Kristū, nīgeetha ngaamūneana kūrī we mūrī ta mūrītu gathirange. ³ No ndī na guoya gūtīgatūike atī meciiria manyu no maturuurio mūtiganīrie ūgima na ūtheru wa kwīrutīra Kristū, o ta ūrīa Hawa aaheenekire nī nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuī nīmwamūkagīra ūhoro ūngī mūkenete, mūdū o wothe angīmūhunjīria ūhoro wa Jesū ūngī tīga Jesū ūrīa twamūhunjīrie, kana mūngīamūkīra roho ūngī tīga Roho ūrīa mwamūkīrie, o na kana mūgetīkia ūhoro-mwega ūngī tīga ūrīa mwetīkirie. ⁵ No ndīgwīciiria atī ndī mūnini o na hanini kūrī "atūmwo acio anene." ⁶ No ngorwo itarī mūrute ūhoro-inī wa kwaria, no ndī na ūmenyo. Nītūmūmenyithītie maūdū maya wega na njīra ciothe.

⁷ Hīhi nī kwīhia ndeehirie nī kwīnyīihia nīguo ndīmūtūgīrie inyuī na ūndū wa kūmūhunjīria Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai hatarī irīhi? ⁸ Nīgūtunya ndaatunyaga makanītha mangī ngīamūkīra ūteithio kuuma kūrī o nīguo hote kūmūtungata. ⁹ Na hīndī irīa ndaarī na inyuī, ndabatario nī kīndū-rī, ndiatūkaga mūrigo harī mūdū o na ūrīkū, nīgūkorwo ariū na aarī a Ithe witū moka kuuma Makedonia nīmaheire indo cia kūigana mabataro makwa. Nīndīgīrīrīrie ndīgatūike mūrigo kūrī inyuī na njīra o yothe, na nīngūthīi na mbere gwīka ūguo. ¹⁰ Ti-itherū o ta ūrīa ūhoro wa ma wa Kristū ūrī thīinī wakwa, gūtīrī mūdū o na ū thīinī wa ng'ongo cia Akaia ūngīngīria ndīrahe ūguo. ¹¹ Nī kīi gīatūma njuge ūguo? Nī tondū ndimwendete? Ngai nīoī atī nīndīmwendete! ¹² Na nīngūthīi na mbere na gwīka ūrīa ndīreka, nīguo njagithie kīene andū arīa macaragia mweke wa kuoneka atī

nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩinĩ wa maũndũ marĩa merahaga namo.

¹³ Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩtithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴ Naguo ũndũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri. ¹⁵ Ndũkĩrĩ ũndũ wa kũgegania ndungata ciake cingĩtua ndungata cia ũthingu. Marigĩrĩrio-inĩ makaagĩa na kĩrĩa kĩringaine na ciĩko ciao.

Paũlũ Kwĩrahĩra Mathũna Make

¹⁶ Nĩnguuga o rĩngĩ atĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndũrahe o hanini. ¹⁷ Ũhoroniĩ wa mwĩraho ũyũ ndĩ naguo-rĩ, ndiraaria ta ũrĩa Mwathani angĩaria, no ndĩraaria o ta ũrĩa kĩrimũ kĩngĩaria. ¹⁸ Kuona atĩ andũ aingĩ nĩmareraha ta ũrĩa thĩ ĩrahaga-rĩ, o na niĩ ngwĩraha o tao. ¹⁹ Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩ-rĩ, nĩmũkiragĩrĩria arĩa irimũ mũkenete! ²⁰ Titherũ, nĩmũkiragĩrĩria mũndũ o wothe o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ũrĩa ũkũmũhatĩrĩria, kana ũrĩa ũkũrĩa indo cianyu, kana ũrĩa ũgwĩtũũgĩria mbere yanyu, o na kana ũrĩa ũkũmũhũura hĩ. ²¹ Nĩngũconoka ngiuga atĩ ithuĩ nĩtwaremirwo nĩ gwĩka maũndũ ta macio!

Ũndũ ũrĩa mũndũ ũngĩ angĩhota kwĩraha nĩ ũndũ waguorĩ, ndĩkĩarie ta ndĩ kĩrimũ-rĩ, o na niĩ no ngĩgerie kwĩraha nĩ ũndũ waguo. ²² Andũ acio nĩ Ahibirania? O na niĩ ndĩ Mũhibirania. Andũ acio nĩ Aisiraeli? O na niĩ ndĩ Mũisiraeli. Andũ acio nĩ njiaro cia Iburahĩmu? O na niĩ ndĩ wa rũciaro rwa Iburahĩmu. ²³ Andũ acio nĩ ndungata cia Kristũ? (Ngwaria ũguo ta ndĩ mũgũrũku.) Niĩ nĩndĩmakĩrite. Nĩndutĩte wĩra na kĩyo kũmakĩra, na ngaikio njeera mahinda maingĩ makĩria yao, na ngahũrwo na kĩboko makĩria, o na mahinda maingĩ ndanakuhĩrĩria gũkua. ²⁴ Ayahudi nĩmahũrũre na kĩboko maita matano, o ihinda iboko mĩrongo ĩtatũ na kenda. ²⁵ Nĩndahũrũrwo na thanju maita matatũ, na riita rĩmwe ngĩhũrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatũ ndanathũkĩrwo nĩ marikabu ndĩ thĩinĩ, na ngĩraara o na ngĩtinda iria-inĩ ũtukũ ũmwe na mũthenya mũgima. ²⁶ Ngoretwo ngĩthĩ ng'endo nyingĩ. Ngagĩkorwo ndĩ ũgwati-inĩ wa gũtwarwo nĩ njũũ, na ũgwati-inĩ wa atunyani, na ũgwati-inĩ wa gũũkĩrũrwo nĩ andũ a rũrĩrĩ rwitũ, na ũgwati-inĩ wa gũũkĩrũrwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; na ngoona ũgwati ndĩ matũũra-inĩ manene, na ndĩ thĩinĩ wa bũrũri, na ndĩ iria-inĩ; o na ũgwati wa

* **11:25** Ayahudi mooragaga mũndũ na njĩra ya kũmũhũura na mahiga nyuguto (Atũm 14:19-20).

andũ arĩa maheenanageria atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ²⁷ Ndaanaruta wĩra mũritũ na wa mĩnoga, na maita maingĩ ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingĩ ngaaga kĩndũ gĩa kũrĩa; ndaanakorwo heho-inĩ na ndĩ njaga. ²⁸ Hamwe na macio mothe-rĩ, o mũthenya ngoragwo na mũrigo, ngũitanga nĩ ũndũ wa makanitha mothe. ²⁹ Nũũ ũngĩkorwo aagĩte hinya, na niĩ njage gũkorwo njũritwo nĩ hinya? Nũũ ũngĩhĩngithio, na niĩ njage gũkorwo ngĩcinwo nĩ marakara?

³⁰ Angĩkorwo no nginya ndĩirahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monanageria ũrĩa itarĩ na hinya. ³¹ Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesũ, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene-rĩ, nĩoĩ atĩ ndiraheenanania. ³² Kũũ Dameski, barũthi ũrĩa waathanaga arĩ rungu rwa Mũthamaki Areta-rĩ, nĩathanire itũũra inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyitithie. ³³ No nĩndoimĩrio ndirica, ngĩkũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩinĩ wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyitwo nĩwe.

12

Kĩoneki kĩa Paũlũ na Mũigua Wake

¹ No nginya thĩĩ na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ũguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩũ nĩngwaria ũhoru wa maũndũ marĩa ndanonio nĩ Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio nĩwe. ² Nĩnjũũ mũndũ thĩinĩ wa Kristũ, ũrĩa woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mĩthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatũ. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ nago, niĩ ndiũũ, Ngai nĩwe ũũ. ³ Na nĩnjũũ atĩ mũndũ ũcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, niĩ ndiũũ, no Ngai nĩwe ũũ, ⁴ nĩoirwo agĩtwarwo kũrĩa andũ arĩa metĩkĩtie mathiiga, akĩigua maũndũ matangĩranĩka nĩ mũndũ, na maũndũ marĩa mũndũ atangĩtikĩrio kwaria. ⁵ Nĩngwĩraha nĩ ũndũ wa mũndũ ta ũcio, no ndikwĩraha nĩ ũndũ wakwa niĩ mwene, tiga no ndĩrahire nĩ ũndũ wa ũrĩa njagĩte hinya. ⁶ O na ingĩenda kwĩraha-rĩ, ndingĩtuĩka kĩrimũ, nĩ ũndũ ingĩkorwo ngĩaria ũhoru wa ma. No ndigwĩka ũguo, nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũgwĩciiria ũhoru wakwa makĩria ma ũrĩa kwagĩrĩire nĩ ũndũ wa ũrĩa njĩkaga kana ũrĩa njugaga.

⁷ Nĩguo ndikanae gwĩtũũgĩria nĩ ũndũ wa ũguũrio mũnene ũguo-rĩ, nĩndekĩrirwo mũigua thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ũrĩ mũtũmwo wa Shaitani, nĩguo ũũnyariirage. ⁸ Nĩndathaire Mwathani mahinda matatũ anjeherie mũigua ũcio. ⁹ Nowe akĩnjĩra atĩrĩ, "Wega wakwa nĩũkũiganĩte, nĩgũkorwo hinya wakwa nĩũtuĩkaga mũkinyanĩru harĩa hatarĩ na hinya." Nĩ ũndũ ũcio

nīngwīraha o na makīria ngenete mūno nī ūndū wa kwaga hinya gwakwa, nīgeetha hinya wa Kristū ūikarage igūrū rīakwa. ¹⁰ Kīu nīkīo gītūmaga ngenagīre kwaga hinya, na irumi, na ūritū wa mūtūūrīre, na kūnyariirwo, o na mathīina nī ūndū wa Kristū. Nīgūkorwo hīndī īrīa njagīte hinya, nīguo ngoragwo na hinya.

Paūlū Kūrūmbūiya Akorinitho

¹¹ Nīndītuīte kīrimū, no nī inyuī mwatūmire njīke ūguo. Nī inyuī mwagīrīrwo nīkūngaathīrīria, nīgūkorwo nīi ti nīi mūnini mūno kūrī “atūmwo acio anene,” o na gūtuīka nīi ndīkīrī kīndū gītārī kīene. ¹² Maūndū marīa matūmaga mūndū amenywo atī nī mūtūmwo-rī, nīmekirwo gatagatī-inī kanyu na gūkirīrīria kūnene: gūkīringwo cīama, na gūgūkwo morīrū, na maūndū ma kuonania hinya. ¹³ Inyuī mwakīrī anini gūkīra makanitha marīa mangī nakī, tīga o gūtuīka atī nīi ndiigana gūtuīka mūrigo harī inyuī? Ndekerai ihītia rīu!

¹⁴ Rīu nīndīhaarīrie kūmūceerera ihinda rīa gatātū, na ndīgūkorwo ndī mūrigo harī inyuī, tondū tī indo cīanyu ndīrenda, no nī inyuī ndīrenda. Tondū-rī, cīana itīagīrīrwo nī kūigīra aciari a cio mūthithū, no aciari nō magīrīrwo nī kūigīra cīana ciao mūthithū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio no ngene kūhūthīra kīrīa gīothe ndī nakīo nī ūndū wanyu, o na nīi mwene ndīhūthīre. Ingīmwendā makīria-rī, inyuī no mūkīnyende o hanini? ¹⁶ No o na gūtariī o ūguo-rī, nīi ndiatuīkire mūrigo harī inyuī. No njūrwo atī hīhi ndaarī mwara, na atī nīndamūheenīrie! ¹⁷ Hīhi nīndamūhatīrīrie na ūndū wa mūndū o na ūmwe wa arīa ndamūtūmīre? ¹⁸ Nīndaringīrīrie Tīto oke kūrī inyuī, na ngītūma mūrū wa Ithe witū moke nake. Tīto ndaigana kūmūhatīrīria, kana nīamūhatīrīrie? Gīthī tūtīarutire wīra thīinī wa roho o ro ūmwe, na tūkīrūmīrīra njīra o ro īmwe?

¹⁹ Hīhi ihinda rīrī rīothe mūkoretwo mūgūciirīa atī nī gwīciirīrīra tūkoretwo tūgīciirīrīra harī inyuī? Tūkoretwo tūkīaria mbere ya Ngai ta andū marī thīinī wa Kristū; na rīrī, arata akwa nyenda, maūndū marīa mothe twīkaga nī ma gūtūma inyuī muongererwo hinya. ²⁰ Nīgūkorwo nīndīretīgīra, atī rīrīa ndīrīūka, ndahota gūkora mūtahaana ūrīa ingīenda mūkorwo mūhaana, na inyuī mwahota gūkora itahaana ūrīa mūngīenda ngorwo haana. Ngetīgīra kwahota gūgaakorwo kūrī na ngūi, na ūiru, na marakara, na njatūkano, na njambanio, na njuukū, na mwītīo, o na kwaga kīhaarīro. ²¹ Ngwītīgīra atī rīrīa ngooka kūu rīngī, Ngai wakwa ahota gūkanjonorithia mbere yanyu, na nīi njigwe kīeha nī ūndū wa andū aingī

arĩa meehirie o mbere, na matiĩrirĩte waganu wa maũndũ marĩa mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũũra-thoni marĩa matũũrĩte meekaga.

13

Ūtaarani wa Mũthia

¹ Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũũka kwanyu. Ūhoru o wothe no nginya ũrũgamĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ² Nĩdamũkaanirie hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ, andũ arĩa matũũrĩte mehagia kuuma tene, kana mũndũ ũngĩ o wothe, ndirĩ ngacaaĩra, ³ tondũ nĩmũrenda kũmenya kĩhooito kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thĩnĩ wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo thĩnĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵ Mwĩgeriei, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtikĩtie ũhoru wa ma; mwĩtuĩriei inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩnĩ wanyu, tiga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kũ? ⁶ Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷ Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtikĩrĩtwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhoru wa ma, tiga o ũrĩa ũrĩ wa ũhoru wa ma wiki. ⁹ Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna. ¹⁰ Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ ĩrĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹ Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiagai na mĩthĩire ĩrĩa yagĩrĩire, thikagĩrĩriaia ithaithana rĩakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹² O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³ Andũ arĩa othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ãroikaraga na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nī nī mūtūmwo Paūlū, na rīrī, ndirī mūtūmwo ūtūmītwo nī andū o na kana ngatūmwo na njīra ya mūdū, no ndūmītwo nī Jesū Kristū na Ngai Ithe witū, ūrīa wamūriūkirie kuuma kūrī arīa akuū. ² Nīi hamwe na ariū na aarī a Ithe witū othe arīa tūrī nao, nī ithuī tūramūtūmīra marūa maya,

Kūrī inyuī andū a makanitha ma Galatia:

³ Mūrogīa na wega na thayū iria ciumīte kūrī Ngai Ithe witū, o na kūrī Mwachani Jesū Kristū, ⁴ ūrīa werutire nī ūndū wa mehia maitū nīguo atūhonokie kuuma kūrī mahinda maya tūrī, marīa maiyūrītwo nī maūdū mooru, kūringana na wendi wa Ngai Ithe witū, ⁵ nake arotūūra akumagio nginya tene na tene. Amenī.

Ūhoro-Ūrīa-Mwega no Ūmwe

⁶ Nīi nīkūgega ndīragega nī ūndū wa ūrīa mūrahiūha gūtigana na ūrīa wamwītire na ūndū wa wega wa Kristū, mūkagarūrūkīra ūhoro mwega wa mūthemba ūngī, ⁷ naguo ti Ūhoro-ūrīa-Mwega o na atīa. No nī kūrī andū maramūhīngīca makienda gūthūkia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Kristū. ⁸ No rīrī, o na kūngīkorwo nī ithuī o na kana mūraika uumīte igūrū, ūngīmūhunjīria ūhoro mwega ūngī tiga ūrīa twamūhunjīrie-rī, mūdū ūcio aronyiitwo nī kīrumi nginya tene! ⁹ O ta ūrīa tūmwīrīte, o na rīu nī nguuga o rīngī atīrī, mūdū o wothe angīmūhunjīria ūhoro mwega ūngī tiga ūrīa mwetīkirie-rī, aronyiitwo nī kīrumi nginya tene!

¹⁰ Atīrīrī, ngiuga ūguo-rī, kaī arī andū ndīrenda kwīyendithia kūrī o, kana nī kūrī Ngai? Kana hihi nī andū ndīrenda gūkenia? Korwo nī andū ngeragia gūkenia-rī, ndingīkorwo ndī ndungata ya Kristū.

Paūlū gwītwo nī Ngai

¹¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ngwenda mūmenye atī Ūhoro-ūrīa-Mwega ndamūhunjīrie ti ūhoro woimanīte na mūdū. ¹² Ūhoro ūcio ndiaheirwo nī mūdū, o na kana ngīthomithio nī mūdū; no nī kūguūrīrio ndaguūrīrio Ūhoro ūcio nī Jesū Kristū.

¹³ Nīgūkorwo nīmūiguīte ūhoro wa mīthiire yakwa ya tene, ūrīa ndaatūire njīkaga ndī thīnī wa ndini ya Ayahudi, na ūrīa ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngīgeria kūniina. ¹⁴ Nīi ha ūhoro wa maūdū makoniī ndini ya

Ayahudi, nĩ ndaathĩite mbere o na gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika rĩakwa na ndaarĩ na kĩyo kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. ¹⁵ No rĩrĩ, Ngai ũrĩa wanyamũrire kuuma ndaciarwo, na akĩnjĩta nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, nĩ oonire arĩ wega, ¹⁶ anguũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru wake; gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndaahoire kĩrĩra, ¹⁷ o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrũri wa Arabia na ihenya, na thuutha ũcio ngĩcooka Dameski.

¹⁸ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩaka ĩtatũ, nĩndambatire Jerusalemu nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩkara nake matukũ ikũmi na matano. ¹⁹ Tũtionanire na atũmwo acio angĩ, tĩa o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathanĩ. ²⁰ ũhoru ũyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya Ngai atĩ nĩ wa ma na ndiraheenanĩa. ²¹ Thuutha ũcio nĩndacookire ngĩthĩ Suriata na Kilikia. ²² Niĩ mwene ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea marĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ. ²³ No kũigua maiguaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũratũire atũnyariiraga rĩu nĩwe ũrahunjia wĩtikio ũrĩa aageragia kũniina mbere ĩyo.” ²⁴ Nao makĩgooca Ngai nĩ ũndũ wakwa.

2

Paũlũ Gwĩtikĩrwo nĩ Atũmwo

¹ Mĩaka ikũmi na ĩna yathira nĩndambatire rĩngĩ Jerusalemu, na ihinda rĩrĩ tũgĩthĩ hamwe na Baranaba o na tũgĩthĩ na Tito. ² Ndathiire tondũ Ngai nĩanguũrĩrie thĩ kuo, na nĩguo ngataarĩrie atũmwo ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ. No ndataarĩrie o arĩa monekaga marĩ atongoria hatarĩ andũ angĩ, nĩgeetha gũtigatuĩke atĩ ihenya rĩrĩa ndateng'eraga, o na kana rĩrĩa ndateng'ere, rĩarĩ rĩa tũhũ. ³ No o na Tito, ũrĩa warĩ hamwe na niĩ, ndaringĩrĩrio kũrua, o na gũtuĩka aarĩ Mũyunani. ⁴ ũhoru ũyũ wa kũrua wagĩire ho tondũ nĩ kwarĩ na ariũ na aarĩ a Ithe witũ a maheeni arĩa maatoonnyete gatagatĩ gaitũ na hitho marĩ athigaani nĩguo matuĩrie ũhoru wa wiyathi ũrĩa tũkoragwo naguo tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, makĩenda gũtũtua ngombo. ⁵ Tũtietĩkĩrĩre ũhoru wao o na hanini, nĩgeetha ma ya ũhoru-ũrĩa-Mwega ĩtũũre na inyuĩ.

⁶ Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ niĩ hatiarĩ na ũtiganu o ũrĩa mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ũrĩa ahaana) andũ acio gũtirĩ ũndũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ niĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kũhunjia

Ūhoro-ūrĩa-Mwega kūrĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ, o ta ūrĩa Petero eehokeirwo wĩra wa kũhunjĩria Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ūrĩa warutaga wĩra thĩnĩ wa ūtungata wa Petero arĩ mūtũmwo kūrĩ Ayahudi, nowe warutaga wĩra ūtungata-inĩ wakwa ndĩ mūtũmwo kūrĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ. ⁹ Ningĩ Jakubu, na Petero, na Johana, arĩa moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-rĩ, nĩmatwamũkĩrĩre tũrĩ hamwe na Baranaba na guoko kwa ūrĩo kwa ngwatanĩro, rĩrĩa maamenyire wega wa Ngai ūrĩa ndaaheetwo. Nĩmetĩkĩrĩre atĩ ithuĩ tũthiĩ tũkahunjĩrie andũ-a-Ndūrĩrĩ, nao mathiĩ kūrĩ Ayahudi. ¹⁰ Ūndũ ūrĩa maatwĩrĩre twĩkage nĩ atĩ tũririkanage athĩni na noguo ūndũ ūrĩa nĩ mwene ndaarĩ na kĩyo gĩa gwĩka.

Paũlũ Gũkararia Petero

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Petero ookire Antiokia,* nĩndamũkararirie mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kūrĩ Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩanagĩra na andũ-a-Ndūrĩrĩ, no rĩrĩa maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrania na andũ-a-Ndūrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa andũ arĩa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arĩa angĩ makĩnyiiitanĩra na Petero ūhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhĩtithio nĩ ūhinga ūcio wao.

¹⁴ Rĩrĩa ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ūhoro-ūrĩa-Mwega, ngũra Petero atĩrĩ, andũ othe makĩguaga, “Angĩkorwo wee ūrĩ Mũyahudi, ūtũũraga na mĩtugo ya andũ-a-Ndūrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ūngĩkihota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndūrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre mĩtugo ya Ayahudi?”

¹⁵ “Ithuĩ arĩa tũciarĩtwo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndūrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũĩ atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ūndũ wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ. Nĩ ūndũ ūcio o na ithuĩ twĩtĩkĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuuo athingu nĩ ūndũ wa gwĩtĩkia Kristũ, no ti ūndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ ūgaatuuo mũthingu nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho.

¹⁷ “Angĩgĩkorwo rĩrĩa tũgũcarĩa gũtuuo athingu nĩ Kristũ kuonanagĩa atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ūguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehĩa? Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ūguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩrĩa ndaanangire-rĩ, nĩkuonania atĩ nĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ūndũ wa watho nĩndakuĩrĩre watho ūcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Nĩ nĩndĩkĩtie kwambanĩrio hamwe

* **2:11** Antiokia rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatatũ thuutha wa Roma na Alekisanteria thĩnĩ wa mabũrũri marĩa maathagwo nĩ Aroma.

na Kristũ, na rĩu ti nĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ũtũũraga muoyo thĩinĩ wakwa. Muoyo ũrĩa ndũũraga mwĩrĩ-inĩ ũyũ ndũũraga na ũndũ wa gwĩtĩkia Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wanyendire na akĩĩruta nĩ ũndũ wakwa. ²¹ Ndingĩtĩkĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuĩka atĩ ũthingu wonekaga nĩ ũndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakuire tũhũ!”

3

Gwĩtĩkia, kana Gwathĩkĩra Watho?

¹ Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩĩgu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. ² No nyende kũmenya ũndũ ũmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia ũhoru ũrĩa mwaiguire? ³ Kaĩ mũrĩ akĩĩgu atĩa? Mwambĩrĩirie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩa na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnirio na maũndũ maingĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhoru ũcio wothe warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciama gatagatĩ kanyu nĩ ũndũ wanyu gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia ũhoru ũrĩa mwaiguire?

⁶ Ta ririkanai ũhoru wa Iburahĩmu, Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandĩko marĩa matheru nĩmoogĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, na Maandĩko macio nĩmahunjĩirie Iburahĩmu ũhoru-ũrĩa-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: “Ndũrĩrĩ ciothe nĩikaarathimwo nĩ ũndũ waku.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtĩkia.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehokaga ũhoru wa gwathĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wothe ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.” ¹¹ Nĩtũũĩ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtuuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu agaatuũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoru wa gwĩtĩkia; handũ ha ũguo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa wathĩkagĩra maũndũ ma watho agaatuũrio muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũrire agĩtũruta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ũndũ wake mwene gũtuĩka kĩrumi itherya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ,

“Kūgwatwo nĩ kīrumi nĩ mūndũ o wotho wambĩtwo mūtĩ-igūrũ.” ¹⁴ Aatūkũūrĩre nĩguo kīrathimo kīrĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndūrĩrĩ na ūndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ūndũ wa gwītĩkia twamũkĩre Roho ūrĩa weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũ. O ta ūrĩa gũtarĩ mūndũ ūngĩhota kweheria ūndũ kana kuongerera ūndũ harĩ kīrĩkanĩro kīrĩa gĩthondeketwo nĩ mūndũ-rĩ, no taguo ūhoru ūyũ ūtarĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meranĩrwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandĩko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ūhoru wa andũ aingĩ, no moigĩte “na mbeũ yake”, ūguo nĩ kuuga mūndũ ūmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ Ūrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ūcio wokire thuutha wa miaka 430, ndũngĩeheria kīrĩkanĩro kīrĩa gĩekĩrĩtwo ho nĩ Ngai mbere ĩyo, na ndũngĩtũma kīranĩro kīu gĩtũike gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ūndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ūndũ wa watho-rĩ, rĩtikiumanĩte na kīranĩro; no Ngai, nĩ ūndũ wa wega wake, nĩaheire Iburahĩmu igai na ūndũ wa kīranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ūrĩkũ? Wongereirwo kūrĩ kīranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ ĩrĩa kīrĩkanĩro kīeranĩire ĩgooka. Watho ūcio wathanirwo nĩ araika ūkĩnengererio andũ na guoko kwa mũiguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũiguithania ndakoragwo arũgamĩrĩire o mwena ūmwe; no Ngai nĩ ūmwe.

²¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ watho ūreganĩte na ciĩranĩro cia Ngai? Aca ti ūguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanirwo nĩguo andũ magĩe na muoyo-rĩ, ti-itherũ o naguo ūthingu nĩ ūngĩakĩrehirwo nĩ watho. ²² No Maandĩko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kīranĩro kīrĩa kīheanagwo nĩ ūndũ wa gwītĩkia Jesũ Kristũ kīheagwo o arĩa metĩkĩtie.

²³ Ūhoru wa gwītĩkia ūtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩrio o nginya wītĩkio ūkaaguũranĩrio. ²⁴ Nĩ ūndũ ūcio watho nĩguo waheirwo ūhoti wa gũtũtwara kūrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ūndũ wa gwītĩkia. ²⁵ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ūhoru wa gwītĩkia nĩmũkinyu, tũtingĩcooka kūrũgamĩrĩrwo nĩ watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mūrĩ ciana cia Ngai nĩ ūndũ wa gwītĩkia Kristũ Jesũ, ²⁷ nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩnĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio gũtingĩcooka gũthuuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mūndũ ūtarĩ ngombo, na gũtirĩ mūndũ

mūrūme kana mündū-wa-nja, nīgūkorwo inyuothe mūrī ūmwe ki thīnī wa Kristū Jesū. ²⁹ Angīkorwo mūrī a Kristūrī, mūkīrī a mbeū ya Iburahīmu, na mūrī agai a kūgaya kūringana na kīranīro kīu kīranīrwo.

4

¹ Ūrīa ndīroiga nī atīrī, ihinda rīothe rīrīa mūgai arī o mwana-rī, ndarī ūtiganu na ngombo, o na atuīka nīwe mwene indo icio ciothe. ² Nī gwathwo athagwo nī amūrori hamwe na aramati a indo ciake, nginya ihinda rīrīa ithe atuīte rīgaakinya. ³ Ūguo noguo o na ithuī, hīndī rīrīa twarī ciana, twatūire ūkombo-inī wa maündū marīa ma ndūire ma thī ĩno. ⁴ No hīndī rīrīa ihinda rīrīa rīagīrīru kūna rīakinyire, Ngai nīatūmire Mūrīū, nake agīciarwo nī mündū-wa-nja, na agīciarwo arī wa gwathagwo nī watho, ⁵ nīguo akūūre andū arīa matūire mathagwo nī watho, nīgeetha tūgīe na kīhooito gīa gūtuīka ciana ciake, ⁶ Tondū inyuī mūrī ciana ciake-rī, Ngai nīatūmire Roho wa Mūrīū ngoro-inī ciitū, o we Roho ūrīa wītanaga ūkiugaga atīrī, “Abba, Baba.” ⁷ Nī ūndū ūcio, we ndūrī ngombo rīngī, no ūrī mwana wake; na tondū rīu ūrī mwana wake, Ngai nīagūtuīte mūgai wa indo ciake.

Paūlū Kūrūmbūiya Agalatia

⁸ Tene rīrīa mūtooī Ngai-rī, mwarī ngombo cia ciūmbe iria itarī ngai. ⁹ No rīrī, tondū rīu nīmūmenyete Ngai, kana njuge nīmūrīkītie kūmenywo nī Ngai-rī, mūrakiēnda gūcookerera maündū macio maagīte hinya na matarī kīene nīkī? Kaī mūrenda gūcooka ūkombo-inī wamo o rīngī? ¹⁰ Nīmūrūmītie ūhoru wa mīthenya mīamūre, na mīeri mīamūre, na imera, o na mīaka! ¹¹ Ndī na kīeha mūno tondū gūkuoneka atī wīra ūrīa wothe ndanenogia naguo nī ūndū wanyu nī wa tūhū!

¹² Ndamūthaitha, inyuī ariū na aarī a Ithe witū, tuīkai ta nī, nīgūkorwo nī nduīkīte ta inyuī. Mūtīrī mwanjīka ūūru. ¹³ O ta ūrīa mūūī, ndamūhunjīrie Ūhoru-ūrīa-Mwega ihinda rīa mbere tondū ndaarī mūrūaru. ¹⁴ O na gūtuīka ndwari yakwa yarī magerio kūrī inyuī, mūtianyararire kana mūkīīmena, no mwanyyitire ūgeni ta ndaarī mūrāika wa Ngai, o na ta ndaarī Jesū Kristū we mwene. ¹⁵ Kaī ūndū ūcio watūmaga mūkene ūthīite kū? Nīī ndī mūrā atī, korwo nīmūngīahotire, nīmūngīakūūrire maitho manyu mūūhe. ¹⁶ Kaī rīu nduīkīte thū yanyu nī ūndū wa kūmūhe ūhoru ūrīa wa ma?

¹⁷ Andū acio me na kīyo magīcaria ūrīa mūngītuīka a thiritū yao, no ti ūndū wa gītūmi kīega. Ūrīa mendaga

nĩ kũmũtigithania na ithuĩ mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgĩe na kĩyo gĩa kũmarũmĩrĩra. ¹⁸ Nĩ wega kũgĩa na kĩyo, angĩkorwo muoroto nĩ mwega, na mwĩkage ũguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ ĩrĩa ndĩ hamwe na inyuĩ. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ arĩa njiguagĩra ruo ta rwa mũtumia akĩheo mwana, nginya hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩinĩ wanyu, ²⁰ naarĩ korwo ndakorwo hamwe na inyuĩ ta rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩrie wakwa tondũ nĩndigĩtwo nĩ ũhoru wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgĩathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooĩ ũrĩa watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩ, Iburahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mũtumia ũrĩa warĩ ngombo, nake ũcio ũngĩ agaciarwo nĩ mũtumia ũrĩa ũtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mũtumia ũrĩa warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũrĩa waciarĩtwo nĩ mũtumia ũcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ũndũ wa kũhingia kũiranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩire irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kĩgerekanĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩire Kĩrĩma gĩa Sinai kĩrĩa kĩrĩ kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũrĩa rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩrĩa rĩa kũũrĩa igũrũ, rĩtirĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Kena wee mũndũ-wa-nja thata,
wee ũtaciara ciana,
tumũra kanua na wanĩrĩre,
wee ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa mwana;
tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũrĩa ũtiganĩrio
nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na mũthuuri.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrĩ ciana cia kũiranĩro, o ta ũrĩa Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo, mũriũ ũrĩa waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyariiraga mũriũ ũcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya wa Roho. ũguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, “Ingata ngombo ĩyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ ũcio wa mũtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mũtumia ũcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo.

5

Wiyathi thini wa Kristu

¹ Kristu nigutuohora aatuohore niguu tugi na wiyathi. Ni undu ucio, mwilaandei wega na mutigetiki kuohwo icooki ria ukombo ringi.

² Ta thikiriiai ciugo ciakwa! Ni Paulu ngumwira atiri, mungitiki kuru-ri, Kristu ndangia bata na inu na hanini. ³ Nigi ningumwira o ringi ati mundu o wothe ungitiki kuru, ucio amenye ati nagiriirwo ni gwithiki watho uri wothe. ⁴ Inu ari murageria gutuika athingu ni undu wa watho-ri, nimutigithanio na Kristu; inu nimugwite mugatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithu-ri, tukoragwo twihokete ati nitugatuuo athingu. Undu ucio niguu tukoragwo twirigiriire turi na witikio, tuhutihio ni Roho. ⁶ Nigukorwo thini wa Kristu Jesu, kuru kana kwaga kuru gutiri bata. Undu uria uri bata ni witikio uria urutaga wira na njira ya wendani.

⁷ Nimurateng'agira ihenya riega. Nu wamugiririe mugitiga gucooka gwithiki uhoru-uria-wa-ma? ⁸ Kurigirio kwa muthemba ucio gutiumite kuri uria wamwiture. ⁹ "Ndawa nini tu ya kumbia migate nitumaga mutu uria mukande nayo wothe umbe." ¹⁰ Nindhokete thini wa Mwathani ati inu mutikugarurika mugie na meciiria mangi. Uria uramutururia niwe ukaaherithio o na angikorwo ari u. ¹¹ Ariu na aari a Ithe witu, angikorwo no ndirahunja uhoru wa kuru-ri, ndirakinariirwo niki? Angikorwo uguo niguu-ri, undu uria utumaga andu mahingwo, na niguu uhoru wa mutharaba-ri, niweherie. ¹² No nyende andu acio mamuthinagia mathi na mbere o nginya mehakure.

¹³ Inu ariu na aari a Ithe witu, mwetirwo niguu mugie na wiyathi. No riri, mutikahuthire wiyathi wanyu kurumagirira meririra ma mwiri, no handu ha uguu-ri, tungatanirai inu-ene muri na wendani. ¹⁴ Tonduri, uhoru wothe wa watho uhingagio ni riathani riri rimwe: "Enda mundu uria ungi o ta uria wiendete wee mwene." ¹⁵ No riri, mungirumana mukiriana-ri, mwimenyererei mutikaniiane inu ene.

Mutuuri wa Gutongorio ni Roho

¹⁶ Ni undu ucio nguuga atiri, thiiagai mutongoretio ni Roho, na mutirihingagia meririra ma mwiri. ¹⁷ Nigukorwo mwiri niwiragira maundu maria matangiendwo ni Roho, nake Roho niareganaga na

maũndũ marĩa meriragĩrio nĩ mwĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio Roho na mwĩrĩ itũũraga irũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ũrĩa mwendaga gwĩka. ¹⁸ No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ mũtingĩkorwo mũgĩathwo nĩ watho.

¹⁹ Na rĩrĩ, maũndũ marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ũmaraya, na meciiria mooru, na ũmaramari, ²⁰ na kũhooya mĩhianano, na kũrogana, na ũthũ, na kũũgitana, na ũiru, na mang'ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari, ²¹ gũcumĩkĩra na kũrĩo nĩ njoohi, na maruga marĩa mainagwo nyĩmbo iria itaagĩrĩire, o na maũndũ mangĩ ta macio. Nĩndamũkaanirie, o ta ũrĩa ndamũkaanirie hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio matikagaya ũthamaki wa Ngai.

²² No rĩrĩ, maciaro ma Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩria, na kũiguanĩra tha, na gũtugana, na kwĩhokeka, ²³ na ũhooreri, na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. Macio-rĩ, gũtirĩ watho wa kũgĩria mekagwo. ²⁴ Nao andũ arĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mũrĩ yao mũti-igũrũ hamwe na thuti ciayo na merirĩria mayo. ²⁵ Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-rĩ, kĩrekei tũtongoragio nĩ Roho. ²⁶ Rekei tũtuge gwĩtũia, na kũũgitana, o na kũiguanagĩra ũiru.

6

Gwĩka Andũ othe Wega

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ angĩkorwo ahĩtĩtie-rĩ, inyuĩ arĩa mũrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire. No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mũtikae kũgerio. ² Teithanagialĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia watho wa Kristũ. ³ Mũndũ angĩciiria atĩ we nĩ wa bata hĩndĩ irĩa atarĩ kĩene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. ⁴ O mũndũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ iyo no ahote kwĩraha, atekwĩiganania na mũndũ ũngĩ, ⁵ nĩgũkorwo o mũndũ no nginya akuue mũrigo wake.

⁶ Mũndũ o wothe ũrĩa ũrutagwo ũhoru wa Ngai nĩagayanage indo ciothe iria njega na mũmũruti.

⁷ Mũtikanahenio: Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mũndũ ahaandaga no kĩo agethaga. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangĩka kũrĩa kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. ⁹ Nĩngĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua

ngoro. ¹⁰ Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩa na ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metĩkĩtie.

Kũrua kana kwaga Kũrua gũtirĩ Bata

¹¹ Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! ¹² Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. ¹³ O na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metĩage nĩ ũndũ wa mũrĩ yanyu. ¹⁴ No niĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩia, tiga o ndĩtĩire nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ waguo-rĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-igũrũ nĩguo mehere harĩ niĩ, na niĩ ngaambwo harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. ¹⁵ Kũrua kana kwaga kũrua gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mũndũ agarũrũke atuĩke kĩũmbe kĩerũ. ¹⁶ Thayũ na kũiguĩrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

¹⁷ Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩna, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Amen.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nĩ nĩ Paŭlŭ, mŭtŭmwo wa Kristŭ Jesŭ nĩ ũndŭ wa kwenda kwa Ngai,

Nđĩrandĩkĩra andŭ arĩa aamũre kũu Efeso, arĩa ehokeku thĩinĩ wa Kristŭ Jesŭ:

² Wega na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesŭ Kristŭ, irogĩa na inyuĩ.

Irathimo cia Kĩiroho thĩinĩ wa Kristŭ

³ Atĩrĩrĩ, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesŭ Kristŭ, arogoocwo, o we ũtŭrathimĩte na irathimo ciothe cia kũiroho thĩinĩ wa Kristŭ, iria ciumaga kũu igŭrũ. ⁴ Nĩgũkorwo o na thĩ ĩtanombwo, Ngai nĩatũthuurire nĩguo tũtuĩke ake thĩinĩ wa Kristŭ, nĩguo tũtuĩke atheru na twage ũcuuke maitho-inĩ make. Nĩ ũndŭ wa wendo wake-rĩ, ⁵ Ngai nĩatuĩte o mbere atĩ nĩtũgaatuĩka ciana ciake nĩ ũndŭ wa Jesŭ Kristŭ, kŭringana na ũrĩa eendete na ũrĩa oonire arĩ wega, ⁶ nĩguo wega wake ũrĩa ũrĩ riiri ũkumagio, wega ũcio atũheete o ũguo tũhũ thĩinĩ wa Mũriũ wake ũrĩa endete mũno. ⁷ Na twakũũrirwo na ũndŭ wa thakame ya Kristŭ, na tũkĩrekerwo mehia maitũ, kŭringana na ũrĩa wega wa Ngai ũingĩhĩte, ⁸ wega ũcio aatũingĩhĩirie arĩ na ũũgĩ na ũmenyo wothe. ⁹ Nake agĩtũmenyithia hito ya wendi wake, kŭringana na ũrĩa oonire arĩ wega, o ũrĩa aatanyĩte gwĩka thĩinĩ wa Kristŭ, ¹⁰ nĩguo ũkaahingio rĩrĩa mahinda marĩa magĩrĩire magaakinya, nĩguo acookanĩrĩrie indo ciothe iria irĩ igŭrũ na iria irĩ gũkũ thĩ harĩ mŭtongoria ũmwe, na nĩwe Kristŭ.

¹¹ Ningĩ nĩ thĩinĩ wa Kristŭ o na ithuĩ twamũkĩrĩre igai kuuma kŭrĩ Ngai, kŭringana na ũrĩa aatuĩte o mbere, o we wĩkaga maũndũ mothe kŭringana na muoroto wa wendi wake, ¹² nĩguo o na ithuĩ arĩa twarĩ a mbere kwĩhoka Kristŭ, tũtuĩke a kũgoocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataranĩirio na Kristŭ mwarĩkia kũigua ũhoru-ũrĩa-wa-ma, nago nĩguo ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũhonokio wanyu. Mwarĩkia gwĩtkia, nĩmwekĩrĩrwo rũũri thĩinĩ wake, na ũndŭ wa kũheo Roho Mũtheru ũrĩa mwerĩrwo, ¹⁴ Nake Roho nĩwe mŭrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai riitũ nginya rĩrĩa andŭ arĩa marĩ a Ngai magaatuĩka a gũkũũrwo, nĩgeetha riiri wake ũgoocagwo.

Gũcookia Ngaatho na Kũhooya

15 Na nĩ ūndũ ūcio, kuuma rĩrĩa ndaiguire ūhoru wa wĩtikio wanyu thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, o na wendani wanyu ūrĩa mwendaga arĩa othe aamũre naguo-rĩ, ¹⁶ ndirĩ ndatigithĩria gũcookeria Ngai ngaatho nĩ ūndũ wanyu, ngĩmũririkanaga mahooya-inĩ makwa. ¹⁷ Hooyaga atĩ Ngai wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ithe witũ mwene riiri, amũhe Roho, ūrĩa ūkamũhe ūũgĩ na ūguũrio nĩguo mũmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningĩ nĩhooyaga atĩ maitho manyu ma ngoro mathererwo nĩ ūtheri, nĩguo mũmenye ūhoru wa kũirĩgĩrĩro kĩrĩa amwĩtĩre, na mũmenye ūtonga wa igai rĩake rĩrĩ na riiri, rĩrĩa akaagaĩra andũ ake aamũre, ¹⁹ o na ūhoti wake mũnene ūtangĩgereka nĩ ūndũ witũ, ithuĩ arĩa twĩtikĩtie. Ūhoti ūcio no ta hinya wake mũnene ūkĩruta wĩra, ²⁰ ūrĩa eekĩrire thĩinĩ wa Kristũ rĩrĩa aamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ūrĩo kũu igũrũ, ²¹ na agatũũgĩrio mũno igũrũ rĩa wathani o wothe na ūhoti wothe, na hinya na ūthamaki wothe, na marĩtwa mothe ma ūnene marĩa mangĩheanwo, na to mahinda maya moiki, no nĩ o na mahinda marĩa magooka. ²² Nake Ngai akĩiga maũndũ mothe rungu rwa magũrũ make, na akĩmũtua mwathi wa gwathaga maũndũ mothe nĩ ūndũ wa kanitha. ²³ Kanitha nĩguo mwĩrĩ wake, na noguo ūiyũru wake, o we ūiyũrite maũndũ mothe o na kũndũ guothe.

2

Kũgĩa na Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

1 O na inyuĩ-rĩ, mwarĩ akuũ nĩ ūndũ wa ūremi wanyu na mehia manyu, ² marĩa mwatũũraga thĩinĩ wamo rĩrĩa mwarũmagĩrĩra mĩthĩire ya thĩ ĩno na mĩthĩire ya mwathi wa ūthamaki wa rĩera-inĩ, o roho ūrĩa ūraruta wĩra rĩu thĩinĩ wa arĩa mataathĩkagĩra Ngai. ³ O na ithuĩ ithuothe-rĩ, kũrĩ hĩndĩ twatũũranagia nao, twaathagwo nĩ thuti cia mũrĩ iitũ, na tũkarũmagĩrĩra merirĩria na maũndũ marĩa meciiragio nĩ ngoro. O ta acio angĩ-rĩ, ha ūhoru wa kũmerera-rĩ, twatũũire tũrĩ a kũrakarĩrwo. ⁴ No tondũ wa wendo wake mũnene harĩ ithuĩ, Ngai, o we ūiyũritwo nĩ tha nyingĩ, ⁵ nĩatũmire tũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ o rĩrĩa twarĩ akuũ nĩ ūndũ wa mehia maitũ tondũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio. ⁶ Nake Ngai agĩtũriũkanĩria hamwe na Kristũ na agĩtũikaria thĩ hamwe nake kũu igũrũ tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁷ Eekire ūguo nĩgeetha matukũ marĩa magooka onanie kũrĩ ithuĩ wega wake mũingĩ ūrĩa ūtangĩgereka kũrĩ ithuĩ, nĩ ūrĩa atũire atũtugaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁸ Nĩ ūndũ nĩ wega wa Ngai

watũmire mũhonokio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia, naguo ũndũ ũcio nduoimanire na inyuĩ ene, no nĩ kĩheo kĩa Ngai, ⁹ na ti ũndũ wa mawĩra marĩa mwanaruta, nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ o na ũmwe ũkwĩgooca. ¹⁰ Nĩgũkorwo ithuĩ tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai, tũmbũtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo twĩkage ciiko njega iria irutaga wĩra mwega, ũrĩa Ngai aahaarĩrie o mbere nĩ ũndũ witũ nĩguo tũtũre tũciĩkaga.

Gũtuuo Ũmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹¹ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, ririkanai atĩ tene inyuĩ arĩa mũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa gũciarwo, o inyuĩ mwĩtagwo “andũ arĩa mataruaga” nĩ arĩa meĩtaga “andũ arĩa maruaga” (kũrua kũu no ũndũ wĩkĩtwo mwĩrĩ na moko ma andũ), ¹² ririkanai atĩ hĩndĩ ĩyo mwatũũrĩte mwamũranĩtio na Kristũ, mwarĩ ageni na mũtiarĩ a gĩkundi kĩa andũ a Isiraeli na ha ũhoru wa irĩkanĩro iria Ngai eeranĩire, inyuĩ mũtiarĩ a ho. Mwatũũrĩte gũkũ thĩ mũtarĩ na kĩrĩgĩrĩro na mũtarĩ na Ngai. ¹³ No rĩu, thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, inyuĩ arĩa hĩndĩ ĩmwe mwarĩ kũraya, rĩu nĩmũreharehetwo hakuhĩ nĩ ũndũ wa thakame ya Kristũ.

¹⁴ Nĩgũkorwo we mwene nĩwe thayũ witũ, o we watũmire ithuĩ twarĩ eerĩ tũtuĩke ũmwe, na agĩtharia rũirigo rwa rũmena rũrĩa rwatũgayanĩtie, ¹⁵ nĩ ũndũ nĩaniinire watho hamwe na maathani maguo, o na irĩra ciagu, na ũndũ wa kũruta mwĩrĩ wake. Agĩgĩka ũguo nĩgeetha ombe thĩinĩ wake mwene mũndũ ũmwe mwerũ kuuma harĩ acio eerĩ, naguo ũndũ ũcio ũtũme kũgĩe thayũ, ¹⁶ na nĩgeetha thĩinĩ wa mwĩrĩ ũcio ũmwe, amaiguithanie na Ngai na ũndũ wa mũtharaba, ũrĩa aahũthĩrĩre kũniina rũmena rwao. ¹⁷ Kristũ ookire akĩmũhunjĩria thayũ inyuĩ arĩa mwarĩ kũraya, o na thayũ kũrĩ arĩa maarĩ hakuhĩ. ¹⁸ Na thĩinĩ wake ithuĩ a iruka icio cieri nĩtũkinyaga kũrĩ Ithe witũ na ũndũ wa Roho o ro ũmwe.

¹⁹ Nĩ ũndũ wa ũguo, rĩu inyuĩ mũtirĩ ageni na agendi rĩngĩ, no nĩmũtuĩkĩte ene bũrũri hamwe na andũ a Ngai, na mũgatuĩka andũ a nyũmba ya Ngai, ²⁰ mũgagĩakwo igũrũ rĩa mũthingi wa atũmwo na anabii, nake Kristũ Jesũ we mwene agakorwo nĩwe ihiga rĩrĩa inene rĩa koine. ²¹ Thĩinĩ wake mwako wothe nĩũnyiitanĩte, na ũgakĩneneha o nginya ũgatuĩka hekarũ theru thĩinĩ wa Mwathani. ²² Na nĩ thĩinĩ wake o na inyuĩ mũraakwo hamwe nĩguo mũtuĩke gũikaro gĩa gũikarwo nĩ Ngai na ũndũ wa Roho wake.

3

Paũlũ Mũhunja wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹ Nĩ ūndũ wa gītũmi gĩkĩ, nĩ Paũlũ, njohetwo nĩ ūndũ wa kũhunja ūhoru wa Kristũ Jesũ kũrĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ:

² Ti-itherũ nĩmũiguĩte ūhoru wa ūrĩa ndaheirwo ūtungata wa wega wa Ngai nĩ ūndũ wanyu, ³ na nĩguo ūhoru wa hitho ūrĩa ndaamenyithirio na ūndũ wa kũguũrĩrio nĩ Ngai, o ta ūrĩa nyandĩkĩte na njĩra nguĩ. ⁴ Mwathoma ūhoru ūyũ, nĩmũkũhota kũmenya ūrĩa ndaakuũkiirwo nĩ ūhoru ūcio wa hitho wa Kristũ, ⁵ ūrĩa ūtaamenyithirio andũ a njiarwa ingĩ, ta ūrĩa rĩu ūguũrĩrio atũmwo a Ngai atheru o na anabii nĩ Roho. ⁶ Naguo mũbango wa Ngai nĩ atĩ, andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmatuĩkĩte agai hamwe na andũ a Isiraeli, na nĩmatuĩkĩte ciĩga cia mwĩrĩ ūmwe, na makagwatanĩra thĩinĩ wa kũĩranĩro gĩa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kũhunjĩrio Ūhoru-ũrĩa-Mwega.

⁷ Ndaatuĩkire ndungata ya Ūhoru-ũcio-Mwega nĩ ūndũ wa kĩheo kĩrĩa ndaheirwo kĩa wega wa Ngai hotithĩtio nĩ hinya wake. ⁸ O na gũtuĩka nĩ nĩ mũnini mũno harĩ andũ a Ngai othe, nĩndaheirwo wega ūcio: nĩguo hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūtonga wa Kristũ ūrĩa ūtangĩmenyeka ūrĩa ūigana, ⁹ na ndaũragĩre andũ othe ūhoru wa hitho ĩno, ĩrĩa ĩtũire ĩhithĩtwo kuuma o tene, thĩinĩ wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua rĩake rĩarĩ atĩ, na ūndũ wa kanitha, ūũgĩ wa Ngai ūrĩa wa mĩthemba mĩingĩ ūmenyithanio kũrĩ aathani, na kũrĩ arĩa marĩ na ūhoti kũu igũrũ, ¹¹ kũringana na ūrĩa aatũire atanyĩte gwĩka kuuma o tene, na ūrĩa aahingirie arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ. ¹² Na ithuĩ nĩ ūndũ wa gũkorwo tũrĩ thĩinĩ wake, na nĩ ūndũ wa gwĩtĩkia, no tũthengerere Ngai tũrĩ na ūmĩrĩru, na tũtarĩ na guoya. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio nĩngũmũthaitha mũtikoarwo nĩ hinya tondũ wa mĩnyamaro ĩrĩa ndĩranyariirwo nayo nĩ ūndũ wanyu, tondũ nĩyo riiri wanyu.

Paũlũ kũhoera Aefeso

¹⁴ Ūndũ ūcio nĩguo ūtũmaga ndurie ndu ndĩ mbere ya Ithe witũ, ¹⁵ o we ūrĩa andũ othe a nyũmba yake, arĩa marĩ igũrũ na arĩa marĩ gũkũ thĩ metanagio nake. ¹⁶ Nĩhooyaga Ngai, atĩ kuuma ūtonga-inĩ wa riiri wake, amũheage hinya, nĩgeetha mũhotithĩtio nĩ Roho wake-rĩ, mũgĩe na ūhoti thĩinĩ wanyu, ¹⁷ nĩgeetha Kristũ atũũrage ngoro-inĩ cianyu na ūndũ wa gwĩtĩkia. Na ningĩ nĩhooyaga atĩ inyuĩ mũhaandwo nĩguo mũgĩe na mĩri na mwĩkindĩre thĩinĩ wa wendani, ¹⁸ nĩguo mũgĩe na hinya, mũrĩ hamwe na andũ arĩa angĩ othe aamũre, na mũhotage kũmenya ūrĩa wendani wa Kristũ waramĩte, na ūrĩa ūraihĩte na igũrũ, na ūrĩa ūrikĩte na thĩ, ¹⁹ o na mũmenye wendani

ũcio ũkĩrĩte ũmenyo wothe, nĩguo mũiyũrĩrĩrio na ũiyũru wothe wa Ngai.

²⁰ Na rĩrĩ, kũrĩ Ngai ũrĩa ũhotaga gwĩka maũndũ marĩa mothe tũmũũragia kana tũgeciiria, na agakĩrĩrĩria mũno kũringana na ũhoti wake ũrĩa ũrutaga wĩra thĩinĩ witũ-rĩ, ²¹ arogocwo thĩinĩ wa kanitha na thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, o nginya njiarwa-inĩ ciothe, tene na tene! Amen.

4

Ūrũmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Paũlũ njohetwo nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩdamũthaitha mũtũũre na mũtũũrĩre ũringaine na gwĩtwo kũrĩa mwetirwo. ² Mwĩnyiihĩtie biũ na mũhooreire na mũkirĩrĩrie, na ningĩ mũkiranagĩrĩrie mũndũ na ũrĩa ũngĩ mũrĩ na wendani. ³ Geriai na kĩyo nĩguo mũtũũrie ũrũmwe wa Roho, muohanĩtio na thayũ. ⁴ Nĩgũkorwo kũrĩ mwĩrĩ o ũmwe na Roho o ũmwe, o ta ũrĩa mwetĩrwo kũrĩgĩrĩro o kĩmwe rĩrĩa mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ũmwe, na wĩtkio ũmwe, na ũbatithio o ũmwe; ⁶ nake Ngai no ũmwe na nowe Ithe wa andũ othe, ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩa andũ othe, na arĩ kũndũ guothe, na thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ witũ nĩaheetwo wega wa Ngai, kũringana na ũrĩa Kristũ aheanaga. ⁸ Nĩkĩo Maandĩko moigaga atĩrĩ:

“Rĩrĩa aambatire igũrũ,

nĩatongoririe arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ wake,
na akĩhe andũ iheo.”

⁹ (Rĩu-rĩ, ciugo icio atĩ “nĩambatire igũrũ” nĩ kuuga atĩa, angĩkorwo ti kuuga atĩ o na nĩaikũrũkire thĩ kũrĩa kũriku mũno? ¹⁰ Ūcio waikũrũkire nowe ũrĩa wambatire igũrũ o igũrũ mũno, nĩgeetha aiyũre kũndũ guothe.) ¹¹ Ūcio nĩwe ũrĩa wathuurire andũ amwe matuĩke atũmwo, na angĩ matuĩke anabii, na angĩ matuĩke ahunjia, na arĩa angĩ matuĩke arĩithi a ngoro cia andũ o na arutani, ¹² nĩguo ahaarĩrie andũ a Ngai nĩ ũndũ wa wĩra wa gũtungata, nĩgeetha mwĩrĩ wa Kristũ wongererwo hinya, ¹³ o nginya rĩrĩa ithuothe tũkaagĩa na ũrũmwe ũhoroinĩ wa gwĩtkia o na wa kũmenya Mũrũ wa Ngai, na tũtuĩke agima o nginya tũgĩe na ũgima mũkinyanĩru kũna o ta ũrĩa Kristũ ahaana.

¹⁴ Hĩndĩ iyo tũgĩtuge gũtuĩka tũkenge, tũrĩa tũkanagio mwena na mwena, o na tũkĩhurutagwo haha na harĩa nĩ rũhuho o ruothe rwa ũrutani, na tũgĩtwaragĩrĩrio nĩ wara na ũhinga wa andũ ũrĩa maheenagĩrĩria andũ nago makamahĩthia. ¹⁵ Handũ ha ũguo-rĩ, tũngĩaria

ũhoro-wa-ma tũrĩ na wendani, nĩtũrĩkũraga maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wake ũrĩa arĩ we mũtwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁶ Kuuma kũrĩ we mwĩrĩ wothē ũnyitithanagio na ũkohanio hamwe nĩ nga iria iũnyitithanagia, naguo ũgakũraga na ũkeyakaga guo mwene thĩinĩ wa wendani, o kũga gĩkĩrutaga wĩra wakĩo.

Gũtũũra ta Ciana cia Ũtheri

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, na ngamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani, atĩ no nginya mũtige gũtũũraga ta ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ matũũraga, marĩ na meciiria ma tũhũ. ¹⁸ Ũmenyo wao ũiyũrĩtwo nĩ nduma, na makaamũranio na mũtũũrĩre wa wendi wa Ngai nĩ ũndũ wa ũrimũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wao uumanĩte na ũmũ wa ngoro ciao. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte kũrĩ thuti cia ũũra-thoni magekaga mawaganu ma mĩthemba yothē, na magathiĩ na mbere kwĩrirĩria mangĩ maingĩ.

²⁰ No inyuĩ mũtiamenyire Kristũ na njĩra iyo. ²¹ Titherũ nĩmwaiguire ũhoro wake, na mũkĩrutwo mũrĩ thĩinĩ wake kũringana na ũhoro wa ma ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Jesũ. ²² Nĩmwarutirwo, ũhoro ũkonĩ mũtũũrĩre wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩaũre mũndũ wanyu ũrĩa wa tene, ũrĩa rĩu ũthũkĩtio nĩ merirĩria maguo ma maheeni; ²³ nĩgeetha mwerũhĩrio mwĩciirĩrie wanyu; ²⁴ na mwĩhumbe mũndũ ũrĩa mwerũ, ũrĩa wombirwo ahaanaine na Ngai, arĩ na ũthingu na ũtheru ũrĩa wa ma.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o ũmwe wanyu no nginya atigane na ũhoro wa maheeni, na mwaranagĩrie ũhoro wa ma mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo ithuothe tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe. ²⁶ "Mwarakara mũtikehie": Mũtikareke riũa rĩthũe mũrĩ o na marakara, ²⁷ o na mũtikanahe mũcukani kamweke. ²⁸ Mũndũ ũrĩa ũiyaga, nĩatige gũcooka kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mũtikanaareke ndeto njũru ciume tũnua-inĩ twanyu, tiga o iria cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Ningĩ mũtikanaiguithie Roho Mũtheru wa Ngai ũũru, ũrĩa wamwĩkĩrĩre rũũri o nginya rĩrĩa mũthenya ũrĩa wa gũkũũrwo ũgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ũũru wa ngoro, na mang'ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena rwa mũthemba o na ũrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mũndũ na ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa Ngai aamũrekeire mehia manyu thĩinĩ wa Kristũ.

5

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mūtũũre mwendaine o ta ũrĩa Kristũ aatwendire na akĩiruta nĩ ũndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mūtaraĩko mweka na igongona rĩrutĩrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩinĩ wa thiritũ yanyu gũtikanaiguĩke gũkĩgwetwo ũmaraya, kana ũndũ o na ũrĩkũ wa waganu, kana ũkoroku, tondũ maũndũ macio matiaĩrĩire harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gũtikanagĩe mũario ya ũũra-thoni, o na kana mũario ya ũrimũ, o na kana mũario ya itherũ rĩtarĩ rĩega. Mũario ta ĩyo ndĩagĩrĩire kũgwetagwo; nĩ kaba gũcookagĩria Ngai ngaatho. ⁵ Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya, kana mũndũ mwaganu, o na kana mũndũ mũkoroku; mũndũ ũrĩa wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gũtirĩ ũrĩ na igai thĩinĩ wa ũthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶ Mũtikareke mũndũ o na ũ amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathĩkagĩra. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikagĩe ngwatanĩro nao.

⁸ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩmwe mwarĩ nduma, no rĩu mũrĩ ũtheri thĩinĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ũtheri ⁹ (nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga thĩinĩ wa ũhoru wothe wa gwĩkana wega, na wa ũthingu, o na ũhoru wa ma), ¹⁰ na mũtuĩrie muone maũndũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹ Mũtikananyiitanĩre na andũ arĩa mekagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹² Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremi. ¹³ No ũndũ o wothe ũrĩa ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴ nĩgũkorwo ũtheri ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothe kĩoneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ũkomete,
ũriũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkwarĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũrĩa mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶ mũkĩhũthagĩra mweke o wothe mũrĩ naguo tondũ matukũ maya nĩ mooru. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũtigaikare ta andũ akĩĩgu, no ikaragai mũmenyete wega ũrĩa Mwathani endaga. ¹⁸ Ningĩ-rĩ, mũtikarĩio nĩ ndibei, nĩ ũndũ ũrĩũu nĩguo ũtwaragĩrĩria mũndũ ũmaramari-inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹ Aranagĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũinĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho. Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa

Mwathani, ²⁰ na mũcookagĩrie Ngai o we Ithe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²¹ Mwĩnyiihanagĩriei mũndũ na ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa mũtĩite Kristũ.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mũrenyihĩria. ²³ Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mũtwe wa mũtumia o ta ũrĩa Kristũ nake arĩ we mũtwe wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia wago. ²⁴ Na rĩrĩ, o ta ũrĩa kanitha wĩnyiihagĩria Kristũ, ũguo no taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyiihĩria athuuri ao maũndũ-inĩ mothe.

²⁵ Inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ũrĩa Kristũ eendire kanitha na akĩruta nĩ ũndũ wago ²⁶ nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ũndũ wa kiugo, ²⁷ nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanitha ũrĩ na riiri, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtuĩke kanitha mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. ²⁸ O ũguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mĩrĩ yao ene. Mũndũ ũrĩa wendete mũtumia wake nĩwe mwene wĩyendete. ²⁹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ũrĩa Kristũ ekaga kanitha, ³⁰ Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹ “Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.” ³² Ũyũ nĩ ũhoru wa hito nene, na nĩ wa bata mũno, na ngiuga ũguo nĩ ũhoru wa Kristũ na kanitha ndĩraria. ³³ No rĩrĩ, o mũndũ nĩendage mũtumia wake o ta ũrĩa eendete we mwene, nake mũtumia nĩaheage mũthuuri wake gĩtĩo.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩinĩ wa Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩguo kwagĩrĩire. ² “Tĩia thoguo na nyũkwa,” rĩu nĩrĩo rĩathani rĩa mbere rĩrĩa rĩrĩ na kĩranĩro, ³ “nĩguo maũndũ maku mothe magaacĩre, na ũkenere gũtũra muoyo hĩndĩ ndaaya gũkũ thĩ.”

⁴ Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu; handũ ha ũguo-rĩ, cireragei mũgĩcirutaga na mũgĩcitaaraga thĩinĩ wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩaga na mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ Kristũ mũrathĩkĩra. ⁶ Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ĩkagai ũguo ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgũkaga maũndũ marĩa Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, ⁸ nĩ ũndũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wothe mwegu ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

⁹ Na inyuĩ aathani-rĩ, ĩkagai ngombo cianyu o ro ũguo. Mũtigaciĩhĩtagĩre, tondũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũu igũrũ, nake ndarĩ mũthutũkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ũhoru wa kũrigĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ, gĩagai na hinya thĩinĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio nĩ ũhoti wake mũnene. ¹¹ Mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtiiria mawara ma mũcukani. ¹² Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ kũrĩa igũrũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtiiria mũthenya ũrĩa mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwĩhaandei wega, mwĩhotorete mũcibi wa ũhoru ũrĩa wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka ũthingu, ¹⁵ namo magũrũ manyu mũmahaarĩrie gũthĩ kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwegu wa thayũ. ¹⁶ Hamwe na indo icio ciothe, oyai ngo ya wĩtikio, ĩrĩa mũrĩhotaga kũhoria nayo mũguĩ yothe ĩrĩa yakanaga mwaki ya ũrĩa mũũru.* ¹⁷ Ningĩ ĩkĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩohe rũhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. ¹⁸ Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mũthemba yothe, mũgĩthaithanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

¹⁹ O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩrĩa rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hitho ya Ũhoru-ũrĩa-Mwegu, ²⁰ o ũrĩa nĩ ndĩ mwarĩrĩria waguo, na noguo ũtũmĩte njohwo!

* **6:16** Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njũũa. Ciarĩ nene na nyũmũ nĩguo ihote kũhoria mũguĩ. Ciatobokagio maaĩ-inĩ nĩguo ciororo.

Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage itegwĩtigĩra, o ta ũrĩa njagĩĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kũrigĩrĩa

²¹ Tukiko, mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa mwende na ndungata ãhokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ũrĩa ndariĩ na ũrĩa njĩkaga. ²² Ndĩramũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, nĩguo mũmenye ũhoru witũ ũrĩa tũtariĩ, na nĩguo amũũmĩrĩrie ngoro.

²³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtĩkio ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁴ Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũrĩa ũtathiraga.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPI

1 Nī ithuī Paŭlū na Timotheo, ngombo cia Kristū Jesū,

Marūa maya tūrandīkīra andū othe arīa aamūre thīnī wa Kristū Jesū arīa mūrī kūu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

2 Mūrogīa na wega na thayū ciumīte kūrī Ngai Ithe witū, na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

3 Nīnjookagīria Ngai wakwa ngaatho rīrīa rīothe ndaamūririkana. 4 Rīrīa rīothe ngūmūhoera inyuothe-rī, ndīmūhooyagīra hīndī ciothe ngenete. 5 Tondū wa ngwatanīro iitū na inyuī harī Ūhoro-ūrīa-Mwega, kuuma o mūthenya wa mbere nginya rīu. 6 Nīī nīnjūūī ūndū ūyū na ma, atī Ngai ūrīa waambīrīrie wīra mwega thīnī wanyu nīegūthīī na mbere kūrūta, na ndekūūtīgithīria ataūrīkītie nginya mūthenya ūrīa Kristū Jesū agaacooka.

7 Kuona atī mūkoragwo mūrī ngoro-inī yakwa, nī njagīrīrwo nīkūigua ūguo nī ūndū wanyu inyuothe; tondūrī, kana nī kuohwo njohetwo na mīnyororo, kana nī kūrūrīra na gwīkīra hinya Ūhoro-ūrīa-Mwega, inyuī inyuothe nīmūgwatanagīra na nīī thīnī wa wega wa Ngai. 8 Ngai nī mūira wakwa atī nīndīmwīriragīria inyuothe ndī na wendo wa Kristū Jesū.

9 Na ūrīa hooyaga nī atīrī: atī wendani wanyu ūingīhe mūno makīria, mūkīongagīrīrwo ūmenyo na ūkuūku wothe, 10 nīgeetha mūhotage gūkūūrana maūndū marīa magīrīire makīria ya marīa mangī, na mūkoragwo mūrī atheru na mūtārī na ūcuuke o nginya mūthenya ūrīa wa Kristū, 11 na mūtūūre mūiyūrītwo nī maciaro ma ūthingu marīa monekaga na ūndū wa Jesū Kristū, nīguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mīnyororo ya Paŭlū Gūtwarithia Ūhoro-ūrīa-Mwega na Mbere

12 Na rīu ariū na aarī a Ithe witū, nīngwenda mūmenye atī maūndū marīa mangorete ti-itherū nīmatūmīte Ūhoro-ūrīa-Mwega ūthīī na mbere. 13 Nī ūndū ūcio-rī, nīkūmenyekete wega nī arangīri a nyūmba ya mūthamaki, o na kūrī andū arīa angī othe atī nīī njohetwo na mīnyororo nī ūndū wa Kristū. 14 Nī ūndū wa ūrīa njohetwo, ariū na

aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmomĩrĩirio kwaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya.

¹⁵ Nĩ ũhoru wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ũiru na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga ũguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigĩtwo gũkũ nĩ ũndũ wa kũrũrĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁷ Acio angĩ mahunjagia ũhoru wa Kristũ makĩenda kwĩguna, matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ũguo nĩmekũnyongererithia thĩina rĩu ndĩ muohe. ¹⁸ No rĩrĩ, ũcio ti ũndũ wa bata kũrĩ nĩ. ũndũ ũrĩa wa bata nĩ atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yothe, o na ingĩtuĩka nĩ njĩra ya ũhinga, kana nĩ njĩra ya ũhoru wa ma. Na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngenaga.

Ĩĩ, o na no ngũthĩ na mbere na gũkena, ¹⁹ nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ ũndũ wa mahooya manyu na ũteithio ũrĩa ũheanĩtwo nĩ Roho wa Jesũ Kristũ, maũndũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka matuĩke ma kũhonokia. ²⁰ Nĩnjĩrigĩrĩire ngĩhĩahĩaga na ngehoka atĩ ndigaconoka o na atĩa, no atĩ ngorwo na ũmĩrĩru mũiganu nĩgeetha rĩu, na o ta ũrĩa ndũire, Kristũ atũugagĩrio thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ingĩkorwo ndĩ muoyo o na kana nguĩte. ²¹ Nĩgũkorwo harĩ nĩ-rĩ, gũtũura muoyo nĩ Kristũ, nakuo gũkua-rĩ, nĩ uumithio. ²² No rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtũura muoyo ndĩ na mwĩrĩ nĩkuo kũngĩtũma wĩra wakwa ũgĩe na maciaro-rĩ, nĩ kĩ ingĩgĩthuura? Nĩ ndiũũ! ²³ Nĩ nĩnguucanĩirio nĩ maũndũ maya meerĩ: Ndiriragĩria gũthĩ ngatũũranie na Kristũ, na ũguo nĩguo wega makĩria; ²⁴ no gũtũura muoyo ndĩ na mwĩrĩ ũyũ nĩ ũndũ wanyu nĩ kwagĩrĩire mũno makĩria. ²⁵ Na tondũ nĩmenyete ũguo kũna-rĩ, nĩnjũũ atĩ nĩngũtũura muoyo, na nĩngũtũurania na inyuĩ inyuothe nĩguo ndũme mũthiie na mbere, na mũgĩe na gĩkeno nĩ ũndũ wa ũrĩa mwĩtikĩtie, ²⁶ nĩgeetha ndakorwo na inyuĩ rĩngĩ, gĩkeno kĩanyu kũyũrĩrĩre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wakwa.

²⁷ Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ atĩ mũthiie na mũthiire ĩrĩa yaganĩrĩire na Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩgeetha ingĩũka kũmũrora kana njage gũũka, njiguage ũhoru wanyu o na itarĩ hamwe na inyuĩ menyage atĩ nĩmũikarĩte mwĩhaandĩte wega mũrĩ na roho o ro ũmwe, mũkĩrũrĩra wĩtikio wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega mũrĩ na ngoro ĩmwe, ²⁸ mũtekũmakio o na atĩa nĩ arĩa mamũthũire. Naguo ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia kũrĩ o atĩ nĩmakanangwo, no atĩ inyuĩ nĩmũkahanokio, na Ngai we mwene nĩwe ũkaamũhonokia. ²⁹ Nĩgũkorwo ha ũhoru wa Kristũ-rĩ, nĩmwĩtikĩrĩtio kũmwĩtikia, na to kũmwĩtikia kuo gwiki,

o na kũnyariirwo nĩ ùndũ wake, ³⁰ kuona atĩ nĩmũrarũa mbaara ãrĩa muonete ngĩrũa, na noyo mũraigua atĩ nĩ ndĩrarũa o na rĩu.

2

Kwĩgerekania na Wĩnyiihia wa Kristũ

¹ Mũngĩkorwo mũrĩ na ùndũ o wothe wa kũũmanĩrĩria uumanĩte na ùrĩa mũnyiiitithanĩtio na Kristũ, kana ùndũ o wothe wa kũhoorerania uumanĩte na wendani wake, o na kana wa kũgĩa na ngwatanĩro o yothe yumanĩte na Roho, o na kana ùhoru o wothe wa gũcaayanĩra na wa kũiguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-rĩ, ² gĩtũmagei gĩkeno gĩakwa kũiganĩre kũna nĩ ùndũ wa gũtũũra mũrĩ a mwĩciirĩrie o ro ùmwe, na mwendaine na wendani o ùmwe, na mũrĩ kĩndũ kĩmwe thĩinĩ wa roho o na meciiria. ³ Mũtikaneke ùndũ mũkienda kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ ùndũ wa kwĩgaatha, no ikaragai mwĩnyiihĩtie, o mũndũ agatuaga mũndũ ùrĩa ùngĩ nĩ mwega makĩria yake mwene. ⁴ O mũndũ wanyu ndakarũmbũyagie maũndũ o marĩa mamũkonĩ, no nĩarũmbũyagie maũndũ ma andũ arĩa angĩ o namo.

⁵ Mwĩciirĩrie wanyu wagĩrĩrwo ùtuĩke o ta ùrĩa warĩ na Kristũ Jesũ:

⁶ We-rĩ, o na gũtuĩka aarĩ Ngai,
ndonire kũiganana na Ngai taarĩ ùndũ wa
gũkumbatĩrio,

⁷ nowe nĩgũtiganĩria aatiganĩrie ùnene wake wothe,
agĩtuĩka ta ngombo,
agĩciarwo ta andũ a gũkũ thĩ.

⁸ Nake ahaana ta mũndũ-rĩ,
akĩnyiihia,
na agĩathĩka o nginya akĩũragwo,
o kũũragwo kũrĩa kwa mũtharaba!

⁹ Nĩ ùndũ ùcio, Ngai nĩamũtũgĩririe o nginya igũrũ mũno,
na akĩmũhe rĩitwa rĩrĩa rĩkĩrite marĩa mangĩ mothe,

¹⁰ nĩguo atĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,
kũu igũrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,

¹¹ na ningĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ
Mwathani,
nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo.

Gũkenga ta Njata

¹² Nĩ ùndũ ùcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta ùrĩa mũtũire mwathĩkaga, na to rĩrĩa ndaarĩ hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩinĩ na mbere kũrutĩra ùhonokio wanyu wĩra, mũgũtigagĩra na mũkĩinainaga,
¹³ nĩgũkorwo nĩ Ngai ùrutaga wĩra thĩinĩ wanyu agatũma

mwende gwĩkaga maũndũ make kũringana na wendi wake mwega.

14 Īkagai maũndũ mothe mũtekũnuguna na mũtegũkararania, 15 nĩgeetha mwage ũcuuke na mũtuĩke atheru, mũtuĩke ciana cia Ngai itarĩ na kaũũgũ mũrĩ thĩinĩ wa rũciaro rũrũ ruogomu na rwaganu, na rĩrĩa mũrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ yothe, 16 o mũrũmĩtie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩa na ũndũ wa kwĩrahĩra mũthenya ũrĩa wa Kristũ atĩ ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ. 17 No rĩrĩ, o na ingĩtuĩka ndĩraitwo thakame igũrũ rĩa igongona ta ndĩ iruta rĩa kũnyuuo, nĩ ũndũ wa ũtungata ũrĩa mũtungatagĩra Ngai uumanĩte na wĩtkio wanyu-rĩ, nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuothe. 18 Nĩ ũndũ ũcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo nĩgũkena na mũcanjamũke hamwe na nĩ.

Timotheo na Epafarodito

19 Nĩngwĩhoka ndĩ thĩinĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo o narua, nĩgeetha o na nĩ ngaakena hĩndĩ ĩrĩa ngaatheo ũhoru wanyu. 20 Nĩgũkorwo ndirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take, ũrĩa ũngĩrũmbũiya maũndũ manyu na ma. 21 Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagia maũndũ mao ene, no ti maũndũ ma Jesũ Kristũ. 22 No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mũndũ mwega, tondũ o ta ũrĩa mwana atungataga hamwe na ithe-rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na nĩ wĩra-inĩ wa kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega. 23 Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩrehoka kũmũtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarĩkia kũmenya ũrĩa maũndũ makwa megũikara. 24 Ningĩ ndĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩ mwene nĩngũka o narua.

25 No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩire ndĩmũtũmĩre mũrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ũrĩa tũrutaga wĩra na tũkarũĩrĩra ũhoru wa Ngai nake, na nĩwe mũtũmwo wanyu ũrĩa mwandũmĩire nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. 26 Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria inyuothe, na nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mũrũaru. 27 Ti-itherũ aarĩ mũrũaru, o na aarĩ hakuhi gũkua. No Ngai nĩamũiguĩrĩire tha, na to we wiki waiguĩrĩrwo tha, no o na nĩ nĩanjiguĩrĩire tha nĩguo ndikae kũingĩhĩrwo nĩ kĩeha mũno. 28 Nĩ ũndũ ũcio, kũ nĩkĩo kĩratũma ndĩmũtũme na kwiyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na nĩ nyihanyiihĩrwo nĩ gũtangĩka. 29 Mwamũkĩrei wega thĩinĩ wa Mwathani mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mũtĩage andũ arĩa mahaana take, 30 tondũ aarĩ hakuhi

gũkua nĩ ùndũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩrie na ùteithio ùrĩa inyuĩ mũtangĩahotire kũũhe.

3

Ndũkanagĩe na Mwĩhoko thĩinĩ wa Mwĩrĩ

¹ Ūhoru wa kũrĩkĩrĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ nĩ atĩrĩ, kenagai thĩinĩ wa Mwathani! Ha ūhoru wa gũcookera rĩngĩ maũndũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-rĩ, ūcio ti ūhoru wa kũũnogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ ūhoru wa kũmũtiirĩra.

² Mwĩmenyagĩrĩrei andũ acio mahaana ta magui, o acio mekaga maũndũ mooru, na arĩa metemengaga mĩrĩ.

³ Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ tũruĩte kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, naguo mwĩhoko witũ tũtiũigaga thĩinĩ wa mwĩrĩ, ⁴ o na gũtuĩka o na niĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia gũtũma ndĩihokage ūhoru wa mwĩrĩ.

Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩ o wothe wĩciiragia atĩ arĩ na itũmi cia kũgĩa na mwĩhoko thĩinĩ wa mwĩrĩ, niĩ nĩndĩmũkĩrĩtie. ⁵ Nĩgũkorwo niĩ ndaruithirio ndĩ na ũkũrũ wa thikũ inyanya, na ndĩ wa rũciaro rwa andũ a Isiraeli, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini, na ndĩ Mũhibirania waciarĩtwo nĩ Ahibirania. Ha ūhoru ũkonĩ watho-rĩ, ndĩ Mũfarisai; ⁶ na ha ūhoru ũkonĩ kiyoro-rĩ, ndaatũire nyariraga kanĩtha; na ha ūhoru wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho-rĩ, ndiarĩ na ũcuuke.

⁷ No rĩrĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ niĩ-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ùndũ wa kũgĩa na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ũguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ũmenyo ũrĩa ũkĩrĩte maũndũ mothe ũrĩa uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ùndũ wake-rĩ, niĩ ndoorirwo nĩ indo ciothe, na niĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgĩire na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndĩ thĩinĩ wake, itarĩ na ũthingu wakwa mwene ũrĩa uumanaga na watho, no ũkorwo arĩ ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtĩkia Kristũ; ũguo nĩ kuuga, ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga na ùndũ wa gwĩtĩkia. ¹⁰ Ūndũ ũrĩa niĩ ngwenda-rĩ, nĩ kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake, na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ūhoru-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ.

Kwĩrutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroiga atĩ nĩndĩkĩtie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana ngarĩkia gũtuĩka mwagĩrĩru kũna, no

nĩndĩrutanagĩria na k̄yo nĩgeetha ndĩnyiitĩre o ũndũ ũrĩa ndanyiitĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndigũtua atĩ niĩ mwene nĩndĩkĩtie kwĩnyiitĩra ũndũ ũcio. No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa n̄j̄kaga no ũmwe: Nĩkũriganĩrwo ndiganagĩrwo nĩ maũndũ marĩa mahĩtũku, na ngerutanĩria mũno gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere, ¹⁴ ngerutanagĩria gũthiĩ ndorete na mbere nĩguo hootane heo k̄ihero k̄ĩria Ngai aheanaga, na nĩk̄io aanjĩtĩre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ atĩ nĩguo thĩi igũrũ.

¹⁵ Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agima-rĩ, twagĩrĩrwo nĩtũtũũre twĩciiragia o ũguo. Na hangĩkorwo nĩ harĩ andũ marĩ na meciiria mangĩ-rĩ, o na hau Ngai n̄arĩmũguũrĩria. ¹⁶ No rĩrĩ, rekei tũtũũre kũringana na maũndũ marĩa tũrĩkĩtie kũgĩa namo.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nyiitanĩrai na arĩa angĩ ũhoroinĩ wa kwĩgerekania na niĩ, na ningĩ mũbaarage wega andũ arĩa matũũraga na mũtũũrĩre o ũrĩa twamuonereirie. ¹⁸ Nĩgũkorwo, o ta ũrĩa ndanamwĩra kaingĩ mbere iyo, na o na rĩu no ngũcookera rĩngĩ ũhoru ũcio ndĩ na maithori, andũ aingĩ matũũraga marĩ thũ cia mũtharaba wa Kristũ. ¹⁹ Andũ acio-rĩ, kũrigĩrĩria kwao nĩ mwanangĩko, ngai yao nĩ nda ciao, namo maũndũ ma kũmaconora nĩmo riiri wao. Ningĩ meciiragia o maũndũ ma gũkũ thĩ. ²⁰ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa tũrĩ aguo k̄ĩmbe nĩ kũũrĩa igũrũ. Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩra Mũhonokia ũrĩa ũkoima kũu, na nĩwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ũrĩa ũkaagarũra mĩrĩ ĩno iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ĩhaanania na mwĩrĩ wake ũcio ũrĩ riiri, nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa ũmũhotithagia gwatha maũndũ mothe.

4

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ũguo nĩguo mũbatii kwĩhaanda mũrũmĩte thĩinĩ wa Mwathani.

Gũthaitana

² Nĩngũthaita Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩinĩ wa Mwathani. ³ Ī-ni, o na nĩngũkũũria, wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, arĩa maarũrĩire Ũhoru-ũrĩa-Mwega marĩ hamwe na niĩ, o na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wĩra hamwe na niĩ, arĩa marĩitwa mao mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo.

⁴ Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ thĩinĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai mũkenete!

⁵ Rekei gũkirĩrĩria kwanyu kũmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. ⁶ Mũtigatangĩke ngoro nĩ ũndũ o na ũrĩkũ, no rĩrĩ, menyithagiai Ngai maũndũ marĩa mothe mwendaga, mũkĩmũhooyaga, na mũkĩmũthaitaga, o na mũkĩmũcookagĩria ngaatho. ⁷ Naguo thayũ wa Ngai, ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa ũtariĩ, nĩũrĩmenyagĩrĩra ngoro cianyu o na meciiria manyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

⁸ Ũhoro wa kũrĩkĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ maũndũ marĩa ma ma, na marĩa ma gũtũika, na marĩa ma kĩhooto, na marĩa matheru, na marĩa ma kwendeka, na marĩa ma kwĩrirĩrio, angĩkorwo kũrĩ maũndũ mega kũna na ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragiei ũhoro wa maũndũ ta macio. ⁹ Namo maũndũ marĩa mwerutire, kana mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ nĩ, o na kana mũkĩona thĩinĩ wakwa, mekagei arĩ mo. Nake Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

Ngaatho nĩ ũndũ wa Iheo Ciao

¹⁰ Nĩngũkena mũno thĩinĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkĩtie ũhoro wanyu wa kwĩnjiiria. Ti-itherũ nĩmũreĩnjiiragia, no mũtirarĩ na mweke wa kuonania ũguo. ¹¹ Ndiroiga ũguo nĩ ũndũ nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutĩte kũiganĩra o ũrĩa kũngĩkorwo kũhaana. ¹² Nĩmenyete ũhoro wa gũikara ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ũhoro wa gũikara ndĩ mũtongu. Nĩndĩrutĩte hitho ya gũikara njiganĩire ũndũ-inĩ o wothe na maũndũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũũna, kana nĩ kũhũũta, kana nĩ kũingĩhĩrwo, o na kana nĩ kwaga. ¹³ Nĩhotaga gwĩka maũndũ mothe na ũndũ wa Kristũ ũrĩa ũheaga hinya.

¹⁴ No, nĩmwekire wega nĩkũnyiitanĩra na nĩ mathĩina-inĩ makwa. ¹⁵ Makĩria ma ũguo, o ta ũrĩa inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩrĩa mwahunjiirio Ũhoro-ũrĩa-Mwega, hĩndĩ irĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ kanitha o na ũmwe wanyiitanĩire na nĩ harĩ ũhoro wa kũheana kana kwamũkĩra, tiga o inyuĩ; ¹⁶ nĩgũkorwo o na rĩrĩa ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ũteithio kaingĩ hĩndĩ irĩa ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atĩ nĩ kĩheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩrĩa kĩngũigwo mũthiithũ-inĩ wanyu. ¹⁸ Nĩnyamũkĩrĩte indo nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana, nĩgũkorwo rĩu nĩnyamũkĩrĩte iheo iria mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na mũtararĩko mwega, marĩ igongona rĩtĩkĩrĩku rĩa gũkenia

Ngai.*¹⁹ Nake Ngai wakwa n̄arĩkĩragĩrĩria kũmũhe kĩrĩa gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na ũtonga wake ũrĩa wĩ riiri thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

²⁰ Nake Ngai, o we Ithe witũ, arogoocwo nginya tene na tene. Ameni.

Ngeithi cia Mũthia

²¹ Geithiai andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa tũrĩ nao nĩmamũgeithia.
²² Andũ othe arĩa aamũre nĩmamũgeithia, na makĩria arĩa a mũciĩ wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu. Ameni.

* **4:18** Iruta rĩa mũtararĩko mwega thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gikũrũ riari igongona rĩa gũcookia ngaatho na kũgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa wendo wa Ngai, tũrĩ hamwe na Timotheo mũrũ wa Ithe witũ,

² Tũramũtũmĩra marũa maya inyuĩ andũ arĩa aamũre, o inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mũtũire mũrĩ ehokeku thĩinĩ wa Kristũ kũu Kolosai:

Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Hĩndĩ ciothe rĩrĩa tũkũmũhoera, nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ⁴ tondũ nĩtũiguĩte ũhoru wa ũrĩa mwĩtikĩtie Kristũ Jesũ, o na ũrĩa mwendete andũ arĩa othe aamũre, ⁵ naguo nĩ wĩtkio na wendani iria ciumanaga na kũrĩgĩrĩro kĩrĩa mũigĩrwo kũu igũrũ na kĩrĩa mũrikĩtie kũigua ũhoru wakĩo thĩinĩ wa ũhoru ũrĩa wa ma, na nĩguo ũhoru-ũrĩa-Mwega ⁶ ũrĩa ũmũkinyĩire. Kũndũ guothe gũkũ thĩ ũhoru-ũyũ-Mwega nĩũraciara maciaro na nĩũratheerema, o ta ũrĩa ũkoretwo ũgĩka gatagatĩ-inĩ kanyu kuuma mũthenya ũrĩa mwaũiguire na mũkĩmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ũhoru ũcio kuuma kũrĩ Epafara, ũrĩa twendete, na mũruti wĩra hamwe na ithuĩ o we mũtungatĩri wa Kristũ wa kwĩhokeka itheriya riitũ, ⁸ na nowe ũtũheete ũhoru wa ũrĩa mwendaine mũrĩ thĩinĩ wa Roho.

⁹ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, kuuma mũthenya ũrĩa twaiguire ũhoru ũcio wanyu, tũtirĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgĩthaithaga Ngai amũiyũrie ũmenyo wa wendi wake, na amũheage ũũgĩ na ũtaũku wothe maũndũ-inĩ mothe ma kũiroho. ¹⁰ Na tũhooyaga ũguo nĩguo mũhote gũtũura mũtũũrĩre ũringaine na ũrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ mothe mega marĩa mũrutaga, na mũkũrage thĩinĩ wa ũmenyi wa kũmenyana na Ngai, ¹¹ mũgũkagĩrwo hinya na ũhoti wothe kũringana na hinya wake ũrĩ na riiri nĩgeetha mũhote gũkĩragĩrĩria mũno mũteguĩthethũka na mũrĩ na gĩkeno, ¹² na mũgĩcookagĩria Ithe witũ ngaatho, ũrĩa ũmũtuĩte aagĩrĩru a kũgaya igai rĩa arĩa aamũre ũthamaki-inĩ wa ũtheri. ¹³ Nĩgũkorwo Ngai nĩatũhonoketie, agatũruta ũthamaki-inĩ wa nduma, na agatũthamĩria ũthamaki-inĩ wa Mũriũ ũrĩa endete mũno,

14 thīnī wake-rī, nītūkūūrītwo na tūkarekerwo mehia maitū.

Ūnene wa Kristū

15 Ūcio nīwe mūhianīre wa Ngai ūrīa ūtonekaga, na nīwe irigithathi harī indo ciothe iria ciombirwo. 16 Nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe: indo iria irī igūrū na iria irī thī, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angīkorwo nī itī cia ūnene kana maahinya, kana aathani o na kana arīa marī ūhoti; indo ciothe ciombirwo nīwe na nīguo ituīke ciake. 17 Kristū nīwe warī kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itūūruga inyūtithanītio nīwe. 18 Ningī nīwe mūtwe wa mwīrī, arī guo kanitha; na nīwe kīambīrīria na irigithathi harī andū arīa manariūka, nīgeetha thīnī wa maūndū mothe atuīke nīwe mūtūgīrie kūrī indo ciothe. 19 Nīgūkorwo Ngai nīoonire arī wega atī ūiyūru wa Ngai wothe ūikare thīnī wake, 20 na nī ūndū wa Kristū indo ciothe ituīke cia kūiguithanio na Ngai, iria irī thī o na kana iria irī igūrū, nī ūndū wa ūrīa aarehire thayū na ūndū wa thakame yake, īrīa yaitirwo mūtharaba-inī.

21 Hīndī īmwe inyuī mwatūire mwamūranītio na Ngai na mwarī thū ciake meciiria-inī manyu nī ūndū wa mītugo yanyu mīūru. 22 No rīu nīamūiguithanītie na Kristū na ūndū wa ūrīa aakuire arī na mwīrī nīgeetha amūrūgamie mbere yake mūrī atheru, na mūtārī na ūūgū, o na mūtārī na ūcuuke, 23 mūngīthī na mbere na gwītīkia mwīhaandīte na mūrī arūmu, na mūtekwenyenyeke kuma kūrī kīrīgīrīro kīrīa kīnyītīrīirwo nī Ūhoro-ūrīa-Mwega. Ūhoro ūcio nīguo Ūhoro-ūrīa-Mwega ūrīa mwaiguire, na ūrīa ūhunjītio kūrī ciūmbe ciothe cia gūkū thī, na nīguo nī Paūlū nduīkīte ndungata yaguo.

Paūlū Kūnoga nī ūndū wa Kanitha

24 Na rīu nīngenete nī ūndū wa maūndū marīa thīnītio namo nī ūndū wanyu, na ngaiyūrīrīria thīnī wa mwīrī wakwa kīrīa gītigaire ūhoro-inī wa kūnyamario gwa Kristū, ngamaiyūrīrīria nī ūndū wa mwīrī wake, na nīguo kanitha. 25 Na nī ndaatuirwo ndungata yaguo na ūndū wa gūtūmwō nī Ngai ndīmūrehere ūhoro wa Ngai mūūmenye kūna, 26 na nī guo hito īrīa itūire īrī hithe kuuma o tene, njarwa na njarwa, no rīu nīūguūrīirio arīa aamūre. 27 O acio nīo Ngai oonire arī wega kūmenyithia hito ya ūtonga ūrīa ūrī riiri kūrī andū-a-Ndūrīrī, nayo hito īyo nī atī Kristū arī thīnī wanyu, o we kīrīgīrīro gīa gūkaagīa na riiri.

28 Ūcio nīwe tūhunjagia, tūgītaaranaga na tūkīrutaga o mūndū wothe tūrī na ūūgī wothe, nīgeetha tūkarūgamia

o mündũ wothē aagĩrĩire kũna thĩinĩ wa Kristũ. ²⁹ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ nĩndĩinogagia, ngĩgiaga kũringana na hinya wake wothē, ũrĩa ũrutaga wĩra na hinya thĩinĩ wakwa.

2

¹ Nĩngwenda mũmenye ũrĩa ndĩgiaga nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa andũ arĩa marĩ Laodikia, o na nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ maanyona nĩ mwene. ² Ndĩgiaga ũguo nĩgeetha magĩe na ũmĩrĩru wa ngoro na magĩe na ũrũmwe mohanĩtio nĩ wendani, na nĩgeetha maingĩhĩrwo nĩ ũtonga wa kũmenya wega ũhoru wa hitho ya Ngai, na nĩyo Kristũ, ³ ũrĩa thĩinĩ wake kũhithĩtwo mĩthiithũ yothē ya ũũgĩ na ũmenyo. ⁴ Ndĩramwĩra ũguo nĩgeetha mündũ o na ũrĩkũ ndakanamũheenie na ngarari cia mawara. ⁵ Nĩgũkorwo o na ndatuĩka ndirĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na ngakena nĩkuona ũrĩa mũrĩ mĩbango mĩega, na ũrĩa wĩtikio wanyu thĩinĩ wa Kristũ ũrĩ mũrũmu.

Kuohorwo Mawatho-inĩ ma Andũ nĩ ũndũ wa Kristũ

⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa mwamũkirire Kristũ Jesũ arĩ Mwathani, thĩi na mbere gũtũura thĩinĩ wake, ⁷ mũhaandĩtwo na mũgaakwo thĩinĩ wake, na mũkĩongagĩrĩrwo hinya thĩinĩ wa wĩtikio o ta ũrĩa mwarutirwo, na mũkĩrĩrĩrie gũcookia ngaatho.

⁸ Mwĩmenyererei mündũ o na ũrĩkũ ndakanamũtahe meciiria na maũũgĩ ma maheenĩ ma tũhũ, marĩa moimanaga na mĩtugo ya andũ na irĩra iria cia ndũire cia thĩ ĩno, no ti kuuma kũrĩ Kristũ.

⁹ Nĩgũkorwo ũiyũru wothē wa ũngai ũtũuraga thĩinĩ wa Kristũ arĩ na mwĩrĩ, ¹⁰ na inyuĩ nĩmũiyũrĩtwo nĩ muoyo thĩinĩ wa Kristũ, ũrĩa arĩ we Mũnene igũrũ rĩa hinya o wothē na ũhoti o wothē. ¹¹ O na inyuĩ nĩmwaruire thĩinĩ wake, na ti na ũndũ wa moko ma andũ, no nĩ ũndũ wa kwehererio mũtũũrĩre wa mehia, kũringana na irua rĩrĩa rĩruithanagio nĩ Kristũ. ¹² Nĩgũkorwo nĩgũthikwo mwathikirwo hamwe nake rĩrĩa mwabatithirio, na mũkĩriũkio hamwe nake nĩ ũndũ wa gwĩtikia hinya wa Ngai, ũrĩa wamũriũkirie akiuma kũrĩ arĩa akuũ.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwakuĩte nĩ ũndũ wa mehia manyu na mũgaikara ta mũtaruĩte nĩ ũndũ wa mũtũũrĩre wanyu wa mehia-rĩ, Ngai nĩatũmire mũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ. Ngai nĩatũrekeire mehia maitũ mothe, ¹⁴ na aarĩkia gũtharia watho ũrĩa warĩ mwandĩke hamwe na mũtabarĩre wago, o ũcio watũthitangaga na watũire ũreganĩte na ithuĩ-rĩ; akĩweheria na ũndũ

wa kũũhũrĩra mĩcumarĩ mũtharaba-inĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũtooria maahinya na monene macio-rĩ, nĩamonanirie mbere ya mũingĩ, akĩrũũhagia nĩ ũndũ wa ũrĩa aama-toetie mũtharaba-inĩ.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ amũtuĩre ciira nĩ ũndũ wa irio iria mũrĩaga, kana kĩa mũnyuuaga, kana ũhoru-inĩ wa mũthenya irĩa mĩamũre, kana gũkũngũira Karũgamo ka Mweri, o na kana mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Maũndũ macio no kĩruru kĩa maũndũ marĩa magooka; no rĩrĩ, ma yamo-rĩ, nĩ Kristũ we mwene. ¹⁸ Mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩa wendete gwĩtua mũhooreri, na akahooyaga araka, atũme mũtunywo kĩheo kĩa mũtanyĩte kuona. Mũndũ ta ũcio nĩataaragĩria na nĩra nene maũndũ marĩa onete, na mwĩciirĩrie wake ũtarĩ wa kĩroho ũgatũma etĩe nĩ ũndũ wa meciiria make ma tũhũ. ¹⁹ Mũndũ ta ũcio ndegwatanĩtie na Mũtwe, ũrĩa arĩ we ũnyiitagĩria mwĩrĩ wothe, akaũnyiitithania hamwe na nyunĩro ciohanĩtio na mikiha, naguo ũgakũra o ta ũrĩa Ngai atũmaga ũkũre.

²⁰ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo inyuĩ nĩmwakuire hamwe na Kristũ, na mũgĩtigana na irĩa iria cia ndũire cia thĩ ĩno-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga mwathĩkĩre mawatho mayo, ta mũtũire mũrĩ a thĩ? ²¹ Namo nĩ ta maya: "Ndũkanyiite! Ndũgacame! Ndũkahutie!" ²² Maũndũ macio mothe maraaria ũhoru wa indo iria ithiraga bata ciarĩkia kũhũthĩrwo, tondũ icio no irĩa na wathani na ũrutani wa andũ. ²³ Ti-itherũ, mĩtabarĩre ta ĩyo yonekaga ta ĩrĩ na ũũgĩ, nĩ ũndũ wa mĩhoere yao irĩa methuurĩre, na ũhooreri wa gwĩtua, na kwĩnyerekia, no makaaga kuona bata wa kwĩgirĩrĩa merirĩria ma mwĩrĩ.

3

Mawatho ma Mũtũũrĩre Mũtheru

¹ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu nĩmũriũkĩtio hamwe na Kristũ-rĩ, ngoro cianyu nĩkĩrũmbũyagie maũndũ marĩa ma igũrũ, o kũrĩa Kristũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ² Meciiria manyu nĩmeciiiragie maũndũ marĩa ma igũrũ, no ti maũndũ marĩa ma thĩ ĩno. ³ Nĩgũkorwo nĩmwakuire, naguo muoyo wanyu rĩu nĩmũhithe hamwe na Kristũ thĩinĩ wa Ngai. ⁴ Na rĩrĩa Kristũ, ũrĩa arĩ we muoyo witũ, akoonekana-rĩ, hĩndĩ ĩyo o na inyuĩ nĩmũkonekana hamwe nake mũrĩ na riiri.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuagai maũndũ mothe ma mwĩrĩ ũyũ wa ndũire ta makuĩte namo nĩ ta: ũhũũri-maraya, na meciiria mathũku, na thuti cia mwĩrĩ, na merirĩria mooru, na ũkoroku, naguo no ũndũ ũmwe na kũhooya mĩhianano. ⁶ Tondũ wa maũndũ macio, mang'ũrĩ ma

Ngai nĩmarooka. ⁷ O na inyuĩ mwatũire mũthiiga na mũthiire ĩyo mũtũũrĩre-inĩ ũrĩa mwatũũraga mbere ĩyo. ⁸ No rĩu no nginya mwĩaũre maũndũ maya mothe, namo nĩ, marakara, na mang'ũrĩ, na rũmena, na njambanio, na kwaria maũndũ ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai kũheenania mũndũ na ũrĩa ũngĩ, kuona atĩ nĩmwĩyaũrĩte mũndũ ũrĩa wa tene na ciiko ciake, ¹⁰ na mũkehumba mũndũ ũngĩ mwerũ, ũrĩa werũhagio nginya agĩe na ũmenyo na agĩe na mũhianĩre wa ũrĩa wamũũmbire. ¹¹ Na ũhoroinĩ ũcio hatirĩ Mũyunani kana Mũyahudi, mũndũ mũruu kana mũndũ ũtarĩ mũruu, kana mũndũ mũcenji,* kana Mũsikuthi,† kana mũndũ ngombo kana ũtarĩ ngombo, no Kristũ nĩwe maũndũ mothe, na arĩ thĩnĩ wa maũndũ mothe.

¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tondũ mũrĩ andũ athuure nĩ Ngai, andũ atheru na mendetwo mũno nĩwe, mwĩhumbei ũiguanĩri wa tha, na gũtugana, na kwĩnyiihia, na kũhoorera na gũkirĩrĩria. ¹³ Kiranagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũrekanagĩre rĩrĩa mũndũ angĩkorwo ekĩtwo ũũru nĩ ũrĩa ũngĩ. Rekanagĩrai o ta ũrĩa Mwathani aamũrekeire inyuĩ. ¹⁴ Ningĩ gũkĩra maũndũ macio mothe mega-rĩ, gĩai na wendani, tondũ nĩguo wohanagia maũndũ mothe hamwe nĩguo magĩrĩre kũna.

¹⁵ Rekei thayũ wa Kristũ wathanage ngoro-inĩ cianyu, tondũ inyuĩ mũrĩ ta ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe-rĩ, mwetĩrwo thayũ. Na ningĩ mũcookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei ũhoru wa Kristũ ũtũũrage ũingĩhĩte mũno thĩnĩ wanyu, mũkĩrutanaga na mũgĩtaaranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ mũrĩ na ũũgĩ mũingĩ, o mũkĩinaga thaburi, na nyĩmbo cia Ngai, o na nyĩmbo cia kũiroho, mũrĩ na ngaatho harĩ Ngai ngoro-inĩ cianyu. ¹⁷ Na ũndũ ũrĩa wothe mũrĩkaga, mũkĩaria kana mũgũka ũndũ, wĩkagei wothe rĩitwa-inĩ rĩa Mwathani Jesũ, mũgĩcookagĩria Ngai Ithe witũ ngaatho thĩnĩ wake.

Mawatho thĩnĩ wa Mĩcĩĩ ya Akristiano

¹⁸ Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu, o ta ũrĩa kwagĩrĩre thĩnĩ wa Mwathani.

¹⁹ Na inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu na mũtikamakũũmage.

²⁰ O na inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩgũkenagia Mwathani.

* **3:11** "Acenji" nĩ andũ arĩa mataaragia rũthiomi rwa Kĩyunani, na nĩmeeciiraagĩrio matiarĩ na ũthii wa na mbere. † **3:11** Asikuthi maarĩ andũ oorũ mũno, na andũ angĩ maamonaga matariĩ ta nyamũ.

²¹ Na inyuĩ maithe-rĩ, mūtikarakaragie ciana cianyu, itikae gũkua ngoro.

²² Na inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ maũndũ-inĩ mothe, na to hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ nĩgeetha mamwende, no maathĩkagĩrei mūrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga na nĩ ũndũ wa gũtĩia Mwathani. ²³ Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ũrĩa mūrĩkaga, wĩkagei na ngoro yanyu yothe, taarĩ Mwathani mūrurutĩra wĩra, no ti andũ, ²⁴ mũkĩmenyaga atĩ nĩmũkaamũkĩra igai kuuma kūrĩ Mwathani rĩrĩ kĩheo kĩanyu. Nĩ Mwathani Kristũ mūtungatagĩra. ²⁵ Mũndũ o wothe ũrĩa wĩkaga ũuru nĩakarĩhwo kũringana na ũũru wake, na gũtirĩ gũtĩira mũndũ maũthĩ.

4

¹ Inyuĩ aathani-rĩ, ĩkagai ngombo cianyu maũndũ marĩa magĩrĩire na marĩa marĩ kĩhooto, tondũ nĩmũũĩ o na inyuĩ mūrĩ na Mwathi wanyu kũrĩa igũrũ.

Mataaro mangĩ

² Mwĩheanagei na kĩyo ũhoroinĩ wa kũhooya, mwĩiguĩte na mũgĩcookagĩria Ngai ngaatho. ³ Na mūtũhooyagĩre o na ithuĩ, nĩgeetha Ngai ahingũrĩre ndũmĩrĩri iitũ mũrango, nĩgeetha tũhunjagie ũhoroinĩ wa hitho ya Kristũ, ũhoroinĩ nĩ njohetwo nĩ ũndũ waguo. ⁴ Hooyagai nĩgeetha ndũhunjagie na andũ magataũkĩrwo wega, o ta ũrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka. ⁵ Tuĩkagai oogĩ harĩ maũndũ marĩa mūrĩkaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu; mũtegũte mweke ũrĩa mūrĩ nago wa gwĩka wega. ⁶ Na mũkĩaria, aragai hĩndĩ ciothe mũiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu ĩtuĩke ta ĩkĩrĩtwo cumbĩ, nĩgeetha mũmenyage ũrĩa mūrĩcookagĩria o mũndũ.

Ngeithi cia Mũthia

⁷ Tukiko nĩakamũhe ũhoroinĩ wakwa wothe. Ũcio nĩ mūrũ wa Ithe witũ twendete mũno, nĩ ndungata ya kwĩhokeka na tũtungataga nake thĩinĩ wa Mwathani. ⁸ Ndamũtũma kūrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa ũhoroinĩ ũyũ kũũmbe, atĩ mũmenyithio wega ũrĩa ithuĩ tũhaana, na ningĩ atĩ amũũmĩrĩrie ngoro. ⁹ Megũũka na Onesimo, mūrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku na ũrĩa twendete mũno, nake nĩ ũmwe wanyu. Acio nĩmekũmũhe ũhoroinĩ wa ũrĩa maũndũ mothe marekĩka gũkũ.

¹⁰ Nĩmwageithio nĩ Arisitariko ũrĩa tuohetwo nake, o na Mariko nĩamũgeithia, ũrĩa mũhwa wa Baranaba. (Nĩmwĩrĩtwo ũhoroinĩ wake; angĩũka kūrĩ inyuĩ-rĩ, mwamũkĩrei.) ¹¹ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Jusito

o nake nĩamũgeithia. Acio no-o Ayahudi thĩinĩ wa arĩa tũrutithanagia wĩra wa ũthamaki wa Ngai nao, na nĩmatuĩkĩte a kũnyũmĩrĩria. ¹² Epafara, ũrĩa arĩ ũmwe wanyu na ndungata ya Kristũ Jesũ, nĩamũgeithia. We nĩamũhooyagĩra mũno hĩndĩ ciothe, nĩguo mũhote kwĩhaanda wega ũhoroinĩ wothe wa kũhingia wendi wa Ngai, mũrĩ agima na mũrĩ na kĩrĩgĩrĩro gĩkinyanĩru. ¹³ Nĩ ndĩ na ũira wake atĩ nĩarutaga wĩra na hinya, akenogia nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa arĩa marĩ Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nĩmwageithio nĩ Luka ũrĩa ndagĩtarĩ, mũrata witũ twendete mũno,* o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ kũu Laodikia, na mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya, matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia, na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwĩre Arikipo atĩrĩ: “No nginya wone atĩ nĩwarĩkia wĩra ũrĩa wamũkĩrĩre thĩinĩ wa Mwathani.”

¹⁸ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndaandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe na mĩnyororo. Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

* **4:14** Luka nĩwe wandĩkĩte ũhoroinĩ wa Paũlũ thĩinĩ wa ibuku rĩa Atũmwo, na aarĩ mũthiritũ ng'endo-inĩ ciake cia ũmĩceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ.

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Witĩkio wa Athesalonike

² Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ. ³ Rĩrĩa tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũririkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũrĩa uumanĩte na gwĩtĩkia, na kwĩnogia kwanyu kũrĩa kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkirĩrĩria kwanyu, kũrĩa kuumanĩte na kĩrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁴ Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũĩ atĩ nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵ tondũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega tũhunjagia, tũtiamũreheire ũrĩ o ciugo theri, no twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Ningĩ inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa twaikaraga na inyuĩ nĩ ũndũ wa kũmũguna. ⁶ Inyuĩ mwatuĩkire a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩingĩ, nĩmwamũkĩrĩre ũhoru wake mũrĩ na gĩkeno kĩrĩa kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. ⁷ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩtuĩka kionereria kũrĩ andũ arĩa othe metĩkĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ũhoru wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia gwiki, no rĩrĩ, o na witĩkio wanyu thĩinĩ wa Ngai nĩũmenyekete kũndũ guothe. Nĩ ũndũ ũcio tũtibataire kuuga ũndũ ũhoru-inĩ ũcio, ⁹ nĩgũkorwo andũ o ene nĩo maheanaga ũhoru wa ũrĩa mwatũnyitire ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa mwagarũrũkĩre Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, ¹⁰ na mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nake nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

2

Ūtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

¹ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ gwa tũhũ. ² Mbere ĩyo nĩtwathĩnirio na tũkĩrumwo rĩrĩa twarĩ kũu Filipi, o ta ũrĩa inyuĩ mũũĩ, no nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩrie na tũkĩmũhe Ūhoru-ũrĩa-Mwega, o na akorwo nĩtwakararirio mũno. ³ Nĩgũkorwo gũthaihana gwitũ gũtiumanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rĩrĩ, ithuĩ nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a kwĩhokerwo Ūhoru-ũrĩa-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. ⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwĩyendereria twaragia, o na kana tũkahithĩrĩa ũhoru wa gũkorokera indo; Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶ Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wothe.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷ no nĩtwaikarire na inyuĩ tũhooreire, o ta ũrĩa nyina wa ciana nini amenyagĩrĩa ciana ciake mwene. ⁸ Nĩ tondũ wa ũrĩa twamwendete mũno, nĩtwakenagio nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to Ūhoru-inĩ-ũrĩa-Mwega wa Ngai wiki, no nĩtwagwatanĩire mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo, tondũ nĩmwatuĩkĩte andũ twendete mũno. ⁹ Ti-itherũ nĩmũkũririkana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ hĩndĩ ĩrĩa twamũhunjagĩria Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira, ũrĩa twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie tũrĩ atheru, na tũrĩ athingu, na tũtarĩ na ũcuuke. ¹¹ Ningĩ nĩmũũĩ atĩ tweekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ũrĩa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹² tũkamũmagĩrĩria, na tũkamũhooreragia, o na tũkamũringagĩrĩria mĩtũũre mĩtũũrĩre yaganĩrĩire na ũrĩa Ngai endaga, o we ũmwĩtaga mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wake, na mũgĩe na riiri wake.

¹³ O na ningĩ nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho tũtegũtigithĩria tondũ rĩrĩa mwamũkĩrĩre kiugo kĩa Ngai, kĩrĩa mwaiguire kuuma kũrĩ ithuĩ, mũtiakĩamũkĩrĩre taarĩ kiugo kĩa andũ, no mwakĩamũkĩrĩre ta kiugo kĩa Ngai, na nĩ ma, ũguo nĩguo kĩrĩ, na nĩkĩo kĩrutaga wĩra thĩinĩ wanyu inyuĩ mwĩtĩkĩtie. ¹⁴ Nĩgũkorwo inyuĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmwatuĩkire a kwĩgerekania na makanitha ma Ngai marĩa marĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ kũria Judea: Nĩmwanyamaririo nĩ andũ a bũrũri wanyu na mĩnyamaro

o ĩrĩa andũ a makanitha macio maanyamaragio nayo nĩ Ayahudi, ¹⁵ o arĩa mooragire Mwathani Jesũ, na makĩũraga anabii, o na ithuĩ magĩtũingata. Nĩmarakaragia Ngai, na nĩ marĩ ũthũ na andũ othe ¹⁶ nĩ ũndũ wa kũgeria gũtũgiria tũtikahunjĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru nĩgeetha mahonoke. Ũguo nĩguo meyongagĩrĩra mehia makamaiyũrĩrĩra. Namo mang'ũrĩ ma Ngai nĩmamakinyĩire.

Paũlũ Kwĩrĩrĩa kuona Athesalonike

¹⁷ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa twatig-ithanirio na inyuĩ gwa kahinda kanini-rĩ, (ha ũhoru wa mwĩrĩ, no ti wa ngoro), nĩtwerutanĩirie na kĩyo kĩnene nĩgeetha tuonane na inyuĩ tondũ nĩtwamwĩragĩria mũno. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩtwendete mũno gũũka kũrĩ inyuĩ, na makĩria nĩ Paũlũ, nĩndageririe maita maingĩ no Shaitani nĩatũgiririe. ¹⁹ Nĩ ũndũ-rĩ, kũrĩgĩrĩro giitũ gĩkĩrĩ kĩrĩkũ, kana gĩkeno giitũ, kana thũmbĩ ĩrĩa tũngũiraha nayo mbere ya Mwathani witũ Jesũ rĩrĩa agooka? Githĩ ti inyuĩ? ²⁰ Ti-itherũ, inyuĩ nĩ inyuĩ riiri witũ na gĩkeno giitũ.

3

¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa twaremirwo nĩgũkirĩrĩa-rĩ, nĩtuonire arĩ wega tũtigwo tũrĩ ithuiki kũu Athene. ² Tũgĩgĩtũma Timotheo ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ, na ndungata ya Ngai hamwe na ithuĩ ya kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, nĩguo amwĩkire hinya, na amũũmĩrĩrie wĩtikio-inĩ wanyu, ³ nĩguo gũtikagĩe mũndũ ũngĩagagio nĩ magerio macio. Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ nĩmo twathĩrĩrio. ⁴ Ti-itherũ o na hĩndĩ ĩrĩa twarĩ na inyuĩ nĩtwamwĩraga kaingĩ atĩ no nginya tũnyariirwo. O ta ũrĩa mũũĩ atĩ ũguo noguo gwacookire gũgĩtuĩka. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ndaremirwo nĩgũkirĩrĩa rĩngĩ-rĩ, ngĩtũmana nĩguo menye ũhoru wa wĩtikio wanyu. Nĩgũkorwo nĩndetigagĩra gũtigakorwo atĩ hihi mũgerania nĩamũgeretie, nago wĩra witũ ũtuĩke wa tũhũ.

Ndũmĩrĩri ya Timotheo ya Kũũmanĩrĩa

⁶ No rĩrĩ, rĩu Timotheo nĩ okĩte kũrĩ ithuĩ oimĩte kũrĩ inyuĩ, na agatũrehere ũhoru mwega ũkonĩ wĩtikio na wendani wanyu. Nĩatwĩrite atĩ nĩmũtũririkanaga hĩndĩ ciothe mũkenete, na atĩ nĩmwĩriragĩria gũtuona, o ta ũrĩa o na ithuĩ twĩriragĩria kũmuona. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, o na tũrĩ na mũnyamaro na mathĩna nĩtuomĩrĩrio twaigua ũhoru wanyu nĩ tondũ wa gwĩtikia kũu kwanyu. ⁸ Nĩgũkorwo rĩu tũgũtũura muoyo kũna, kuona atĩ nĩmwĩhaandĩte wega thĩnĩ wa Mwathani. ⁹ Tũngĩhota atĩa gũcookeria Ngai ngaatho cia kũigana nĩ

ũndũ wanyu, tondũ wa gĩkeno kĩrĩa gĩothe tũrĩ nakĩo mbere ya Ngai witũ nĩ ũndũ wanyu? ¹⁰ Nĩtũhooyaga ũtukũ na mũthenya na kĩyo kĩingĩ nĩgeetha tũkoonana na inyuĩ rĩngĩ na tũmũrehere kĩrĩa mũtarĩ nakĩo ũhoru-inĩ wa gwĩtĩkia kwanyu.

¹¹ Rĩu-rĩ, Ngai mwene, o Ithe witũ, na Mwathani witũ Jesũ, marotũhingũrĩra njĩra tũhote gũũka kũrĩ inyuĩ. ¹² Mwathani arotũma wendani wanyu wongerereke na ũiyũrĩrĩre harĩ o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na harĩ andũ arĩa angĩ othe, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũmwendete. ¹³ Ningĩ aroĩkĩra ngoro cianyu hinya nĩgeetha mũgaakorwo mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ atheru mbere ya Ngai, o we Ithe witũ, hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ agooka hamwe na andũ ake arĩa atheru othe.

4

Mũtũũrĩre wa Gũkenia Ngai

¹ Naguo ũhoru wa kũrigĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ nĩtwamũrutire ũhoru wa mũtũũrĩre, ũrĩa ũkenagia Ngai, na noguo mũtũũraga mwĩkaga. Rĩu tũkũmũũria na tũkamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩkaga o ũguo. ² Nĩgũkorwo nĩmũũĩ maũndũ marĩa twamũtaarire namo, tũrĩ na ũhoti wa Mwathani Jesũ.

³ Tondũ rĩrĩ, ũndũ ũrĩa Ngai endete nĩ atĩ mũtuĩke andũ aamũre: atĩ mwĩtheemage ũmaraya; ⁴ na atĩ o ũmwe wanyu amenye gwatha mwĩrĩ wake mwene ũikarage ũrĩ mũtheru na akĩũtĩaga, ⁵ atarĩ na merirĩria ma mwĩrĩ ta andũ a ndũrĩrĩ arĩa matooi Ngai; ⁶ na atĩ ha ũhoru wa maũndũ macio, gũtigakorwo mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhĩtĩria mũrũ na mwarĩ wa ithe, kana amwĩke ũũru. Mwathani nĩakaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mothe ta macio, o ta ũrĩa tũrĩkĩtie kũmwĩra na tũkamũkaania. ⁷ Tondũ Ngai ndatwĩtĩre maũndũ ma waganu, no aatwĩtĩre nĩguo tũtũũre mũtũũrĩre wa ũtheru. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa ũkũregana na ũrutani ũyũ ti mũndũ araregana nake no nĩ Ngai, ũrĩa ũmũheaga inyuĩ Roho wake Mũtheru.

⁹ Na rĩu-rĩ, harĩ ũhoru wa kwendana na ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, tũtibataire kũmwandĩkĩra nĩ ũndũ inyuĩ ene nĩmũrutĩtwo kwendanaga nĩ Ngai. ¹⁰ Na ti-itherũ, nĩmwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ Makedonia guothe. No nĩtũkũmũringĩrĩria inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, atĩ mũkĩragĩrĩrie gwĩka ũguo makĩria.

¹¹ Atĩrĩrĩ, mwĩrĩrĩriei gũtũũra mũtũũrĩre wa ũhooreri, na mũhang'agĩre o maũndũ marĩa mamũkoniĩ, na mũrutage wĩra na moko manyu, o ta ũrĩa twamwĩrĩre, ¹² nĩgeetha

mūtũũrĩre wanyu wa o mũthenya, ũtũme mũheagwo gĩtĩo nĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu, na nĩgeetha mũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

Gũcooka kwa Mwathani

¹³ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkarage mũtooĩ ũhoru wa andũ arĩa makomete, kana mũigue kĩahe ta andũ arĩa angĩ matarĩ na kũrĩgĩrĩro. ¹⁴ Nĩtwĩtikĩtie atĩ Jesũ nĩakuire na akĩriũka, na nĩ ũndũ ũcio nĩtwĩtikĩtie atĩ Ngai nĩakarehanĩria Jesũ hamwe na andũ arĩa makomete marĩ thĩinĩ wake. ¹⁵ Kũringana na kiugo kĩa Mwathani we mwene, tũkũmwĩra atĩ ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo, arĩa tũtigĩtwo nginya rĩrĩa agacooka tũtigatongoria arĩa marĩkĩtie gũkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ũguo, ithuĩ arĩa tũgaakorwo tũrĩ muoyo na tũtigaire-rĩ, nĩtũkoyanĩrio hamwe nao tũtwarwo matu-inĩ nĩguo tũgacemanie na Mwathani rĩera-inĩ. Na nĩ ũndũ ũcio tũgaatũũrania na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ũmanagĩrĩriaĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo icio.

5

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũhoru wa mahinda na mũthenya-rĩ, tũtirĩ na bata wa kũmwandĩkĩra, ² nĩgũkorwo nĩmũũĩ wega atĩ mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta ũrĩa mũici okaga ũtukũ. ³ O rĩrĩa andũ maroiga atĩrĩ, “Kũrĩ thayũ na ũgitĩri,” hĩndĩ ĩyo nĩguo magaaorererwo nĩ mwanangĩko o rĩmwe, o ta ũrĩa mũtumia ũrĩ nda akoragĩrĩrwo nĩ ruo rwa kũheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũtirĩ nduma-inĩ atĩ nĩguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũici. ⁵ Inyuĩ inyuothe mũrĩ ciana cia ũtheri na ciana cia mũthenya. Ithuĩ tũtirĩ a ũtukũ kana a nduma. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũtugeĩ gũkoma ta acio angĩ, no nĩtũkarage twĩguĩte na tũkerigagĩrĩria maũndũ. ⁷ Nĩgũkorwo arĩa makomaga-rĩ, makomaga ũtukũ, na arĩa marĩagwo nĩ njoohi-rĩ, marĩagwo ũtukũ. ⁸ No kuona atĩ ithuĩ tũrĩ a mũthenya-rĩ, nĩtũtuĩke a kwĩgirĩrĩria maũndũ, twĩhumbĩte gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka wĩtikio na ka wendani, na tũgekĩra ũhoru wa kwĩrĩgĩrĩra ũhonokio taarĩ ngũbia ya kĩgera ya kũgitĩra mũtwe. ⁹ Nĩgũkorwo Ngai ndaatwamũrĩre nĩguo tũtuĩke a kũrakarĩrwo, no nĩtũtuĩke a kwamũkĩra ũhonokio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁰ We nĩatũkuĩrĩre nĩgeetha, twakorwo twĩguĩte kana tũkomete-rĩ, tũgaatũũrania hamwe nake. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũmanagĩrĩriaĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ na mwĩkĩranage hinya o ta ũrĩa mũreka rĩu.

Ūtaarani wa Mũthia

¹² Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, twamũthaita mũtĩage andũ arĩa marutaga wĩra na kĩyo thĩinĩ wanyu, arĩa matuĩtwo arori anyu na makamũtaaraga thĩinĩ wa Mwathani. ¹³ Mekagĩrĩrei mũno makĩria na mũmendage nĩ ūndũ wa wĩra ūcio marutaga. Tũũranagiai na thayũ mũndũ na ūrĩa ūngĩ. ¹⁴ Na ningĩ nĩtũkũmũringĩrĩa, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkaanagie andũ arĩa igũũta, na mũũmagĩrĩrie arĩa marĩ guoya, na mũteithagie arĩa matarĩ hinya, na mũkiragĩrĩrie andũ othe. ¹⁵ Menyagĩrĩrai gũtikagĩe mũndũ ūkũrĩhĩria ūũru na ūũru, no hĩndĩ ciothe geragiai gũtugana inyuĩ-ene, na mũtugage andũ arĩa angĩ othe.

¹⁶ Kenagai hĩndĩ ciothe; ¹⁷ hooyagai mũtegũtigithĩria; ¹⁸ cookagĩriai Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁹ Mũtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰ mũtikanaire ũhoru ūrĩa ūrathagwo. ²¹ Roranagiai maũndũ mothe. Rũmagiai maũndũ marĩa mega. ²² Theemagai ūndũ o wothe mũũru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ, aromũtheria o kũna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mũĩrĩ yanyu, iroikaragio itarĩ na ūcuuke hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. ²⁴ Ūrĩa ūmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia ũhoru ūcio.

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei. ²⁶ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ²⁷ Nĩndamwatha ndĩ mbere ya Mwathani atĩ marũa maya mathomerwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ūrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

1 Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

2 Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

3 Nĩtwagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩrĩre, tondũ wĩtikio wanyu nĩurakũra mũno makĩria, o nago wendani ũrĩa o mũndũ arĩ nago harĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ ũkaingĩha. 4 Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩa kwanyu, na gwĩtikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothe na magerio marĩa mũkiragĩrĩa.

5 Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhoto, na nĩ ũndũ ũcio mũtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai, o ũcio mũnyariiragwo nĩ ũndũ waguo. 6 Ngai nĩ wa kĩhoto: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩnagia na thĩina, 7 no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩnagio amũhe kĩhurũko, o hamwe na ithuĩ. ũndũ ũcio nĩũkahinga hĩndĩ ĩrĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na araika ake arĩa marĩ hinya. 8 Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooi Ngai na matathĩkagĩra Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. 9 Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũrĩa gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ũthiũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya wake, 10 mũthenya ũrĩa agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwĩtikĩtie magege nĩ ũndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira witũ ũrĩa twamũheire.

11 ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrĩre na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ũndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wothe ũrĩa umanĩte na wĩtikio wanyu. 12 Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩtwa rĩa Mwathani witũ

Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaita, ² atĩ mũtikahiũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmirĩri, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoĩga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrĩkĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amũheenie o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ũcio ndũgaakinya, ũhoru wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũrĩa mũregi watho ataguũranĩrio, o ũcio ũtuĩrĩrwo ciira wa kwanangwo. ⁴ Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩrĩa gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩrĩa gĩothe kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩttuuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩrĩa kĩgirĩtie mũndũ ũcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire. ⁷ Nĩgũkorwo ũhoru wa hito wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũrĩa ũgirĩrĩrie ũhoru ũcio woneke rĩu, na egũthĩĩ na mbere gwĩka ũguo nginya rĩrĩa akeeherio. ⁸ Na hĩndĩ iyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũrĩa ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹ Mũndũ ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũrĩa wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya ciama cia maheeni, na marũũri, na morirũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ũhoru-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa kũmahĩtithia, nĩgeetha metĩkie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matuĩrwo ciira arĩa matetĩkĩtie ũhoru-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³ No rĩrĩ, twagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kĩambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ũndũ wa gũtherio nĩ Roho

o na gwĩtĩkia ũhoro-ũrĩa-wa-ma. ¹⁴ Aamwĩtĩire ũhoro ũyũ nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa twamũhunjĩirie nĩguo mũgĩe na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ũrutani ũrĩa twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkimwandĩkĩra marũa.

¹⁶ Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai Ithe witũ ũrĩa watwendire na agĩtũhe ũmĩrĩru wa nginya tene na kĩrĩgĩrĩro kĩega na ũndũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷ maroomĩrĩria ngoro cianyu, na mamwĩkĩre hinya thĩinĩ wa cĩiko o na ciugo ciothe njega.

3

Kũũria Mahooya

¹ Naguo Ũhoro wa kũrigĩrĩria-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoro wa Mwathani ũtheereme na ihenya, na ũkumagio, o ta ũrĩa ũkumagio nĩ inyuĩ. ² Na ningĩ mũhooyage nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkitie. ³ No Mwathani nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgitĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ⁴ Tũrĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthiĩ na mbere gwĩka maũndũ marĩa twathanĩte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nĩguo mũgĩe na wendani wa Ngai na ũkirĩrĩria wa Kristũ.

Mataaro igũrũ rĩa Ũgũũta

⁶ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkũmwatha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ, atĩ mũtigane na mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ o wotho kĩgũũta, ũrĩa ũtaikaraga kũringana na ũrutani ũrĩa twamũrutire. ⁷ Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa m汪gĩrĩrwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, ⁸ o na tũtiigana kũrĩa irio cia mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkĩrutaga wĩra mũritũ na tũkenogagia nĩgeetha tũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ wanyu. ⁹ Twekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na kĩhooito gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa kwĩgerekania nakĩo. ¹⁰ Nĩgũkorwo o na rĩrĩa twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire watho ũyũ: “Mũndũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũrĩa ndakarĩe.”

¹¹ Nĩtũiguaga amwe thĩinĩ wanyu nĩ igũũta, na matirĩ wĩra marutaga, no nĩmetoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ arĩa angĩ. ¹² Andũ acio nĩo tũgwatha na tũkamaringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ makĩndĩrie, na marũage

irio iria marufiire wira. ¹³ Naho ha uhoru wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, mütikanoge nĩ gwĩkaga wega.

¹⁴ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩaga gwathĩkĩra ũrutani witũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa marũa maya-rĩ, mwĩhũgagai. Mütikanagĩe ngwatanĩro nake, nĩgeetha aigue aconokete.

¹⁵ No mütikamütue taarĩ thũ, no mũkaaniei ta mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁶ Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ aromũhe thayũ mahinda mothe na ikĩro-inĩ ciothe. Mwathani aroikara na inyuĩ inyuothe.

¹⁷ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kũ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa makwa mothe. Ũguo nĩguo nyandĩkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlŭ mūtŭmwo wa Kristŭ Jesŭ nĩ ūndŭ wa gwathwo nĩ Ngai Mŭhonokia witŭ o na nĩ Kristŭ Jesŭ ūrĩa arĩ we mwĩhoko witŭ,

² Ndĩrakwandĩkĩra marŭa maya wee Timotheo, mŭrŭ wakwa kŭna thĩinĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayŭ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witŭ o na kŭrĩ Kristŭ Jesŭ Mwathani witŭ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ūrĩa ndakŭringĩrĩrie ngĩthiĩ Makedonia, atĩ ūikare kŭu Efeso o na rĩu ndĩrenda ūikare kuo nĩgeetha ūgiragie andŭ amwe kŭu matigacooke kŭrutana ūrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ūhoru wa njiarwa ūrĩa ūtathiraga. Maŭndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gŭkŭria wĩra wa Ngai, ūrĩa ūrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ūyũ nĩ wendo, ūrĩa uumaga thĩinĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ūtarĩ na ūhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ūhoru ūcio na makerekera mĩario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuĩka arutani a watho, o na gũtuĩka matiũĩ gĩtũmi kĩa ūhoru ūrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maŭndũ marĩa maaragia magwatĩirie.

⁸ Nĩtũũ atĩ watho nĩ mwega mŭndũ angĩũhũthĩra kŭringana na ūrĩa kwagĩrĩire. ⁹ O na ningĩ nĩtũũ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ūthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etĩkia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ūndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenanagia, na arĩa mehĩtaga na maheeni, o na ūndũ ūngĩ o wothe ūtaringaine na ūrutani ūrĩa mwagĩrĩru, ¹¹ ūrĩa ūringaine na Ūhoru-ūrĩa-Mwega ūrĩ riiri wa Ngai ūrĩa mŭrathime, o ūhoru ūcio ndehokeirwo ndĩŭrutage.

Ūtugi wa Mwathani kŭrĩ Paŭlŭ

¹² Nĩngũcookeria Kristŭ Jesŭ Mwathani witŭ ngaatho, ūrĩa ūheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamŭra nduĩke wa kŭmŭtungatagĩra. ¹³ O na

gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ mũrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũĩ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ũguo itekũmenya na itarĩ mwĩtikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ũkĩnjyũrĩrira, hamwe na witikio o na wendani ũrĩa uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩre gwĩtikĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ niĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, niĩ nĩndaiguĩrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ũkirĩrĩria wake ũtarĩ mũthia, nĩguo niĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, nduĩke kionereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kũrĩ Mũthamaki ũrĩa ũtũũraga tene na tene, ũrĩa ũtathiraga, na ũrĩa ũtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agoocagwo tene na tene. Amen.

¹⁸ Wee Timotheo, mũrũ wakwa, ndĩrakũhe ũtaaro ũyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ũhoru-inĩ waku, nĩgeetha wamarũmĩrĩra ũhotage kũrũa mbaara wega, ¹⁹ na ũtũũre ũrũmĩtie witikio, na ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri ciao, na nĩ ũndũ ũcio magathũkia witikio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa neanĩte kũrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ũkoniĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaihanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ũndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũũrage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtũaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ na ũtheru. ³ ũndũ ũcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai o ũmwe, na mũiguithania o ũmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ũrĩa werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe. Naguo ũira wa ũhoru ũcio nĩwaheanirwo ihinda rĩaguo rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩakinya. ⁷ Na ũhoru ũcio nĩguo watũmire nduĩke mũhunja o na mũtũmwo wago na niĩ ndĩraaria ũhoru wa ma, ndiraheenanĩa. Ndatuĩkire

mūrutani wakūrutaga andū-a-Ndūrīrī ũhoru wa gwītīkia o na ũhoru wa ma.

⁸ Ngwenda atī arūme mahoithagie kūdū guothe moete moko matheru na igūrū, matarī na marakara kana ngarari.

⁹ O na ningī ngwenda atī andū-a-nja mehumbage wega na nguo itarī cia kwīonania marī na mīthiire yagīriire, na marī na ũūgī wa ngoro, na matikegemagie na kūrama njuīrī, kana na thahabu, kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mūno, ¹⁰ no makoragwo marī na ciiko njega, iria ciagīriire andū-a-nja arīa moimbūraga atī nī ahooi Ngai.

¹¹ Mūdū-wa-nja aagīrīrwo erutage maūdū akindīrie na enyihītie biū. ¹² Ndingūtīkīria mūdū-wa-nja arutanage kana aathage mūdū mūrūme; no nāikarage akindīrie. ¹³ Nīgūkorwo Adamu nīwe wombirwo mbere, Hawa agīcookerera. ¹⁴ Ningī Adamu tiwe waheenirio; nī mūdū-wa-nja waheenirio agītuīka mwīhia. ¹⁵ No rīrī, andū-a-nja nī makaahonoka nī ūndū wa gūciara ciana, mangītūra metīkītie marī na wendani na andū atheru, o na marī na ũūgī wa ngoro.

3

Arūgamīrīri na Ateithīrīria a Kanitha

¹ Ūhoru ũyū nīguo wa kwīhokeka: Atī mūdū o wothe angīrīrīria gūtuīka mūrōri wa maūdū ma kanitha, mūdū ūcio nīerirīrie wīra wa bata. ² Rīu-rī, mūrōri wa maūdū ma kanitha no nginya akorwo atarī na ūcuuke, na akorwo nī mūthuuri wa mūtumia ūmwe. No nginya akorwo arī mūhooreri, na ūūi kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, na mūdū mūtīku, na mūdū ūnyiitaga andū ūgeni, na ūngīhota kūrutana maūdū. ³ No ndagakorwo arī mūrīu, kana arī wa ngūi, no akorwo arī mūhooreri, na mūdū ūtarī wa mbaara, na ūtarī thuti ya mbeeca. ⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mūciī wake wega, na one atī ciana ciake nīm wathīkagīra na gītīo kīrīa kīagīriire. ⁵ (Mūdū angīkorwo ndangīhota gwatha mūciī wake mwene-rī, angīhota atīa kūmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶ Ningī ndagakorwo arī mūdū mwerū wītīkio-inī ndakae kūgīa na mwītīo, nake atuīrwo ciira ta ūrīa mūcukani aatuīrīrwo. ⁷ Ningī no nginya akorwo arī na ngumo njega kūrī andū arīa matarī a thiritū iitū, nīgeetha ndagatuīke wa gūconorithio kana agwe mūtego-inī wa mūcukani.

⁸ Nao ateithīrīria a kanitha, nīmagīrīrwo makoragwo marī andū a gūtīka na ehokeku, matigatuīke anyui a ndibei mūno, na makorwo matarī a gūkorokera indo na njīra

itaġirriire. ⁹ No nginya marūmie ūhoru-ūrīa-wa-ma wa wītīkio ūrīa mūrīkīru marī na thamiri itarī na mwīcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ūcio marekwo matuīke ateithīrīria a maūndū ma kanitha maakorwo matarī na ūcuuke.

¹¹ O ūndū ūmwe, nao atumia ao nīmakorwo marī atumia a gūtīka, matigakorwo marī andū a gūcambania, no makorwo matarī arīu na matuīke a kwīhokeka maūndū-inī mothe.

¹² Mūteithīrīria wa kanitha no nginya akorwo arī mūthuuri wa mūtumia ūmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mūciī wake wega. ¹³ Arīa matungatīte wega nīmegīagīra na ngumo njega, na makomīrīria mūno ūhoru-inī wa wītīkio wao ūrīa wa gwītīkia Kristū Jesū.

¹⁴ O na gūkorwo ndī na mwīhoko atī nīndīrīūka kūrī we narua-rī, ndīrakwandīkīra maūndū maya nīgeetha, ¹⁵ ingīaga gūūka narua, ūmenye ūrīa andū magīrīrwo nīgūikaraga marī thīinī wa nyūmba ya Ngai, na nīyo kanitha wa Ngai ūrīa ūrī muoyo, naguo nīguo gītugī na mūthingi mūrūmu wa kūnyīitīrīra ūhoru-ūrīa-wa-ma. ¹⁶ Na hatarī nganja, ūhoru wa kwīyamūrīra Ngai nī hito nene ma, atī:

We oonanirio arī na mwīrī,
 agītuo mūthingu nī Roho,
 akīonwo nī araika,
 na ūhoru wake ūkīhunġio kūrī ndūrīrī ciothe,
 agītīkio nī andū a gūkū thī,
 na akīamūkīrwo riiri-inī kūrīa igūrū.

4

Mataaro kūrī Timotheo

¹ Na rīrī, Roho nīoigaga atekūhithīrīra atī matukū ma thuutha andū amwe nīmagatiganīria wītīkio na marūmīrīre maaroho marīa maheenania o na maūndū marīa marutanagwo nī ndaimono. ² Morutani ta macio mahunġagio nī andū arīa marī ūhinga, arīa maaragia maheeni, na arīa thamiri ciao ihaana ta icinītwo na ruoro. ³ Acio nīo makaanania andū kūhikania na makameera megīrīrīrie kūrīaga irio cia mīthemba īmwe, iria Ngai oombire nīguo ciamūkaġīrwo na ngaatho nī arīa metīkītie na arīa moī ūhoru-ūrīa-wa-ma. ⁴ Tondū-rī, kīrīa gīothe Ngai oombire nī kīega, na gūtīrī kīndū kīagīrīrwo nīkūregwo angīkorwo kīamūkīrītwo na ngaatho, ⁵ tondū nīkīrīkītie gūtherio nī kiugo kīa Ngai na mahooya.

⁶ Ūngīruta arīu na aarī a Ithe witū maūndū maya-rī, nīūgūtūka ndungata njega ya Kristū Jesū, irīa ireretwo na

ciugo cia ũhoro-ũrĩa-wa-ma wa wĩtikio o na cia ũrutani mwega ũrĩa wee ũtũire ũrũmĩrĩire. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ cia gũtũĩthia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũkara wĩyamũrĩire Ngai. ⁸ Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ ũrĩ bata wago, no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ maũndũ mothe, nĩ ũndũ kũrehaga kũrĩgĩrĩro muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ũrĩa ũgooka.

⁹ Ũhoro ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩire gwĩtikĩrĩka o biũ ¹⁰ (na ũhoro ũcio nĩguo ũtũmaga twĩrutanağĩrie na twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, ũrĩa arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria arĩa metĩkĩtie.

¹¹ Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo. ¹² Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire tondũ atĩ wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa metĩkĩtie rĩrĩa ũkwaria, na ha ũhoro wa mũtũũrĩire, na wa wendani, o na ha wĩtikio, na ha ũhoro wa mũtugo mũtheru. ¹³ Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandĩko marĩa matheru, na kũhunja, na kũrutana, o nginya rĩrĩa ngooka. ¹⁴ Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo gĩaku kĩrĩa waheirwo na ũndũ wa mohoro marĩa maarathirwo, rĩrĩa athuuri maakũigĩrĩire moko.

¹⁵ Īkagĩra kĩyo harĩ maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ othe monage ũrĩa ũrathiĩ na mbere. ¹⁶ Menyagĩrĩra wega mũtũũrĩire waku na ũrutani waku. Kiragĩrĩria thĩnĩ wa maũndũ macio, tondũ weka ũguo, nĩũkwĩhonokia wee mwene na ũhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩria.

5

Mataaro Makoniĩ Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atĩrĩrĩ, ndũkanakũume mũndũ mũkũrũ, kaba ũmũthaithage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta marĩ ariũ a thoguo, ² Atumia arĩa akũrũ, ũmatuage ta marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a thoguo, na wĩkage ũguo na mũthĩire yothe ya ũthingu.

³ Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na ũmatĩĩage. ⁴ No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute kũrutithia wĩtikio wacio wĩra na ũndũ wa kũmenyagĩrĩra andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kũmbe; tondũ gwĩka ũguo nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩũkenagia Ngai. ⁵ Mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũbataire kũna, na ũtigĩtwo arĩ wiki-rĩ, ũcio

aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ na mũthenya, akĩũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. ⁶ No mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũikaraga agĩkenagia, ũcio nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. ⁷ Rutaga andũ maũndũ macio o namo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũgũikara arĩ na ũcuuke. ⁸ Mũndũ wothe angĩaga gũteithia andũ ao, na makĩria arĩa marĩ a gwake mũciĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩakaanĩte wĩtikio na nĩ mũũru gũkĩra ũrĩa ũtetĩkĩtie.

⁹ Gũtirĩ mũtumia wa ndigwa wagĩrĩire kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinyĩtie mũaka mũrongo itandatũ, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ mũthuuri-we, ¹⁰ na akorwo nĩokaine wega nĩ ũndũ wa gwĩkaga ciiko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega.

¹¹ Ha ũhoru wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩrĩa makaguucĩrĩrio nĩ merirĩria mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na macooke kwenda kũhika. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka a gũtuĩrwo ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kũranĩro kĩa kĩa mbere. ¹³ Ningĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a kũũrũra kuuma nyũmba imwe nginya irĩa ingĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatuĩkaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyereria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ, makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magĩe ciana, na marũgamagĩrĩre mũciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵ Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie kũgarũrũka na makarũmĩrĩra Shaitani.

¹⁶ Mũndũ-wa-nja o wothe mwĩtikia angĩkorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtũo mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa kũhunja na kũrutana. ¹⁸ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩrĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra,” na ningĩ nĩmoigĩte atĩrĩ, “Mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo nĩkũheo mũcaara wake.” ¹⁹ Ndũkanetĩkĩrie mũthuuri wa kanitha athitangwo, tiga hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰ Andũ arĩa maikaraga makĩhagia-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrite.

²¹ Ndakwīra atīrī na ma ndī mbere ya Ngai, na Kristū Jesū o na araika arīa athuure, ūmenyagīrīre morutani maya ūtegūthutūkania, na ndūkaneeke ūndū o na ūmwe na kīmenyano.

²² Ndūkahiūhage kūigīrīra mūndū moko, na ndūkanagwatanīre na mehia ma andū arīa angī. Ikaraga ūrī mūthingu.

²³ Tiga kūnyuuaga o maaī matheri, nyuuaga ndibei nini tondū wa nda yaku, na nī ūndū wa ūrīa ūrūaraga kaingī.

²⁴ Mehia ma andū amwe nīmeyonanītie, makamatongoragia ciira-inī no mehia ma andū angī mamomimaga thuutha. ²⁵ O ūndū ūmwe, noguo ciiko njega ciīyonanagia, nacio iria itarī njega itingīhithīka.

6

¹ Nī kwagīrīre andū arīa ngombo, o acio maikaraga ta mekīrītwo icooki rīa ūkombo ngingo matuage atī aathani ao nī a kūheagwo gītīo gīothe, nīgeetha rīitwa rīa Ngai na ūrutani witū itikanacambio. ² Arīa marī na aathani metīkītie matikamaime gītīo nī ūndū wa gūkorwo atī nī ariū na aarī a Ithe wao. Handū ha ūguo, nīmamatungatagīre wega makīria, tondū arīa maragunīka nī ūndū wa ūtungata wao nī andū metīkītie, na nī andū mendetwo. Rutanaga maūndū macio na ūmaringagīrīre andū.

Kwenda Mbeeca

³ Mūndū o na ūrīkū angīrutana ūrutani wa maheeni na akorwo ndetīkanītie na ūrutani ūrīa mwega wa Mwathani witū Jesū Kristū na ūrutani ūrīa wa kwīyamūrīra Ngai-rī, ⁴ mūndū ūcio nī mwītīī na ndarī ūndū oī. Ūcio endete o ngararī itarī kīguni na njūgitano ikonī ciugo iria irehaga ūiru, na ngūī, na mīario mīūru, na gwīkūūa maūndū mooru, ⁵ na kūgiana gūtathiraga gatagatī ka andū arīa marī meciiria mooru, arīa mathirīrwo nī ūhorō-ūrīa-wa-ma, na arīa meciiragia atī ūhorō wa kwīyamūrīra Ngai nī njīra ya gūtūma mūndū atonge.

⁶ No rīrī, kwīyamūrīra Ngai na kūiganwo nī kīrīa ūrī na kīo, ūcio nī ūtonga mūnene. ⁷ Nīgūkorwo gūtīrī kīndū twarehire gūkū thī, na gūtīrī kīndū tūngīhota kūruta kuo. ⁸ No tūngīgīa na irio, na tūgīe na nguo-rī, no tūiganwo nīcio. ⁹ Andū arīa mendaga gūtonga-rī, nīmagūūaga magerio-inī o na mūtego-inī wa merirīria maingī ma ūrimū ma kūmathūkia, marīa mamagūithagia mwanangīko-inī, makamaniina. ¹⁰ Tondū kwenda mbeeca nīkīo kīhumo kīa mīthemba yothe ya ūūru. Andū amwe nī ūndū wa kwenda

mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtĩkio, na magetheeca ngoro na kĩaha kĩingĩ.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹¹ No wee mũndũ wa Ngai-rĩ, ũrĩra maũndũ macio mothe, na ũthingatage ũthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtĩkio, na wendani, na gũkirĩrĩria, na ũhooreri. ¹² Rũaga mbaara ĩrĩa njega ya wĩtĩkio. Rũmia ũhoru wa muoyo wa tene na tene o ũrĩa wetĩirwo rĩrĩa woimbũrire wega wĩtĩkio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mwega rĩrĩa aarutaga ũira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ũrũmagie rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kĩmeni kana ũcuuke nginya hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgoocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ũtũũraga muoyo ũrĩa ũtathiraga, na agatũũra ũtheri-inĩ ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wamuona kana ũngĩhota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa ũtathiraga nginya tene. Amenĩ.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩinĩ wa ũtonga ũcio ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciĩko njega, na matuĩke andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ũtaana. ¹⁹ Meka ũguo nĩmarĩĩigagĩra kĩgĩĩna kĩa ene kĩrĩ mũthingi mũrũmu nĩ ũndũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ũrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ũmenyo na ti ũmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metĩkĩtie atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũũgĩte na makoima wĩtĩkio-inĩ.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai. Ndatũmirwo nĩ Ngai kũringana na kũiranĩro kĩa muoyo ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,

² Ndakwandikĩra wee Timotheo, o we mŭrũ wakwa nyendete mũno:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Kristũ Jesũ Mwathani witũ, irogĩa nawe.

Kũũmĩrĩrio Gũtuũka Mwĩhokeku

³ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho, ũrĩa niĩ ndungatagĩra ndĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke, o ta ũrĩa maithe makwa ma tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ũtukũ na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria.

⁴ Nĩndĩiriragĩria mũno gũkuona, ndaririkana maithori maku, nĩgeetha njiyũrwo nĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ũhoru wa wĩtikio waku ũrĩa ũtarĩ ũhinga, o ta ũrĩa watũire na cũguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjĩtikĩtie atĩ wĩtikio ũcio ũrĩ o thĩinĩ waku. ⁶ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ũhuhagĩrĩrie kĩheo kĩrĩa ũheetwo nĩ Ngai, kĩrĩa wagĩire nakĩo rĩrĩa ndakũigĩrĩire moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho wa gũtwĩkagĩra guoya, no aatũheire roho wa gũtwĩkĩra hinya, na wa wendani, na wa ũũgĩ wa kwĩnyiita maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio ndũkanaconoke ũkiumbũra ũira wa Mwathani witũ, kana ũconoke nĩ ũndũ wakwa niĩ njohetwo nĩ ũndũ wake. No nyiitanĩra na niĩ kũnyariirwo nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, nĩ ũndũ nĩũrĩheagwo hinya nĩ Ngai. ⁹ Ngai nĩwe watũhonokirie na agĩtwĩtĩra mũtũũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ũndũ twĩkĩte, no nĩ ũndũ wa ũrĩa aatanyĩte gwĩka na nĩ ũndũ wa wega wake. Twaheirwo wega ũyũ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ mbere ya kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ¹⁰ no wega ũcio rĩu nĩũguũranĩrio nĩ ũndũ wa kuonekana kwa Mũhonokia witũ, Kristũ Jesũ, ũrĩa waniinire gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ũhoru wa kwaga kũbutha akĩũiga ũtheri-inĩ nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹¹ Na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrirwo nduĩke mũhunjia, na mũtũmwo, na mũrutani waguo. ¹² Ũhoru ũcio nĩguo ũtũmĩte nyamarĩke ũguo. No ndiconokaga, tondũ ũrĩa niĩ njĩtikĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ

na ũhoti wa kũgitĩra kĩrĩa ndĩmwĩhokeire o nginya rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakinya.

¹³ Rũmia ũhoru ũrĩa waiguire kuuma kũrĩ niĩ, ũrĩ kĩonereria kĩa ũrutani mwega, ũrĩ na wĩtĩkio na wendani thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁴ Menyerera ũndũ ũrĩa mwega ũrĩa wehokeirwo, na ũũmenyerere ũteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ũrĩa ũikaraga thĩinĩ witũ.

¹⁵ Wee niĩĩ atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩrie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroiguĩra andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ ũndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo. ¹⁷ Nowe, hĩndĩ ĩrĩa ookire Roma, nĩanjaririe na kĩyo o nginya akĩnyona. ¹⁸ Mwathani aroĩtĩkĩra atĩ akaaiguĩrwo tha nĩ Mwathani mũthenya ũcio wakinya! Wee niĩĩ wega mũno ũrĩa aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩrĩa ndaarĩ Efeso.

2

¹ Nĩ ũndũ wa ũguo, wee mũrũ wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩinĩ wa wega wa Ngai ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

² Namo maũndũ marĩa waiguire ngĩaria mbere ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ũũĩ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ũmĩrĩria gũthĩnĩka hamwe na ithuĩ ta ũrĩ mũthigari mwega wa Kristũ Jesũ. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ũrutaga wĩra wa mũthigari ũngũohania na maũndũ matarĩ ma ũũthigari: we endaga o gũkenia mũnene wake ũrĩa ũmwathaga. ⁵ Ũguo no taguo, mũndũ ũrĩa ũhanyũkaga mathako-inĩ ma mahenya ndangĩtheo thũmbĩ ya ũhootani atathaakĩte kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo. ⁶ Ningĩ-rĩ, mũrĩmi ũrĩa wĩnogagia akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtuĩka wa mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũhĩgagia maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesũ Kristũ, ũrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, na aarĩ wa rũciaro rwa Daudi, kũringana na Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ũrĩa niĩ hunjagia. ⁹ Ũhoru ũcio nĩguo niĩ nyariiragĩrwo o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mũgeri ngero. No kiugo kĩa Ngai ti kĩohe. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, niĩ nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ũndũ wa arĩa aamũre, nĩgeetha o nao megĩre na ũhonokio ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.

¹¹ Ũhoru ũyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:

Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe nake-rĩ,

o na gũtũũra nĩtũgaatũũra muoyo hamwe nake;

¹² na tũngĩkirĩrĩria-rĩ,

o na gũthamaka nĩtũgaathamaka hamwe nake.

No tũngĩmũkaana-rĩ,

o nake nĩagatũkaana;

¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,

we egũtũura arĩ o mwĩhokeku,

nĩgũkorwo we ndangĩhota gwĩkaana.

Mũruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kĩene; ndeto icio itirĩ kĩguni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. ¹⁵ Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mũruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoru ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra mũario itarĩ ya gwĩtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁷ ũrutani wao ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuurĩte na magatiga ũhoru wa ma. Moigaga atĩ ũhoru wa kũriũka nĩũrikĩtie kũhĩtũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtikio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingi ũrĩa mũrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega nague wĩkĩrĩtwo rũuri na ciugo ici: “Mwathani nĩoĩ andũ arĩa marĩ ake,” na ningĩ atĩrĩ, “Ũrĩa wothe umbũraga rĩtwa rĩa Mwathani no nginya agarũrũke atigane na waganu.”

²⁰ Thĩinĩ wa nyũmba yothe nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũrĩa mũtĩie, na imwe nĩ cia wĩra ũrĩa ũtangĩtũka. ²¹ Mũndũ angĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtũka, no atuĩke ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtĩo, kĩndũ gĩtherie, kĩrĩa kĩagĩrĩire Mwathi wa nyũmba iyo na kĩaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wothe mwega. ²² Na rĩrĩ, ũragĩra merirĩria mooru ma wĩhĩ, na ũthingatage ũthingu, na wĩtikio, na wendani, na thayũ, mũrĩ hamwe na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ũrimũ na cia ũkũgu, tondũ nĩũ irehage ngũĩ. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩrwo nĩ gũtuĩka ya ngũĩ; handũ ha ũguo, yagĩrĩrwo nĩgũtuĩka ya gũtuga mũndũ o wothe, na ĩrĩ mũndũ wĩ na ũhoti wa kũrutana, na ĩrĩ mũndũ mũkirĩrĩria. ²⁵ Ningĩ arutage arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩ na mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ũhoru wa ma, ²⁶ na atĩ matuĩke a gwĩcookera, na meteithũkie mũtego-inĩ wa mũcukani ũrĩa ũmanyiitĩte mĩgwate nĩguo mekage ũrĩa ekwenda.

3

Kwaga Gwitiḡira Ngai Matukũ ma Kūrigĩrĩria

¹ No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kūrīgĩrĩria nĩḡũkagĩa na mahinda ma ũḡwati. ² Andũ magaatũka eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andũ mataiguaga aciari ao, na matarĩ ngaatho, na matarĩ atheru. ³ Ningĩ makorwo matarĩ na wendani, na matarekanagĩra, na a ḡucambania, na matangĩhota kwĩḡirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na matarĩ tha, na matendaga maũndũ mega, ⁴ na andũ mendaga ḡũkunyaĩra andũ arĩa angĩ, na arũḡirĩri, na eĩkĩrĩri, na endi gwĩkenia ḡũkĩra ũrĩa mendete Ngai. ⁵ Andũ acio metuaga ta meyamũrĩire Ngai no nĩmakaanaga hinya wake. Wĩthemage andũ ta acio.

⁶ Acio nĩo arĩa matoonyagĩrĩria nyũmba ciene na makagucagĩrĩria andũ-a-nja arĩa ahũthũ ngoro, arĩa maiyũrĩtwo nĩ mehia, na arĩa matwaragĩrĩrio nĩ merirĩria mooru ma mĩthemba yothe. ⁷ Andũ-a-nja acio nĩmerutaga ũndũ mwerũ hĩndĩ ciothe, no matirĩ hĩndĩ mamenyaga ũhoru ũrĩa wa ma. ⁸ O ta ũrĩa Janne na Jambare maakararirie Musa-rĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie ũhoru ũrĩa wa ma. Mecirĩa mao nĩ mooru, nao ha ũhoru ũkonĩ wĩtĩkio nĩakũregwo biũ. ⁹ No rĩrĩ, matingĩthĩ haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩũkamenyeka nĩ andũ othe, o ta ũrĩa ũhoru wa andũ acio wamenyekire.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rĩ, nĩũ ũhoru wothe wa ũrutani wakwa, na mĩtũũrĩre wakwa, na matanya makwa, na wĩtĩkio wakwa, na ũkirĩrĩria wakwa, na wendani wakwa, na kũũmĩrĩria gwakwa, ¹¹ na kũnyariirwo gwakwa, na mathĩna makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire kũu Antiokia, na Ikonía, o na Lusitera, mĩnyamaro ĩrĩa nĩ ndomĩrĩrie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ mathĩna macio mothe. ¹² Ti-itherũ, mũndũ o wothe ũrĩa ũkwenda ḡũtũũra mĩtũũrĩre wa ḡũkenia Ngai arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, ¹³ No andũ arĩa aaganu na arĩa aheenania nĩmarĩkĩragĩrĩria kwagana, makaheenania na makaheenagio. ¹⁴ No wee-rĩ, tũũra wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutĩte na ũkametĩkia wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũ arĩa maakũrutire, ¹⁵ na ũrĩa wamenyire Maandĩko marĩa matheru kuuma rĩrĩa warĩ kaana,* marĩa mangĩhota ḡũkũhĩḡia nĩḡuo ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁶ ũhoru wothe ũrĩa wandĩkitwo Maandĩko-inĩ wekĩrĩrwo thĩinĩ wa mũwandĩki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩire

* **3:15** Mwana wa kahĩ wa Mũyahudi aambagĩrĩria kwĩruta maandĩko ma Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ arĩ wa mũaka ĩtano.

harĩ ũhoru wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana mũikarĩre ya ũthingu, ¹⁷ nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyanĩru, na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wothe mwega.

4

¹ Atĩrĩrĩ, niĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũrĩa ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: ² Hunjagia Ũhoru wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩrie hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩre na ĩrĩa ĩtagĩrĩre; ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkirĩrĩria mũnene na ũrutani mũbarĩrĩre. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩre. No nĩguo mahingie merirĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoru wa ma, na magariũrũkĩre ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩiguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunja ũhoru wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũitwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũite mbaara ĩrĩa njega, narĩo ihenya rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrĩte menyereire wĩtikio wakwa. ⁸ Rĩu nĩnjigĩirwo thũmbĩ ĩrĩa ya ũthingu, ĩrĩa Mwathani, ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooto, akaahe mũthenya ũcio, na to niĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ othe arĩa makoretwo merirĩrie kũguũranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ niĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ĩno, nĩandiganĩrie na agathiĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathiite Galatia, na Tito agathiĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũke nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ niĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgĩũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũrĩa Teroa, na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekisantero ũrĩa mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani niwe ũkaamũrĩha kũringana na ciiko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩri iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroaga gũtuĩrwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na nĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ĩhunjio biũ nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamĩgue. Na nĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. ¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wothe, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogocagwo tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pisisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na nĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wega wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Ngai na mŭtũmwo wa Jesũ Kristũ. Ndũmĩtwo nĩguo andũ arĩa athuure nĩ Ngai mongererwo wĩtikio na ũmenyo wa kũmenya ũhoro-ũrĩa-wa-ma ũrĩa ũtwaranĩte na ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai, ² na nĩguo wĩtikio na ũmenyo iria irĩ na kũirĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ũrĩa ũtaheenana gia eeranĩire o kuuma kĩambĩrĩria. ³ Narĩo ihinda rĩake rĩrĩa riagĩrĩire riakinya, nĩaguũranĩirie kiugo giake kĩrĩa ndehokeirwo ndĩkihunjagie kũringana na ũrĩa njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ,

⁴ Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Tito, o wee mũriũ wakwa kũna thĩnĩ wa wĩtikio ũrĩa tũgwatanĩire nawe:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristũ Jesũ Mũhonokia witũ, irogĩa nawe.

Wĩra wa Tito arĩ Kirete

⁵ Atĩrĩrĩ Tito, gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ngũtĩge kũu Kirete nĩ atĩ ũthondeke maũndũ marĩa mataarĩkĩte na ũthuure athuuri thĩnĩ wa o itũũra, o ta ũrĩa ndakwĩrĩre. ⁶ Mũthuuri wa kanitha aagĩrĩrwo akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa mũtumia o ũmwe tu, na arĩ mũndũ ũrĩ na ciana ciĩtikĩtie na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ũndũ wa ũmaramari kana kwaga gwathĩka. ⁷ Kuona atĩ mũrori wa maũndũ ma kanitha nĩmwĩhokere wĩra wa Ngai, no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ wa kwĩngũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra irĩa itagĩrĩire. ⁸ Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ũũĩ gũtugana, na wendete maũndũ marĩa mega, na ũhotete kwĩgirĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mũrũngĩrĩru ngoro, na arĩ mũthingu, o na mũndũ ũmenyagĩrĩra mĩtugo yake. ⁹ Ningĩ no nginya arũmagie ũhoro ũrĩa wa kwĩhokeka, o ta ũrĩa ũrutani two, nĩguo ahotage kũmĩrĩria arĩa angĩ na ũrutani ũrĩa mwagĩrĩru, na ahotage kũregana na arĩa maũkararagia.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ aingĩ aremi, andũ a mũario ya tũhũ na aheenania, na makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. ¹¹ Andũ acio no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩciĩ mĩngĩ nĩkũrutanaga maũndũ marĩa mataagĩrĩire kũrutana, na mekaga ũguo nĩgeetha monage

mbeeca iria itamagĩĩire. ¹² O na mũnabii ũmwe wao nĩoigĩte atĩrĩ, “Andũ a Kirete matũũraga maheenanageria hĩndĩ ciothe, na mahaana ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku.” ¹³ Ūira ũcio nĩ wa ma. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, makaanagerie ũgwatĩirie, nĩgeetha mehaande wega ũhoroinĩ wa gwĩtĩkia, ¹⁴ na nĩguo matikarũmbũyagie ng’ano cia Ayahudi kana mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ũhoro-ũrĩa-wa-ma. ¹⁵ Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciiria matheru, maũndũ mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciiria mathũku na matetikĩtie-rĩ, gũtirĩ ũndũ mũtheru. Ti-itherũ, meciiria mao na thamiri ciao nĩ thũku. ¹⁶ Kuuga nĩmoigaga atĩ nĩmooĩ Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciiko ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mwega mangĩika.

2

Maũndũ Marĩa Mabataire Kũrutwo Ikundi Itiganĩte

¹ No wee-rĩ, no nginya ũrutanage maũndũ marĩa maringaine na ũrutani ũrĩa mwgĩrĩru. ² Rutaga athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩũ, na marĩ a gũtĩika, na a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na marĩ arũmu ũhoroinĩ wa gwĩtĩkia, na makoragwo marĩ na wendani o na ũkirĩrĩria.

³ O nao atumia arĩa akũrũ marutage gũikaraga na mũikarĩre ya ũtheru, na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere kũnyuuaga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ matuĩke a kũrutanaga maũndũ marĩa mega, ⁴ nĩgeetha mahote kũruta atumia arĩa ethĩ kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na atheru, na mehang’agie na wĩra o wa kwao mũciĩ, na matuĩke atugi, na maathĩkagĩre athuuri ao, nĩgeetha gũtikanagĩre mũndũ ũngĩcambia kiugo kĩa Ngai.

⁶ O ta ũguo-rĩ, ũmagĩrĩria aanake, na ũmataarage matuĩke a kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. ⁷ Maũndũ-inĩ mothe, tuĩka kionereria gĩa gwĩkaga wega maũndũ-inĩ mothe. Rĩrĩa ũkũrutana onanageria ũrũngĩrĩru, na ũtarĩ na itherũ, ⁸ o na waragie ciugo iria ciagĩrĩire, itangĩrutĩka mahĩtia, nĩgeetha arĩa matũkararageria maconorithio tondũ wa kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ riitũ.

⁹ Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre aathanani a cio maũndũ-inĩ mothe, na igeragie kũmakenia, no itigacookanagerie nao, ¹⁰ na itikamaiyage indo ciao, no cionanagerie atĩ no ciĩhokwo kũna, nĩguo itũmage ũrutani wa ũhoro wa Ngai Mũhonokia witũ wendekage maũndũ-inĩ mothe.

11 Nĩ ūndũ wega wa Ngai ūrĩa ūrehaga ūhonokio nĩnguũranĩirio kũrĩ andũ othe. 12 Wega ūcio wa Ngai nĩguo ūtũrutaga kũregana na maũndũ marĩa matarĩ ma kwĩyamũrĩra Ngai, na merirĩria mooru ma gũkũ thĩ, na gũtũura twĩgirĩrĩrie merirĩria ma mwĩrĩ, na gũtũura na mĩtũũrĩre ya ūngai na mĩrũngĩrĩru na ya kwĩyamũrĩra Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, 13 o tũgĩetagirĩra kũrĩngĩrĩro kĩrĩa kĩrĩ na kĩrathimo, hĩndĩ irĩa gũkaaguũranĩirio riiri wa Jesũ Kristũ, ūrĩa arĩ Ngai witũ mũnene na Mũhonokia. 14 Nake nĩwe werutire nĩ ūndũ witũ, nĩguo atũkũũre waganu-inĩ wothe, na atherie andũ matuĩke ake kũmbe, arĩa marĩ na kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ mega.

15 Rĩu-rĩ, maũndũ macio nĩmo wagĩrĩrwo nĩkũrutanaga. Ūmanagirĩria na ūkaananagie wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ūrĩkũ akũire.

3

Gwĩka ūrĩa Kwagirĩre

1 Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na arĩa maathanaga, na matuĩke aathĩki, na makoragwo mehaarĩirie kũruta wĩra wothe mwega, 2 ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ūrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri, na monanagie mĩtugo ya ūhooreri harĩ andũ othe.

3 Nĩ ūndũ hĩndĩ imwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩigu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ūiru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ūrĩa ūngĩ. 4 No hĩndĩ irĩa ūtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ūrĩa atwendete nago ciaguũranĩirio-rĩ, 5 nĩatũhonokirie, na ti ūndũ wa maũndũ ma ūthingu marĩa tweekite, no nĩ ūndũ wa tha ciake. Agĩtũhonokia na ūndũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ūndũ wa Roho Mũtheru, 6 ūrĩa aatũitĩrĩrie na ūtaana nĩ ūndũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, 7 nĩgeetha twatuuo athingu nĩ ūndũ wa wega wake, tũtuĩke agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ūrĩa tũtũire twĩrĩgĩrĩre. 8 Ūhoro ūcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maũndũ maya ūgwatĩirie, nĩgeetha andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kĩyo gwĩkaga maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

9 No rĩrĩ, eheragirĩra ngarari cia ūrimũ, na ūhoro wa gũkinyĩra njjarwa, na gũkararania, na mbaara cia ūhoro wa watho, tondũ maũndũ macio matirĩ uumithio, na nĩ

ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetuĩrĩre ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ niĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo nduĩte gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ Īka ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩinĩ wa wĩtikio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, njohetwo nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ, na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Tŭratũma marũa maya kŭrĩ Filemona mŭrata witũ ũrĩa twendete na mŭruti wĩra hamwe na ithuĩ, ² na kŭrĩ mwarĩ wa Ithe witũ Apufia, o na kŭrĩ Arikipo, ũrĩa ũrũagĩrĩra Ũhoru wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kŭrĩ kanitha ũrĩa ũcemanagia gwaku mŭciĩ.

³ Mũrogĩa na wega na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kŭrĩ Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

⁴ Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngũkŭririkana mahooya-inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ ciothe, ⁵ tondũ nĩnjiguaga ũhoru wa wĩtkio waku thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, na ũrĩa wendete andũ arĩa othe aamũre. ⁶ Nĩhooyaga atĩ ũgĩe na kĩyo rĩrĩa ũkũgwatanĩra nao ũhoru wa wĩtkio waku, nĩgeetha magĩe na ũmenyo wa maũndũ mothe mega marĩa tũrĩ namo thĩinĩ wa Kristũ. ⁷ Wendani waku nĩũheete gĩkeno kĩnene mũno na ũkanyũmĩrĩria, nĩ tondũ wee, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩũcanjamũrĩte ngoro cia andũ arĩa aamũre.

Paŭlũ Gũthaihanĩrĩra Onesimo

⁸ Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, o na gũtuĩka no ngwathe ndĩ thĩinĩ wa Jesũ Kristũ, atĩ wĩke ũrĩa wagĩrĩire-rĩ, ⁹ nĩ kaba ngũthaithe ũwĩke nĩ ũndũ wa wendo. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ Paŭlũ o na ndĩ mũthuuri mŭkŭrũ, na ningĩ ndĩ muohe nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ-rĩ, ¹⁰ ngũgĩgũthaita nĩ ũndũ wa mŭrũ wakwa Onesimo, ũrĩa watuĩkire mŭrũ wakwa ndĩ gũkũ kĩoho-inĩ. ¹¹ Mbere ĩyo ndaarĩ kĩene kŭrĩwe, no rĩu nĩatuĩkĩte mũndũ wa bata harĩwe o na harĩ nĩ.

¹² Nake nĩngũmũcookia kŭrĩwe, na ngĩmũtũma no taarĩ ngoro yakwa mwene ndĩragũtũmĩra. ¹³ Nĩngĩrendire gũikara nake, nĩgeetha andeithagie handũ-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwĩka ũndũ o na ũrĩkũ wee ũtetĩkĩrĩte, nĩgeetha ũndũ o wothe mwega wee ũngĩka ũkorwo ũrĩ wa kwĩyendera no ti wa kŭringĩrĩrio. ¹⁵ No gũkorwo gĩtũmi gĩa akweherere kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mĩtũũranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arĩ o ngombo, no

akorwo akĩrĩte ngombo, acooke arĩ mũrũ wa Ithe witũ mwende mũno. Nĩ wa bata mũno harĩ niĩ, no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mũndũ o na ta mũrũ wa Ithe witũ thĩinĩ wa Mwathani.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio angĩkorwo nĩũtuaga tũrĩ rũmwe nawe-rĩ, mwamũkĩre o ta ũrĩa ũngĩnyamũkĩra niĩ mwene. ¹⁸ Nake angĩkorwo nĩagwĩkĩte ũũru o na ũrĩkũ, kana hihi arĩ na thiirĩ waku-rĩ, andĩka atĩ thiiirĩ ũcio nĩ wakwa. ¹⁹ Nĩ niĩ Paũlũ ndĩrakwandĩkĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha thiiirĩ ũcio, o na gũtuĩka ndikwenda kũgweta atĩ o na wee mwene ũrĩ thiiirĩ wakwa. ²⁰ Atĩrĩrĩ, mũrũ wa Ithe witũ, niĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kũrĩwe thĩinĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thĩinĩ wa Kristũ. ²¹ Ndakwandĩkĩra marũa maya ndĩhokete atĩ ndũngĩaga kũnjathĩkĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwĩka o na makĩria ya ũrĩa ngũrĩtie wĩke.

²² Hamwe na ũguo-rĩ, thondekera handũ ha gũikara, tondũ ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩtikĩrio njũke kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa mahooya marĩa mũhooyagĩra.

²³ Epafara, ũrĩa tuohetwo nake nĩ ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩakũgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra nao, nĩmakũgeithia. ²⁵ Wegu wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na nīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na nīra ya Mūriū, ūrīa aatuire mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwerī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atariī, ningī nīwe ūnyitīrīre indo ciothe na kiugo gīake kīrī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehia-rī, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītūika mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rīitwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Wee nīwe Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuīka Thoguo”?
 O na kana akīmwīra atīrī,
 “Nī nī ngūtūika Ithe,
 nake atuīke Mūrū wakwa”?

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,

“Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhooe.”

⁷ Akīaria ūhoru wa araika oigire atīrī,

“Atūmaga araika ake matuīke huhu,
 nacio ndungata ciake agacitua nīnīmī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhoru ūkonī Mūriū ekuuga atīrī,

“Wee Ngai, gītī gīaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,
 nakīo kīhoo to nīkīo gīgaatuīka mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;
 nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambarārtie
 gūkīra athiritū aku othe
 na ūndū wa gūgūtīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoiga atīrī,

“Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya
 thī,
 o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
 igaathira o ta ngu.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa ngu ndaaya ikūnjagwo;
 ikaagarūrūka o ta ūrīa ngu igarūrūkaga.

No wee ndūgarūrūkaga,
 na mīaka yaku ndīrī hīndī īgaathira.”
 13 Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
 nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
 itūike gaturwa ka makinya maku”?
 14 Githī araika othe ti maroho ma gūtungata, matūmītwo
 matungatagīre arīa makaagaya ūhonokio?

2

Gwathwo Gūthikīrīria

¹ Nī ūndū ūcio-rī, nītwagīrīrwo kūrūmbūiya mūno
 ūhorō ūrīa twanaigua, nīguo tūtikae gūtūgūgio tweherio
 kuuma harī guo. ² Tondū-rī, angīkorwo ūhorō ūrīa waririo
 nī araika warī mūrūmu-rī, na mūdū o wothe ware-
 ganaga na ūhorō ūcio na akaūremera nīaherithagio o ūrīa
 kwagīrīre-rī, ³ tūngīkīaga atīa kūherithio tūngīnyarara
 ūhonokio mūnene ūū? Ūhonokio ūyū, ūrīa waambire
 kūhunjio nī Mwathani, nīwacookire gwīkīrwo hinya kūrī
 ithūī nī andū arīa maamūiguire. ⁴ Ningī Ngai agīkīra
 ūhorō ūyū ūira atī nī wa ma na ūndū wa kuonania marūūri
 na morirū, o na kūringa ciama cia mīthemba mīngī, na
 akīheana iheo cia Roho Mūtheru kūrī andū kūringana na
 wendi wake.

Jesū gūtuo ta Ariū a Nyina

⁵ Thī irīa tūkwaria ūhorō wayo, araika tio maaheetwo
 wathani wayo. ⁶ No nī harī mūdū mūna ūheanīte ūira
 handū hamwe akoiga atīrī:

“Mūdū akīrī kī tondū ūikaraga ūkīmwīciiragia,
 nake mūrū wa mūdū akīrī kī atī nīkīo
 ūmūmenyagīrīra?”

⁷ Watūmire atigie o hanini aiganane na araika,
 na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīo,
⁸ na ūkīiga indo ciothe rungu rwa magūrū make
 aciathage.”

Nake akīiga indo ciothe rungu rwa mūdū-rī, hatirī kīndū
 o na kīrīkū Ngai aatigire gītārī watho-inī wa mūdū. No
 rīu tūtīonaga indo ciothe irī watho-inī wa mūdū. ⁹ No
 tuonaga Jesū, ūrīa gwa kahinda kanini watūitwo mūnini
 gūkīra araika, no rīu ekīrītwo thūmbī ya riiri na ya gītīo
 nī tondū nīanyariirīkire na agīkua, nīgeetha, nī ūndū wa
 Wega wa Ngai atuīke wa gūcama gīkuū handū ha andū
 othe.

¹⁰ Nīgūkorwo nī kwagīrīre atī Ngai, ūrīa wombire indo
 ciothe na itūūraga nī ūndū wake-rī, atūme mwambīrīria

wa ūhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ūndũ wa kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. ¹¹ Jesũ ūrĩa ūtũmaga andũ matuĩke atheru, o hamwe na acio matuĩtwo atheru, othe matuĩkaga andũ a nyũmba ĩmwe. Nĩ ūndũ ūcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta ariũ na aarĩ a Ithe. ¹² Akoiga atĩrĩ,

“Nĩngoimbũra rĩtwa rĩaku kũrĩ ariũ na aarĩ a Baba;
nĩngainaga nyĩmbo cia gũkũgococa ndĩ kĩũngano-inĩ.”

¹³ Ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ Ngai.”

O na ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ūyũ haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

¹⁴ Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o nake aatuĩkire o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ūndũ wa gĩkuũ gĩake ahote kwananga ūrĩa ūrĩ na hinya wa gĩkuũ, nake nĩwe mũcukani, ¹⁵ na ohore arĩa matũire mohetwo ūkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra gĩkuũ. ¹⁶ Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia, no ateithagia rũciaro rwa Iburahĩmu. ¹⁷ Na nĩ ūndũ ūcio no nginya angĩahaananirio na ariũ na aarĩ a Ithe maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene ūiyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ūndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩnĩkire rĩrĩa aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ arĩa mageragio.

3

Jesũ nĩ Mũnene gũkĩra Musa

¹ Nĩ ūndũ ūcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o inyuĩ mũgwatanĩire ūhoru wa gwĩtwo kũrĩa kuumĩte na igũrũ, mwĩcũranagiei ūhoru wa Jesũ, o we mūtũmwo na mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene ūrĩa tuumbũraga ūhoru wake. ² We aarĩ mwĩhokeku kũrĩ ūrĩa wamwamũrĩre, o ta ūrĩa Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai. ³ Jesũ nĩonekanĩte aagĩrĩre kũheo gĩtũo kĩnene gũkĩra Musa, o ta ūrĩa mwaki wa nyũmba aagĩrĩrwo nĩ gũtũo gũkĩra nyũmba yo nyene. ⁴ Nĩgũkorwo nyũmba o yothe nĩrĩ mũndũ ūrĩa wamĩakire, no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai arĩ o ndungata, agakĩrutaga ūira wa maũndũ marĩa makaahanwo thuutha-inĩ. ⁶ No Kristũ arĩ Mũriũ aarĩ mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ tũrĩ nyũmba ĩyo yake, tũngũkara tũrũmĩtie ūmĩrĩru witũ na kũrĩgĩrĩro kĩrĩa twĩrahagĩra.

Gũkaanio kwaga Gwĩtĩkia

7 Nĩ ũndũ-rĩ, o ta ũrĩa Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ:
 “Ũmũthĩ, mũngĩigua mũgambo wake,
 8 mũtikoomie ngoro cianyu
 ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire,
 andũ makĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,
 9 kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩndoria,
 na makĩona ciiko ciakwa, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo
 ĩna.
 10 Nĩkĩo ndaarakarĩire rũciaro rũu, ngĩkiuga atĩrĩ,
 ‘Ngoro cia andũ aya itururaga hĩndĩ ciothe,
 na matirĩ maamenya njĩra ciakwa.’
 11 Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga
 atĩrĩ,
 ‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’ ”

12 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩmenyererei hatikagĩe o
 na ũmwe wanyu ũrĩ na ngoro ĩhagia na ĩtetikagia, ĩrĩa
 ĩgarũrũkaga, ĩgatigana na Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. 13 No
 ũmanagĩrĩrai mũndũ na ũrĩa ũngĩ o mũthenya, o rĩrĩa
 rĩothe mũthenya ũrĩtagwo Ũmũthĩ, nĩgeetha gũtikagĩe o
 na ũmwe wanyu ũkũũmio ngoro nĩ ũndũ wa kũheenererio
 nĩ mehia. 14 Tondũ ũcio, tũngĩrũmia wega mwĩhoko
 ũrĩa twarĩ nago kuuma o kĩambĩrĩria nginya ithirĩro-rĩ,
 nĩtũgaatuĩka a kũgwatanĩra hamwe na Kristũ. 15 O ta ũrĩa
 kwĩrĩtwo, atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngĩigua mũgambo wake,
 mũtikoomie ngoro cianyu
 ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire.”

16 Nĩ andũ arĩkũ acio maaiguire na makĩmũkararia? Githĩ
 ti arĩa othe moimĩte Misiri matongoretio nĩ Musa? 17 Ningĩ-
 rĩ, nĩ andũ arĩkũ aarakarĩire mĩaka ĩyo mĩrongo ĩna? Githĩ
 ti arĩa meehirie, na magĩkua, o arĩa ciimba ciao ciagũire
 kũu werũ-inĩ? 18 Ningĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ Ngai ehĩtire na
 mwĩhĩtwa atĩ gũtirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wake,
 tiga o andũ acio maaregire kũmwathĩkĩra? 19 Tũgakĩona
 atĩrĩ, matiahotire gũtoonya kuo nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtikia
 kwao.

4

Thabatũ ya Kũhurũka ya Andũ a Ngai

1 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kuona atĩ kĩranĩro gĩa gũtoonya
 ũhurũko-inĩ wake kĩrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei gũtikagĩe
 o na ũmwe wanyu ũtagagĩkinyĩra. 2 Nĩgũkorwo o na
 ithuĩ nĩtũhunjĩirio Ũhoru-ũyũ-Mwega o tao; no ũhoru ũrĩa
 maaiguire ndũigana kũmaguna, tondũ arĩa maũiguire
 matiwamũkĩrĩre na wĩtikio. 3 Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtikĩtie

nĩ ithuĩ tũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kũu, o ta ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,

‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

O na gũtuĩka wĩra wake nĩwathirĩte kuuma o rĩrĩa thĩ yombirwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie ũhoru wa mũthenya wa mũgwanja, akoiga atĩrĩ: “Nake Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana na wĩra wake wothe.” ⁵ O na ningĩ hau mbere nĩoigĩte atĩrĩ, “Matirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wakwa.”

⁶ Nĩtũkuona atĩ nĩ kũrĩ amwe matigaire gũtoonya kĩhurũko-inĩ kũu kĩeranĩrwo, nĩgũkorwo arĩa maahunjĩrio ũhoru-ũrĩa-Mwega mbere matiatonyire tondũ nĩmagire gwachĩka. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akĩwĩta Ũmũthĩ, thuutha wa matukũ maingĩ gũthira rĩrĩa aaririe na kanua ka Daudi, ta ũrĩa oigĩte hau mbere atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake, mũtikoomie ngoro cianyu.”

⁸ Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ũhurũko-rĩ, Ngai ndangĩacookire kwaria ũhoru wa mũthenya ũngĩ thuutha ũcio. ⁹ Tondũ ũcio nĩgũtigaire Thabatũ ya kũhurũka ya andũ a Ngai; ¹⁰ nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩa ũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kĩa Ngai o nake nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ũrĩa Ngai aahurũkire agĩtigana na wĩra wake. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrutanĩrie na kĩyo gũtoonya ũhurũko-inĩ ũcio, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkaagũa nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra kĩonereria kĩa ũremi wao.

¹² Nĩgũkorwo ũhoru wa Ngai ũrĩ muoyo na ũrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra rũhiũ rwa njora rũnooretwo mũena yeerĩ, ũgatheeca ũkagayũkania muoyo na roho, o na ũkagayania marũngo na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na ningĩ ũgatuĩra meciiria na matua ma ngoro. ¹³ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa iria ciombirwo kĩhithĩtwo kuuma maitho-inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguũrio mbere ya maitho ma ũrĩa tũkaahe ũhoru witũ.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai Ũrĩa Mũnene Mũno

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtkio ũrĩa tuumbũraga. ¹⁵ Nĩgũkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ũtangĩhota gũtũiguĩra tha ũhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ũmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei gĩtĩ kĩa

Ūnene kīrīa kīa Wega wake tūrī na ūmīrīru, nīgeetha tūkaiguīrwo tha, na tuone Wega wake wa gūtūteithagia hīndī īrīa tūbatarīte.

5

¹ Rīu-rī, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene o wothe athuuragwo kuuma gatagatī ka andū na agatuuo wa kūmarūgamīrīra maūndū-inī marīa makoniī Ngai, nīguo arutage maruta na magongona nī ūndū wa kūhoroheria mehia. ² Nake nīahotaga gūkirīrīria arīa matarī na ūmenyo o na arīa maturuurīte, kuona atī o nake nīarī ūhūthū wake. ³ Ūndū ūyū nīguo ūtūmaga arute magongona ma kūhoroheria mehia make mwene, o ta ūrīa amarutaga nī ūndū wa mehia ma kīrīndī.

⁴ Gūtīrī mūndū wīheaga gītīo kīu we mwene; no nginya akorwo etītuo nī Ngai, o ta ūrīa Harūni eetirwo. ⁵ Nī ūndū ūcio, o nake Kristū ndaigana kwīyoera ūgooci wa gūtuīka mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene. No nī Ngai wamwīrīre atīrī, “Wee nīwe Mūrū wakwa; ūmūthī nīndatuīka Thoguo.”

⁶ Na handū hangī oigīte atīrī, “Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene, o ta ūrīa Melikisedeki aatarī.”

⁷ Matukū-inī marīa Jesū aatūūruga gūkū thī-rī, nīahooyaga na agathaitha Ngai, agīkayaga mūno agītāga maithori kūrī ūcio ūngīahotire kūmūhonokia kuuma gīkuū-inī, na nīaiguagwo nī ūndū wa kwīnyīhia gwake. ⁸ O na gūtuīka aarī mūrīū, nīerutire gwathīka nī ūndū wa ūrīa aanyariirīkire, ⁹ na aarīkia gūtūuo mwagīrīru kūna, agītūka kīhumo kīa ūhonokio ūrīa ūtagaathira harī arīa othe mamwathīkagīra, ¹⁰ nake Ngai akīmūtua mūthīnjīri-Ngai mūnene o ta ūrīa Melikisedeki aatarī.

Gūtaarwo nīguo Tūtīkagwe

¹¹ Nītūrī na maūndū maingī tūngīmwīra makoniī ūhoro ūyū, no nī hinya kūmūtaarīria tondū mūtīnyīitaga maūndū narua. ¹² Nī ūndū-rī, o na gūtuīka rīu mwagīrīrwo nīgūkorwo mūrī arutani-rī, nīmūbatarīte mūndū wa kūmūruta maūndū marīa mwarutītuo kīambīrīria ma kiugo kīa Ngai o rīngī. Inyuī mūbataire kūheo iria, no ti irio nyūmū! ¹³ Mūndū o wothe ūnyuuaga iria, tondū no gakenge-rī, ndangīmenya wega ūhoro wa ūrutani wa ūthingu. ¹⁴ No irio iria nyūmū nī cia andū arīa agima, arīa nī ūndū wa kūmenyera gūcihūthīra kaingī, nīmerūtīte gūkūūrana wega na ūūru.

6

¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩtūtiganei na morutani marĩa ma kĩambĩrĩria ma ũhoru wa Kristũ, na tũthiĩ na mbere na gũkũra, na tũtuge kwambĩrĩria gwaka mũthingi rĩngĩ wa kũrutana ũhoru wa kwĩrira nĩ ũndũ wa ciĩko iria cierek-agĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ũrutani wa gwĩtikia thĩni wa Ngai, ² na morutani ma ũbatithio, na ma kũigĩrĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na ma gũtuĩrwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũrĩkaga, Ngai angĩtĩkĩria.

⁴ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ũtheri, na magacama kĩaheo kĩa kiumĩte igũrũ, na magakorwo matuĩtwo a ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamĩte wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma ihinda rĩrĩa rĩgooka, ⁶ andũ acio mangĩgũa na matigane na maũndũ maciorĩ, gũtingĩhoteka kũmacookia rĩngĩ merire, nĩ tondũ nĩ kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o rĩngĩ, na makamũnyararithia kũrĩ kĩrĩndĩ.

⁷ Mũgũnda ũrĩa uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ũgacooka ũgaciara maciaro mega ma kũguna arĩa marĩmĩrwo-rĩ, nĩũrathimagwo nĩ Ngai. ⁸ No mũgũnda ũrĩa ũkũraga mũigua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ũrĩ ũgwatinĩ wa kwĩrehithĩria kĩrumi. Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũcinwo ũgacacino.

⁹ Arata akwa nyendete mũno, o na tũkĩaragia ũguo, ha ũhoru wanyu-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre maũndũ mega kũrĩ macio, o marĩa marehanaga na ũhonokio. ¹⁰ Tondũ Ngai ndaagĩte kĩahooto; ndakaariganĩrwo nĩ wĩra wanyu o na wendo ũrĩa muonanĩtie nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩake rĩrĩa mwateithagia andũ arĩa aamũre, o na rĩu no mũrathiĩ na mbere na kũmateithia. ¹¹ Tũngĩenda mũndũ o mũndũ wanyu onanie kĩyo o ta kĩu o nginya mũthia, nĩguo mũkaahingĩrio maũndũ marĩa mũtũire mwĩrĩgĩrĩre. ¹² Tũtikwenda mũtuĩke igũũta, no tũkwenda mwĩgerekanagie na andũ, arĩa nĩ ũndũ wa gwĩtikia na gũkirĩrĩria kwao nĩkuo gũtũmaga magairwo maũndũ marĩa meranĩrwo.

Ūũma wa Kĩranĩro kĩa Ngai

¹³ Rĩrĩa Ngai eerĩre Iburahĩmu kĩaranĩro gĩaake, eehĩtire akĩgĩwetaga we mwene, nĩgũkorwo gũtiarĩ na ũngĩ mũnene kũrĩ we wa kwĩhĩta nake, ¹⁴ akiuga atĩrĩ, "Tĩ-itherũ nĩngũkũrathima na ngũhe njiaro nyingĩ." ¹⁵ Na nĩ ũndũ ũcio, thuutha wa Iburahĩmu gweterera akĩrĩrĩrie-rĩ, nĩaherwo kĩa eerĩrwo.

¹⁶ Tondũ rĩrĩ, andũ mehĩtaga na mũndũ ũrĩa mũnene kũmakĩra, nago mwĩhĩtwa ũgakĩndĩra ũrĩa kwĩrĩtwo, na

ũgakĩniina ngarari ciothe. ¹⁷ Na tondũ Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ njanja kũrĩ agai a maũndũ marĩa meranĩirwo atĩ itua rĩake rĩrĩa aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rĩ, nĩakindĩrire ũhoru ũcio na mwĩhĩtwa. ¹⁸ Ngai eekire ũguo na ũndũ wa maũndũ meerĩ matangĩgarũrũka, o marĩa gũtangĩhoteka Ngai aheenanie namo, nĩgeetha ithuĩ arĩa tuonete handũ ha kũũrĩra twĩgwatĩre kũrĩgĩrĩro kĩrĩa tũheetwo, tũhote kũũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kũrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩaana ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩrĩa kĩnene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathiire mbere iitũ, aatoonyire ithenya riitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩĩ.

7

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngire Iburahĩmu akĩinũka aarĩkia kũhoota athamaki, na akĩmũrathima, ² nake Iburahĩmu akĩmũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. Rĩitwa rĩake rĩgĩtaũrwo mbere nĩ kuuga “mũthamaki wa ũthingu”; ningĩ “mũthamaki wa Salemu” nĩ kuuga “mũthamaki wa thayũ”. ³ Ndaarĩ na ithe kana nyina, kana kĩruka gĩaake, na ndaarĩ na kĩambĩrĩria kĩa matukũ kana mũthia wa muoyo wake, nĩ ũndũ ũcio, we ahaana ta Mũrũ wa Ngai, egũtũũra arĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.

⁴ Ta mwĩciirie ũrĩa aarĩ mũnene: Atĩ o na ithe witũ Iburahĩmu nĩamũgaĩire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria aatahĩte! ⁵ Na rĩrĩ, watho uugĩte atĩ andũ a rũciaro rwa Lawi arĩa matuĩkaga athĩnjĩri-Ngai metagie gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ andũ, ũguo nĩ kuuga ariũ a ithe wao, o na gwatuĩka ariũ a ithe wao nĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu. ⁶ No mũndũ ũcio ndaarĩ wa rũciaro rwa Lawi, no nĩamũkĩrĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ Iburahĩmu, na akĩrathima ũcio werĩirwo ciĩranĩro. ⁷ Na hatirĩ njanja atĩ mũndũ ũrĩa mũnini nĩwe ũrathimagwo nĩ ũrĩa mũnene. ⁸ Tũgakĩona atĩ, mwena ũmwe gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi kĩũnganagio nĩ andũ arĩa macookaga gũkua, na nĩo Alawii; nago mwena ũcio ũngĩ, kĩrutagĩrwo mũndũ ũrĩa uumbũrĩtwo ũhoru wake atĩ atũũraga o muoyo. ⁹ O na mũndũ no oige atĩ Lawi, ũcio ũrutagĩrwo gĩcunjĩ kũ gĩa ikũmi, we mwene nĩarutire gĩcunjĩ kũ na njĩra ya Iburahĩmu, ¹⁰ tondũ hĩndĩ irĩa Melikisedeki aacemanirie na Iburahĩmu, Lawi aarĩ mũthiimo-inĩ wa ithe ũcio wa tene.

Jesū ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ūkinyanīru kūna nīūngĩonekanire na njīra ya ūthĩnjīri Ngai wa Alawii-rĩ, (nĩ ūndũ kīrĩndĩ kĩaheirwo watho na njīra ĩyo), gwakĩrĩ bata ūngĩ ūrĩkũ gũũke mũthĩnjīri-Ngai ūngĩ, ūtariĩ ta Melikisedeki, na ndatuĩke ta wa nyũmba ya Harũni? ¹² Nĩgũkorwo ūhoru wa ūthĩnjīri-Ngai ūngĩgarūrĩrwo-rĩ, o naguo watho no nginya ūgarūrĩrwo. ¹³ Nake mũndũ ūrĩa maũndũ maya maarĩtio nĩ ūndũ wake oimĩte mũhĩrĩga-inĩ ūngĩ, ūrĩa gũtarĩ mũndũ waguo ūrĩ watungatĩra Ngai kĩgongona-inĩ. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩkũikaine wega atĩ Mwathani witũ oimire mũhĩrĩga-inĩ wa Juda, na ha ūhoru wa mũhĩrĩga ūcio-rĩ, Musa ndaigana kuuga ūndũ o na ūrĩkũ ūkonĩ athĩnjīri-Ngai. ¹⁵ Na rĩrĩ, ūhoru ūrĩa twarĩtie no ūmenyeke wega makĩria angĩkorwo mũthĩnjīri-Ngai ūngĩ ūtariĩ ta Melikisedeki nĩonekanĩte, ¹⁶ ūrĩa ūtuĩkĩte mũthĩnjīri-Ngai, na ti kũringana na mũtugo wa rūciaro rwake, no nĩ tondũ wa ūhoti wa muoyo ūrĩa ūtathiraga. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩkuumbūrĩtwo atĩrĩ: “Wee ūrĩ mũthĩnjīri-Ngai nginya tene,

o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

¹⁸ Watho wa mbere nĩūtiganĩtwo naguo tondũ ndwarĩ na hinya na ūkaaga bata ¹⁹ (nĩgũkorwo watho ndūrĩ ūndũ watũmire wagĩrĩre kūna), no nĩtũheetwo kĩrĩgĩrĩro kĩega makĩria kĩrĩa gĩtũhotithagia gũkuhĩrĩria Ngai.

²⁰ Na ūndũ ūyũ ndwekirwo hatarĩ mwĩhĩtwa! Andũ acio angĩ nĩmatuĩkaga athĩnjīri-Ngai hatarĩ mwĩhĩtwa, ²¹ nowe aatuĩkire mũthĩnjīri-Ngai na mwĩhĩtwa, rĩrĩa Ngai aamwĩrĩre atĩrĩ: “Jehova nĩehĩtĩte,

na ndangĩricũkwo, akoiga atĩrĩ:

‘Wee ūrĩ mũthĩnjīri-Ngai nginya tene.’ ”

²² Nĩ ūndũ wa mwĩhĩtwa ūyũ, Jesũ nĩatuĩkĩte mūrũgamĩrĩri wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩega makĩria.

²³ Ningĩ-rĩ, nĩgũkoretwo na athĩnjīri-Ngai aingĩ ta acio hau mbere, nĩgũkorwo nĩmakuaga magakĩgirio gũthĩ na mbere na ūtungata ūcio. ²⁴ No tondũ Jesũ atũũraga muoyo nginya tene-rĩ, ūthĩnjīri-Ngai wake nĩ wa gũtũũra nginya tene. ²⁵ Nĩ ūndũ ūcio nĩahotaga kũhonokia kūna arĩa othe mokaga kũrĩ Ngai magereire harĩ we, nĩgũkorwo egũtũũra amathaitanagĩrĩa.

²⁶ Tondũ nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mũthĩnjīri-Ngai mũnene ta ūcio, atũhingagĩrie bata witũ, na akorwo arĩ mũtheru, na atarĩ ūcuuke, kana rĩhia, na aamũranĩtio na ehia, o na agatũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ. ²⁷ We ndekũbatara kũruta magongona mũthenya o mũthenya ta ūrĩa athĩnjīri-Ngai anene acio angĩ meekaga, mbere nĩ ūndũ wa mehia make

mwene, na thuutha ūcio nĩ ūndũ wa mehia ma kīrīndĩ. We nīarutire igongona nĩ ūndũ wa mehia mao ihinda o rīmwe rīa kūigana hīndĩ īrīa eerutire we mwene. ²⁸ Nīgūkorwo watho ūtuaga andũ matarī hinya athīnjīri Ngai anene; no mwīhītwa, ūrīa wokire thuutha wa watho, nīwaamūrīre Mūrīu, ūrīa ūtuūkīte mwagīrīru kūna nginya tene.

8

Mūthīnjīri-Ngai Ūrīa Mūnene wa Kīrīkanīro Kīerū

¹ Atīrīrī, ūhorō ūrīa tūraaria nĩ atī: Nī tūrī na mūthīnjīri-Ngai-mūnene, ūrīa ūikarīte thī guoko-inī kwa ūrīo gwa gītī kīa Ūnene kīa ūthamaki wa igūrū, ² nake nĩ mūtungatīri wa handũ-harīa-haamūre, o kūu hema-inī ya gūtūnganwo īrīa ya ma īrīa yaakirwo nĩ Mwathani, no ti mūdũ.

³ Na rīrī, mūthīnjīri-Ngai mūnene o wothe aathuuragwo nīguo arutage iheo na magongona, na nĩ ūndũ ūcio o nake no nginya akorwo arī na kīndũ gīa kūruta. ⁴ Korwo arī o gūkū thī-rī, ndangīrī mūthīnjīri-Ngai, nīgūkorwo nĩ kūrī andũ arīa marutaga iheo iria ciathanītwo nĩ watho.

⁵ Nao matungataga mūhianīre wa handũ-harīa-haamūre na kīrīruru kīa maūdũ marīa marī igūrū. Ūndũ ūcio nīguo watūmire Musa ataarwo hīndĩ īrīa eeharagīria gwaka Hema-ya-Gūtūnganwo, akīrwo atīrī: “Menyerera wone nīwathondeka indo icio ciothe kūrīngana na mūhianīre ūrīa wonirio ūrī kīrīma-inī.” ⁶ No rīrī, ūtungata ūrīa Jesū aheetwo nīūkīrīte wao, o ta ūrīa kīrīkanīro kīrīa arī we mūiguithania wakīo gīkīrīte kīrīa gīkūrū, na ningī kīhaandītwo na ciīranīro njega makīria.

⁷ Nīgūkorwo kīrīkanīro kīa mbere gītangīarī na mahītia, gūtingīagūire bata wa gwetha kīngī gīa keerī. ⁸ No Ngai nīoonire andũ marī na mahītia, akiuga atīrī:

“Matukū nīmarooka,
rīrīa ngaarīkanīra kīrīkanīro kīerū

na nyūmba ya Isiraeli,

o hamwe na nyūmba ya Juda, nīguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nakīo kīrīkanīro kīu gītīkahaana ta kīrīkanīro

kīrīa ndaarīkanīire na maithe mao ma tene

rīrīa ndaamanyīitire na guoko,

ngīmatongoria, ngīmaruta būrūri wa Misiri,

na tondũ matiigana gūikara marī ehokeku harī kīrīkanīro

gīakwa,

na nīi ngīmahunatīra,

ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Gīkī nīkīo kīrīkanīro kīrīa ngaarīkanīra na nyūmba ya Isiraeli

ihinda rīu rīathira, nīguo Mwathani ekuuga.
 Nīngekīra watho wakwa meciiria-inī mao,
 na ningī ndīwaandīke ngoro-inī ciao.
 Na nīi ngaatuīka Ngai wao,
 nao matuīke andū akwa.
 11 Gūtigacooka gūkorwo na mūndū ūkūruta ūrīa ūngī,
 kana mūndū arute mūrū wa ithe amwīre atīrī,
 ‘Menyana na Mwathani,’
 tondū andū othe nīmagakorwo maamenyete,
 kuuma ūrīa mūnini mūno wao nginya ūrīa mūnene.
 12 Nīgūkorwo nīngamarekera waganu wao,
 na ndigacooka kūririkana mehia mao.”
 13 Na rīrī, rīrīa ekwaria ūhoru wa kīrīkanīro kīerū-rī,
 nīgūtua aatuire kīrīa kīa mbere gīkūrū; na kīndū o gīothe
 kīrakūra-rī, gītuīkaga gīa gūthira, gīkabuīria o biū.

9

Kūhooya Ngai thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo ya Gūkū Thī

¹ Rīu-rī, kīrīkanīro kīrīa kīa mbere nī kīarī na mawatho maakonī ūhoru wa kūhooya Ngai, o na ningī nī kwarī na handū-harīa-haamūre gūkū thī. ² Nī kwarī na hema yathondeketwo, na kanyūmba kayo ka mbere nī haarī na mūtī ūrīa wa gūcuuria matawa, na metha, na mīgate īrīa mīamūre; hau nīho heetagwo “Handū-harīa-Hatheru.” ³ Thuutha wa gītama gīa keerī haarī na kanyūmba geetagwo, “Handū-harīa-Hatheru-Mūno,” ⁴ na hau nīho haarī kīgongona gīa thahabu gīa gūcinīrwo ūbumba, na nīho haarī ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa rīahumbīrītwo na thahabu kūndū guothe. Thīnī wa ithandūkū rīu nī haarī na nyūngū ya thahabu yarī na mana, na rūthanju rwa Harūni rūrīa rwathundūkīte, na ihengere cia mahiga iria ciandīkītwo. ⁵ Igūrū wa ithandūkū rīu nī haarī na akerubi a Riiri, mahumbīrīte gītī-gīa-tha. No rīu tūtingīhota gūtaarīria wega rīu ūhoru wa kīndū o kīndū.

⁶ Nacio indo ciothe ciarīkia kūbangwo ūguo-rī, athīnjīri-Ngai nao maatoonyaga kanyūmba kau ka mbere hīndī ciothe nīguo marute wīra wao wa ūtungata. ⁷ No rīrī, mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene nowe wiki watoonyaga kanyūmba karīa ga thīnī, na aatoonyaga o ihinda o rīmwe mwaka, na ndangīatoonyire atakuūte thakame ya kūruta igongona nī ūndū wake mwene na nī ūndū wa mehia ma andū marīa meekīte matekūmenya. ⁸ Ūndū ūyū nīguo Roho Mūtheru oonanagia naguo atī njīra ya gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno ndīakoretwo īguūranīrio ihinda rīrīa rīothe hema ya mbere yarī ho.

⁹ Gĩkĩ gĩkĩrĩ o kionereria kĩa matukũ maya tũrĩ, atĩ maruta na magongona marĩa maarutagwo matingĩahotire gũtheria thamiri ya mũndũ ũrĩa mũhooi Ngai. ¹⁰ Maũndũ macio makoniĩ o ũhoru wa kũrĩa na kũnyua, na magongona ma mĩthemba mĩingĩ ya gwĩtheria na mawatho ma na igũrũ tu, marĩa maathanĩtwo mekagwo nginya ihinda rĩrĩa maũndũ makeerũhio rĩgaakinya.

Thakame ya Kristũ

¹¹ Rĩrĩa Kristũ ookire arĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa maũndũ mega marĩa marĩ kuo-rĩ, nĩagereire hema-inĩ ĩrĩa nene na nginyanĩru ĩrĩa ĩtathondeketo na moko ma andũ, nago ũguo nĩ kuuga ti ya mũmbĩre wa thĩ ĩno. ¹² Ndaatoonyire na ũndũ wa thakame ya mbũri na njaũ; nowe aatoonyire Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno riita o rĩmwe rĩa kũigana na ũndũ wa thakame yake we mwene, arĩkĩtie gũkũũra andũ na ũkũũri ũrĩa ũtagaathira. ¹³ Thakame ya mbũri na ndegwa, na mũhu wa moori ĩcinĩtwo, ciaminjaminjĩrio arĩa marĩ na thaahu, nĩciamatheragia na ikaniina thaahu mĩĩrĩ yao. ¹⁴ Githĩ thakame ya Kristũ, ũrĩa werutire arĩ igongona rĩtarĩ kaũũgũ harĩ Ngai nĩ ũndũ wa Roho wa tene na tene, ndĩngĩgĩtheria thamiri ciitũ makĩria nĩguo itigane na ciĩko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, nĩguo tũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo!

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Kristũ nĩwe mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩerũ, nĩguo arĩa metĩtwo mahote kũgaĩrwo igai rĩrĩa rĩĩranĩrwo rĩtagaathira, kuona atĩ rĩu nĩakuĩte arĩ mũkũũri wa kũmakũũra kuuma mehia-inĩ marĩa meekĩtwo kĩrĩkanĩro-inĩ kĩrĩa kĩa mbere.

¹⁶ Tondũ ha ũhoru ũkonĩ kwĩgaya-rĩ, nĩ kwagĩrĩire kũmenyeke wega atĩ ũcio wĩgaĩte nĩakuĩte, ¹⁷ nĩ ũndũ kwĩgaya kũgĩaga na hinya rĩrĩa mũndũ ũrĩa wĩgaĩte aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ hinya rĩrĩa rĩothe ũrĩa wĩgaĩte arĩ muoyo. ¹⁸ Ũguo noguo o nakĩo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtingĩagĩire na hinya hatarĩ thakame. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Musa aarĩkirie kũhe andũ othe maathani mothe marĩa maandĩkĩtwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire thakame ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na guoya mũtune, na mathĩgĩ ma mũthobi akĩminjaminjĩria ibuku rĩa gĩkũnjo o na andũ othe. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno nĩyo thakame ya kĩrĩkanĩro, kĩrĩa Ngai amwathĩte mwathĩkagĩre.” ²¹ Ningĩ o ũndũ ũmwe, akĩminjaminjĩria Hema-ya-Gũtũnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahũthagĩrwo gũtungatĩra Ngai nacio. ²² Na ti-itherũ, kũringana na watho hakuhĩ

indo ciothe itheragio na thakame, na hatarĩ gũitwo gwa thakame-rĩ, gũtirĩ kũrekerwo kwa mehia.

²³ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire mĩhaano ya indo iria irĩ igũrũ itheragio na magongona macio, no indo cia igũrũ cio nyene itheragio na magongona mega kũrĩ macio.

²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ ndaatoonyire handũ-harĩa-haamũre haakĩtwo na moko ma andũ hahaanaine na handũ harĩa ha ma; nowe aatoonyire igũrũ kuo kwene, kũrĩa rĩu arũgamĩte mbere ya Ngai nĩ ũndũ witũ. ²⁵ O na ndaatoonyire igũrũ nĩguo erutage igongona kaingĩ kaingĩ ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mũnene aatoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno o mwaka arĩ na thakame itarĩ yake mwene.

²⁶ Kũngĩrĩ ũguo-rĩ, Kristũ angĩtũũraga anyariiragwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. No rĩu, matukũ-inĩ maya ma kũrigĩrĩa, nĩaguũranĩrio riita rĩmwe rĩa kũigana nĩguo eherie wĩhia na ũndũ wa kwĩruta atuĩke igongona we mwene.

²⁷ Na o ta ũrĩa gũtũitwo atĩ andũ makuage o riita rĩmwe, na thuutha wa ũguo magatũrwo ciira-rĩ, ²⁸ ũguo no taguo Kristũ aarutirwo igongona riita o rĩmwe nĩguo eherie mehia ma andũ aingĩ; nake nĩakaguũranĩrio riita rĩa keerĩ, no tigeetha akuue mehia, no nĩgeetha arehere arĩa mamwetagĩrĩa ũhonokio.

10

Igongona Rĩmwe rĩa Kũigana rĩa Kristũ

¹ Rĩu-rĩ, watho no kũiruru kĩa maũndũ mega marĩa magooka, no ti mũhianĩre wa maũndũ marĩa mo mene. Nĩ ũndũ ũcio watho ndũngĩhota gũtũma magongona marĩa marutagwo o mwaka o mwaka mategũtigithĩrio matũme andũ arĩa mookaga kũhooya Ngai magĩrĩre kũna.

² Tondũ korwo nĩ kwahotekire-rĩ, githĩ magongona macio mat-ingĩagĩtigire kũrutagwo? Nĩgũkorwo arĩa maahooyaga nĩmangĩatheretio rĩmwe rĩa kũigana, na matingĩacookire gwĩcuukĩra mehia mao.

³ No rĩrĩ, magongona macio maarĩ ma kũririkanania mehia mwaka o mwaka, ⁴ tondũ gũtingĩhoteka thakame ya ndegwa na ya mbũri yeherie mehia.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ:

“Wee ti magongona na maruta weriragĩria,
no nĩ mwĩrĩ wahaarĩrĩrie;

⁶ ndwakenirio nĩ maruta ma njino,

o na kana maruta ma kũhoroheria mehia.

⁷ Hĩndĩ ĩyo ngiuga atĩrĩ, ‘Niĩ ũyũ haha,

o ta ũrĩa ũhoro wakwa wandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, atĩrĩ:

njūkīte gwīka wendi waku, Wee Ngai.' "

⁸ Mbere oigire atīrī, "Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kūhoroherio mehia, ti mo weriragīria, o na kana ūgakenio nīmo" (o na gūtuīka watho nīwaathanīte marutagwo). ⁹ Ningī akiuga atīrī, "Nī ūyū haha, njūkīte gwīka wendi waku." Eeheragia ūhoru wa mbere nīguo ahaande ūcio wa keerī. ¹⁰ Na nī ūndū wa kwenda kūu-rī, nītūtuītwo atheru nī ūndū wa igongona rīa mwīrī wa Jesū Kristū rīrīa aarutire ihinda rīmwe rīa kūigana.

¹¹ Mūthenya o mūthenya mūthīnjīri-Ngai o wothe arūgamaga na akaruta mawīra make makoniī kīrīra kīa Ngai, agakīruta magongona o ro macio kaingī kaingī, no nī magongona matangīhota kweheria mehia. ¹² No rīrī, mūthīnjīri Ngai ūyū aarīkia kūruta igongona rīmwe rīa kūigana rīa kweheria mehia, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ¹³ Kuuma hīndī īyo nīatūūruga etereire o nginya rīrīa thū ciake igaatuuu gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nī tondū na ūndū wa igongona rīu rīmwe, nīatūmīte arīa maratuuu atheru magīrīre kūna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mūtheru nīatumbūragīra ūhoru ūyū. O mbere akoiga atīrī:

¹⁶ "Gīkī nīkīo kīrīkanīro kīrīa ngaarīkanīra nao
thuutha wa matukū macio, ūguo nīguo Mwathani
ekuuga.

Nīngēkīra mawatho makwa ngoro-inī ciao,
na ndīmaandīke meciiria-inī mao."

¹⁷ Ningī agacooka akoiga atīrī:

"Ndigacooka kūrīrikana mehia mao
na cīko ciao cia ūremi o rī o rī."

¹⁸ Na rīrī, mehia marīkia kūrekanīrwo-rī, gūtingīcooka
kūrutwo igongona rīngī rīa kweheria mehia.

Rūtana rīa Gūkirīrīria

¹⁹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, kuona atī tūrī na mwīhoko wa gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na ūndū wa thakame ya Jesū, ²⁰ tondū nīatūhingūrīre njīra njerū na īrī muoyo ya kūhītūkīra gītambaya-inī, nakīo nīkīo mwīrī wake, ²¹ na kuona atī nī tūrī na mūthīnjīri-Ngai mūnene mūno ūrīa ūrūgamīrīre nyūmba ya Ngai-rī, ²² nītūkuhīrīrie Ngai tūrī na ngoro itarī na ūhinga, na tūiyūrītwo nī wītīkio kūna, nacio ngoro ciitū iminjāmīnjīrio nīguo tūtherio thamiri ciitū ciage ūcuuke nayo mīrī iitū ithambītio na maaī matheru. ²³ Ningī nītūrūmiei ūhoru wa kīrīgīrīro kīrīa tuumbūraga tūtegūthangania, nīgūkorwo ūrīa wīranīre kīranīro kīu nī mwīhokeku. ²⁴ Hamwe na ūguo, nītwīcūūranie ūrīa tūngīarahūrana o

mündũ na ũrĩa ũngĩ ũhoroinĩ wa kwendana na gwĩka ciĩko njega. ²⁵ Na ningĩ tũtigatige kũnganaga hamwe, ta ũrĩa andũ amwe mamenyerete gwĩkaga, no nĩtũmanagirĩriei mündũ na ũrĩa ũngĩ, na makĩria mũno tondũ wa ũrĩa mũkuona atĩ Mũthenya ũcio nĩurakuhĩria.

²⁶ Tondũ tũngĩthĩ na mbere na kwĩhia na ũtũrĩka thuutha wa kũmenya ũhorouĩria-wa-ma-rĩ, gũtirĩ na igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia rĩtigaire, ²⁷ tige o gweterera tũrĩ na guoya ciira o na mwaki ũrĩrĩmbũkaga ũrĩa ũkaaniina thũ cia Ngai. ²⁸ Mündũ ũrĩa wotho wareganaga na watho wa Musa ooragagwo atekũiguĩrwo tha na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁹ Mũgwĩciiria mündũ aagirĩrwo nĩkũherithio mũno makĩria atĩa, ũrĩa ũrangĩrĩrie Mũrũ wa Ngai thĩ, na agatua atĩ thakame ya kirĩkanĩro rĩa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ũrĩa ũheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nĩgũkorwo nĩtũũĩ ũrĩa woigire atĩrĩ, “Kũrihanĩria nĩ gwakwa, na nĩ niĩ ngaarĩhanĩria,” na ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani nĩwe ũgaatuĩra andũ ake ciira.” ³¹ Nĩ ũndũ wa kũguoyohia mũno mündũ gũkumbatwo nĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

³² Ririkanai matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri, ũrĩa mweyũmĩrĩrie mbaara nene rĩrĩa mwanariiragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathĩnagio mbere ya kirĩndĩ mũkirumagwo; na mahinda mangĩ nĩmwanyitanagĩra na arĩa meekagwo ũguo. ³⁴ Ningĩ nĩmwaiguagĩra arĩa mohetwo njeera tha, na mũgetĩkagĩra gũtunywo indo cianyu mũkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na wa gũtũũra.

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio, mũtigate ũũmĩrĩru ũcio wanyu; nĩgũkorwo nĩũkamũrehere uumithio mũnene. ³⁶ Mwangĩrĩrwo nĩgũkirĩria, nĩguo mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga, mũkaamũkĩra kirĩa eeraniire. ³⁷ Nĩgũkorwo kahinda kanini gaathira-rĩ,

“Ũrĩa ũroka nĩegũka, na ndegũtũra.

³⁸ No mündũ wakwa ũrĩa mũthingu agaatuũra muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia.

Na angĩgacooka na thuutha,
ngoro yakwa ndĩgakenio nĩwe.”

³⁹ No ithuĩ tũtirĩ a thiritũ ya arĩa macookaga na thuutha makora, no tũrĩ a thiritũ ya arĩa metĩkagia, makahonokio.

11

¹ Rĩu-rĩ, gwĩtikia nĩkũgĩa na ma ya maũndũ marĩa twĩrĩgĩrĩire, na kũmenya na ma atĩ maũndũ marĩa tũtonaga marĩ ho. ² Ũndũ ũcio nĩguo watũmire andũ arĩa maarĩ kuo tene magaathĩrĩrio.

³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yothe yombirwo na kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio indo iria cionagwo itiathondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga.

⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Habili nĩarutĩire Ngai igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia nĩagathĩrĩrio ta mũndũ mũthingu rĩrĩa Ngai aaheanire ũira mwega nĩ gwĩtikĩra maruta make. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na rĩu no aaragia o na gũtuĩka nĩakuire.

⁵ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Enoku nĩeheririo mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo tondũ Ngai nĩamweheririe. Nĩgũkorwo ataneherio, nĩagathĩrĩrio atĩ aarĩ mũndũ wakenagia Ngai. ⁶ Na rĩrĩ, gũtarĩ na wĩtikio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ mũndũ ũrĩa wothe ũũkaga harĩ we no nginya etĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia na kũyo iheo ciao.

⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Nuhu aamenyithirio ũhoru wa maũndũ marĩa matoonekete-rĩ, nĩakire thabina arĩ na wĩtigiri wa ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ũndũ wa gwĩtikia gwake nĩatuĩrĩire thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai wa ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtikia.

⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩ bũrũri ũrĩa aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩ, o na akorwo ndaamenyaga kũrĩa aathiiaga. ⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, agĩtuĩka mũtũũri bũrũri-inĩ wa kũranĩro ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ, o ũndũ ũmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a kũranĩro kũu hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩataanyaga kuona itũũra rĩrĩ na mũthingi mũrũmu, rĩrĩa mũthondeki na mwaki warĩo nĩ Ngai.

¹¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatindĩkĩte matukũ, nake Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana tondũ nĩatuĩte atĩ ũrĩa weranĩire kũranĩro kũu aarĩ mwĩhokeku. ¹² Na nĩ ũndũ ũcio kuuma harĩ mũndũ ũyũ ũmwe, o na aarĩ ta mũndũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo njaro nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ũrĩa ũtangĩtarĩka ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

¹³ Andũ aya othe maatũũrĩre marũmĩtie wĩtikio nginya rĩrĩa maakuire. Matiigana kũhingĩrio maũndũ marĩa meerĩrwo; no nĩmamonaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ

thĩ. ¹⁴ Andũ arĩa moigaga maũndũ ta macio monanagia atĩ nĩ gwetha methaga bũrũri ũrĩa ũrĩ wao kũmbe. ¹⁵ Korwo nĩmeeciiragia ũhoro wa bũrũri ũrĩa moimĩte-rĩ, nĩ mangĩagĩte na mweke wa gũcooka kuo. ¹⁶ Handũ ha ũguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ũcio, naguo nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Ngai ndaconokaga gwĩtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩrie itũura inene nĩ ũndũ wao.

¹⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Iburahĩmu, rĩrĩa aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atuĩke igongona. ũcio werĩrwo ciĩranĩro nĩehaarĩrie kũruta mũrũ wake wa mũmwe igongona, ¹⁸ o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrite atĩrĩ, "Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka." ¹⁹ Iburahĩmu nĩatuĩte na ngoro atĩ Ngai no ariũkie mũndũ mũkuũ, na nĩ ũndũ ũcio no kwĩrwo na ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimĩte kũrĩ arĩa akuũ.

²⁰ Na ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Isaaka nĩarathimire Jakubu na Esaũ akĩratha ũhoro wa matukũ mao ma thuutha.

²¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ hakuhĩ gũkua, nĩarathimire ariũ a Jusufu, o mũndũ riita rĩake, na akĩhooya Ngai enyiitĩrĩrie mũthĩgi wake.

²² Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa mũthia rĩakuhĩrĩria, nĩaririe ũhoro wa gũthaama kwa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana ũhoro ũkonĩ mahĩndĩ make.

²³ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mĩeri itatũ kuuma aaciario tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega, na matietigĩrĩrie watho wa mũthamaki.

²⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, Musa rĩrĩa aatuĩkire mũndũ mũgima nĩaregire gwĩtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni.

²⁵ Nĩathuurire kũnyariiranĩrio hamwe na andũ a Ngai, handũ ha gwĩkenia na mũago ya wĩhia ya ihinda inini.

²⁶ We nĩatuire atĩ kũmenwo nĩ ũndũ wa Kristũ nĩ uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ nĩacũthagĩrĩria gũkaheo kĩheo.

²⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, nĩoimire Misiri ategwĩtigĩra marakara ma mũthamaki; nĩakĩrĩrĩrie tondũ nĩoonire ũrĩa ũtonekaga. ²⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, nĩarũmirie gĩathĩ kĩa Bathaka na ũhoro wa kũminjaminjanĩrio gwa thakame, nĩguo mwanangi wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a Isiraeli.

²⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, andũ nĩmatuĩkanĩrie Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩrĩa andũ a Misiri maageririe gwĩka ũguo, makĩrindanio nĩ maaĩ.

³⁰ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire andũ maarĩkia gũcithiũrũka matukũ mũgwanja.

³¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, mũmaraya ũrĩa wetagwo Rahabu, tondũ wa kũnyiita athigaani ũgeni, ndoraganĩrio na andũ arĩa maarĩ aremi.

³² Ingiuga atĩa ũngĩ? Ndirĩ na ihinda rĩa kũheana ũhoro wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samũeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, nĩmatoririe mothamaki, na magĩka maũndũ ma kĩhooto, na makĩigwatĩra kĩrĩa kĩeranĩrwo; nao makĩhinga mĩrũthi tũnua, ³⁴ na makĩhoria mwaki warĩĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniinwo na rūhiũ rwa njora; ũhinyaru wao wagarũrirwo ũgĩtuĩka hinya; ningĩ maarũire na ũcamba mbaara-inĩ na magĩtooria mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. ³⁵ Nao andũ-a-nja makĩriũkĩrio andũ ao arĩa maakuĩte, magĩcooka muoyo. Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekererio, makĩnyariirwo nĩgeetha makaariũkio magĩe na muoyo mwega makĩria.

³⁶ Andũ angĩ nĩmanyũrũririo na makĩhũũrwo na iboko, o na angĩ makĩohwo na mĩnyororo na magĩikio njeera.

³⁷ Nĩmahũũrirwo na mahiga; o na magĩatũranio na thoo maita meerĩ; ningĩ makĩũragwo na hiũ cia njora. Maathiaga mehumbĩte njũa cia ng'ondũ na cia mbũri, na marĩ ngĩa, na makanyariirwo, o na magekagwo ũũru; ³⁸ thĩ ndĩamaagĩrĩire. Moorũũraga werũ-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngurunga-inĩ na miungu-inĩ ya thĩ.

³⁹ Andũ aya othe nĩmagathĩrĩrio nĩ ũndũ wa wĩtkio wao, no gũtirĩ o na ũmwe wao wahingĩrio kĩranĩro kĩrĩa kĩeranĩrwo. ⁴⁰ Ngai nĩatũhaarĩrie ũndũ mwega makĩria nĩgeetha andũ acio matigatuuo aagĩrĩru ithuĩ tũtarĩ hamwe nao.

12

Ngai Nĩarũithagia Ciana Ciake

¹ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũrigiicĩrio nĩ aira aingĩ ũguo mahaana ta itu inene-rĩ, nĩtwĩyaũrei kĩrĩa gĩothe gĩtũritũhĩire, o na wĩhia ũrĩa ũtũrigiicaga mũno, na tũgĩteng'ere ihenya rĩrĩa tũgĩrwo mbere iitũ tũkirĩrĩrie.

² Nĩtũcũthĩrĩrie Jesũ, ũrĩa mwambĩrĩria na mũkinyanĩria wa gwĩtĩkia gwitũ, ũrĩa nĩ ũndũ wa gĩkeno kĩrĩa aigĩrwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩrĩrie kwambwo mũtharaba-inĩ, atekũũria gũconorwo, na rĩu aikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. ³ Rĩu-rĩ, cũraniai ũhoro wa ũcio wakĩrĩrĩrie ngarari nyingĩ ũguo kuuma kũrĩ andũ ehia, nĩgeetha mũtikananoge kana mũũrwo nĩ hinya.

⁴ Inyuĩ mũkĩgiana na mehĩa-rĩ, mũtirĩ mũrarũa o nginya mũgaita thakame. ⁵ Na nĩmũriganĩrwo nĩ kiugo gĩa kũmũmĩrĩria kĩrĩa kĩmwaragĩria ta ciana ciake, atĩrĩ:

“Mūrū wakwa, ndūkahūthie irūithia rīa Mwathani,
o na ndūkoorwo nī hinya hīndī īrīa egūgūkūūma,
6 nīgūkorwo Mwathani nīarūithagia arīa endete,
na akaherithia ūrīa wothe etīkīrīte atuīke mwana
wake.”

7 Inyuī kiragīrīriai mathīina marī taarī irūithia;
nīgūkorwo Ngai aramwīka ūguo ta mūrī ciana ciake.
Nī ūndū-rī, nī mwana ūrīkū ūtarūithagio nī ithe?
8 Mūngīkīaga kūrūithio (na gūtīrī mūndū ūtarūithagio),
inyuī mūkīrī ciana cia mūtumia wa njīra, no ti ciana ciake.
9 Ningī-rī, ithuothe twanakorwo na maithe maitū marīa
maatūciarire na mūciarīre wa mwīrī, arīa maatūrūithagia
na ithuī tūkamatiā nī ūndū wa ūguo. Tūkīagīrīire
kwīnyīihīria atīa Ithe wa maroho maitū nīguo tūtūūre
muoyo! 10 Maithe maitū nīmatūrūithirie gwa kahinda
kanini o ta ūrīa moonaga kwagīrīire; no Ngai atūrūithagia
tūteithīke, nīguo tūgwatanīre nake ūtheru wake. 11 Gūtīrī
irūithia rīonekaga rī rīega ihinda-inī ta rīu, tiga rīrī rīa o
ruo. No thuutha-inī-rī, nīrīciaraga magetha ma ūthingu
na thayū harī andū arīa merutaga narīo.

12 Nī ūndū ūcio-rī, tambūrūkiai moko manyu marīa
macunjurīte, na maru manyu marīa maregeru nīguo magīe
hinya. 13 “Rūngariai njīra cia magūrū manyu,” nīgeetha
ūrīa ūthuaga ndakae kuonja, no nī kaba ahonio.

Gūkaanio kūrega Ngai

14 Mwīrutanīriei mūno gūkarania na andū othe na
thayū, na gūtuīka atheru; tondū hatarī ūtheru-rī, gūtīrī
mūndū ūkoona Mwathani. 15 Menyererai gūtīkagīe mūndū
o na ūmwe wanyu ūkwaga gūkinyīrwo nī Wega wa Ngai,
na mūtīgetīkīrie ūndū mūūru ūhaana ta mūrī wa mūtī
mūrūrū ūkūre thīinī wanyu, ūcooke kūrehe thīina na
ūthaahie andū aingī. 16 Tigīrīrai nīmuona atī gūtīrī o na
ūmwe wanyu mūhūūri maraya, kana mūndū ūtetīgīrīte
Ngai ta Esaū, ūrīa wendīrie igai rīa ūrīgithathi wake nī
ūndū wa irio cia irīa rīmwe. 17 Thuutha-inī, ta ūrīa mūūī,
hīndī īrīa eendire kūgaya kīrathimo gīake, nīaregirwo.
Ndaahotire kuona kamweke ga kwīrira, o na gwatuīka
nīacarīrie kīrathimo kīu na maithori.

18 Mūtīūkīte kīrīma-inī kīrīa kīngīhutio, na kīrīa
kīraakana mwaki; o kīu kīrī na nduma, na gīgathimba, o na
kīrī na kīhuhūkanio; 19 ningī kūrīa kūrī mūgambo wa coro,
o na kana mūgambo waragia na ciugo iria arīa maaciguire
maathaithanire matikaheo ūhoru ūngī o na ūmwe, 20 tondū
matingīomīrīrie ūrīa gwathanītuo, atīrī; “O na nyamū
īngīhutia kīrīma kīu, no nginya ihūūrwo na mahiga īkue.”

21 Handũ hau haarĩ na ũndũ wa kũguoyohia mũno, ũũ atĩ Musa nĩoigire atĩrĩ, “Nĩndĩrainaina mũno nĩ guoya.”

22 No inyuĩ mũũkĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, itũũra inene rĩa Ngai ũrĩa mũtũũra muoyo, na nĩrĩo Jerusalemu ya Igũrũ. Nĩmũũkĩte kĩũngano-inĩ gĩa gĩkeno kĩrĩ araika ngiri na ngiri, 23 kũrĩ kanitha wa marigithathi, arĩa marĩtwa mao maandĩkĩtwo kũũrĩa Igũrũ. Mũũkĩte kũrĩ Ngai, ũrĩa mũtuĩri andũ othe ciira, na kũrĩ maroho ma andũ arĩa athingu matuũkĩte akinyanĩru kũna, 24 na kũrĩ Jesũ ũrĩa mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ, o na kũrĩ thakame ĩrĩa yakũminjaminjanĩrio ĩrĩa yaragia kiugo kĩega gũkĩra thakame ya Habili.

25 Menyererai mũtikarege ũrĩa ũkwaria. Angĩkorwo matiigana gwĩthara hĩndĩ ĩrĩa maaregire ũrĩa wamakaanagia arĩ gũkũ thĩ-rĩ, githĩ ithuĩ tũtingĩkĩaga o makĩria gwĩthara, tũngĩkĩhutatĩra ũrĩa ũtũkaanagia arĩ igũrũ? 26 Hĩndĩ ĩyo-rĩ, mũgambo wake nĩwainainirie thĩ, no rĩu nĩeranĩire akoiga atĩrĩ, “Ihinda rĩngĩ to thĩ iiki ngainainia, no nĩngainainia igũrũ o narĩo.” 27 Ciugo ici, “ihinda rĩngĩ,” ironania kweherio gwa kĩrĩa kĩngĩenyenyeka, nacio nĩ indo iria ciũmbĩtwo, nĩgeetha kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka gĩtũũre.

28 Nĩ ũndũ ũcio tondũ tũramũkĩra ũthamaki ũtangĩenyenyeka-rĩ, nĩtũcookiei ngaatho na tũhooyage Ngai na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire, tũkĩmũtũĩaga na tũkĩmwĩtigagĩra, 29 nĩgũkorwo “Ngai witũ nĩ mwaki ũniinanaga.”

13

Gũthaitana gwa Kũrĩkĩrĩria

1 Ikaragai mwendaine ta ariũ na aarĩ a Ithe witũ.
2 Mũtikanariganĩrwo nĩgũtuga ageni, nĩ ũndũ andũ amwe tondũ wa gwĩka ũguo maananyiita araika ũgeni matekũmenya. 3 Ririkanagai andũ arĩa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mũririkanage arĩa marathĩnio taarĩ inyuĩ ene mũranyamario.

4 Ũhoro wa kũhikania nĩwagĩrĩrwo nĩgũtũũo nĩ andũ othe, naguo ũrĩrĩ wa arĩa mahikanĩtie ndũgathaahio; nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithia arĩa othe matharagia, na ahũũri-maraya othe. 5 Ikaragai mũteggũkorokera mbeeca, na mũiganagwo nĩ kĩrĩa mũrĩ nakĩo, tondũ Ngai oigĩte atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngaagũtiganĩria; na ndigagũtirika o narĩ.”

6 Nĩ ũndũ ũcio no tuuge tũũmĩrĩrie atĩrĩ, “Mwathani nĩwe mũndeithia; ndingũtigĩra. Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjĩka?”

⁷ Ririkanagai atongoria anyu arĩa maamũheire ũhoro wa Ngai. Cũranagiai ũhoro wa maciaro ma mũikarĩre yao, na mwĩgerekanagerie nao ũhoro-inĩ wa gwĩtikia kwao. ⁸ Jesũ Kristũ atũũraga atekũgarũrũka, ira, na ũmũthĩ, o na nginya tene.

⁹ Mũtikaheenagĩrĩrio nĩ mũthemba yothe ya morutani mageni. Nĩ wega ngoro ciitũ ciĩkĩragwo hinya nĩ Wega wa Ngai, na ti na ũndũ wa kũrĩa irio cia magongona iria itagunaga arĩa macirĩaga. ¹⁰ Ithuĩ nĩ tũrĩ na kĩgongona kĩrĩa andũ arĩa matungataga kũu hema-inĩ iyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩaga magongona marĩa marutagĩrwo ho.

¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ĩtuĩke ya kũhoroheria mehia, no mũrĩ ya nyamũ icio ĩcinagĩrwo nja ya itũũra. ¹² Ũguo no taguo Jesũ aanyariirĩrwo nja ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtumagarei tũthĩ kũrĩ we kũu nja ya itũũra, tũkuuanĩre nake gĩconoko kĩrĩa we aakuire. ¹⁴ Nĩgũkorwo gũkũ tũtirĩ na itũũra inene rĩtagaathira, no tũcaragia itũũra inene rĩrĩa rĩgooka thuutha-inĩ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũthĩ na mbere kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgocca nĩ ũndũ wa Jesũ tũtegũtigithĩria, na nĩrĩo itunda rĩa tũnua tũrĩa tuumbũraga rĩtwa rĩake. ¹⁶ Na mũtikanariganĩrwo nĩ gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩrĩa mũndũ arĩ nakĩo na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio nĩmo makenagia Ngai.

¹⁷ Athĩkagĩrai atongoria anyu, na mwĩnyiihagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ ũndũ wa mũoyo yanyu taarĩ o makoorio ũhoro wanyu. Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ũgatuĩka gĩkeno, no ti mũrigo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndũngĩtuĩka wa kũmũguna.

¹⁸ Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamiri ciitũ itirĩ na ũcuuke, na nĩtũkwenda gũtũũra na mũikarĩre mũega maũndũ-inĩ mothe. ¹⁹ Nĩngũmũthaita mũno mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcooka kũrĩ inyuĩ o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayũ, ũrĩa wariũkirie Mwathani witũ Jesũ, ũrĩa Mũrĩithi ũrĩa mũnene wa ng'onde, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuũ na ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa tene na tene-rĩ, ²¹ aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩega gĩa kũmũhotithia gwĩka ũrĩa endaga, na aroeka thĩnĩ witũ maũndũ marĩa mamũkenagia thĩnĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogocagwo tene na tene. Amen.

²² Ndamũthaitha ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marũa makuhĩ.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ Timotheo nĩarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrĩũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiai atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA JAKUBU

¹ Nĩ nĩ Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani Jesũ Kristũ,

Nđiramwandĩkĩra inyuĩ a mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ mũhurunjĩtwo thĩ yothe:

Nĩndamũgeithia.

Mathũna na Magerio

² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa rĩothe mwakorwo nĩ magerio ma mĩthemba mĩngĩ-rĩ, tuagai atĩ ũguo nĩ gĩkeno gĩtheri. ³ tondũ nĩmũũ atĩ kũgerio kwa wĩtikio wanyu kũrehaga gũkirĩrĩa. ⁴ Rekei gũkirĩrĩa kwanyu kũrute wĩra wakuo, nĩgeetha mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna na agima, mũtarĩ na ũndũ mwagĩte. ⁵ Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ũcio. ⁶ No rĩrĩa ekũhooya-rĩ, nĩahooe etĩkĩtie, na ndagathanganie, tondũ mũndũ ũrĩa ũthanganagia ahaana ta ikũmbĩ rĩa iria inene, rĩrĩa rĩhurutagwo nĩ rũhuho na rĩkarũgarũgio. ⁷ Mũndũ ũcio ndageciirie atĩ nĩakaheo kĩndũ o nakĩ nĩ Mwathani; ⁸ ũcio nĩ mũndũ wa ngoro igĩrĩ, ũtarĩ hĩndĩ akindagĩria maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

⁹ Mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũrĩa wĩnyiihagia aagĩrĩrwo nĩ kwĩraha nĩ ũndũ nĩatũũgĩrĩtio. ¹⁰ No ũrĩa mũtongu nĩerahage nĩ ũndũ wa kũnyiihio gwake, tondũ agaathira ta ihũa rĩa gĩthaka. ¹¹ Nĩgũkorwo riũa rĩrathaga rĩrĩ na ũrugarĩ mũhiũ wa gũcina narĩo rĩkahoohia mũmera; nakĩo kĩro kĩaguo gĩgaitĩka na ũthaka waguo ũkanangwo. ũguo no taguo mũndũ ũrĩa mũtongu akaahwererekerera o akĩrutaga wĩra wake.

¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũũmagĩrĩria rĩrĩa ekũgerio, tondũ aatooria magerio, nĩakaheo thũmbĩ ya muoyo ĩrĩa Ngai erĩire arĩa mamwendete.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwagerio, mũndũ o naũ ndakanoige atĩrĩ, "Ngai nĩarangeria." Nĩgũkorwo Ngai ndangĩhota kũgerio nĩ ũũru, o nake mwene ndageragia mũndũ o na ũrĩkũ; ¹⁴ no rĩrĩ, mũndũ nĩkũgerio ageragio hĩndĩ ĩrĩa ekũguucĩrĩrio na akaheenererio nĩ merirĩria make mooru. ¹⁵ Namo merirĩria marĩkia kũgĩa nda, maciaraga mehia; namo mehia hĩndĩ ĩrĩa maakũra biũ, magaciara gĩkuũ.

16 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno-rĩ, mütikanaheenio. 17 Kĩheo gĩothe kĩega na gĩkinyanĩru kiumaga igũrũ, gĩkũrũkĩte kuuma kũrĩ Ithe wa motheri ma igũrũ, ũrĩa ũtagarũrũkaga ta ciĩruru iria igarũrũkaga. 18 Nĩwe watũciarire nĩ kwenda na ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-wa-ma, nĩguo tũtũke ta maciaro ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gũthikĩrĩria na Gwĩka

19 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, menyai ũũ: O mũndũ nĩahiũhage gũthikĩrĩria, no ndakahiũhage kwaria o na kana kũrakara, 20 nĩgũkorwo marakara ma mũndũ matirehaga mütũũrĩre wa ũthingu ũrĩa Ngai endaga. 21 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriai maũndũ mothe marĩ magigi, na ũũru ũrĩa ũkĩrĩrĩrie kũingĩha, na mwĩnyiihĩtie, mwĩtikĩre kiugo kĩrĩa kĩaandĩtwo thĩinĩ wanyu, o kĩrĩa kĩngĩmũhonokia.

22 Mütigatuĩke o a gũthikagĩrĩria kiugo tu, no tuĩkai a gwĩka ũrĩa kiugĩte, nĩguo mütikeheenie inyuĩ ene. 23 Mũndũ o wotho ũthikagĩrĩria kiugo no ndekaga ũrĩa kiugĩte-rĩ, ahaana ta mũndũ ũrĩa wĩroraga ũthiũ na gĩcicio, 24 na thuutha wa kwĩrora, agethiĩra na akariganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ahaana. 25 No mũndũ ũrĩa ũroraga wega watho ũrĩa mũkinyanĩru kũna ũrĩa ũheanaga wĩyathi, na agathiĩ na mbere gwĩka ũguo, atekũriganĩrwo nĩ ũrĩa aigũite no akawĩkaga-rĩ, ũcio nĩarĩrathimagĩrwo maũndũ marĩa ekaga.

26 Mũndũ o wotho angĩtua mũndũ wa ndini no aremwo nĩ gwatha rũrĩmĩ rwake-rĩ, mũndũ ũcio nĩ kwĩheenia eheenagia, na ũndini wake nĩ wa tũhũ. 27 Ũndini ũrĩa Ngai Ithe witũ etĩkagĩra atĩ nĩ mũtheru na ndũrĩ na mahĩtia nĩ ũyũ: nĩ kũroraga ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa hĩndĩ irĩa marĩ mathĩina-inĩ mao, na ningĩ mũndũ etheemage ndagathũkio nĩ maũndũ ma gũkũ thĩ.

2

Kũgĩrio Gũthuurania Andũ

1 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta etĩkia thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ũrĩa ũrĩ riiri-rĩ, tigagai gũthutũkanagia andũ nĩ ũndũ wa maũthĩ mao. 2 Tondũ-rĩ, ĩ hihi kũngĩũka mũndũ kĩũngano-inĩ kĩanyu ekĩrĩte gĩcũhĩ gĩa thahabu na nguo njega, na gũũke mũndũ mũthĩini ũtehumbĩte nguo njega-rĩ, 3 na inyuĩ mũhe ũcio wĩhumbĩte nguo njega gĩtĩio, mũmwĩre atĩrĩ, "Haha harĩ na gĩtĩ kĩega gĩa gũikarĩra," no mwĩre mũndũ ũcio mũthĩini atĩrĩ, "Wee rũgama harĩa," kana, "Ikara haha magũrũ-inĩ makwa,"

⁴ githĩ mũtiagĩthutũkania inyuĩ ene, na mwatuĩka atuanĩri ciira marĩ na meciiria mooru?

⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, ta thikĩrĩriai: Githĩ Ngai ndathuurĩte arĩa monagwo marĩ athĩini gũkũ thĩ nĩguo matuĩke itonga ũhoroinĩ wa wĩtkio na magaĩrwo ũthamaki ũrĩa erĩire arĩa mamwendete?

⁶ No inyuĩ nĩ mũnyararaga arĩa athĩini. Githĩ ti itonga imũhinyagĩrĩria? Githĩ ti o mamũtwaraga igooti-inĩ na hinya? ⁷ Ningĩ githĩ ti o macambagia rĩtwa rĩrĩa rĩrĩ gĩtĩo, o rĩu rĩa ũrĩa mũrĩ ake?

⁸ Angĩkorwo nĩmũhingagia watho ũrĩa mũtue nĩ mũthamaki ũrĩa wandĩkitwo Maandĩko-inĩ atĩrĩ, "Enda mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene," nĩmwĩkaga wega. ⁹ No angĩkorwo mũtĩagĩra andũ maũthĩrĩ, nĩ kwĩhia mwĩhagia na mũrĩ atuĩre nĩ watho atĩ mũrĩ aagarari watho. ¹⁰ Nĩgũkorwo ũrĩa wothe ũhingagia watho wothe, no akahĩngwo nĩ kaũndũ o kamwe ka guo, mũndũ ũcio nĩagararĩte watho wothe. ¹¹ Tondũ ũrĩa woigire atĩ, "Ndũkanatharanie," nowe woigire atĩ, "Ndũkanoragane." Rĩu-rĩ, ũngĩaga gũtharania no ũragane-rĩ, wee nĩtũkĩte mwarari wa watho.

¹² Aragai na mwĩkage maũndũ manyu o ta mũrĩ arĩa magaatũrwo ciira nĩ watho ũrĩa ũheanaga wĩyathi, ¹³ tondũ mũndũ ũrĩa ũtuanĩre ciira atekũiguanĩra tha-rĩ, ũcio nake agaatuĩrwo ciira atekũiguĩrwo tha. Nacio tha nĩtooragia ũtuanĩri wa ciira!

Wĩtkio na Cĩko

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, gũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ mũndũ angiuga atĩ arĩ na wĩtkio, no ndarĩ na cĩko? Wĩtkio ũcio wakĩmũhonokia? ¹⁵ Mũrũ wa Ithe witũ kana mwarĩ wa Ithe witũ angĩkorwo ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana irio cia kũrĩa o mũthenya, ¹⁶ nake ũmwe wanyu amwĩre atĩrĩ, "Thĩĩ na wega; gĩa na ũrugarĩ na ũrĩe wega," no ndarĩ ũndũ aamũteithia nague mabataroinĩ make ma mwĩrĩ-rĩ, ũndũ ũcio ũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ? ¹⁷ Ũguo no taguo wĩtkio mũtheri ũtarĩ na cĩko ũhaana, nĩ mũkuũ guo mwene.

¹⁸ No mũndũ no oige atĩrĩ, "Wee-rĩ, ũrĩ na wĩtkio; na nĩ ndĩ na cĩko."

Nyonia wĩtkio waku ũrĩa ũtarĩ na cĩko, na nĩ nĩngũkuonia wĩtkio wakwa na ũndũ wa ũrĩa nĩkaga. ¹⁹ Wee nĩwĩtkĩtie atĩ Ngai no ũmwe. Ũguo nĩ wega! O nacio ndaimono nĩciĩtkĩtie ũguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ũira ũrakĩenda wa kuonania atĩ wĩtkio ũtarĩ na cĩko nĩ wa tũhũ? ²¹ Githĩ Iburahĩmu, ithe witũ wa tene, ndaatũrwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa eekire

rĩrĩa aarutire mũriũ Isaaka kĩgongona-inĩ? ²² Mũtigũkĩona atĩ wĩtikio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciĩko ciake, nague wĩtikio wake ũgĩtuuo mũiganĩru kũna nĩ ũndũ wa ciĩko icio ciake. ²³ Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigĩte atĩrĩ, “Iburahĩmu agĩtikia Ngai, nakuo gwĩtikia kũu gũgĩtũma atuuo mũthingu,” nake agĩtwo mũrata wa Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mũndũ atuagwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa ekaga, no ti ũndũ wa wĩtikio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ũrĩa warĩ mũmaraya-rĩ, githĩ ndaaturwo mũthingu nĩ ũndũ wa ũrĩa eekire hĩndĩ ĩrĩa aanyiitire athigaani arĩa ũgeni na akĩmoonereria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶ O ta ũrĩa mwĩrĩ ũtarĩ na roho ũrĩ mũkuũ-rĩ, ũguo noguo wĩtikio ũtarĩ ciĩko ũrĩ mũkuũ.

3

Gwatha Rũrĩmĩ

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gũtuĩka arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa tũrutanaga nĩtũgaatuĩrwo ituĩro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ² Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ. Mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩinĩ wa maũndũ marĩa aragia-rĩ, ũcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũriĩra mwĩrĩ wake wothe.

³ Hĩndĩ ĩrĩa tweekĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ ĩyo ĩrĩ yothe. ⁴ Ningĩ ta rorai ũhoru wa marikabu ũrĩ ta kĩonereria. O na gũtuĩka nĩ nene na itwaragwo nĩ rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũrĩa mũtwarithia wacio ekwenda gũciroria. ⁵ ũguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kũga kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩciiriei ũrĩa mũtitũ mũnene ũgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶ Ningĩ rũrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rũiyũrĩte mĩthemba yothe ya maũndũ ma waganu thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wothe, rũkagwatia mwaki mũtũũrĩre wothe wa mũndũ, naruo rwene rũkoragwo rũmundĩtio mwaki nĩ Jehanamu.

⁷ Nyamũ cia mĩthemba yothe, na nyoni, na nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩrĩa inene ciothe nĩhooreragio na cianahoorerio nĩ mũndũ, ⁸ no gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩhota kũhooreria rũrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kũru gĩtangĩkindĩria na rũiyũrĩtwo nĩ thumu wa kũũragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we Ithe witũ, na rũrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ũgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ũguo

tiguo kwagĩriire gũtuika. ¹¹ Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkũyũ no ũhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ ũciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mĩthemba Īrĩ ya Ũũgĩ

¹³ Thĩinĩ wanyu-rĩ, nũũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio nĩakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mũtũũrĩre wake mwega, na ciĩko ciĩkĩitwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũrĩa kuumanaga na ũũgĩ. ¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mũtũũragia ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mũtikae kwĩrahĩra ũndũ ũcio kana mũtuĩke a gũkaana ũhoro wa ma. ¹⁵ “Ũũgĩ” ta ũcio tiguo ũikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩiroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. ¹⁶ Nĩgũkorwo harĩa harĩ na ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciĩko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ũiyũritwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ũthingu.

4

Mwĩnyiihagĩriei Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kũ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na ngũĩ thĩinĩ wanyu? Githĩ itiumaga merirĩria-inĩ manyu marĩa marũaga thĩinĩ wanyu? ² Mwĩriragĩria kĩndũ no mũkaaga kũgĩa nakĩo. Ningĩ mũũraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩrĩa mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakĩaga kuona kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³ Hĩndĩ ĩrĩa mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mũrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage kĩrĩa mwaheo na maũndũ ma gwĩkenia.

⁴ Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooĩ atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wothe ũthuuraga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai. ⁵ Kana mũgwĩciiria Maandĩko maaragia ũhoro ũtarĩ na gĩtũmi, atĩ roho ũrĩa Ngai aatũmire ũtũũrage thĩinĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru mũno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga Maandĩko moige atĩrĩ:
“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyiihagia nĩ aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũũrĩra. ⁸ Kuhĩrĩriai Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambei moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ.* ⁹ Iguai kĩa, mũcaka, na mũgirĩke. Garũrai mĩtheko yanyu ĩtuĩke macakaya, nakĩo gĩkeno kĩanyu kĩgarũrũke gĩtuĩke kĩa. ¹⁰ Mwĩnyiihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ũrĩa wothe waragia ũhoru wa gũcambia mũrũ kana mwarĩ wa ithe kana akamũtuĩra ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtuĩra ciira. Hĩndĩ ĩrĩa ũgũtuĩra watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹² Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũrĩa ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

¹³ Rĩu ta thikĩrĩriai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ũmũthĩ kana rũciũ nĩtũgũthĩ itũũra rĩna tũkare kuo mwaka ũmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.” ¹⁴ No rĩrĩ, inyuĩ mũtiũũ ũrĩa gũgaatuĩka rũciũ. Muoyo wanyu ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbii kĩrĩa kĩonekaga o kahinda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵ Handũ ha ũguo-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũũra muoyo na twĩkage ũndũ ũyũ na ũyũ.” ¹⁶ No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthi. Mwĩraho ta ũcio wothe nĩ mũũru. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa ũguo, mũndũ wothe ũũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ kwĩhia ehagia.

5

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩrĩria

¹ Rĩu ta thikĩrĩriai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgirĩke tondũ wa mathĩna marĩa maramũkora. ² ũtonga wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndĩe nĩ memenyi.* ³ Thahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ, na nĩkũrĩa mũrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ mwĩgĩire mũthithũ mũingĩ wa matukũ ma kũrigĩrĩria. ⁴ Atĩrĩrĩ! Mĩcaara ĩrĩa mwaregire kũrĩha aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩire mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire

* **4:8** Athĩnjĩri-Ngai matanakuhĩrĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gwĩthamba magũrũ na moko mbakũri-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gwĩtheria kũiroho (Thaam 30:17-21). * **5:2** Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njĩra ĩmwe ya ũtonga (Atũm 20:33).

irio nĩgũkinyĩire matũ ma Mwathani Mwene hinya wothe. ⁵ Mũtũũrĩte gũkũ thĩ na mĩago na mũgũkenagia. Inyuĩ mwĩnoretie nĩ ũndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶ Inyuĩ nĩ mũtuĩrĩire andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru na inyuĩ.

Gũkirĩrĩria Mathũna-inĩ

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kiragĩrĩriai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai ũrĩa mũrĩmi etagĩrĩra mũgũnda wake ũrute irio iria irĩ bata, na agakirĩrĩria nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸ O na inyuĩ-rĩ, kirĩrĩriai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuhĩ gũũka. ⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩ o mũrango-inĩ!

¹⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekirwo, o acio maaragia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, nago ũhoru ũcio ũtuĩke kĩonereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩria rĩrĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ũrĩa mũũũ, acio maakirĩrĩrie-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ũhoru wa gũkirĩrĩria kwa Ayubu, na nĩmuonete ũrĩa Mwathani eekire marigĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “ĩ” nĩtuĩke ĩĩ, na mwoiga “Aca” nĩtuĩke aca, nĩguo mũtikae gũtuĩrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtĩkio

¹³ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu wonete ũũru? ũcio nĩahooe. Nĩ harĩ mũndũ ũkenete? ũcio nĩaine nyĩmbocia kũgooca. ¹⁴ Nĩ harĩ mũndũ thĩinĩ wanyu mũrũaru? ũcio nĩete athuuri a kanitha mamũhooere na mamũhake maguta thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtĩkio nĩ megũtũma mũndũ ũcio mũrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio umbũranagĩrai mehia manyu o mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthingu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maũndũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kĩyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ na nuthu. ¹⁸ Nĩngĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ ĩgĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũndũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoro-inĩ wa ma nake mũndũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Petero, mūtūmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngūmwandĩkĩra marūa maya, inyuĩ arĩa Ngai eyamūrĩre, na mūtūūrĩte mūrĩ ageni gūkũ thĩ, na mūkahurunjūkĩra mabūrūri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuĩ mwathuurirwo kūringana na ūrĩa Ngai Ithe aamūmenyete o mbere, na akamūtheria nĩ ūndũ wa Roho, nĩguo mwathĩkagĩre Jesũ Kristũ, na mūminjaminjĩrio thakame yake:

Wega na thayũ iromūingĩhĩra.

Ngai kũgoocwo nĩ ūndũ wa Kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ nĩ ūndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩ muoyo, nĩ ūndũ wa ūrĩa Jesũ Kristũ aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ.

⁴ Aatũciarire nĩguo tũgĩe na igai rĩrĩa rĩtangĩbutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke, rĩrĩa mũigĩirwo kũu igũrũ, ⁵ o inyuĩ mũgitĩirwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ūndũ wa gwĩtĩkia, o nginya hĩndĩ ĩrĩa ūhonokio ũgooka ūrĩa ūhaarĩrio gũkaaguũranĩrio ihinda rĩa mũthia. ⁶ Ūhoru ũcio nĩguo mũkenagĩra mũno, o na gwatuĩka rĩu nĩmũiguithĩtio kĩa kahinda kanini nĩkũgerio na magerio ma mĩthemba yothe.

⁷ Maũndũ maya mokĩte nĩgeetha wĩtĩkio wanyu woneke nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, ĩrĩa ĩthiraga o na yakorwo ĩtheragio na mwaki, ningĩ ũmenyeke atĩ nĩ wa ma, na atĩ nĩũkarehe ũgooci, na riiri, na gĩtĩo hĩndĩ ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ⁸ Nĩmũmwendete o na gũtuĩka mūtĩrĩ mwamuona; ningĩ mũkamwĩtĩkia o na gũtuĩka rĩu mūtĩramuona, na mũkaiyũrwo nĩ gĩkeno gĩtangĩheanĩka ūhoru wakĩo, o kĩrĩa kĩrĩ riiri, ⁹ nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ūndũ ūrĩa mūtanyaga kuona nĩ ūndũ wa wĩtĩkio wanyu, na nĩguo ūhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ūhoru ũcio wa ūhonokio-rĩ, nĩguo anabii, arĩa maarathaga ūhoru wa wega wa Ngai ūrĩa warĩ ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kĩyo, na makaũtuĩria na ũmenyereri mūnene, ¹¹ makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ ĩrĩkũ Roho wa Kristũ ūrĩa warĩ thĩnĩ wao orotaga rĩrĩa aarathaga ūhoru wa kũnyariirĩka gwa Kristũ na riiri ūrĩa ũkaarũmĩrĩra.

¹² Nao nĩmaguũrĩrio atĩ to o ene meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ ĩrĩa maaragia ūhoru wa maũndũ

marĩa mwĩrĩtwo rĩu nĩ arĩa maamũhunjĩirie Ūhoru-ũrĩa-Mwega na ūndũ wa Roho Mũtheru ūrĩa watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio nĩmo araika meriragĩria mũno kuona.

Tũũrai mũrĩ Atheru

¹³ Nĩ ūndũ ūcio, ikaragai mwĩhaarĩirie meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a kwĩrigagĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; na mũige kũrĩgĩrĩro kĩanyu biũ harĩ wega ūrĩa mũkaaheo hĩndĩ ĩrĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ¹⁴ Tuĩkai ciana cia gwathĩka, na mũtigatongoragio nĩ merirĩria mooru marĩa mwatũire namo mbere hĩndĩ ĩrĩa mũtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondũ ūrĩa wamwĩtire nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga; ¹⁶ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Tuĩkai atheru, tondũ o na nĩ ndĩ mũtheru.”

¹⁷ Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai mũkĩmwĩtaga Ithe wanyu, o we ūrĩa ūtuagĩra o mũndũ o mũndũ kũringana na wĩra wake ategũthutũkania-rĩ, gĩkaragei mũmwĩtigĩrĩte na mũikarage ta mũrĩ agendi gũkũ thĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmũũĩ atĩ rĩrĩa mwakũũrirwo mũtigane na mũtũũrĩre wa tũhũ ūrĩa mwatigĩrwo nĩ maithe manyu-rĩ, ti indo iria ibuthaga ta betha kana thahabu mwakũũrirwo nacio, ¹⁹ no mwakũũrirwo na thakame ya goro mũno ya Kristũ, ūrĩa wahaanaga ta gatũrũme gatarĩ na kĩmeni kana kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtwo thĩ ĩtanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya ma kũrigĩrĩria nĩ ūndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtikĩtie Ngai nĩ ūndũ wake, Ngai ūrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtikio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondũ rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra ūhoru ūrĩa wa ma, na mũgatuĩka a kwendana kũna na ariũ na aarĩ a Ithe wanyu hatarĩ ūhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ na ngoro cianyu. ²³ Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no mũticiarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ ĩrĩa ibuthaga, no nĩ ĩrĩa ĩtarĩ ya kũbutha, na ūndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩrĩa kĩrĩ muoyo na gĩtũũraga tene na tene. ²⁴ Tondũ rĩrĩ,

“Andũ othe mahaana ta nyeki,
na ūthaka wao wothe ūhaana ta mahũa ma mũgũnda;
nyeki nĩhoohaga, namo mahũa magaitĩka,

²⁵ no kiugo kĩa Mwathani gĩtũũraga nginya tene.”
Na kiugo kũu nĩkĩo mwahunjĩrio.

2

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, eheriai rũmena ruothe na maheeni mothe, na ūhinga, na ūiru, na gũcambania o guothe.

² Na mũtuĩke ta tũkenge mwĩriragĩrie iria rĩrĩa rĩega

rĩa kũiroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ũhonokio-inĩ wanyu,
³ tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ mwega.

Ihiga rĩrĩ Muoyo, na Andũ Athuure

⁴ Ũkai kũrĩ we, o ũcio Ihiga rĩrĩ muoyo, o rĩu rĩaregirwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthura, na nĩ rĩa goro harĩ we, ⁵ o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mũtuĩke nyũmba ya kũiroho, na mũtuĩke gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩa kũrutaga magongona ma kũiroho marĩa mangĩtikĩrĩka nĩ Ngai nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ.
⁶ Nĩgũkorwo Maandĩko moigĩte atĩrĩ:

“Nĩnjigĩte ihiga Zayuni,
 ihiga ithuure rĩa koine na rĩa goro,
 na mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete
 ndagaaconorithio.”

⁷ Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie, ihiga rĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetikĩtie,
 “Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
 nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine,”

⁸ na ningĩ atĩrĩ,

“Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
 na rwaro rwa ihiga rũrĩa rĩtũmaga magũe.”

Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwathĩkĩra ũhoru, na noguo maathĩrĩrio.

⁹ No inyuĩ-rĩ, mũrĩ rũruka rũthuurĩtwo, na thiritũ ya athĩnjĩri-Ngai ya nyũmba ya ũthamaki, ningĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o na andũ a Ngai kĩũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ũgooci wa ũcio wamwĩtire muume nduma-inĩ mũtoonye ũtheri-inĩ wake wa magegania. ¹⁰ Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ mataarĩ kiene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mũno, ndamũthaiha mũrĩ ta ageni na agendi gũkũ thĩ, mwĩrigagĩrĩrie merirĩria marĩa mooru ma mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu.

¹² Tũũragai na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooi Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra atĩ nĩmwĩkĩte ũũru, meonagĩre ciiko cianyu njega na magakumia Ngai mũthenya ũrĩa agooka.

Gwathĩkĩra Aathani na Anene

¹³ Nĩ ũndũ wa Mwathani-rĩ, athĩkagĩrai wathani o wothe ũrĩa ũheanĩtwo thĩnĩ wa andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, arĩ we mũnene igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, ¹⁴ o na kana nĩ wa abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie arĩa mekaga ũũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega. ¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega nĩguo mũkiragie mĩario ya ũrimũ

ya andũ arĩa matarĩ ũndũ mooĩ. ¹⁶ Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no mûtikanareke wĩyathi wanyu ũtuĩke wa kũhithĩrĩra waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mũndũ o wothe gĩtĩo kĩrĩa kĩmwagĩrĩire: Endagai ngwatanĩro ya andũ arĩa etĩkia, na mwĩtigagĩre Ngai, o na mũtĩage mũthamaki.

¹⁸ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai anene anyu na mũmatĩage mũno, na to arĩa ega na maiguanagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiguanagĩra tha. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ mwega mũndũ angĩkirĩrĩria ruo o na akĩnyariiragwo hatarĩ kĩhooto tondũ wa kũmenya ũrĩa Ngai endaga. ²⁰ No ũngĩhũũrwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru o na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũngĩkĩgaathĩrwo kĩ? No ũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũcio nĩ ũndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. ²¹ Ũndũ ũyũ nĩguo mwetĩrwo, tondũ Kristũ aanyariirwo nĩ ũndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre o makinya-inĩ make.

²² “We ndaigana kwĩhia,

o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hĩndĩ ĩrĩa andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa aanyariiragwo, we ndaigana kũmehĩtĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooto. ²⁴ We mwene nĩakuuire mehia maitũ na mwĩrĩ wake mũtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue ũhoroinĩ wa mehia, na tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu; mũtũnda ĩrĩa aahũũrwo nĩyo ĩtũmĩte mũhone. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng’ondũ itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mũoyo yanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩrwo nĩ gwachĩkagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo harĩ amwe ao matetĩkĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ũndũ wa mũtugo ya atumia ao, ² nĩ ũndũ wa kuonaga mũtũũrĩre yanyu ya ũthingu na ya gĩtĩo. ³ Kwĩgemia kwanyu gũtigatuĩke o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ũguo-rĩ, gemagiai mũndũ ũrĩa wa hitho wa ngoro thĩinĩ, na ũgemu ũrĩa ũtatheũkaga wa roho wa ũhooreri na wa gũkindĩria. Kwĩgemia kũu nĩkuo kũrĩ bata mũno maitho-inĩ ma Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia arĩa atheru a tene arĩa mehokete Ngai meegemagia, na ũndũ wa gwachĩkagĩra athuuri ao ene,

⁶ o ta Sara, ūrĩa waathĩkagĩra Iburahĩmu na akamwĩtaga mwathi wake. Inyuĩ mũrĩ ciana ciake mũngũka ūrĩa kwagĩrĩre mũtegwĩtigĩra.

⁷ O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri mwagĩrĩrwo nĩgũtũũrania na atumia anyu na njĩra ya ũũgĩ, mũkĩmatĩĩaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na inyuĩ, na tondũ matĩrĩ hinya mũingĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ, ningĩ tondũ mũrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo kĩa ũtugi wa muoyo. Īkagai ũguo nĩguo gũtikagĩe ũndũ ũngĩgirĩrĩa mahooya manyu.

Kũnyamario nĩ ũndũ wa gwĩka Wega

⁸ Ngĩrĩkĩrĩria, ngũmwĩra inyuothe atĩrĩ, mũtũũranagie mũiguanĩte mũndũ na ūrĩa ũngĩ; mũiguanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta ciana cia nyina ũmwe, na mũtuĩke ataana, na mũikarage mwĩnyiihĩtie. ⁹ Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mũrathimanage, tondũ ũguo nĩguo mwetĩrwo, nĩgeetha mũkaagaĩrwo kĩrathimo. ¹⁰ Nĩgũkorwo,

“Mũndũ ūrĩa wothe ũngĩenda gũtũũra muoyo
na one matukũ mega,

no nginya arigĩrĩrie rũrĩmĩ rwake kwaria ũũru,
na mũromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarũrũke atige gwĩka ũũru, na ekage o wega;
no nginya acaragie thayũ na aũthingatage.

¹² Nĩgũkorwo maito ma Mwathani maikaraga
macũthĩrĩrie andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikagĩrĩria mahooya mao,
no andũ arĩa mekaga ũũru, ũthiũ wa Mwathani
nĩkũmookĩrĩa ũmookagĩrĩa.”

¹³ Atĩrĩrĩ, nũ ũngĩmwĩka ũũru mũngĩkorwo mũrĩ na kĩyo gĩa gwĩka wega? ¹⁴ No rĩrĩ, o na mũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka ūrĩa kwagĩrĩre-rĩ, inyuĩ mũrĩ arathime. “Tigagai gwĩtigĩra maũndũ marĩa metigagĩra; mũtikanamake.” ¹⁵ No ngoro-inĩ cianyu-rĩ, mwĩyamũrĩrei Kristũ atuĩke Mwathani. Ikaragai mwĩhaarĩrie hĩndĩ ciothe gũcookeria mũndũ wothe ūrĩa ũngĩmũũria gĩtũmi gĩa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa mũrĩ nakĩo. No ĩkagai ũguo mũrĩ na ũhooreri na gĩtũo, ¹⁶ mũrĩ na thamiri ĩtegwĩcuuka, nĩgeetha arĩa macambagia mũtugo yanyu mũega tondũ mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ, maconokage nĩ ũndũ wa gĩcambanio kũ kĩa. ¹⁷ Nĩ kaba kũnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega, angĩkorwo nĩ kwenda kwa Ngai, handũ ha kũnyariirwo nĩ gwĩka ũũru. ¹⁸ Tondũ Kristũ aakuire nĩ ũndũ wa mehia ihinda o rĩmwe rĩa kũigana, ūrĩa mũthingu agĩkua nĩ ũndũ

wa arĩa matarĩ athingu, nĩguo atūtware kūrĩ Ngai. Oora-girwo arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, no ha ũhoro wa Roho, agĩcookio muoyo, ¹⁹ agĩthĩ arĩ na muoyo ũcio wa Roho akĩhunjĩria maroho marĩa maarĩ njeera, ²⁰ marĩa maaremete kuuma o tene rĩrĩa Ngai aatũire etereire akirĩrĩrie matukũ-inĩ ma Nuhu, rĩrĩa thabina yaakagwo. Thĩinĩ wayo haarĩ o andũ anini, nao othe maarĩ andũ anana tu, arĩa maahonokirio maaĩ-inĩ, ²¹ namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya ũbatithio ũrĩa o na inyuĩ ũmũhonokagia, na ti ũhoro wa kweheria o gĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhitwa wa thamiri itarĩ na ũcuuke kūrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa kũriũkio kwa Jesũ Kristũ, ²² ũrĩa wathiire igũrũ na rĩu aikaraga guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, nao araika, na aathani, o na maahinya magatuĩka ma gwathagwo nĩwe.

4

Gūtũũrĩra Ngai

¹ Nĩ ũndũ ũcio, tondũ Kristũ nĩanyariirwo mwĩrĩ-inĩ-rĩ, o na inyuĩ kũhotorei mūrĩ na meciiria o ta macio aarĩ namo, tondũ mündũ ũrĩa ũrĩkĩtie kũnyariirwo mwĩrĩ nĩatiganite na mehia. ² Nĩ ũndũ wa ũguo, mūtũũrĩre wake ũrĩa ũtigarĩte wa gūtũũra gũkũ thĩ ndarĩtũũraga nĩguo ahingagie merĩrĩria mooru ma mwĩrĩ, no arĩtũũraga nĩguo ekage ũrĩa Ngai endaga. ³ Tondũ nĩmūtũũrĩte ihinda rĩa kũigana mũgĩkaga maũndũ marĩa andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai mendaga gwĩka, namo nĩ ta mĩtũũrĩre ya ũũra-thoni, na merĩrĩria mooru ma mwĩrĩ, na ũrĩũ, na gũthiiaga maruga-inĩ ma waganu, o na ciathĩ-inĩ cia kũnyua njoohi, o na mũhooere ũrĩ thaahu wa kũhooya mĩhianano. ⁴ Nao andũ acio nĩmagegaga mona atĩ mũtiranyiitanĩra nao hĩndĩ ĩrĩa marakĩrĩrĩria ũmaramari-inĩ ũcio wao, nao magakĩmũcambagia. ⁵ Nao no nginya makaahena ũhoro wa maũndũ mao kūrĩ ũrĩa wĩhaarĩrie gũtuĩra ciira arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁶ Nĩgũkorwo gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũhunjĩrio o na andũ arĩa makuĩte, nĩgeetha ha ũhoro wa mwĩrĩ magaatũrwo ciira o ta ũrĩa andũ arĩa angĩ magaatũrwo, no ha ũhoro wa roho matũũre muoyo o ta ũrĩa Ngai atũũraga.

⁷ Ithĩrĩro rĩa maũndũ mothe nĩrĩkuhĩrĩrie. Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mūrĩ na ũũgĩ wa ngoro, na mũkarage mũterigĩtwo nĩguo mũhotage kũhooya. ⁸ Ningĩ gũkĩra maũndũ mothe, ikaragai mwendaine mũno mündũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ wendani nĩũhumbagĩra mehia maingĩ. ⁹ Ningĩ mũtuganage mũtekũnuguna. ¹⁰ O mündũ nĩ ahũthĩre kĩheo o gĩothe kĩrĩa amũkĩrĩte nĩguo atungatagĩre andũ

arĩa angĩ, arĩ ta mũramati mwĩhokeku wa wega wa Ngai wa mũthemba mũingĩ. ¹¹ Mũndũ o wothe angĩkorwo akĩaria-rĩ, nĩarie taarĩ mũndũ ũkũheana ciugo cia Ngai. Nake mũndũ o wothe angĩkorwo agĩtungata-rĩ, nĩatungate na hinya ũrĩa ũheanagwo nĩ Ngai, nĩgeetha Ngai agoocagwo maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wa Jesũ Kristũ. Nake nĩwe ũgũtũura arĩ na riiri na hinya nginya tene na tene. Amenĩ.

Kũnyariirwo nĩ ũndũ wa Gũtuĩka Mũkristiano

¹² Arata akwa nyenda mũno, mũtikagegio nĩ mage-río marĩa mũranyariirwo namo, taarĩ ũndũ mũgeni ũrekĩka thĩinĩ wanyu. ¹³ No kenagai nĩgũkorwo nĩ mũgwatanĩre thĩinĩ wa kũnyariirĩka gwa Kristũ, nĩgeetha mũkaiyũrĩrĩrwo nĩ gĩkeno hĩndĩ irĩa riiri wake ũkaaguũranĩrio. ¹⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũngĩrumwo nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩa Kristũ, nĩ ũndũ Roho ũrĩa ũrĩ na riiri, o we Roho wa Ngai, arĩ igũrũ rĩanyu. ¹⁵ Mũndũ wanyu ndakananyariirwo ta mũũragani, kana mũici, kana mũgeri ngero ingĩ o yothe, o na kana ta mũndũ ũrĩa wĩtoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, mũndũ angĩnyariirwo tondũ wa gũtuĩka Mũkristiano-rĩ, ndakanaconoke, no nĩagooce Ngai tondũ nĩaheetwo rĩtwa rĩu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu ciira wambĩrĩrie gũtuĩrwo andũ a nyũmba ya Ngai; na angĩkorwo ũkwambĩrĩria na ithuĩ-rĩ, gũgaagĩtuĩka atĩa harĩ arĩa mataathĩkagĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai?

¹⁸ Na rĩrĩ,

“Angĩkorwo nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũndũ ũrĩa mũthingu kũhonoka-rĩ,
naguo ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtetĩkĩtie Ngai na ũrĩa mwĩhia ũgaakĩhaana atĩa?”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ arĩa manyariirĩkaga kũringana na ũrĩa Ngai endete, nĩmaheane mũoyo yao kũrĩ Mũũmbi wao ũrĩa wa kwĩhokeka, na mathĩĩ na mbere gwĩkaga maũndũ mega.

5

Ũhoru kũrĩ Athuuri na Aanake

¹ Ndĩ na ũhoru ngwenda gũthaitha athuuri a Kanitha arĩa marĩ hamwe na inyuĩ, ndĩ mũthuuri wa Kanitha o tao, na ndĩ mũira wa kũnyariirwo gwa Kristũ, o na ndĩ ũmwe wa gũkaagaĩrwo riiri ũrĩa ũkaaguũranĩrio: ² Atĩrĩrĩ, tuĩkai arĩithi a rũũru rwa Ngai rũrĩa mwĩhokeirwo, mũgĩtungataga mũrĩ arori, na ti tondũ wa kũringĩrĩrio, no nĩ ũndũ wa kwĩyendera, o ta ũrĩa Ngai endaga mũtuĩke; mũtegũkorokera mbeeca, no mũtungatage mũrĩ na kũyo

mũno; ³ mütigetue anene a andũ arĩa mwĩhokeirwo, no mũtuĩke cionereria njega kũrĩ rũuru rũu. ⁴ Na hĩndĩ ĩrĩa Mũrĩithi Ũrĩa Mũnene akaaguũranĩrio-rĩ, nĩmũkaheo thũmbĩ ya riiri ĩrĩa ĩtagatheũka o na rĩ.

⁵ O ũguo no taguo o na inyuĩ aanake mwagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra andũ arĩa akũrũ. Inyuĩ othe-rĩ, ikaragai mwĩnyiihanĩirie mũndũ na ũrĩa ũngĩ, tondũ-rĩ, “Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyiihagia nĩamaheaga wega wake.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagiei, mũrĩ guoko-inĩ kwa Ngai kũrĩa kũrĩ hinya, nĩguo akaamũtũũgĩria hĩndĩ ĩrĩa njagĩrĩru yakinya. ⁷ Na mũmũrekagĩrĩrie maũndũ manyu mothe marĩa mamũtangaga, tondũ nĩwe ũmũrũmbũyagia.

⁸ Ikaragai mwĩiguĩte na mwĩhũgaga. Tondũ-rĩ, thũ yanyu mũcukani ĩcangacangaga ta mũrũũthi ũkũrarama ũgĩcaria mũndũ wa gũtambuura. ⁹ No rĩrĩ, mũmwĩtiirie, mwĩhaandĩte wega thĩinĩ wa wĩtĩkio, tondũ nĩmũmenyete atĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu gũkũ thĩ guothe maranyari-irĩka o ta inyuĩ.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothe, o we ũrĩa wamwĩtire riiri-inĩ wake wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ, we mwene nĩakamũcookereria, na amwĩkire hinya, na amũtue arũmu na mũtangĩenyenyeka, thuutha wa kũnyariirĩka kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ũrotuĩka wake tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹² Ndamwandĩkĩra marũa maya makuhĩ ndeithĩtio nĩ Silivano, ũrĩa nduaga mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku, nĩguo ndĩmũmĩrĩrie, na heane ũira na ma atĩ ũhoru ũyũ nĩguo wega wa Ngai ũrĩa wa ma. Mwĩhaandei wega thĩinĩ wāguo.

¹³ Kanitha ũrĩa ũrĩ gũkũ Babuloni, ũrĩa ũthuurĩtwo hamwe na inyuĩ, nĩwamũgeithia, o nake mũrũ wakwa Mariko nĩamũgeithia. ¹⁴ Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi cia kĩmumunyano iria cia wendo.

Thayũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe arĩa mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Simoni Petero, ndungata na mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya inyuĩ arĩa mũrĩkĩtie kwamũkĩra wĩtikio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Ngai witũ na Mũtũhonokia:

² Wega na thayũ iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesũ Mwathani witũ.

Kũrũmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³ Rĩu-rĩ, hinya wake wa ũngai nĩtũheete kĩrĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo tũhote gĩtũũra muoyo na twĩamũrĩire Ngai, nĩ ũndũ wa kũmenyana nake ũcio watwĩtĩre tũgĩe na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũheete maũndũ manene mũno ma cĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio mũgwatanagĩre nake mūtũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na mwĩtheemage kuuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa ũrehagwo nĩ merirĩria mooru.

⁵ Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu kĩũmbe, kĩĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtikio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie na ũmenyo; ⁶ naguo ũmenyo mũwonganĩrĩrie na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgirĩrĩria merirĩria macio-rĩ, mũkuonganĩrĩrie na gũkirĩrĩria; nakuo gũkirĩrĩria mũkuonganĩrĩrie na kwĩyamũrĩra Ngai; ⁷ nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩrie na gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ mũkuonganĩrĩrie na wendani. ⁸ Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamũngĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ũhoru wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona wega na nĩ mūtumumu, na nĩariganĩrwo atĩ aatheririo nĩguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, ikagĩrai kĩyo makĩria nĩguo mūtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngũka maũndũ macio-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ mũkaagũa, ¹¹ na nĩmũgetĩkĩrio na ũtugi mũtoonye thĩnĩ wa ũthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ.

Ūrathi wa Maandiko Matheru

¹² Nĩ ūndũ ūcio ngūtũūra ndīmūririkanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nīmūmamenyete, na nīmūhaanditwo wega thĩinĩ wa ūhoru wa ma ūrĩa mūrĩ nague. ¹³ Na ngwĩciiria nĩ kwagĩrĩire ndīmūririkanagie maũndũ maya hĩndĩ ĩrĩa yothe ngūtũūra thĩinĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ūyũ, ¹⁴ tondũ nĩnjũũĩ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩaũra, o ta ūrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ aanyonirie. ¹⁵ Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũkua nīmūrĩhotaga kūririkana maũndũ maya hĩndĩ ciothe.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa twamūmenyithirie ūhoru wa hinya na wa gũuka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ, tũtiahũthĩrire ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ūkaru wake na maitho maitũ. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩaheirwo gĩtĩo na riiri kuuma kũrĩ Ngai Ithe, hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ Ūrĩa Mwene Riiri ūrĩa Mũnene ūkiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ūrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno nĩ ūndũ wake." ¹⁸ Ithuĩ ene nĩtweiguĩrĩire mũgambo ūcio ūkiuma igũrũ hĩndĩ ĩrĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru.

¹⁹ Na ningĩ ūhoru ūrĩa warathirwo nĩ anabii ūrĩa twĩ nague nĩwikĩritwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngĩũthikĩrĩria, ūhaana ta ūtheri ūkwara handũ harĩ nduma, o nginya gũkĩe nayo njata ya rũciinĩ ĩkenge ngoro-inĩ cianyu. ²⁰ No mbere ya maũndũ mothe-rĩ, no nginya mūmenye atĩ gũtirĩ ūhoru wanarathwo Maandiko-inĩ Matheru ūngĩtaũrwo nĩ mūnabii na ūtaũri wake mwene. ²¹ Nĩgũkorwo kĩhumo kĩa ūnabii gĩtioimanire na kwenda kwa mũndũ, no andũ nĩmaririe ūhoru uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ūrĩa Roho Mũtheru aamatongoririe.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩinĩ wa andũ, o ta ūrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩinĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ūrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ūrĩa wamagũrĩre, na nĩ ūndũ ūcio, merehere kwanangwo kwa narua. ² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthiire yao ya ūũra-thoni na matũme njĩra ĩrĩa ya ma ĩcambio. ³ Ningĩ nĩ ūndũ wa ūkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Ituĩro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwao gũtiikaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũiguĩra araika arĩa mehirie tha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akĩmohithia marima-inĩ ma nduma maikarage kuo metereire ituĩro-rĩ, ⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩire thĩ ya tene tha hĩndĩ ĩrĩa aarehire kĩguũ kĩa maaĩ kũrĩ andũ arĩa maatũuraga kuo matetĩkĩtie Ngai, no akĩgitĩra Nuhu, ũrĩa warĩ mũhunja wa ũthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatuĩrĩire matũũra ma Sodomu na Gomora ciira na ũndũ wa kũmacina magĩtuĩka mũhu, na akĩmatua kĩonereria kĩa ũrĩa gũgaatuĩka kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩa nĩ mĩtũũrĩire ya ũũra-thoni ya andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia nao o mũthenya, nĩaiguithagio ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ ciĩko cia waganu iria oonaga na akaigua); ⁹ angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoĩ kũhonokia andũ arĩa meamũrĩire Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga andũ arĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira ũkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria harĩ andũ arĩa marũmagĩrĩra merirĩria mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magigi na makanyarara wathani o wotho.

Andũ acio nĩ ndũrĩka na nĩ etĩi na matĩitigagĩra kũruma ciũmbe cia igũrũ iria irĩ riiri; ¹¹ no rĩrĩ, o na gũtuĩka araika nĩ marĩ hinya na ũhoti makĩria, matirumaga ciũmbe icio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matooĩ. Mahaana ta nyamũ itarĩ na meciiria, iria ciũmbĩtwo itarĩ na ũmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩhwo ũũru na ũũru kũringana na ũrĩa matũire mekaga. O monaga atĩ kũrĩio mũthenya barigici nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ũũgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩanĩra na inyuĩ. ¹⁴ Marĩ na maitho maiyũrĩte ũtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩra andũ arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ũkoroku, na nĩ rũciaro rũrume! ¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra ĩrĩa nũngarũ makoora makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori, ũrĩa wendaga mũno mũcaara wa gwĩka ũũru. ¹⁶ No nĩakũũmirwo nĩ ndigiri, nyamũ ĩtaaragia, nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru, ĩkĩaria na mũgambo wa mũndũ, na ĩkĩrĩra ũgũrũki wa mũnabii ũcio.

¹⁷ Andũ acio nĩ ithima itarĩ maaĩ, na nĩ ibii iria itwaragwo nĩ kĩhuhũkanio. Nao no nduma nene makĩria metereirio. ¹⁸ Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia tũhũ na cia mwĩtĩo,

makaguucagĩrĩria na merirĩria mao mooru ma mwĩrĩ o na ũũra-thoni andũ arĩa marethara moime thĩinĩ wa arĩa matũũraga mahĩtagia. ¹⁹ Mameeragĩra gũkũũrwo ũkombo-inĩ, o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ũhoro wa kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo ya ũndũ ũrĩa wothe ũmwathaga. ²⁰ Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma thĩinĩ wa maũndũ marĩa marĩ magigi ma gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatooio nĩmo-rĩ, mũtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ũgaakorwo ũrĩ mũuru gũkĩra wa kĩambĩrĩria. ²¹ Nĩ kaba matangiāmenyete njĩra ya ũthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ũrĩa mũtheru maatigĩrwo. ²² ũhoro ũcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo iria ciugaga atĩrĩ: “Ngui ĩcookagĩrĩra matahĩko mayo,” na, “Ngũrwe ya mũgoma yathambio ĩcookaga ĩgathiĩ kwĩgaragara mũtondo-inĩ.”

3

Mũthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩinĩ wamo meerĩ ndĩmaandĩkĩte marĩ ma kũmũrĩrĩkania mwarahũke mũgĩe na meciiria marĩa magĩrĩru. ² Nĩngwenda mũrĩrĩkane ciugo iria ciaririo tene nĩ anabii arĩa atheru na watho ũrĩa waheanirwo nĩ Mwathani na Mũhonokia witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu.

³ Mbere ya maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũgooka anyũrũrania, manyũrũranagie na marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru. ⁴ Nĩmakooranagia atĩrĩ, “Gũũka gwake kũrĩa eeranĩire gũgaakinya-rĩ? Kuuma rĩrĩa maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe mathiiaga na mbere o ta ũrĩa maatarĩĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.” ⁵ No nĩmeriganĩirie o na makĩmenyaga atĩ o tene, nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũrĩa igũrũ nĩ kwagĩire, nayo thĩ ĩkĩũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ maaĩ. ⁶ Ningĩ maaĩ o macio no mo maarindanirie thĩ ya ihinda rĩu, na makĩmĩananga. ⁷ Ningĩ nĩ ũndũ wa kiugo o ro kũu, igũrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩrwo mwaki, igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai.

⁸ No rĩrĩ, arata akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ũmwe no ta mĩaka ngiri, na mĩaka ngiri no ta mũthenya ũmwe. ⁹ Mwathani ndagondagĩrĩra kũhingia ciĩranĩro ciake, ta ũrĩa andũ amwe meciiragia atĩ nĩagondagĩrĩra. We

nĩamũkiragĩrĩria, tondũ ndendaga mũndũ o na ũmwe oore, no endaga andũ othe merire.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta mũici. Mũthenya ũcio-rĩ, igũrũ nĩrĩkabuĩria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe iria itũire kũu igũrũ nĩikaahĩa nĩ mwaki ithire, nayo thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩigacinwo ithire biũ.

¹¹ Kuona atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra ĩyo-rĩ, inyuĩ mũkiagĩrĩrwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ũrĩkũ? Inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩgũtũũraga mũtũũrĩre mũtheru na wa kwĩyamũrĩra Ngai, ¹² mũgĩtanyaga na mũkĩĩriragĩria mũthenya ũcio ũkinye narua. Mũthenya ũcio wakinyarĩ, igũrũ nĩrĩkaanangwo na mwaki, na indo ciothe iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kũringana na ũrĩa eeraniire-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩire igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, o kuo kũrĩa gũtũũraga ũthingu.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ nĩmwĩrĩgĩrĩire ũndũ ũyũ-rĩ, kĩĩrutanĩriei mũkoragwo mũtarĩ na kĩmeni, na mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gũkirĩrĩria kwa Mwathani witũ nĩkuo gũtũmaga mũhonokio, o ta ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ Paũlũ, ũrĩa twendete aamwandĩkĩire arĩ na ũũgĩ ũrĩa Ngai aamũhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandĩkĩte o ũhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa andũ arĩa matooi na arĩa matakĩndagĩria mogomagia, o ta ũrĩa mogomagia Maandĩko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkĩtie kũmenya maũndũ macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio mũgũe muume ũhoru-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ kũhĩtithio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩra watho. ¹⁸ No rĩrĩ, thĩĩ na mbere gũkũra thĩĩnĩ wa wega na ũmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũura arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoru ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūrĩa tũiguĩte, na ūrĩa tuonete na maitho maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoru ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūira wago, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoru wa muoyo wa tene na tene, ūrĩa watũire na Ithe witũ, na ūkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgĩe ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandĩkĩra maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ kũiganĩre.

Gũthĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa tũiguĩte kuuma kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩinĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga atĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiia na mĩthĩre ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, nago ūhoru wa ma ndũtũũraga thĩinĩ witũ. ⁷ No tũngĩthiĩ na ūtheri, o ta ūrĩa we arĩ ūtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, nago ūhoru wa ma ndũrĩ thĩinĩ witũ. ⁹ Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooto, na nĩegũtũrekeru mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maũndũ mothe marĩa matarĩ ma ūthingu. ¹⁰ Tũngiuga tũtĩhĩtie-rĩ, tũkũmũtua wa maheeni, nago ūhoru wake ndũrĩ na handũ thĩinĩ witũ.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angĩhia-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciirĩrĩri harĩ Ithe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūrĩa Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga atĩ nĩtũmũũĩ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩrĩ, "Nĩndĩmũũĩ," no ndekaga ūrĩa aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoru wa ma ndũrĩ thĩinĩ wake. ⁵ No mũndũ

o wothe angĩathĩkĩra kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩinĩ wake. Ũndũ ũyũ nĩguo ũtũmaga tũmenye atĩ tũrĩ thĩinĩ wake: ⁶ Ũrĩa wothe uugaga atĩ nĩatũire thĩinĩ wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthĩire ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra, no nĩ rĩathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Rĩathani rĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa mũiguĩte. ⁸ No rĩu nĩ rĩathani rĩerũ ndĩramwandĩkĩra; naguo ũhoru wa ma warĩo wonekaga thĩinĩ wake na thĩinĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, naguo ũtheri ũrĩa wa ma nĩũrĩkĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ũrĩa uugaga atĩ arĩ ũtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ũcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ũrĩa wothe wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũũraga ũtheri-inĩ, na thĩinĩ wake gũtirĩ ũndũ ũngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ũrĩa wothe ũthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiiga na nduma; ndamenyaga kũrĩa arathĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ nĩmũtooretie ũrĩa mũũru.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũmenyete Ithe witũ.

¹⁴ Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ũrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandĩkĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ mũrĩ na hinya,

nakĩo kiugo kĩa Ngai nĩgĩtũũraga thĩinĩ wanyu, na nĩmũtooretie ũrĩa mũũru.

Mũtikende Thĩ

¹⁵ Mũtikende thĩ kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wa thĩ. Mũndũ o na ũ angĩkorwo nĩendete thĩ-rĩ, wendo wa Ithe witũ ndũrĩ thĩinĩ wake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ũndũ o wothe ũrĩ gũkũ thĩ, na nĩmo merĩrĩria ma mwĩrĩ, na merĩrĩria ma maitho make, na mwĩraho wa kĩrĩa arĩ nakĩo na ũrĩa ekaga: maũndũ macio matiumanĩte na Ithe witũ, no moimanĩte na thĩ. ¹⁷ Thĩ na merĩrĩria mayo nĩithiraga, no mũndũ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Ngai endaga atũũraga nginya tene.

Kwĩmenyerera Mũmena-Kristũ

18 Twana twakwa nyendete, rĩĩĩ nĩ ithaa rĩa kũrigĩrĩria; na o ta ũrĩa mũiguĩte atĩ mũmena-Kristũ nĩarooka, o na rĩu amena-Kristũ aingĩ nĩmokĩte. Na nĩ ũndũ ũcio nĩtũmenyete atĩ rĩĩĩ nĩrĩo ithaa rĩa kũrigĩrĩria. 19 Kuuma nĩmoimire kũrĩ ithuĩ, no matiarĩ aitũ. Nĩgũkorwo mangĩarĩ aitũ-rĩ, nĩmangĩaikarire hamwe na ithuĩ; no gũthiĩ kwao kuonanirie atĩ gũtiarĩ o na ũmwe wao warĩ witũ.

20 No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ ahake maguta nĩ Ũrĩa Mũtheru, na inyuĩ inyuothe nĩmũũĩ ũhoru wa ma. 21 Ndĩramwandĩkĩra tondũ mũtiũĩ ũhoru wa ma, no ngũmwandĩkĩra tondũ nĩmũũĩ ũhoru wa ma, na tondũ gũtirĩ ũhoru wa maheeni uumanaga na ũhoru wa ma. 22 Nũũ ũkĩrĩ mũheenania? Nĩ mũndũ ũrĩa ũkaanaga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. Mũndũ ta ũcio nĩwe mũmena-Kristũ: mũndũ ũcio nĩakaanaga Ithe o na Mũriũ. 23 Gũtirĩ mũndũ ũkaanaga Mũriũ ũkĩrĩ na Ithe witũ; ũrĩa wothe uumbũraga Mũriũ arĩ na Ithe o nake.

24 Mwĩmenyererei nĩguo ũndũ ũrĩa mũrĩkĩtie kũigua kuuma o kĩambĩrĩria ũikarage thĩnĩ wanyu. ũndũ ũcio ũngũikara thĩnĩ wanyu-rĩ, o na inyuĩ mũrĩkaraga thĩnĩ wa Mũriũ, o na mũrĩ thĩnĩ wa Ithe. 25 Na ũndũ ũyũ nĩguo atwĩrĩire: o muoyo wa tene na tene.

26 Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya makoniĩ ũhoru wa andũ arĩa marageria kũmũhĩtithia. 27 Na inyuĩ-rĩ, maguta marĩa mwahakirwo nĩwe-rĩ, megũtũũra thĩnĩ wanyu, na mũtibatairio nĩ mũndũ o na ũ wa kũmũruta ũhoru. No rĩrĩ, o ta ũrĩa ihaka rĩake rĩa maguta rĩmũrutaga ũhoru wa maũndũ mothe, na o ta ũrĩa rĩrĩ rĩa ma, na ti rĩa maheeni: o ta ũrĩa rĩmũrutũite-rĩ, tũũrai thĩnĩ wake.

Ciana cia Ngai

28 Na rĩu, inyuĩ twana twakwa nyendete, kĩrĩrĩriai gũikara thĩnĩ wake nĩgeetha rĩrĩa akoonithanio tũgaakorwo tũrĩ na ũmĩrĩru na tũtegũconoka mbere yake hĩndĩ ĩrĩa agooka.

29 Angĩkorwo nĩmũũĩ atĩ we nĩ mũthingu, kĩmenyei atĩ mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩire nĩaciarĩtwo nĩwe.

3

1 Onei ũrĩa wendo ũnenehete, ũrĩa Ithe witũ atwendete nāguo, atĩ twĩtagwo ciana cia Ngai! Na ũguo nĩguo tũrĩ! Gĩtũmi kĩa andũ a thĩ mage gũtũmenya nĩ ũndũ o nake matiamũmenyire. 2 Arata akwa endwa, rĩu ithuĩ tũrĩ ciana cia Ngai, no gũtirĩ kũramenyithanio ũrĩa tũgaatuĩka thuutha-inĩ. No nĩtũũĩ atĩ hĩndĩ ĩrĩa akoonithanio nĩtũkahaanana nake, nĩgũkorwo tũkaamuona o ũrĩa atariĩ. 3 Mũndũ o

wothe ūrī na kīirīgīrīro gīkī thīinī wake nīetheragia, o ta ūrīa Kristū nake arī mūtheru.

⁴ Mūndū o wothe wīhagia nī watho oinaga; kwīhia-rī, nīkuo kuuna watho. ⁵ No inyuī nīmūūī atī nīonithanirio nīgeetha eherie mehia maitū. Na thīinī wake gūtīrī mehia. ⁶ Mūndū o wothe ūtūūrāga thīinī wa Kristū ndehagia. Mūndū o wothe wīhagia ndarī amuona o na kana akamūmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mūtikanareke mūndū o na ū amūhītithie. Ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīire nī mūthingu, o ta ūrīa Kristū arī mūthingu. ⁸ Mūndū ūrīa wīhagia nī wa mūcukani, tondū mūcukani atūire ehagia kuuma o kīambīrīria. Gītūmi kīa Mūrū wa Ngai onithanio-rī, nīgeetha athūkie wīra wa mūcukani. ⁹ Gūtīrī mūndū ūciarītwo nī Ngai ūthiāga na mbere na kwīhia, tondū mbeū ya Ngai īikaraga thīinī wake; we ndangīthīī na mbere na kwīhia, tondū nīmūciare nī Ngai. ¹⁰ Ūndū ūyū ūmenyithanāgia ūtiganu wa ciana cia Ngai na cia mūcukani: Mūndū o wothe ūtekaga ūrīa kwagīrīire ti mwana wa Ngai; o hamwe na ūrīa ūtendete mūrū kana mwarī wa ithe.

Endanagai

¹¹ Īno nīyo ndūmīrīri īrīa mwaiguire kuuma o kīambīrīria: No nginya twendanage mūndū na ūrīa ūngī. ¹² Mūtīkahaane ta Kaini, ūrīa warī wa ūrīa mūūru, na akīūrāga mūrū wa nyina. Nī kīī gīatūmire amūūrāge? Aamūūrāgire tondū cīko ciake mwene ciarī njūru, nacio cia mūrū wa nyina ciarī cia ūthingu. ¹³ Ariū na aarī a Ithe witū, andū a thī mangīmūmena-rī, mūtīkagege. ¹⁴ Nītūūī atī nītuumīte gīkuū-inī tūgathiī muoyo-inī, tondū nītwendete ariū na aarī a Ithe witū. Mūndū o wothe ūrīa ūtendanaga atūūrāga gīkuū-inī. ¹⁵ Mūndū o wothe ūrīa ūthūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī mūūrāgani, na inyuī nīmūūī atī gūtīrī mūūrāgani ūrī na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ūndū ūrīa ūtūmāga tūmenye ūrīa wendo ūhaana nī ūyū: Jesū Kristū nīarutire muoyo wake nī ūndū witū. Na ithūī nītwagīrīrwo tūrute mīoyo iitū nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū. ¹⁷ Mūndū angīkorwo arī na indo cia gūkū thī, na one mūrū kana mwarī wa ithe wao ūbataire nī ūteithio no aage kūmūiguīra tha-rī, wendo wa Ngai ūngīgīkorwo ūrī thīinī wake atīa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nītūtige kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nītwendanage na cīko na twendane na ma. ¹⁹ Ūū nīguo tūmenyāga atī tūrī a ūhorō ūrīa wa ma, na ūrīa tūrīgāga

ngoro ciitũ itarĩ na nganja tũrĩ mbere yake, ²⁰ rĩrĩa rĩothe ngoro ciitũ itaratũtuĩra ciira. Nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra ngoro ciitũ, na nĩoĩ maũndũ mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitũ ingĩaga gũtũtuĩra ciira-rĩ, nĩtũrĩkoragwo tũrĩ na ũmĩrĩru mbere ya Ngai, ²² na nĩarĩtũheaga kĩrĩa gĩothe tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathĩkagĩra maathani make na tũgeeka maũndũ marĩa mamũkenagia. ²³ Narĩo rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtĩkia rĩitwa rĩa Mũriũ, Jesũ Kristũ, na twendanage o ta ũrĩa aatwathire. ²⁴ Arĩa maathĩkagĩra maathani make nĩmatũũraga thĩinĩ wake, nake nĩatũũraga thĩinĩ wao. Naguo ũndũ ũrĩa tũmenyaga naguo atĩ nĩatũũraga thĩinĩ witũ nĩ ũyũ: Nĩ ũndũ wa Roho ũrĩa aatũheire.

4

Kũrorania Maroho

¹ Arata akwa endwa, mũtigetĩkagie roho o wothe, no mũroragie maroho muone kana moimĩte kũrĩ Ngai, tondũ anabii aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathiĩ thĩ yothe. ² Ũũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa Ngai: Roho o wothe ũrĩa uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ nĩokĩte arĩ na mwĩrĩ, ũcio uumĩte kũrĩ Ngai, ³ no roho o wothe ũrĩa ũtoimbũraga Jesũ, ũcio nduumĩte kũrĩ Ngai. Ũcio nĩ roho wa mũmena-Kristũ, ũrĩa mũiguĩte atĩ nĩũgooka na o na rĩu nĩũrĩkĩtie gũũka gũkũ thĩ.

⁴ Inyuĩ twana twakwa nyendete, inyuĩ mũrĩ a Ngai na nĩmũmatooretie, tondũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wanyu nĩ mũnene gũkĩra ũrĩa ũrĩ gũkũ thĩ. ⁵ Acio moimĩte gũkũ thĩ, na nĩ ũndũ ũcio maaragia ũhoru wa maũndũ ma gũkũ thĩ, na thĩ na andũ a gũkũ thĩ makamathikĩrĩria. ⁶ Ithuĩ tuumĩte kũrĩ Ngai, nake mũndũ o wothe ũrĩa ũũĩ Ngai nĩatũthikagĩrĩria; no ũrĩa wothe ũtoimĩte kũrĩ Ngai ndatũthikagĩrĩria. Ũguo nĩguo tũkũũranaga Roho ũrĩa wa ma, na roho ũrĩa wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witũ

⁷ Arata akwa endwa, nĩtwendanagei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo wendo uumaga kũrĩ Ngai. Mũndũ o wothe ũrĩa wendanaga, aciarĩtwo nĩ Ngai o na nĩoĩ Ngai. ⁸ Mũndũ o wothe ũrĩa ũtendanaga ũcio ndooĩ Ngai, tondũ Ngai nĩ wendo. ⁹ Ũũ nĩguo Ngai oonanirie wendo wake harĩ ithuĩ: Nĩatũmire Mũriũ wake, o we wa mũmwe, gũkũ thĩ nĩgeetha tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wake. ¹⁰ Ũyũ nĩguo wendo: ti atĩ nĩ ithuĩ twendire Ngai, nowe nĩwe watwendire, na agĩtũma Mũriũ wake atuĩke igongona rĩa

kūhoroheria mehia maitū. ¹¹ Arata akwa endwa, kuona atī Ngai nīguo atwendete-rī, o na ithuī nītūkīagīrīrwo twendanage. ¹² Gūtīrī mūdū ūrī ona Ngai; no tūngīendana mūdū na ūrīa ūngī-rī, Ngai nīatūūrāga thīnī witū, naguo wendo wake ūgakinyanīra thīnī witū.

¹³ Ūndū ūrīa ūtūmaga tūmenye atī tūtūūrāga thīnī wake nake agatūūra thīnī witū, nī atī nīatūheete Roho wake. ¹⁴ Na nītuonete na tūkoimbūra atī Ithe witū nīatūmīte Mūriū atuīke Mūhonokia wa thī yothe. ¹⁵ Mūdū o wothe angiumbūra atī Jesū nī Mūrū wa Ngai-rī, Ngai atūūrāga thīnī wake, nake agatūūra thīnī wa Ngai. ¹⁶ Na nī ūndū ūcio nītūmenyete na tūkehoka wendo ūrīa Ngai atwendete naguo.

Ngai nī wendo. Mūdū o wothe ūtūūrāga endanīte atūūrāga thīnī wa Ngai, nake Ngai atūūrāga thīnī wake. ¹⁷ Ūguo nīguo wendani ūkinyanagīra thīnī witū nīgeetha tūkaagīa na ūmīrīru mūthenya ūrīa gūgaatuanīrwo cira, tondū tūrī gūkū thī nī tūhaanaine nake. ¹⁸ Wendo ndūrī guoya. No wendo ūrīa mūkinyanīru nīūngataga guoya, tondū guoya ūkonainie na iherithia. Mūdū ūrīa wītīgagīra, ndatuagwo mūkinyanīru thīnī wa wendo.

¹⁹ Ithuī twendanaga tondū we nīwe waambire gūtwenda. ²⁰ Mūdū angiuga atīrī, “Nīnyendete Ngai,” na nīathūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī wa maheeni. Nīgūkorwo mūdū o wothe ūtendete mūrū wa ithe, ūrīa atūire onaga, ndangīhota kwenda Ngai, ūrīa atarī oona. ²¹ Nake nīatūheete rīathani rīrī: Mūdū o wothe wendete Ngai, no nginya ende mūrū kana mwarī wa ithe o nake.

5

Wītīkio thīnī wa Mūrū wa Ngai

¹ Mūdū o wothe wītīkītie atī Jesū nīwe Kristū aciarītwo nī Ngai, nake mūdū o wothe wendete mūciari nīendete o na mwana wake. ² Ūū nīguo tūmenyaga atī nītwendete ciana cia Ngai: nī kwenda Ngai na kūhingia maathani make. ³ Ūū nīguo kwenda Ngai: nī gwathīkīra maathani make. Namo maathani make ti maritū, ⁴ Nīgūkorwo mūdū o wothe mūciare nī Ngai nīatoorāgia maūdū ma thī. Naguo ūhootani ūrīa ūtooretie maūdū ma thī, nī gwītīkia gwitū. ⁵ Nūū ūcio ūtoorāgia maūdū ma thī? Nī mūdū ūrīa wītīkītie atī Jesū nīwe Mūrū wa Ngai.

⁶ We nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame, o Jesū Kristū. We ndokire na ūndū wa maaī moiki, no nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame. Nake Roho nīwe mūira, tondū Roho nīwe ūhoro ūrīa wa ma. ⁷ Nīgūkorwo aira

nĩ atatũ (kũu igũrũ: nao nĩ Ithe witũ, na Ūhoru, na Roho Mũtheru; nao aya atatũ nĩ ūmwe. Gũkũ thĩ nakuo aira nĩ atatũ): ⁸ nao nĩ Roho, na maaĩ, na thakame; nao acio atatũ nĩmaiguanĩte. ⁹ Angĩkorwo nĩtwĩtikagĩra ūira wa mũndũ, ūira wa Ngai nĩ mũnene makĩria, tondũ nĩ ūira wa Ngai ūrĩa aheanĩte ūkoniĩ Mũriũ. ¹⁰ Mũndũ wothe wĩtikĩtie Mũrũ wa Ngai arĩ na ūira ūcio ngoro-inĩ yake. Mũndũ wothe ūtetikĩtie Ngai nĩamũtuĩte wa maheeni, tondũ ndetĩkĩtie ūira ūrĩa mũheane nĩ Ngai ūkoniĩ Mũriũ. ¹¹ Naguo ūyũ nĩguo ūira atĩ Ngai nĩatũheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ūcio wĩ thĩinĩ wa Mũriũ. ¹² Ūrĩa ūrĩ na Mũriũ arĩ na muoyo; nake ūrĩa ūtarĩ na Mũrũ wa Ngai ndarĩ na muoyo.

Ūhoru wa Kũrĩkĩria

¹³ Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie rĩtwa rĩa Mũrũ wa Ngai, nĩgeetha mũmenye atĩ mũrĩ na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ Ūmĩrĩru ūrĩa tũkoragwo naguo tũgĩkuhĩrĩria Ngai nĩ atĩ tũngĩhooya ūndũ o wothe kũringana na wendo wake-rĩ, we nĩatũiguaga. ¹⁵ Na tũngĩmenya atĩ nĩatũiguaga, ūndũ-inĩ o wothe ūrĩa tũhooyaga-rĩ, nĩtũũ atĩ nĩatũheete ūndũ ūrĩa tũmũhoote.

¹⁶ Mũndũ o wothe angĩona mũrũ kana mwarĩ wa ithe agĩka rĩhĩa rĩrĩa rĩtangĩmũtwara gĩkuũ-inĩ, nĩahoe, nake Ngai nĩakamũhe muoyo. Ndĩraaria ūhoru wa andũ arĩa rĩhĩa rĩao rĩtarĩ rĩa kũmatwara gĩkuũ-inĩ. No nĩ kũrĩ rĩhĩa rĩngĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ. Nĩ ndiroiga atĩ mũndũ ahoee nĩ ūndũ wa rĩhĩa ta rĩu. ¹⁷ Cĩiko ciothe njũru nĩ mehĩa, no nĩ kũrĩ rĩhĩa rĩtangĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ.

¹⁸ Nĩtũũ atĩ mũndũ o wothe ūciarĩtwo nĩ Ngai ndatũũraga ehagia; mũndũ ūrĩa ūciarĩtwo nĩ Ngai, ūcio nĩamenyagĩrĩtwo nĩ Ngai, nake ūrĩa mũũru ndangĩhota kũmwĩka ūũru. ¹⁹ Ithũ nĩtũũ atĩ tũrĩ ciana cia Ngai, na tũkamenya atĩ thĩ yothe yathagwo na wathani wa ūrĩa mũũru. ²⁰ Ningĩ nĩtũũ atĩ Mũrũ wa Ngai nĩokĩte na nĩatũheete ūtaũku, nĩgeetha tũmũmenye ūrĩa arĩ we ūhoru wa ma. Na ithũ tũrĩ thĩinĩ wake ūcio ūrĩa arĩ we ūhoru wa ma, tũrĩ thĩinĩ wa Mũrũwe Jesũ Kristũ. We nĩwe Ngai ūrĩa wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwĩmenyagĩrĩrei ngai cia mĩhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndaandīka marūa maya kūrī mūtumia ūrīa mūthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kūna kūna, na to nī nyiki, no nī hamwe na arīa othe mamenyete ūhorō ūrīa wa ma: ² makamwenda tondū wa ūhorō ūrīa wa ma, ūrīa ūtūūrāga thīnī witū, o na ūgūtūūra na ithuī nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesū Kristū, o we Mūriū wa Ithe witū, irīkaraga na ithuī thīnī wa ūhorō wa ma, na wa wendo.

⁴ Nīngenete mūno nīkuona ciana imwe ciaku igīthī na njira ya ūhorō ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witū aatwathire. ⁵ Na rīu, mūtumia ūyū mwende, ti rīathani rīerū ndīrakwandīkīra, no nī rīrīa tūtūire narīo kuuma o kīambīrīria. Ngūūrīa atī twendanage mūdū na ūrīa ūngī. ⁶ Naguo wendani nī atīrī: Atī tūthiage na njira ya gwachīkīra maathani make. O ta ūrīa mūiguīte kuuma o kīambīrīria, rīathani rīake nī atī mūthiige mūrī o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingī arīa matetīkītie atī Jesū Kristū ookire arī na mwīrī, nīmarorūūra gūkū thī. Mūdū ta ūcio nī mūheenania na nī mūmena-Kristū. ⁸ Mwīhūgagei nīguo mūtigate kīrīa mūrūtīre wīra, no mūtūike a gūkaaheo mūcaara wanyu ūrī wothe. ⁹ Mūdū o wothe ūkīraga njano akarega kūrūmīrīra ūrutani wa Kristū, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūikaraga ūrutani-inī ūcio, we arī na Ithe witū o na Mūriū. ¹⁰ Mūdū o wothe angīuka kūrī inyuī arī na ūrutani ūngī tiga ūcio-rī, mūtikanamūnyiite ūgeni o na kana mūmwamūkīre kwanyu mūciī. ¹¹ Mūdū wothe ūngīmwanūkīra, nīkūgwatanīra magwatanīire nake ciiko ciake cia waganu.

¹² Ndī na maūdū maingī ma kūmwandīkīra, no ndikwenda kūhūthīra karatathi na rangi. Handū ha ūguo-rī, ndīrehoka kūmūceerera njaranīrie na inyuī tūkīonanaga, nīgeetha gīkeno giitū kūganīre.

¹³ Nīmwegeithio nī ciana cia mwarī wa maitūguo ūrīa mūthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandīkīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūndū mothe magaacīre, o ta ūrīa ngoro yaku īkarīte īgaacīre. ³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhorō wa wīhokeku waku ūhorō-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie gūthīi na njīra ya ūhorō ūrīa wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiiga irūmīrīre njīra īrīa ya ūhorō ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nīūkoragwo ūrī mwīhokeku thīinī wa maūndū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtuīka ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhorō wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīre harī Ngai. ⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rīitwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matetīkītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhorō ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīre kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga gūtuīka ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūndū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Nīngī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyiita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagirīrīria arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhorō ūrīa mūūru, no wīgerekānagie na ūhorō ūrīa mwega. Mūndū o wothe ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothe wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhorō ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīria, na inyuī nīmūūī atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūndū maingī ma gūkwandīkīra, no ndikwenda gūkwandīkīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkīonanaga.

Thayũ ũroogĩa kũrĩwe. Arata arĩa me gũkũ
nĩmakũgeithia. Geithia arata arĩa marĩ kũu na marĩtwa
mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrwo nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtuĩka nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoru wa ũhonokio ũrĩa tũgwatanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩire ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩire mũrũagĩrĩire wĩtkio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoru wao wagũtuĩrwo ciira waandĩkĩtwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtuĩke wa kũmetĩkĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoru ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũririkania atĩ Mwathani nĩakũũrĩre andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetĩkĩtie. ⁶ Nao araika arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũura-rĩ, acio nĩamahingĩire nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio ituĩro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Ningĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũura marĩa maariganĩtie nĩmeneanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩo maatuĩkire kĩonereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na ningĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ ĩrĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, "Mwathani arogũkaania!" ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kaĩ makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩire njĩra ya Kaini; ningĩ magetoonya na ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩra wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na ningĩ mahaana ta mĩtĩ ĩtarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, ĩmunyĩtwo na mĩri ĩkooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgirĩrĩka, makĩhũyũkaga ciĩko ciao cia thoni ta mũhũũyũ; ningĩ matarĩ ta njata ciũrũũraga, iria ciigĩrwo nduma ĩrĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciaro rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoru ũkoniĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngiri na ngiri ¹⁵ nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aigũithie kĩhooato andũ othe arĩa matetigĩrĩite Ngai, nĩ ũndũ wa ciĩko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciugo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrĩite manaaria cia gũũkĩrĩra Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang’ong’ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩra merĩrĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ūhoru wa Gũkirĩrĩria

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrire o mbere. ¹⁸ Maamwĩrire atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra merĩrĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra merĩrĩria ma mwĩrĩ, no matĩrĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩinĩ wa wĩtikio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩinĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩinĩ wa wendo wa Ngai mũgĩetagĩrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinya muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na nguociao iria ciĩkĩrĩtwo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ūgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ

na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩa na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩinĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩa mbĩrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amen.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhoru wa Kwambīrīria

¹ Ūyū nīguo ūguūrīrio wa Jesū Kristū, ūrīa Ngai aamūguūrīrie nīguo onie ndungata ciake maūdū marīa makirī gwīkīka o ica ikuhī. Aamenyithanirie ūhoru ūcio na ūndū wa gūtūma mūraika wake kūrī ndungata yake Johana, ² ūrīa nake wacookire kumbūra ūhoru ūrīa wothe oonire, naguo nī ūhoru wa kiugo kīa Ngai na ūira wa Jesū Kristū. ³ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyū, na kūrathimwo nī andū arīa maiguaga ūhoru ūyū na makaiga ngoro-inī ciao ūhoru ūrīa wandīkītuo ūrathi-inī ūyū, tondū ihinda nīrīkuhīrīrie.

Ngeithi na Rwĩmbo rwa Kūgooca Ngai

⁴ Nī nī Johana,

Ndiratūmīra makanitha marīa mūgwanja marī kūu būrūri wa Asia* ūhoru ūyū:

Atīrīrī, wega na thayū irogīa na inyuī kuuma kūrī ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, na nowe ūgooka, na kuuma kūrī maroho mūgwanja marīa maikaraga mbere ya gītī gīake kīa ūnene, ⁵ o na kuuma kūrī Jesū Kristū, mūira ūrīa mwīhokeku, o we irigithathi rīa arīa akuū, na mwathi wa athamaki a thī.

Kūrī ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inī maitū na ūndū wa thakame yake, ⁶ na agatūtua andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai, nīguo tūtungatage Ngai na Ithe wake:† ūgooci na wathani irogīa kūrī we tene na tene! Amenī.

⁷ Atīrīrī, nī gūūka arooka na matu,

na gūtīrī riitho rītakamuona,

o na andū arīa maamūtheecire nīmakamuona;

nao andū othe a thī nīmagacakaya nī ūndū wake.

Ūguo nīguo gūgaatuīka! Amenī.

* **1:4** Makanitha macio mūgwanja maikarīte gīthiūrūrī, na maaraihanīrīrie ta kilomita 80. † **1:6** Tene andū a Isiraeli nīo maarī athīnjīri-Ngai; rīu andū a Kanitha wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū nīo athīnjīri-Ngai.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Alifa o na Omega,‡ ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ũgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mündũ Ũhaana ta Mūrũ wa Mündũ

⁹ Nĩ, Johana, mūrũ wa ithe wanyu, na mūgwatanĩri na inyuĩ thĩnĩ wa mĩnyamaro, na ũthamaki, na gũkirĩrĩria tũmĩrĩrie, o iria irĩ ciitũ thĩnĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩra-inĩ kĩa iria kĩrĩa gĩtagwo Patimo tondũ wa Ũhoro wa Ngai na ũira wa Jesũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩnĩ wa Roho Mũthenya wa Mwathani,§ na nĩ ngĩigua mūgambo mūnene thuutha wakwa warĩ ta wa karumbeta, ¹¹ ũkiuga atĩrĩ, “Andĩka ũrĩa ũkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũjo, na ũcooke ũtũmĩre makanitha marĩa mūgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelfia, na wa Laodikia.”

¹² Na nĩ ngĩhũgũra nĩguo nyone mūgambo ũcio wanjaragĩria. Na hĩndĩ irĩa ndehũgũrire, ngĩona mĩtĩ mūgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa, ¹³ na gatagatĩ ka mĩtĩ ĩyo nĩ haarĩ na mündũ “wahaanaga ta mūrũ wa mündũ,” wehumbĩte nguo yamũkinyĩte o nyarĩrĩ, na akeoha mũcibi wa thahabu gĩthũri. ¹⁴ Naguo mūtwe wake na njuĩrĩ yake ciarĩ njerũ cua ta guoya wa ng’onde, cierũhĩte o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nĩnĩmbĩ cia mwaki. ¹⁵ Namu magũrũ make maahaanaga ta gĩcango gĩgũkenga kĩrĩ mwaki-inĩ wa aturi, naguo mūgambo wake watariĩ ta mūrurumo wa maaĩ maingĩ. ¹⁶ Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo aanyiitite njata mūgwanja, na kuuma kanua-inĩ gake hakoima rūhiũ rwa njora rūgĩ mĩena yeerĩ.* Naguo ũthiũ wake watariĩ ta riũa rĩrĩa rĩarĩte mũno.

¹⁷ Rĩrĩa ndaamuonire ngĩgwa magũrũ-inĩ make ta mündũ mũkuũ. Nake akĩnjigĩrĩra guoko gwake kwa ũrĩo, akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ nĩ wa Mbere, na ni nĩ wa Kũrigĩrĩria. ¹⁸ Nĩ nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Muoyo; nĩndakuĩte, na rĩu ngũtũũra muoyo nginya tene na tene! Na nĩ nĩ ndĩ na cabi cia gĩkuũ na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, andĩka maũndũ marĩa wona, marĩa marĩ kuo rĩu na marĩa magooka thuutha-inĩ. ²⁰ Nayo hito ya njata icio mūgwanja wonire guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, na ya mĩtĩ ĩyo mūgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa

‡ 1:8 Alifa na Omega nĩ ndemwa cia Kĩyunani; Alifa nĩyo ya mbere, na Omega nĩyo ya kũrigĩrĩria. § 1:10 Mũthenya wa Mwathani warĩ mũthenya wa mbere wa kiumia; wetirwo Mũthenya wa Mwathani tondũ nĩguo Jesũ aariũkire. * 1:16 Rũhiũ rwa njora rūnoore mĩena yeerĩ ruonanagia gũtuĩrwo ciira.

nĩ ño: Njata icio mūgwanja nĩ araika a makanitha marĩa mūgwanja, nayo mĩtĩ ñyo mūgwanja ya kūigĩrĩra matawa nĩ makanitha macio mūgwanja.

2

Ndũmĩrĩri kũrĩ Kanitha wa Efeso

¹ “Kũrĩ mũraika wa Kanitha wa Efeso, mwandĩkĩre atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa ũnyitĩte njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ũrĩo, ũrĩa ũthiagĩra mĩtĩ-inĩ ñyo mūgwanja ya thahabu ya kūigĩrĩra matawa. ² Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku, o na wĩra waku mũritũ, o na ũkirĩrĩria waku. Nĩnjũũĩ atĩ ndũngĩkirĩrĩria andũ arĩa aaganu, na atĩ andũ arĩa moigaga nĩ atũmwo no ti atũmwo nĩwamageririe, na ũkĩmenya atĩ nĩ a maheeni. ³ Nĩũkirĩrĩrie na ũkomĩrĩria mathĩina nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa, na ndũrĩ wanoga.

⁴ No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ngũgũcuukĩra nĩ atĩrĩ: Nĩwatigire gũikara na wendani ũrĩa warĩ naguo mbere. ⁵ Ririkana kũrĩa uumĩte ũkagũa! Wĩrire ũcooke wĩke maũndũ marĩa wekaga mbere. Waga kwĩrira, nĩngũũka kũrĩ we na njeherie mũtĩ waku wa kūigĩrĩra tawa kuuma handũ hagu. ⁶ No rĩrĩ, ũrĩ na ũndũ ũmwe mwega: Wee nĩũthũire ciĩko cia andũ arĩa metagwo Anikolai,* iria o na nĩ thũire.

⁷ ũrĩa ũrĩ gũtũ-rĩ, nĩakĩgue ũrĩa Roho areera makanitha. ũrĩa wa gũtoorania-rĩ, nĩngamwĩtikĩria kũrĩa maciaro ma mũtĩ wa muoyo, ũrĩa ũrĩ mūgũnda-inĩ wa Ngai wa gĩkeno.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Kanitha wa Simurina

⁸ “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Simurina,† mwandĩkĩre atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa wa Mbere na nowe wa Kũrĩkĩrĩria, ũrĩa wakuire na agĩcooka akĩrĩũka. ⁹ Nĩnjũũĩ mĩnyamaro yaku na ũthĩni waku, no ũrĩ gĩtonga! Nĩnjũũĩ ũrĩa ũrumagwo nĩ arĩa moigaga atĩ nĩ Ayahudi no ti Ayahudi, no nĩ thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndũkae gwĩtigĩra maũndũ marĩa ũkiriĩ gũthĩnio namo. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũcukani nĩarĩikia amwe anyu njeera nĩguo amũgerie, na mũnyamario handũ ha mĩthenya ikũmi. Wee ikaraga ũrĩ mwĩhokeku, o nginya gũkua, na nĩngũkũhe thũmbĩ ya muoyo.

* **2:6** Anikolai maarĩ andũ a kanitha, no nĩmahooyaga mĩhianano na makahũra ũmaraya. † **2:8** Simurina rĩarĩ itũura rĩeiguĩte na ithaka mũno rĩa Asia, na rĩarĩ thiritũ na Roma. Rĩarĩ na Ayahudi angĩ matendete Akristiano o na hanini.

11 Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, nĩakĩigwe ūrĩa Roho areera makanitha. Ūrĩa wa gūtoorania-rĩ, ndakahutio o na hanini nĩ gĩkuũ kĩrĩa gĩa keerĩ.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Kanitha wa Perigamo

12 “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Perigamo mwandĩkĩre atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ūrĩa ūrĩ na rūhiũ rūũgĩ mĩena yeerĩ. 13 Atĩrĩrĩ, nĩnjũũĩ kũrĩa ūtũũraga, o kũu Shaitani arĩ na gĩtĩ kĩa ūnene. No ūtũũrite ūrĩ o mwĩhokeku harĩ nĩ. Wee ndũigana gũkaana wĩtikio ūrĩa warĩ naguo thĩinĩ wakwa, o na matukũ-inĩ ma Antipa, mũira wakwa mwĩhokeku, ūrĩa woragĩrwo itũũra-inĩ rĩanyu inene, o kũu Shaitani atũũraga.

14 No rĩrĩ, ndĩ na maũndũ matarĩ maingĩ ngũgũcuukĩra: atĩrĩ, ūrĩ na andũ kũu marũmĩtie ūrutani wa Balamu, ūrĩa warutire Balaki kũheenereria andũ a Isiraeli mehie na ūndũ wa kũrĩa irio irutĩrwo mĩhianano, o na mahũũrage ūmaraya.‡ 15 O na ningĩ no ūrĩ na andũ amwe marũmĩtie ūrutani wa andũ arĩa metagwo Anikolai. 16 Nĩ ūndũ ūcio, kũirire! Waga gwĩka ūguo, nĩngũũka kũrĩ we ica ikuhĩ, hũũrane nao na rūhiũ rūrũ rũrĩ kanua gakwa.

17 Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, nĩakĩigwe ūrĩa Roho areera makanitha. Ūrĩa ūgaatoorania-rĩ, nĩngamũhe mana mamwe marĩa mahithe. O na ningĩ nĩngamũhe ihiga rĩerũ rĩandĩkĩtwo rĩitwa rĩerũ, na gũtarĩ ūngĩ ūrĩũĩ o tiga ūcio ūkaamũkĩra ihiga rĩu.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Kanitha wa Thuatira

18 “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Thuatira,§ mwandĩkĩre atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia Mũrũ wa Ngai, ūrĩa ūrĩ na maito matariĩ ta rūrĩrĩmbĩ rwa mwaki, na magũrũ make matariĩ ta gĩcango kĩrĩa gĩkumuthe gĩgathera. 19 Nĩnjũũĩ ciĩko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wĩtikio waku, na ūtungata waku, na ūkirĩrĩria waku, o na ngamenya atĩ ciĩko ciaku cia kũrigĩrĩria nĩkĩrĩte iria cia mbere.

20 No rĩrĩ, ūndũ ngũgũcuukĩra no atĩrĩ, atĩ nũkirĩrĩrie mũndũ-wa-nja ūcio wĩtagwo Jezebeli, ūcio wĩtuaga mũnabii.* Nĩ ūndũ wa ūrutani wake, nĩahĩtithagia

‡ 2:14 Balamu nĩwe wataarire andũ-a-nja a Midiani makĩhĩtithia andũ a Isiraeli na ūmaraya na kũrĩa irio irĩ thaahu. § 2:18 Thuatira rĩarĩ

itũũra inene rĩa kambĩ cia thigari cia mbaara. * 2:20 Rĩitwa “Jezebeli” haha rĩhũthĩrĩtwo kuonania ūhoro wa mũndũ-wa-nja warĩ mwaganu mũno kanitha-inĩ ūcio.

ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na iriīage irio iria irutīrwo mīhianano. ²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrira ūmaraya ūcio wake, no nīaregete. ²² Nī ūndū ūcio ngūmūikia gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharagia nake manyamare mūno, tīga no meririre matigane na mīthiire yake. ²³ Nīngooraga ciana ciake.† Namō makanitha mothe nīmakamenya atī nī nī thuthu-uragia ngoro na meciiria, na nīngarīha o mūndū wanyu kūringana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītie ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūndū marīa marikīru ma hitho cia Shaitani,‡ ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atīrī (no ndirī na mūrigo ūngī ngūmūigīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītie O maūndū marīa mūrī namo o nginya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūrīa ūgaatorania na ahingagie wendi wakwa nginya mūthia-rī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:
²⁷ ‘Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera;
 agaacimemenda o ta ūrīa nyūngū ya rīūmba
 īmemendagwo,’
 o ta ūrīa nī heetwo wathani uumīte kūrī Baba. ²⁸ Na ningī nīngamūhe njata īrīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.

3

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Saride

¹ “Kūrī mūrāika wa kanitha wa Saride,* mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūī ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Īkīra hinya maūndū marīa matigaire na marena gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī nginyanīru maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, ririkana maūndū marīa wamūkīrīte na ūkamaigua; maathīkīre na wīrīre. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici, na ndūkamenya ihinda rīrīa ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrīte nguō ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nī mehumūbīte nguō njerū, nīgūkorwo nīmagīrīire.

† **2:23** “Ciana ciake” nī andū arīa othe maarūmagīrīra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kūrīa irio iria ciarutagīrwo mīhianano. ‡ **2:24** Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīguo mūndū ahote gūtooria Shaitani no nginya ambe arikīre biū maūndū-inī make. * **3:1** Saride rīarī itūūra inene rīa Ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga warīo.

⁵ Mündū ūrīa ūgatoorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rīitwa rīake kuuma ibuku-inī rīa muoyo, no nīngoimbūra rīitwa rīake mbere ya Baba, na araike aake. ⁶ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Filadelifa

⁷ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Filadelifa,† mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa mūtheru na wa ma, ūrīa ūnyitīte cabi ya Daudi. Kūrīa ahingūra gūtīrī mündū ūngīhinga, na kūrīa ahinga gūtīrī mündū ūngīhingūra.

⁸ Nīnjūūī ciiko ciaku. Atīrīrī, nīnjīkīrīte mūrango mūhingūre mbere yaku, ūrīa ūtarī mündū ūngīhota kūhinga. Nīnjūūī atī hinya ūrīa ūrī naguo nī mūnini, no nīūrūmītie kiugo gīakwa, na ndūigana gūkaana rīitwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū arīa a thunagogi ya Shaitani, arīa moigaga atī nī Ayahudi o na gūtūika tio, no nīkūheenania maheenania, ndūme moke mainamīrīre mbere ya magūrū maku, na moimbūre atī nīngwendete.

¹⁰ Na tondū nawe nīūtūūrīte ūrūmītie rīathani rīakwa rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na nī nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio rīrīa rīgooka mabūrūri mothe kūgeria arīa matūūruga gūkū thī.

¹¹ Ngūūka o narua. Rūmia kīrīa ūrī nakīo, nīgeetha gūtīkagīe mündū ūkuoya thūmbī yaku. ¹² Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūtua gītugī thīnī wa hekarū ya Ngai wakwa. Ndarī hīndī īngī agacooka kuuma kuo. Nīngamwandīka rīitwa rīa Ngai wakwa o na rīitwa rīa itūūra inene rīa Ngai wakwa, nīrīo Jerusalemu īrīa njerū, rīrīa rīraikūrūka kuuma igūrū kūrī Ngai wakwa; o na nīngī ndīmwandīke rīitwa rīakwa rīerū. ¹³ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Laodikia

¹⁴ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Laodikia,‡ mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūcio Amenī, mūira ūrīa mwīhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai. ¹⁵ Nīnjūūī ciiko ciaku, ngamenya atī wee ndūrī mūhoru na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo waheha kana ūhiūhe! ¹⁶ No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhorarī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa. ¹⁷ Wee ugaga

† 3:7 Rīitwa Filadelifa nī kuuga “Itūūra rīa Wendo.” ‡ 3:14 Laodikia nī itūūra rīoikaine mūno nī ūndū wa ūhoru wa bengi, na thukuru cia gūthomera ūrigitani, na ūhoru wa gūtuma nguo.

atīrī, 'Nīi ndī gītonga, ngagīa na indo nyingī, na ndirī kīndū njagīte.' No wee ndūūī atī ūrī mūnyamarīki, na ūrī wa kūiguīrwo tha, na ūrī mūthīīni, na ūrī mūtumumu, o na ūrī njaga. ¹⁸ Ngūgūtaara atī ūgūre thahabu īrīa therie na mwaki kuuma kūrī nīi, nīgeetha ūtonge, na ningī ūgūre nguo cia rangi mwerū cia kwīhumba, nīguo ūhumbīre thoni cia njaga yaku, na ūgūre ndawa wīhake maitho maku, nīguo ūhote kuona.

¹⁹ Arīa nyendete nīndīmarūithagia na ngamaherithia. Nī ūndū ūcio gīa na kīyo, na wīrire. ²⁰ Atīrīrī, ndūgamīte mūrango-inī ngūringaringa. Mūndū o wothe angūigua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nīngūtoonya thīīnī ndīianīre irio nake, nake arīianīre na nīi.

²¹ Ūrīa ūgaatorania-rī, nīngamwītīkīria aikare hamwe na nīi gītī-inī gīakwa kīa ūnene, o ta ūrīa nīi ndatooranirie na ngūikaranīra hamwe na Baba gītī-inī gīake kīa ūnene. ²² Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakūigue ūrīa Roho areera makanitha."

4

Gītī kīa Ūnene kūu Igūrū

¹ Thuutha wa maūndū macio ngīrora, na rīrī, hau mbere yakwa haarī na mūrango warī mūhingūre kūu igūrū. Naguo mūgambo ūrīa ndaiguīte mbere īyo ūkīnjarīria, ūrīa wagambaga ta coro, ūkiuga atīrī, "Ambata, ūūke haha, na nīngūkuonia maūndū marīa arī o nginya mageekīka thuutha wa maūndū maya." ² O rīmwe ngīkorwo ndī thīīnī wa Roho, na rīrī, hau mbere yakwa harī na gītī kīa ūnene kūu igūrū, na nī harī na mūndū wagūikarīire. ³ Nake ūcio wagūikarīire onekaga atarīī ta ihiga rīa mūthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mūkūnga-mbura ūrīa wonekaga ūhaana ta kahiga karīa getagwo thumarati, nīguo warigiicīrie gītī kīu kīa ūnene.* ⁴ Nakīo gītī kīu kīa ūnene nīkīarigiicīrio nī itī ingī cia ūnene mīrongo īrī na inya, nacio ciaikarīirwo nī athuuri mīrongo īrī na ana. Athuuri acio meehumbīte nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. ⁵ Hau gītī-inī kīu kīa ūnene nīhoimaga heni, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kīu kīa ūnene haarī matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai. ⁶ Ningī hau mbere ya gītī kīu kīa ūnene nī haarī kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcicio.

* **4:3** Tondū gūtīrī mūndū ūngīona Ngai nī ūndū wa ūtheri ūrīa ūmūrigiicīrie, akūiragwo akengaga o ta tūhiga tūu twa goro.

Ningī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kīu kīa ūnene, haarī na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciayūrītwo nī maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷ Nakīo kīūmbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatatū kīarī na ūthiū watariī ta wa mūdū, nakīo gīa kana gīatariī ta nderi ikīrera. ⁸ O kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīayūrītwo nī maitho mwīrī wothe o nginya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtukū itiatigithagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothe nīwe mūtheru,
 īī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe mūtheru,
 o we ūrīa warī ho, na nowe ūrī ho, na nowe ūgooka.”

⁹ Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgooca, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūraga tene na tene-rī, ¹⁰ nao athuuri acio mīrongo īrī na ana megūithagia thī mbere ya ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, na makahooya ūcio ūtūūraga muoyo tene na tene. Maigaga thūmbī ciao mbere ya gītī kīu kīa ūnene, makoiga atīrī:

¹¹ “Wee Mwathani na Ngai witū-rī, nīwagīrīire
 kūgoocagwo, na gūtīio, na kūgīa na ūhoti,
 nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe,
 nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,
 na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gīkūnjo, na Gatūrūme

¹ Ningī ngīona ibuku rīa gīkūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene rīandīkītvo mīena yeerī, na rīahingītvo na gūcinīrīrwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. ² Ngīcooka ngīona mūraika warī na hinya mūno akīanīrīra na mūgambo mūnene akooria atīrī, “Nūū mwagīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gīkūnjo?” ³ No gūtīarī mūdū o na ūmwe kūu igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo o na kana arīrore thīinī. ⁴ Na nī ngīrīra mūno tondū gūtioneckire mūdū o na ūmwe mwagīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo kana arīrore thīinī. ⁵ Hīndī ūyo ūmwe wa athuuri acio akīnjīra atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhīrīga wa Juda, Thuuna īrīa ya Daudi-rī, nīatooranītie. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

⁶ Ningĩ ngĩona Gatūrũme arũgamĩte gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene, nako kahaanaga ta gathĩnjĩtwo, gathiūrũrũkĩirio nĩ ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri acio. Kaarĩ na hĩa mũgwanja na maitho mũgwanja, na nĩmo maroho mũgwanja ma Ngai marĩa matũmĩtwo mathiige thĩ yothe. ⁷ Nake ũcio Gatūrũme agĩthĩ akĩoya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kuuma guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũcio waikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene. ⁸ Na aarĩkia kũrĩoya-rĩ, ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri arĩa mĩrongo iĩrĩ na ana makĩgũithia thĩ mbere ya Gatūrũme. O ũmwe aarĩ na kĩnanda kĩa mũgeeto na maanyiitĩte mbakũri cia thahabu ciyũrĩte ũbumba, na nĩguo mahooya ma andũ arĩa aamũre. ⁹ Nao nĩmainire rwĩmbo rwerũ, makiuga atĩrĩ:

“Wee nĩwe mwagĩrĩru wa kuoya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo,
na kũmethũra tũtembe tũu twarĩo,
tondũ wee nĩworagirwo,
ũkĩgũrĩra Ngai andũ na thakame yaku kuuma mĩhĩrĩga
yothe,
na thiomĩ ciothe, na andũ othe, o na ndũrĩrĩ ciothe.
¹⁰ Wee nĩũmatuĩte andũ a ũthamaki na athĩnjĩri-Ngai a
gũtungatagĩra Ngai witũ,
nao magaathamaka gũkũ thĩ.”

¹¹ Ningĩ ngĩrora, na nĩ ngĩigua mũgambo wa araika aingĩ, mũigana wao warĩ ngiri na ngiri, na ngiri ikũmi maita ngiri ikũmi. Nao maathiūrũrũkĩirie gĩtĩ kĩa ũnene, na ciũmbe iria irĩ muoyo, na athuuri acio. ¹² Nao mainaga na mũgambo mũnene, makoiga atĩrĩ:
“Kwagĩrĩra nĩ Gatūrũme, karĩa kooragirwo,
nĩguo kagĩe na ũhoti, na ũtonga, na ũũgĩ,
na hinya, na gĩtĩo, na riiri, o na ũgooci!”

¹³ Ngĩcooka ngĩigua ciũmbe ciothe irĩ kũu igũrũ, na iria irĩ thĩ, na iria irĩ rungu rwa thĩ, na iria irĩ iria-inĩ, o na indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wacio, ikĩina atĩrĩ:
“Ūgooci, na gĩtĩo, na riiri, na ũhoti,
irogĩa kũrĩ ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, na kũrĩ Gatūrũme,
nginya tene na tene!”

¹⁴ Nacio ciũmbe iria inya irĩ muoyo ikiuga atĩrĩ, “Ameni”,
nao athuuri acio makĩgũithia thĩ, makĩhooya.

6

Tũtembe twa Mũhũra

¹ Ningĩ nĩndonire ũcio Gatūrũme akĩmethũra gatembe ka mbere ga tũtembe tũrĩa mũgwanja twa mũhũra. Ngĩcooka ngĩigua kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe iria inya irĩ muoyo gĩkiuga na mũgambo wagambaga ta marurumĩ

atīrī, “Ūka!” ² Na niī ngīrora, ngīona mbarathi njerū* hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte aanyīitite ūta, nake akīheo thūmbī, akiumīra atarī ta mūtoorania werekeire o gūtoorania.

³ Rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga keerī, ngīgua kīumbe kīrīa kīrī muoyo gīa keerī kīoiga atīrī, “Ūka!” ⁴ Ningī gūkiumīra mbarathi īngī, nayo yarī ndune mūno.† Ūrīa wamīhaicīte nīaheetwo ūhoti wa kūniina thayū kuuma thī, na atūme andū mooragane. Nake akīheo rūhiū rwa njora rūnene.

⁵ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga gatātū, ngīgua kīumbe kīrīa kīrī muoyo gīa gatātū kīoiga atīrī, “Ūka!” Na niī ngīrora, ngīona mbarathi njirū‡ hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte aanyīitite ratiri na guoko gwake. ⁶ Ningī ngīgua kīndū kīarurumire ta mūgambo ūkuuma gatagatī-inī ga ciūmbe icio inya irī muoyo, ūkiuga atīrī, “Kībaba kīa ngano kiumage mūcaara wa mūthenya ūmwe, na ibaba ithatū cia ngano ya cairi ciuage mūcara wa mūthenya ūmwe, no ndūgathūkie maguta kana ūthūkie ndibe!”

⁷ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga kana-rī, ngīgua mūgambo wa kīumbe kīrīa kīrī muoyo gīa kana woiga atīrī, “Ūka!” ⁸ Na niī ngīrora, ngīona mbarathi theūku§ hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicīte-rī, eetagwo Gīkuū, nake Jehanamu aamumīte thuutha, amūkuhīrīrie. Nao makīheo ūhoti wa gwatha gīcunjī kīa inya gīa thī, nīguo mooragane na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro, o na ningī nyamū iria ndīani cia gīthaka.

⁹ Ningī aamethūra gatembe ga gatano-rī, ngīona hau rungu rwa kīgongona maroho ma andū arīa mooragītwo nī ūndū wa kiugo kīa Ngai, na nī ūndū wa ūira ūrīa maagwatīrie. ¹⁰ Nao magīkaya na mūgambo mūnene, makīuria atīrī, “Mwathani Jehova, Wee mūtheru na wa ma, ūgūikara nginya rī ūtatuīrīre atūūri a thī ciira nīguo ūrīhīrie thakame iitū?” ¹¹ Nao makīheo o mūndū ngu ndaaya ya rangi mwerū, na makīrwo meterere hanini, nginya mūigana wa ndungata iria maarutithanagia wīra nacio ūhinge, na nīo ariū na aarī a Ithe witū arīa maarī mooragwo o ta ūrīa o mooragirwo.

* **6:2** Ūhorō wa mbarathi ici cia ihinda rīa mūthia nīwarītio ibuku-inī rīa Zekaria 1:8-17, namo marangī macio maaragia ūhorō wa mūmītwari. Rangi mwerū wonanagia ūhootani. † **6:4** Mbarathi īno ndune yaragia ūhorō wa ūiti wa thakame na ūndū wa kūūragana na mbaara. ‡ **6:5** Mbarathi īno njirū nī ya kuonania ng’aragu. Nī ūndū ūcio gūtoorio, na ūiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irūmanīrīre. § **6:8** Mūndū mūkuū onekaga arī mūtheūku; mbarathi īno yonanagia gīkuū.

¹² Ningī ngīrora na ngīona aamethūra gatembe ga gatan-datū. Nakuo gūkīgīa na gīthingithia kīnene. Nariō riūa rīkīgarūrūka, rīkīira ta nguo ya ikūnia itumītwo na guoya wa mbūri, naguo mweri wothe ūkīgarūrūka, ūgītunīha ta thakame, ¹³ nacio njata cia igūrū ikīgūa thī, o ta ūrīa ngūyū iria thaatu ciitīkaga kuuma mūkūyū-inī rīrīa wainainio nī rūhuho rūnene.* ¹⁴ Nariō igūrū rīkīeherio o ta ūrīa ibuku rīa gīkūnjo rīkūnjagwo, nacio irīma ciothe na icigīrīra ikīeherio ikiuma kūdū gwacio.

¹⁵ Nao athamaki a thī, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andū arīa marī hinya, na ngombo ciothe, na andū arīa othe eyathi, makīhitha ngurunga-inī, na gatagatī ka ndwaro cia mahiga ma irīma. ¹⁶ Nao nīmeeraga irīma na ndwaro cia mahiga atīrī, “Tūgwīrei, mūtūhithe twehere ūthiū-inī wa ūcio ūrīa ūikarīre gītī kīa ūnene, na kuuma kūrī mang’ūrī ma Gatūrūme! ¹⁷ Nīgūkorwo mūthenya ūrīa mūnene wa mang’ūrī mao nīmūkinyu, nake nū ūngīhota kūwītiiria?”

7

Andū Ngiri Igana rīa Mīrongo Īna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ūguo ngīona araika ana marūgamīte ituri-inī iria inya cia thī, marigīrīrie huho iria inya cia thī nīgeetha rūhuho o ruothe rūtīkahurutane gūkū thī, kana iria-inī rīrīa inene, o na kana mūtī-inī o wothe. ² Ngīcooka ngīona mūraika ūngī akīambata oimīte mwena wa irathīro, arī na mūhūri wa Ngai* ūrīa ūrī muoyo. Nake agīta araika acio ana na mūgambo mūnene, acio maa-heetwo ūhoti mathūkie thī na iria rīrīa inene, akīmeera atīrī: ³ “Mūtīgathūkie thī, kana iria, o na kana mītī, nginya tūkorwo tūrīkītīe gwīkīra ndungata cia Ngai witū rūūri ithiithi-inī ciao.” ⁴ Ningī ngīigua mūigana wa arīa meekīrīrwo rūūri, nao maarī: 144,000 kuuma mīhīrīga yothe ya Isiraeli.

⁵ A mūhīrīga wa Juda arīa meekīrīrwo rūūri maarī 12,000,
na a mūhīrīga wa Rubeni maarī 12,000,
na a mūhīrīga wa Gadi maarī 12,000,
⁶ na a mūhīrīga wa Asheri maarī 12,000,
na a mūhīrīga wa Nafitali maarī 12,000,
na a mūhīrīga wa Manase† maarī 12,000,

* **6:13** Kūgūa kwa njata gūgaakorwo kūrī kīmenyithia kīmwe atī Mūrū wa Mūdū akirīi gūcooka. * **7:2** Mūhūri ūcio wa Ngai warī wa gwīkīra andū ake rūūri nīgeetha matikananiinanīrio na thī. † **7:6** Manase aarī ūmwe wa ariū a Jusufu. Haha mūhīrīga wa Dani ti mūgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

7 na a mūhīrīga wa Simeoni maarĩ 12,000,
 na a mūhīrīga wa Lawi maarĩ 12,000,
 na a mūhīrīga wa Isakaru maarĩ 12,000,
 8 na a mūhīrīga wa Zebuluni maarĩ 12,000,
 na a mūhīrīga wa Jusufu maarĩ 12,000,
 na a mūhīrīga wa Benjamini maarĩ 12,000.

Andũ Gĩkundi Kĩnene Mehumbĩte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerũ

9 Thuutha wa maũndũ macio ngĩcooka ngĩrora, na hau mbere yakwa-rĩ, ngĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩtangĩtarĩka nĩ mũndũ, kĩa andũ moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, na maarĩ a mĩhĩrīga yothe, na iruka ciothe, na thiomĩ ciothe, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, na mbere ya Gatũrũme. Nao meehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ, na makanyiita makĩndũ na moko. 10 Nao maanagĩrĩra na mũgambo mũnene makoiga atĩrĩ:

“Kũhonokania nĩ kwa Ngai witũ,
 ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,
 na gwa Gatũrũme.”

11 Nao araike acio othe maarũgamĩte mathiũrũrũkĩirie gĩtĩ kĩa kĩa ũnene, na magathiũrũrũkĩiria athuuri acio na ciũmbe icio inya irĩ muoyo. Nao magĩturumithia mothiũ mao thĩ hau mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, makĩhooya Ngai, 12 Makiugaga atĩrĩ:

“Ameni!
 Ūgooci, na riiri,
 na ũũgĩ, na ngaatho, na gĩtĩio
 na ũhoti, na hinya,
 irotũũra na Ngai witũ tene na tene.
 Ameni!”

13 Na rĩrĩ, ũmwe wa athuuri acio akĩnjũũria atĩrĩ, “Andũ aya mehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ nĩ a, na moimĩte kũ?”

14 Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩwe ũũ.”
 Nake akĩnjũra atĩrĩ, “Aya nĩ arĩa moimĩte mĩnyamaro-inĩ irĩa mĩnene; nao nĩmathambĩtie nguo ciao na magacierũhia na thakame ya Gatũrũme. 15 Nĩ ũndũ ũcio,
 “rĩu maikaraga mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai,

na mamũtungatagĩra mũthenya na ũtukũ thĩnĩ wa hekarũ yake;
 nake ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene egũtũũra atambũrũkĩtie hema yake igũrũ rĩao.

16 Gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhũũta;
 na matigacooka kũnyoota.

Matigacinwo rĩngĩ nĩ riũa,
 o na kana nĩ ũrugarĩ mũhiũ o na ũrĩkũ.

17 Nīgūkorwo Gatūrūme ūrīa ūrī gatagatī ga gītī kīa ūnene
nīwe ūgaatuīka mūrīithi wao;
nīakamatongoria, amakinyie ithima-inī cia maaī ma
muoyo.
Nake Ngai nīakamagiria maithori mothe mathire maitho-
inī mao.”

8

Gatembe ka Mūgwanja na Rūgīo rwa Thahabu

1 Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ka
mūgwanja-rī, kūu igūrū gūgīkirwo ki ihinda ta rīa nuthu
ithaa.

2 Na nī ngīona araika mūgwanja arīa marūgamaga
mbere ya Ngai, nao makīheo tūrumbeta mūgwanja.*

3 Nake mūraika ūngī, ūrīa warī na rūgīo rwa thahabu,
agīūka akīrūgama kīgongona-inī. Nake akīheo ūbumba
mūingī nīgeetha aūrute igongona hamwe na mahooya ma
arīa othe aamūre hau igūrū rīa kīgongona gīa thahabu
kīrīa kīrī mbere ya gītī kīa ūnene. 4 Nayo ndogo ya ūbumba
ūcio, hamwe na mahooya ma andū arīa aamūre, ikīambata
mbere ya Ngai yumīte guoko-inī kwa mūraika ūcio. 5 Nake
mūraika ūcio akīoya rūgīo rūu rwa thahabu, akīrūiyūria
mwaki kuuma kīgongona-inī, akīūikia thī; nakuo gūkīgīa
ngwa, na marurumī, na heni, na gīthingithia.

Tūrumbeta

6 Hīndī īyo araika arīa mūgwanja maarī na tūrumbeta
mūgwanja makīhaarīria gūtūhuha.

7 Mūraika wa mbere akīhuha karumbeta gake, nakuo
gūkīgīa mbura ya mbembe na mwaki itukanīte na thakame,
nacio igīikio thī. Nakīo gīcunjī gīa ithatū gīa thī gīkīhīa, na
gīcunjī gīa ithatū kīa mītī ikīhīa, o na nyeki yothe nduru
ikīhīa.

8 Mūraika wa keerī nake akīhuha karumbeta gake, nakīo
kīndū kīahaanaga ta kīrīma kīnene gīakanaga mwaki-rī,
gīgīikio thīinī wa iria rīrīa inene. Nakīo gīcunjī gīa ithatū
kīa iria rūu gīgītuīka thakame,† 9 na gīcunjī gīa ithatū gīa
ciūmbe iria irī muoyo thīinī wa iria rūu igīkua, na gīcunjī
gīa ithatū kīa marikabu ikīanangwo.

10 Nake mūraika wa gatatū akīhuha karumbeta gake,
nayo njata nene mūno ikīuma igūrū yakanīte ta gīcinga,
ikīgwīra gīcunjī gīa ithatū kīa njūūī na ithima cia maaī,

* 8:2 Matukū ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanīrīra maūndū ma bata
na kwīra andū mehūūge nī ūndū wa mbaara. † 8:8 Maaī gūtuīka thakame
nīguo warī mūthiro wa mbere kūu būrūri wa Misiri.

11 narīo rīitwa rīa njata īyo nī Kūrūra.‡ Gīcunjī gīa ithatū kīa maaī macio gīkīrūra, na andū aingī magīkua nī kūnyua maaī macio marūrū.

12 Nake mūraika wa kana akīhuha karumbeta gake, narīo riūa rīkīringwo gīcunjī gīa ithatū, o naguo mweri gīcunjī gīa ithatū, o na njata nacio gīcunjī gīa ithatū, tondū ūcio gīcunjī gīa ithatū gīacio gīgītuika nduma.§ Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa mūthenya gīkīaga ūtheri, o na gīcunjī gīa ithatū kīa ūtukū o taguo.

13 O ndorete-rī, ngīgua nderi yombūkaga rīera-inī ikīanīrīra na mūgambo mūnene, īkoiga atīrī: “Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī inyuī arīa mūtūūraga thī mūrī na haaro-ī, tondū wa tūrumbeta tūrīa tūkirie kūhuhwo nī arāika acio angī atatū-ī!”

9

1 Nake mūraika wa gatano akīhuha karumbeta gake, na nī ngīona njata yumīte igūrū ikagūa thī. Nayo njata īyo ikīnengerwo cabi ya Irima-rītarī-Gīturi. 2 Hīndī rīrīa aahingūrīre Irima-rītarī-Gīturi-rī, rīkiūma ndogo ya-haanaga ta ndogo ya icua inene. Narīo riūa na matu igīkīrwo nduma nī ndogo īyo yoimaga Irima-rīu-rītarī-Gīturi. 3 Na thīnī wa ndogo īyo gūkiūma ngigī, igīūka thī, nacio ikīheo ūhoti ūtarī ta wa tūng’aurū twa thī. 4 Nacio ikīrwo itikeehie nyeki ya thī, kana mūmera o wothe o na kana mūtī, o tīga andū arīa matarī na rūūrī rwa Ngai ithiithi ciao. 5 Nacio ikīaga kūheo ūhoti wa kūmooraga, o tīga wa kūmaherithia mīeri ītano. Naruo ruo rūrīa maiguire rwarī o ta ruo rwa kang’aurū karathīte mūdū. 6 Matukū-inī macio andū nīmagacarāgia gīkuū, no matīgākīona; nīmakerirāgīria gūkua, nakīo gīkuū gīkamoorīra.

7 Ngigī icio cīahaanaga ta mbarathi ihaarīrio nī ūndū wa mbaara. Mītwe-inī yacio ciarī na kīndū kīahaanaga ta thūmbī cia thahabu, namo mothiū maacio maahaanaga ta mothiū ma andū. 8 Njuūrī yacio yahaanaga ta njuūrī cia andū-a-nja, namo magego maacio maatarī ta magego ma mūrūūthi. 9 Nacio ciarī na ngo cia kūgītīra gīthūri cīahaanaga ta ngo cia kīgera, naguo mūgambo wa mathagu maacio warī ta mūrurumo wa mbarathi nyingī na ngaari cia ita iteng’erete irorete mbaara-inī 10 Ciarī na mīting’oe, o na mboora ta cia tūng’aurū, na mīting’oe-inī yacio ciarī na ūhoti wa kūnyariira andū ihinda rīa mīeri ītano.

‡ 8:11 Nī kūrī mūmera wītagwo Kūrūra; ūtūmīrītwo haha kuonania mūtino na kīeha. § 8:12 Mūthiro wa kenda wa būrūri wa Misiri warī wa nduma nene mīthenya ītatū; mīthiro īno gūcookerwo ibuku-inī rīrī nīkuonania atī Ngai arī hakuhī gūkūūra andū aake.

11 Na nĩ ciarĩ na mũthamaki waciathaga, na nĩwe mūraika wa Irima-rĩtarĩ-Gĩturi, narĩo rĩitwa rĩake na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ Abadoni, ningĩ na Kĩyunani agetwo Apolioni.*

12 Haaro ya mbere nĩyathira; haatigara ingĩ igĩrĩ iria igũũka thuutha.

13 Mūraika wa gatandatũ nake akĩhuha karumbeta gake, na nĩ ngũigua mũgambo ũkiuma hĩa-inĩ cia kĩgongona gĩa thahabu kĩa kĩa mbere ya Ngai.† 14 Ũkĩira mūraika ũcio wa gatandatũ warĩ na karumbeta atĩrĩ, “Ohora araika arĩa ana arĩa moheirwo rũũ-inĩ rũrĩa rũnene rwa Farati.” 15 Nao araika acio ana, arĩa maathagathagĩtwo nĩ ũndũ wa ihinda rĩu, na nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio o na nĩ ũndũ wa mweri ũcio, o na mwaka ũcio makĩohorwo nĩguo moorage andũ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ gũkũ thĩ. 16 Nacio mbũtũ cia mbaara iria ciahacĩte mbarathi mũigana wacio warĩ milioni magana meerĩ. Nĩndaiguire mũigana wacio.

17 Mbarathi icio ndonire na kĩoneki hamwe na arĩa macihacĩte-rĩ, ciahanaanaga atĩrĩ: Ngo ciacio cia kũgitĩra gĩthũri ciarĩ cia rangi mũtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ũhaana ta ũbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahanaanaga ta ciongo cia mĩrũũthi, natuo tũnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ũbiriti. 18 Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ a gũkũ thĩ nĩkĩoragirwo nĩ mĩthiro ĩyo ĩtatũ ya mwaki, na ndogo, na ũbiriti iria cioimaga tũnua-inĩ twacio. 19 Hinya wa mbarathi icio warĩ tũnua-inĩ twacio na mĩting’oe-inĩ yacio, nĩgũkorwo mĩting’oe yacio yahaanaga ta nyoka ĩrĩ na ciongo iria itihagia andũ nacio.

20 Andũ a thĩ acio angĩ, arĩa matoragirwo nĩ mĩthiro ĩyo, matiigana kwĩrira mehia ma wĩra wa moko mao; matiigana gũtiga kũhooya ndaimono, na mĩhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gĩcango, na ya mahiga, na ya mĩtĩ, o mĩhianano ĩrĩa ĩtangĩhota kuona, kana ĩgue, kana ĩtware. 21 O na ningĩ matiigana kwĩrira nĩ ũndũ wa mehia ma ũragani wao, kana ũrogi wao, kana ũmaraya wao, o na kana ũici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gĩkũnjo

1 Ningĩ ngĩcooka ngĩona mūraika ũngĩ warĩ na hinya mũno agĩkũrũka oimĩte igũrũ. Nake ehumbĩte itu ta

* 9:11 “Abadoni” nĩ rĩitwa rĩa Kĩhibirania na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũniinani.” † 9:13 Kĩgongona gĩakoragwo na mĩtheece ĩna yatarĩ ta hĩa, o rũmwe koine-inĩ; mũndũ akĩũrĩra kũũragwo nĩathiiaga akanyĩta mũtheece (rũhĩa) ũmwe.

nguo, na igūrū rīa mūtwe wake haarī na mūkūnga-mbura; naguo ūthiū wake wahaanaga ta riūa, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyiiṭte na guoko gwake kabuku kanini ga gīkūnjo karī kahingūre. Aakinyithītie kūgūrū gwake kwa ūrīo iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūūthi ūkīrarama. Hīndī īrīa aagūthūkire-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja īkīgamba. ⁴ Na rīrīa ngwa icio mūgwanja ciagambire, ndaarī hakuhī kwandīka; no ngīgua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atīrī, “Mohoro macio maario nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hitho, ndūkamaandīke.”

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamīte iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūkia guoko gwake kwa ūrīo na igūrū. ⁶ Nake akīhīta na ūrīa ūtūūraga muoyo nginya tene na tene, o we ūrīa wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī thīnī warīo, akiuga atīrī, “Hatirī na ihinda rīngī rīa gweterera!” ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akiriī kūhuha karumbeta gake-rī, hitho ya Ngai nīkahingio, o ta ūrīa eerire anabii arīa ndungata ciake.

⁸ Ningī mūgambo ūrīa ndaiguīte uumīte igūrū ūkīnjarīria rīngī, ūkīnjīra atīrī: “Thī, woe kabuku kau ga gīkūnjo karīa kahingūre kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio ūrūgamīte akinyīte iria, na agakinya thī nyūmū.”

⁹ Nī ūndū ūcio, ngīthī kūrī mūraika, na ngīmūūria aahe kabuku kau ga gīkūnjo. Nake akīnjīra atīrī, “Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!” ¹⁰ Ngīkīoya kabuku kau ga gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio, na nī ngīkarīa. Karī kanua kaarī na mūrīo ta ūūkī, no ndarīkia gūkarīa, gakīndūrīra. ¹¹ Ngīcooka ngūrwo atīrī, “No nginya ūrathe ūhorō rīngī ūkonī andū aingī, na ndūrīrī nyingī, na thiomī nyingī, o na athamaki aingī.”

11

Aira arīa Eerī

¹ Ningī ngīnengerwo mūrangi wa gūthima wahaanaga ta rūthanju, ngūrwo atīrī, “Thī ūthime hekarū ya Ngai na kīgongona, na ūtare andū arīa marahooya Ngai kuo. ² No nja ya hekarū ūtigane nayo, ndūkamīthime tondū nīhetwo andū-a-Ndūrīrī.* Nao nīmakarangīrīria itūūra rīu itheru ihinda rīa mīeri mīrongo īna na īrī. ³ Na nī nīngaahe aira

* 11:2 Nja ya hekarū nīkuo andū-a-Ndūrīrī maahooyagīra.

akwa eerĩ hinya, nao nĩmakaratha ũhoru handũ ha matukũ 1,260 mehumbĩte nguo cia makũnia.”⁴ Acio nĩo mĩtamaiyũ ĩrĩa ĩrĩ, na nĩo mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ĩrĩa ĩrũgamĩte mbere ya Mwathani wa thĩ.⁵ Mũndũ o wothe angĩkaageria kũmekaka ũũru, mwaki ũkoimaga tũnua twao ũkaniina thũ icio ciao. Na mũndũ o wothe ũngĩkenda kũmekaka ũũru no nginya akue o ũguo.⁶ Andũ aya marĩ na hinya wa kũhinga igũrũ nĩgeetha gũtikae kuura mbura ihinda rĩrĩa makaaratha ũhoru; ningĩ marĩ na hinya wa kũgarũra maaĩ matuĩke thakame. O na ningĩ marĩ na hinya wa kũhũũra thĩ na mĩthemba yothe ya mĩthiro maita maingĩ o ta ũrĩa mangĩenda.

⁷ Rĩrĩa makaarĩkia kũheana ũira wao-rĩ, nyamũ ĩrĩa yambataga yumĩte Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi nĩkamatharĩkĩra ĩmatoorie, na ĩmoorage.⁸ Nacio ciimba ciao igaatigwo ciaraganĩte njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene, rĩrĩa rĩgerekanagio rĩgetwo Sodomu kana Misiri, na nĩkuo Mwathani wao aambĩirwo mũtĩ igũrũ.⁹ Na ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ na nuthu, andũ a kuuma iruka ciothe, na mĩhĩrĩga yothe, na thiomĩ ciothe na ndũrĩrĩ ciothe, nĩmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo.¹⁰ Nao andũ arĩa matũũraga thĩ nĩmagakenerera aira acio, na makũngũire magĩtũmanagĩra iheo, tondũ anabii acio eerĩ nĩmanyariiraga andũ a gũkũ thĩ.¹¹ No thuutha wa mĩthenya ĩtatũ na nuthu, mĩhũmũ ya muoyo ĩkĩmatoonya yumĩte kũrĩ Ngai, nao makĩrũgama na magũrũ mao, na arĩa maamonire makĩnyitwo nĩ kĩmako kĩnene mũno.¹² Ningĩ makĩigua mũgambo mũnene uumĩte igũrũ ũkĩmeera atĩrĩ, “Ambatai na gũkũ.” Nao makĩambata igũrũ marĩ itu-inĩ, thũ ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o rĩu-rĩ, gũkĩgĩa na gĩthingithia kĩnene, nakĩo gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa itũũra rĩu gĩkĩmomoka. Andũ ngiri mũgwanja makĩũragwo nĩ gĩthingithia kĩu, nao arĩa maatigarire makĩmaka na makĩgooca Ngai wa igũrũ.

¹⁴ Haaro ya keerĩ nĩyathira, haaro ya gatatũ-rĩ, ĩgũũka o narua.

Karumbeta ka Mũgwanja

¹⁵ Nake mũraika wa mũgwanja akĩhuha karumbeta gake, nakuo gũkĩgĩa na mũgambo mũnene kũu igũrũ, nayo ĩkiuga atĩrĩ:

“Ūthamaki wa thĩ nĩũtuĩkĩte ũthamaki wa Mwathani witũ,
o na Kristũ wake,
nake egũtũũra athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri arĩa mĩrongo ĩrĩ na ana, arĩa maaikarĩire itĩ ciao cia ũnene mbere ya Ngai, magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩhooya Ngai,¹⁷ makiuga atĩrĩ:

“Nītwagūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,

o Wee ūrī ho, na nowe warī ho,
tondū nīwoete hinya waku mūnene,
ūkambīrīria gūthamaka.

¹⁸ Ndūrīrī nacio nīciarakarire;
namo mang’ūrī maku nīmakinyīte.

Hīndī nīnginyu ya andū arīa akuū gūtuūrwo ciira,
o na ya kūhe anabii, ndungata ciaku, iheo,
hamwe na arīa aamūre, na arīa metigīrīte rīitwa rīaku,
arīa anini na anene,

o na ya kwananga arīa manangaga thī.”

¹⁹ Ningī hekarū ya Ngai kūu igūrū ikīhingūrwo, na thīinī wa hekarū yake gūkīoneka ithandūkū rīrīa rīa kīrīkanīro gīake.† Nakuo gūkīgīa na heni, na marurumī, na ngwa, na gīthingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mūndū-wa-Nja na Ndamathia

¹ Ningī kūu igūrū gūkīoneka ūrirū mūnene wa kūgegania: gūkīoneka mūndū-wa-nja wehumbīte riūa, agacooka agakinya mweri na magūrū, na agekīra thūmbī ya njata ikūmi na igīrī mūtwe. ² Aarī na nda, na nīakayaga nī ruo tondū aarī hakuhī kūheo mwana. ³ Ningī gūkīoneka ūrirū ūngī kūu igūrū na atīrī: nī ndamathia nene* yarī ndune, na yarī na ciongo mūgwanja, na hīa ikūmi, na thūmbī mūgwanja ciongo-inī ciayo. ⁴ Naguo mūting’oe wayo ūkīhaata gīcunjī gīa ithatū kīa njata cia igūrū na īgīcirekania thī. Ndamathia īyo ikīrūgama mbere ya mūndū-wa-nja ūcio warī hakuhī kūheo mwana, nīguo ītambuure mwana ūcio aaciarwo o ūguo. ⁵ Nake mūndū-wa-nja ūcio akīgīa mwana wa kahī, ūrīa ūgaathaga ndūrīrī ciothe na rūthanju rwa kīgera. Nake mwana ūcio akīhurio, agītwarwo igūrū gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai. ⁶ Mūndū-wa-nja ūcio akīūrīra werū-inī, handū harīa aathondekeirwo nī Ngai, harīa aarī amenyererwo handū ha ihinda rīa matukū 1,260.

⁷ Na rīrī, kūu igūrū gūkīgīa mbaara. Mikaeli† na araika ake makīrūa na ndamathia īyo, nayo ndamathia na araika ayo makīrūa nao. ⁸ No ndamathia ndīarī na hinya wa kūigana, nayo hamwe na araika ayo makīaga ūikaro kūu

† **11:19** Ithandūkū rīa kīrīkanīro kūu igūrū nīkuonania atī Ngai nī mwīhokeku na nīahingagīria andū cīranīro ciake nao. * **12:3** Kīrīkanīro-inī ndamathia cionanagia thū cia Ngai na cia andū a Isiraēli.

† **12:7** Mikaeli nīwe mūraika ūrīa mūnene ūrīa ūgitagīra andū a Isiraēli, na nīwe ūkaamahonokia mīnyamaro-inī ya mūthia.

igūrū. ⁹ Nayo ndamathia ūyo nene ikīnyugutwo thī, na nīyo nyoka īrīa ya tene, o īrīa ūitagwo mūcukani, na īgeetwo Shaitani, īrīa ihītithagia andū a thī yothe. Nayo ikīnyugutwo thī hamwe na araike ayo.

¹⁰ Ningī ngīcooka ngīigua mūgambo mūnene kūo igūrū, ūkiuga atīrī:

“Rīu ūhonokio nī mūkinyu, na ūhoti, na ūthamaki wa Ngai witū,

o na wathani wa Kristū wake.

Nīgūkorwo ūrīa ūcuukaga ariū na aarī a Ithe witū,

ūrīa ūmacuukaga mbere ya Ngai mūthenya na ūtukū, nīaharūrūkītio thī.

¹¹ Nao nīmamūtoorie

na ūndū wa thakame ya Gatūrūme,

o na nī ūndū wa kiugo kīa ūira wao;

na matiigana kwenda kūhonokia mīoyo yao,

o na maatuīka a gūkua.

¹² Nī ūndū ūcio, kenai inyuī igūrū,

o na inyuī arīa mūtūūraga kuo!

No kaī thī na iria rīrīa inene irī na haaro-ī,

tondū mūcukani nīaikūrūkīte kūrī inyuī!

Nake aiyūrītwo nī marūrū manene,

tondū nīoī atī ihinda rīake rīrīa rītigaire nī inyinyi.”

¹³ Rīrīa ndamathia ūyo yoonire atī nīyanyugutwo thī, ikīambīrīria kūnyariira mūndū-wa-nja ūcio waagīte mwana wa kahī. ¹⁴ Nake mūndū-wa-nja ūcio akīheo mathagu meerī ma nderi īrīa nene nīgeetha ombūke athī werū-inī handū harīa aathondekeirwo, harīa aarī amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harīa atangīakinyīrirwo nī nyoka ūyo. ¹⁵ Nayo nyoka ūyo ikīhorora maaī kuuma kanua kayo o ta rūūī,

nīgeetha ikinyīrie mūndū-wa-nja ūcio, itūme atwarwo nī kīguū kīu. ¹⁶ No thī nayo īgīteithīrīria mūndū-wa-nja ūcio na ūndū wa gwithamia kanua kayo, nayo ikīmeria rūūī rūo rwahororetwo nī ndamathia ūyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hīndī ūyo ndamathia ūyo ikīrakarīra mūndū-wa-nja ūcio mūno, nayo īgīthī kūrūa na ciana iria ingī ciake,

na nīo andū arīa maathīkagīra maathani ma Ngai, na makagwatīria ūira wa Jesū.

13

¹ Nayo ndamathia ūyo ikīrūgama hūgūrūrū-inī cia iria.

Nyamū kuuma Iria rīrīa Inene

Ningī ngīcooka ngīona nyamū ikīuma iria thīinī. Nyamū ūyo yarī na hīa ikūmi, na mītwe mūgwanja, na hīa-inī ciayo yarī na thūmbī ikūmi, na o mītwe wayo warī na

rītwa rīa kūrūma Ngai. ² Nyamū īyo ndonire yahaanaga ta ngarī, no magūrū mayo maatarī ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mūrūūthi. Nayo ndamathia īyo īkīhe nyamū īyo hinya wayo na gītī kīayo kīa ūnene o na wathani mūnene. ³ Mūtwe ūmwe wa nyamū īyo wonekaga ta waringītwo iringa rīa kūrūago, no iringa rīu rīa kūrūago nīrīahonete. Nayo thī yothe nīyagegete na īkīrūmīrīra nyamū īyo. ⁴ Nao andū magīkīhooya ndamathia īyo tondū nīyaheete nyamū īyo ūhoti wayo, o na makīhooya nyamū īyo, na makoorigia atīrī, “Nūū ūtariī ta nyamū īno? Nūū ūngīmīūkīrīra, arūe nayo?”

⁵ Nayo nyamū īyo īkīheo kanua ga kwaria ciugo cia mwītīo na cia kūrūma Ngai, na īkīheo ihinda rīa gwathana rīa mīeri mīrongo īna na īrī. ⁶ Nyamū īyo īgītūmūra kanua īrume Ngai, na īcambie rītwa rīake, na gīkaro gīake, o na arīa matūrūaga kūu igūrū. ⁷ Nīyaheirwo hinya nīguo īrūe na arīa aamūre na īmatorie. Na īkīheo wathani igūrū rīa mīhīrīga yothe, na andū a iruka ciothe, na thiomī ciothe, o na ndūrīrī ciothe. ⁸ Nao andū othe arīa matūrūaga gūkū thī kuuma rīrīa thī yombirwo, arīa othe marītwa mao matarī maandīke ibuku-inī rīa muoyo rīa Gatūrūme karīa gaathīnjirwo, makīnamīrīra nyamū īyo mamīhooe.

⁹ Mūdū ūrīa ūrī na gūtū nīakīgue.

¹⁰ Mūdū o wothe angīkorwo nī wa gūtahwo,
nīegūtahwo athī.

Mūdū o wothe angīkorwo nī wa kūrūragwo na rūhiū rwa
njora-rī,
ndarī hīndī atakooragwo na rūhiū.

Ūguo nīkuonania atī andū arīa aamūre nīmabataire
gūkirīrīria, na marī na wītīkio.

Nyamū kuuma na Thī

¹¹ Ngīcooka ngīona nyamū īngī, īkiuma na thī. Nyamū īyo yarī na hīa igīrī ta cia gatūrūme, no yaaragia ta ndamathia. ¹² Nyamū īyo īgīathana na ūhoti wothe wa nyamū īrīa ya mbere ithenya rīayo, īgītūma thī na arīa othe matūrūaga kuo mahooyage nyamū īyo ya mbere, o īyo yahonete iringa rīayo rīa kūrūago. ¹³ Nayo īkīringa ciama nene na morirū, o na īgītūma mwaki ūikūrūke uume igūrū ūūke thī andū makīonaga. ¹⁴ Tondū wa morirū macio nīyaheirwo hinya wa kūrūringa ciama ithenya rīa nyamū īyo ya mbere, īkīheenia andū arīa matūire thī. Ningī īgīatha andū mathondeke mūhianano nī ūndū wa gūtīa nyamū īyo, yagurarītio na rūhiū rwa njora no yarī o muoyo. ¹⁵ Nīyaheirwo hinya wa kūhe mūhianano ūcio wa nyamū īyo ya mbere mīhūmū, nīguo ūhote kwaria, na ūtūme

arīa othe maaregete kūhooya mūhianano ūcio wa nyamū ĩyo mooragwo. ¹⁶ Ningĩ nīyaathire andū othe na hinya, arīa anini na arīa anene, arīa itonga na arīa athīni, arīa meyathīte na arīa ngombo, o mūdū ekīrwo rūri guoko gwake kwa ūri kana thiithi-inī wake, ¹⁷ nīgeetha gūtikagīe mūdū ūngīendia kana agūre, atarī na rūri rūu, na nīruo rītwa rīa nyamū ĩyo, kana namba ya rītwa rīayo.

¹⁸ Ūndū ūyū nūbataire ūgī. Mūdū o wothe angīkorwo arī na ūmenyo-rī, nīeke ithabu rīa namba ya nyamū ĩyo, nīgūkorwo nī namba ya mūdū. Nayo namba yake nī 666.

14

Gatūrūme na Andū 144,000

¹ Ngīcooka ngīrora, na nī ngīona Gatūrūme arūgamīte Kīrīma-inī gīa Zayuni, arī na andū 144,000 arīa maandīkītwo rītwa rīake na rītwa rīa Ithe mothiū-inī mao. ² Ningĩ ngīigua mūgambo uumīte igūrū ūtarī ta mūhūyūko wa maaī maratherera na ningĩ ta mūrurumo wa ngwa. Mūgambo ūcio ndaiguire watarī ta wa aini a inanda cia mūgeeto makīina na inanda ciao. ³ Nao makīina rwīmbo rwerū marī mbere ya gītī kīa ūnene, na marī mbere ya ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri. Gūtīarī mūdū ūngīahotire kwīruta rwīmbo rūu tīga o acio 144,000 arīa maakūūrītwo kuuma thī. ⁴ Acio nī arīa mateethūkītīe na andū-a-nja, nīgūkorwo nīmeigīte marī atheru. Nao maarūmagīrīra Gatūrūme o kūrīa guothe aathīaga. Nīo maagūrīrwo kuuma kūrī andū, na makīrutwo marī maciaro ma mbere kūrī Ngai o na kūrī Gatūrūme. ⁵ Matīrī hīndī marī maheenania; o na matīrī ūcuuke.

Araika Atatū

⁶ Ningĩ ngīona mūraika ūngī oombūkīte rīera-inī, nake aarī na Ūhorō-ūrīa-Mwega wa tene na tene wa kūhunjīria andū arīa matūūrāga thī, ūguo nī kuuga ndūrīrī ciothe, na mīhīrīga yothe, na thīomi ciothe, na andū othe. ⁷ Nake akiuga na mūgambo mūnene atīrī, “Mwītīgīrei Ngai na mūmūgooce we, tondū ihinda rīake rīa gūtua ciira nīkinyu. Mūhooei ūrīa wombire igūrū, na thī, na iria rīrīa inene, na ithīma cia maaī.”

⁸ Nake mūraika wa keerī akiuga atīrī, “Nīrīgūu! Itūūra rīrīa inene rīa Babuloni* nīrīgūu, rīrīa rīanyuithirie ndūrīrī ciothe ndībei īrīa ya maūdū mooru ma ūtharia warīo.”

* **14:8** Itūūra rīrīa inene rīa “Babuloni” haha rīciiragīrio nī itūūra rīa Roma, na rīkarūgamīrīra ūhorō wa gūkīrīra Ngai na andū ake.

9 Ningī mūraika wa gatatū akīmarūmīrira, nake akīanīrira na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mūndū o wothe angīhooya nyamū ūyo na mūhiano wayo, na ekīrwo rūrī rwayo thiithi kana guoko-rī,¹⁰ o nake nīakanyua ndibei ūyo ya marakara ma Ngai, ūrīa ūtīrīrwo gīkombe-inī kīa mang’ūrī make ūtatukanītio na kīndū. Nake nīakanyariirwo na mwaki wa ūbiriti mbere ya araika arīa atheru na mbere ya Gatūrūme.¹¹ Nayo ndogo ya kīnyariirīko kīao ūgūtūūra yambataga nginya tene na tene. Gūtīrī kīhurūko mūthenya kana ūtukū kūrī arīa mahooyaga nyamū ūyo na mūhiano wayo, kana kūrī mūndū o wothe ūrīa wīkīrītwo rūrī rwa rītwa rīayo.”¹² Haha nīhabataire ūkīrīrīria harī andū arīa aamūre, o arīa maathīkagīra Maathani ma Ngai, na magatūūra marī ehokeku harī Jesū.

¹³ Ngīcooka ngīigua mūgambo woima ūgūrū ūkiuga atīrī, “Andīka atīrī: Kūrathimwo-rī, nī andū arīa akuū, arīa makuīte marī thīinī wa Mwathani kuuma rīu.”

Nake Roho ekuuga atīrī, “Ūi, nīguo makīhurūke mawīra mao maritū, nīgūkorwo cīko ciao iria maneeke nīkamoima thuutha.”

Thī Kūgethwo

¹⁴ Ningī ngīrora, ngīona hau mbere yakwa haarī na itu rīerū, na itu rīu nīrīaikarīrwo nī mūndū “wahaanaga ta mūrū wa mūndū” arī na thūmbī ya thahabu mūtwe, na arī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha guoko-inī gwake.¹⁵ Nake mūraika ūngī akiuma thīinī wa hekarū, agīta mūndū ūcio waikarīire itu na mūgambo mūnene, akīmwīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwa kūgetha, ūgethe, tondū ihinda rīa kūgetha nīkinyu, nīgūkorwo magetha ma thī nī makūrū.”¹⁶ Nī ūndū ūcio, mūndū ūcio waikarīire itu akīhiūrīria rūhiū rwake thī, nayo thī ūkīgethwo.

¹⁷ Nake mūraika ūngī akiuma thīinī wa hekarū kūu ūgūrū, o nake aarī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha.¹⁸ Na mūraika ūngī, ūrīa wathaga mwaki, akiuma kīgongona-inī, agīta ūcio warī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha na mūgambo mūnene, akīmwīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwaku rūūgī rwa kūgetha, na ūcookanīrīrie imanjīka cia thabibū kuuma harī mūthabibū ūrīa wa thī tondū thabibū ciayo nī njīru.”¹⁹ Nake mūraika ūcio akīhiūrīria rūhiū rwake thī, agīcookereria thabibū ciayo, na agīcooka agīciikia kīhihīro-inī kīrīa kīnene kīa mang’ūrī ma Ngai.[†]²⁰ Nacio ikīrangīrīrio kīhihīro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame ūgītherera yumīte kīhihīro-inī, ūgīkinya

[†] 14:19 Ihīhīro thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū rīaragia ūhorō wa kūhingio kwa marakara ma Ngai.

handū ha itīna rīa mairū ta igana rīa mīrongo īnana,‡
na īkīambata o nginya īgīkinya mīkwa-inī īrīa yohaga
mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngīcooka ngīona ūrirū ūngī mūnene na wa kūgegania
kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūite mīthiro
mūgwanja ya mūthia. Mīthiro īyo nīyo yarī ya kūrikīrīria
mang'ūrī ma Ngai. ² Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta
iria rīa gīcicio gītukanītio na mwaki, na ngīcooka ngīona
arīa maatooretie nyamū īrīa na mūhiano wayo, na namba
ya rīitwa rīayo, marūgamīte rūtere-inī rwa iria rīu. Nao
maanyiitē inanda cia mūgeeto iria maaheetwo nī Ngai,
³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūrīa ndungata ya Ngai,*
na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atīrī:

“Maūndū maku marīa wīkīte nī manene na ma kūgegania,
Wee Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kīhooito na nī cia ma,
Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgwtīgīra,
na agoocithie rīitwa rīaku, wee Mwathani?

Nīgūkorwo Wee wiki nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nūigooka ihooe irī mbere yaku,
nīgūkorwo ciiko ciaku cia ūthingu nūiguūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūndū macio nīndarorire, na ngīona
hekarū kūu igūrū, īrīa arī hema nyamūre ya Ūira, nayo
ikīhingūrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arīa maarī na
mīthiro īrīa mūgwanja makiuma kūu thīnī wa hekarū
īyo. Nao meehumbīte nguo cia gatani īrīa theru yahenagia,
na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao. ⁷ Hīndī
īyo kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe iria inya irī muoyo-rī,
gīkīnengera araika acio mūgwanja mbakūri mūgwanja
cia thahabu, ciyūrītio mang'ūrī ma Ngai ūrīa ūtūūraga
muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ikīiyūra ndogo
yumīte riiri-inī wa Ngai na thīnī wa hinya wake, na gūtīrī
mūndū ūngīahotire gūtoonya hekarū īyo nginya mīthiro
īyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja īrīkīrīre.

16

Mbakūri Mūgwanja cia Mang'ūrī ma Ngai

‡ 14:20 nī ta kilomita magana matatū. * 15:3 Rwīmbo rwa Musa rwainagwo
mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīnī wa thunagogi gūkūngūira gūkūūrwo kwa
andū a Isiraēli kuuma būrūri wa Misiri.

1 Ningī ngīigua mūgambo mūnene ūkiuma thīnī wa hekarū, naguo ūkīira araika acio mūgwanja atīrī, “Thīi, mūkonorerie thī mbakūri icio mūgwanja cia mang’ūrī ma Ngai.”

2 Nake mūraika wa mbere agīthiī akīonoreria mbakūri yake thī, nacio ironda njūru mūno irī ruo ikīgīa andū arīa maarī na rūuri rwa nyamū iyo, na arīa maahooyaga mūhiano wayo.

3 Nake mūraika wa keerī akīonoreria mbakūri yake iria-inī rīrīa inene, narīo iria rīu rīkīgarūrūka rīgītuīka ta thakame ya mūndū mūkuū, nakīo kīndū o gīothe kīarī muoyo iria-inī rīu gīgīkua.

4 Ningī mūraika wa gatatū akīonoreria mbakūri yake njūū-inī na ithima-inī cia maaī, nacio igītuīka thakame.

5 Ngīcooka ngīigua mūraika ūrīa wathaga maaī akiuga atīrī:

“Wee ūrī na kīhooito ūgītua matuīro maya,

Wee ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,
tondū wa gūtua ciira ūguo;

6 nīgūkorwo nīmaitīte thakame ya andū aku aamūre, na ya anabii,

nawe nūmaheete thakame manyue ta ūrīa
magīrīrwo.”

7 Na ngīigua kīgongona gīacookia atīrī:

“Īi nīguo, Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
matuīro maku nī ma ma, na nī ma kīhooito.”

8 Nake mūraika wa kana akīonoreria mbakūri yake riūa-inī, narīo riūa rīkīheo hinya wa gūcina andū na mwaki. 9 Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga rīitwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwatha mīthiro iyo, no matiigana kwīrira mamūgooce.

10 Mūraika wa gatano akīonoreria mbakūri yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū īrīa, naguo ūthamaki wayo ūkīiyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, 11 na makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa ironda iria maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekīte.

12 Nake mūraika wa gatandatū akīonoreria mbakūri yake rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati, namo maaī maruo makīhwa nīguo athamaki a kuuma mwena wa Irathīro mathondekerwo njīra. 13 Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra;* namo moimire kanua ka

* 16:13 Alawii 11:10 rīandīkītwo ciūra irī mūtaratara-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni marīa makaahunjio matukū ma marīgīrīrio kūhīngīca andū nīguo meetīkīre na marūmīrīre wīki naaī na ūremi.

ndamathia, na makiuma kanua ka nyamũ ĩrĩa, na kanua-inĩ ka mũnabii ũrĩa wa maheeni. ¹⁴ Namo nĩmo maarĩ maroho ma ndaimono marĩa maringaga ciama, namo mathiiga kũrĩ athamaki a thĩ yothe, nĩguo mamacookanĩrĩrie nĩ ũndũ wa mbaara ĩrĩa ĩkaarũo mũthenya ũcio mũnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rĩrĩ, ngũũka o ta mũici! Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũikaraga eiguĩte na agaikara ahaarĩrie nguo ciake, nĩgeetha ndakanae gũthĩ njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namo maroho macio magĩcookanĩrĩria athamaki handũ harĩa hetagwo na Kĩhibirania, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mũraika wa mũgwanja akĩonoreria mbakũri yake rĩera-inĩ, na rĩrĩ, hekarũ thĩinĩ gũkiuma mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene, ũkiuga atĩrĩ, “Ūhoro ũcio nĩwarĩka!” ¹⁸ Gũgĩcooka gũkĩgĩa heni, na marurumĩ, na ngwa o na gĩthingithia kĩnene. Gũtirĩ kwagĩa gĩthingithia kĩngĩ kĩnene ta kũu kuuma rĩrĩa thĩ kwagiire andũ, nĩ ũrĩa gĩthingithia kũu kĩarĩ kĩnene mũno. ¹⁹ Narĩo itũũra rĩrĩa inene rĩgĩatũkana njatũ ithatũ, namo matũũra ma ndũrĩrĩ makĩmomoka. Nake Ngai akĩririkana Babuloni itũũra rĩrĩa inene, na akĩrĩhe gĩkombe kĩaĩyũrĩtio ndibei ya ũrũrũ wa mang'ũrĩ make. ²⁰ Nacio icigĩrĩra ikĩũra ciothe, nacio irĩma ikĩaga gũcooka kuoneka. ²¹ Namo mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ũritũ wa ta kilo mĩrongo ĩtano o ihiga, makĩgwĩra andũ. Nao makĩruma Ngai nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondũ mũthiro ũcio warĩ wa kũmakania mũno.

17

Mũndũ-wa-nja Igũrũ rĩa Nyamũ

¹ Nake mũraika ũmwe wa araiika acio mũgwanja, maarĩ na mbakũri mũgwanja agĩũka, akĩnjĩra atĩrĩ, “Ūka, nguonie iherithia rĩa mũmaraya ũrĩa mũnene, ũrĩa ũikarĩte igũrũ rĩa maaĩ maingĩ. ² Na nĩwe athamaki a thĩ maatharirie nake, na andũ arĩa matũũraga thĩ makarĩo nĩ ndibei ya ũtharia wake.”

³ Ningĩ mũraika ũcio akĩnjoya ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara werũ-inĩ. Ndĩ kũu werũ-inĩ ngĩona mũndũ-wanja aikarĩire nyamũ yarĩ ndune ta gakarakũ, na yaiyũrĩtwo nĩ marĩtwa ma kũruma Ngai mwĩrĩ wayo, na yarĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁴ Mũndũ-wa-nja ũcio ehumbĩte nguo cia rangi wa ndathi na mũtune, na akegemia na thahabu, na tũhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inĩ gwake nĩanyiitĩte gĩkombe gĩa thahabu kĩaĩyũrĩtio maũndũ marĩ

magigi, na ciiko cia ūtharia wake. ⁵ Thiithi-inĩ wake aandikwo rītwa atĩrĩ:

KĪRIGA
BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

⁶ Nĩndonire atĩ mũndũ-wa-nja ūcio aarĩ mūrĩũ, akarĩo nĩ thakame ya andũ arĩa aamũre, o na thakame ya andũ arĩa maarĩ aira a Jesũ.

Na rĩrĩa ndaamuonire, ngĩgega mũno. ⁷ Nake mũraika ūcio akĩnjũria atĩrĩ: “Wagegio nĩ kĩĩ? Nĩngũgũtaarĩria hitho ya mũndũ-wa-nja ūcio na ya nyamũ ĩyo ahaicite, ĩyo ĩrĩ na ciongo mũgwanja na hĩa ikũmi. ⁸ Nyamũ ĩyo wonire yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, na ĩrĩ hakuhi kuuma Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi ĩthiĩ ĩkaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga thĩ, arĩa marĩtwa mao mataandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona nyamũ ĩyo, tondũ hĩndĩ ĩmwe yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, no nĩrĩũka.

⁹ “Ūndũ ūyũ ūkwenda gwĩciirio na ūũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ irĩma mũgwanja iria ciikarĩirwo nĩ mũndũ-wa-nja ūcio. ¹⁰ Ningĩ nĩ athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ūmwe arĩ ho, na ūrĩa ūngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamũ ĩrĩa yarĩ kuo, na rĩu ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ ūmwe wa acio mũgwanja, na rĩu erekeire kwanangwo.

¹² “Hĩa icio ikũmi wonire nĩ athamaki ikũmi arĩa mataa-hetwo ūthamaki, no nĩmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ ĩyo. ¹³ Marĩ na muoroto ūmwe, na nĩmakaheana ūhoti na wathani wao kũrĩ nyamũ ĩyo. ¹⁴ Nao nĩmakarũa na Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatooria tondũ nĩwe Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩri ake arĩa metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku.”

¹⁵ Ningĩ mũraika ūcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Maaĩ macio wonire hau mũmaraya ūcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na irĩndĩ, na ndũrĩrĩ, na thiomi. ¹⁶ Nayo nyamũ ĩyo wonire, na hĩa icio ikũmi nĩgũthũũra ĩgaathũũra mũmaraya ūcio. Nacio nĩkamwananga na ĩmũtige arĩ njaga; nĩkaarĩa nyama ciake, na imũcine na mwaki. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩekĩrĩte ngoro-inĩ ciao rĩciiria rĩa kũhingia muoroto wake na ūndũ wa kũiguanĩra mahe nyamũ ĩyo hinya wao wa gwathana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mũndũ-wa-nja ūcio wonire nĩwe itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa rĩathaga athamaki a thĩ.”

18

Kūgūa kwa Babuloni

1 Thuutha wa maündū macio nĩndonire mūraika ũngĩ agĩkūrũka oimĩte igūrũ arĩ na ũhoti mūnene mūno, nayo thĩ ikĩarĩrwo nĩ ũkengi wake. ² Nake akĩanĩrĩra na mūgambo mūnene, akiuga atĩrĩ:

“Nĩrĩgũu! Babuloni itũūra rĩrĩa inene-rĩ, nĩrĩgwĩte!

Nĩrituĩkĩte gĩkaro kĩa ndaimono,
na rĩgatuĩka gītũũro gĩa gũthaakĩrwo nĩ ngoma o yothe
thũku,
rĩgatuĩka gītũũro kĩa nyoni ciothe iria irĩ thaahu na
thũũre.

3 Nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩnyuĩte
ndibei irĩa ya maündū mooru ya ũtharia wake.

Nao athamaki a thĩ nĩmatharirie nake,
nao onjorithia a thĩ magĩtongio nĩ mūtũũrĩre wake wa
mĩago mĩkĩru.”

4 Ningĩ ngĩigua mūgambo ũngĩ uumĩte igūrũ ũkiuga
atĩrĩ:

“Inyuĩ andũ akwa, umai kũrĩ we,
nĩgeetha mūtikagwatanĩre na mehia make,
na nĩguo mūtikae kwamũkĩra mĩthiro yake;

5 nĩgũkorwo mehia make nĩmeiganĩrĩre magakinya o
igūrũ,
nake Ngai nĩaririkanĩte mawaganu make.

6 Mũheei o ta ũrĩa araheanaga;
mũrĩhei maita meerĩ ma ũrĩa ekĩte.
Gĩkombe kĩrĩa aramũringagĩria-rĩ, mũringĩriei kĩo
maita meerĩ.

7 Mũnyamarie, na mũmũhe kĩa
kĩiganaine na mwĩgaatho na mwĩkĩrĩro wake.

Ngoro-inĩ yake erahaga, akoiga atĩrĩ,
‘Nĩ njikaraga ta mũthamaki-mũndũ-wa-nja;
ndirĩ mūtumia wa ndigwa, na ndirĩ hĩndĩ ngaacakaya.’

8 Nĩ ũndũ ũcio, mĩthiro yake nĩkamũkinyĩrĩra mũthenya
o ro ũmwe:
nayo nĩ gĩkuũ, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
nĩgũkorwo Mwathani Ngai ũrĩa ũmũtuĩrĩre ciira arĩ
hinya.

9 “Rĩrĩa athamaki a thĩ arĩa maatharagia nake na mak-
agwatanĩra nake mĩago-inĩ yake makoona ndogo yake
akĩhĩa-rĩ, nĩmakamũrĩrĩra na mamũcakaĩre. ¹⁰ Nao
makaarũgama haraaya nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kĩnyariĩrĩko
gĩake, nao marĩre, makiugaga atĩrĩ:

“ ‘Iya-ĩ! Iya-ĩ, wee itũūra inene,

wee Babuloni, itūūra rīa hinya!
Itūuro rīaku rīrī gūkina ithaa-inī o rīmwe!’

¹¹ “Onjoria a thī nīmakamūrīra na mamūcakaire, tondū gūtīrī mūdū ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngī: ¹² indo cia thahabu, na betha, na mahiga ma goro, na ruru; ningī mataama ma gatani īrīa njega, na marīa ma rangi wa ndathi, na marīa ma hariri, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya mītī īrīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe iria ithondeketwo na mīguongo, na mbaū cia goro, na gīcango, na kīgera, na mahiga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo ya ndarathini na iriki, na ya ūbumba, na maguta marīa manungi wega, na ūbani, na ya ndibei na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, o na ngano; ningī ng’ombe na ng’ondu; o na mbarathi na makaari; nginya ngombo o na mīoyo ya andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīrīa weriragīria nīrīkwehereire. Ūtonga waku wothe o na ūkengi waku nīithirīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’ ¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo icio na magītonga kuuma kūrī we-rī, makaarūgama o haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake. Nīmakarīra, na macakae, ¹⁶ na maanīrīre, moige atīrī:

“ ‘Īiya-ī! Īiya-ī! Wee itūūra inene,
wee wīhumbīte nguo cia taama wa gatani īrīa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta
gakarakū,
na ūkegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na
ruru!

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!’

“Anene othe a marikabu cia iria-inī, na arīa othe mathi-
iaga na marikabu, atwarithia a marikabu, na arīa othe
marutaga wīra kūu iria-inī rīrīa inene, makaarūgama o
haraaya. ¹⁸ Rīrīa makoona ndogo ya itūūra rīu rīkīhīa-rī,
nīmakanīrīra moige atīrī, ‘Kūrī kwagīa itūūra rīngī inene
ta itūūra rīrī?’ ¹⁹ Nao nīmakehurīria rūkūngū mītwe o
makīrīraga na magīcakayaga, na makae, makiugaga atīrī:

“ ‘Īiya-ī! Īiya-ī, Wee itūūra inene,
kūrīa arīa othe ene marikabu cia iria-inī inene maa-
tongeire nī ūndū wa ūtonga warīo!

Nīrīanangwo ithaa-inī o rīmwe!

²⁰ Rīkenerere, wee igūrū!

Kenai inyuī andū arīa aamūre, na inyuī atūmwō, o na
inyuī anabii!

Ngai nīarītuīrīre ciira nī ūndū wa ūrīa rīamwīkire.’ ”

21 Ningĩ mūraika ũrĩ hinya akĩoya ihiga rĩaiganaga ta ihiga inene rĩa gĩthĩ, akĩrĩikia thĩinĩ wa iria rĩrĩa inene, akiuga atĩrĩ:

“Ūguo nĩguo itũūra rĩu inene rĩa Babuloni rĩgaatengemanio thĩ na hinya, narĩo rĩage gũcooka kuoneka o na rĩ.

22 Nacio nyĩmbo cia ahũuri inanda cia mũgeeto na aini, na ahuhi a mĩtũrirũ, na ahuhi a coro, matigacooka kũiguuo thĩinĩ waku o na rĩ.

Gũtirĩ mũruti wa wĩra wa mũthemba o wothe ũgacooka kuoneka thĩinĩ waku o rĩ.

Mũgambo wa ihiga rĩa gĩthĩ ndũrĩ hĩndĩ ũgaacooka kũiguuo thĩinĩ waku.

23 Gũtirĩ hĩndĩ ũtheri wa tawa ũgacooka kwara thĩinĩ waku o na rĩ.

O nagueo mũgambo wa mũhikania na wa mũhiki ndũrĩ hĩndĩ ũgaacooka kũiguuo thĩinĩ waku o na rĩ.

Onjoria aku nĩo maarĩ andũ marĩ igweta gũkũ thĩ.

Nacio ndũrĩrĩ ciothe ciahĩtithirio nĩ ũragũri waku.

24 Thĩinĩ wake nĩkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andũ arĩa aamũre, o na ya arĩa othe manooragĩrwo gũkũ thĩ.”

19

Haleluya!

1 Thuutha wa maũndũ macio ngĩguwa kĩndũ kĩagambaga ta mūrurumo wa kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ makĩanĩrĩra kũu igũrũ, makoiga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ūhonokio, na riiri, na hinya nĩ cia Ngai witũ,

2 nĩgũkorwo matuĩro make ma ciira nĩ ma ma, na nĩ ma kĩhotoo.

Tondũ nĩatuĩrĩire mũmaraya ũcio mũnene ciira,

ũcio wathũkirie thĩ na ũtharia wake.

Na nĩamũrĩhĩtie thakame ya ndungata ciake.”

3 Na makĩanĩrĩra o rĩngĩ, makiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Ndogo yake igũtũūra yambataga nginya tene na tene.”

4 Nao athuuri arĩa mĩrongo iĩrĩ na ana, na ciũmbe iria inya irĩ muoyo, makĩgũithia thĩ makĩhooya Ngai, ũrĩa waikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene. Nao makĩanĩrĩra atĩrĩ:

“Ameni, Haleluya!”

5 Ningĩ mũgambo ũkiuma gĩtĩ-inĩ kũu kĩa ũnene, ũkiuga atĩrĩ:

“Goocai Ngai witũ,

inyuĩ ndungata ciake inyuothe,

o inyuĩ mūmwĩtigĩrĩte,
arĩa anini na arĩa anene!”

⁶ Ngĩcooka ngĩigua mūgambo warĩ ta wa kĩrĩndĩ kĩnene mūno, wahaanaga ta mūrurumo wa maaĩ megũtherera na ta mūrurumo mūnene wa ngwa, naguo ũkĩanĩrĩra, ũkiuga atĩrĩ:

“Haleluya!

Nĩgũkorwo Mwathani Ngai witũ,
o we Mwene-Hinya-Wothe, nĩarathamaka.

⁷ Nĩtũkenei, na tũcanjamũke,
na tũmũgooce!

Nĩgũkorwo ũhiki wa Gatũrũme nĩmũkinyu,
nake mũhiki wake nĩehaarĩirie.

⁸ Nake mũhiki ũcio akĩheo nguo cia taama ya gatani ĩrĩa njega,

ĩ gũkenga na theru, nĩguo ehumbe.”

(Taama wa gatani ĩrĩa njega nĩguo ciĩko cia ũthingu cia andũ arĩa aamũre.)

⁹ Ningĩ mūraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Andĩka atĩrĩ: ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa metĩtwo iruga-inĩ rĩa ũhiki wa Gatũrũme!’ ” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Icio nĩ ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rĩrĩa ndaiguire ũguo, ngĩgwa magũrũ-inĩ make ndĩmũhooc. No akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩka ũguo! O na niĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariũ na aarĩ a thoguo, arĩa magwatĩirie ũira wa Jesũ. Hooya Ngai arĩ we! Nĩgũkorwo ũira wa Jesũ nĩguo roho wa ũrathi.”

Mũndũ Ũhaicĩte Mbarathi Njerũ

¹¹ Ningĩ nĩndonire igũrũ rĩhingũkĩte na hau mbere yakwa haarĩ na mbarathi njerũ, nake ũrĩa wamĩhaicĩte etagwo Mwĩhokeku na Wa-ma. Nake atuuaga ciira, na akarũa mbaara arũmĩtie kĩhoo. ¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ũgwakana, na arĩ na thũmbĩ nyingĩ mũtwe. Nĩandĩkĩtwo rĩtwa, rĩtarĩ mũndũ ũngĩ ũrĩũ tiga we wiki. ¹³ Ehumbĩte nguo ĩrĩndĩtwo thakame-inĩ, narĩo rĩtwa rĩake etagwo Kiugo-kĩa-Ngai. ¹⁴ Nacio mbũtũ cia ita cia igũrũ ciamuumĩte thuutha, ihaicĩte mbarathi njerũ na ikehumba nguo cia taama wa gatani ĩrĩa njega, njerũ cua na theru. ¹⁵ Ningĩ kanua-inĩ gake koimĩte rūhiũ rwa njora rūũgĩ rwa kũũraga ndũrĩrĩ naruo. Nake agaaciathaga na rūthanju rwa kigera na arangĩrĩrie ihihĩro rĩa ndibei rĩa mang’ũrĩ marũrũ ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inĩ yake na kiero-inĩ gĩake nĩandĩkĩtwo rĩtwa rĩrĩ:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI WA
AATHANI.”

17 Ngĩcooka ngĩona mūraika ūmwe arūgamīte thīni wa riūa, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, agīta nyoni iria ciarerete rīera-inī, agīcīra atīrī, “Ūkai, mūngane hamwe iruga-inī rīrīa inene rīa Ngai, 18 nīgeetha mūrīe nyama cia mūrī ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andū arīa marī hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mūrī ya andū othe arīa eyathi na arīa ngombo, o na arīa anini na arīa anene.”

19 Ningī ngĩona nyamū īrīa, na athamaki a thī, na mbūtū ciao cia ita mecookanīrīrie hamwe nīgeetha marūe na ūcio wahaicīte mbarathi na mbūtū yake ya ita. 20 No rīrī, nyamū īyo ikīnyitwo, o hamwe na mūnabii ūrīa wa maheeni ūrīa waringaga ciama ithenya rīayo. Na ūndū wa ciama icio nīahītīthīte andū arīa mekīrītwo rūūrī rwa nyamū īyo na makahooya mūhianano wayo. Nao eerī magīkio icua-inī rīa mwaki wa ūbiriti ūgwakana. 21 Arīa maatigaire makīūrāgwo na rūhiū rwa njora ruoimīte kanua ka ūcio wahaicīte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikīhūūnīrīria nyama cia mūrī yao.

20

Mīaka Ngiri Īmwe

1 Ningī ngĩona mūraika agīkūrūka oimīte igūrū, arī na kīhingūro kīa Irima-rīrīa-Rītarī-Gīturi, na anyiitīte mūnyororo mūnene guoko-inī gwake. 2 Nake akīnyiita ndamathia īrīa, na nīyo nyoka īrīa ya tene, na noyo mūcukani kana Shaitani, akīmīoha mīaka ngiri īmwe. 3 Akīmīikia Irima rīu-Rītarī-Gīturi, akīmīhingīrīria kuo, na akīrīcinīrīra mūhūri, nīguo amīgīrīrīrie ndīkanacooke kūheenia andū a ndūrīrī ringī nginya mīaka īyo ngiri īmwe īthire. Thuutha wa ūguo nīkarekererio ihinda inini.

4 Ngĩcooka ngĩona itī cia ūnene iria ciaikarīrwo nī arīa maaheetwo hinya wa gūtuīra andū ciira. Na ngĩona mīoyo ya andū arīa manatinio mītwe nī ūndū wa ūira wa Jesū o na nī ūndū wa kiugo kīa Ngai. Acio matiahooete nyamū īrīa o na kana mūhiano wayo, na matiekīrītwo rūūrī rwayo ithiithi-inī ciao kana moko-inī mao. Nao magīcooka muoyo na magīathana hamwe na Kristū mīaka ngiri īmwe. 5 (Andū arīa angī othe maakuīte matiigana gūcooka muoyo, nginya rīrīa mīaka īyo ngiri īmwe yathirire.) Kūu nīkuo kūriūka kūrīa kwa mbere. 6 Kūrathimwo na gūthera nī arīa magwatanīre na kūriūka kūu kwa mbere. Gīkuū gīa

keerĩ gītiriĩ na hinya igūrũ rĩao, no magaatuĩka athĩnjĩri-Ngai o na Kristũ, na magaathamaka hamwe nake mĩaka ngiri ĩmwe.

Shaitani Gũtuĩrwo Ciira

⁷ Rĩria mĩaka ĩyo ngiri ĩgaathira, Shaitani nĩkuohorwo akoohorwo oime njeera ĩyo yake, ⁸ nake nĩagathiĩ kũheenia ndũrĩrĩ ituri-inĩ iria inya cia thĩ, nĩcio Gogu na Magogu, nĩguo acicookanĩrĩrie hamwe nĩ ũndũ wa mbaara. Mũigana wao nĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria rĩria inene. ⁹ Nao magĩtuĩkanĩria wariĩ wa thĩ, makĩrigiicĩria kambĩ ya andũ a Ngai, o na itũũra rĩu inene endete. No mwaki nĩwoimire igūrũ, ũkĩmaniina. ¹⁰ Nake mũcukani, ũrĩa wamaheenirĩe, agĩkio iria rĩa mwaki wa ũbiriti, o kũrĩa nyamũ ĩrĩa na mũnabii ũrĩa wa maheeni maikĩtio. Nao magaatũũra manyariiragwo mũthenya na ũtukũ tene na tene.

Arĩa Akuũ Gũtuĩrwo Ciira

¹¹ Ningĩ ngĩona gĩtĩ kĩnene mũno kĩa ũnene kĩa rangi mw-erũ, na ngĩona ũrĩa wagĩikarĩire. Nayo thĩ na igūrũ ikĩũra, ikĩehera ũthiũ-inĩ wake, ikĩaga handũ ingĩikara. ¹² Na ningĩ ngĩona arĩa akuũ, anene na arĩa anini, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩu kĩa ũnene, namo mabuku makĩhingũrwo. Narĩo ibuku rĩngĩ rikĩhingũrwo, na nĩrĩo ibuku rĩa muoyo. Nao andũ arĩa akuũ magĩtuĩrwo ciira kũringana na ciĩko iria meekĩte, o ta ũrĩa kwaandĩkĩtwo mabuku-inĩ macio. ¹³ Narĩo iria rĩria inene rikĩruta arĩa akuũ maarĩ thĩinĩ warĩo, nakĩo gĩkuũ na Kwa-ngoma ikĩruta arĩa maarĩ thĩinĩ wacio, na o mũndũ agĩtuĩrwo kũringana na ciĩko iria eekĩte. ¹⁴ Thuutha ũcio gĩkuũ na Kwa-ngoma igĩkio iria-inĩ rĩa mwaki. Icuia rĩu rĩa mwaki nĩrĩo gĩkuũ gĩa keerĩ. ¹⁵ Na rĩrĩ, mũndũ o wothe akorwo rĩitwa rĩake rĩtione-kire rĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa muoyo-rĩ, agĩkio iria-inĩ rĩu rĩa mwaki.

21

Jerusalemu ĩrĩa Njerũ

¹ Ngĩcooka ngĩona igūrũ rĩerũ na thĩ njerũ, tondũ igūrũ rĩria rĩa mbere na thĩ ĩrĩa ya mbere nĩcieherete igathira, narĩo iria rĩria inene rĩtiarĩ ho. ² Ngĩona Itũũra rĩria Itheru, Jerusalemu ĩrĩa njerũ, rĩgĩikũrũka riumĩte igūrũ kwa Ngai, rĩhaarĩirio ta mũhiki agemeirio mũthuriwe. ³ Ningĩ ngĩigua mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ũnene, ũkiuga atĩrĩ, “Rĩu gĩikaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrania nao. Megũtuĩka andũ ake, nake Ngai we Mwene arĩkoragwo hamwe nao, na atuĩke Ngai

wao. ⁴ Nake n̄akamagiria maithori mothe mathire maithoinĩ mao. Gūtīrī hīndī īngī gūgaakorwo na gīkuũ, o na kana gūcakaya, kana kīrīro, kana ruo, n̄gūkorwo maũndũ marĩa ma mbere n̄imeherete magathira.”

⁵ Nake ūrĩa waikarĩire gītī-kĩa-ūnene akiuga atīrī, “Nĩ kwērũhia ndīrerũhia maũndũ mothe!” Agĩcooka akiuga atīrī, “Andīka ūndũ ūyũ, n̄gūkorwo ciugo ici nĩ cia kwīhokwo, na nĩ cia ma.”

⁶ Agĩcooka akīnjīra atīrī: “Maũndũ n̄mahingu. Nĩ nĩ nĩ Alifa o na Omega, Kīambīrīria o na Kīrīkīro. Ūrĩa mūnyootu n̄ngamũhe maaĩ anyue kuuma gīthima kĩa maaĩ ma muoyo, anyue o ūguo tũhũ atekũgũra. ⁷ Mũndũ ūrĩa ūgũtoorania n̄we ūkaagaya maũndũ macio mothe, na nĩ n̄ngatuĩka Ngai wake, nake atuĩke mūrũ wakwa. ⁸ No andũ arĩa iguoya, na arĩa matetīkītīe, na arĩa imaramari, na arĩa oragani, na ahũuri maraya, na arogi, na ahooi m̄hianano, na aheenania-rĩ, othe ūtũuro wao no iria-inĩ rĩa mwaki wa ūbiriti. Gīkĩ n̄kĩo gīkuũ gĩa keerĩ.”

⁹ Ūmwe wa araika acio mūgwanja arĩa maarĩ na mbakūri mūgwanja iria ciaiyūrīte mīthiro īrĩa mūgwanja ya kūrīgīrīria agīũka, akīnjīra atīrī, “Ūka, n̄ngũkuonia mūhiki, na n̄we mūtumia wa Gatūrũme.” ¹⁰ Nake akīnguua ndī thīnī wa Roho, akīndwara kīrīma-inĩ kīarī kīnene kīraaya na igūrũ, akīnyonia Jerusalemu, Itũūra rīu inene Itheru rīgīikūrũka riumīte igūrũ kwa Ngai. ¹¹ Itũūra rīu rīarī na riiri wa Ngai, naguo ūkengi warĩ wahaanaga ta wa kahiga ka goro mūno, o ta kahiga karĩa getagwo njathibi, gakengu o ta gīcicio. ¹² Narĩo rīarī na rūthingo rūnene, rūraihi na igūrũ, rwarĩ na ihingo ikūmi na igīrī, na araika ikūmi na eerĩ ihingo-inĩ icio. Nacio ihingo icio n̄ciandīkītwo marītwa ma mīhīrīga īrĩa ikūmi na īrī ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathīro warĩ na ihingo ithatũ, na mwena wa gathigathini ihingo ithatũ, na mwena wa gũthini ihingo ithatũ, na mwena wa ithũiro ihingo ithatũ. ¹⁴ Naruo rūthingo rwa itũūra rīu inene rwarĩ na mīthingi ikūmi na īrī, na igūrũ rīayo īkaandīkwo marītwa ma atũmwo arĩa ikūmi na eerĩ a Gatūrũme.

¹⁵ Nake mūraika ūcio wanjarĩirie aarĩ na rūthanju rwa thahabu rwa gũthima itũūra rīu inene, o na ihingo ciarĩo, na thingo ciarĩo. ¹⁶ Narĩo itũūra rīu inene rīakītwo rīiganaine mīena yothe, ūraihi warĩo ūkaiganana na warĩ warĩo.* Nīathimire itũūra rīu inene na rūthanju rīu, na akīona atī rīarĩ na ūraihi wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na warĩ warĩo, na kwambata na igūrũ kwarĩo.

* **21:16** Ūraihi, warĩ, na ūraihi wa na igūrũ n̄waiganaine, o ta ūrĩa wa Handũ-harĩa-Hatheru waiganaine.

17 Ningĩ agĩthima rūthingo rwarĩo, na ūtungu waruo ūgĩkorwo warĩ mĩkono igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na ĩna, rūthimĩtwo na gĩthimi kĩa mũndũ, na no kĩo mũraika aahũthagĩra. 18 Rũthingo rũ rwakĩtwo na njathibi, narĩo itũūra rũ inene rĩakĩtwo na thahabu ĩrĩa therie, ĩgathera o ta gĩcicio. 19 Nayo mĩthingi ĩyo ya thingo cia itũūra rũ inene yagemetio na mĩthemba yothe ya mahiga ma goro. Mũthingi wa mbere warĩ wa njathibi, na wa keerĩ warĩ wa yakuti ĩrĩa ya bururu, na wa gatatũ warĩ wa yacimu, na wa kana warĩ wa thumarati, 20 na wa gatano warĩ wa onigithi, na wa gatandatũ warĩ wa wakiki ūrĩa mĩtune, na wa mũgwanja warĩ wa yakuti ĩrĩa ĩhaana thahabu, na wa kanana warĩ wa thabaricandi, na wa kenda warĩ wa yakuti ĩrĩa ĩhaana ngoikoni, na wa ikũmi warĩ wa wakiki ūrĩa ūhaana nyeki nduru, na wa ikũmi na ĩmwe warĩ wa wakiki ūrĩa wa bururu, na wa ikũmi na igĩrĩ warĩ wa amethuthito. 21 Nacio ihingo iria ikũmi na igĩrĩ nĩ ruru ikũmi na igĩrĩ, o kĩhingo gĩathondeketwo na ruru ĩmwe. Nayo njĩra ĩrĩa nene ya itũūra rũ inene yarĩ ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūrĩa ūngĩ ta gĩcicio.

22 Na gũtirĩ hekarũ ndonire kũu itũūra-inĩ rũ inene, tondũ Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatũrũme nĩo hekarũ yakuo. 23 Itũūra rũ inene rĩtibataire nĩ kwarĩrwo nĩ riũa kana mweri, nĩgũkorwo riiri wa Ngai nĩũrĩheaga ūtheri, nake Gatũrũme nĩwe tawa warĩo. 24 Nacio ndũrĩrĩ igaathiiaga na ūtheri warĩo, nao athamaki a thĩ marehe riiri wao thĩinĩ warĩo. 25 Gũtirĩ mũthenya o na ūmwe ihingo ciarĩo ikaahingwo, nĩgũkorwo kũu gũtigakorwo na ūtukũ. 26 Na nĩkuo makaarehe riiri na gĩtĩo cia ndũrĩrĩ. 27 Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ gĩtheru gĩgaatoonya itũūra rũ o narĩ, o na kana mũndũ o wothe ūrĩa wĩkaga maũndũ ma njono kana ma maheeni. O tiga arĩa marĩtwa mao mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa rĩa Gatũrũme rĩa muoyo.

22

Rũũ rwa Muoyo

1 Ningĩ mũraika ūcio akĩnyonia rūũ rwa maaĩ ma muoyo, makembu na makahenia o ta gĩcicio, rūgĩtherera ruumĩte gĩtĩ-inĩ kĩa ūnene kĩa Ngai na gĩa Gatũrũme 2 rūikũrũkiire gatagatĩ ka njĩra ĩrĩa nene ya itũūra inene. Mĩena yeerĩ ya rūũ rũ, o mwena warĩ na mũtĩ wa muoyo, nagu waciaraaga matunda mĩthemba ikũmi na ĩrĩ, ūgaciaraaga maciaro maguo o mweri. Namo mathangũ ma mũtĩ ūcio maarĩ ma kũhonia andũ a ndũrĩrĩ. 3 Gũtigacooka kũgĩa na kĩrumi o na kĩrĩkũ. Gĩtĩ-kĩa-ũnene kĩa Ngai na gĩa

Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīnī wa itūūra inene, nacio ndungata ciake nīkamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīkoonaga ūthiū wake, narīo rīitwa rīake rīkandīkwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtīgacooka kūgīa ūtukū. Nao matikabatario nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa riūa, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuīka ūtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene.

⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūndū marīa arī o nginya mekīke ica ikuhī.”

Jesū Nīarooka

⁷ “Na rīrī, nīngūūka o narua! Kūrathimwo nī mūndū ūrīa ūrūmītie ciugo cia ūrathi ūrīa ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸ Nī, Johana-rī, nī nī ndaiguire na ngīona maūndū macio. Na rīrīa ndaarīkirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūndū macio ndīmūhooe. ⁹ No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na nī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo arīa anabii, na arīa othe marūmītie ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī we!”

¹⁰ Agīcooka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrīkuhīrīrie. ¹¹ Mūndū ūrīa wīkaga ūūru nīathiī na mbere gwīka ūūru, nake ūrīa kīmaramari athīī na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīire athīī na mbere gwīka ūrīa kwagīrīire; ningī ūrīa mūtheru agīthīī na mbere gūtuīka mūtheru.”

¹² “Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kīheo gīakwa ndī nakīo, na ngaahē o mūndū kūringana na ūrīa aneeka. ¹³ Nī nī nī Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrīgīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴ “Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītie nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonyere ihingo-inī makinye thīnī wa itūūra rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogi, na ahūūri ūmaraya, na oragani, na ahoi mīhianano, na mūndū ūrīa wothe wendete maūndū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Nī, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanītha. Nī nī nī Thuuna na Rūciaro rwa Daudi, na nī nī Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

17 Nake Roho o na mũhiki mekuuga atĩrĩ, “Ũka!” Nake ũrĩa ũkũigua nĩoige atĩrĩ, “Ũka!” Mũndũ o wothe mũnyootu, nĩoke; na ũrĩa wothe ũkwenda, nĩamũkĩre kĩheo kĩrĩa kĩa maaĩ ma muoyo, atekũgũra.

18 Ngũkaania mũndũ o wothe ũrĩa ũkũigua ciugo cia ũrathi wa ibuku rĩrĩ atĩrĩ: Mũndũ o wothe angĩciongerera ũndũ, Ngai nĩakamuongerera mũthiro ĩrĩa ĩtaarĩrio thĩinĩ wa ibuku rĩrĩ. 19 Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩkeeheria ciugo thĩinĩ wa ibuku rĩrĩ rĩa ũrathi, Ngai nĩakamwehereria igai rĩake kuuma mũtĩ-inĩ wa muoyo, o na kuuma itũũra-inĩ rĩu itheru, iria itaarĩrio thĩinĩ wa ibuku rĩrĩ.

20 Ũrĩa ũroimbũra maũndũ macio ekuuga atĩrĩ, “Ĩ nĩguo, ngũũka o narua.”

Ameni. Ũka, Mwathani Jesũ!

21 Wega wa Mwathani Jesũ ũrogĩa na andũ a Ngai. Amen.